మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

వైశంపాయన మహర్షి జన మేజయునకు చెప్పిన మహాభారత కథను, రోమహర్షణుడు (సూతి) అనే కథకుడు నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంగా శౌనకాది మహామునులకు ఈ విధంగా చెప్ప సాగాడు.

ఆ ప్రకారంగా ధర్మ రాజు అతని తమ్ములు సకల బంధు మిత్ర జనులకు ఉదక కర్మలు నిర్వర్తించారు. తమ తమ బంధువుల మరణముల వలన కలిగిన అశౌచము తీరు వరకు గంగా తీరమున ఒక సమతల ప్రదేశ మున కుటీరములు నిర్మించుకొని అందులో ఉంటున్నారు. ధృతరాష్ట్రుడు, విదురుడు, త మ త మ భార్యలతో అక్కడ ఒక నెల పాటు నివసించారు. ఆ సమయములో అక్కడకు వ్యాసుడు, నారదుడు, దేవలుడు, కణ్వుడు మొదలకు మహా ఋషులు తమ తమ శిష్య గణములతో ధర్మ రాజును చూడ డానికి వచ్చారు. ధర్మ రాజు, తన తమ్ములతో నూ, భార్య ద్రౌపది తోనూ వారికి అర్ఘ్య పాద్యాదులు ఇచ్చి సత్కరించాడు. ఆ సమయములో నారదుడు ధర్మ రాజును చూచి ఇలా అన్నాడు. "ధర్మజా! నీవు అదృష్ట వంతుడవు. శ్రీ కృష్ణుడు ఎల్లప్పుడూ నీ మేలు కోరుతూ నీ చెంతనే ఉంటాడు. మహాబల శాలి అయిన అర్జునుని సాయంతో ఈ భూ మండలం అంతా జన రంజకంగా పాలిస్తావు. ధర్మజా! ఇంతటి ఘోర యుద్ధం సంభ వించినప్పుడు కూడా నీవు నీ ధర్మ గుణమును విడనాడలేదు. నీ ధర్మ నిరతి నీకు విజయం చేకూర్చిపెట్టింది. నీకు సంతోషంగా ఉందా?"

దానికి ధర్మ రాజు ఇలా బదులు చెప్పాడు. "ఓ నారద మహర్షీ కృష్ణుని కృపా కటాక్ష వీక్షణములతోనూ, బ్రాహ్మణుల అనుగ్రహం తోనూ, భీ మార్జునుల బాహు బలం తోనూ, నాకు విజయలక్ష్మి చేకూరింది. కాని నేను నా అన్నదమ్ములను, బంధు మిత్రులను, గురువులను, తండ్రులను, ముఖ్యంగా నా కుమారుడు అభి మన్యుడు, ఉప పాండవులను పోగొట్టుకున్నాను. నాకు కలిగిన విజయమూ ఒక విజయమేనా చెప్పండి. అదియును కాక, మొదటి నుండీ సుయోధనునికి కుడి భుజ ముగా ఉన్న కర్ణుడు మా అన్నయ్య అని తెలిసిన తరువాత నా మన స్సు రగిలి పోతూ ఉంది. నా తల్లి కుంతీ దేవి ఒంటరిగా కర్ణుని వద్దకు పోయితాను వర ప్రసాదముగా సూర్యుని వలన కర్ణుని కుమారునిగా పొందుటయూ, మాకూ కౌరవులకూ మధ్య ఉన్న పై రమును మాన్పించ మని అర్ధించుటయూ మొదలగు విషయములను మాకు చెప్పింది. మా తల్లి కుంతీ దేవి తన కుమారుడు కర్ణుని మా తో చేర మని అర్ధించినప్పుడు కర్ణుడు ఆమెతో ఇలా అన్నాడట:

"అమ్మా! ఇన్నాళ్లు సుయోధనునితో ఉండి ఇప్పుడు ఆయన ను విడిచిన బాగుంటుందా. అర్జునునితో యుద్ధము చెయ్యడానికే కదా సుయోధనుడు నన్ను చేర దీసినది. కాబట్టి ఆ వరము మాత్రము ఇయ్యను. కాక పోతే కాక పోతే అర్జునుడు తక్క మిగిలిన వారు ఎవరు నాకు చిక్కినా వారికి హాని చెయ్యను." అని పలికాడట. ఆ మాటకు కట్టుబడిన కర్ణుడు మేము నలుగురము అతనికి చిక్కినా మాకు ఏ హాని తలపెట్టకుండా వదిలి వేసాడు. ఈ విషయాలన్నీ మా అమ్మ కుంతీ దేవి మాకు చెప్పకుండా దాచింది. అందువలన

అమరనథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కర్ణుడు మా అనుజుడు అని మేము తె లుసు కోలేక పోయాము. దాని ఫలితంగానే ఇంత ఘోరం జరిగిపోయింది. అంతే కాదు, ఆ నాడు కురు సభలో సుయోధనుని సంతోష పెట్టడానికి కర్ణుడు మమ్ములను, ద్రౌపదిని, అనరాని మాటలు అన్నా నాకు అతని మీద కోపం రాలేదు. ఒక్కొక్క సారి నాకు కర్ణునిలో మా అమ్మ పట్టించుకోలేదు. సుయోధనుని మాటలకు నాకు ఎంత కోపం వచ్చినా, కర్ణుని మొహం చూచేసరికి ఆ కోపం స్థానంలో శాంతం ఆవహించేది. కుంతీ దేవి పోలికలు కనిపించేవి. కాని వాటిని నేను నారద మహర్షి!కర్ణుని చంపకుండా నా మొహం చూడవద్దని అర్జునిని తూల నాడాను. నేనే కర్ణుడిని నా చేజేతులా చంపుకున్నాను. ఓ నారద మునీంద్రా! అసలు కర్ణుని రధ చక్రం యుద్ధ భూ మిలో భూ మిలోనికి ఎందుకు కుంగి పోయింది. దానికి కారణం ఏమిటి? నాకు తెలియ చేయండి" అని అడిగాడు ధర్మ రాజు. దానికి నారదుడు ఈప్రకారం చెప్ప సాగాడు.

"ధర్మ రాజా! తాను కన్నెగా ఉన్నప్పుడు దూర్వాస మహా ముని ప్రసాదించిన మంత్ర ప్రభావం చేత సూర్య దేవుడు ప్రత్యక్షం అయి ఆమెకు ఒక కుమారుని ప్రసాదించాడు. ఆ విషయం ఆమె సిగ్గుతో బయటకు చెప్పలేక పోయింది. సూర్య దేవుని వలన ఆమెకు కొడుకు పుట్టినా, ఆమె కన్యాత్వానికి భంగం కలగ లేదు. భయంతో, సిగ్గుతో, కుంతి ఆమె కుమారుని నదిలో విడిచిపెట్టింది. ఆ బిడ్డను ఒక సూతుడు పెంచాడు. అందుకని అతను సూత పుత్రుడు అయ్యాడు. కర్ణుడు మీ మీద మాత్సర్యం పెంచుకున్నాడు. భీమార్జునుల బల పరాక్రమములు, నకుల సహదేవుల నీతి శాస్త్ర పాండిత్యము, మి మ్మల్ని ప్రజలందరూ మెచ్చుకోడం అతనికి కంటగింపుగా ఉండేది. అది అతని స్వభావము. మీ మీద ఉన్న అసూయ ద్వేషములతో అతను సుయోధనునితో మైత్రి చేసాడు.

విలువిద్యలో అర్జునిని ఉన్ననైపుణ్యం చూచి, ఒక రోజు కర్ణుడు ద్రోణా చార్యుని వద్దకు పోయితనకు బ్రహ్మాస్త్ర మును నేర్పమని, అర్జునునితో సమానం చెయ్యమని కోరాడు. ఆ మాటలు పిన్న ద్రోణుడు ఇలా అన్నాడు. "కర్ణా! బ్రహ్మాస్త్ర ము బ్రాహ్మణులకు, క్షత్రియులకు తప్ప వేరే ఎవరికీ ఉపదేశింప కూడదు కాబట్టి నీకు బ్రహ్మాస్త్రము ఉపదేశింపలేను" అని పలికాడు. కర్ణుడు మౌనంగా తన మందిరమునకు వెళ్లి పోయాడు.

మరు నాడు మహేంద్ర గిరి మీద ఉన్న పరశురాముని కి తాను బ్రాహ్మణుడు అని అబద్ధము చెప్పి శిష్యుడు గా ఆశ్రయించాడు. పరశు రాముడు కర్ణుని తన ప్రియ శిష్యునిగా స్వీకరించాడు. కర్ణుడు పరశురాముని వద్ద అస్త్ర విద్య నేర్చుకుంటున్నాడు. ఒక రోజు కర్ణుడు అస్త్ర విద్య ను అభ్యాసం చేస్తుంటే అతని బాణము తగిలి ఒక బ్రాహ్మణుని హోమ ధేనువు చనిపోయింది. ఆ బ్రాహ్మణుడు కోపించి, "యుద్ధ సమయమున నీ రధ చక్రము భూమిలో కూరుకొని పోవు అని శాపం పెట్టాడు. తరువాత కర్ణునికి పరశు రాముని శాపం కూడా తగిలింది. అది ఎలాగో వివరిస్తాను. కర్ణుడు పరశు రాముని వద్ద బ్రహ్మాస్త్ర ము మొదలుకొని అన్ని అస్త్ర ములు అభ్యసించాడు. ఒక రోజు పరశు రాముడు అలసిపోయి కర్ణుని

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

తొడ మీద తల పెట్టుకొని నిద్రిస్తున్నాడు. ఇంతలో భయంకరమైన పురుగు ఒకటి కర్ణుని తొడను తొలిచి రంధ్రం చెయ్య సాగింది. తన కాలు కదిపితే గురువు గారికి నిద్ర భంగం అవుతుందని కర్ణుడు ఆ బాధను భరించాడు. ఆ గాయం నుండి కారిన నెత్తురు పరశురాముని శరీరాన్ని చల్లగా తాకింది. పరశు రాముడు నిద్ర నుండి లేచాడు. "ఏమి జరిగింది!" అని అడిగాడు. జరిగింది చెప్పాడు కర్ణుడు. పరశు రాముడు ఆ పురుగును చూచాడు. పరశు రాముని చూపులతో ఆ పురుగుకు శాప విమోచనం అయింది ఆ పురుగు ఒక రాక్షస రూపం ధరించింది. " మహాత్మా! త మరి వీక్షణములతో నాకు శాప విమోచనం అయింది. ధన్యుడను, నేను గ్రస్తుడు అనే రాక్షసుడను.పూర్వము నేను భృగు మహర్షి భార్యను అపహరించి ఆయన ఇచ్చిన శాపంతో ఇలా కీటకంగా మారాను. అమృత సమానమైన తమరి చూపులతో నాకు శాప విమోచనం కలిగింది" అని చెప్పి వెళ్లి పోయాడు. పరశు రాముడు కర్ణుని చూచాడు. "కర్ణా నీవు చూపిన ఓర్పు, సహన ము బ్రాహ్మణునికి తగినది కాదు. నీవు ఎవరవు నిజం చెప్పు" అడిగాడు.

కర్ణుడు భయంతో వణికి పోయాడు. "గురుదేవా! నేను బ్రాహ్మణుడను కాను. సూత పుత్రుడను" అని సమాధానం ఇచ్చాడు. "నీవు కపటంతో బ్రాహ్మణుడు అని నన్ను నమ్మించి నా వద్ద అస్త్ర విద్య నేర్చుకున్నావు కాబట్టి నీవు నేర్చుకున్న అన్ని అస్త్ర ములు నీకు పనికి రాకుండా పోతాయి" అని శపించాడు. కర్ణుడు ఖిన్న వదనుడై అక్కడి నుండి సుయోధనుని వద్దకు వచ్చి జరిగింది చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మ రాజా! నీ అన్న కర్ణుడు అబద్ధాలు చెప్పడం లో ఆరి తేరిన వాడు. తరువాత కథ విను. కళింగ దేశపు రాజు చిత్రాంగదుడు తన కుమార్తె శుభాంగి కి స్వయంవరం ప్రకటించాడు. ఆ స్వయంవరానికి, శిశుపాలుడు, జరాసంధుడు, రుక్మి, మొదలగు రాజులు వచ్చారు. సుయోధనుడు కూడా కర్ణునితో కలిసి ఆ స్వయంవరానికి వెళ్లాడు. స్వయం వరంలో శుభాంగికి ఆమె చెలికత్తె ఒక్కొక్క మహా రాజును పరిచయం చేస్తూ నడుస్తూ వుంది.. శుభాంగి ఎవరి మెడలోనూ వర మాల వెయ్యలేదు. సుయోధనుని కూడా దాటి పోయింది. అది చూచి రారాజు సుయోధనునికి కోపం వచ్చింది. శుభాంగిని వెంటనే పట్టి తన రథం మీద పెట్ట మని ఆజ్ఞాపించాడు. స్వయం వరానికి వచ్చిన రాజులందరూ రారాజు సుయోధనుని మీద తిరగ బడ్డారు. సుయోధనుడు వారితో ఘోరంగా యుద్ధం చేసాడు. కర్ణుడు తన అస్త్ర విద్యా బలం తో ఆ రాజులను, వారి బలాలను మట్టు బెట్టాడు. కర్ణుని ధాటికి తట్టుకోలేక మిగిలిన రాజులు పారి పోయారు. సుయోధనుడు శుభాంగిని తీసుకొని హస్తినా పురానికి వచ్చాడు.

తనకు జరిగిన పరాభ వాన్ని మనసులో పెట్టుకొని జరాసంధుడు, కర్ణుని తనతో యుద్ధం చెయ్యమని ఆహ్వానించాడు. కర్ణుడు దానికి అంగీకరించాడు. జరాసంధునితో యుద్ధం చేసాడు. ముందు అస్త్ర శస్త్రాలతో యుద్ధం చేసారు. తరువాత బాహాబాహి యుద్ధం చేసారు. కర్ణుడు జరాసంధుని ద్వంద యుద్ధంలో ఓడించాడు.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కర్ణుని పరాక్రమానికి మెచ్చి జరాసంధుడు అతనికి మాలినీ నగరాన్ని బహూకరించాడు. కర్ణుని గొప్పతనాన్ని, పరాక్ర మాన్ని ఓర్వలేని ఇంద్రుడు, కపట బ్రాహ్మణ వేషంలో పోయి కర్ణుని సహజ కవచ కుండలములను అపహరించాడు.

ఇన్ని కారణ ముల చేత అర్జునుడు కర్ణుని సంహరించ గలిగాడు. కాబట్టి ధర్మజా! నేను చెప్పేది జాగ్రత్తగా విను! మొదట బ్రాహ్మణ శాపము, తరువాత పరశు రాముని శాపము, తరువాత ఇంద్రునిచేత సహజ కవచ కుండలముల అపహరణ. తరువాత కుంతి కి ఇచ్చిన వరము చేత, అర్జునుని దక్క మిగిలిన వారిని కాపాడటం. భీ ష్ముడు కర్ణుని అర్ధ రధునిగా ప్రకటించి అవమానించడం, శల్యుడు తన ములుకుల వంటి మాటలతో కర్ణుని ధైర్యాన్ని నీరు కార్చడం. ఇవన్నీ తోడయితే నే అర్జునుడు కర్ణుని వధించ గలిగాడు.

అదియును కాక, ధర్మజా! పరమ శివుడు, ఇంద్రుడు, యముడు, వరుణుడు, ద్రోణుడు, కృపుడు, వీరందరూ తమ తమ దివ్యాస్త్రాలను అర్జునునికి ఇచ్చారు. అందువలననే అర్జునుడు కర్ణుని సంహరించ గలిగాడు. లేకపోతే కర్ణుని జయించడం అర్జునుని వల్ల కాని పని" అని పలికాడు నారదుడు. నారదుని మాటలను సావధానంగా విన్నాడు ధర్మ రాజు. తీవ్రమైన శోకంతో కలత చెందాడు. పక్కనే ఉన్న కుంతీ దేవి ధర్మ రాజును ఓదార్చింది. "నేను నా కుమారుడు కర్ణునితో అతని జన్మ రహస్యమును తెలిపి అతనిని మీ వైపుకు రమ్మని ఆహ్వానించినపుడు సూర్య భగవానుడు కూడా వచ్చి "కుంతి చెప్పిన ది నిజము" అని పలికాడు. కాని కర్ణుడు సుయోధనుని విడిచి రాలేక పోయాడు. అట్టి కర్ణుని గురించి ఇప్పుడు నువ్వు ఎందుకు బాధ పడతావు" అనిపలికింది కుంతి.

ధర్మ రాజు తన తల్లి కుంతి వైపు ఏహ్య భావంతో చూచాడు. "అమ్మా! నువ్వు ఈ రహస్యాన్ని దాచడం వల్లనే కదా ఇంతటి అనర్ధం దాపురించింది. అమ్మా! ఈ రోజు నుండి స్త్రీలకు రహస్యాన్ని దాచే శక్తి వారి మనస్సులకు లేకుండా పోవు గాక" అని స్త్రీ జాతి నంతా శపించాడు ధర్మ రాజు. కాని ధర్మ రాజు మనస్సుకు శాంతి కలగ లేదు. అర్జునుని చూచి ధర్మ రాజు ఇలా అన్నాడు.

" అర్జునా! ఎవ్వరూ లేని ఈ రాజ్యం మనకు ఎందుకు. ఎక్కడి కైనా పోయి అక్కడ భిక్షుక వృత్తి స్వీకరించి బ్రతుకు వెళ్ల బుచ్చు దాము. అప్పుడే నా మనస్సుకు శాంతి లభిస్తుంది. అర్జునా! మనం అందరం మన జ్ఞాతులను (అన్నదమ్ములను) అందరిని చంపాము. అది మనలను మనము చంపుకోడం తో సమానం కాదా! ఎందుకీ క్షత్రియ ధర్మము! కాల్చనా! వన ములలో ఉండే మహాత్ములకు అహింసా వ్రతమును పాటిస్తూ, మత్సర మును వీడి బతకడం ధర్మం కదా! అందుకని మనము మరలా వనవాసం చేద్దాము. ఈ రాజ్యము అనే మాంసం కోసం అన్న దమ్ములం కుక్కల మాదిరి కొట్టుకున్నాము ఒకరిని ఒకరం చంపుకున్నాము. వంశ నాశనం చేసుకున్నాము. ఇప్పుడు ఇంతటి కుత్సితపు బతుకు బతుకుతున్నాము. అర్జునా!

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కర్ణుని పరాక్రమానికి మెచ్చి జరాసంధుడు అతనికి మాలినీ నగరాన్ని బహూకరించాడు. కర్ణుని గొప్పతనాన్ని, పరాక్ర మాన్ని ఓర్వలేని ఇంద్రుడు, కపట బ్రాహ్మణ వేషంలో పోయి కర్ణుని సహజ కవచ కుండలములను అపహరించాడు.
ఇన్ని కారణ ముల చేత అర్జునుడు కర్ణుని సంహరించ గలిగాడు. కాబట్టి ధర్మజా! నేను చెప్పేది జాగ్రత్తగా విను! మొదట బ్రాహ్మణ శాపము, తరువాత పరశు రాముని శాపము, తరువాత ఇంద్రునిచేత సహజ కవచ కుండలముల అపహరణ. తరువాత కుంతి కి ఇచ్చిన వరము చేత, అర్జునుని దక్క మిగిలిన వారిని కాపాడటం. భీ ష్ముడు కర్ణుని అర్ధ రథునిగా ప్రకటించి అవమానించడం, శల్యుడు తన ములుకుల వంటి మాటలతో కర్ణుని ధైర్యాన్ని నీరు కార్చడం. ఇవన్నీ తోడయితే నే అర్జునుడు కర్ణుని వధించ గలిగాడు.

అదియును కాక, ధర్మజా! పరమ శివుడు, ఇంద్రుడు, యముడు, వరుణుడు, ద్రోణుడు, కృపుడు, వీరందరూ తమ తమ దివ్యాస్త్రాలను అర్జునునికి ఇచ్చారు. అందువలననే అర్జునుడు కర్ణుని సంహరించ గలిగాడు. లేకపోతే కర్ణుని జయించడం అర్జునుని వల్ల కాని పని" అని పలికాడు నారదుడు. నారదుని మాటలను సావధానంగా విన్నాడు ధర్మ రాజు. తీవ్రమైన శోకంతొ కలత చెందాడు. పక్కనే ఉన్న కుంతీ దేవి ధర్మ రాజును ఓదార్చింది. "నేను నా కుమారుడు కర్ణునితో అతని జన్మ రహస్యమును తెలిపి అతనిని మీ వైపుకు రమ్మని ఆహ్వానించినపుడు సూర్య భగవానుడు కూడా వచ్చి "కుంతి చెప్పిన ది నిజము" అని పలికాడు. కాని కర్ణుడు సుయోధనుని విడిచి రాలేక పోయాడు. అట్టి కర్ణుని గురించి ఇప్పుడు నువ్వు ఎందుకు బాధ పడతావు" అనిపలికింది కుంతి.

ధర్మ రాజు తన తల్లి కుంతి వైపు ఏహ్య భావంతో చూచాడు. "అమ్మా! నువ్వు ఈ రహస్యాన్ని దాచడం వల్లనే కదా ఇంతటి అనర్థం దాపురించింది. అమ్మా! ఈ రోజు నుండి స్త్రీలకు రహస్యాన్ని దాచే శక్తి వారి మనస్సులకు లేకుండా పోవు గాక" అని స్త్రీ జాతి నంతా శపించాడు ధర్మ రాజు. కాని ధర్మ రాజు మనస్సుకు శాంతి కలగ లేదు. అర్జునుని చూచి ధర్మ రాజు ఇలా అన్నాడు.
" అర్జునా! ఎవ్వరూ లేని ఈ రాజ్యం మనకు ఎందుకు. ఎక్కడి కైనా పోయి అక్కడ భిక్షుక వృత్తి స్వీకరించి బ్రతుకు వెళ్ల బుచ్చు దాము. అప్పుడే నా మనస్సుకు శాంతి లభిస్తుంది. అర్జునా! మనం అందరం మన జ్ఞాతులను (అన్నదమ్ములను) అందరిని చంపాము. అది మనలను మనము చంపుకోడం తో సమానం కాదా! ఎందుకీ క్షత్రియ ధర్మము! కాల్చనా! వన ములలో ఉండే మహాత్ములకు అహింసా వ్రతమును పాటిస్తూ, మత్సర మును వీడి బతకడం ధర్మం కదా! అందుకని మనము మరలా వనవాసం చేద్దాము. ఈ రాజ్యము అనే మాంసం కోసం అన్న దమ్ములం కుక్కల మాదిరి కొట్టుకున్నాము ఒకరిని ఒకరం చంపుకున్నాము. వంశ నాశనం చేసుకున్నాము. ఇప్పుడు ఇంతటి కుత్సితపు బతుకు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

బతుకుతున్నాము. అర్జునా! నాకు ఈ కురు రాజ్య మేకాదు. త్రిలోకాధి పత్య మిచ్చినా, నాకు సంతోషం కలిగించదు. నాకీ రాజ్యం వద్దు మీరే ఏలుకోండి. మన పెదనాన్న పుత్ర వ్యామోహంతో తన కుమారుడు సుయోధనుని కట్టడి చేయలేక పోయాడు. అతనిని సన్మార్గంలో పెట్ట డానికి ఎలాంటి ప్రయత్నం చెయ్య లేదు. ఫలితంగా ఆ నీచుడు వంశ నాశనం చేసాడు. సుయోధనుని చంపడం వల్ల మన కోపం చల్లారింది కానీ మనసంతా శోకంతో నిండి పోయింది. నేను మాత్రం ఏమి చేసాను. రాజ్య కాంక్షతో ఈ యుద్ధానికి పాల్పడ్డాను. పాపం చేస్తాను. ఈ హేయమైన యుద్ధం వలన లభించిన రాజ్యమును వదిలితే గానీ నా మనస్సుకు శాంతి లేదు. ఈ రాజ్యం వదిలితే గానీ నా మనసు పరిశుద్ధం కాదు. అందుకని నేను తపోవనానికి వెళ్లి మునుల మధ్య ముని వృత్తి స్వీకరించి శేష జీవితం ఆనందంగా గడుపుతాను." అని అన్నాడు ధర్మ రాజు. ఆ మాటలకు అర్జునునికి పట్టరాని కోపం వచ్చింది. కాని ఆ కోపాన్ని మనసులోనే అణుచుకొని పైకి చిరు నవ్వు నవ్వుతూ ఇలా అన్నాడు. "అన్నయ్యా! ఇలాంటి మాటలు ఎక్కడన్నా ఉన్నాయా! ఎప్పుడన్నా విన్నామా! అరి వీర భయంకరులమై యుద్ధములో శత్రువులను ఓడించి రాజ్యలక్ష్మిని వరించాము. అదంతా మరిచి పోయి, ఇప్పుడు ముని వృత్తి స్వీకరిస్తాను అంటా వేమిటి? అయినా మనం సుయోధనుని మాదిరి అధర్మం గా ఈ రాజ్యాన్ని పొంద లేదు. ధర్మ పరంగా ఈ రాజ్యాన్ని కైవసం చేసుకున్నాము. ధర్మబద్ధమైన రాజ్యమును పాలించ కుండా వదిలి వేయడం ధర్మమా! అలాంటి వాడివి యుద్ధంలో అందరు రాజులను ఎందుకు చంపావు. ఇంతా చేసి ఇప్పుడు రాజ్యం వదిలి అడవులకు వెళితే నిన్ను పిరికి వాడు అంటారే గానీ నిన్ను మెచ్చుకుంటారా?

మనం యుద్ధం చేసినందువల్ల పాపం సంక్ర మించి ఉంటే ఆ పాపం అశ్వమేధము మొదల గు యాగములు చేసి పోగొట్టు కోవచ్చు కదా! అంతే కాని క్షత్రియ ధర్మం వదిలి ముని వృత్తి స్వీకరించడం ధర్మమా? అన్న ధర్మములకు మూలకు సంపద. ఆ సంపద లేని నాడు మనిషి చచ్చిన వాడితో సమానం కదా! మరి ఆ పిషయం కూడా నువ్వు ఆలోచించాలి కదా! సంపదలు ఉంటే బంధువులు వారంతట వారే మన దగ్గరకు వస్తారు. సంపద ఉంటే మిత్రులు మన దగ్గరకు చేరుతారు. సంపద ఉంటే శౌర్యము, ధైర్యము కలుగుతాయి. సంపద సద్బుద్ధి ప్రసాదిస్తుంది. కాబట్టి సంపద పురుషార్ధములలో మేటి. అలాంటి రాజ్య సంపద మనకు ధర్మ బద్ధంగా లభించింది. ఆ సంపదను అనుభ వించడం మన కర్తవ్యం.

ఇంక జ్ఞాతులు మరణించారు అని కదా అన్నావు. మరి దేవతలు జ్ఞాతులను నాశనం చేసే కదా వృద్ధి చెందారు. (దేవతలు, దానవులు జ్ఞాతులు). జ్ఞాతులను చంపకుండా, శత్రు నాశనం కాకుండా రాజ్య సంపద లభిస్తుందా. ఇంకా వేదాలు కూడా ఈవిధంగా చెబుతున్నాయి. బల పరాక్రమములు ప్రదర్శించి, శత్రువులను సంహరించి, రాజ్య సంపదను చేజిక్కించుకోడం, యజ్ఞ యాగాదులు చేసి దేవతలను సంతోష పెట్టడం, చని పోయిన తరువాత ఉత్తమ గతులు

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

పొందటం, క్షత్రియుని లక్షణము. మన పూర్వీకులైన దిలీపుడు, నృగుడు, అంబరీషుడు, సగరుడు, నహుషుడు,మాంధాత మొదలగు చక్రవర్తులు ఇదే దారి అవలంబించారు. ఉత్తమ గతులు పొందారు. ప్రస్తుతం ఆ చక్రవర్తి పదవి నిన్ను వర్తించింది. దానిని నీవు త్యజించుట న్యాయమా! నువ్వు కూడా నీ పూర్వీకుల మాదిరి యజ్ఞ యాగాదులు చేసి పునీతుడివి కా! లేక పొతే, నీకు పుణ్యం ఎలా లభిస్తుంది. అశ్వమేధ యాగం చేసిన చక్రవర్తులందరూ పునీతులయ్యారు." అని పలికాడు అర్జునుడు. .

లేదు. ఎన్ని చెప్పినా ధర్మ రాజు తన మనసులో ఉన్న కలతను వీడ "అర్జునా! ఎందుకోనా మనసు ఈ రాజ్య పాలనకు అంగీకరించ డం లేదు. ఈ లోకంలో తృప్తిని మించిన సుఖం, సంపద వేరొకటి లేదు. ఈ సార హీన మైన సంసార సుఖములు విడిచిపెట్టి, ఒంటరిగా అడవులకు పోయి, అక్కడ ఉన్న తాపసుల ఉపదేశ ములను వీనుల విందుగా వింటూ, అందరితో స్నేహంగా ఉంటూ, ఎవరితోనూ వైరం పెట్టుకోకుండా, సిందను స్తుతిని సమంగా స్వీకరిస్తూ, కత్తితో పొడిచిన వాడిని, మేనికి చందనము అలదిన వాడిని సమానంగా పరిగణిస్తూ, మూగ వాడి మాదిరి మౌన వ్రతం పాటిస్తూ, తగిన సమయములలో పర్ణశాలలకు పోయి, ఎవ్వరు ఏమి ఇచ్చినా దానిని మహా ప్రసాదమని స్వీకరించి, దానితో తృప్తి పడటం కన్నా ఈ లోకం లో కలిగే సుఖం ఏముంటుంది చెప్పు.

అలా కాకుండా కర్మ మార్గంలో పయనిస్తే మనకు ఒరిగేదే ముంది పాపము మూటకట్టుకోడం తప్ప. అందుకని నేను మోక్ష మార్గము నకు దూరం కాలేను. భ గ వంతుని దయవలన నాకు అమృత తుల్యమైన విజ్ఞాన ము లభించింది. ఆ జ్ఞాన మే శాశ్వతము. అదే మోక్ష మార్గము. దానిని నేను వదులుకోలేను." అని అన్నాడు ధర్మ రాజు.

ఆ మాటలు విన్న భీ మసేనుడు అన్న ధర్మ రాజు తో ఇలా అన్నాడు: "అన్నయ్యా! నీవు కర్మయోగివి. శృతి విహితమైన కర్మలు ఆచరించకుండా నువ్వు జ్ఞాన మార్గం అవలంబించడం ధర్మమా! నిజ మే. యుద్ధ ములో ఇంత మంది చనిపోవడం చేత తాత్కాలికంగా నీకు రాజ ధర్మం మీద కోపము, అసూయ కలిగాయి. కాని ఈ వైరాగ్యము, ఈ కోపము, ఈ అసూయ యుద్ధ మునకుముందు కలిగి ఉంటే ఎంతో మంది రాజులు, బంధువులు, స్నేహితులు బతికి పోయి ఉండే వారు కదా! మేము కూడా రాజ్య ము మీద ఆశ వదిలి, ముని వృత్తి ని స్వీకరించి ఉండే వాళ్ల ము. ఈ మహా భారత యుద్ధము సంభ వించి ఉండేది కాదు. ఇంత ప్రాణ నష్టము జరిగేది కాదు. మరి ఆ నాడు భీకరమైన ప్రతిజ్ఞలుచేసి, యుద్ధములో పాల్గొని, అందరినీ చంపి, ఇప్పుడు నేను అడవులకు పోతాను అంటే విన్న వారు ఏమను కుంటారు. ఈ భూ మి మీద బతుకుతున్న వాళ్లు నిన్ను చూచి హేళన చెయ్యరా?

వెనకటికి నీ లాంటి వాడు, కష్ట పడి బావిని తవ్వి అందులో ఉన్న నీళ్లు తాగ కుండా ఊరుకున్నాడట. ఎత్తైన చెట్టు ఎక్కి, తేనె పట్టు కొట్టి, తేనెను తాగ కుండా వెళ్లి పోయాడట. విస్తరి నిండా మృష్టాన్నము వడ్డిస్తే, తినకుండా లేచి పోయాడట.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కోరి వచ్చిన వనితను అనుభ వించ కుండా వదిలి వేసాడట. నీ భుజ బల ముతో, శక్తి యుక్తులతో రాజ్య లక్ష్మిని కైవసముచేసుకొని, రాజ్య పాలన చెయ్యకుండా అడవులకు పోతాను అనడం కూడా అటువంటిదే కదా. అయినా నీకు అన్నీ తెలుసు. ఇంకా నేను చెప్పేదేముంది. అన్నయ్యా! నువ్వు అడవులకు పోతుంటే నీ వెనక మేము నడుస్తుంటే, లోకులు మా అందరిని చూచి హేళనగా నవ్వుతూ " ఈ వెర్రి వాళ్లు ధర్మ రాజును అడవులకు పోవడం ఆపకుండా, ఆయన వెనక వెళుతున్నారు." అని నవ్వుకోరా. నువ్వు అడవులకు పోయి నీ తమ్ముల నందరినీ ఈ రాజ్య సంపదలకు, భోజ భాగ్యాలకు దూరం చేస్తావా? నీ ప్రజలందరినీ శోక సముద్రంలో ముంచుతావా! ధర్మ రాజా! కర్మ రాహిత్యమే మోక్ష మార్గమే అయితే, అడవులలో ఉన్న చెట్లు అన్నీ కర్మ చెయ్యడం లేదు. వాటికి మోక్షం రావడం లేదే. నీకూ అంతే కదా.

అన్నయ్యా! కర్మలను త్యాగం చెయ్యడం కాదు. కర్మలు ఆచరిస్తూ కర్మ ఫలాన్ని త్యాగం చెయ్యాలి. తాను చేసిన కర్మల ఫలాన్ని బ్రహ్మార్పణ ము అంటూ నిష్కామ కర్మలో మునిగి తేలాలి. అప్పుడే తత్వ జ్ఞాన ము కలుగుతుంది. కర్మ రాహిత్యము దానంతట అదే కలుగుతుంది. కాబట్టి కేవలం కర్మలు చెయ్యకుండా అడవులకు వెళితే మోక్షం రాదు." అని అన్నాడు భీముడు.

" అంతలో అర్జునుడు అందుకున్నాడు. " ధర్మ రాజా! నాకు తెలిసిన ఒక ఇతి హాస మును చెపుతాను. పూర్వము కొంతమంది బ్రాహ్మణ బ్రహ్మచారులు తమ తమ కులమునకు ఉచిత మైన ఆచారములను వదిలిపెట్టి అడవులకు వెళ్లారు. ఇంద్రుడు వారి మీద దయ కలిగి ఒక పక్షి రూపంలో వారి వద్దకు వెళ్లాడు. "మీరు ఎంచుకున్న మార్గము తప్పు." అని చెప్పాడు. అప్పుడు ఆ బ్రహ్మచారులు ఆ పక్షిని ఒక మహాత్మునిగా ఎరింగి తమకు మంచి మార్గము ఉపదేశించమని అడిగారు. అప్పుడు పక్షి రూపంలో ఉన్న ఇంద్రుడు వారితో ఇలా చెప్పసాగాడు. చతుష్పాదములలో గోవు, శబ్దములలో మంత్రము, లోహములలో బంగారము, మనుష్యులలో బ్రాహ్మణుడు, అత్యంత శ్రేష్టమైనవి అని వేదవిదులు చెబుతారు. కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు మంత్రములను ఉపాశించి, తనకు నిర్దేశించిన కర్మలు చెయ్యడం అతని కర్తవ్యము. కాని నిర్లక్ష్యము చేత గానీ, కోపము చేతగానీ, శోకము చేత గానీ, తనకు నిర్దేశించిన విద్యుక్త కర్మలను చెయ్యకపోవడం మహా పాతకము. అజ్ఞానులైన అర్థహీనులు సన్యాసము గురించి తెలియక ఉభయభ్రష్టులౌతున్నారు. ఎవరైతే గృహస్థ ధర్మమును పాటిస్తూ, అతిథులను, దేవతలను, పితృదేవతలను, సంతృప్తిపరస్తాడో, అతనికి పుణ్యలోకములు అరచేతిలో ఉంటాయి. మంచి కర్మలు చేస్తూ వాటిని బ్రహ్మార్పణము చేస్తే మహదానందము కలుగుతుంది." అని చెప్పాడు. ఆ మాటలు వినిన ఆ బ్రాహ్మణ బ్రహ్మచారులు గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించి తమ తమ విద్యుక్త ధర్మములను నిర్వర్తించుటకు వెనకకు వెళ్లిపోయారు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీవు నీ రాజ్యమును జనరంజకంగా పాలించు. యజ్ఞయాగములు చేసి పుణ్యలోకములు సంపాదించు." అని పలికాడు. తరువాత నకులుడు ధర్మరాజు మనస్తాపమును నివారించుటకు ఇలా అన్నాడు.

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

"అన్నయ్యా! బ్రాహ్మణులు వారి విద్యుక్త ధర్మమైన వేదాధ్యయ నము చేసి పాపము నుండి విముక్తి పొందుతున్నారు. కేవలం యజ్ఞయాగాలు మానినందున ఏమి ప్రయోజనము ఉంటుంది. ఫలాపేక్ష లేకుండా ధనమును సంపాదించి, యజ్ఞయాగాదులు చేసి, బ్రాహ్మణులను తృప్తిపరచిన అది నిస్సంగ ప్రవృత్తి అవుతుంది కానీ మనలో ఉన్న కామక్రోధములను, శోక మోహములను, విడిచి పెట్టకుండా, అడవులకు పోయి ముక్కు మూసుకొని తపస్సు చేసినందు వలన ప్రయోజనము ఏమి ఉన్నది. అదీకూడా కాకుండా, ఒక పక్క గృహస్థాశ్రమ ధర్మమును, మరొక పక్క బ్రహ్మచర్యము, వానప్రస్థము, సన్యాసము ధర్మములను తులా దండములో వేసిన, గృహస్థాశ్రమము వైపు తుల తూగింది. క్షత్రియులు, ధనమును కూడ బెట్టి, దానితో క్రతువులుచెయ్యక పోతే పాపం వస్తుందని వేదములు చెబుతున్నాయి కదా!

గాడాంధకారబంధురమైన ఈ విశాల విశ్వంలో వెలుగునిచ్చే వాడు ఆ ఈశ్వరుడు. అతడే ఈ వర్ణ వ్యవస్థను, ఆశ్రమ ధర్మాలను ఏర్పాటు చేసాడు. కర్మయోగ విశేషములన్ని ఆయన కల్పనలే. ఈ యుద్ధము ఆయన కల్పించినదే. ఈ యుద్ధము వలన కలిగిన శోకములో భగవంతుడు ఏర్పరచిన ఆశ్రమ ధర్మములు విడిచిపెట్టుట న్యాయమా! ఇంక యుద్ధములో కలిగిన హింస వలన పాపము వచ్చినదని అంటున్నావు. మనకు ముందు ఈ భూమిని ఏలిన చక్రవరులలో ఎవరైనా, యుద్ధములు చెయ్యకుండా, హింస చెయ్యకుండా రాజ్యపరిపాలన చేసారా? వారందరూ మంచి గతులు పొందలేదా! నీకుకూడా యుద్ధము వలన పాపం అంటక పోగా ఉత్తమ గతులు లభిస్తాయి. క్షత్రియుని పాలనలో ప్రజలు రక్షణకోరుతుంటారు. ప్రజలు సుఖంగా జీవించడానికి కావలసిన పరిస్థితులు కల్పించడం రాజు విధి. ఆ విధి నెరవేర్చకపోవడం పాపం కాదా! దానధర్మములు చెయ్యడం క్షత్రియ ధర్మం. అర్హులైన వారికి నీవు దాన ధర్మములు చెయ్యాలి. ఇవన్నీ వదిలి అడవులకు పోతాననడం నీ వంటి ఉత్తములకు భావ్యమా!" అని పలికాడు నకులుడు.

తరువాత సహదేవుడు లేచి "అన్నయ్యా! మానవుడు పై పైన ఉన్న కోరికలు విడిచి జీవించిన అది మోక్షము కలిగిస్తుందా! అన్నయ్యా నువ్వు కూడా, శారీరక సుఖములు వదిలిపెట్టి, నీ వంశ ధర్మములు నిర్వర్తించు. నీ మమత... బంధమును, మమత లేకపోవడం... మోక్షమును కలిగిస్తాయి. ఈ రాజ్యమును వదిలిపెట్టి నువ్వు అరణ్యమునకు వెళ్లినా, నీ దైనందిన జీవితమునకు కావలసిన వస్తువుల మీద మమత మమకారం వదిలిపెట్ట లేవు కదా! అదే ఈ సంసార చక్రమునకు మూలం కదా!

అన్నయ్యా! నీవు నా చుట్టము, పక్కము, చెలి, తల్లి, తండ్రి, గురువు, దైవము. కాబట్టి నా మాటలు విని నీ మనసు మార్చుకో. నేను చెప్పినది అబద్ధమో నిజమో నాకు తెలియదు. కాని నా మాటలు భక్తి తో కూడినవి. కాబట్టి నా పలుకులు కరుణతో విశ్వసించు." అని పలికాడు. నకుల సహదేవులు చెప్పిన మాటలు సావధానంగా విన్నాడు ధర్మరాజు కాని ఒక్కమాట కూడా బదులుచెప్పలేదు. అప్పటిదాకా పెదవి విప్పని

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ద్రౌపది లేచి ధర్మరాజు వద్దకు వచ్చి "నాథా! నాకు అనుమతి ఇచ్చిన నా తోచిన మాటలు చెప్పెదను." అని ధర్మజుని అనుమతితో ఈ విధంగా చెప్పసాగింది.
నాథా! మనము అడవులలో ఉన్న రోజులు ఒక్కసారి జ్ఞాపకం చేసుకోండి. అరణ్య అజ్ఞాత వాసములు పరిసమాప్తి కాగానే, సుయోధనుని చంపి మన రాజ్య సంపదలను తిరిగి అనుభవించెదమని మీరు మీ తమ్ములను అనునయించలేదా! మీరు చెప్పిన ప్రకారం సుయోధనుని చంపి మీరు రాజ్యమును కైవసం చేసుకున్నారు. కాని అన్న మాట మరిచి, రాజ్యత్యాగము చేసి అడవులకు పోతానంటున్నారు. ధర్మము, సత్యము వ్రతము గా పెట్టుకున్న మీకు ఈ ప్రకారం పలకడం న్యాయమా! రాజు ఎప్పుడూ పేద మనసుతో ఉండకూడదు. రాజు తన రాజ్యమును, ప్రజలను రక్షించాలి. దుర్మార్గులను నిర్దయగా శిక్షించి, సన్మార్గులను దయతో రక్షించాలి. బ్రహ్మదేవుడు క్షత్రియుని లోకాన్ని రక్షించడానికే సృష్టించాడు. రాజు మానుష రూపం లో ఉన్న దేవుడు. అలాంటి రాజు చేతకాని వాడైతే దుర్మార్గులు విజృంభిస్తారు. రాజు నందు దేవుడు దండనీతి ని ప్రతిష్టించాడు. అపరాధులను శిక్షించడం రాజ ధర్మం. దాని వలన ఇహపరములు సిద్ధిస్తాయి. తప్పుచేసిన బ్రాహ్మణుడి నైనా శిక్షించడం రాజధర్మము. అదే రాజ, ధర్మమును నీవు నిర్వర్తించావు. రజస్వలను, ఏకవస్త్రను అయిన నన్ను సభకు ఈడ్చుకొని వచ్చి, వలువలు ఊడదీసి, తన తొడ చూపి అవమానించిన దుర్యోధన, దుశ్శాసన, కర్ణులను నీవు ఒక రాజుగా శిక్షించావు. అది పాపం కాదు. దానికి నీవు చింతింప పనిలేదు. విషప్రయోగం చేసిన వాళ్లను, గృహదహనము చేసిన వాళ్లను, రాజకీయ రహస్యములను బహిరంగ పరచిన వాళ్లను, హంతకులను, పర సతిని కోరిన వాడిని, బంధువులను చంపిన వాడిని, దండించడం రాజ ధర్మము. అది పుణ్యకార్యము కూడా!

ఇంకొక మాట! దండించతగ్గ వాళ్లను దండించక పోవడం మహా పాపం. రాజు దండనీతిని అమలుపరచడం వల్ల పేదలకు, సాధులకు, తాపసులకు మేలే జరుగుతుంది. వారికి రక్షణను కల్పిస్తుంది. దుష్ట శిక్షణ, శిష్టరక్షణ చెయ్యాల్సిన రాజు, బ్రాహ్మణుని వలె ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటించడం ధర్మమా! కాబట్టి మీ మనసులో ఉన్న శంకను తొలగించు. నాథా! నా మాదిరి జీవితములో కష్ట పడ్డ స్త్రీలు ఎవరన్నా ఉన్నారా! కాని నేను అన్నిటినీ సహించి గృహస్థ ధర్మము విడిచి పెట్టకుండా ఉండలేదా! కౌరవులు వారి గోతిని వారే తవ్వుకున్నారు. వారి పాపం వారే అనుభవించారు. దానికి మీరు బాధపడటం దేనికి? కాబట్టి మీరు రాజ్యభారం వహించి, ప్రజలను జనరంజకంగా పాలించండి.

యుద్ధనీతి గురించి మీకు తెలియనిది కాదు. పూర్వము బృహస్పతి, శుక్రుడు యుద్ధనీతిని లోకానికి తెలియచేసారు. ఆనీతిని మీరు కూలంకషంగా అభ్యసించారు. దానిని మీరు ఆచరించండి" అని వేడుకుంది ద్రౌపది. అర్జునుడు మరలా అందుకొని ఇలా చెప్పాడు. "ప్రజలను రక్షించవలసిన రాజు దండనీతిని వదిలి పెట్టిన, సన్యాసులు కూడా సన్మార్గాన్ని వదిలి పెట్టి అక్రమాలకు పాల్పడతారు. ప్రజలు ఒకరి ఆస్తులను,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ధనాన్ని, భార్యలను మరొకరు అపహరిస్తారు. అరాచకం చెలరేగుతుంది. ఆ పాపం రాజుకు చుట్టుకుంటుంది. కాబట్టి దండనీతిని హింసగా తలచవద్దు. దుర్మార్గులను వధించిన రుద్రుడు, గోవిందుడు, ఇంద్రుడు, గుహుడు మొదలగువారు పాపము పొందలేదు కదా! పైగా వారికి గౌరవాభిమానములు లభించాయి. కాబట్టి అన్నయ్యా! దండనీతి వలన అధర్మము నశిస్తుంది. ధర్మము వృద్ధి చెందుతుంది. అన్నయ్యా! సామాన్య ప్రజలు కూడా తమ తమ దైనందిన కార్యములలో కూడా హింసకు పాల్పడుతున్నారు. మనకు తినే కాయలలో, పండ్లలో, నీటిలో ఎన్నో సూక్ష్మ జీవులు ఉన్నాయి కదా. వాటిని మనము చంపుతున్నాము కదా! మనము కందమూలముల కొరకు తవ్వుతున్నప్పుడు ఎన్నో జీవులు చస్తాయి కదా! అది పాపం ఎలా అవుతుంది. మన ప్రాణాలు నిలుపుకోవాలంటే ఆహారం కావాలి. ఆహారం కావాలంటే హింస తప్పదు. భగవంతుడు కూడా ఒక ప్రాణిని మరొక ప్రాణికి
ఆహారంగా సమకూర్చాడని మరిచిపోయావా? కాబట్టి అన్నయ్యా! అన్యాయంగా, అధర్మంగా కాకుండా అవసరం కొద్దీ చేసే హింస, అహింసతో సమానము. దుర్మార్గులైన శత్రువులను దండించడం హింస కాదు. మన తండ్రి పాండురాజు సంపాదించిన రాజ్యమును మనము తిరిగి పొందడం అన్యాయము ఎలా అవుతుంది? మనము ధర్మయుద్ధము చేసామో అధర్మయుద్ధమే చేసామో ఆ దైవానికి తెలుసు. కాబట్టి ఆ చింత మాని దక్షుడవై ఈ రాజ్యాన్ని పాలించు." అని పలికాడు అర్జునుడు. ధర్మరాజులో చలనం లేదు. అది చూచి భీముడు ఇలా అన్నాడు. "అన్నయ్యా! నీవు అన్ని ధర్మములు తెలిసినవాడవు. మేము నీకు చెప్పే అంతటి వాళ్లము కాదు. కాని నా ఓర్పు నశించింది. అందుకని మరలా మరలా చెప్పవలసి వచ్చింది. న్యాయ మార్గంలో సంపాదించిన రాజ్యసంపదను విడిచి పెట్టడం పిరికితనం అనిపించుకుంటుంది. ప్రజలు నిన్ను, మమ్ములను పిరికి వాడిని చూసినట్టు చూస్తారు. చీదరించుకుంటారు. కపట ద్యూతము పర్యవసానంగా మనం అందరం ఎన్నో కష్టాలు పడ్డాము. అవమానాల పాలయ్యాము. కాని నీవు సత్యాన్ని నమ్ముకున్నావు. మేమూ నిన్ను అనుసరించాము. యుద్ధములో దుర్మార్గులను చంపాము. నీకు ఎనలేని కీర్తి లభించింది. మనకు సామ్రాజ్య లక్ష్మి దక్కింది. అసలు మనము యుద్ధం ఎందుకు చెయ్యవలసి వచ్చింది. కౌరవ సభలో భరించిన అవమానాలు, అడవులలో పడిన కష్టాలు, అజ్ఞాత వాసంలో కలిగిన శోకం, వీటివలన కలిగిన దుఃఖము పోవడానికే శ్రీకృష్ణుని నిర్ణయం మేరకు
యుద్ధము చేయడానికి నిర్ణయం తీసుకున్నాము. యుద్ధం చేసాము. యుద్ధంలో మనమో కౌరవులో చావడం తధ్యమని అప్పుడు తెలియదా? మరి ఇప్పుడు శత్రువులు చచ్చారని బాధపడటం దేనికి? కాబట్టి అన్నయ్యా! రాజ్యభారం వహించు. దుష్ట శిక్షణ చెయ్యి." అని పలికాడు భీముడు. ధర్మరాజు భీముని మాటలను సావధానంగా విన్నాడు. తరువాత ఇలా అన్నాడు: "మీరందరూ మదము, కోరికలు, భయము, మొదలగు వాటితో సతమవుతూ ఈ రాజ్యమును పాలించమని కోరుతున్నారు. కాని రాజ్య పాలన దుఃఖ

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

భూయిష్టమని పెద్దలు అంటారు. రాజ్యాంతే నరకం ధృవం అని ఆర్యోక్తి. రాజుకు నరకం తప్పదు. కాబట్టి రాజ్యపాలనలో సుఖం, శాంతి ఎక్కడుంది. కామ పరమైన భోగములను అనుభవించడంలో శాంతి లేదు. వాటిని విడిచి పెడితే కలిగే ఆనందం వర్ణనాతీతం. అరణ్యములలో ఆశ్రమములలో కంద మూలములు తింటూ జీవిస్తున్న మునిపుంగవులు వెర్రి వాళ్లా! దుర్మతులు విషయ సంబంధ మైన కోరికలనే బంధాలలో సతమతమవుతున్నారు. విజ్ఞులు కోరికల జోలికి పోక ప్రశాంత చిత్తులయి జీవిస్తున్నారు. ఈ విషయంలో జనక మహారాజు మాటలు మనకు తెలుసు కదా! "దేని మీదా కోరిక లేని వాడికి ఎటువంటి సంపదలూ అవసరం లేదు.

ఎందుకంటే అన్ని ఉన్నట్టే భావిస్తాడు. మిథిలా నగరం కాలిపోతున్నా, నేను అందులో ఏ వస్తువూకాలనట్టే భావిస్తాను." అని అన్నాడు కదా. మరి జనక మహారాజును అందరూ గౌరవించారు కదా! మీరంతా బాగా ఆలోచించే శక్తి ఉన్నవాళ్లు. సంసార సుఖాల జోలికి పోకుండా శాంతిని పొందువాడు నిందార్హుడని పలకడం మీ అజ్ఞానానికి నిదర్శనం. సంసార సుఖాలకు దూరంగా ఉంటున్న సర్వసంగ పరిత్యాగికి, ఆ సంసార సుఖాలలో పడి దొర్లుతున్నవాళ్లు, కొండ పైనున్న వాడికి కొండ కింది వాళ్లు ఎలా కనిపిస్తారో అలా కనిపిస్తారు." అని పలికాడు ధర్మరాజు. వెంటనే అర్జునుడు అందుకున్నాడు "అన్నయ్యా! నీవు చెప్పావే ఆ జనక మహారాజుకు ఆయన భార్య కు జరిగిన సంవాదము గురించి చెబుతాను విను. నీ మాదిరే జనకుడు కూడా రాజ్యమును వదిలి భిక్షుకవృత్తికి స్వీకరించ నిశ్చయించినపుడు ఆయన భార్య అతనితో ఇలా అంది.

'నాథా! నీవు రాజ్యపాలన వదిలి భిక్షాటన కు పోయిన ఇక్కడ అతిధి సత్కారములు, దేవతర్పణములు, పితృతర్పణములు, ఎవరు చేస్తారు? కాషాయము ధరించి, శిరోముండనముచేయించు కున్నందు వల్ల, భిక్షకోసం ఇల్లిల్లు తిరగాలి కదా! మరి ఆ గృహస్థు మీకు అన్నదానము చేసి పుణ్యము పొందుతాడుకదా! అన్నదానము వలన అధిక పుణ్యము లభిస్తుంది కదా! చేయి కింద పెట్టి దానం తీసుకొనే వాడి కంటే దానం చేసే వాడే గొప్ప కదా! ఈ మాత్రం కూడా మీకు తెలియదా! వేదవిదులు రాజుల మీద ఆధార పడతారు. రాజైన మీరే మీరు చేయవలసిన కర్మలు వదిలివేస్తే, వారికి దిక్కెవ్వరు? వారి బతుకులు చెరపడం

మీకు ధర్మమా! మీరు మీ కన్న తల్లినీ, కట్టుకున్న భార్యనూ శోకసముద్రములో ముంచి, మీకు విధించిన ధర్మములు వదిలి అడవులకు పోయి, ఏం సాధిస్తారు? ఎండాకాలంలో చలువ పందిరి మాదిరి, చెట్టుకు ఫలముల మాదిరి ప్రజల కష్టములు తీర్చడానికి కదా మీరు ఉన్నది. అలాంటి మీరు ఇంతటి దీనమైన వృత్తిని స్వీకరించ తగునా? కాబట్టి మీరు చేస్తున్న పని ధర్మవిరోధం. మీకు మోక్షం కలుగుతుంది అని నాకు అనిపించడం లేదు." దీని వల్ల అని జనకుని భార్య జనకునితో చెప్పింది." అని అర్జునుడు ధర్మరాజుతో అన్నాడు. ఆ మాటలన్నీ

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

మౌనంగా విన్న ధర్మరాజు అర్జునునితో ఇలా అన్నాడు. "అర్జునా! వేదములు మానవులు అనుసరించ వలసిన కర్మ మార్గమును నిర్దేశించాయి. అదే వేదములు, కర్మసన్యాసము వలన ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయని కూడా చెప్పాయి. మానవుడు తన విజ్ఞతతో ఉత్తమ మైన మార్గము ఎన్నుకోవాలి. మంచి పనులు చేస్తే పరలోక సుఖం ప్రాప్తిస్తుంది. నీవు చెప్పేది లోక ధర్మము. అది న్యాయమే. కాని విజ్ఞులు, వేదవిదులు నేను చేయబోయే పని తప్పు అని అనలేరు. నీవు, భీముడు దైవాంశ సంభూతులు, ఇంద్రుడు, వాయువు వరమున పుట్టిన వారు. శతృభయంకరులు. శ్రీకృష్ణుడు మన దగ్గర ఉండటం వల్ల, ఆయన తేజస్సు కూడా మీకు సంక్రమించింది. మీరిరువురు యుద్ధవిద్యా విశారదులు కాని ధర్మవేత్తలు, తత్వజ్ఞానులు కారు కదా! ఈ సంసారము సారహీనమయినదని తత్వవేత్తలు అంటారు.

ఆశాపాశములు వదిలి, కర్మలు చెయ్యడం మాని, నిర్మలమైన మనసు కలవాడు సుఖి. ఎప్పుడూ ధనము, సంపదల కోసం పాకులాడు వాడు ఎన్నడూ సుఖించలేదు. వేదములు, శాస్త్రములు చదివి, తత్వసారమును రుచి చూచి కూడా, జ్ఞానము లేని వారు, కర్మ మార్గమే మంచిదని ప్రభోధిస్తూ, కర్మములలో పడి కొట్టు మిట్టాడుతుంటారు కాని శాశ్వత సుఖమును పొందలేరు. జ్ఞాన సముపార్జన చేసిన వారు శమము, దమము, త్యాగము శాశ్వతానందమునకు మూలములు అని చెబుతారు. వాటిని నాలాంటి విచక్షణాజ్ఞానము కలవారు అంగీకరిస్తారు, ఆచరిస్తారు." అని పలికాడు ధర్మరాజు.

అక్కడే ఉన్న దేవస్థానుడు అనే ముని ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ధర్మజా! ఈ లోకంలో సుఖంగా జీవించాలంటే ధనము, సంపదలు కావాలి అన్న అర్జునుని మాట సత్యము. యోగ మార్గమునకు చక్కటి సోపానములు కలవు. నీవు ఆ మార్గం గుండా వెళితేనే మోక్షమును పొందగలవు. కాని ధనమును కేవలం భోగములు అనుభవించడానికి ఆర్జిస్తే తప్పు. కాని యజ్ఞయాగములు చేయుటకు దానధర్మములుచేయుటకు ధనార్జన తప్పుకాదు. పైగా దాని వలన మోక్షం కలుగుతుంది. యజ్ఞయాగాదులకు వినియోగించగా మిగిలిన ధనము మనస్తాపాన్ని పోగొడుతుంది. దాని వలన శమము, దమము కలుగుతాయి. కాబట్టి ధనము సముపార్జించి, యజ్ఞయాగములు, దాన ధర్మములు చేయుము.

ధర్మరాజా! శివుడు సర్వమేధము అనే యజ్ఞం చేసాడు. బ్రహ్మ, దిక్పాలకులు ఎన్నో యజ్ఞాలు చేసారు. మరుత్తులు మొదలగు వారు ఎన్నో యజ్ఞములు చేసి ఖ్యాతినిపొందారు. ఒకసారి ఇంద్రుడు అడుగగా బృహస్పతి అతని ఈ విధంగా మంచి మార్గమును చూపించాడు. "ఇంద్రా! కామము, క్రోధము మనసులోకి రానీయకుండా, ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటిస్తూ, శోకమును దగ్గరకు చేరనీయకుండా, తాను సుఖుడై, ప్రజలను సుఖపెడుతూ రాజ్య పాలన చేసే వాడికి, సర్వ మహిమలు వాటంతట అవే వచ్చి చేరతాయి." ధర్మరాజా! కర్మ చెయ్యడం, కర్మలను విడిచి పెట్టడం, రెండూ మేలు అనడం ఒప్పదు. కర్మలు చేస్తూ ఆ కర్మ ఫలమును ఈశ్వరుని కి అర్పించడం ధర్మములలో కల్లా ఉత్తమధర్మము అని

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

పెద్దలు చెబుతారు కదా! కాబట్టి మంచి చెడ్డలను సమానంగా చూస్తూ, ఎవరికీ ద్రోహం తలపెట్టకుండా, క్షత్రియ ధర్మాన్ని పాటిస్తూ రాజ్యపాలన చెయ్యడం ఉత్తమం. నీకు పూర్వు లైనా రాజులందరూ ఇదే విధంగా ఈ భూమిని పాలించారు. తరువాత వారి కుమారులకు రాజ్యం అప్పగించి వానప్రస్థ ఆశ్రమము స్వీకరించారు. నీవు కూడా అలా చెయ్యి" అని పలికాడు దేవస్థానుడు.

తరువాత అర్జునుడు ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "అన్నయ్యా! క్షత్రియ ధర్మము ప్రకారము ఈ యుద్ధము చేసావు. యుద్ధములో చనిపోయిన శత్రురాజులు ఉత్తమ గతులుపొందారు. రాజధర్మము రౌద్రమని బాలురకు కూడా తెలుసు. రాజ్యపాలనలో పాపాలకు తావు లేదు. రాజైన వాడు రాజ్యపాలన చెయ్యాలి గాని ఒకరు పెడితే తిని కూచోడం బాగుంటుందా! అలాంటిది కౌరవకులములో అగ్రగణ్యుడవు నీకు అది తగునా! రాజుల మనసులు వజ్రము వాదిరి కఠినంగా ఉండాలి కాని బేలగా ఉండకూడదు. కాబట్టి శోకము వదిలిపెట్టు. రాజ్యపాలనకు అంగీకరించు. ఈ యుద్ధమూ, శత్రుసంహారమూ, శత్రువులకు స్వర్గలోక ప్రాప్తి అన్నీ దైవ నిర్ణయాలు. దానికి మనం బాధపడి ప్రయోజనం లేదు. నీకు అన్ని ధర్మాలు తెలుసు. కాబట్టి ధైర్యం తెచ్చుకో. నీకు సంక్రమించిన ఈ కురు సామ్రాజ్యాన్ని జనరంజకంగా పాలించు." అని పలికాడు అర్జునుడు. ఉన్నాడు. కాని ధర్మరాజు మనోనిశ్చయం మారినట్టు లేదు. అందుకే మౌనంగా అప్పుడు వ్యాసమహర్షి ఇలా అన్నాడు. "ధర్మరాజా! అర్జునుడు పలికిన పలుకులు అక్షరసత్యములు. అన్ని ధర్మములలో కల్లా గృహస్థ ధర్మము గొప్పది అని చెబుతారు కదా. ఒక్క మానవులకే కాదు, పశుపక్ష్యాదులకు కూడా అది ధర్మము. క్షత్రియులకు గృ హస్థ ధర్మము తప్ప తక్కిన ధర్మము లైన తపస్సు, ఇంద్రియ నిగ్రహము, బ్రహ్మచర్యము ఆచరణయోగ్యములు కావు. ధనము సంపాదించకుండా ఉండటం, ప్రజా రక్షణను మరవడం, యుద్ధము చేయకుండా పారిపోవడం, క్షత్రియునకు మహాపాతకములు. ఇది వేద వాక్కు. కాబట్టి నీవు వేదములు చెప్పినట్టు నడుచుకో. ఈ భూమిని జనరంజకంగా పాలించు.

ధర్మజా! నీవు గురువుల దగ్గర విద్యనభ్యసించావు. వర్ణాశ్రమ ధర్మముల గురించి తెలియదా! భూమినేలే మహారాజుకు దండనీతి తప్ప మరొక ధర్మం లేదు కదా! సద్యుమ్నుడు అనే మహారాజు దండనీతిని అమలు పరిచి దుష్టులను శిక్షించి చివరకు మోక్షం పొందాడు. అతని వృత్తాంతము చెప్పెదను వినుము. పూర్వము బాహుదా నదీ తీరంలో శంఖుడు, లిఖితుడు అనే ఇద్దరు అన్నదమ్ములైన బ్రాహ్మణులు నివసిస్తున్నారు. ఇద్దరూ ధర్మ తత్పరులు. వారి ఆశ్రమములలో కాయలు, పండ్లు సమృద్ధిగా పండే ఒక వృక్షములు చాలా ఉన్నాయి. ఒకరోజు శంఖుడు ఇంట్లో లేనపుడు లిఖితుడు అతని ఆశ్రమ మునకు పోయి ఒక చెట్టునుండి బాగా పండిన పండ్లను కోసి తింటున్నాడు. అప్పుడు శంఖుడు అక్కడకు వచ్చాడు. "ఈ పండ్లు ఎక్కడివి?" అని అడిగాడు. "మీ చెట్లో కోసుకున్నాను" అని బదులు చెప్పాడు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

లిఖితుడు. " నా అనుమతి లేకుండా నా చెట్టునుండి పండ్లు కోయవచ్చా? అది దొంగతనం కాదా? నీకు పాపం అంటింది. నీకు రాజ దండనతో కాని ఆ పాపం. పోదు" అని అన్నాడు. వెంటనే లిఖితుడు రాజభవనము వద్దకు వెళ్లాడు. ప్రతీహారి చేత మహారాజు సుద్యుమ్ననకు వర్తమానము పంపాడు. సుద్యుమ్న మహారాజు తన మంత్రులతో లిఖితుని వద్దకు వచ్చాడు.

"విప్రోత్తమా! మీరు ఇచ్చటికి వచ్చిన కారణమేమి? ఆజ్ఞాపించండి. మీరుచెప్పినట్టు చేసెదను." అని అన్నాడు. దానికి లిఖితుడు "రాజా! మీరు మాట తప్పకూడదు. నేను చెప్పినట్టు చెయ్యాలి. నేను నా మిత్రుని ఆశ్రమములోని పండ్లను దొంగిలించాను. దానికి మీరు తగిన శిక్ష విధించి నన్ను పాప విముక్తుడిని చెయ్యండి." అని ప్రార్ధించాడు.

ఆ మాట విన్న రాజు చాలా బాధ పడ్డాడు. కాని తప్పలేదు. లిఖితుని రెండు చేతులు నరకమని దండన విధించాడు. లిఖితుడు రాజును దీవించి వెళ్లిపోయాడు. అతనికి దండన అమలు జరిగింది. లిఖితుడు శంఖుని వద్దకుపోయి "నేను రాజ దండన అనుభవించాను" అని తన తెగినచేతులు చూపించాడు. ఆ మాటలకు శంఖుడు సంతోషించాడు. "లిఖితా! ఎవరూ ధర్మమార్గమును తప్పకూడదు. నీ జీవితము ధన్యమయినది. నీవు బాహుదా నదికి పోయి దేవ తర్పణములు, పితృ తర్పణములు విడిచి పెట్టు. లిఖితా! కల్లు తాగడం, గురు పత్నిని కామించడం, బ్రాహ్మణుని చంపడం, బ్రాహ్మణుల సొత్తు అపహరించడం ఇవి మహా పాతకములు. ఈ మహా పాతకములలో ఏ ఒక్కటి చేసినా అది ఎవరు చేసినా, అతను బ్రాహ్మణుడైనా అతను దండనార్హుడు. ముఖ్యంగా దొంగిలించిన వాడు శరీర దండనమునకు తగినవాడు. రాజుచే దండింప బడినవారు పుణ్యలోకములకు పోతారు. నీవు కూడా రాజ దండన పొందావు కాబట్టి నీవు పుణ్యాత్ముడవు. దానికి నీవు సంతోషించాలి" అని చెప్పాడు. వెంటనే లిఖితుడు బాహుదా నదికి పోయి తెగిన చేతులతోనే దేవ తర్పణములు పితృతర్పణములు విడిచాడు. అతనికి ఆశ్చర్యము కలిగేట్టు అతని చేతులు యధాప్రకారము మొలిచాయి. లిఖితుడు శంఖుని దగ్గరకు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. తన చేతులు చూపించాడు. "దీనికి ఆశ్చర్యం ఎందుకు? ఇది నా తపో మహిమ చేత, దైవ కృపచేత కలిగింది. నీవు నిర్మల మనస్కుడవు అందుకని నీకు దైవానుగ్రహము కలిగింది. నిన్ను దండించిన సుద్యుమ్న మహారాజుకు కూడా తన పితృ దేవతలోకూడా పుణ్యాత్ముడయ్యాడు." అని పలికాడు శంఖుడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీవు కూడా తగిన విధంగా ప్రజారక్షణ ఆచ రించుము. నీ తమ్ములు చెప్పిన మాటలు వేదవాక్కులు. రాజనీతి దండనము చేత తప్ప మరొక విధముగా నిర్వర్తింప బడదు. కాబట్టి నీ శోకమును వదిలిపెట్టు. గొప్ప గొప్ప యజ్ఞములు చేసి, చక్కగా రాజ్యపాలన చెయ్యి. ధర్మనందనా! నీ తమ్ములు, భార్య నీ మాటప్రకారము 12 ఏళ్లు అడవులలో, ఒక ఏడు అజ్ఞాతముగా నానా కష్టములు పడ్డారు. ఇప్పుడు వారి మాట మన్నించి వారికి సుఖశాంతులు కలుగచెయ్యి. విరాగివై అడవులకు పోయి దేవతలకు,

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

నీ పితృదేవతలకు బాధ కలిగించవద్దు. నీకు న్యాయశాస్త్రం బాగా తెలుసు. ప్రజల మనోభీష్టములు తెలిసికొని, శిష్ట రక్షణ, దుష్ట శిక్షణ చేసి, దండనీతిని అమలు పరచే రాజుకు అన్నీ శుభాలే కలుగుతాయి. ప్రజల ఆదాయము నుండి ఆరవ భాగము పన్నుగా వసూలుచెయ్యి. ప్రజలను కన్నతండ్రి వలే పాలించు. ఇదే మోక్షమునకు మార్గము చూపుతుంది. నీ మనసులో ఉన్న భయము, సంశయము వదిలిపెట్టు. కాని ధర్మరాజా! రాజైనవాడు అహంకరించి, కామ క్రోధములకు వశుడై ప్రజాకంటకంగా పాలిస్తే, అతనికి ప్రజలు చేసే పాపాలలో నాలుగవ భాగం చెందుతుంది. శతృవులను నిర్మూలించడం క్షత్రియ ధర్మము. పాపాత్ములైన రాజులతో సంధి చేసుకోడం దోషం. శతృవులతో సంధి చేసుకొని తన రాజ్యములో కొంత భాగం ఇవ్వడం మంచిదికాదు. యుద్ధం చేసి రాజ్యరక్షణ చెయ్యడం క్షత్రియ ధర్మం. కాబట్టి నువ్వు యుద్ధం చేసినందుకు చింతింప బనిలేదు. దుర్యోధను నితో సంధి చేసుకోక పోవడం వలననే ఈ ఘోర యుద్ధము సంభవించినది అని అనుకోవడం నీ అవివేకం. పూర్వము హయగ్రీవుడు అనే మహా రాజు యుద్ధ ములు చేసి, శతృవులను జయించి, దుండగులను శిక్షించి, సన్మార్గులను కాపాడి, ప్రజారంజకంగా పాలించి యజ్ఞములుచేసి తుదకు సద్గతి పొందాడు. కాబట్టి యుద్ధములు రాజులకు కీడుచెయ్యవు. యుద్ధములో చంపడం, చావడం, అలాగే దుష్ట శిక్షణ, శిష్ట రక్షణ క్షత్రియధర్మము. కాబట్టి దండనీతిలో హింస జరుగుతుందని అనుమానము విడిచిపెట్టి, సమర్థు లైన నీతి మంతులైన రాజోద్యోగుల సాయంతో రాజ్యకార్యములు నిర్వర్తింపుము." అని పలికాడు వ్యాసుడు.

ఇన్ని చెప్పినా మనసు కరుగని ధర్మరాజునుచూచి అర్జునుని గుండెలు రగిలిపోతున్నాయి. కాని మనసులో కోపం బయటకు కనపడకుండా నిల్చున్నాడు అర్జునుడు. ధర్మరాజు వ్యాసుని చూచి ఇలా అన్నాడు: "ఓ మహర్షీ! ఈ యుద్ధంలో ఎందరో తమ తమ భర్తలను, కుమారులను, సోదరులను పోగొట్టుకున్నారు. వారి విలాపములు, శోక సంతాపములు నా హృదయము నకు శాంతి లేకుండా చేస్తున్నాయి. ఈ పరిస్థితులలో నేను ఈ రాజ్యమును ఎలా ఏలగలను?" అని పలికాడు. దానికి వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు. "ధర్మజా! సుఖ దుఃఖములు నీ వశంలో ఉన్నట్టు మాట్లాడుతున్నావు. దుఃఖాలు పొమ్మంటే పోతాయా! సుఖాలు రమ్మంటే వస్తాయా! ఈ లోకంలో అనుభవించే సుఖదుఃఖములకు హేతువు పూర్వజన్మలో వారు వారు చేసుకున్న సుకృతములు, దుష్క ృతములు. అయినా ఈ సుఖదుఃఖములు శాశ్వతములు కావు కదా. సుఖం వెంట దుఃఖము, దుఃఖము వెంటసుఖమూ వస్తూ పోతూ ఉంటాయి. దుర్మార్గుడికైనా, వాడి కాలం కలిసి వస్తే అనంతమైన సంపదలు కలుగుతాయి. కాలం కలిసి రాక పోతే, ఎంతటి సుగుణ వంతుడికి కానీ ధనం లభించదు. అలాగే కాలం కలిసి రాకపోతే మంత్ర తంత్రములు కూడా పని చేయవు. వర్షము, తాపము, చీకటి, వెన్నెల దైవ కల్పితములు. కమలములు వికసించడం, చెట్లకు పూలుపూయడం, కాయలు కాయడం, పండ్లు పండటం అన్నీ కాల మహిమలు, ఋతు ధర్మములు. మరియు, జనన మరణములు, వృద్ధి పొందటం,

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

క్షీణించిపోవడం మొదలగునవి కాలములో పాటు జరుగు తుంటాయి. వీటికోసం నీవు శోకించడం అవివేకము. పూర్వము సేనజిత్తు మహారాజు కు పుత్రశోకం కలిగింది. కాని అతడు నీ మాదిరి శోకించలేదు. తనకు తానే. ఆ శోకమును పోగొట్టుకున్నాడు. అతడు పలికిన పలుకులు చెబుతాను విను. "ఈ లోకంలో కొందరు ఇతరులను బాధ పెడతారు. మరి కొందరు ఇతరుల చేత బాధపడుతుంటారు. ఇవన్నీ కాల మహిమ వలన కలుగు తున్నాయి అని గ్రహించాలి కాని తాను ఎవరినో దుఃఖ పెట్టాననీ, ఎవరో తనను దుఃఖపెట్టారనీ భావించకూడదు. వాటి వలన సుఖము, దుఃఖము పొంద కూడదు. ధనము, భార్య, సంతానము, బంధువులు పోయినారని దుఃఖిం చడం అవివేకము. మనం దుఃఖించినందువల్ల మనకు కలిగిన బాధ తొలగి పోతుందా! మనకు కలిగిన శోకమునకు, భయమునకు ఎన్నోకారణములు ఉంటాయి. అన్ని తెలిసిన వాడు శోకమునకు, భయమునకు తల వంచడు. మూర్ఖుడైన వాడు వాటికి లోబడి దుఃఖిస్తుంటాడు. సుఖదుఃఖములు శాశ్వతములు కావు. కాబట్టి అవి కలిగినపుడు ఆనందించడం, కుంగిపోవడం మంచిది కాదు. ఏమీ తెలియని వాడు, అన్ని తెలిసిన వాడూ సుఖదుఃఖములు కలిగినపుడు బాధపడడు. తెలిసీ తెలియని వాడే సుఖము వస్తే పొంగి పోతాడు, దుఃఖము వస్తే కుంగిపోతాడు." అని చెప్పాడు సేనజిత్తు మహారాజు. ఆ మాటలు నీకు కూడా వర్తిస్తాయి. నీ శోకాన్ని పోగొడతాయి. ధర్మరాజా! వర్ణాశ్రమ ధర్మములు పాటిస్తూ, దండనీతిని అమలు పరుస్తూ, ఈ రాజ్యమును పాలించు. అది క్షత్రియ ధర్మము. చనిపోయిన తరువాత కూడా ఎవడిని గురించి ప్రజలు తల్చుకుంటారో అతడే నిజమైన సత్పురుషుడు. కాబట్టి క్షత్రియధర్మమైన రాజ్యపాలన నిర్వర్తించు." అని పలికాడు వ్యాసుడు.

పూర్వము సేనజిత్తు మహారాజు కు పుత్రశోకం కలిగింది. కాని అతడు నీ మాదిరి శోకించలేదు. తనకు తానే. ఆ శోకమును పోగొట్టుకున్నాడు. అతడు పలికిన పలుకులు చెబుతాను విను. "ఈ లోకంలో కొందరు ఇతరులను బాధ పెడతారు. మరి కొందరు ఇతరుల చేత బాధపడుతుంటారు. ఇవన్నీ కాల మహిమ వలన కలుగు తున్నాయి అని గ్రహించాలి కాని తాను ఎవరినో దుఃఖ పెట్టాననీ, ఎవరో తనను దుఃఖపెట్టారనీ భావించకూడదు. వాటి వలన సుఖము, దుఃఖము పొంద కూడదు. ధనము, భార్య, సంతానము, బంధువులు పోయినారని దుఃఖిం చడం అవివేకము. మనం దుఃఖించినందువల్ల మనకు కలిగిన బాధ తొలగి పోతుందా! మనకు కలిగిన శోకమునకు, భయమునకు ఎన్నోకారణములు ఉంటాయి. అన్ని తెలిసిన వాడు శోకమునకు, భయమునకు తల వంచడు. మూర్ఖుడైన వాడు వాటికి లోబడి దుఃఖిస్తుంటాడు. సుఖదుఃఖములు శాశ్వతములు కావు. కాబట్టి అవి కలిగినపుడు ఆనందించడం, కుంగిపోవడం మంచిది కాదు. ఏమీ తెలియని వాడు, అన్ని తెలిసిన వాడూ సుఖదుఃఖములు కలిగినపుడు బాధపడడు. తెలిసీ తెలియని వాడే సుఖము వస్తే పొంగి పోతాడు, దుఃఖము వస్తే కుంగిపోతాడు." అని చెప్పాడు సేనజిత్తు మహారాజు. ఆ మాటలు నీకు కూడా వర్తిస్తాయి. నీ శోకాన్ని పోగొడతాయి.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ధర్మరాజా! వర్ణాశ్రమ ధర్మములు పాటిస్తూ, దండనీతిని అమలు పరుస్తూ, ఈ రాజ్యమును పాలించు. అది క్షత్రియ ధర్మము. చనిపోయిన తరువాత కూడా ఎవడిని గురించి ప్రజలు తల్చుకుంటారో అతడే నిజమైన సత్పురుషుడు. కాబట్టి క్షత్రియధర్మమైన రాజ్యపాలన నిర్వర్తించు." అని పలికాడు వ్యాసుడు.

మహర్షి! మీరు ఎన్ని చెప్పిననూ అభిమన్యుని, ద్రౌపదేయులను, కర్ణుని, విరాటుని, ద్రుపదుని, ధృష్టకేతుని, మరిచి పోలేకపోతున్నాను. నాకు మనశ్శాంతి లేకుండా పోతోంది. మునీంద్రా! నేను ఎంతటి పాపాత్ముడి నంటే, చిన్నతనంలో నన్ను తన తొడ మీద కూర్చోపెట్టుకొని అన్నం తినిపించిన తాత భీష్ముని చంపించాను. అర్జునుడు వేసే బాణాలు తన శరీరం అంతా గుచ్చుకుంటూ ఉంటే, భీష్ముడు శిఖండి వంక చూసిన చూపులు మర్చిపోలేక పోతున్నాను. పరశురాముని గెల్చిన యోధుడు అటువంటి దుర్మరణం పాలవడం తల్చుకుంటేనే బాధగా ఉంది. ఈ తుచ్ఛమైన రాజ్యము కోసం, అలాంటి మహానుభావుని చంపించాను. నేను విద్య చెప్పిన ద్రోణుడు నా మీద నమ్మకంతో నేను నిజం చెబుతానని తన కుమారుని గురించి నన్ను అడిగాడు. కాని నేనేం చేసాను. చచ్చిన ఏనుగును దృష్టిలో పెట్టుకొని అబద్ధం ఆడాను. ఆయన నమ్మకం వమ్ము చేసాను. నేను ఎంతటి పాపాత్ముడిని. గురుద్రోహిని. మునీంద్రా! మీరే చెప్పండి. అశాశ్వతమైన రాజ్యం కోసం గురువునే వధించిన వాడికి ఏమి శిక్ష విధిస్తారో మీరే చెప్పండి. మునీంద్రా! నా అన్నయ్య కర్ణుడు. స్వంత అన్నను చంపి ఏలుకొనే రాజ్యము నాకు సుఖసంతోషాలు కలుగ చేస్తుందా! భగ భగ మండే అగ్ని లాంటి పద్మవ్యూహములోకి బాలుడైన అభిమన్యుని పంపిన క్రూరాత్ముడిని. సుభద్ర అర్జునులు కాబట్టి నా క్రూరత్వాన్ని సహించారు. ఇంకొకరైతే నన్ను నరికి పారేసేవారు. పసివాడిని అగ్ని గుండంలోకి తోసి చంపిన వాడికి ఈ పాలించే అర్హత ఉంటుందంటారా!

కడుపున బుట్టిన ఐదుగురు బిడ్డలను పోగొట్టుకున్న ద్రౌపది దుఃఖం చూసి నేను తట్టుకోలేకపోతున్నాను. దీని కంతటికీ కారణం నేను కాదా! కాబట్టి నన్ను వెళ్ల నివ్వండి. ప్రాయోపవేశం చేసి నా మరణం కోసం ఎదురు చూడనివ్వండి." అని పలికాడు ధర్మరాజు. తో ఆ మాటలు విన్న వ్యాసుడు ధర్మజుని తో ఇలా అన్నాడు. "ధర్మరాజా! క్షత్రియుడవైన నీకు ఈ బేలతనం తగదయ్యా! ఎన్ని చెప్పినా నీ శోకం మానడం లేదు. ఈ సారి నా మాటలు మనసు పెట్టి వినవయ్యా! ఈ లోకమంతా ద్వందములతో నిండి ఉంది. వృద్ధి చెందడం నశించడం కొరకే; పెరగడం తగ్గడం కొరకే; పుట్టడం చావడం కొరకే. సుఖం వెంటనే దుఃఖం ఉంటుంది. మిత్రులంతా మనకు మంచి చేస్తారని, శత్రువుల వల్లనే దుఃఖాలు కలుగుతాయని, మంచి వారికే ధనలాభం కలుగుతుందనీ, ధనం వలన సుఖములు భోగములు వస్తాయని అనుకోడం భ్రాంతి. అలా అనుకోడం బ్రహ్మరాతను ధిక్కరించడమే అవుతుంది. విధాత అయిన బ్రహ్మ నిన్ను ఎందుకు పుట్టించాడో నీవు ఆ కర్మను నిర్వర్తించాలి. నా ఇష్టం వచ్చినట్టు చేస్తానంటే కుదరదు. పూర్వము విదేహ రాజ్యమును జనకుడు అనే రాజు

అమరనాధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

పాలించేవాడు. ఆయనకు అప్పటికి పరిపూర్ణ జ్ఞానము కలగ లేదు. ఆయనకు ఒకసారి బంధు వియోగము కలిగింది. దానికి ఆయన బాధపడ్డాడు. ఇల్లు విడిచి పెట్టి వెళ్ల డానికి సిద్ధ పడ్డాడు. ఆ సమయంలో అతని వద్దకు అశ్మకుడు అనే బ్రాహ్మణుడు వచ్చాడు. జనకుడు ' అతనికి అతిధి సత్కారములు చేసాడు.

"విప్రోత్తమా! మానవునకు డబ్బు, బంధువులు ఉన్నప్పుడు కలిగే అహంకారము, మదము, అవి పోయి నప్పుడు కలిగే విషాదము దేని వలన కలుగుతాయి. నాకు తెలియ చెప్పండి." అని అడిగాడు. దానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు ఈ విధంగా చెప్పాడు. "జనకమహారాజా! సంసారము - అన్నప్పుడు సుఖము, దుఃఖము మానవుని వెన్నంటి ఉండటం సహజం. అవి సంసారములో అతని మనస్సును చెదర గొడతాయి. మరి దానికి మందు ఏమి టంటే, ఈ లోకంలో ఎవరికీ ఎక్కువ సుఖాలు కానీ, ఎక్కువ దుఃఖాలు కానీ లేవు అని తెలుసుకోవడమే. ఈ భూమిని మొత్తం పరిపాలించే చక్రవర్తికి కూడా, వార్ధక్యాన్ని, మరణాన్ని ఆపగలిగే శక్తి లేదు. కాబట్టి మన జీవితంలో ఏది జరిగినా మనస్సును బుద్ధిని చెదరనీయకుండా, మనకు అంత వరకే ప్రాప్తం అని అనుకోవడం విజ్ఞుల లక్షణం. ప్రతి మనిషికీ మంచి ఆహరము, భోగములు, మంచి పడక, మంచి మంచి ఆసనములు అన్నీ కాలము వలన కలుగు తుంటాయి. మరలా పోతుంటాయి. కాబట్టి ఉన్నప్పుడు పొంగి పోవడం లేనప్పుడు కుంగిపోవడం వివేకము కాదు. వాటిని నమ్మక పోవడమే శ్రేయస్కరము. వైద్యులు వైద్య శాస్త్రమును అభ్యసించి అందులో ప్రావీణ్యము పొంది, రోగికి మంచి మంచి మందులు ఇచ్చి రోగములను తగ్గించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కాని కొన్ని రోగములు తగ్గడం లేదు. ఒక్కోసారి అదే రోగము వైద్యునికి కూడా రావడం మనం చూస్తున్నాము కదా! కాబట్టి మన చేతిలో ఏమీ లేదు. అంతా విధివ్రాత. మన ప్రయత్నం మనం చెయ్యడం మన విద్యుక్త ధర్మము. మంచి ధనవంతుల ఇంట్లో, యోగ్యుల ఇంట్లో పుట్టడం, అందచందాలు కలిగి ఉండటం, బలవంతులవడం, అదృష్టవంతులవడం, భోగాలు అనుభ వించడం అన్నీ మనం క్రితం జన్మలలో చేసుకున్న పుణ్య ఫలాన్ని బట్టి లభిస్తాయి. ఆ పూటకు తిండి లేని వారికి పిల్లలు తామరతంపరగా పుడతారు. కాని అవసరానికి మించి ధనధాన్యములు భోగభాగ్యములు కల వారికి ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా సంతానము కలగరు. దరిద్రులకు ఆకలి ఎక్కువ. వారు ఎలాంటి ఆహార మునైనా తిని అరిగించుకోగలరు. కాని ధనవంతులు పట్టెడు మెతుకులు తిని అరిగించు కోలేరు. పరస్త్రీవ్యామోహము, జూదమాడటం, సురా పానము, జంతువులను వేటాడటం పెద్దలు నిషేధించారు. కానీ, ఎక్కువమంది పైన చెప్పిన చెడ్డ పనులుచేసి చెడిపోతుంటారు. కారణం. దైవ సంకల్పం. ఇది నాకు ఇష్టము, ఇది ఇష్టం లేదు అనే దానికి కారణములు మనం కనుక్కోలేము. భార్యాబిడ్డలు, బంధువులు, ప్రవాహములో కొట్టుకొని వస్తున్న కట్టెల మాదిరి క లుస్తుంటారు విడిపోతుంటారు. మానవుడు ఎన్నో జన్మలు ఎత్తు తుంటాడు. ఆయా జన్మలలో ఎందరో తల్లులు, తండ్రులు, భార్యలు, కుమారులు కుమార్తెలు, బంధువులు కలుగుతుంటారు.

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ఎవరి కోసం అని ఏడుస్తాడు చెప్పు. కాబట్టి ఈ మానవ జీవితం అశాశ్వతం అని తెలుసుకోడం వివేకుల లక్షణం. నిరంతరం సాగుతున్న ఈకాల చక్రం ఒక మహా సముద్రం లాంటిది. అందులో చావు పుట్టుక అనే మొసళ్లు సంచరిస్తుంటాయి. కాబట్టి మానవునికి చావు పుట్టుకలు అనివార్యములు. అది తెలుసుకొని మానవుడు శోకం వదిలి పెట్టాలి.

ఓ జనక మహారాజా! మన శరీరమే మనం అప్పుగా తెచ్చుకున్నాము. ఇంక దారాసుతులు, బంధు మిత్రులు శాశ్వతమా! మనం ఎంత ఏడ్చినా చచ్చిన వాడు తిరిగి రాడు కదా! చచ్చిన వాళ్ల కోసం ఏడ్చినందువల్ల బాధపడినందువల్ల మనకు శోకం కలుగుతుంది తప్ప వేరే ప్రయోజనం లేదు. కాబట్టి జనక మహారాజా! బంధు వియోగము వలన కలిగిన శోకమును వదిలి పెట్టు. నీ విద్యుక్త ధర్మమైన రాజ్యపాలన చేపట్టు. అప్పుడే నీకు కీర్తి ప్రతిష్టలు కలుగుతాయి." అని చెప్పాడు. అశ్మకుని మాటలతో జనకునికి జ్ఞానోదయం అయింది. ఇల్లు వదిలి వెళ్లాలి అనే ఆలోచన వదిలి రాజ్యపాలన చేపట్టాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీవు కూడా క్షత్రియధర్మమైన రాజ్యపాలనను నిర్వర్తించు." అని పలికాడు వ్యాసుడు. వ్యాసుడు చెప్పి మాటలకు ధర్మరాజు బదులుచెప్పలేదు. అప్పుడు అర్జునుడు పక్కనే ఉన్న శ్రీకృష్ణుని తో ఇలా అన్నాడు. "కృష్ణా! చాలా మంది బంధువులు, కుమారులు అన్నదమ్ములు ఒకేసారి యుద్ధంలో మరణించడం వల్ల అన్న ధర్మజుని మనసు వికలమై ఉన్నది. నీ వచనామృతధారలతో అతనికి ఊరట కలిగించు." అని అర్ధించాడు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజు దగ్గరగా పోయి అతని చేతులు పట్టుకొని అనునయిస్తూ "బావా ధర్మజా! నీ కెందుకయ్యా ఈ మనోవేదన. నీ బంధు మిత్రులు రణరంగములో అవక్రవిక్రమంతో పోరాడి మరణించి వీరస్వర్గ మలంకరించారు. ఈ రాజరికం అంతా ఒక కల. ఒక్క రాజులే కాదు ఏ మనిషికైనా పూర్ణాయుర్దాయము ఉంటుందని చెప్పగలమా!

ధర్మ నందనా! పూర్వము సంవర్తుడు అనే మహా ముని ఉండేవాడు. అతనికి దేవగురువు బృహస్పతి అంటే అసూయ. అతడు హిమాచల పర్వత ప్రాంతమున మరుత్తు చేత ఎన్నో యజ్ఞాలు యాగాలు చేయించాడు. కాని ఈ మరుత్తు కూడా కాలప్రవాహంలో కలిసిపోయాడు. సుహోత్రుడు అనే మహారాజు అశ్వమేధము మున్నగు యాగములు ఎన్నో చేసాడు. కాని అతను కూడా కాల గర్భంలో కలిసిపోయాడు. అలాగే అంగుడు అనే చక్రవర్తి ఎన్నోదాన ధర్మాలు చేసాడు. ఎందరికో వివాహములు జరిపించాడు. అతను కూడా కాలధర్మం చెందాడు. ఇంక శిబి చక్రవర్తి. ఏడు ద్వీపములలో తన రధము నడిపాడు. అనేక యజ్ఞ యాగములు చేసాడు. చివరకు మరణించాడు. ఉత్తమ గతులు పొందాడు. అదే ప్రకారంగా దశరధపుత్రుడైన శ్రీరాముడు, భగీరథుడు, దిలీప చక్రవర్తి, మాంధాత, యయాతి, అంబరీషుడు, శశిబిందుడు, గయుడు, రంతిదేవుడు, భరతుడు, పృధు చక్రవర్తి వీరందరూ ఈ భూమిని ఏలిన చక్రవర్తులు. ఎన్నో యజ్ఞ యాగములు, దాన ధర్మములు చేసారు. కాని వారందరూ పరలోక గతులయ్యారు గానీ ఈభూమి మీద శాశ్వత నివాసము ఏర్పరచుకోలేదు. అదే విధంగా జమదగ్ని

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కుమారుడైన పరశురాముడు 21 మారులు క్షత్రియుల నందరినీ జయించి ఈ భూమిని ఆక్రమించాడు. కాని ఆ భూమి నంతా కశ్యపునికి దానంగా ఇచ్చాడు. అతను కూడా కలకాలం ఈ భూమి మీద జీవించలేకపోయాడు.
వీరి కధలన్నీ నీవు అభిమన్యుని మరణ సమయమున శోక తప్తుడవై యుండగా నారదుని వలన విని ఉన్నావు. కాని ఇంకా నీ అవివేకమును మానకున్నావు." అని చెప్పిన కృష్ణుని తో ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. తో "కృష్ణా! సృజంయుని వృత్తాంతము వినవలెనని కోరికగా ఉన్నది. వివరించు." అని అడిగాడు. అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుడు ఇలా చెప్పనారంభించాడు.. "ధర్మనందనా! నీవు వ్యాసుని వలన నారదుని వృత్తాంతము మాత్రము విని ఉన్నావు. పర్వతుని వృత్తాంతము విన లేదు. అది కూడా చెబుతాను సావధానంగా విను. నారదుని చెలియలి కొడుకు పర్వతుడు. ఇద్దరూ ఒక సారి దివి నుండి భువికి వినోదంగా విహరించడానికి వచ్చారు. ఆసమయంలో వారివురూ ఒక ఒప్పందం చేసుకున్నారు. ఒకరి మనసులో ఉన్న విషయములను మరొకరికి దాపరికం లేకుండా చెప్పాలని, అలా చెప్పని యడల శాపగ్రస్థులవుతారని ఒప్పందం చేసుకున్నారు. అలా విహరిస్తూ ఒక రోజు వారు సృంజయుని చూచారు. అతని ఇంటిలో కొంతకాలం ఉందామని అనుకున్నారు. సృంజయుడు తన కుమార్తె సుకుమారిని పిలిచి "అమ్మా! వీరు మహర్షులు. వీరి సేవ చేసి తరించు." అని పలికాడు. ఆమె అందుకు అంగీకరించింది. సుకుమారి సేవలతో నారదుడు పర్వతుడు ఆనందంగా కాలం గడుపుతున్నారు.

సుకుమారి అతి లోక సుందరి. ఆమె అందాన్ని చూచి నారదుడు ఆమె మీద మోహం పెంచుకున్నాడు. కాని బయటకు చెప్పుకోలేక లోలోపలే కృంగి పోతున్నాడు. నారదుడు అలా చిక్కి పోవడం బాధపడటం చూచి పర్వతునికి అనుమానం కలిగింది. తన దివ్యదృష్టితో నారదుని మనసులో ఉన్న భావములను తెలుసుకున్నాడు. నారదుడు తన మనసులోని మాట బయటకు చెప్పనందుకు కోపించాడు. "నారదా! నీకు సుకుమారి మీద మనసు ఉందన్న విషయం మన ఒప్పందం ప్రకారం నాకు నువ్వు చెప్పలేదు. అందుకని నేను నిన్ను శపిస్తున్నాను. నీవు ఆమెమీద మనసు పడ్డావు కాబట్టి ఆమెను వివాహం చేసుకోకుండా ఉండలేవు. ఆమెను వివాహం చేసుకున్న మరుక్షణం నీకు కోతి మొహం వస్తుంది." అని శపించాడు. దానికి నారదునికి కోపం వచ్చింది. "నీకు ఇంక స్వర్గ లోక ప్రవేశం లేకుండు గాక !" అని ప్రతి శాపం ఇచ్చాడు. పర్వతుడు అక్కడినుండి వెళ్లిపోయాడు. తరువాత నారదుడు శాపమునకు భయపడకుండా, సృంజయుని అడిగి అతని కుమార్తెను వివాహం చేసుకున్నాడు. నారదునికి వెంటనే వానర రూపం వచ్చింది. అతని భార్య అతని కురూపమునకు అసహ్యించుకోకుండా, అతనికి సేవలుచేస్తూ సంతోషంగా సంసారం చేస్తూ ఉంది. ఒకరోజు నారదుడు సమీపములో ఉన్న అడవికి వెళ్లాడు. అక్కడ అతనికి పర్వతుడు కనిపించాడు. "నారదా! నీవు ఇచ్చిన శాపము మరల్చవా!" అని అడిగాడు. "పర్వతా!

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

నువ్వేకదా నాకు ముందుగా శాపం ఇచ్చింది. కాబట్టి ముందు నువ్వు నాకు ఇచ్చిన శాపం మరల్చు. తరువాత నా శాపం నేనువెనక్కు తీసుకుంటాను." అని అన్నాడు.

నారదుడు పర్వతుడు ఇద్దరూ తమ తమ శాపములను వెనక్కు తీసుకున్నారు. నారదునికి యథారూపము వచ్చింది. నారదుడు పర్వతుడు ఇంటికి వచ్చారు. సుకుమారి ఎవరో పరాయి వాళ్లు వచ్చారని తలచి మొహం తిప్పుకొని లోపలకు వెళ్లిపోయింది. ఆమె భర్తను గుర్తించలేదు. అప్పుడు పర్వతుడు "సుకుమారీ! ఇతను నారదుడు. నీ భర్త. నేను ఇచ్చిన శాపము చేత వానర మొహం వచ్చింది. ఈ రోజు నేను నా శాపం వెనక్కుతీసుకున్నాను. నీభర్తకు పూర్వరూపం వచ్చింది. ఇతడే నీ భర్త." అని పలికాడు. సుకుమారి కూడా తన భర్తను గుర్తించింది." అని చెప్పాడు కృష్ణుడు. తరువాత కథను నారదుడు చెప్ప సాగాడు. "ధర్మనందనా! ప్రకారము నేను, పర్వతుడు సృంజయుని ఇంట్లో కొంతకాలం ఉన్నాము. కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. ఇంక మేము తిరిగి స్వర్గ లోకము వెళుదాము అని అనుకున్నాము. సృంజయునకు ఏదైనా ఉపకారం చేద్దాము అని అనుకున్నాము. సృంజయునకు దేవతలకన్నా ఉన్నతు డైన కుమారుడు కలుగుతాడు అని వరం ఇచ్చాను. పర్వతుడు సందేహించాడు. నా వరం వలన దేవేంద్రునికి ఆపద కలుగుతుందని తలచి "సృంజయా! ఆకుమారుడు అర్ధాయుష్కుడు అవుతాడు." అని అన్నాడు. నాకు కోపం వచ్చింది. "సృంజయా! నీ కుమారుని నీకు చేతనైనంత వరకూ కాపాడుకో. నీ శక్తికి మించి కుమారునకు మరణం సంభవిస్తే, నన్ను తల్చుకో. నేను వచ్చి అతనికి ప్రాణదానం చేస్తాను. నీకు ఇంకొక వరంకూడా ఇస్తున్నాను. నీ కుమారుడు శరీరంలో నుండి వచ్చే ఉమ్మి మొదలగునవి సువర్ణమయం అవుతాయి. అందుకని అతడు సువర్ణష్ఠీని అనే పేరుతో పిలువ బడుతాడు." అని అన్నాను.

నా మాటలకు సృంజయునకు సంతోషించాడు. తరువాత మేము వెళ్లిపోయాము. నా వరం వలన సృంజయునకు ఒక కుమారుడు కలిగాడు. ఆ కుమారుని మలమూత్రములు, చెమట ఉమ్మి అన్నీ బంగారంగా మారి పోసాగాయి. సృంజయుని ఇల్లంతా బంగారంతో నిండిపోయింది. ఈ విషయాన్ని కొంతమంది దొంగలు పసికట్టారు. ఒక రోజు ఆ ఆ దొంగలు సువర్ణష్టీనిని అపహరించి, నోట్లో గుడ్డలు కుక్కి సమీపములో ఉన్న అడవికి తీసుకొని వెళ్లారు. అతని ఒళ్లంతా వెతికారు. ఎక్కడా బంగారం కనపడలేదు. ఆ దొంగలు ఆ సువర్ణష్టీనిని చంపి అక్కడ పారవేసి పోయారు. సృంజయుడు తన కుమారుని కొరకు వెదికించాడు. ఎక్కడా దొరకలేదు. నన్ను తలచు కున్నాడు. నేను అతని వద్దకు వెళ్లాను. జరిగిన విషయం తెలుసుకున్నాను. సువర్ణష్టీనిని దొంగలు చంపి పడవేసారని చెప్పాను. సృంజయుడు కుమారుని మరణానికి ఎంతో దుఃఖించాడు. "సృంజయా! నీ కుమారుడు యమలోకంలో ఉన్నాడు. నీ కొడుకును నేను తెచ్చి ఇస్తాను." అని చెప్పి నేను సువర్ణష్ఠీనిని తిరిగి పునర్జీవుతుడిని చేసాను.సృంజయుడు చాలా సంతోషించాడు. "సృం జయా! నీ

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కుమారుని చంపడానికి ఇంద్రుడు ఎదురు చూస్తున్నాడు. జాగ్రత్తగా ఉండు." అని చెప్పి వెళ్లిపోయాను. దేవేంద్రుడికి తనకు సువర్ణష్ఠీని వలన ఆపద కలుగుతుందని భయం పట్టుకుంది. తన వజ్రాయుధమును వ్యాఘ్రరూపంలో అతని మీద ప్రయో గించాడు. ఆ సమయంలో సృంజ యుడు గంగానదీ తీరంలో భార్యలతో విహరిస్తున్నాడు. సమయం కోసం చూస్తున్న వజ్రాయుధం పెద్దపులి రూపం ధరించి సువర్ణష్ఠీని మీద పడి చీల్చి చంపి మాయం అయింది. సువర్ణష్ఠీని మరణించాడు.

ఇది చూచి సృంజయుడు అతని భార్యలు పరుగు పరుగున వచ్చారు. కుమారుని మరణానికి దుఃఖించారు. వెంటనే సృంజయుడు నన్ను తలుచుకున్నాడు. నేను వెళ్లాను. ఆ బాలుడిని బతికించాను. తరువాత నేను వెళ్లిపోయాను. సువర్ణష్టీని చిరంజీవిగా వేలాది సంవత్సరములు రాజ్యపాలన చేసాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! నీవు కూడా నీ ' పట్టుదల వీడి రాజ్యభారం వహించు. " అని పలికాడు నారదుడు. ధర్మరాజు ఏమీ మాట్లాడ లేదు. మరలా వ్యాసుడు ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. వేరే ఉన్నదా! "ధర్మజా! క్షత్రియులకు ప్రజా రక్షణ ను మించిన ధర్మము దాని వలన వేద ములో చెప్పబడిన విప్రకర్మలు బాగుగా ఆచరించబడుతాయి. విప్రకర్మలు ఆచరించని ఎడల సమాజమునకు నష్టము సంభవిస్తుంది. వేద ములో చెప్పబడిన విప్రకర్మలు ఆచరించిన పుణ్యము, లేని ఎడల పాపము రాజుకు సంభవిస్తాయి. కాబట్టి నీకు ప్రజారక్షణ ముఖ్యము." అని పలికాడు వ్యాసుడు. ధర్మరాజు వ్యాసుని చూచి ఇలా అన్నాడు." వ్యాసమహర్షీ! మీరు చెప్పినది నిక్కువమే. నేను కూడా మితిమీరిన రాజ్యకాంక్షతో యుద్ధము చేయడానికి పాల్పడ్డాను. నరమేధము చేసాను. చంపకూడని వారిని చంపాను. దాని వలన నా ఆత్మ దహించుకుపోతూ ఉంది. కాని మీరు చెప్పిన మాటలు వినక పోవడం కూడా భావ్యము కాదని పిస్తూ ఉంది. ఏమి చెయ్యడానికి తోచడం లేదు." అని అన్నాడు. దానికి వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు.

'ఈ పని చెయ్యాలి ఈ పని చెయ్యకూడదని అని నిర్ణయించడానికి మనమెవరము. మనము నిమిత్తమాత్రులము. అంతా ఈశ్వరుని ఆజ్ఞ మేరకు జరుగుతూ ఉంటుంది. గొడ్డలితీసుకొని చెట్టును నరికితే ఆ పాపం గొడ్డలికి అంటుకుంటుందా చెప్పు. సర్వము పరమాత్మ ఆజ్ఞాను సారం చేస్తున్నాను అనే భావన కలిగిన నాడు నీకు ఏ పాపమూఅంటదు. నీవు కర్మ చెయ్యి. కర్మ ఫలమును పరమేశ్వరునికి అర్పించు. జ్ఞానులం దరూ వేదములో చెప్పబడిన కర్మలను పరమాత్మ పరంగానే చేస్తారు. అందు వలన వారికి ఏ పాపమూ అంటదు. యుద్ధములో శత్రువులను చంపాను. దాని వలన నాకు పాపం వచ్చింది అని నీవు అనుకుంటే దానికి తగిన ప్రాయశ్చిత్తము చేసుకో. యజ్ఞయాగములు చెయ్యి. పాప పరిహారం చేసుకో. అంతే కాని పాపమునకు భయపడి రాజ్యమును రాజ్యపాలనను, ప్రజారక్షణను వదలడం మంచిది కాదు." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. ధర్మరాజు వ్యాసుని చూచి "ఓ మహర్షీ! ఈ యుద్ధములో నా కొడుకులు, మనుమలు, అన్నలు, తమ్ములు, తండ్రులు, తాతలు, మామలు, గురువులు, సంబంధిలు, మిత్రులు, అల్లుళ్లు, బావలు, మరుదులు, మరియు

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ఎంతో మంది రాజులు, మహారాజులు, చక్రవర్తులు నా చేత చంపబడ్డారు. వారికి సంబంధించిన స్త్రీలు, వారి వారి భర్తలకోసం, కొడుకుల కోసం, తండ్రుల కోసం ఎంతో శోకిస్తున్నారు. ప్రాణాలుకూడా విడుస్తున్నారు. వాటిని అన్నింటినీ పరిశీలిస్తే, నాకు ఆ స్త్రీలను కూడా వధించిన మహా పాతకము చుట్టుకుంది. ఇన్ని పాపములు చేసిన నేను నిష్కల్మషుడను ఎలా అవుతాను. ఇంతగా పరితపిస్తున్న నా మనసు రాజ్యపాలనకు ఎలా సుముఖత చూపుతుంది. ఉగ్రమైన తపస్సు చేసి ప్రాణ త్యాగముచెయ్యడం కన్నా నాకు మరోదారి కనిపించడం లేదు." అని అన్నాడు.

ఆ మాటలు విన్న వ్యాసుడు ధర్మజునితో ఇలా అన్నాడు.

"నీ మనసులో శోకమును, బాధను పక్కన బెట్టి నా మాటలు విను. నీవు చెప్పిన వారందరూ ఊరికే చావలేదు. రాజ్యమునకు ఆశపడి, వారి అభివృద్ధి, పేరు ప్రతిష్టల కోసం యుద్ధం చేసారు. చచ్చారు. వారి చావు వలన నీకు పాపం ఎలా చుట్టు కుంటుంది. వారికి ఏ కర్మపరిపాకమువలన మరణము సంభవించిందో నీకు ఎలా తెలుసు? ఎవరిని ఎప్పుడు ఎలా చంపాలో యముడికి తెలుసు. ఆ ప్రకారమే యముడు మానవుల ప్రాణాలు తీస్తుంటాడు. దానికి నీవు కారణమని శోకించుట వెర్రి. అందుకోసం రాజ్య త్యాగము చేయుట, ఇల్లు విడిచి అడవులకుపోవుట ఇంకా పెద్ద వెర్రి. తోలుబొమ్మలాటలో బొమ్మలు ఆడినట్టు మనం ఆడుతున్నాము. మనలను ఆడించేవాడు వేరు ఉన్నాడు. ఈ యుద్ధములో చనిపోయిన రాజుల రాజ్యములను వారి వారి కుమారులను పట్టాభిషిక్తులనుచెయ్యి. వారికి కుమారులు లేక పోతే వారి వారి కుమార్తెలను సింహాసనము మీద కూర్చోపెట్టు. దీని వలన వారి వారి తల్లులు సంతోషిస్తారు. నీకు కూడా పుణ్యము, కీర్తి వస్తాయి. (ఇదే పని ఈ రోజుల్లో కూడా చేస్తున్నారు. ఒక ఎం. ఎల్. ఏ కానీ ఎం.పి.కానీ చని పోతే అతని భార్యనో, కొడుకునో, కూతురినో ఎన్నికలలో నిలబెట్టి వేరే పార్టీల వాళ్లు పోటీచెయ్యకుండా ఆపి, వారిని ఎన్నికయేట్టు చేస్తున్నారు.) యుద్ధము l లో జరిగిన నర మేధ గురించి నీవు చింతించ నవసరము లేదు దేవదానవ యుద్ధములో దేవేంద్రుడు రాక్షసులను అతికిరాతకంగా నరికి నెత్తురు ఏరులు పారించాడు. ఆ రాక్షసులు ఎవరు? ఇంద్రుని సోదరులే కదా!

మహా మునులందరూ ఇంద్రుడు చేసిన కార్యమును శ్లాఘించారు కదా! ఆ ఇంద్రునికి యజ్ఞ యాగములలో హవిర్భాగములను అర్పిస్తున్నారు కదా! మరి ఆ ఇంద్రుడే స్వర్గాధి పతిగా పాలిస్తున్నాడు కదా! మన భూలోకము పైన ఉన్నది స్వర్గలోకమే కదా! అదే ప్రకారము దుష్టులైన నీ అన్నదమ్ములను బంధువులను, మిత్రులను పుణ్య మార్గమైన యుద్ధములో సంహరించావు. క్షత్రియధర్మము నిర్వర్తించావు. దేవేంద్రుని వలె నీవు కూడా రాజ్యపాలన కు అర్హుడవు. నీకు ఇష్టం అయితే ఇంద్రుని వలె యజ్ఞ యాగములు చెయ్యి. ముఖ్యంగా అశ్వమేధ యాగము చెయ్యి. అశ్వ మేధ యాగము చెయ్యాలంటే ధనము కావాలి కదా! ధనము కావాలంటే రాజ్యము కావాలి కదా! అందుకని రాజ్యము స్వీకరించు." అని అన్నాడు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ఎంతో మంది రాజులు, మహారాజులు, చక్రవర్తులు నా చేత చంపబడ్డారు. వారికి సంబంధించిన స్త్రీలు, వారి వారి భర్తలకోసం, కొడుకుల కోసం, తండ్రుల కోసం ఎంతో శోకిస్తున్నారు. ప్రాణాలుకూడా విడుస్తున్నారు. వాటిని అన్నింటినీ పరిశీలిస్తే, నాకు ఆ స్త్రీలను కూడా వధించిన మహా పాతకము చుట్టుకుంది. ఇన్ని పాపములు చేసిన నేను నిష్కల్మషుడను ఎలా అవుతాను. ఇంతగా పరితపిస్తున్న నా మనసు రాజ్యపాలనకు ఎలా సుముఖత చూపుతుంది. ఉగ్రమైన తపస్సు చేసి ప్రాణ త్యాగముచెయ్యడం కన్నా నాకు మరోదారి కనిపించడం లేదు." అని అన్నాడు.

ఆ మాటలు విన్న వ్యాసుడు ధర్మజునితో ఇలా అన్నాడు. "నీ మనసులో శోకమును, బాధను పక్కన బెట్టి నా మాటలు విను. నీవు చెప్పిన వారందరూ ఊరికే చావలేదు. రాజ్యమునకు ఆశపడి, వారి అభివృద్ధి, పేరు ప్రతిష్టల కోసం యుద్ధం చేసారు. చచ్చారు. వారి చావు వలన నీకు పాపం ఎలా చుట్టు కుంటుంది. వారికి ఏ కర్మపరిపాకమువలన మరణము సంభవించిందో నీకు ఎలా తెలుసు? ఎవరిని ఎప్పుడు ఎలా చంపాలో యముడికి తెలుసు. ఆ ప్రకారమే యముడు మానవుల ప్రాణాలు తీస్తుంటాడు. దానికి నీవు కారణమని శోకించుట వెర్రి. అందుకోసం రాజ్య త్యాగము చేయుట, ఇల్లు విడిచి అడవులకుపోవుట ఇంకా పెద్ద వెర్రి. తోలుబొమ్మలాటలో బొమ్మలు ఆడినట్టు మనం ఆడుతున్నాము. మనలను ఆడించేవాడు వేరు ఉన్నాడు. ఈ యుద్ధములో చనిపోయిన రాజుల రాజ్యములను వారి వారి కుమారులను పట్టాభిషిక్తులనుచెయ్యి. వారికి కుమారులు లేక పోతే వారి వారి కుమార్తెలను సింహాసనము మీద కూర్చోపెట్టు. దీని వలన వారి వారి తల్లులు సంతోషిస్తారు. నీకు కూడా పుణ్యము, కీర్తి వస్తాయి. (ఇదే పని ఈ రోజుల్లో కూడా చేస్తున్నారు. ఒక ఎం. ఎల్. ఏ కానీ ఎం.పి.కానీ చని పోతే అతని భార్యనో, కొడుకునో, కూతురినో ఎన్నికలలో నిలబెట్టి వేరే పార్టీల వాళ్లు పోటీచెయ్యకుండా ఆపి, వారిని ఎన్నికయేట్టు చేస్తున్నారు.) యుద్ధము I లో జరిగిన నర మేధ గురించి నీవు చింతించ నవసరము లేదు దేవదానవ యుద్ధములో దేవేంద్రుడు రాక్షసులను అతికిరాతకంగా నరికి నెత్తురు ఏరులు పారించాడు. ఆ రాక్షసులు ఎవరు? ఇంద్రుని సోదరులే కదా!

మహా మునులందరూ ఇంద్రుడు చేసిన కార్యమును శ్లాఘించారు కదా! ఆ ఇంద్రునికి యజ్ఞ యాగములలో హవిర్భాగములను అర్పిస్తున్నారు కదా! మరి ఆ ఇంద్రుడే స్వర్గాధి పతిగా పాలిస్తున్నాడు కదా! మన భూలోకము పైన ఉన్నది స్వర్గలోకమే కదా! అదే ప్రకారము దుష్టులైన నీ అన్నదమ్ములను బంధువులను, మిత్రులను పుణ్య మార్గమైన యుద్ధములో సంహరించావు. క్షత్రియధర్మము నిర్వర్తించావు. దేవేంద్రుని వలె నీవు కూడా రాజ్యపాలన కు అర్హుడవు. నీకు ఇష్టం అయితే ఇంద్రుని వలె యజ్ఞ యాగములు చెయ్యి. ముఖ్యంగా అశ్వమేధ యాగము చెయ్యి. అశ్వ మేధ యాగము చెయ్యాలంటే ధనము కావాలి కదా! ధనము కావాలంటే రాజ్యము కావాలి కదా! అందుకని రాజ్యము స్వీకరించు." అని అన్నాడు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

వ్యాసుడు. ఈ మాటలతో ధర్మరాజు శోకం విడిచి పెట్టాడు. "వ్యాసమునీంద్రా! ఏ కర్మమునకు ఏ పాపం వస్తుంది. ఏ పాపమునకు ఏది ప్రాయశ్చిత్తము. దీనిని నాకు వివరంగా తెలపండి." అని అడిగాడు. వ్యాసుడు ధర్మరాజుడు ధర్మ సూక్ష్మములు వివరిస్తున్నాడు. "ధర్మజా! సూర్యుడు ఉదయించే కాలంలో అస్తమించే కాలంలో నిద్రపోవడం, అతిధి ఇంటికి వచ్చినపుడు సత్కరించకపోవడం, పరస్త్రీలను కామించడం, గురువు మాటకు ఎదురు చెప్పడం, ఉన్న ఊరును నాశనం. చెయ్యడం, వేదవిద్యను అమ్ముకోడం, భగవంతు డిచ్చిన భూమిని అమ్ముకోడం, సేవకులకు ఆపద వచ్చినప్పుడు కాపాడకపోవడం, ఎల్లప్పుడూ కపటంగా ప్రవర్తించడం, అడవులను తగులపెట్టడం, స్వధర్మమును విడిచిపెట్టి పరధర్మమును ఆచరించడం, తనకు ఇచ్చిన పని చెయ్యక పోవడం,

(వీటిని నేటికి అన్వయించుకుంటే, స్కూళ్లు, కాలేజీలు, ఆఫీసులు ఎగ్గొట్టి సినిమాలకు, క్రికెట్ మాచ్ లకు వెళ్లడం పరధర్మము. స్కూలుకు కాలేజీకి వెళ్లి చదువుకోడం స్వధర్మము. ఆ సమయంలో ఇతరత్రా గడపడం పరధర్మం. అలాగే ఆఫీసుకు వెళ్లి తనకు అప్పగించిన పని చెయ్యడం స్వధర్మము. దానిని వదిలి వేరే విధంగా కాలక్షేపం చెయ్యడం పరధర్మము).

జంతువులను అకారణంగా కొట్టడం, హింసించడం, బ్రాహ్మణులకు చెందిన సంపదను హరించడం, తనను శరణు కోరిన వాడిని రక్షించకపోవడం, బ్రాహ్మణులను చంపడం మహా పాపములు అని పెద్దలు అంటారు. కాని కొన్ని పనులు పైకి పాపములు గా కనిపించినా అవి నిందించ తగినవికావు. అవి ఏమిటంటే....... యుద్ధములో కత్తి తీసుకొని తనను చంపడానికి వస్తున్న వాడు వేదవిదుడైన బ్రాహ్మణుడైనా సరే, అతనిని చంపితే పాపం రాదు. అలాగే బ్రాహ్మణుని ఆస్తిని సంపదను ఎవరైన అపహరిస్తుంటే వారిని చంపడం పాపం కాదు. ప్రాణాపాయ పరిస్థితులలో, అన్నమునీళ్లు దొరకనప్పుడు, కల్లు తాగినప్పటికినీ, తాను తాగేది కల్లు అని తెలియకుండా తాగినప్పటికీ, దాని వల్ల పాపం పుణ్యకార్యములు చేస్తే పోతుంది. ప్రాణహాని కలిగినప్పుడు, ప్రమాద కరమైన ఆపదలు కలిగినపుడు, బ్రాహ్మణుల ధనములు ఎవరైనా అపహరించి నపుడు, వివాహ సమయము లలో పెద్దల పనులు నిర్వర్తించేటప్పుడు, గురువులను రక్షించేటప్పుడు, స్త్రీలతో మాట్లాడేటప్పుడు, తనకు ఉన్న సంపదలు సర్వము నాశనమయ్యే సమయం లోనూ 'అబద్ధములు చెప్పినా అది పాపం కాదు.

ఎవరి కైనా స్వప్నములో స్ఖలనమైనచో అది తప్పుకాదు. అతని బ్రహ్మ చర్యము నకు భంగము వాటిల్లదు. అగ్నిలో నేతిని హోమం చేస్తే ఆ దోషం పోతుంది. తన అన్న దుర్మార్గుడైనా, చెడు మార్గము పట్టినా, లేక సన్యాసము తీసు కున్నా అన్న భార్యను తాను భార్యగా స్వీకరించడం తప్పుకాదు. గోవులను రక్షించడం కోసం అడవులను తగల పెట్టడం, యజ్ఞయాగములలో పశువులను చంపడం, అర్హుడు కాని వాడికి దానం చెయ్యడం, తప్పుచేసిన సేవకుడిని శిక్షించకుండా వదలడం పాపాలుకావు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ధర్మరాజా! ఇంక పై చెప్పిన పాపములకు పరిహారముచెబుతాను. శ్రద్ధగా విను. బ్రాహ్మణుని చంపిన దోషము పోవడానికి తాను చేసిన పని అందరికీ చెపుతూ, బిక్షాటనతో జీవిస్తూ, రోజుకు ఒక్కసారి మాత్రమే తింటూ, బ్రహ్మచర్యము అవలంబిస్తూ, నేలమీద పడుకుంటూ, 12 సంవత్సరములు నియమబద్ధంగా జీవితం గడపాలి. లేని ఎడల ఆరు సంవత్సరములు కృచ్ఛమ వ్రతం చెయ్యాలి. లేని యడల మూడు సంవత్సరములు చాంద్రాయణ వ్రతం చెయ్యాలి. అదీ కాని ఎడల, నెల కొక్క మారు తింటూ ఒక సంవత్సరము ఉండాలి. అదీ కాని ఎడల, అశ్వమేధ యాగం చెయ్యాలి. బ్రాహ్మణులకు ఒక లక్ష గోవులను కానీ, వంద గుర్రములు కానీ దానం చెయ్యాలి. దీనితో బ్రాహ్మణుల ధనాపహరణ పాపము, బ్రహ్మ హత్యా పాతకం నశిస్తాయి. ఇంక సురాపానముచేసిన పాపమునకు ఆ మద్యమును ఎర్రగా కాచి దానిని వాడి చేత తాగించాలి. లేక కళ్లు మూసుకొని నిప్పులలో దూకాలి. లేక మహా ప్రస్థానం చెయ్యాలి. లేక బృహస్పతి యాగము చెయ్యాలి. లేక భూదానము చెయ్యాలి. అలా చేసే సురాపానముచేసిన పాపం తొలగి పోతుంది. గురువు గారి భార్యను కామించిన వాడిని బాగా ఎర్రగా కాల్చిన ఇనప విగ్రహమును కౌగలించుకొనేట్టు చెయ్యాలి. లేక తన పురుషాంగమును కోసి చేత్తోపట్టుకొని ఆకాశం చూస్తూ మరణించాలి. లేక యుద్ధములో తన గురువుగారికోసం మరణించాలి. లేక తనకు ఉన్న ధనము నంతా విప్రులకు దానం చెయ్యాలి. బ్రాహ్మణుని వద్దనుండి బంగారము దొంగిలించిన వాడు, వాడి దగ్గర ఉన్న అదేపరిమాణముగల బంగారము తిరిగి ఇచ్చెయ్యాలి. అబద్ధం ఆడిన పాపానికి, ఆ అబద్ధం వలన ఎవరికి అపచారం జరిగిందో వాడికి సంతోషం కలిగేట్టు చెయ్యాలి. గురువును ఎదిరించిన పాపానికి ఆ గురువుకు నమస్కరించి గురుదక్షిణ ఇస్తే సరిపోతుంది. ఇతరుల భార్యలను కామించిన పాపానికి ఒక సంవత్సరం కృచ్ఛమ వ్రతం చెయ్యాలి.

పరపురుషునితో సంగమించిన స్త్రీకి, రజో దర్శనంతో ఆ మలినం పోయి, ఆ పాపం నుండి విముక్తి పొందుతుంది. (ఇక్కడ సూక్ష్మం గమనించండి. రజోదర్శనం అయిందంటే ఆమెకు ఆ పరపురుషుని వలన గర్భం రాలేదు అని అర్ధం.) నరకకూడని చెట్టును నరికినా, జంతువులను చంపినా, దాని వలన కలిగే పాపము మూడు రోజులు నిరాహారంగా ఉపవాసం ఉంటేపోతుంది. ఇంకా, తెలిసి చేసినవి, తెలియకుండా చేసిన పాపాలు, మితంగా ఆహారం తీసుకుంటూ, ఉదయం, సాయంత్రం, గాయత్రీ మంత్రం జపం చేస్తే పోతాయి. పూర్వ జన్మలలో చేసిన పాపాలు పోవాలంటే మంచి పనులు చేస్తూ, దానధర్మాలు చేయాలి. అంతేగాని, నాస్తికులు, శ్రద్ధ, వినయము లేని వారు
ఏమీ చేసినా వారు చేసిన పాపములు పోగొట్టుకొనలేరు.

నీవు ఆస్తికుడవు. వినయము శ్రద్ధ పుష్కలంగా కలిగినవాడవు. కాబట్టి నీవు స్వల్పంగా ప్రాయశ్చిత్తములు చేసుకుంటే అన్ని పాపాలుపోతాయి. నీవు చేసిన పాపముల్లా యుద్ధం

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

చెయ్యడం. అందులో వీరులను చంపడం. దానిని మనం ఆత్మ రక్షణ కోసం చేసింది, క్షత్రియ ధర్మం కోసం చేసింది కాబట్టి పాపం కాదు అని నిరూపించాము. అదియును కాక నీ మనస్సులో పుట్టిన కరుణ, పశ్చాత్తాపము నిన్ను పరిశుద్ధునిగా చేసాయి. కాబట్టి నీవు ఏ తపస్సు చెయ్య నవసరం లేదు. క్షత్రియునకు సహజమైన రాజ్యపాలన చేయుము." అని పలికాడు వ్యాసుడు. అప్పుడు ధర్మరాజు వ్యాసునితో "మహాత్మా! తాగకూడ నివి ఏవి? తినకూడనివి ఏవి? ఎవరు యోగ్యులు ఎవరు అయోగ్యులు. వివరంగా చెప్పండి అని అడిగాడు. దానికి వ్యాసుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ధర్మనందనా! గుర్రము, ఒంటె, గాడిద పాలు తాగ కూడదు. బ్రాహ్మణుడు ఆడ గుర్రము, ఆడ ఒంటె, ఆడ గాడిద... దరి దాపులకు కూడా వెళ్ల కూడదు. మనిషి పాలు అసలు తాగ కూడదు. ఈనిన పది రోజుల లోపల ఆవు పాలు తాగకూడదు. ప్రేతము వెడలిన ఇంటి అన్నమును, పురుటి ఇంటి అన్నమును, తలారి ఇచ్చిన అన్నమును, కులట ఇచ్చిన అన్నమును, స్త్రీ సంపాదన మీద బతికే వాడు ఇచ్చిన అన్నమును, ఆట పాటలతో జీవించే వాడు ఇచ్చిన అన్నమును, జూదరి ఇచ్చిన అన్నమును, పూలమ్ముకొనే వాడు ఇచ్చిన అన్నమును, ఊరి నుండి కాని కులము నుండి వెలి వేసిన వాడు ఇచ్చిన అన్నమును, అన్న కంటే ముందు పెళ్లి చేసుకున్న వాడు ఇచ్చిన అన్నమును, తినరాదు. అవి అభోజ్యములు. ఇతరులను పొగుడుతూ బతికే వాడి చేతి అన్నము అత్యంత హేయము. ఇంకా నిలవ ఉన్న అన్నము, పాచిపోయిన అన్నము తినకూడదు. సురాపానంతో సంబంధించిన అన్నము ఏదైనా తినకూడదు. పులగము, పాయసము, అప్పములు, నువ్వులతో చేసిన వంటకములు దేవునికి అర్చన చేసి నివేదన చేసి మాత్రమే తినవలెను. మామూలుగా వండుకొని తినరాదు. గృహస్థాశ్రమ ధర్మమును పాటించేవారు, దేవతార్చన చెయ్యకుండా, దేవతలకు నివేదన పెట్టకుండా, పితృదేవతలకు పెట్టకుండా, అతిధులకు పెట్టకుండా భుజించరాదు. గృహస్థుడు అయిన వాడు, భార్య బిడ్డలు, బంధువులతో సంచరిస్తూనే అంటీ అంటకుండా ఉండాలి. వారి ప్రేమానురాగములలో పూర్తిగా మునిగి పోకూడదు. ధర్మ నందనా! ఇంక అయోగ్యులు గురించి చెబుతాను విను. పాటలు పాడుతూ, నృత్యములు చేసి జీవించేవారూ, విదూషకులు, దుర్జనులు, నపుంసకులు, మోసగాండ్రు, వేదము చదవని వారు, తక్కువ కులము వారు, ఇతరులకు హాని చెయ్యడమే వృత్తిగా కలవారు, వీరు దానము స్వీకరించడానికి అర్హులు కారు. పేదవారు, ఆపదలలో ఉన్న వారు, దానానికి అర్హులు. నీకు దాన గుణం ఎక్కువగా ఉన్నా, చెడ్డ వారికి దానం చెయ్యడం వల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. అపాత్ర దానము మంచిది కాదు.

అర్హులుకాని వారికి దానం చేస్తే నపుంసకునకు కన్యను దానం చేసినట్టు, బూడిదలో నెయ్యి పోసినట్టు, ఓటి కుండలో నీళ్లు పోసినట్టు అవుతుంది. దానము పుచ్చుకునే దానికి అర్హుడైన వాడికి దానం చేస్తే దానం చేసిన వాడు, పుచ్చుకున్నవాడు, ఈ లోకంలో నే కాదు పరలోకంలోకూడా సుఖమును సంతోషమును పొందుతాడు. ధర్మరాజా! నేను నీకు సంక్షిప్తంగా మంచీ చెడు గురించి వివరంగా చెప్పాను.

అమరనాథ అవారి

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

నా పలుకులు మన్నించి నియమం ప్రకారం ప్రవర్తించు. అని అన్నాడు వ్యాసుడు. అప్పుడు ధర్మరాజు వ్యాసునితో ఇలా అన్నాడు. "మహాత్మా!మీరు చెప్పిన మాటలు నా మనసుకు చాలా హర్షమును కలిగించాయి. మీరు ఆనతిచ్చిన ప్రకారము నేను ధర్మ మార్గము అవలంబించి రాజ్యభారము వహించి అమంగళం కలగ కుండా చూస్తాను. నా మీద కృపతో మీరు రాజధర్మములు, వర్ణాశ్రమ ధర్మములు, ఆపద్ధర్మములు నాకు తెలియ చెప్పండి. నాకు చూడగా రాజధర్మము, ధర్మాచరణము పరస్పర విరుద్ధముగా తోచుచున్నవి. అందుకని ఈ విధంగా అడుగుతున్నాను." అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు వ్యాసుడు పక్కనే ఉన్న నారదుని చూచి "నారద మహర్షీ! ఈ మహారాజును భీష్ముని వద్దకు వెళ్లాలి. భీష్ముని వలననే ఇతడు సకల ధర్మములు తెలుసుకొనుటకు అర్హుడు." అని అన్నాడు. అవును "మహర్షీ! మీరుచెప్పినది యుక్తముగా ఉన్నది." అని అన్నాడు. అప్పుడు వ్యాసుడు ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు.

"ధర్మనందనా! భీష్ముడు కురువృద్ధుడు. ఇంద్రాదులకు కూడా పూజనీయుడు. కుటిలత్వము అంటే తెలియని వాడు. పరశురాముని వలన విలు విద్యారహస్యములు నేర్చినవాడు. సుగుణాలకు పుట్టినిల్లు. భీష్ముడు పరమ పవిత్రమైన గంగాదేవి గర్భవాసాన జన్మించినవాడు. ఆయనకు తెలియని ధర్మములు లేవు. చ్యవనుడు, మార్కండేయుడు, వశిష్ఠుడు మొదలగు మహా ఋషుల వల్ల ధర్మసూక్ష్మములు నేర్చినవాడు. ఆయన స్వచ్ఛంద మరణము వరముగా పొందిన వాడు. తన ప్రాణములను తగిన సమయములో వదలడానికి మేనిలో నిలుపుకొని ఉన్నాడు. అంతటి మహానుభావుడు. భీష్మునికి నీవు అంటే ఎంతో అభిమానము. నీవు అతని వద్దకు వెళ్లు. అతడు నీకు జ్ఞానమును, ధర్మమును ప్రబోధించగలడు. దీని వలన నీవు కీర్తిమంతుడవు అవుతావు. ఇదిమా అందరి అభిమతము. పైగా భీష్మునికి అవసాన కాలము సమీపిస్తూ ఉంది. ఇంక ఆలస్యము చేయకుము." అని అన్నాడు. దానికి ధర్మరాజు "మునివర్యా! ఎంతో మంది బంధువులను, మిత్రులను వధించిన వాడను. ఆయన ఎదుట ఎలా నిలవ గలను? విలు విద్యా విశారదుడైన భీష్ముని కృత్రిమ సమరంలో కూల్చిన పాతకుడిని. మరలా ఆయన ఎదుటగా పోయి, ఆయన మొహం చూస్తూ నాకు ధర్మములు ప్రబోధించమని ఎలా అడగ గలను." అని అన్నాడు. దానికి శ్రీకృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు. "ధర్మజా! అలా అనుకోడం ఎందుకు. నీవు వ్యాసమహాముని ఆజ్ఞ మేరకు భీష్ముని వద్దకు వెళుతున్నావు. కాని ఈ శోకంలో వెళ్లడం మంచిది కాదు. ముందు నీవు రాజధానికి వెళ్లు తరువాత భీష్ముని వద్దకు వెళ్ల వచ్చు. ఇప్పుడే వెళ్లాలని లేదు కదా! నీ కోసం బ్రాహ్మణులు, నీతమ్ములు, పురజనులు ఎదురు చూస్తున్నారు. హస్తినా పుర ప్రవేశము చేసి వారందరికీ ఆనందం కలిగించు." అని పలికాడు. ఈ ప్రకారంగా వ్యాసుడు, నారదుడు, దేవలుడు, శ్రీకృష్ణుడు చెప్పిన మాటలతో తన శోకమును వదిలిపెట్టిన ధర్మరాజుకు రాజ్యపాలన పట్ల ఆసక్తి కలిగింది. ధర్మరాజు ఆ మునులందరికీ ప్రదక్షిణము చేసి నమస్కరించి, వారి ఆశీర్వాదములు తీసుకొన్నాడు. తరువాత ఆ మునులు తమ తమ స్థానములకు వెళ్లారు. తరువాత ధర్మరాజు దేవతలను, బ్రాహ్మణులను పూజించాడు.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

తన దర్శనము కోసం వేచి ఉన్న సామంత రాజులను కలుసుకున్నాడు. వారు ఇచ్చిన కానుకలను స్వీకరించాడు.

మరునాడు వేకువనే లేచి అభ్యంగన మాచరించి, తెల్లని వస్త్రములు, విలువైన నగలు అలంకరించుకున్నాడు. పదునారు తెల్లని గుర్రములను కట్టినరథమును అధిరోహించాడు. భీముడు సారధి స్థానములో కూర్చున్నాడు. అర్జునుడు వెనక నిలబడి తెల్ల గొడుగు పట్టుకున్నాడు. నకుల సహదేవులు వింజామరలు వీస్తున్నారు. శ్రీకృష్ణుడు సాత్యకి పక్కన ఉన్నారు. వాద్య ఘోష మిన్నుముట్టింది. విదురుడు, కుంతీదేవి, ఇతర అంతఃపుర స్త్రీజనములు వారి వారికి ఉచిత మైన వాహనములలో, పల్లకీలలో వస్తున్నారు. సామంత రాజులు తమ తమ సైన్యములతో అన్ని పక్కలనుండి అనుసరిస్తున్నారు. ఈ ప్రకారంగా ధర్మరాజు హస్తినాపురానికి పయనమయ్యాడు. వంది మాగధులు ధర్మరాజు గుణగణాలను, కురు వంశ చరిత్రను కీర్తిస్తున్నారు. వేద పండితులు వేదపఠనం చేస్తున్నారు. ఆ ప్రకారంగా ధర్మరాజు హస్తినాపుర ప్రవేశం చేసాడు. హస్తినాపురప్రజలు అంతకు ముందే నగరమును పచ్చని తోరణములతో అలంకరించారు. అరటి చెట్లు గుమ్మములకు కట్టారు. పూర్ణ కలశములను ఇంటిముందు అలంకరించారు. కస్తూరితో కళాపు చల్లి ముత్యాలముగ్గులతో తీర్చి దిద్దారు. ఆ బాలగోపాలము నూతన వస్త్రములు ధరించారు. అంతటా పండగ వాతావరణం నెలకొంది. ధర్మరాజు రాజవీధిలో ప్రవేశించాడు. ధర్మరాజును చూచి హస్తినా పుర వాసులు తమలో తాము ఇలా అనుకుంటున్నారు. "నలుదిక్కుల రాజులను జయించిన అజాత శత్రువు ఇతడే. రాజసూయ యాగము చేసి బ్రాహ్మణులకు ధన, కనక, రత్నములను దానముగా ఇచ్చినది ఇతడే! సత్యమునే నిత్య వ్రతముగా పాలించునది ఇతడే! ధర్మనిరతుడు అని చెప్పతగ్గవాడు అతడొక్కడే! శత్రురాజులను జయించి విజయలక్ష్మిని వరించి నది ఇతడే!" అని ధర్మరాజును పొగుడుతున్నారు. మరి కొంత మంది భీమార్జున నకుల సహదేవులను పొగుడుతున్నారు. వారి పొగడ్తలు మిన్నుముడుతున్నాయి. వ్రతములు చెయ్యడంలోనూ, అదృష్టంలోనూ ధైర్యములోనూ ద్రౌపదిని మించిన మహా పతివ్రత మరొకరు లేదు. అని అనుకుంటున్నారు.

అప్పుడు ధర్మరాజు రాజమందిర ద్వారముదగ్గరకు వచ్చాడు. బ్రాహ్మణులు, పుణ్యస్త్రీలు, శోభన ద్రవ్యములతో ఎదురు వచ్చారు. వారు ఇచ్చినవి పుచ్చుకొనుచూ ధర్మరాజు గజశాల దగ్గర తన రథము దిగాడు. పురోహితుడైన ధౌమ్యుడు, పెదనాన్న ధృతరాష్ట్రుడు మున్నగువారితో సహా అతఃపురము ప్రవేశించాడు. గృహ దేవతలకు పూజలు చేసాడు. తరువాత బయటకు వచ్చాడు. నగర దేవతలకు పూజలు చేసాడు. బ్రాహ్మణ సంఘములను పిలిపించాడు. వారికి బంగారము, గోవులు దానంగా ఇచ్చాడు. వారి ఆశీర్వాదములు తీసుకున్నాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ఆ సమయములో సుయోధనునికి మిత్రుడైన చార్వాకుడు అనే రాక్షసుడు బ్రాహ్మణుని వేషంలో వచ్చాడు. తక్కిన బ్రాహ్మణులతో కలిసిపోయి ధర్మరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ ధర్మరాజా! సకల బ్రాహ్మణులు నన్ను తమ ప్రతినిధిగా పంపారు. వారి సందేశం విను. మహాపాపములు చేసిన వాడు ఇతడేమి రాజు? తండ్రులను, అన్నలను, తమ్ములను, పుత్రులను శంక లేకుండా చంపాడు. విద్య నేర్పిన గురువు అని కూడా చూడకుండా ద్రోణుని చంపాడు. వీడిజన్మ ఎందుకు కాల్చనా! ఈ ప్రకారంగా అందరూ నిన్ను అసహ్యించుకుంటున్నారు. ఇంకా నీకీ . రాజ్యమెందుకు? బంధువుల నందరినీ చంపి రాజభోగములు అనుభవి స్తున్నావా! నీకు మహా పాపం చుట్టుకుంటుంది." అని పలికాడు. చార్వాకుని మాటలు విన్న బ్రాహ్మణులు ఒకరి మొహం ఒకరు చూచుకున్నారు. ధర్మరాజు వారి వంక చూచి చేతులు జోడించి "బ్రాహ్మణోత్తములారా! నేను మీకు మ్రొక్కి వేడుకుంటున్నాను. నన్ను మీరు నిందించకండి. ఆదరించండి వ్యాసుడు, నారదుడు మొదలగు మహా మునులు ఆజ్ఞాపిస్తేనే నేను ఈ రాజ్యపాలనకు ఒప్పుకున్నాను." అని ప్రార్థించాడు. అప్పుడు ఆ బ్రాహ్మణులు "మహారాజా! ఈ మాటలు మావి కావు. ఎలా వచ్చాయో తెలియడం లేదు. నీవు ఉత్తమక్షత్రియ ధర్మంతో సముపార్జించిన ఈ రాజ్యలక్ష్మి సుస్థిరతను పొందుతుంది." అని ఆశీర్వదించారు. వెంటనే చార్వాకుని వంక చూచారు. దివ్యదృష్టితో అతడు సుయోధనుని అనుయాయుడు అని తెలుసుకున్నారు.

ఒకనాడు ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని మందిరమునకు వెళ్లాడు. కృష్ణునికి చేతులు జోడించి నమస్కరించాడు. "కృష్ణా! రాత్రి సుఖంగా నిద్రపట్టిందిగా! నీ మనస్సు ప్రసన్నంగా ఉంది కదా! నీవు చూపిన ధర్మమార్గమున పయనించి నేను ఈ రాజ్యాధికారమును పొందగలిగాను." అని అన్నాడు. దానికి కృష్ణుడు మారు మాట్లాడలేదు. ధ్యానంలో నిమగ్నుడయి ఉన్నాడు. ధ్యానముద్రలో ఉన్న శ్రీకృష్ణుని చూచి ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. 'కృష్ణా! నిశ్చల మనస్సుతో ధ్యానంలో ఉన్నావు. క్షరుడవు, అక్షరుడవు నీవే కదా! కర్తవు, వికర్తవు నీవే కదా! ఈ సృష్టికి ఆది, అంతము నీవే కదా! ఒక్కడుగా వెలుగుతున్న నిశ్చల చైతన్యము నీవేకదా! పురుషోత్తముడవునీవే కదా! నీవు ఎవరి గురించి ధ్యానము చేస్తున్నావు? దీనికి కారణమేమి?" అని అడిగాడు.

అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుడు ధ్యానము ముగించి నవ్వు మొహంతో ధర్మరాజును చూచి ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! గంగా దేవి తన గర్భ వాసాన ఎవనిని కన్నదో, పరశు రాముడు ఎవనిని తన శిష్యునిగా స్వీకరించి సమస్త విద్యలు నేర్పించాడో, అదే పరశురాముడు ఎవనితో యుద్ధము చేసి అలసిపోయాడో, కాశీరాజు కన్యల మూలంగా ఎవని చేతిలో అనేకమంది రాజులు ఓడిపోయారో, నాలుగు వేదములను, ధనుర్వేదమును ఎవరు ఆమూలాగ్రంగా అభ్యసించారో, ఆ భీష్ముడు నిర్మల మనస్సుతో నన్ను తల్చుకుంటున్నాడు. నా మనస్సు అతనిలో మనోవ్యధ కలిగించే పనులు చేస్తాడు. ఆ కారణంగా వారి కోపమునకు బలియై భస్మమైపోతాడు." అని చెప్పాడు. ఆ ప్రకారం గానే ఆ రాక్షసుడు నేడు ఇక్కడకు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

వచ్చాడు. బ్రాహ్మణుల కోపానికి బలైపోయాడు." అని చెప్పాడు. శ్రీ కృష్ణుడు ఇంకా ఇలా అన్నాడు. "ధర్మరాజా! నిన్ను ఎదిరించిన వారిని నాశనం చెయ్యి. ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పాలించు. బ్రాహ్మణులను ఆదరించు. సమస్త బంధువులు ఆశ్రితులు సుఖంగా ఉండేట్టు చూడు. కురు సామ్రాజ్య మునకు పట్టాభిషిక్తుడివి కమ్ము . అనిపలికాడు. పట్టాభిషేకమునకు తగు ఏర్పాట్లు జరిగాయి. కురు మహా సభలో ఎత్తైన బంగారు సింహాసము ఏర్పాటుచేసారు. పెద్దలకు మంత్రులకు సామంతులకు సైన్యాధ్యక్షులకు ఎవరికి తగిన ఆసనములు వారికి ఏర్పాటు చేసారు. ఒక శుభ ముహూర్తాన ధర్మరాజు మనసులో బాధను దిగమింగుకొని, బంగారు సింహాసనం మీద తూర్పుముఖంగా కూర్చున్నాడు. అతని ఎదురుగా మరొక బంగారు ఆసనము మీద సాత్యకీ సమేతంగా శ్రీకృష్ణుడుకూర్చున్నాడు. ధర్మరాజుకు ఇరు పక్కలా మణిమయ పీఠములమీద భీమార్జునులు కూర్చున్నారు. వెనక పక్క బంగారు పీఠముల మీద నకుల సహదేవులు కూర్చున్నారు. వారి పక్కన కుంతీ దేవి ఒక ఉచితాసనము మీద కూర్చుంది. శ్రీకృష్ణుని దక్షిణ భాగంలో ఒక ఉజ్వలమైన ఆసనం మీద ధృతరాష్ట్రుడు కూర్చున్నాడు. అతనికి తూర్పు పడమర దిక్కున విదురుడు, ధౌమ్యుడు కూర్చున్నారు. ధృతరాష్ట్రుని వెనక భాగాన అర్హమైన పీఠముల మీద గాంధారి, యుయుత్సుడు, సంజయుడు కూర్చున్నారు. ఆ సమయమున కృపా చార్యుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ధర్మరాజు (మనకు కృచ్ఛమ వ్రతం అని రెండు సార్లు వచ్చింది. దీనికి వివరణ తిరుపతి తిరుమల దేవస్థానం వారు ప్రచురించిన శ్రీమదాంధ్ర మహా భారతము వ్యాఖ్యానములో దొరుకుతుంది. దానిని మీకు అంద జేస్తున్నాను. కృచ్ఛము అనగా మూడు రోజులు పగలు భోజనం చేసి, మూడు రోజులు రాత్రి భోజనం చేసి, మూడు రోజులు ఎవరినీ అడగ కుండా తనకు దొరికింది తిని, మూడు రోజులు అసలు ఏమీ తినకుండా ఉపవాసం ఉండే వ్రతం.). తనకు వరస కాని స్త్రీని కామించిన వాడికి తడిబట్టలు కట్టుకొని బూడిదలో పడుకుంటే, ఆరునెలలలో పోతుంది.

పరపురుషునితో సంగమించిన స్త్రీకి, రజో దర్శనంతో ఆ మలినం పోయి, ఆ పాపం నుండి విముక్తి పొందుతుంది. (ఇక్కడ సూక్ష్మం గమనించండి. రజోదర్శనం అయిందంటే ఆమెకు ఆ పరపురుషుని వలన గర్భం రాలేదు అని అర్థం.) నరకకూడని చెట్టును నరికినా, జంతువులను చంపినా, దాని వలన కలిగే పాపము మూడు రోజులు నిరాహారంగా ఉపవాసం ఉంటేపోతుంది. ఇంకా, తెలిసి చేసినవి, తెలియకుండా చేసిన పాపాలు, మితంగా ఆహారం తీసుకుంటూ, ఉదయం, సాయంత్రం, గాయత్రీ మంత్రం జపం చేస్తే పోతాయి. పూర్వ జన్మలలో చేసిన పాపాలు పోవాలంటే మంచి పనులు చేస్తూ, దానధర్మాలు చేయాలి. అంతేగాని, నాస్తికులు, శ్రద్ధ, వినయము లేని వారు ఆ సమయంలో ప్రశాంత చిత్తుడైన ధృత రాష్ట్రుడు ధౌమ్యుడు ఒక బంగారు కలశమును తన చేతికి అందివ్వగా, అందున్న గంగా జలముతో ధర్మరాజును అభిషేకించాడు. తరువాత వరుసగా వారి వారి ప్రాధాన్యముల ప్రకారము అందరూ ధర్మరాజును అభిషేకించారు. శంఖములు, భేరీ మృదంగ

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

ధ్వానములు మిన్నుముట్టాయి. ఈ ప్రకారంగా ధర్మరాజు కురు సామ్రాజ్యము నకు . పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు. ఆ సందర్భంగా బ్రాహ్మణులకు, పేదలకు ఎన్నో దాన ధర్మాలు చేసాడు. అప్పుడు పండితులైన బ్రాహ్మణులు ధర్మరాజుకు ఎదురుగా నిలబడి "దేవా! దైవబలము, మానుష బలము రెండూ కలిసినఫలితంగా మానవాతీతమైన ఈ విజయము, వసుధాధిపత్యము నీకు సంప్రాప్తించాయి. " అని పలికారు. దానికి ధర్మరాజు "అయ్యా! మీరు చెప్పిన సద్గుణములు నాలో ఉన్నాయొ లేవో కాని, మీరందరూ ఇలా అంటుంటే పాండవులందరూ అదృ ష్టవంతులు అని నేను భావిస్తున్నాను." అని ధృతరాష్ట్రుని చూచి "మాకు తండ్రి, గురువు, దైవము ఇతడే. ఇతని ఆజ్ఞలు అమలు చేయడం మీ కర్తవ్యం. మునుపటి మాదిరి మీరందరూ ఇతనిని గౌరవించండి ఆదరించండి. అదే మాకు ప్రియము. మేము జ్ఞాతులను చంపి, ఈ సింహాసనం అధిష్టించడం, ధృతరాష్ట్రుని సేవించడం కోసమే. మనకందరకూ అధిపతి ఈ ధృతరాష్ట్రుడే అని మీరందరూ మరువ వద్దు" అని పలికాడు.

తరువాత సభ చాలించాడు. ధృతరాష్ట్రుని గాంధారిని రాజప్రాసాదములోనికి పంపాడు. పౌరులను, జానపదులను సభవిడిచి పోవడానికి అనుజ్ఞ ఇచ్చాడు. కృపాచార్యుని సగౌరవంగా ఆయన నివాసానికి పంపాడు. యువరాజుగా భీమసేనుని నియమించాడు. మంత్రాంగము నిర్వర్తించుటకు విదురుని మంత్రిగా నియమించాడు. న్యాయ వ్యవహారములు పర్యవేక్షించడానికి సంజయుని నియమించాడు. సైనికుల నియామకమునకు, వారి జీతభత్యముల గురించి నిర్ణయము తీసుకొనుటకు, సకల కార్య నిర్వహణకు నకులుని నియమించాడు. అహంకారులను, దుష్టులను శిక్షించుటకు, పరాయి రాజ్యముల మీదికి దండెత్తుట జయించుట తదితర కార్యములకు అర్జునుని నియమించాడు. బ్రాహ్మణ కార్యములకు, శ్రోత, స్మార్త కర్మల అనుష్టానమునకు ధౌమ్యుని నియమించాడు. సహదేవుని తన ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగా, ప్రధాన అంగరక్షకునిగా నియమించుకున్నాడు. మిగిలిన అధికారములను అర్హత కలవారికి అప్పగించాడు. యుయుత్సుని, విదురుని, సంజయుని చూచి "మీరు ప్రతి దినము రాచనగరులో వారి యోగక్షేమములు పర్యవేక్షించండి. ప్రజాహిత కార్యములను ఆయా అధికారులకు అప్పగించి అవి సక్రమంగా నిర్వర్తిపబడేట్టు చూడండి." అని ఆజ్ఞాపించాడు. కుంతీదేవిని ద్రౌపదితో సహా అంతఃపురమునకుపంపాడు.

తరువాత బ్రాహ్మణుల అనుమతితో యుద్ధములో చనిపోయిన బంధువు లందరికీ శ్రాద్ధ కర్మలు భక్తితో నిర్వర్తించాడు. వారి పేరుతో ఎన్నో దానధర్మాలు చేసాడు. (దోణాచార్యులకు, ద్రుపదునకు, వారి వారి బంధువులకు, విరాటునికి వారి జ్ఞాతులకు, ప్రత్యేకంగా కర్ణునికి, అభిమన్యునికి పరలోక క్రియలు నిర్వర్తించాడు. వారి పేరుతో బ్రాహ్మణులకు దక్షిణలు సమర్పించాడు. దుర్యోధనుడికి అతని తమ్ములకు ధృతరాష్ట్రుని చేత అపర కర్మలు వైభవంగా నిర్వర్తింప చేసాడు. ఎవరూ వారసులు లేని వారికి, ధౌమ్యుని చేత కర్మకాండలు, దాన ధర్మములు నిర్వర్తింప చేసాడు. చనిపోయిన తన బంధువుల ప్రీతి

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

కొరకు, వారికి ఉత్తమ గతులు కలగుట కొరకు వారి వారి పేరులతో రాజ్యములో చలివేంద్రములు పెట్టించాడు, సత్రములు కట్టించాడు. చెరువులు తవ్వించాడు. దేవాలయాలు నిర్మించాడు. బ్రాహ్మణులకు గోవులను దానం చేసాడు. ఆ ప్రకారంగా వారి ఋణం తీర్చుకున్నాడు. తరువాత శ్రీకృష్ణుని ఎదురుగా నిలబడి " శ్రీ కృష్ణా! నీ కరుణా కటాక్ష వీక్షణముల వలన నేను ఈ కురు సామ్రాజ్యమునకు చక్రవర్తిని అయ్యాను. నా మనస్సు ఆనందంతో నిండిపోయింది. నీవు సదా మా వెన్నంటి ఉండి మమ్ములను కాపాడుతూ ఉన్నావు. నీవు లేకపోతే మేమెంత! మా పరాక్రమము నీవు ఈ సృష్టికి ఆది పురుషుడవు అని వేదాలు ఘోషిస్తున్నాయి. నీ గురించి పూర్తి గా చెప్పడానికి ఆ వేదాలకే వల్ల కాలేదు. ఇంక మేమెంత! నీ నామ స్మరణ చేతనే పాపాలు పోతాయి. పుణ్యములు చేకూరుతాయి.

సద్బ్రాహ్మణులు నీ నామములనుసదా పారాయణం చేస్తుంటారు." అని శ్రీ ధర్మరాజు కృష్ణుని విష్ణు, విశ్వాత్మ, జిష్ణు, శర్వ, హంస, దామోదర, శంభు మొదలగు నామములతో కీర్తించాడు. ధర్మరాజు మాటలతో కృష్ణుడు సంతృప్తి చెందాడు. తరువాత ధర్మరాజు తన తమ్ముల వంక తిరిగి "మీరందరూ నా వలన అడవులలో అష్టకష్టాలు పడ్డారు. అజ్ఞాత వాసములో పరులకు ఊడిగం చేసారు. నా కోసం యుద్ధం చేసారు. నా అన్న వారందరినీ పోగొట్టుకొని అమిత మైన దుఃఖమునకు గురయ్యారు. నన్ను చక్రవర్తిని చేసి ధన్యుడిని చేసారు. శ్రీ కృష్ణుని దయతో మనకు సంప్రాప్తమైన ఈ రాజ్యాన్ని నాతో పాటు మీరూ అనుభవిస్తూ, రాజును, మంత్రాంగమును, ధనాగారమును, హస్తినాపురమును, మన సైన్యాన్ని, మన ప్రజలను, మన మిత్రరాజులను కంటికి రెప్పలా జాకరూకతతో కాపాడండి. భీమసేనా నీవు రారాజు సుయోధనుని మందిరంలో ఉండు. అర్జునా! నీవు దుశ్శాసనుని మందిరంలో నివశించు. దుర్మర్షణుడు, దుర్ముఖుని మందిరములలో నకుల సహదేవులు నివశిస్తారు. విదురుని, యుయుత్సుని, సంజయుని, ధౌమ్యుని చూచి, మీరు మీకు ఇష్ట వచ్చిన భవనములలో నివసించండి. మా పెదనాన్న ధృతరాష్ట్రుడు ఇప్పటి దాకా ఆయన ఉన్న భవనంలోనే నివశిస్తాడు. శ్రీ కృష్ణునికి సాత్యకికి అర్జునుని రాజ ప్రాసాదములో విడిది ఏర్పాటుచెయ్యండి. అని ఆదేశాలిచ్చాడు ధర్మరాజు. తరువాత ధర్మరాజు తన అభ్యంతర మందిరమునకు వెళ్లాడు. అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు వివరించాడు.

తరువాత జనమేజయుడు "ఓ వైశంపాయన మహర్షీ! ఈ విధంగా రాజ్యం పొంది పట్టాభిషిక్తుడైన ధర్మరాజు తరువాత ఏ విధంగా ప్రవర్తించాడు? శ్రీ కృష్ణుడు ఏం చేసాడు; ఎక్కడ ఉన్నాడు; వివరంగా చెప్పండి అని అడిగాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
మొదటి ఆశ్వాసము

తదుపరి మహాభారత కధను వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

మహాభారతము - శాంతి పర్వము
ప్రధమాశ్వాసము సమాప్తము
ఓంతత్సత్ ఓంతత్స ఓం తత్సత్.

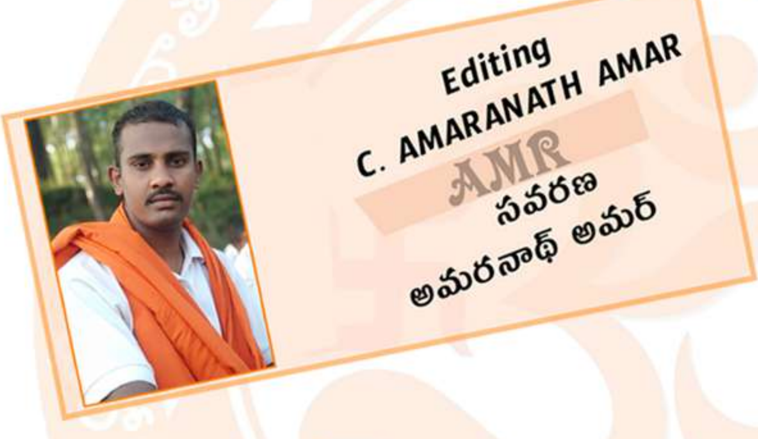

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మహా భారత కధను ఈ విధంగా చెప్ప సాగాడు. ధర్మ రాజు కురుసామ్రాజ్యమునకు పట్టాభి షిక్తుడయ్యాడు. ధృత రాష్ట్ర నకు, గాంధారికీ, విదురునకు రాజ్యాధికారము ఇచ్చాడు. వారు చెప్పి నట్టు రాజ్యపాలన చేస్తున్నాడు. భర్తలను పోగొట్టుకున్న భార్యలను ఉచిత రీతిని కరుణ తో వారి యోగక్షేమములు చూస్తున్నాడు. కృపాచార్యుడు, యుయుత్సుడు, సంజయులకు గౌరవ మంత్రుల పదవులు ఇచ్చి గౌరవించాడు. తల్లి కుంతీదేవికి శుశ్రూష చేస్తున్నాడు. ద్రౌపదిని సామనస్యంతో ఆదరిస్తున్నాడు. ధౌమ్యునకు సకల సంపదలు ఇచ్చి గౌరవిం చాడు. ఆయన ఆధ్వర్యంలో దేవ, పితృ పూజలు, అతిధి తర్పణములు, విప్రార్చనలు చేస్తున్నాడు. దీనులను, అనాధలను పోషిస్తున్నాడు. పైపనులు అన్నీ నిర్వర్తిస్తూ అమితానందం పొందుతున్నాడు. శ్రీ కృష్ణుని దైవముమాదిరి ఆరాధిస్తున్నాడు. సమస్త పౌరుల, జానపదుల మనస్సులకు ఆనందం కలుగ చేస్తున్నాడు.

ఒకనాడు ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని మందిరమునకు వెళ్లాడు. కృష్ణునికి చేతులు జోడించి నమస్కరించాడు. "కృష్ణా! రాత్రి సుఖంగా నిద్రపట్టిందిగా! నీ మనస్సు ప్రసన్నంగా ఉంది కదా! నీవు చూపిన ధర్మమార్గమున పయనించి నేను ఈ రాజ్యాధికారమును పొందగలిగాను." అని అన్నాడు. దానికి కృష్ణుడు మారు మాట్లాడలేదు. ధ్యానంలో నిమగ్నుడయి ఉన్నాడు. ధ్యానముద్రలో ఉన్న శ్రీకృష్ణుని చూచి ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. 'కృష్ణా! నిశ్చల మనస్సుతో ధ్యానంలో ఉన్నావు. క్షరుడవు, అక్షరుడవు నీవే కదా! కర్తవు, వికర్తవు నీవే కదా! ఈ సృష్టికి ఆది, అంతము నీవే కదా! ఒక్కడుగా వెలుగుతున్న నిశ్చల చైతన్యము నీవేకదా! పురుషోత్తముడవునీవే కదా! నీవు ఎవరి గురించి ధ్యానము చేస్తున్నావు? దీనికి కారణమేమి?" అని అడిగాడు. అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుడు ధ్యానము ముగించి నవ్వు మొహంతో ధర్మరాజును చూచి ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! గంగా దేవి తన గర్భ వాసాన ఎవనిని కన్నదో, పరశు రాముడు ఎవనిని తన శిష్యునిగా స్వీకరించి సమస్త విద్యలు నేర్పించాడో, అదే పరశురాముడు ఎవనితో యుద్ధము చేసి అలసిపోయాడో, కాశీరాజు కన్యల మూలంగా ఎవని చేతిలో అనేకమంది రాజులు ఓడిపోయారో, నాలుగు వేదములను, ధనుర్వేదమును ఎవరు ఆమూలాగ్రంగా అభ్యసించారో, ఆ భీష్ముడు నిర్మల మనస్సుతో నన్ను తల్చుకుంటున్నాడు. నా మనస్సు అతనిలో లీనమయింది." అని అన్నాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు.

కృష్ణా! భీష్ముని ప్రతిభా విశేషముల గురించి ఇదివరకు విని ఉన్నాను. ఇప్పుడు నీవు చెప్పావు. కృష్ణా! నాకు మా తాత భీష్ముని చూడవలెనని కుతూహలముగా ఉన్నది. నీతో పాటు నన్ను చూస్తే ఆయన ఎంతో ఆనందిస్తాడు." అని అన్నాడు. వెంటనే కృష్ణుడు రథం సిద్ధం చెయ్యమని కోరాడు. దారుకుడు రథం సిద్ధం చేసాడు. అదే సమయంలో ముని ఆశ్రమములలో నుండి వ్యాసుడు, నారదుడు, దేవలుడు, దేవస్థాణుడు, వాత్స్యుడు, దేవరాతుడు మొదలగు మహా ఋషులు భీష్ముని వద్దకు వెళ్లారు. ఆ సమయంలో

అమరనాధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

భీష్ముడు శ్రీకృష్ణుని మనస్సులో నిలుపుకొని ఈ ప్రకారం ప్రార్థించాడు. "అగ్ని, సూర్యుడు, బ్రహ్మకు సమానుడైన శ్రీకృష్ణుని మనసారా ప్రార్థిస్తున్నాను.

మహామునులు, దేవతలు, ఎవని స్వరూపమును తెలుసుకొనలేరో, అట్టి సర్వము తెలిసిన వానిని నేను పూజిస్తాను. దుఃఖమునకు పరమౌషధముగా ఎవనిని శ్రుతులు పేర్కొంటాయో అతనిని నేను పూజిస్తాను. ఈ సృష్టి ఆది, మధ్యము, అంతము ఎవడై ఉన్నాడో అతనిని కొలుస్తాను. ఈ అనంత విశ్వము నకు మూలకారణ మైన పుండరీకాక్షుని నేను కొలుస్తాను. సహస్రశీర్షుడు, సహస్రాక్షుడు, వేదములే తాను అయిన వాడు, సహస్రపాదుడు, చిన్నవారిలో చిన్నవాడు, పెద్దలలో పెద్దవాడు అయిన ఆ దయాళువుని నేను ఆరాధిస్తాను. అమృతమూర్తి, ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, అథర్వణవేదములు, ఉపనిషత్తులు తానే అయిన ఆ పురుషోత్తముని నేను తలుస్తాను. దేవకీ గర్భవాసమున యజ్ఞయాగములను సంరక్షించుటకు ఉద్భవించిన దేవదేవుని మనసులో ధ్యానిస్తాను. ఒక్కడే పన్నెండు మూర్తులుగా వెలుగుతూ, అదితి గర్భమున జన్మించిన వామన మూర్తిని నేను ధ్యానిస్తాను. నెలలో శుక్ల పక్షములో దేవతలను, కృష్ణపక్షములో పితరులను తన అమృ తంతో పోషిస్తూ ఓషధీయుక్తుడైన చంద్రుని రూపమైన శ్రీహరిని ద్యానిస్తాను. గరుత్మంతుని వాహనముగా గల విష్ణువును ధ్యానిస్తాను. వ్యక్తమయే ఈ దేహంలో అవ్యక్తంగా ఉన్న పరమాత్మస్వరూపుడైన విష్ణువును ధ్యానిస్తాను. నిరంతరము శాంతమూర్తులై జీవిస్తున్న యోగులకు మాత్రమే వ్యక్తమైన నీ రూపమును ధ్యానిస్తున్నాను. ప్రాపంచిక విషయములలో వైరాగ్యమును పొందిన మహాఋషులు పొందే బ్రహ్మనందస్వరూపుడవైన నిన్ను నేను స్మరిస్తాను. ఈ భూమియే పాదాలుగా, బొడ్డు ఆకాశంగా, తల స్వర్గంగా, రెండు కళ్లు సూర్య చంద్రులుగా, ముఖం అగ్నిగా, చెవులు దిక్కులుగా, అయి ఒప్పుతున్న మహావిష్ణువును నేను స్మరిస్తాను. ప్రళయ కాలంలో యోగనిద్రలో మర్రి ఆకు మీద పసిపాపలా తేలియాడు ఆ మహావిష్ణువును నేను స్మరిస్తాను.

మేఘములను వెంట్రుకలుగా, నదులను శరీరములోని సంధులుగా, సముద్రములను పొట్టలో నింపుకున్న దేవకీ సుతుని పూజిస్తాను. ఎవని ముఖమునుండి బ్రాహ్మణులు, భుజములనుండి క్షత్రియులు, తొడల నుండి వైశ్యులు, పాదముల నండి శూద్రులు ఉద్భవించారో అటువంటి వర్ణాత్మకుని ప్రణుతి చేస్తాను. మాసములు, పక్షములు అయనములు, సంవత్సములు మొదలగు కాలస్వరూపుడయి, యోగి, భోగి తానే అయి, సృష్టి ప్రళయము లకు కర్త అయిన ఆ మహా విష్ణువును భజిస్తాను. మునులు, దేవతలు నివసించే లోకములను అనంతుడు అనే పేరుతో భరిస్తూ ఉన్న ఆదిశేషు రూపుడవైన నిన్ను ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఆదిత్యులు, మరుత్తులు, అసురులు, రుద్రులు, దేవతలు మొదలగు వారు అంగములుగా కలిగిన మహావిష్ణువును స్మరిస్తాను. ఈ సృష్టి సర్వము తానే అయి, తనలో ఈ సృష్టినంతనూ నిలుపుకున్న ఆ సర్వాత్మకుని ప్రార్థిస్తాను. సోమకాసురుని

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

చంపి వేదములను రక్షించిన మత్స్యావతారుని స్మరిస్తాను. ఈ భూమి నంతనూ తన ఒంటి కొమ్ము మీద నిలిపిన వరహావ తారుని స్మరిస్తాను. లోక కంటకుడైన హిరణ్యకశిపుని సంహరించుటకు నరశింహావతారమెత్తిన ఆ శ్రీ మహా విష్ణువుని మనసారా తలుస్తాను. బలిచక్రవర్తి ద్వారా మూడడుగుల భూమి దానంగా పుచ్చుకున్న వామనావతారుని స్మరిస్తాను. ఇరవై ఒక్కసార్లు లోకంలో రాజులందరినీ
జయించి, పరశురామావతారుని మనసారా స్మరిస్తాను. దశరధుని కుమారునిగా జన్మించి, రావణుని మొదలగు రాక్షసులను సంహరించిన శ్రీరామావతారుని ధ్యానిస్తాను. యాదవ కులతిలకుడుగా జన్మించిన బలరామావతారుడైన నిన్ను స్మరిస్తాను. దేవకీ వసుదేవుల గర్భవాసమున జన్మించి, పసిపాపగా ఉండగానే రాక్షస సంహారము గావించి, కంసుని చంపి, అర్జునునికి సారధ్యము వహించి, భూభారము తొలగించిన శ్రీకృష్ణావతారుని స్మరిస్తాను. కలియుగంలో ధర్మోద్ధరణము అవతరించిన కల్కి అవతారుడైన ఆ శ్రీమహా విష్ణువును ధ్యానిస్తాను. నశించే ఈ భూతములలో అక్షరముగా వెలుగొందుచున్న ఆ పరమాత్మను స్మరిస్తాను. ఓ పరమేశ్వరా, సుబ్రహ్మణ్యా, భక్తవత్సలా, మహాదేవా, విశ్వప్రకాశా, హృషీకేశా, వరదా, నారాయణా, రాజీవనయనా, హిరణ్యనాభా, అఖిల లోకములచేత ఆరాధింపబడు పాదపద్మములు కలవాడా, అచ్యుతా, అమృతరూపా, నీకు మనసారా మ్రొక్కుతున్నాను. నన్ను కరుణించు. నీవే నిన్ను మనసులో నిరంతరము తలచు వారలకు భయము లేదు. అన్ని కార్యములు సఫలమవుతాయి. నీవు మంగళ కరుడవు. నీవే పరబ్రహ్మము.. పరము. నీవేసత్యము. నీవే తపము. నీవు అగ్నిస్వరూపుడవు. నీవే హవిస్సు. సర్వమును విష్ణుమయము. నీవు సమస్త తపస్సులకు, సమస్త విద్యలకు మూలము. పుట్టుకలేని నీవు యజ్ఞస్వరూపుడవు. నిన్ను కనులారా గాంచిననాకు ఏ కల్మషము అంటదు. నేను నీకు శరణాగతుడను. నాకు మోక్షము ప్రసాదించు." అని మనసారా విష్ణుమూర్తిని ప్రార్థించాడు భీష్ముడు.

శ్రీమహావిష్ణువును మనసారా స్తుతించిన భీష్ముని మహాఋషులందరూ ఎంతగానో ప్రశంసించారు. శ్రీ కృష్ణుడు భీష్ముడుచేసిన స్తుతికి పరమానంద భరితుడయ్యాడు. "ధర్మజా! మనము భీష్ముని వద్దకు వెళదాము" అని అన్నాడు. శ్రీ కృష్ణుడు, సాత్యకి ఒక రథం ఎక్కారు. ధర్మరాజు అర్జునుడు మరొక రథం ఎక్కారు. భీముడు, నకులుడు, సహదేవుడు మరొక రథం ఎక్కారు. కృపాచార్యులు, యుయుత్సుడు, సంజయుడు మరొక రథం ఎక్కారు. అందరూ భీష్ముడు అంపశయ్య మీద పడుకొని ఉన్న చోటికి వెళుతున్నారు. దారిలో శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజుకు అయిదు మడుగులు చూపించాడు. "ధర్మనందనా! అదుగో దూరంగా కనపడుతున్నాయే ఐదు మడుగులు. లోకములో ఉన్న రాజులందరినీ సంహరించి, పరశురాముడు ఆ రాజుల రక్తముతో తన తండ్రి జమదగ్నికి అక్కడే రక్తతర్పణము విడిచాడు." అని అన్నాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు "శ్రీ కృష్ణా! ఈ క్రూరమైన పనిని

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

పరశురాముడు ఎందుకు చేసాడు? దానికి కారణమేమి? మరి ఇప్పుడు క్షత్రియులు ఉన్నారు కదా. చచ్చిన వారు మరలా ఎలా బతికి వచ్చారు? ఈ భూమిని ఎలా ఏలుతున్నారు? నాకు వివరంగా చెప్పు." అని అడిగాడు. అప్పుడు శ్రీ కృష్ణుడు ధర్మరాజుకు పరశురాముని జన్మ వృత్తాంతము ఈ ప్రకారం చెప్పసాగాడు.

'ధర్మ నందనా! పూర్వము జహ్నుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతని కుమారుని పేరు ఉజహ్నుడు. అతని మనుమడు వల్లభుడు. ముని మనుమడు కుశికుడు. కుశికుడు ఘోర తపస్సు చేసి ఇంద్రుని ప్రసన్నుని చేసుకున్నాడు. జగములలో కెల్ల మేటియగుపుత్రుడు కావాలని కోరుకున్నాడు. ఇంద్రుడు వరము ఇచ్చాడు. కుశికునకు కౌశికుడు అనే కుమారుడు కలిగాడు. అతడే గాధి అనే పేరుతో ఈ లోకంలో ప్రశిద్ధుడయ్యాడు. ' ఆ గాధికి ఒక కుమార్తె కలిగింది. ఆమెపేరు సత్యవతి. గాధి తన కుమార్తె సత్యవతిని ఋచీకుడు అనే వానికి ఇచ్చి వివాహం జరిపించాడు. ఆ ఋచీకుడు గొప్ప తపశ్శాలి. తనకు, తన మామ గారికి సంతానము కలగాలని ఒక యాగం చేసాడు. యాగ ఫలంగా రెండు పాత్రలలో హవిస్సులు ఉంచాడు. తన భార్య తో ఇలా అన్నాడు. తో "ఈ పాత్రలో ఉన్న హవిస్సు సేవించిన క్షత్రియులకు అజేయుడు, క్షత్రియులను చంపేవాడు పుడతాడు. కాబట్టి దీనిని మీ తల్లిగారికి ఇవ్వు. ఈ రెండవపాత్రలో ఉన్న హవిస్సును సేవించిన, అత్యంత తపోధనుడు, ఉత్కృ ష్టుడు బ్రాహ్మణోత్తముడు జన్మిస్తాడు. కాబట్టి దీనిని నీవు సేవించు." అని పలికాడు. రెండు పాత్రలు భార్యకు ఇచ్చి తాను స్నానము చెయ్యడానికి వెళ్లాడు. ఇంతలో సత్యవతి తల్లి తండ్రులు అక్కడకు వచ్చారు. సత్యవతి తన భర్త చెప్పిన విషయం చెప్పి మొదటి పాత్రను తల్లికి ఇచ్చింది. కాని సత్యవతి తల్లి బుద్ధిపూర్వకంగా ఆ పాత్రలు మార్చింది. కుమార్తెకు ఇచ్చిన పాత్రలో ఉన్న హవిస్సును తాను సేవించింది. అది తెలియక సత్యవతి తన తల్లికి ఉద్దేశించిన పాత్రలో ఉన్న హవిస్సును తాను సేవించింది. ఋచీకుడు స్నానం చేసి వచ్చాడు. దివ్యదృష్టితో జరిగింది తెలుసుకున్నాడు. "సత్యవతీ! నీ గర్భంలో అత్యంత క్రూరుడు పెరుగుతున్నాడు." అని పలికాడు. సత్యవతి జరిగిన పొరపాటు తెలుసుకొని తల్లడిల్లిపోయింది. భర్తను శరణు వేడింది. " సత్యవతీ! నేనేమీ చెయ్యలేను. నీ తల్లి గర్భాన బ్రహ్మజ్ఞాని పుడతాడు. నీ కడుపున ఒక క్రూరాత్ముడు జన్మిస్తాడు." అని పలికాడు. "నాకు పిల్లలు లేక పోయినా పర్వాలేదు. క్రూరాత్ముడు మాత్రం వద్దు." అని చెప్పింది సత్యవతి. ఋచీకుడు కరుణించి, "సత్యవతీ! నీ కుమారునికి బదులు నీ మనుమడు క్రూరాత్ముడు అవుతాడు." అని పలికాడు. సత్యవతి చేసేది లేక సరేఅంది.

ఆ ప్రకారము సత్యవతికి జమదగ్ని అనే మహా ముని జన్మించాడు. సత్యవతి తల్లికి విశ్వామిత్రుడు జన్మించాడు. తపోనిష్ఠాగరిష్టుడు అగు జమదగ్నికి పరశురాముడు కుమారుడిగా జన్మించాడు. పరశురాముడు ధనుర్వేదంలో ప్రావీణ్యం సంపాదించాడు. ఆ సమయంలో హైహయ వంశంలో పుట్టిన కార్తవీర్యార్జునుడు అనే రాజు ఏడు దీవులతో కూడిన ఈ భూమిని పరిపాలిస్తున్నాడు. అతడికి వెయ్యి చేతులు ఉన్నాయి.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

'ధర్మ నందనా! పూర్వము జహ్నుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతని కుమారుని పేరు ఉజహ్నుడు. అతని మనుమడు వల్లభుడు. ముని మనుమడు కుశికుడు. కుశికుడు ఘోర తపస్సు చేసి ఇంద్రుని ప్రసన్నుని చేసుకున్నాడు. జగములలో కెల్ల మేటియగుపుత్రుడు కావాలని కోరుకున్నాడు. ఇంద్రుడు వరము ఇచ్చాడు. కుశికునకు కౌశికుడు అనే కుమారుడు కలిగాడు. అతడే గాధి అనే పేరుతో ఈ లోకంలో ప్రశిద్ధుడయ్యాడు. ' ఆ గాధికి ఒక కుమార్తె కలిగింది. ఆమెపేరు సత్యవతి. గాధి తన కుమార్తె సత్యవతిని ఋచీకుడు అనే వానికి ఇచ్చి వివాహం జరిపించాడు. ఆ ఋచీకుడు గొప్ప తపశ్శాలి. తనకు, తన మామ గారికి సంతానము కలగాలని ఒక యాగం చేసాడు. యాగ ఫలంగా రెండు పాత్రలలో హవిస్సులు ఉంచాడు. తన భార్య తో ఇలా అన్నాడు. తో "ఈ పాత్రలో ఉన్న హవిస్సు సేవించిన క్షత్రియులకు అజేయుడు, క్షత్రియులను చంపేవాడు పుడతాడు. కాబట్టి దీనిని మీ తల్లిగారికి ఇవ్వు. ఈ రెండవపాత్రలో ఉన్న హవిస్సును సేవించిన, అత్యంత తపోధనుడు, ఉత్కృ ష్టుడు బ్రాహ్మణోత్తముడు జన్మిస్తాడు. కాబట్టి దీనిని నీవు సేవించు." అని పలికాడు. రెండు పాత్రలు భార్యకు ఇచ్చి తాను స్నానము చెయ్యడానికి వెళ్లాడు. ఇంతలో సత్యవతి తల్లి తండ్రులు అక్కడకు వచ్చారు. సత్యవతి తన భర్త చెప్పిన విషయం చెప్పి మొదటి పాత్రను తల్లికి ఇచ్చింది. కాని సత్యవతి తల్లి బుద్ధిపూర్వకంగా ఆ పాత్రలు మార్చింది. కుమార్తెకు ఇచ్చిన పాత్రలో ఉన్న హవిస్సును తాను సేవించింది. అది తెలియక సత్యవతి తన తల్లికి ఉద్దేశించిన పాత్రలో ఉన్న హవిస్సును తాను సేవించింది. ఋచీకుడు స్నానం చేసి వచ్చాడు. దివ్యదృష్టితో జరిగింది తెలుసుకున్నాడు. "సత్యవతీ! నీ గర్భంలో అత్యంత క్రూరుడు పెరుగుతున్నాడు." అని పలికాడు. సత్యవతి జరిగిన పొరపాటు తెలుసుకొని తల్లడిల్లిపోయింది. భర్తను శరణు వేడింది. " సత్యవతీ! నేనేమీ చెయ్యలేను. నీ తల్లి గర్భాన బ్రహ్మజ్ఞాని పుడతాడు. నీ కడుపున ఒక క్రూరాత్ముడు జన్మిస్తాడు." అని పలికాడు. "నాకు పిల్లలు లేక పోయినా పర్వాలేదు. క్రూరాత్ముడు మాత్రం వద్దు." అని చెప్పింది సత్యవతి. ఋచీకుడు కరుణించి, "సత్యవతీ! నీ కుమారునికి బదులు నీ మనుమడు క్రూరాత్ముడు అవుతాడు." అని పలికాడు. సత్యవతి చేసేది లేక సరేఅంది.

ఆ ప్రకారము సత్యవతికి జమదగ్ని అనే మహా ముని జన్మించాడు. సత్యవతి తల్లికి విశ్వామిత్రుడు జన్మించాడు. తపోనిష్ఠాగరిష్టుడు అగు జమదగ్నికి పరశురాముడు కుమారుడిగా జన్మించాడు. పరశురాముడు ధనుర్వేదంలో ప్రావీణ్యం సంపాదించాడు. ఆ సమయంలో హైహయ వంశంలో పుట్టిన కార్తవీర్యార్జునుడు అనే రాజు ఏడు దీవులతో కూడిన ఈ భూమిని పరిపాలిస్తున్నాడు. అతడికి వెయ్యి చేతులు ఉన్నాయి. కార్తవీర్యార్జునుడు మహా పరాక్రమ శాలి. నీతి మంతుడు. ఒక రోజు అగ్నిదేవుడు కార్తవీర్యార్జునుని వద్దకు వచ్చి తనకు ఆహారం కావాలని అడిగాడు. అప్పుడు కార్తవీర్యార్జునుడు తన అధీనంలో ఉన్నగ్రామములను ముని ఆశ్రమములను భక్షించమని అనుమతి ఇచ్చాడు. అగ్నిదేవుడు అన్ని ముని ఆశ్రమములతోపాటు వశిష్టమహాముని

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఆశ్రమమునుకూడా తగుల పెట్టాడు. దానికి కోపించిన వశిష్టుడు, దీనికి కారణం కార్తవీర్యార్జునుడు అనితెలుసుకొని అతని బాహువులను పరశురాముడు ఖండిస్తాడు అని శాపం ఇచ్చాడు. ఇది తెలిసి కార్తవీర్యర్జునుడు ఖిన్నుడయ్యాడు. కాల క్రమేణా కార్తవీర్యార్జునునికి నీతి బాహ్యులయిన అనేక మంది కుమారులు కలిగారు. ఒకరోజు వారు వేటకు వెళ్లారు. అలసి పోయి జమదగ్ని ఆశ్రమమునకు వెళ్లారు. అహంకారంతో అక్కడ ఉన్న హోమ ధేనువును, దూడను పట్టి తెచ్చి, తమ భవనంలో కట్టేసారు. ఈవిషయం కార్తవీర్యార్జుననకు తెలియదు. ఈ విషయం తెలిసిన పరశురాముడు కోపించి, కార్తవీర్యార్జుననిమీదికి దాడి వెళ్లాడు. తన గండ్ర గొడ్డలితో కార్తవీర్యార్జునుని చేతులు, తల నరికి తన హోమ ధేనువును దూడను తీసుకొని వచ్చాడు. దీనికి ప్రతీకారంగా కార్తవీర్యార్జునుని పుత్రులు, పరశురాముడు ఆశ్రమంలో లేని సమయంలో వచ్చి పరశురాముని తండ్రి జమదగ్నిని సంహరించారు.

ఈవిషయం తల్లి వలన తెలుసుకున్న పరశురాముడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. కార్తవీర్యార్జునుని కుమారులనే కాకుండా హైహయ వంశ రాజులందరినీ సంహరించాడు. దానితో తృప్తి పడక, లోకములోని క్షత్రియు లందరినీ సంహరించి వారి రక్తముతో తన తండ్రికి తర్పణము విడిచాడు. తరువాత తపస్సుకు వెళ్లాడు. తరువాత విశ్వామిత్రుని మనుమడు పరావసు అనే వాడు గర్వాంధుడై పరశురాముని పిరికి వాడివి, క్షత్రియులకు భయపడి దాక్కున్నావు అని తిట్టాడు. ఈ మాటలకు కోపించి పరశురాముడు బాలురు, వృద్ధులు అని కూడా చూడకుండా క్షత్రియు లందరినీ తుదముట్టించాడు. ఈ ప్రకారము 21 సార్లు క్షత్రియుల మీదికి దండెత్తి వారిని సమూలంగా నాశనం చేసాడు. తరువాత అశ్వమేధ యాగం చేసాడు. ఆయాగ సందర్భంలో తాను క్షత్రియుల నందరినీ జయించి, చంపి ఆర్జించిన రాజ్యములను కశ్యపునకు దానం చేసాడు. అప్పుడు కశ్యపుడు పరశురాముడు ఇక్కడే ఉంటే ఇంకా ఎంత మంది రాజులను చంపుతాడో అని భయపడి పరశురామునితో ఇలా అన్నాడు. "పరశురామా! నీవు క్షత్రియుల నందరినీ జయించి సంపాదించిన రాజ్యమును సర్వస్వము నాకు దానం ఇచ్చావు. ఇంక నీకు ఇక్కడ నిలువ నీడ లేదు. తక్షణమే దక్షిణ దేశము వెళ్లిపో" అని పలికాడు. కశ్యపుని ఆంతర్యము తెలుసుకున్న పరశారాముడు అలాగే అని దక్షిణ దేశం వెళ్లాడు. దక్షిణ దిశగా ఉన్న సముద్రుడు పరశురామునికి భయపడి తన తీరమున ఉన్న కొంత భూమిని అతనికి దానంగా ఇచ్చాడు.

ఇక్కడ పరశురాముని వలన దానంగా పొందిన రాజ్యములను కశ్యపుడు బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇచ్చి తాను తపస్సు చేసుకోడానికి వెళ్లిపోయాడు. అప్పటి నుండి ఈ భూమి కాశ్యపి అనే పేరుతో పిలువ బడుతూ ఉంది. తరువాత కొన్నాళ్లకు వైశ్యులు, శూద్రుల లో ప్రముఖులు గర్వించి బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇచ్చిన భూమిని, ఆబ్రాహ్మణుల భార్యలను బలవంతంగా అపహరించారు. దానితో బ్రాహ్మణులు కూడా అదుపు తప్పారు. వారి ధర్మమును విస్మరించారు. మద్యపానమునకు, దొంగతనములకు పాల్పడ్డం, ఇతరుల భార్యలను అపహరించడం మొదలగు అకృత్యాలకు పాల్పడ్డారు. వారు

అమరనాధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

చేయవలసిన యజ్ఞయాగములను మరచిపోయారు. ధర్మము అంతరించి అధర్మము రాజ్యమేలసాగింది. ఈ అధర్మాన్ని భరించలేక భూదేవి కుచించుకుపోయింది. ఇది చూచిన కశ్యపుడు తన ఊరువులతో భూమిని పైకి ఎత్తాడు. అప్పటి నుండి భూమికి ఉర్వి అని పేరుసార్ధకమయింది. భూదేవి ఆలోచించింది. "ఒక్క క్షత్రియులు మాత్రమే దండ నీతి ప్రయోగించి ఈ భూమిని రక్షించగలరు." అని అనుకొంది. కశ్యపుని చూచి ఇలా అంది."

ఓ మునీంద్రా! పరశురాముడు చంపగా మిగిలిన క్షత్రియులు ఇంకా అక్కడక్కడ జీవించి ఉన్నారు. వారి నందరినీ ఒక చోట చేర్చి ఈ భూమిని పాలించు భారం వారికి అప్పగించు.

పరశురాముని చేతిలో చావకుండా కొంతమంది హైహయ రాజులు బతికి బయటపడ్డారు. అందులో కురు వంశ సంజాతుడు విదూరథుడు అనే వాడు ఎలుగు బంట్లతో రక్షింప బడ్డాడు. సుదాసు వంశంలో మరొకడు బతికాడు. అతనిని పరాశరుడు అనే ఋషి చేరదీసాడు. అతడు శూద్రుడైనా, అతని చేత సర్వకర్మలు చేయించాడు. శిబి అనే చక్రవర్తి మనుమడు గోపతి అనే వాడు అడవిలో గోవుల చేత రక్షింపబడ్డాడు. ప్రతర్ధనుడి కుమారుడు వత్సుడు అనే వాడు గోశాలలో దాక్కొని బతికిపోయాడు. దధివాహనుడు అనే వాడి కుమారుడు అంగుడు అనే వాడు గౌతమ మునీంద్రుని చేత ర క్షింపబడ్డాడు. బృహద్రధకులములో పుట్టిన భూరి అనే వాడు ఒర గృధ్రకూటము అనే పర్వతము మీద కొండముచ్చులతో రక్షింప బడ్డాడు. మరుత్తుల సంతానమైన ముగ్గురు నాలుగేళ్ల వయసు కలవారు. సముద్రుని చేత రక్షింప బడ్డారు.

వీరందరూ ఉత్తమ క్షత్రియులు. వీరు ఈ భూమిని సమర్ధవంతంగా పాలించ గలరు." అని చెప్పింది భూదేవి. ఆ ప్రకారంగా కశ్యపుడు ఆ రాజులంద రినీ పిలిపించి వారికి ఈ భూమి నంతటినీ పంచి ఇచ్చాడు. వారి నుంచి అనేక రాజ వంశములు ఉద్భవించాయి. ఈ ప్రకారంగా ఉద్భవించిన రాజ వంశములు అన్ని ఈ మహా భారత యుద్ధములో సర్వనాశనం అయ్యాయి. కాని అక్కడక్కడా కొంత మంది యుద్ధములో చావకుండా బతికి బయట పడ్డారు." అని చెప్పాడు శ్రీకృ ష్ణుడు. తరువాత వారు ఓఘవతీ నదీ తీరంలో అంపశయ్యమీద పడుకొని ఉన్న భీష్ముని వద్దకు చేరుకున్నారు. అందరూ తమ తమ రధములు దిగారు. శ్రీకృష్ణుడు భీష్ముని వద్దకు పోయి "ఓ తేజోవంతుడ డై న భీష్మా! నీ మనసు వ్యాకులము చెందకుండా ప్రశాంతముగా ఉన్నదా! నీ శరీరములో గుచ్చుకున్న బాణములు నొప్పి పెడుతున్నాయా! కాని నీకు ఆ బాధ తెలియడం లేదంటే నీ తండ్రి గారు ఇచ్చిన వరమే కారణం కదా! నీకు తెలియని విషయములు లేవు. నీవు క్షత్రియుడుగా జన్మించినా కోరికలను వదిలిపెట్టి కఠోరమైన బ్రహ్మచర్యము అవలంబించావు. రాజ్యమును తృణప్రాయంగా త్యాగం చేసావు. నీ లాంటి వాడు అరుదుగా జన్మిస్తాడు. దేవతలు, రాక్షసులు, యక్షులు, నాగ జాతి, గంధర్వులు అందరూ కలిసి ఒక్కసారిగా దండెత్తి వచ్చినా వారినందరినీ జయించ గల సమర్థుడివి. అంతేకాకుండా ఇంద్రియ నిగ్రహము, సత్యము, తపము, దానము, ధనుర్వేదము వీటిలో నైపుణ్యము సంపాదించావు. ధర్మచింతనలో

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

అగ్రగణ్యుడివినీవు. ఇవన్నీ ఒక ఎత్తు. శరీరం నిండా శరములు గుచ్చుకున్నా, "నా ఇష్టం వచ్చినప్పుడు నేను మరణిస్తాను" అని చెప్పగల వీరుడవు. నీకు నీవే సాటి. పైగా అష్ట వసువులలో పెద్దవాడివి. గంగా గర్భమున జన్మించిన వాడివి. నీ గురించి ఎంతో మంది బ్రాహ్మణులు చెప్పగా విన్నాను.

ఇదిగో ధర్మరాజు. తన వారినందరినీ పోగొట్టుకొని బాధాతప్త హృదయుడై ఉన్నాడు. అమృతోపమానమైన నీ వచనములతో అతని మనసులోని బాధను పోగొట్టుము. నీకు తెలియని విషయములు లేవు. నాలుగు వర్ణములు, నాలుగు ఆశ్రమములు, వాటి ధర్మములు, నాలుగు వేదములలో చెప్పిన ధర్మములు, నీకు బాగా తెలియును. ప్రవృత్తి, నివృత్తి, సాంఖ్యము, పురాణములు, ఇతిహాసములు, ధర్మశాస్త్రములు నీకు కరతలామలకములు. మనసులో అంకురించిన ఏ సంశయమునైనా తీర్చగల సమర్ధుడవు. ఈ ధర్మరాజును ఆదరించి అతని సంశయములు పోగొట్టుము. శోకముతో మోహముతో ఆవరింపబడి ఉన్న జనుల యొక్క బాధలు పోగొట్టడమే కదా మీ లాంటి వారు నేర్చుకున్న విద్యలకు సార్ధకత." అని పలికిన శ్రీ కృష్ణుని వైపుకు తిరిగి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు భీష్ముడు. 'పరంధామా! ఈ జగములకు నీవే కర్తవు. నీవే భర్తవు. నీవే సంహర్తవు. నీవు యోగీశ్వరేశ్వరుడవు. అందరి దుఃఖములు తీర్చుటకు సమర్ధుడవు. నేను ఏం చెయ్యాలో ను వ్వే చెప్పు." అని పలికాడు. "మహానుభావా! నా యందు నీకు కల భక్తి అచంచలము అని నాకు తెలియును. భక్తి, సత్ప్రవర్తన ఈ రెండే నా నివాసములు. ఈ రెండింటిలో ఏ ఒక్కటి కొరవడ్డా నేను అచ్చట నిలువను. నీకు ఆ రెండూపుష్కలంగా ఆ ఉన్నాయి. ఈ రోజునుండి 56 రోజులకు సూర్యుడు ఉత్తరాయనములో సంచరిస్తాడు. అప్పుడు నీవు ఈ దేహమును వదిలి పెట్టి మరలా జన్మలేకుండా మోక్షం పొందు. నీ సహచర వసువులు నీ రాక కోసం మానవులకు కనపడకుండా ఆకాశంలో ఎదురుచూస్తున్నారు. నీవు పరమ పదిస్తే నీ తోపాటునీవు ఆర్జించినజ్ఞానం కూడా మరుగున పడి పోతుంది." అని

ధర్మరాజును, అక్కడ ఉన్న వారిని చూపించి "భీష్మా! నీ వల్ల ధర్మబోధనలు విన డానికి వీరంతా వచ్చారు. వీరికి ధర్మబోధన గావించు. నీవు సముపార్జించిన జ్ఞానమును వీరందరికీ పంచిపెట్టు. నీవు ధన్యత చెంది వీరందరినీ ధన్యులనుచెయ్యి." అని పలికాడు కృష్ణుడు. అప్పుడు భీష్ముడు కృష్ణునితో ఇలా అన్నాడు. "శివంకరా! అచ్యుతా! నారాయణా! నీ పలుకులు నా చెవినిపడగానే నా జన్మ తరించింది. నేను ధన్యుడనయ్యాను. నీతో మాట్లాడటం నీ మాటకు ఎదురు చెప్పడం ఆ బ్రహ్మకు కూడాసాధ్యం కాదు. ఇంక నేనెంత. కాని నా ఒంట్లో గుచ్చుకున్న ఈ బాణములు తీరని బాధ పెడుతున్నాయి. మాట్లాడటానికి ఓపిక లేదు. నా గొంతు, నా నాలుక నాతో సహకరించడం లేదు. మాట్లాడటానికి, అడిగిన దానికి తిరిగి జవాబు చెప్పడానికి శక్తిలేదు. కాబట్టి ఆ ధర్మసూక్ష్మములు ధర్మరాజుకు నీవే చెప్పు. నీవు ఉండగా నేను చెప్పడం భావ్యం కాదు కదా! గురువు ముందర శిష్యుడు ఉపన్యాసం చెప్పినట్లు ఉంటుంది."

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

అని అన్నాడు భీష్ముడు.

ఆ మాటలకు కృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు. "నీ బాధ నాకు అర్థం అయింది. నీకు మూడు వరాలు ఇస్తున్నాను. నీ శరీరంలో గుచ్చుకున్న బాణముల వలన ఏ బాధా లేకుండా, నీవు స్పృహ తప్పి పోకుండా, నీకు నొప్పితెలియకుండా, అసలు నీకు ఏమీ జరగనట్టుగా ఉండే వరమును ప్రసాదిస్తున్నాను. నీకు ఇంక ఆకలి, దప్పిక లేకుండా మరొక వరం ఇస్తున్నాను. నీ మనస్సు ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో తగులుకొనకుండా దివ్యజ్ఞానంతో ప్రకాశించునట్టు మరొక వరం ప్రసాదిస్తున్నాను." అని పలికాడు శ్రీకృష్ణుడు. అప్పుడు దేవ దుందుభులు మోగాయి. పుష్పవృష్టి కురిసింది.

ఇంతలో సూర్యాస్తమయము అయింది. ఆ సమయంలో అక్కడకు వచ్చిన మునులు శ్రీకృష్ణుడు, ధర్మజుడు, భీష్ముని వద్ద సెలవు తీసుకొని మరుసటి రోజు వస్తామని చెప్పి వెళ్లిపోయారు. శ్రీకృష్ణుడు, ధర్మరాజు మొదలగు వారుకూడా మరునాడు వస్తామని చెప్పి భీష్ముని వద్ద సెలవు తీసుకుని తమ తమ రధములు ఎక్కి హస్తినా పురమునకువెళ్లారు. మరునాడు ఉదయమే అందరూ నిద్రలేచి మంగళ స్నానములు ఆచరించి భీష్ముని వద్దకు పోవుటకు సిద్ధం అయ్యారు. ధర్మరాజు అర్జునునితో "ఈ రోజు సైన్యమును గానీ, పరిచారకులను గానీ రానీయ వద్దు. కేవలము ధృతరాష్ట్రుడు మొదలగు వారిని మాత్రము రమ్మని చెప్పు" అని చెప్పాడు. ధర్మరాజు అర్జునుడు ఒక రథము మీద భీముడు, నకుల సహదేవులు మరొకరథము మీద, శ్రీకృష్ణుడు మరొక రథము మీద, కృపాచార్యుడు, యుయుత్సుడు, సంజయుడు మరొక రథము మీద బయలు దేరారు. వీరు భీష్ముని వద్దకు రాక ముందే నారదుడు మొదలగు మహా మునులు భీష్ముని వద్దకు చేరుకున్నారు. శ్రీ కృష్ణుడు, ధర్మరాజు మున్నగు వారు తమ తమ రథములు దిగి భీష్ముని వద్దకు పోయి అతనికి నమస్కరించారు. ముందు ఎవరు భీష్ముని తో మాట్లాడాలా అని ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకుంటున్నారు. అది చూచి ధర్మరాజు కృష్ణునితో "కృష్ణా! భీష్ముని తో సంభాషించుటకు నీవు తక్క మరొకరు లేదు. కాబట్టి నీవేసంభాషణ "" మొదలుపెట్టు" అని అన్నాడు.

కృష్ణుడు భీష్ముని దగ్గరగా వెళ్లి అతని యోగక్షేమములు విచారించాడు. అప్పుడు భీష్ముడు ఇలా అన్నాడు. "దేవా! నీ దయ వలన నాకు ఆకలి దప్పులు, అలసట కలగటం లేదు. నా మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉంది. నేను వయో వృద్ధుడనైనా ప్రస్తుతము బాలుని వలే అత్యంత ఉత్సాహంగా ఉన్నాను. నీవు చెప్పిన ప్రకారము పాండవులకు చెప్పవలసినవి అన్నీ నేను చెబుతాను. కానీ, నీవు సర్వజ్ఞుడవు కదా నీవే చెప్పవచ్చును కదా! ఇందులో నీ ఆంతర్యమేమి?" అని అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు. "భీష్మా! ఈ లోకంలో సమస్త యశస్సుకు, కీర్తికి నేనే కారణము. ఇప్పుడు నాకు కొత్తగా వచ్చే కీర్తి ఏమీ లేదు. ఈ అవసాన దశలో నీకు కీర్తి ప్రతిష్ఠలు కలుగ చేద్దామని ఇలా అడిగాను. నీవు అన్ని సందేహములు తీర్చే విధంగా నా జ్ఞానమును నీలో ప్రవేశ పెట్టాను. దీని వల్ల నీ కీర్తి

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఆచంద్రార్కము నిలిచి ఉంటుంది. నీవు ధర్మరాజు అడిగిన ప్రశ్నలకు చెప్పే సమాధానాలు ఈ లోకంలో ఉన్న ధర్మపరులకు మార్గదర్శకా లవుతాయి. నీ జన్మ ధన్యం అవుతుంది. కాబట్టి నీవు ధర్మరాజు ప్రశ్నలకు తగు విధంగా సమాధానాలు చెప్పు. అని పలికాడు. "" అ ఆ మాటలకు భీష్ముడు మిక్కిలి సంతోషించాడు. "కృష్ణా! ధర్మరాజు పుట్టగానే మునీంద్రులు అందరూ సంతోషించారు. ఈ భరత కులంలో ధర్మరాజు పరమధార్మికుడయ్యాడు. సత్యము, శాంతి, దాంతి, శౌచము మొదలగు గుణములకు ఆలవాలము ధర్మజుడు. కామంతో గానీ, ధనముతో గానీ, భయముతో గానీ ధర్మం తప్పని వాడు ధర్మరాజు. అలాంటి వాడు నన్ను ఏమా అడగ దలచాడో అడగమను. నాకు తెలిసినంతవరకూ చెబుతాను." అని అన్నాడు భీష్ముడు.

ఆ మాటలకు కృష్ణుడు నవ్వి "భీష్మా! ఈ యుద్ధంలో గురువులను, బంధువులను, మిత్రులను సంహరించాడు ధర్మరాజు. లెక్క లేనంత మందిని రణభూమికి బలి ఇచ్చాడు. అతనిలో దయ జాలి మచ్చుకైనా కాన పడవు... అని నీవు అంటావేమో అని నీ ఎదుటికి రావడానికి భయపడుతున్నాడు." అని అన్నాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా అన్నాడు. "కృష్ణా! బ్రాహ్మణులకు వేదాధ్యయనము, యజ్ఞయాగములు చెయ్యడం విధ్యుక్త ధర్మము. అలాగే క్షత్రియునకు యుద్ధం చేయడం అతని విధ్యుక్తధర్మము. మరి యుద్ధము చేసేటప్పుడు, తండ్రులను, కుమారులను, మనుమలను, గురువులను చంపడం ధర్మమే కదా. ఎందుకంటే వారు తమ తమ ధర్మములను విడిచి అన్యాయంగా యుద్ధం చేసారు. అలాంటి వారిని యుద్ధములో చంపడంలో పాపం కాదు. అన్యాయం చేసే వారిని యుద్ధంలో వధించడం పుణ్యమే అవుతుంది. ధర్మరాజు తన క్షత్రియ ధర్మము నెరవేర్చాడు. కాబట్టి అతను ధర్మాత్ముడే." అని అన్నాడు భీష్ముడు. ఈ మాటలు విన్న ధర్మరాజు చేతులు జోడించి భీష్మునికి దగ్గరగావచ్చాడు. భీష్ముని పాదాలకు తన తల ఆనించి నమస్కరించాడు. భీష్ముడు ధర్మరాజు తలను తన రెండు చేతులతో పట్టుకొని నుదుటి మీద చుంబించాడు. "ధర్మనందనా! నీ మనసులో మెదులుచున్న సందేహములను అడగవయ్యా." అని అడిగాడు. అప్పుడు ధర్మజుడు అందరి అనుమతి తీసుకొని భీష్ముని ఇలా అన్నాడు.

బ్రాహ్మణుని వలన రాజు తయారవుతాడు. కాని అదే ఇనుముతో రాతిని కొడితో ఇనుము విరిగి పోతుంది. అలాగే అగ్నితో నీటిని కాల్చబోతే అగ్ని ఆరిపోతుంది. ఆ బ్రాహ్మణుని అగౌరవ పరిస్తే ఆ రాజు నాశనమవుతాడు. ఈ మాటలు నీవు ఎల్లపుడూ మనసులో ఉంచుకో. బ్రాహ్మణులు వేదస్వరూపులు. బ్రాహ్మణులను గౌరవించు. ఆదరించు. కాని తప్పుచేసిన బ్రాహ్మణుడు కూడా దండనార్హుడు. దాని గురించి శుక్రనీతిలో ఇలా చెప్పబడింది. "యుద్ధ సమయంలో విల్లు, అమ్ములు, అస్త్ర శస్త్రములు ధరించి క్రోధంతో తన మీదికి వస్తున్న బ్రాహ్మణుని వధించడం పాపం కాదు. రాజుకు అదే పరమ ధర్మము. గురువు గారి భార్యను కామించిన వాడిని, చిన్న పిల్లలను చంపిన వాడిని, రాజద్రోహము చేసిన వాడిని, సాటి బ్రాహ్మణుని చంపిన వాడిని, అతడు బ్రాహ్మణుడైనా సరే అతనిని దేశం

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

నుండి బహిష్కరించాలి గాని చంప కూడదు.' ఇంక రాజుకు దుర్గ రక్షణ ముఖ్యమైనది. దుర్గములు ఎల్లప్పుడూ చతురంగ బలములతో రక్షింపబడాలి. రాజు తన రాజ్యములో ఉన్న బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను సమానంగా చూడాలి. వర్ణ వివక్షత చూపకూడదు. అందరి మీదా దయ చూపాలి. కానీ దయ చూపడం నెపంతో మెతక దనం చూపకూడదు. ఈ విషయంలో బృహస్పతి చెప్పిన విషయాలు మనం గమనించాలి. "రాజు అతిగా దయచూపడం వల్ల, మృదు ప్రవర్తన వల్ల, ప్రజలలో బ్రాహ్మణుని వలన రాజు తయారవుతాడు. కాని అదే ఇనుముతో రాతిని కొడితో ఇనుము విరిగి పోతుంది. అలాగే అగ్నితో నీటిని కాల్చబోతే అగ్ని ఆరిపోతుంది. ఆ బ్రాహ్మణుని అగౌరవ పరిస్తే ఆ రాజు నాశనమవుతాడు. ఈ మాటలు నీవు ఎల్లపుడూ మనసులో ఉంచుకో. బ్రాహ్మణులు వేదస్వరూపులు. బ్రాహ్మణులను గౌరవించు. ఆదరించు. కాని తప్పుచేసిన బ్రాహ్మణుడు కూడా దండనార్హుడు. దాని గురించి శుక్రనీతిలో ఇలా చెప్పబడింది. "యుద్ధ సమయంలో విల్లు, అమ్ములు, అస్త్ర శస్త్రములు ధరించి క్రోధంతో తన మీదికి వస్తున్న బ్రాహ్మణుని వధించడం పాపం కాదు. రాజుకు అదే పరమ ధర్మము. గురువు గారి భార్యను కామించిన వాడిని, చిన్న పిల్లలను చంపిన వాడిని, రాజద్రోహము చేసిన వాడిని, సాటి బ్రాహ్మణుని చంపిన వాడిని, అతడు బ్రాహ్మణుడైనా సరే అతనిని దేశం నుండి బహిష్కరించాలి గాని చంప కూడదు.' ఇంక రాజుకు దుర్గ రక్షణ ముఖ్యమైనది. దుర్గములు ఎల్లప్పుడూ చతురంగ బలములతో రక్షింపబడాలి. రాజు తన రాజ్యములో ఉన్న బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను సమానంగా చూడాలి. వర్ణ వివక్షత చూపకూడదు. అందరి మీదా దయ చూపాలి. కానీ దయ చూపడం నెపంతో మెతక దనం చూపకూడదు. ఈ విషయంలో బృహస్పతి చెప్పిన విషయాలు మనం గమనించాలి.

"రాజు అతిగా దయచూపడం వల్ల, మృదు ప్రవర్తన వల్ల, ప్రజలలో చులకన అవుతాడు. అప్పుడు ప్రజలు తమ ఇష్టం వచ్చినట్టు ప్రవర్తిస్తారు. రాజుతో ఆడుకుంటారు. కాని రాజు అమిత క్రోధ స్వభావుడైతే నియంతృత్వం ప్రబలుతుంది. ప్రజలు భయభ్రాంతులవుతారు. కాబట్టి రాజు అతి మృదు స్వభావుడు కాకూడదు. అలాగని అతి క్రూరత్వం ప్రదర్శించకూడదు. దయ, దండన సమపాళ్లలో రంగరించి ప్రజలను పాలించాలి. ఇది రాజధర్మములో ప్రధానమైనది. రాజు తన కోపతాపములను ప్రజల మీద ప్రదర్శించకుండా, తొందర పాటు లేకుండా, సంయమనంతో వ్యవహరించాలి. రాజు ఎల్లప్పుడూ తన ప్రజలకు క్షేమకరమైన రీతిలో నడుచుకోవాలి. రాజు గంభీరంగా ఉండాలి. అంతేగాని ప్రజలతో పరిహాసంగా, తన క్రింది ఉద్యోగులతో పరాచకాలాడుతూ రాజ్యపాలన చెయ్య కూడదు. ఆ పరిస్థితులలో ప్రజలు, ఉద్యోగులు రాజును లెక్క చెయ్యరు. అతనికి హాని చెయ్యడానికి కూడా వెనకాడరు. అతనికి వ్యతిరేకంగా పని చేసి, రాజు యొక్క రాచరికానికే ముప్పు తీసుకొని వస్తారు. కాబట్టి తన కింది ఉద్యోగులతో పరాచకలాడుతూ కలిసి మెలిసి ఉండకూడదు. వారి మీద దయచూపాలి గానీ గంభీరంగా ఉండాలి. రాజ్యమునకు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

రాజ్యపాలనకు విఘాతం కలిగించే వారి పట్ల కఠినంగా వ్యవహరించాలి కాని మెతక దనం చూపకూడదు. వారిని వెంటనే వదిలించు కోవాలి. గర్వాంధుడై, తన కర్తవ్యమును మరచి ప్రవర్తించే వాడు తన గురువైనా, బ్రాహ్మణుడైనా, రాజు అతనిని వదిలించుకోవాలికాని భరించ కూడదు. అది రాజధర్మము. "

పై ధర్మములు బృహస్పతి మరుత్తు అనే మహారాజుకు చెప్పినట్టు భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! తప్పు చేసిన వాడు గురువైనా, మిత్రుడైనా, సుత్రుడైనా మన్నించ కూడదు. కఠినంగా శిక్షించాలి. సగర మహారాజు తన కుమారుడు అసమంజసుడు పురజనులను బాధిస్తున్నాడని తెలిసి అతనిని వదిలి వేసాడు. అలాగే ఉద్దాలక మహాముని తన కుమారుడైన శ్వేత కేతువు బ్రాహ్మణులను బాధపెడుతున్నాడు అని తెలుసుకొని వదిలి వేసాడు. మనము వారిని ఆదర్శంగా తీసుకొని రాజ్యపాలన చెయ్యాలి. రాజు సత్యము, ధర్మము పాటిస్తూ క్షమాగుణము కలిగి రాజ్య పాలన సాగిస్తే ప్రజలు సంతోషిస్తారు. రాజు తనకు కీడు కలుగుతుంది అని శంకించి నపుడు వాటిని వైదిక కర్మలతో నివృత్తి చేసుకొనాలి. రాజు నాలుగు వర్ణముల వారిని సమానంగా ఆదరించాలి. తనను పొగిడే వారిని దూరంగా ఉంచాలి. అవినీతిని అంతమొందించాలి. అవినీతి పరుల ధనమును స్వాధీనముచేసుకొని బాధితులకు పంచి పెట్టాలి. ఎవరినీ అతిగా నమ్మరాదు. అలాగని ఎవరినీ నమ్మకుండా ఉండరాదు. తన వివేచనతో / ఉచితము అనుచితము తెలుసుకొని ప్రవర్తించాలి. ప్రజలను పీడించి ధనమును అపహరించే రాజుకు శత్రువులు బయటనుండి రారు. అతని ప్రజలే అతనికి శత్రువులు. ధర్మనిరతులను అర్థశాస్త్రములో నిపుణులను, స్థిరమైన చిత్తము కలవారిని, రాజాజ్ఞ మేరకు నడుచుకొనే వారిని, నీతిమంతులను, ఉత్తమ కులజులను తన కొలువులో నియమించుకొనాలి. అలాంటి రాజు పాలనలో ప్రజలు కపటము లేకుండా, రాజు మీద ప్రేమతో, రాజుగారి పుత్రులవలె సంతోషంగా జీవిస్తారు.

రాజు అత్యంత పరాక్రమ వంతుడై ఉండాలి. లేనియడల తన ప్రజల ధన, మాన, ప్రాణమును రక్షించలేడు, అని శుక్రాచార్యుడు చెప్పాడు. పరాక్రమ హీనుడు, ప్రజలను రక్షించలేని రాజు, చదువుకొని ఋత్విక్కు వంటి వాడు అని మనువు చెప్పాడు. రాజుకు ప్రజా సంరక్షణమే పరమధర్మము అని బృహస్పతి, భారద్వాజుడు, ఇంద్రుడు చెప్పారు. రాజైన వాడు ఎప్పుడూ ఉత్సాహ వంతుడై ఉండాలి. న్యాయ మార్గమున గానీ, అన్యాయ మార్గమున గానీ శత్రువులను నాశనం చెయ్యాలి. శత్రువు అల్పుడని వదిలేస్తే, వాడి విషం కక్కుతాడు. కాబట్టి శత్రుసంహారము రాజుకు శ్రేయోదాయకము. ఎన్ని అడ్డంకులు వచ్చినప్పటికీ వీరుడైన రాజు తన రాజ్యమును అన్యాక్రాంతము చెయ్యడు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "" అప్పటికి సూర్యాస్తమయం అయింది. శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజు మొదలగు వారు, అక్కడకు వచ్చిన మునులు అందరూ భీష్ముని వద్ద సెలవు తీసుకొని వెళ్లిపోయారు. మరునాడు, శ్రీ కృష్ణుడు, ధర్మరాజు మొదలగువారు, మహామునులు వచ్చి భీష్ముని చుట్టు కూర్చున్నారు.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

అప్పుడు ధర్మరాజు చేతులు జోడించి ఇలా అన్నాడు. 'తాతగారూ! మామూలు ప్రజలకూ, మహారాజుకూ భేధం ఏమీ లేదు.

ఇరువురికీ, చావు పుట్టుక, వ్యాధులు ఉన్నాయి. అందరికీ తల, చేతులు, కాళ్లు, తల సమానంగా ఉంటాయి. అటువంటప్పుడు రాజు తన ప్రజలను తన వశంలో ఎలా ఉంచుకోగలడు. ఎలా సంరక్షిస్తాడు. ఎలా దండిస్తాడు. రాజు దేవునితో సమానం ఎలా అవుతాడు. దయచేసి వివరించండి." అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. 'ధర్మనందనా! కృతయుగంలో రాజు అనేవాడు ఎవరూ లేరు. కేవలం ధర్మం మాత్రమే ఉండేది. అందరూ దర్మబద్ధులై నడుచుకొనే వాళ్లు. ఒకరిని ఒకరు రక్షించుకొనే వాళ్లు. తరువాత మనుషులలో లోభత్వము ప్రబలింది. ఇది నాది ... అది నీది... అనే తత్వం మనసులో పాతుకుపోయింది. స్వార్థము పెరిగి ధర్మం నాశనమైంది. ప్రజలు అకృత్యములకు అలవాటు పడ్డారు. క్రమక్రమంగా కోరికలు ప్రబలాయి. అవి తీరక ఒకరి మీద ఒకరికి మత్సరం పెరిగింది. మదం, ద్వేషం ప్రబలింది. వేదములు చదవడం మానివేసారు. అధర్మము రాజ్యమేల సాగింది. అప్పుడు దేవేంద్రుడు మొదలగువారు బ్రహ్మదేవుని దగ్గరకు వెళ్లారు. "దేవా! మానవ లోకంలో వేదాధ్యయనము సన్నగిల్లింది. యజ్ఞ యాగములు ఎవరూ చెయ్యడం లేదు. ధర్మము నకు హాని కలిగింది." అని మొరపెట్టు కున్నారు. బ్రహ్మదేవుడు నవ్వి "నేను దానికి తగిన ప్రతి క్రియ చేస్తాను. మీరు భయపడవద్దు." అని చెప్పాడు.

తరువాత బ్రహ్మదేవుడు నీతి శాస్త్రమును రచించాడు. ఆ నీతి శాస్త్రము లో, రాజు, మంత్రి, దుర్గము, కోశాగారము, మిత్ర బృందము, వార్తా సేకరణ, దండనీతి (పీనల్ కోడ్), శత్రువు, మిత్రుడు, ఉదాశీనుడు అనే మూడు రకముల వ్యక్తులను, సంధి చేసుకోడం మొదలగు రాజ తంత్రములు, ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షము అనే నాలుగు పురుషార్థములు, పొందుపరిచాడు. ఆ నీతి శాస్త్రము లక్ష అధ్యాములు కలిగి ఉంది. ఈ లోకమున కంతకూ ఆచరణ యోగ్యమైంది. లోకమును నిర్మలంగా ఉంచడానికి తోడ్పడుతుంది అని భావించాడు బ్రహ్మ. ఆ సమయంలో బ్రహ్మ దేవుని నొసటి నుండి ఆది అంతము లేని వాడు, ఈ విశ్వమునకు కర్త అయిన వాడు సర్వభూతములలో తానే అయి ఉన్నవాడు, సనాతనుడు, వికృతము, విశాలము అయిన కన్నులు కలవాడు అయిన శివుడు, విశాలాక్షుడు అనే పేరుతో ఆవిర్భవించాడు. విశాలాక్షుడు బ్రహ్మ రచించిన లక్ష అధ్యాములు గల నీతి శాస్త్రమును ఆములాగ్రము చదివాడు. ఈ నీతి శాస్త్రము చదవడానికి, నేర్చుకొనడానికి మానవుల ఆయుష్షు, బుద్ధి సరిపోదు అని అనుకున్నాడు. అందువలన ఆ నీతి శాస్త్రమును పదివేల అధ్యాయములకు కుదించి వైశాలాక్షము అనే నీతి శాస్త్రమును రచించాడు. తరువాత ఆ నీతి శాస్త్రమును మహేంద్రుడు చదివాడు. మహేంద్రుడు దానిని ఐదు వేల అధ్యాయములకు కుదించాడు.

అమరనద్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

తరువాత ఆ నీతి శాస్త్రమును బృహస్పతి మూడు వేల అధ్యాయములకు కుదించి అందరికీ అర్ధమయేటట్లు రచించాడు. దానిని శుక్రాచార్యుడు వేయి అధ్యాములకు కుదించాడు. అదే శుక్రనీతి. కాలక్రమేణా, ఆ నీతి శాస్త్రమును, మహా మునులు జనులకు అర్ధం అయ్యే విధంగా చిన్న చిన్న గ్రంధములుగా రచించారు. ఈ విధంగా నీతి శాస్త్రము వివిధ రకాలుగా మానవ లోకంలో పరిణామం చెందింది. దేవతలందరూ విష్ణు దేవుని వద్దకు పోయి నీతి శాస్త్రము పరిణామము చెందిన విధము వివరించి ఆ నీతి శాస్త్రమును మానవ లోకమున అమలు చేయుటకు ఒక సమర్ధుని నిర్దేశించండి అని వేడుకున్నారు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి తన తేజస్సుతో ఒక మానస పుత్రుని పుట్టించాడు. అతని పేరు విరజుడు. అతనిని లోకమునకు రాజును చేసాడు. అతడు రాజ్యముచెయ్యడానికి ఒప్పుకోలేదు. విరజుని కుమారుడు కర్దముడు. అతడు కూడా రాజ్యాధికారమును తృణీకరించి తపస్సు చేసుకోడానికి పోయాడు. కర్దముని కుమారుడు అనంగుడు నీతి శాస్త్రములో చెప్పబడిన దండనీతిని అనుసరించి ప్రజలను పాలించాడు. అతని తర్వాత అతని కుమారుడు నీతి పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు. అతడు మృత్యువు కుమార్తె సునీథ అనే యువతిని వివాహం చేసుకున్నాడు. వారికి వేనుడు అనే కుమారుడు కలిగాడు.

అతడు రాగ ద్వేషాలకు లోనయి ప్రజాకంటకుడయ్యాడు.

అప్పుడు మహా మునులు వచ్చి దర్భలతో అతని కుడి తొడను మధించారు. వేనుడి కుడి తొడనుండి నల్లని వాడు, వికృతాకారుడు అయిన అశుచి అనే పేరుగల వాడు జన్మించాడు. వాడిని చూచి మహా మునులు "నిషీద... నిషీద" అన్నారు. అంటే "కూర్చో ...కూర్చో" అన్నారు. అందువలన అశుచికి కలిగిన సంతానము నిషాదులు అనే పేరుతో పిలువ బడ్డారు. వారందరూ వింధ్య పర్వత ప్రాంతము లలో అత్యంత క్రూరులై తిరిగారు. తరువాత మహా మునులు వేనుని కుడి భుజాన్ని మధించారు. అప్పుడు ప్రకాశించే కవచంతో, ధనుర్బాణములతో, వేద వేదాంగ ధనుర్వేద పారంగతుడు అయిన ఒక మహా పురుషుడు జన్మించాడు. వెంటనే నీతి శాస్త్రములో చెప్పబడిన దండనీతి అతనిని ఆశ్రయించింది. ఆ మహా పురుషుడు మహామునులకు నమస్కరించి "ఏ పని మీద నన్ను సృష్టించారు". అని అడిగాడు ' ఓ మహా పురుషా! నీ పేరు వైన్యుడు. నీవు అహంకారము, లోభము, కామము, క్రోధము విడిచి పెట్టి, సమస్త జనులను సమంగా చూస్తూ నీతి శాస్త్ర ము ననుసరించి ధర్మ రక్షణ చేస్తూ ఈ లోకాన్ని పరి పాలించు. నీ ఇష్టా ఇష్టములకు విలువ ఇవ్వకుండా ప్రజలను రక్షించు. దండనీతిని ఆశ్రయించి ధర్మమును రక్షించు. వేద వేదాంగములను రక్షించు. వర్ణ సంకరమును అరి కట్టు. బ్రాహ్మణులను, నీతి పరులను దయతో పాలించు." అని ఆజ్ఞాపించారు. అప్పుడు ఆ వైన్యుడు "మహా మునులారా! నేను బ్రాహ్మణుల సహాయంతో మీరు చెప్పిన కార్యములను నిర్వర్తిస్తాను." అని పలికాడు. దానికి మహా మునులు సంతోషించారు. వైన్యుడికి బ్రాహ్మణులను సహాయకులుగా అనుమతించారు. ఆ మహా మునులు వైన్యుని సకల భూమండలానికి పట్టాభిషిక్తుని చేసారు. శుక్రుని పురోహితునిగా నియమించారు. వాలఖిల్యులలో సారస్వతులను మంత్రులుగా నియమించారు. గర్గుడుని జ్యోతిష్కుడుగా నియమించారు. ఇంద్రుడు, కుబేరుడు, అధిక

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

అధిక సంపదలను ఇచ్చారు. వైన్యుడు ఈలోకమునకు ప్రభుత్వాధి పతియై శాస్త్రప్రకారము, దండనీతిని అమలు పరుస్తూ, ధర్మంగా పరిపాలన సాగించాడు. వైన్యుడి పాలనలో ప్రజలుసుఖ శాంతులతో జీవించారు. ధర్మరాజా! బ్రాహ్మణులను ప్రజలను వినాశం నుండి రక్షించిన వాడవటంవల్ల అతనికి క్షత్రియుడు అనే పేరు, ప్రజలను రంజింప చేసాడు కాబట్టి రాజు అనే పేరు వచ్చాయి. వైన్యుడి సంతతి వారందరూ క్షత్రియులుగా పిలువ బడ్డారు. రాజత్వము వహించి, దండనీతిని అమలు చేస్తూ రాజ్యపాలన చేసారు. కాబట్టి రాజు విష్ణు అంశ నుండి ఉద్భవించాడు. అందుకే ప్రజలను పాలించు రాజు లందరూ విష్ణ్వంశ సంభూతులు. అందుకే ప్రజారక్షణ రాజుల చేతిలో ఉంది. సిరి (సంపద) శ్రీ మహావిష్ణువు ఫాలభాగమునుండి జన్మించింది. ధర్మమునకు భార్య అయింది. అర్థము అనే కుమారుని కన్నది. కాబట్టి ధర్మము, సిరి, అర్థము రాజును ఆశ్రయించుకొని ఉంటారు. ధర్మరాజా! అందుకని, రాజు ఇతరుల మాదిరి ఎలా ఉంటాడు?

అతను అందరిలోకి పుణ్యాత్ముడు. స్వర్గలోకమునకు పోవుటకు అర్హుడవుతాడు. రాజు దండనీతిని భూలోకములో అమలు చేయుటకు స్వర్గంనుండి భూమికి దిగివచ్చిన విష్ణ్వంశ సంభూతుడు. కాబట్టి వర్ణాశ్రమ ధర్మములు, ఆచార వ్యవహారములు, వేదములు, పురాణములు, ఇతిహాసములు రాజుల అధీనంలో ఉంటాయి. విష్ణుదేవుని మహిమ వలన రాజు సౌందర్యము, శౌర్యము, చతురత, మొదలగు కలిగి ఉంటాడు అని జనం అనుకుంటారు. అందుకే రాజును దేవతలతో సమానుడు అని ప్రజలు భావిస్తారు. ధర్మజా! ఇంకా నీకు ఏమన్నా సందేహాలు ఉంటే అడుగు." అని అన్నాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్ముని ఇలా అడిగాడు "భీష్మ పితామహా! బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు అనే నాలుగు వర్ణములు, బ్రహ్మచర్యము, గార్హస్థ్యము, వానప్రస్థము, సన్యాసము అనేనాలుగు ఆశ్రమములు, వాటిని ఆచరించు విధానములు, ఈ ప్రపంచములో అనుసరించు రాజ ధర్మములు వివరంగా తెలపండి." అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు.

'ధర్మ నందనా! కోపం లేకుండా ఉండటం, సత్యము పలకడం, తన భార్యయందు అనురక్తుడై ఉండటం, రాజ్యమునకు సంబంధించిన రహస్యములను కాపాడటం, పరుల యడల ద్రోహ చింతన లేకుండా ఉండటం, మొదలగు ఉత్తమ గుణములను రాజు పాటించాలి. బ్రాహ్మణునకు ఇంద్రియ నిగ్రహము అత్యంత ఆవశ్యకము. బ్రాహ్మణుడు రోజూ వేదాధ్యయనము చెయ్యాలి. యజ్ఞ యాగములు నిష్టతో చెయ్యాలి. బ్రాహ్మణుడు చెడుగా ప్రవర్తించకూడదు. కరుణ కలిగి ఉండవలెను. శాంతస్వభావుడై ప్రవర్తించవలెను. బ్రాహ్మణునకు సంపద లభిస్తే అతడు దానిని తనసంతానము కొరకు, పరుల కొరకు వినియోగించాలి. ఇంక క్షత్రియ ధర్మములు ఏవంటే -- యజ్ఞములుచెయ్యడం, దాన ధర్మములు చెయ్యడం, వేదములు చదవడం, దుర్మార్గులను కఠినంగా శిక్షించడం, ప్రజలను అనురాగంతో పాలించడం, యుద్ధములో

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

భయం లేకుండా పోరాడటం. వీటిలో యుద్ధము చెయ్యడం క్షత్రియునకు పరమ ధర్మము. ఇంక వైశ్య ధర్మములు గురించి వివరిస్తాను. వైశ్యుడు వేదాధ్యయనము చెయ్యాలి. యజ్ఞయాగములు చెయ్యాలి. న్యాయంగా ధనముసంపాదించాలి. కూడబెట్టాలి. పశువులను పోషించాలి, రక్షించాలి. ఇది వైశ్యునకు ఉత్తమ ధర్మము. పై చెప్పిన మూడు వర్ణముల వారికి పనులు చేసిపెట్టడం శూద్రుడి ధర్మము. శూద్రుడు రాజానుమతితో ధనము, ధాన్యముసేకరించవచ్చు. కాని దాన, ధర్మముల కొరకు రాజాను మతి లేకుండానే ధనము, ధాన్యము సేకరించవచ్చు. తప్పు లేదు. బ్రహ్మ,క్షత్రియ, వైశ్యులకు యజ్ఞ యాగములు చెయ్యడం పరమ ధర్మము. ఇంక ఆశ్రమ ధర్మములు గురించి చెపుతాను. విను.

గురువుకు శుశ్రూష చేయుట, ఆగమ శాస్త్రములు అధ్యయనము చేయుట, బాహ్య అలంకారముల మీద ఆసక్తి లేకుండుట, భిక్షుక వృత్తితో జీవించుట, ఎవరి మీద ప్రేమ గానీ ద్వేషము గానీ లేకుండా ఉండటం, ఎల్లప్పుడూ మంచి పనులే చెయ్యడం బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో ఆచరించదగినవి. తన నిజ భార్య మీద ఆసక్తితో ఉండటం, కరుణ, సత్యనిష్ట, ఓర్పు, సజ్జన సాంగత్యము, దేవ కార్యములు, పితృకార్యములు శ్రద్ధతో నిర్వర్తించడం, నిత్యాగ్ని హోత్రం చెయ్యడం, అతిథులను ఆదరించడం గృహస్థాశ్రమ ములో ఆచరించదగ్గవి. తాను గానీ, తన భార్యతో గానీ అడవులకు వెళ్లడం, మానము, అహంకారము వదిలిపెట్టడం, ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకోడం, జడధారియై వేదములు శాస్త్రములు చదవడం, సజ్జనులతో గోష్టి సల్పడం, వానప్రస్థములో ఆచరించవలసిన నియమములు. ఇంక సన్యాస ఆశ్రమము స్వీకరించిన వాడు ఎక్కడ నైనా ఉంటాడు. ఆకలి వేస్తే దొరికింది తింటాడు. రాత్రి కాగానే ఎక్కడ ఉంటే అక్కడ | పడుకుంటాడు. సన్యాసాశ్రమములో అగ్ని కార్యము చెయ్యవలసిన అవసరం లేదు. తనకు తానుగా ఏమీ కోరడు. ఇచ్చింది పుచ్చుకుంటాడు. ఇంద్రియ నిగ్రహం పాటిస్తాడు. వినయంతో ఉంటాడు. ఇవి సన్యాశ్రమములో ఆచరించవలసిన విధులు.

ఈ నాలుగు ఆశ్రమములు బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు, వైశ్యుడు ఆచరించవచ్చును. కాని శూద్రుడు మొదటి మూడు ఆశ్రమములు ఆచరించవచ్చును. సన్యాసాశ్రమమునకు అర్హుడు కాడు. ధర్మపరుడైన బ్రాహ్మణుడు యజ్ఞ యాగములలో దానమును స్వీకరించుటకు అర్హుడు. రాజులకు అటువంటి బ్రాహ్మణులకు దానము చెయ్యడంతో కీర్తి వస్తుంది. రాజైన వాడు వర్ణాశ్రమ ధర్మములను ప్రజల చేత ఆచరింపజేసి ఈ లోకములో పరలోకములో సిద్ధిపొందుతాడు. సకల ధర్మములు రాజధర్మము నకు లోబడి ఉంటాయి. రాజు దండనీతిని విస్మరిస్తే యజ్ఞయాగములకు విఘాతము కలుగుతుంది. ప్రజలకు కీడు కలుగుతుంది. రాజు దండనీతిని అమలు చేస్తూ ప్రజలను దయతో పాలిస్తే, జనులు సుఖసంతోషాలతో జీవిస్తారు. కాబట్టి ధర్మములో కల్లా రాజధర్మము గొప్పది. రాజధర్మమును ఆచరించు రాజు దైవ సమానుడు. పూర్వము మాందాత అనే రాజు విష్ణువును గూర్చి తపస్సు చేసాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మాంధాతకు ఇంద్రుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. మాంధాత ఇంద్రుడికి నమస్కారం చేసాడు. ఇంద్రుడు మాంధాతతో ఇలా అన్నాడు. "మాంధాతా! నువ్వు విష్ణువు గురించి తపస్సు చేసావు. కాని విష్ణువును ప్రసన్నం చేసుకోడం అంత సులభ సాధ్యం కాదు అందుకని నేను ప్రత్యక్షం అయ్యాను. నీ కోరిక ఏమిటో చెబితే నేను నెరవేరుస్తాను." అని అన్నాడు. 'మహేంద్రా! నాకు ఈ సంసారం మీద విరక్తి కలిగించి, భిక్షుక వృత్తి మీద ఆసక్తి కలిగించు." అని అడిగాడు మాంధాత. అప్పుడు ఇంద్రుడు మాందాత తో ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహారాజా! అన్ని ధర్మములలోకి రాజధర్మము గొప్పది. రాజైన వాడు, కామ క్రోధములను విడిచి పెట్టి, దండనీతిని అమలు పరుస్తూ రాజ్యమును పాలించాలి. అప్పుడు ఆ రాజుకు ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయి. అలాంటి మహారాజైన నీకు భిక్షుక వృత్తి ఆచరణ యోగ్యము కాదు. ప్రజలను రక్షించడం, యుద్ధములో మరణించడం క్షత్రియ ధర్మము. భిక్షుక వృత్తి రాజధర్మము కాదు. మానవులందరిలో కల్లా రాజు గొప్పవాడు అని వేదములు, పురాణములు శాస్త్రములు ఘోషిస్తున్నాయి. ధర్మబద్ధమైన దండనీతికి సాటి వేరే నీతి లేదు అని పెద్దలు చెప్పారు. కాబట్టి, ఓ మహారాజా! నీవు కామ క్రోధములను విడిచి పెట్టి, దండనీతిని అమలు చేస్తూ రాజ్యము చెయ్యి. అంతే గాని భిక్షుక వృత్తి నీకు సరిగాదు." అని మాంధాతతో అన్నాడు దేవేంద్రుడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! అతిథులను, దీనులను, పేదవారిని, దయతో చూడు. సంతోషము, అహంకారము, దుఃఖము నీ మనసులోనికి రానీయక నిర్మల మనస్కుడవై ఉండు. స్వార్ధాన్ని విడిచి పెట్టి ప్రజా రక్షణ కొరకు పాటుపడు. అదే పరమ ధర్మము." అని పలికాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో ఇలా అన్నాడు. "భీష్మ పితామహా! రాజులకు ఆచరించ వలసిన వర్ణాశ్రమ ధర్మముల గురించి చెప్పారు. మరి ప్రజలు ఏ ధర్మమును ఆచరించి సుఖంగా జీవిస్తారు." అని అడిగాడు. భీష్ముడు ధర్మరాజుకు ఇలా చెప్పాడు.

"ప్రజలు తమకు ఒక రాజును నియమించుకొని ఆయనను రాజ్యమునకు అభిషిక్తుని చేసి, ఆయన పాలనలో ప్రజలు సుఖంగా జీవిస్తున్నారు. ఆ ప్రకారం తమను పాలించే రాజు లేకపోతే ప్రజలు దుర్మార్గులై, ఒకరి ధనమును ఒకరు, ఒకరి భార్యను ఒకరు అపహరించుచూ, బలవంతులు బలహీనులను దోచుకుంటూ, విచ్చలవిడిగా బతుకుతుంటారు. కాబట్టి రాజు లేకుండా జనము జీవించలేరు. వ్యవసాయము, వ్యాపారము, గోవులను రక్షించుట మొదలగు వృత్తులు నాశనమవుతాయి. ఒకానొక సమయమున ప్రజలలో, రాజు లేకుండా ఉండటం వలన, అరాచకం ఏర్పడింది. దొంగతనము, రంకుతనమూ క్రూరత్వమూ పెచ్చుమీరి పోయాయి. అలాంటి దుర్మార్గులను కట్టడి చేసే రాజు లేడు. అందుకని సాధారణ ప్రజలు అందరూ కలిసి బ్రహ్మదేవుని వద్దకుపోయారు. తమకు రక్షకుడుగా ఒక రాజును ప్రసాదించమని, అతని పాలనలో తాము సుఖంగా జీవిస్తామని కోరారు. బ్రహ్మ దేవుడు సరే అని మనువును రాజుగా నియమించాడు. తాను అసత్యమాడే వారికి దుర్మార్గులకు రాజుగా ఉండనని చెప్పాడు మనువు. అప్పుడు జనమంతా కలిసి మనువుతో

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఇలా అన్నారు. "పశువులలోనూ, బంగారములోనూ సగ భాగము పన్ను కింద చెల్లిస్తాము. పండించిన ధాన్యములో పదవ భాగము నీకు పన్ను కింద సమర్పించుకుంటాము. కాబట్టి మంచి సైన్యమును సమకూర్చుకొని, నీ బలపరాక్రమములతో దుష్టులను నీ శిక్షిస్తూ, శిష్టులను రక్షిస్తూ రాజ్యపాలన చెయ్యండి. ప్రజలంతా నీ ఆజ్ఞలకు లోబడి ఉంటారు. అధర్మ వర్తనులు నీ చేత శిక్షింపబడతారు. ధర్మాత్ములు తాము చేసిన ధర్మములో ఆరవ వంతు నీకు చెందుతుంది. ఇంద్రుడు దేవతలను రక్షించి నట్టు మీరు మమ్ములను రక్షించండి." అని వేడుకున్నారు. ""

మనువు వారి ప్రార్థనను అంగీకరించాడు. మనువు తన బల పరాక్రమ ములతో నీతి మంతుడయి, ఈ భూమిని పరిపాలించాడు. అతని పాలనలో ప్రజలు సుఖించారు. కాబట్టి ధర్మరాజా! రాజాజ్ఞను పాలించడం ప్రజల కర్తవ్యం. ప్రజలు రాజును దైవ సమానంగా పూజించాలి. రాజు ఎప్పుడైన పొరపాటున ధర్మం తప్పి ప్రవర్తించినా, దానిని ప్రజలు సహించాలి. ఆ ప్రకారంగా ప్రజలు రాజును సంభావిస్తేనే, శత్రువులు కూడా రాజుకు భయపడతారు. తాను పాలించే ప్రజలే రాజును లెక్క చెయ్యనపుడు, ఇంక శత్రువులు రాజును ఏం లెక్క చేస్తారు? కాబట్టి రాజు పట్ల ప్రజలు భయభక్తులతో మెలగటం ఉచితము. రాజుకు మంచి మంచి వాహనములు, సింహాసనము, మంచి నివాస గృ హము, రుచికరమైన ఆహార పదార్ధములు, ఆడంబరమైన వస్త్రములు, అంగ రక్షకులు అత్యవసరములు. వాటిని సమకూర్చడం ప్రజట కర్తవ్యము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ఇంకా ఇలా చెప్పసాగాడు.

"ఓ ' ఓ ధర్మరాజా! ఈ లోకములకు, లోక ధర్మములకు రాజు మూలము. రాజు లేని రాజ్యము నీరు లేని సరస్సు లాంటిది. రాజ్యపాలన లేక పోతే ప్రజలు సూర్యరశ్మి లేనట్టు బాధపడతారు. రాజు రక్షణ లేక పోతే ప్రజలు తమ తమ ధనమును ప్రశాంతంగా అనుభవించలేరు. రాజు లేకుంటే ప్రజలు భయాందో ళనలు చెందుతారు. రాజు రక్షణ లోనే ప్రజలు యజ్ఞములు యాగములు చెయ్యగలుగుతారు. రాజు శత్రువులను జయించి వారి సంపదలను తనకు ఇష్టమైన వారికి దానం చేస్తాడు. రాజు చార చక్షువుగా చరించునపుడు సూర్యుడి గానూ, దుర్మార్గులను దండించునపుడు యముడు గానూ ప్రవర్తించాలి. కాబట్టి రాజును దైవసమానుడు అంటారు. అందుకనే రాజును విరాట్, సామ్రాట్ అని పిలుస్తారు. ఎవరైతే ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటిస్తూ, భక్తితో, రాజును మనసారా పూజిస్తారో వారిని రాజు అన్నిసంపదలతో సత్కరిస్తాడు. రాజునకు ప్రజలు శరీరం వంటి వారు. రాజు ప్రజలకు ఆత్మవంటి వాడు. కాబట్టి రాజును ప్రజలు పూజించాలి. ప్రజలను రాజు రక్షించాలి. పైవిషయములన్నీ బృహస్పతి వసుమనుడు అనే రాజుకు బోధించాడు. వాటిని జాగ్రత్తగా పాటిస్తూ వసుమనుడు రాజ్యపాలన చేసాడు" అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో "పితామహా! రాజు జనపదపాలనము, శత్రు సంహారము ఎలా చెయ్యాలో వివరించండి." అని అడిగాడు. భీష్ముడు ధర్మరాజుతో ఇలా చెప్పసాగాడు.

"ధర్మనందనా! రాజైన వాడు ముందు తనను తాను గెలవాలి. తరువాత శత్రువులను

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

గెలవాలి. తనను తాను గెలువ లేని వాడు శత్రువులను ఎలాగెలువగలడు? ధర్మనందనా! తనను తాను గెలవడంఅంటే తనలో ఉన్న కామము, క్రోధము, మోహము, లోభము, మదము, మాత్సర్యము లను గెలవాలి. జితేంద్రియుడు కావాలి. ఆ ప్రకారంగా అరిషడ్వర్గములను జయించిన రాజు శత్రువులను సులభంగా జయించగలడు.

రాజు తన రాజ్య సరిహద్దులను, రాజ్యములో జనసంచార స్థలములను, దుర్గములను, సింహ ద్వారములను, అంతః పురములను తగిన రక్షక భటులను నియోగించి రక్షించుకొన వలెను. రాజు చార చక్షువుగా ప్రవర్తించాలి. శత్రురాజుల దగ్గర, తన రాజ్యమంతటా, అంతః పురములోనూ చారులను నియోగించి ఎప్పటికప్పుడు సమాచారమును సేకరించవలెను. రాజు తాను బలహీనుడైనపుడు, ఆవిషయం శత్రురాజులు పసిగట్టక ముందే మరొక బలవంతుడైన మిత్ర రాజుతో సంధి చేసుకొన వలెను. శత్రురాజుకు కప్పము కట్టిఅయినా సరే తన రాజ్యమును రక్షించుకొనవలెను. శత్రురాజు బలహీనుడైనప్పుడు అతడు మైమరిచి ఉండగా చూచి అతని మీద దాడి చెయ్యాలి. విషప్రయోగము చేతగానీ, అగ్నిని ప్రయోగించి గానీ అతని రాజ్యమును ఛిన్నాభిన్నం చెయ్యాలి. అని చెప్పి అనవసరంగా ఎవరితోనూ కయ్యమునకు కాలు దువ్వకూడదు. ముందు మంచి మాటలతో చెప్పి చూడాలి. తరువాత శత్రు రాజులలో విబేధాలు కల్పించాలి. లొంగదీసు కోవాలి. ఆఖరి అస్త్రంగా యుద్ధము చెయ్యాలి. రాజు తన ప్రజలను కన్న తండ్రి వలె పరిపాలించాలి. ప్రజల సంపాదనలో ఆరవ వంతు మాత్రము పన్నుగా వసూలు చెయ్యాలి. ఆదాయపు వనరులు సమృద్ధిగా లభించే అటవీ సంపద, గోవులు, గనులు, మొదలగు వాటిని సమర్ధులైన అధికారులను నియమించి అభివృద్ధి చెయ్యాలి. తన రాజ్యములో జరిగే అన్ని అభివృద్ధి పనులను రాజు ఒక కంటితో చూస్తూ ఉండాలి. అప్పుడే అభివృద్ధి సాధ్యం అవుతుంది.

రాజు తన రాజ్యములో కోటను ఎల్లప్పుడూ సంరక్షించుకుంటూ ఉండాలి. పశువులకు గడ్డి, గుర్రములకు దాణా, ప్రజలకు కావలసిని ఆహార పదార్థములు, నూనెలు, నెయ్యి, ఆయుధములు, ఔషధములు, యంత్రములను సమృద్ధిగా నిల్వ ఉంచుకొన వలెను. మంచి నీటికి బావులను తవ్వించవలెను. సమర్థులైన వారిని సైన్యములో నియోగించవలెను. శత్రువు తన మీదికి దండెత్తి రావడం పసిగట్టి వారు వచ్చు త్రోవలోవారికి వారి సైన్యమునకు ఆహారపదార్థములు, నీరు దొరకకుండా జాగ్రత్త పడవలెను. రాజ్యములో రాజును, మంత్రులను, జనపదములను, కోశాగారమును సైన్యమును, దుర్గమును, మిత్రరాజులను జాగ్రత్తగా చూచుకొనాలి. అలాగే రాజ్యతంత్రమును సమర్థ వంతంగా నడపాలి. ధర్మము, అర్థము, కామము అను మూడు పురుషార్థములను పాటించాలి. సత్వ, రజస్, తమోగుణములను సమపాళ్లలో పాటించడమే రాజధర్మము. ప్రమాద వశాత్తు అర్థము, కామము బలహీనమైనప్పటికీ, ధర్మము మాత్రము తప్పరాదు అని అంగిరసుడు, భారద్వాజుడు చెప్పారు. రాజైన వాడు ఇంద్రియములను జయించాలి. వాటికి వశుడు కారాదు. కామము వలన ప్రేరేపింపబడే జూదము, వేట, స్త్రీ సంభోగము, మద్యపానము,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ధనమును విచ్చలవిడిగా ఖర్చుపెట్టడం, మొదలగు వాటిని, క్రోధము వలన కలిగే దురుసుగా మాట్లాడటం, అనవసరంగా ఇతరులను దండించడం మొదలగు వాటిని వదిలిపెట్టాలి. వేదాధ్యయనము, యజ్ఞములు, యాగములు, దాన ధర్మములు చెయ్యాలి. తనకు హాని తలపెట్టే వారి కుటిల మైన మాటలకు లొంగిపోకూడదు.

నీతి మంతులైన మంత్రులతో దైవ చింతన, సుపరిపాలన సాగించాలి. దేవతలను బ్రాహ్మణులను నిత్యం పూజించాలి. పితృదేవతలకు తర్పణ క్రియలు ఆచరించాలి. అశుభములను పారద్రోలి,నిత్యం శుభప్రదములైన పనులుచేస్తూ రాజ్యపాలన సాగించాలి. అటువంటిరాజు ఈ లోకములోనే కాదు పరలోకములో కూడా సిద్ధి పొందుతాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో "పితామహా! రాజు దండనీతిని ఎలా ఉపయోగించాలి వివరించండి." అని అడిగాడు. "" భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు.

"కృతయుగారంభంనుండి రాజు దండనీతిని ధర్మమైన పద్ధతిలో ఉపయోగిస్తున్నాడు. రాజు దండనీతిని ధర్మబద్ధంగా ఆచరించడం వల్ల ధర్మనిరతి పెరుగుతుంది. మనం చేసే కర్మలు సత్ఫలితాలను ఇస్తాయి. ఋతువులు మనకు శుభాలు చేకూరుస్తాయి. ప్రజల జీవిత కాలం పెరుగుతుంది. దున్నకుండానే భూమి ఫలసాయము అందిస్తుంది. తరువాత వచ్చిన త్రేతాయుగములో ధర్మము కొంచెం క్షీణిస్తుంది. మూడు పాదములతో నడుస్తుంది. దానితోనే ప్రజలు సంతృప్తి పొందుతారు. ఇంక ద్వాపర యుగములో రాజు ధర్మమును రెండు పాదములతో మాత్రమేనడుపుతాడు. ప్రజలు దానితోనేసంతృప్తి చెందుతారు. ఇంక రాబోవు కలియుగములో రాజుకు ధర్మాచరణము మీద శ్రద్ధ సన్నగిల్లుతుంది. అధర్మము పెరుగుతుంది. వర్ణాశ్రమ ధర్మములు గతి తప్పుతాయి. ఇదంతా కాల గతిని బట్టి జరుగుతుంటుంది. కాని రాజైన వాడు రాజ నీతిని కాల గతిని బట్టి కాక, కృతయుగములో వలె ఆచరించిన, ధర్మము నాలుగు పాదములతో వర్ధిల్లుతుంది. లేనిచో క్రమ క్రమంగా కాలగతిని క్షీణిస్తుంది. దానికి రాజు ఈ ప్రకారం ఆచరించాలి. రాజు ప్రజలు చేసే పనులను, వారు చేసే తప్పులను జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి. ఎవడైనా తనను తాను పొగుడుకుంటున్నాడు అంటే వాడికి మదము, అహంకారము, లోభము, దుర్మార్గము ఎక్కువగా ఉంటుంది అని తెలుసుకోవాలి. అవి లేని వాడు తనను తాను పొగుడుకొనడు. సజ్జనుడైన రాజు నియమ బద్ధంగా జీవిస్తాడు. వాడికి పరాక్రమం ఉంటుంది కాని గర్వం ఉండదు. పరస్త్రీలను కామించడు. వాడికి కోపం ఉండదు. సామంత రాజులను ధనం కోసం పీడించడు. ఇచ్చింది తీసుకుంటాడు. రాజుకు వేదవేదాంగ పారంగతుడైన పురోహితుడు అవసరము. ఎల్లప్పుడూ అతను పురములోనే ఉండాలి. రాజును సక్రమ మార్గంలో నడిపించాలి. సామంత రాజులనుండి కప్పములు, ప్రజల నుండి కానుకలు గ్రహించే ఉద్యోగము, దయ, కరుణ,

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

చతురత కలిగిన మంత్రులకు అప్పగించాలి. రాజు పన్నుల కోసం ప్రజలను పీడించరాదు. అది పాల కోసం ఆవు పొదుగును కోయడంతో సమానం. రాజు ప్రజల నుండి పన్నులను, తోటమాలి చెట్టు నుండి పండ్లను కోసే మాదిరి సున్నితంగా వసూలు చేయాలి. ముందుగా ప్రజలకు అవసరమైన సౌకర్యములు కల్పించి, ప్రజలకు రక్షణ కల్పించి, తరువాత పన్నులు వసూలుచేయాలి. ప్రజలను రక్షించడం, ప్రజలకు కావలసిన సౌకర్యములు కల్పించడం రాజు బాధ్యత. ఎన్ని యజ్ఞములు, యాగములు, తపస్సులు చేసినా అవి ప్రజారక్షణతో సాటి రావు అని రాజు గ్రహించాలి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. ఇంకా ఇలా చెప్పసాగాడు " ధర్మనందనా! ఇలాదేవికి పురూరవుడు అనే కుమారుడు ఉండేవాడు. పురూరవ చక్రవర్తి ఈ భూమినంతా పాలించాడు.

ఆ పురూరవుడు వాయుదేవుని...... బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియుల లో ఈ భూమి ఎవరి సంపదగా విరాజిల్లుతుంది......" అని అడిగాడు. దానికి వాయుదేవుడు ఇలా చెప్పాడు.

"బ్రహ్మ యొక్క ముఖం నుండి బ్రాహ్మణుడు, బాహువుల నుండి క్షత్రియులు, తొడల నుండి వైశ్యులు, పాదముల నుండి శూద్రులు జన్మించారు. ఉత్కృష్టమైన ముఖమునుండి జన్మించిన బ్రాహ్మణుడు, ఈ భూమిలోని సకల సంపదలను అనుభవించుటకు, ఒకరికి ఇచ్చుటకు అర్హుడు. దండనీతిని అమలు చేయుటకు క్షత్రియుని, సహజంగా శాంతి కాముకుడైన బ్రాహ్మణుని అతని పురోహితునిగా నియమించారు. అటువంటి పురోహితునికి సమస్త సంపదలు సమకూర్చి అతని అడుగుజాడలలో రాజ్యపాలన చేయు రాజు ఈ లోకంలో పరలోకంలో సుఖసంతోషాలుపొందుతాడు. ప్రజల యొక్క భయమును పోగొట్టి రక్షించడమే రాజు యొక్క పరమ ధర్మము." అని వాయుదేవుడు పురూరవుడికి తెలిపాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్ముని తో ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! ఏ యే పనులు చేస్తే బ్రాహ్మణులు గౌరవాన్ని పొందుతారు." అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ధర్మనందనా! పూర్వము శుక్రాచార్యుడు పురోహితుని గురించి చెప్పిన మాటలు నీకు చెబుతాను విను. రాజు పురోహితుని ఆధ్వర్యములో యజ్ఞ యాగములు చేసి దేవతలను, గరుడ, గంధర్వ, విద్యాధరులను తృప్తి పరచవలెను. పురోహితుడి రక్షణ లేని రాజును రాక్షసులు, పిశాచములు పీడిస్తుంటాయి. రాజుకు అనుదినము కలి గే అశుభములను పురోహితుడు శాంతి కార్యములతో నివారిస్తాడు. రాజుకు జరిగే అశుభములను తన శాంతి హోమములతో రక్షిస్తూ, శత్రురాజులను మంత్ర తంత్రములతో పురోహితులు నాశనం చేస్తారు. కాబట్టి నువ్వు ఉత్తముడైన పురోహితుని నియమించుకొని రాజ్యపాలన చెయ్యి . కాని పరిశుద్ధుడు కాని కుత్సితుడైన పురోహితుడు రాజుకు హాని కలిగిస్తాడు. తానూ నాశనం అవుతాడు. కాబట్టి రాజు ఆరోగ్యవంతుడు, గుణవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు అయిన బ్రాహ్మణుని పురోహితునిగా నియమించుకోవాలి. ప్రతి కార్యములో కూడా రాజు, పురోహితుడు, ఒకే మాట మీద నిలబడి ఆ కార్యమును నిర్వర్తించాలి. ధర్మనందనా! దీని గురించి ఒక ఇతిహాసము చెప్పెదను విను. బ్రాహ్మణునికి క్షత్రియునికి ఉన్న సంబంధము గురించి

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

కశ్యప ప్రజాపతి ఐలుడికి ఈ విధంగా వివరించాడు. క్షత్రియుడు బ్రాహ్మణుని నుండి పుట్టాడు. బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుని వల్ల నియమింప బడ్డాడు. కాబట్టి బ్రాహ్మణ క్షత్రియులు ఒకరి మీద ఒకరు ఆధారపడి జీవిస్తారు. రాజు పురోహితుడు పరస్పరం గౌరవించుకుంటూ పాలన సాగిస్తే ప్రజలు రాజును గౌరవిస్తారు లేని యడల ఆ రాజు పట్ల, పురోహితుని పట్ల ప్రజలు గౌరవం చూపించరు. అధర్మము ప్రజ్వరిల్లుతుంది. బ్రాహ్మణుడికి క్షత్రియుడికి సఖ్యత లేక పోతే రుద్రుడికి కోపం వస్తుంది. రుద్రుడికి కోపం వస్తే ప్రపంచం సర్వ నాశనం అవుతుంది కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుడు ఒకరిని ఒకరు గౌరవించుకోవాలి. ఇంకా పురోహితుడు ఎలా ఉండాలి అనే విషయం గుర్చి కుబేరుడు ముచికుందుడు అనే మహారాజుకు ఇలా చెప్పాడు.

పూర్వ కాలంలో ముచికుందుడు అనే రాజు రాజ్య కాంక్షతో కుబేరుని మీదికి దండెత్తాడు. కుబేరుడు తన సైన్యములను పంపి ముచికుందుని ఓడించాడు. ముచికుందుడికి కోపం వచ్చింది. తన ఓటమికి కారణం పురోహితుడని తలచి అతనిని నిందించాడు. ముచి కుందుని పురోహితుడు వెంటనే హోమములు, పూజలు, తపస్సు చేసి తన మంత్ర శక్తితో ముచి కుందుని సేనలకు బలపరాక్రమములు సమకూర్చాడు. ముచికుందుడు మరలా కుబేరుని మీదికియుద్ధానికి వెళ్లాడు. అప్పుడు కుబేరుడు ముచి కుందుని చూచి "నీవు నీ పురోహితుని తపః బలముతో మంత్ర శక్తితో వచ్చావు. నీ స్వశక్తి మీద రాలేదు" అని అవహేళన చేసాడు. అప్పుడు మంచి కుందుడు కుబేరునితో ఇలా అన్నాడు. "బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు వేరు వేరు కాదు. ఒకరి మీద ఒకరు ఆధారపడి ఉంటారు అని ఆ బ్రహ్మ అనుగ్రహించాడు. కాబట్టి నాపురోహితుని బలమే నా బలము. మారు మాటాడక యుద్ధానికి రా." అని పిలిచాడు.
దానికి కుబేరుడు నేను నీతో యుద్ధము చేయను. నీకు కావాల్సింది నా రాజ్యము కదా దానిని తీసుకో అని అన్నాడు.

నాకు నీ దయాధర్మ భిక్ష అక్కర లేదు నిన్ను జయించి నీ రాజ్యము తీసుకుంటాను అన్నాడు ముచికుందుడు. ముచి కుందుని పరాక్రమానికి సంతోషించాడు కుబేరుడు. అలాగే నేను నీకు ఓడి పోయాను అన్నాడు. ముచి కుందుడు సంతోషించాడు. ఈ సమస్త భూ మండలాన్ని చాలా సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. కాబట్టి ఓ ధర్మరాజా! నీవు ఎల్లప్పుడూ నీ ప్రజలకు అభయ హస్తమిచ్చి, రక్షించి ఈ భూమిని పాలించు. అదియే రాజధర్మము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "పితామహా! బ్రాహ్మణులు మొదలగు వారు తమ తమ వృత్తిధర్మములు, కుల ధర్మములు విడిచి ప్రవర్తించిన ఏమి చేయవల యును వివరించండి. " అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ ప్రకారంగా బదులు చెప్పాడు. "ఓ ధర్మరాజా! ఆపదలు సంభవించిన సమయంలో ఏ కులము వారైనా తమ తమ కులధర్మములను విడిచి ప్రవర్తించిన వారికి ఏ పాపమూ అంటదు. కాని, క్షత్రియుడు పట్ట వలసిన కత్తి బ్రాహ్మణుడు పడితే, బ్రాహ్మణుడు తన బ్రాహ్మణ్యము కోల్పోయి క్షత్రియుడు అవుతాడు. అలాగే బ్రాహ్మణుడు తన కుల ధర్మము వీడి వైశ్య ధర్మమయిన వ్యాపారము చేసిన వైశ్యుడౌతాడు. అలాగే బ్రాహ్మణుడు శూద్ర ధర్మమైన ధనార్జన కొరకు ఒకరికి ఊడిగము చేసిన శూద్రుడౌతాడు. ఇదే వ

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

కశ్యప ప్రజాపతి ఐలుడికి ఈ విధంగా వివరించాడు. క్షత్రియుడు బ్రాహ్మణుని నుండి పుట్టాడు. బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుని వల్ల నియమింప బడ్డాడు. కాబట్టి బ్రాహ్మణ క్షత్రియులు ఒకరి మీద ఒకరు ఆధారపడి జీవిస్తారు. రాజు పురోహితుడు పరస్పరం గౌరవించుకుంటూ పాలన సాగిస్తే ప్రజలు రాజును గౌరవిస్తారు లేని యడల ఆ రాజు పట్ల, పురోహితుని పట్ల ప్రజలు గౌరవం చూపించరు. అధర్మము ప్రజ్వరిల్లుతుంది. బ్రాహ్మణుడికి క్షత్రియుడికి సఖ్యత లేక పోతే రుద్రుడికి కోపం వస్తుంది. రుద్రుడికి కోపం వస్తే ప్రపంచం సర్వ నాశనం అవుతుంది కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు క్షత్రియుడు ఒకరిని ఒకరు గౌరవించుకోవాలి. ఇంకా పురోహితుడు ఎలా ఉండాలి అనే విషయం గూర్చి కుబేరుడు ముచికుందుడు అనే మహారాజుకు ఇలా చెప్పాడు.
పూర్వ కాలంలో ముచికుందుడు అనే రాజు రాజ్య కాంక్షతో కుబేరుని మీదికి దండెత్తాడు. కుబేరుడు తన సైన్యములను పంపి ముచికుందుని ఓడించాడు. ముచికుందుడికి కోపం వచ్చింది. తన ఓటమికి కారణం పురోహితుడని తలచి అతనిని నిందించాడు. ముచి కుందుని పురోహితుడు వెంటనే హోమములు, పూజలు, తపస్సు చేసి తన మంత్ర శక్తితో ముచి కుందుని సేనలకు బలపరాక్రమములు సమకూర్చాడు. ముచికుందుడు మరలా కుబేరుని మీదికియుద్ధానికి వెళ్లాడు. అప్పుడు కుబేరుడు ముచి కుందుని చూచి "నీవు నీ పురోహితుని తపః బలముతో మంత్ర శక్తితో వచ్చావు. నీ స్వశక్తి మీద రాలేదు" అని అవహేళన చేసాడు. అప్పుడు మంచి కుందుడు కుబేరునితో ఇలా అన్నాడు. "బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు వేరు వేరు కాదు. ఒకరి మీద ఒకరు ఆధారపడి ఉంటారు అని ఆ బ్రహ్మ అనుగ్రహించాడు. కాబట్టి నాపురోహితుని బలమే నా బలము. మారు మాటాడక యుద్ధానికి రా." అని పిలిచాడు. దానికి కుబేరుడు నేను నీతో యుద్ధము చేయను. నీకు కావాల్సింది నా రాజ్యము కదా దానిని తీసుకో అని అన్నాడు.
నాకు నీ దయాధర్మ భిక్ష అక్కర లేదు నిన్ను జయించి నీ రాజ్యము తీసుకుంటాను అన్నాడు ముచికుందుడు. ముచి కుందుని పరాక్రమానికి సంతోషించాడు కుబేరుడు. అలాగే నేను నీకు ఓడి పోయాను అన్నాడు. ముచి కుందుడు సంతోషించాడు. ఈ సమస్త భూ మండలాన్ని చాలా సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. కాబట్టి ఓ ధర్మరాజా! నీవు ఎల్లప్పుడూ నీ ప్రజలకు అభయ హస్తమిచ్చి, రక్షించి ఈ భూమిని పాలించు. అదియే రాజధర్మము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "పితామహా! బ్రాహ్మణులు మొదలగు వారు తమ తమ వృత్తిధర్మములు, కుల ధర్మములు విడిచి ప్రవర్తించిన ఏమి చేయవల యును వివరించండి. " అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ ప్రకారంగా బదులు చెప్పాడు. "ఓ ధర్మరాజా! ఆపదలు సంభవించిన సమయంలో ఏ కులము వారైనా తమ తమ కులధర్మములను విడిచి ప్రవర్తించిన వారికి ఏ పాపమూ అంటదు. కాని, క్షత్రియుడు పట్ట వలసిన కత్తి బ్రాహ్మణుడు పడితే, బ్రాహ్మణుడు తన బ్రాహ్మణ్యము కోల్పోయి క్షత్రియుడు అవుతాడు. అలాగే బ్రాహ్మణుడు తన కుల ధర్మము వీడి వైశ్య ధర్మమయిన వ్యాపారము చేసిన వైశ్యుడౌతాడు. అలాగే బ్రాహ్మణుడు శూద్ర ధర్మమైన

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ధనార్జన కొరకు ఒకరికి ఊడిగము చేసిన శూద్రుడౌతాడు. ఇదే మాదిరి తక్కిన జాతుల వారు కూడా తమ తమ ధర్మములు వీడి పరధర్మములను ఆచరించిన, కుల హీనులవుతారు. అటువంటి వారు మరలా తమ తమ కర్మలను ఆచరించుటకు అర్హులు కారు. రాజు ఈ విషయముల నన్ని తెలుసుకొని ఎవరూ తమ తమధర్మము తప్పకుండా చూడాలి. ప్రజలు సంపాదించుకొన్న పుణ్యములో కానీ, పాపములో కానీ నాలుగవ వంతు రాజుకు చెందుతుంది. కాబట్టి ప్రజలు వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తప్పి చరించిన ఆ పాపములో నాలుగవ వంతు రాజు అనుభవించాలి."అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్ముని తో ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! నాకు ఈ రాజ్యసుఖములు అనుభవించాలని గానీ, రాజ్యాధికారము చేపట్టాలని గానీ లేదు. కానీ నేను ధర్మరక్షణ, ప్రజారక్షణ నిర్వర్తించగలనా! అని సందేహము కలుగుచున్నది. ఈ రాజ్యభారము పాపభూయిష్టము. పైగా ప్రజల మీద దండనీతిని ప్రయోగించి వారి ఆగ్రహానికి గురి కావాలి. అందుకని నీకు ఈ రాజ్యభారము అక్కర లేదు. మరలా అడవులకు వెళతాను."అని అన్నాడు. దానికి భీష్ముడు నవ్వి నీవు క్షత్రియుడవు. కాని నీవు వైరాగ్యము కోరుకుంటున్నావు. అది రాజధర్మము ఎలా అవుతుంది. నీ మనసు చాలా సున్నితము. కానీ ఇది క్షత్రియలక్షణము కాదు కదా! నీకు బుద్ధులు చెప్పడానికి నీ తండ్రి పాండురాజు, నీ తాత విచిత్రవీర్యుడు నీ ముత్తాత శంతన మహారాజు ఇక్కడ లేరు కదా. కాబట్టి నా మాట విను. నీకు ముందు ఈ భూమిని ఏలిన రాజు లందరూ రాజ ధర్మము, దండనీతి ఆచరించి రాజ్య పాలన చేయలేదా! అలాగే నువ్వు కూడా ప్రజలను పాలించు. యజ్ఞములు, యాగములు చెయ్యడం క్షత్రియ ధర్మము. అలా చేయక పోవడం మహా పాపం. వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నీవు పాటిస్తూ, నీ ప్రజలతో పాటించేట్టు చెయ్యి. అదియే రాజధర్మము. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఇతిహాసము చెబుతాను విను. పూర్వము కేకయ రాజు వేదాధ్యయనము కొరకు అరణ్యములకు వెళ్లాడు. అక్కడ ఒక రాక్షసుడు ఆ రాజును పట్టుకొన్నాడు. ఆ రాక్షసుడిని ఎదిరించే బలం కేకయ రాజుకు లేదు. అపుడు కేకయ రాజు రాక్షసునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ దానవేంద్రా! నా రాజ్యములో దొంగతనములు, రంకు తనములు మచ్చుకైనా లేవు. నా రాజ్యములో బ్రాహ్మణులు వేదాధ్యయనము, యజ్ఞ యాగములు నిరంతరము చేస్తుంటారు. రాజులు బ్రాహ్మణులను ఆరాధిస్తుంటారు. యజ్ఞములు చేస్తుంటారు. వైశ్యులు గోరక్షణ, వ్యాపారము మొదలగు విధులు నిర్వర్తిస్తుంటారు. పై మూడు జాతులకు సేవ చేస్తూ శూద్రులు జీవనం సాగిస్తున్నారు. నా రాజ్యంలో నేను నా ప్రజలూ వర్ణాశ్రమ ధర్మములు పాటిస్తూ జీవనం సాగిస్తున్నాము. నేను నా ప్రజలు ఏం పాపం చేసామని నన్ను ఇలా నిర్బంధించావు." అని నిలదీసాడు. కేకయ రాజు మాటలకు ఆ దానవుడు ఎంతో సంతోషించాడు. కేకయ రాజును ప్రశంసించి అతనిని విడిచి పెట్టాడు . కాబట్టి ధర్మరాజా! కేకయ రాజు మాదిరి రాజులందరూ ధర్మంగా రాజ్యపాలన చేసే అతనికి ఏ పాపమూ అంటదు" అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో ఇలా అన్నాడు.

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

"బ్రాహ్మణుడు తన వృత్తిధర్మములో జీవనం సాగించడం దుర్భర మైనపుడు ఆపద్ధర్మంగా వైశ్యవృత్తిని స్వీకరించవచ్చు. కాని ఎక్కువ ధనాశతో ఉప్పు, నువ్వులు, మాంసము, ఆవు, ఎద్దు, అన్నము, మద్యము, నెయ్యి, నూనెలు మొదలగు వాటిలో వ్యాపారముచేయరాదు." అని చెప్పాడు. భీష్ముడు. " పితామహా! యజ్ఞములు ఏ ప్రకారము ఆచరించాలి." అని అడిగాడు., "ధర్మనందనా! యజ్ఞములకు శ్రద్ధముఖ్యము. మిధ్యాచారముగా యజ్ఞములు చెయ్యకూడదు. వేదములను అపహాస్యము చెయ్యకూడదు. యజ్ఞ యాగము లలో బ్రాహ్మణులకు దక్షిణలు సమర్పించి తృప్తిపరచవలెను. యజ్ఞయాగముల కన్నా తపస్సు అధికమైనది. తపస్సు అనగా ప్రసన్నం గా ఉండటం, అహింసావ్రతము ఆచరించడం, ఎల్లప్పుడూ సత్యం పలకడం, దయగలిగి ఉంటడం, ఇంద్రియ నిగ్రహం కలిగి ఉండటం. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్ముని తో ఇలా అన్నాడు. "పితామహా! రాజు ఎలాంటి వారిని నమ్మాలి ? నమ్మకమైన స్నేహితులు లేని రాజు రాజధర్మమును సక్రమంగా నెరవేర్చ లేడు గదా!" అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు. "రాజు ఎవరినీ అతిగా నమ్మకూడదు. అలాగని చెప్పి ఎవరినీ అసలు నమ్మకుండా ఉండకూడదు. నమ్మీ నమ్మనట్టు ఉండి కార్యసాధన చెయ్యాలి. రాజుకు ఎల్లప్పుడూ మేలు చేసే వాడే నిజమైన స్నేహితుడు. అతని స్నేహం వల్ల రాజుకు సమస్త శుభములు సమకూరుతాయి. ఎల్లప్పుడూ అప్రమత్తుడై చరించే మిత్రుని మీద కార్యభారము మోపిన, ఆ కార్యము సఫలమవుతుంది. సుఖ దుఃఖములను సమానంగా భావించి, పాపచింతన లేక కార్యములు నెరవేర్చు మిత్రుని రాజు సముచితంగా గౌరవించాలి. అలాంటి మిత్రుని మంత్రిగా చేసుకొనిన, అతడు కామ, క్రోధ, మోహములకు వశుడు కాకుండా నీతి మంతుడై, తన విద్యుక్తధర్మములను సక్రమంగా నెరవేర్చగలడు. ఇంక రాజుకు అన్నదమ్ములు ఉండటం మంచిది. వారు చెడ్డ వారైనా రాజు వారిని గౌరవించాలి. రాజుకు అన్నదమ్ములు, బంధు మిత్రులు ఎంతో బలాన్ని చేకూరుస్తారు. అన్నదమ్ములు, బంధుమిత్రులు సమృద్ధిగా ఉన్న రాజు వంక కన్నెత్తి చూడటానికి శత్రురాజులు జంకుతారు. అంగ బలం లేని రాజును శత్రురాజులు చులకనగా చూస్తారు. అన్న దమ్ములతో, బంధు మిత్రులతో బేధాభిప్రాయాలు ఉన్నా, పైకి మాత్రం అందరితో కలిసి ఉండాలి. అది రాజుకు క్షేమం. కొంత మంది రాజును పైపైన పొగుడుతూ లోపల అతని లోపముల గురించి ఆలోచిస్తుంటారు. అలాంటి వారు సమయం వచ్చినప్పుడు రాజుకు హాని నైన తలపెట్టడానికి వెనుకాడరు. కాబట్టి, అలాంటి వారిని గుర్తించి, వారిని నాశనం చెయ్యడం రాజనీతి." అని అన్నాడు భీష్ముడు. ఎలాంటి అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో "పితా మహా! ధనార్జన ఎలా చెయ్యాలో వివరించండి." అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "రాజుకు ధనార్జన చేయు వ్యక్తి ఎంతో అవసరం. అలాంటి వ్యక్తిని ప్రజలు సహించరు. అతనిని జాగ్రత్తగా సంరక్షించుకోడం రాజు బాధ్యత. ఈ విషయంలో ఒక ఇతిహాసము ఉన్నది. చెబుతాను విను. పూర్వము కాలకవృక్షీయుడు అనే ముని ఉండేవాడు. అతని వద్ద ఒక కాకి ఉండేది. ఆ కాకిని ఒక పంజరంలో పెట్టాడు. ఆ కాకి

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

త్రికాల వేది అని జనానికి చెబుతూ ఉండేవాడు. ఆ కాకితో సహా ఆ ముని కోసలదేశాధీశుడైన క్షేమదర్శి వద్దకు వెళ్లాడు.

"మహారాజా! ఈ కాకి త్రికాలవేది. నీవు ధనార్జన పట్ల ఏమరుపాటు గా ఉన్నావు. దాని వలన నీకు ఆపదలు కలిగే ప్రమాదం ఉంది. నీకు రాబోయే ప్రమాదమును గూర్చి ఈ కాకి నీకు చెప్పగలదు. నీ రాజ్యములో ఉండి నీకు హాని చేయుచున్న దొంగలను పట్టి ఇస్తుంది." అని చెప్పాడు. రాజు అతనిని సాదరంగా ఆహ్వానించి రాజ మందిరంలో విడిది చేయించాడు. ఆ రోజు రాత్రి కొంతమంది రాజోద్యోగులు ఆ కాకిని చంపేసారు. మరునాడు కాలక వృక్షీయుడు ఆవిషయం రాజుకు చెప్పాడు. "రాజా! నా పేరు కాలక వృక్షీయుడు. నేను నీ తండ్రికి మంచి మిత్రుడను. మీ తండ్రి గారు చనిపోయిన తరువాత ఈ రాజ్యములో ఉండటం ఇష్టం లేక అడవులకు వెళ్లి తపస్సు చేసుకుంటున్నాను. నీ తండ్రి తరువాత నీవురాజువు అయ్యావు అని తెలిసింది. నీ పరిపాలన ఎలా ఉందో తెలుసుకొనడానికి నీ రాజ్యానికి వచ్చాను. నీ రాజ్యం అంతా తిరిగాను. నీ నీ రాజ్యం సుభిక్షంగా ఉన్నప్పటికినీ, కొంతమంది అధముల వలన,వారి కుయుక్తుల వలన, నీ రాజ్యం ప్రమాదంలో ఉందని తెలుసుకున్నాను. ఆ విషయం నీకు తెలుపడానికి వచ్చాను. అది మామూలు కాకి. దానికి ఏ మహిమలూ లేవు. నేను ఆ కాకి త్రికాలవేది అని అందరినీ నమ్మించాను. ఆకాకి ఎక్కడ తమ దుర్మార్గాలు బయట పెడుతుదేమో అని ఆ దుర్మార్గులు దానిని చంపేసారు. కాబట్టి నీ అంతఃపురంలోనే దుర్మార్గాలు జరుగు తున్నాయి. ప్రస్తుతం నన్ను నమ్మనట్టుగా నటించి నన్ను వెళ్ల గొట్టు. తరువాత ఆ దుర్మార్గులను నేర్పుగా కనిపెట్టి వారిలో వారికి విరోధము కల్పించి, వారి దుర్మార్గాలు బయట పెట్టి, వారిని శిక్షించు. ఇదే ప్రస్తుత కర్తవ్యము అని చెప్పాడు. అతని మాట ప్రకారము ఆ రాజు దుర్మార్గులను శిక్షించాడు. సుఖంగా రాజ్యపాలన చేసాడు. కాబట్టి మిత్రుడు అలా ఉండాలి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "పితామహా! మంత్రి ఎలా ఉండాలి? అతని లక్షణములు ఏమి?" అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

"ధర్మనందనా! మంత్రి అనే వాడు ఈ క్రింది లక్షణములు కలిగి ఉండాలి.

1.మంత్రి జ్ఞానపరుడై ఉండాలి.

2.పురజనులకు బంధువుగా మెలిగేవాడుగా ఉండాలి.

3.కార్యశూరుడై ఉండాలి.

4. ధైర్యవంతుడు, శౌర్యవంతుడు అయి ఉండాలి.

5.క్రూరత్వము లేకుండా పరిశుద్ధమైన మనస్సు కలవాడై ఉండాలి.

6.రాజు పట్ల భక్తి శ్రద్ధలు, అనురాగము కలిగి ఉండాలి.

7.సుఖములను, దుఃఖములను సమానంగా అనుభవించేవాడుగా ఉండాలి.

8.తన చెమటను నెత్తురుగా భావించి పనిచేయాలి.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

9. ఏ సందర్భంలో నైనా రాజు తన మీద నేరము మోపినా, కోపంతో తిట్టినా, తాను కోపగించుకోకుండా, రాజుతో సంబంధ బాంధవ్యములను చెడనీయక, నిజా నిజములు రాజుకు వివరించే ఓర్పునేర్పు కలవాడై ఉండాలి.
10. తన లోని లోపములను కప్పిపుచ్చుకుంటూ, శత్రువుల లోని లోపములను కనిపెట్టి తగురీతిగా ప్రవర్తించే బుద్ధిమంతుడై ఉండాలి.
పై లక్షణములు కలవాడే మంత్రిగా ఉండటానికి అర్హుడు.
రాజు కూడా తన మంత్రులను ఆదరంతో చూడాలి. ప్రజలను మృదు మధుర వాక్కులతో, చిరునవ్వుతో సంతోషం కలిగించాలి. కేవలం దానధర్మములు చేసినందువలన, ప్రియంగా మాట్లాడి నందువల్ల ప్రజలకు సంతోషం కలగదు. అందుకే రాజు ఎదుటి వారి మనసు తెలుసు కొని, వారి మనసును నొప్పించకుండా పొందికగా మాట్లాడి ప్రజలకు సంతోషం కలిగించాలి." అని పలికాడు భీష్ముడు. "పితా మహా! ప్రజల మధ్య వివాదములను పరిష్కరించునపుడు రాజుకు పాపం అంట కుంటా ఉండే విధం తెలపండి." అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్ప సాగాడు. "ధర్మనందనా! రాజు చెప్పే తీర్పులలో స్వచ్ఛత, నిజాయితీ, నిష్పక్ష పాతము ఎంతో అవసరము. ఆ తీర్పులు ధర్మబద్ధంగా ఉండవలెను. తీర్పులు చెప్పునపుడు నిత్యసత్యవ్రతులు అయిన బ్రాహ్మణుల సాయం తీసుకొన వలెను . ఇరుపక్షముల వారి వాదనలు శ్రద్ధగా, ఓపికగా విని ధర్మబద్ధంగా, న్యాయ బద్ధంగా తీర్పు చెప్పవలెను. ధనవంతులకు ఒక మాదిరి పేదవారికి ఒక మాదిరి తీర్పు చెప్పకూడదు. శిక్షలు విధించునపుడు నేరమునకు అనుగుణంగా శిక్షలు విధించవలెను. రాజు తీర్పులు చెప్పుటలో పక్షపాతము వహించిన, ప్రజలు రాజు వద్దకు తమ తమ వివాదములు తీసుకొని రారు. ఇతర రాజుల వద్దనుండి దూతలు వచ్చినపుడు, వారు నిర్మొహమాటంగా తమ తమ రాజుల మాటలను చెప్పినపుడు, రాజు కోపగించుకొనరాదు. దూతను చంపడం మహా పాపము. నరకం వస్తుంది. ఇంక దూతకు ఉండ వలసిన లక్షణములు చెప్పెదను వినుము. దూత ఉత్తమ కులములో పుట్టిన వాడై ఉండవలెను. మంచి శీలవంతుడై ఉండవలెను. చెప్పదలచుకున్న సందేశమును అత్యంత నేర్పుతో, లౌక్యంగా, కార్యము నెరవేరునట్టు పొందికగా చెప్పగలిగి ఉండవలెను. దూతకు సమయస్ఫూర్తి, కార్య దక్షత మంచి లక్షణములు. ఇంక సైన్యాధ్యక్షునికి ఉండవలసిన లక్షణములు చెప్పెదను వినుము. సైన్యాధ్యక్షుడు దుర్భేధ్యమైన వ్యూహములు పన్ను నేర్పు ఉండవలెను. యుద్ధమునకు కావలసిన యంత్రములు తయారీలో నేర్పు, ఆ ఆయుధములు ప్రయోగించుటలో నేర్పు, యుద్ధముచేయుటలో సామర్ధ్యము కలిగి ఉండవలెను.
రాజైన వాడు ఎవరినీ అతిగా నమ్మకూడదు. తన కొడుకుల నైనా అతిగా నమ్మితే సర్వస్వము కోల్పోతాడు. రాజైన వాడు అందరినీ నమ్మినట్టు నటిస్తూ, నమ్మీ నమ్మనట్టు ఉండవలెను. అదియే రాజధర్మము " అని పలికాడు భీష్ముడు. "పితామహా! రాజధాని ఎలా ఉండాలి? ఎలా ఉంటే బాగుంటుంది." అని అడిగాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

దానికి భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు.
"ధర్మరాజా! కోటచుట్టు లోతైన కందకము ఉండాలి. తగినన్ని ద్వారములు ఉండాలి. ఆ ద్వారముల వద్ద పటిష్ఠమైన కావలి భద్రత ఉండాలి. విశాల మైన వీధులు, వీధుల ఇరు పక్కల గృహ ములు, అంగళ్లు ఉండవలెను. అంగళ్లలో సమస్త వస్తువులు లభించవలెను. రాజధానిలో ధన, ధాన్యములు ఆహార పదార్ధములు సమృద్ధిగా నిలవ వుండవలెను. అన్ని రకముల నూనెలు, నెయ్యి, ద్రవ్యములు నిలవ ఉండవలెను. పుర రక్షణము కొరకు నానా విధములైన యంత్రములు, ఆయుధములు, ఆయుధాగారములు, రణవిశారదులైన యోధులు ఉండవలెను. ప్రజ్ఞావంతులైన పండితులు, విలాసినులు, పరిచారికలు, పరిజనములు ఉండవలెను. అలాంటి పురములో ఉన్న ప్రజలకు, వారి ఆస్తులకు, రత్నములకు, బంగారమునకు, పదార్ధములకు, బంధుమిత్రులకు రక్షణ కల్పించడం రాజు బాధ్యత.
రాజు తన రాజ్యములో ఉన్న ముఖ్యమైన పట్టణములలో విశ్వాస వంతులైన ఉన్నతోద్యోగులను, న్యాయాధికారులను మంచి వేతనములు ఇచ్చి నియమించి, వర్ణాశ్రమ ధర్మములకు విఘాతం కలగ కుండా రాజ్యపాలన సాగించవలెను. రాజు తన రాజ్యములో చోర భయము, దుండగుల భయము, జారుల భయము లేకుండా ప్రజలను పాలించవలెను. రాజు తన రాజ్యములో పశు సంపదను వృద్ధి చేయవలెను. వాణిజ్యము, వ్యవసాయము పశు సంపద వృద్ధి పొందునట్టు తగిన చర్యలు తీసుకొన వలెను. రాజు ప్రజల నుంచి పన్నులను న్యాయబద్ధంగా ధర్మబద్ధంగా వసూలు చెయ్యాలి. అధికంగా పన్నులు వేస్తే, దూడకు పాలు మిగల్చ కుండా ఆవు నుండి పాలు మొత్తం పితికి దూడలను చంపినట్టు అవుతుంది. కాబట్టి వ్యాపారస్థులమీద, రైతుల మీద, సామంత రాజుల మీద సముచితంగా పన్నులు వేసి ధనాగారము నింపుకొనాలి.
ధనాగారము నింపుకొనడానికి రాజు ధర్మ మార్గమునే అనుసరించాలి. కపటోపాయములతో ధనార్జన పనికిరాదు. రాజునకు ఎక్కువ ధనము సంపాదించినా ప్రయోజనము లేదు. ఆ ధనమును అర్హులైన వారికి దానం చేసినప్పుడే ఆ ధనము సంపాదించినందుకు సార్ధకత కలుగుతుంది. ధర్మ నందనా! నీవు పై చెప్పిన ప్రకారము నడుచుకుంటే, నీవు, నీ ప్రజలు సుఖిస్తారు. నీ ధనాగారము ధనముతో నిండుగా ఉంటుంది. ఈ ప్రకారం నీవు ప్రజలను రక్షించు. యుద్ధము సంభవించినప్పుడు విరోధులను చంపు. శాంతి సమయములో యజ్ఞములు యాగములు చెయ్యి. నీ రాజ్యములో దరిద్రులైన బ్రాహ్మణులను గుర్తించి వారి కుటుంబ రక్షణ చెయ్యి. ఈ సందర్భంలో మాంధాతకు ఉతథ్యుడు చెప్పిన మాటలుచెబుతాను. విను. "రాజు ధర్మరక్షణ కొరకే జన్మించాడు. కాబట్టి రాజు రోషమును, కోపమును, కోరికలను వదిలిపెట్టి, ధర్మనిరతుడు కావాలి. ఎందుకంటే ధర్మం వలననే ప్రజలు వృద్ధి చెందుతారు. ధర్మము బ్రాహ్మణుల నుండి జన్మించింది. రాజైన వాడు బ్రాహ్మణులను భక్తితో సేవించాలి. గౌరవించాలి. రాజుకు సంపద కలిగిన వెంటనే అహంకారం కూడా కలుగుతుంది. దేవతలైనా మునీశ్వరులైన ఆ అహంకారానికి వశులైతే నాశనం అవుతారు. కాబట్టి రాజుఅహంకారి కాకూడదు.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

రాజుకు పరస్త్రీ కాముకుడా కారాదు. అటువంటి వాని రాజ్యములో వర్షములు కురియవు. ప్రజలు దీనత్వముం పొందుతారు. వ్యాధులు వ్యాపిస్తాయి. రాజు పరాక్రమము నశిస్తుంది. ఆ రాజును బంధు మిత్రులు వదిలేస్తారు. శత్రురాజులు దండెత్తి వస్తారు. కాబట్టి రాజు అటువంటి చెడ్డ పనులు చేయకూడదు. ధర్మనిరతితో పరిపాలించు రాజు తన సంతానంతో, బంధుమిత్రులతో సుఖంగా జీవిస్తాడు." అని ఉతథ్యుడు అనే మహా ముని మాంధాత కు చెప్పాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు "పితామహా! రాజు ధర్మమార్గంలో ఎలా వృద్ధి చెందుతాడు." అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా చెప్పాడు. "ధర్మనందనా! పూర్వము కోసల దేశాధీశుడు వసుమనుడు అనే మహారాజు వామదేవుడు అనే మహా మునిని ఇదే ప్రశ్న వేసాడు. దానికి వామదేవుడు చెప్పిన సమాధానము విను. "రాజుకు ధన సంపాదన కంటే ధర్మనిరతి తో ప్రజాపాలన చెయ్యడం ఎంతో శ్రేష్టం. దాని వలన సకల సిద్ధులు సిద్ధిస్తాయి. శాశ్వతకీర్తి లభిస్తుంది. ధనమును సంపాదించడం కొరకు అతడు అధర్మం గా ప్రవర్తిస్తే, ఆ సంపాదించిన ధనము కూడా నిలువదు. పైగా అతడికి అపకీర్తి, నరకము లభిస్తాయి. కాబట్టి ధర్మబద్ధంగా ధనమును సంపాదించాలి. రాజుకు ఇంకా ఇంకా ధనము సంపాదించాలని కోరిక కంటే ఇంకా ఇంకా ధర్మ మార్గములో నడవాలి అనే కోరిక అతనికి ఉత్తమ ఫలితములను ఇస్తుంది.

రాజు ఎల్లప్పుడూ తన సైన్యమును సంతృప్తిగా ఉండేట్టు చూడాలి. అది శతృరాజుల మీదికి దండెత్తినప్పుడు ఎంతో లాభిస్తుంది. రాజునకు ఎల్లప్పుడూ పరాయి దేశముల మీదికి దండెత్తి వారి సంపదలను అపహరించ వలెననే కోరిక మంచిదికాదు. రాజు కోపము, అహంకారము విడిచిపెట్టి పొరుగు రాజులతో ఎల్లప్పుడూ మిత్రత్వం పాటించాలి. అలాంటి రాజుకు శతృవులు ఉండనే ఉండరు. ఒక వేళ పొరుగురాజులు తనతో శతృత్వం పాటించినా, రాజు దానిని సామోపాయంతో పరిష్కరించుకోవాలి కాని యుద్ధమునకు పాల్పడరాదు. ఒక వేళ తన సైన్యములో అంతఃకలహములు చెలరేగినప్పుడు పరాయి రాజులతో మూర్ఖంగా యుద్ధమునకు దిగరాదు. కప్పంకట్టి సంధి చేసుకోడం ఉత్తమం. అదీకాక పోతే, కార్యసాధకులను ప్రయోగించి, ఉపాయంతో పరాయి రాజులలో ఒకరంటే ఒకరికి బేధము కల్పించి, వారు ఒకరితో ఒకరు యుద్ధమే చేసుకునేట్టు చెయ్యాలి. సామ, దాన, బేధ, దండోపాయములు విఫలమైతే, రాజు శుక్రనీతిపాటించాలి. అదే ఉపేక్ష. శతృవును పట్టించుకోకుండా ఉపేక్ష వహించాలి. ముల్లును ముల్లుతోనే తీయాలి అనే సూత్రంపాటించాలి." అని వామదేవుడు వసుమనుడికి చెప్పిన మాటలు భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. "పితామహా! యుద్ధములో శత్రువును జయించే సమయంలో ఎటువంటి యుద్ధనీతి అనుసరించాలి వివరించండి." అని అడిగాడు. అప్పుడు భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. లో' యుద్ధము లో సరి సమానమైనయుద్ధ నీతి పాటించాలి. శత్రువు తన చతురంగ బలములతో యుద్ధం చేస్తుంటే,నువ్వు కూడా నీ చతురంగ బలములతో యుద్ధం చెయ్యాలి. శతృవు ఒంటిగా

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

యుద్ధం చేస్తుంటే నువ్వు కూడా ఒంటిగానే అతనిని ఎదుర్కొనాలి. నీ శతృవు మాయోపాయములు, కపటో పాయములు ప్రయోగిస్తే నీవుకూడా అవే ఉపాయములు ప్రయోగించాలి.
కాని, వెనక్కు తిరిగి పారిపోతున్న వారిని, ప్రమాదములో ఉన్న వారిని, కత్తి, ధనుస్సు విరిగిన వారిని, శరణు జొచ్చినవారిని, గుర్రము నుండి కిందపడ్డవానిని, మరొకరితో యుద్ధము చేయుచున్న వారిని చంపరాదు. శతృ వునైనా అధర్మ మార్గములో చంపరాదు. దాని కంటే ధర్మమార్గంలో యుద్ధం చేస్తూ చావడం ఉత్తమం. రాజైన వాడు ఇంట్లో పడక మీద పడుకొని చావకూడదు. యుద్ధములో పారిపోయి రాకూడదు. వీరమరణమే అత్యుత్తమం. విషపూరిత మైన ఆయుధమును ప్రయోగించిన వాడు నరకానికి పోతాడు. శతృవు మీదికి యుద్ధమునకు పోయి అతని పట్టణమును ముట్టడించి అతని ప్రజలను బాధించడం, హింసించడం మహా పాపము. రాజు అంతటి కాఠిన్యాన్ని వహించకూడదు. బ్రాహ్మణుల ఇళ్లను, దేవాలయములను కొల్లగొట్టడం మానుకోవాలి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.
పితామహా! అందుకే రాజధర్మము కంటే మహా పాపము మరొకటి లేదు అని మీకు చెప్పాను కదా. ఏ ప్రకారం చూచినా రాజుకు అధోగతి తప్పదు కదా!" అని అన్నాడు ధర్మరాజు. అప్పుడు భీష్ముడు ధర్మజునితో "ధర్మనందనా! నీవు చెప్పింది నిజమే కాని ఈ పాపములకు పరిహారము ఉన్నదికదా! తన శరణు చొచ్చిన వారిని ఆదరించడం; యుద్ధములో గాయపడిన వారికి చికిత్స చేయించడం; మరణించిన వారి కుటుంబములను ఆర్థికంగా ఆదుకోవడం; బ్రాహ్మణులను ఆదరించడం, యజ్ఞయాగములు చెయ్యడం; ఇలాంటి పనులు చేసి ఆ పాపమునకు పరిహారము చేసుకొన వచ్చును. రాజధర్మమును అనుసరించి రాజ్యపాలన చేస్తే ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయి." అని భీష్ముడు చెప్పాడు. "పితామహా! యుద్ధములో తన పరాక్రమమును ప్రదర్శించి మరణించిన వీరులకు ఎటువంటి లోకములు కలుగుతాయి." అని అడిగాడు. ఈ సందర్భంలో భీష్ముడు ధర్మజునికి ఇంద్రుడికి అంబరీషుడికీ జరిగిన సంవాదము వినిపించాడు. "ధర్మనందనా! పూర్వము అంబరీషుడు అనే మహారాజు ఎన్నో యాగములు చేసాడు. పుణ్యం సంపాదించాడు. మరణించిన తరువాత స్వర్గలోకమునకు పోయాడు. స్వర్గ లోకంలో, తన దగ్గర పరిచారకుడుగా, సైనికుడుగా ఉన్న సుదేవుడు అనే వాడు, ఉజ్వల మైన విమానం ఎక్కి తిరగడం చూచాడు. వెంటనే అంబరీషుడు దేవేంద్రుని దగ్గరకు పోయి "దేవేంద్రా! ఇతడు భూలోకంలో నా సేవకుడు. ఎలాంటి యజ్ఞ యాగములు చెయ్యలేదు. ఏ కారణం చేత నా కంటే ఎక్కువగా స్వర్గ లోక సుఖములు అనుభవిస్తున్నాడు." అని అడిగాడు. అప్పుడు దేవేంద్రుడు అంబరీషునికి సుదేవుని గూర్చి ఇలా చెప్పాడు.
పూర్వము శతశృంగుడు అనే రాక్షసుడు ఉండేవాడు. వాడికి సదముడు, విదముడు, దముడు అనే ముగ్గురు కుమారులు ఉండేవారు. ఆ ముగ్గురు నీ మీదికి దండెత్తి వచ్చారు. అప్పుడు నీవు నీ సేనాధిపతి సుదేవుడిని రాక్షసులు సైన్యంతో వాళ్ల మీదికి యుద్ధానికి పంపావు. "వస్తే

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

విజయంతో తిరిగా రా! లేకపోతే ప్రాణాలతో తిరిగిరాకు" అని ఆజ్ఞాపించావు. నీ ఆజ్ఞ మేరకు సుదేవుడు ఆ ముగ్గురు రాక్షసుల మీదికి యుద్ధానికి వెళ్లాడు. తన చారుల వలన వారి మాయోపాయములు తెలుసుకున్నాడు. వారితో యుద్ధం చేస్తే ఓటమి తప్పదు అని తెలుసుకున్నాడు. సైన్యం వెనక్కు పంపాడు. తాను మహాశివుని ప్రార్ధించి తన తలను శివుని అర్పించడానికి నిశ్చయించుకున్నాడు. కత్తి పైకెత్తి తన తలను నరకడానికి ఉద్యుక్తుడయ్యాడు. అంతలో మహా శివుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. అతని చేతిలో ఉన్న కత్తిని పట్టుకొని " మహావీరా! నీ వంటి వీరుడికి ఇంత సాహసం తగదు. దీనికి కారణ మేమి" అని అడిగాడు. అతడు జరిగిన విషయం వివరించాడు. యుద్ధం చేసి జన నష్టం కావడం ఇష్టం లేక అంతటిసాహసానికి పాల్పడ్డానని చెప్పాడు. అప్పుడు శివుడు అతనికి ఒక దివ్య రథమును, ఒక దివ్య ధనుస్సును, దివ్యాస్త్రములు కల అమ్ముల పొదిని ఇచ్చాడు. శత్రు సంహారం చెయ్యి అని ఆజ్ఞాపించాడు. కాని ఏ పరిస్థితులలో కూడా కింద కాలు పెట్టకు అని హెచ్చరించాడు. సుదేవుడు .

ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో ఆ రాక్షసుల మీదికి యుద్ధానికి వెళ్లాడు. శివుడు ఇచ్చిన దివ్యాస్త్రములతో సదముడు, దముడు అనే రాక్షసులను ఓడించాడు. సోదరుల మరణము చూచిన విధముడు కోపంతో ఊగిపోయాడు. సుదేవుని మీద విరుచుకు పడ్డాడు. ఆ సంభ్రమంలో సుదేవుడు శివుని హెచ్చరికను మరిచాడు. రథం దిగాడు. ఆ రాక్షసుని వంక నడిచి వెళ్ళాడు. ఆ రాక్షసుడి మీద పడ్డాడు. కాని ఆ రాక్షసుడు తన కత్తితో సుదేవుని నరికాడు. సుదేవుడు కూడా ఆ రాక్షసుని తన కత్తితో నరికి కిందపడిపోయాడు. సుదేవుడు విధముడు ఒకరిని ఒకరు నరుక్కుని మరణించారు. రాక్షసుని సైన్యం చెల్లాచెదరయింది. నీకు విజయం చేకూరింది. యుద్ధంలో వీరమరణం చెందినందువల్ల సుదేవుడు వీరస్వర్గం చేరుకున్నాడు. కాబట్టి ఎన్ని యజ్ఞములు యాగములు చేసినా యుద్ధములో వీరమరణం పొందిన దానితో సాటిరావు." అని ఇంద్రుడు అంబరీషునితో చెప్పాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. "ధర్మనందనా! ఒకసారి జనకునకు ప్రత్యర్థునకు యుద్ధం సంభవించింది. అప్పుడు జనకుడు తన సైన్యములో ఉన్న వీరులను ఉద్దేశించి ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహా వీరులారా! మీకు సమస్తసుఖములను ఆలవాలమై, యుద్ధములో వీర మరణము చెందిన వీరులకు మాత్రమే లభ్యమైన స్వర్గము కావాలా! పిరికివారికి మాత్రమే ప్రవేశముకల దుఃఖ మయమైన నరకము కావాలా! మీకు ఏది కావాలి." అని అడిగాడు.
జనకుని ఆంతర్యమును గ్రహించిన వీరులు యుద్ధములో ప్రాణాలకు చేసారు. జనకునికి విజయం సాధించి పెట్టారు. కాబట్టి తెగించి యుద్ధం వీరుడికి స్వర్గ ద్వారాలు ఎల్లప్పుడూ

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

తెరిచి ఉంటాయి" అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. ధర్మనందనా, అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మహా భారత కధను వివరించాడు.

మహాభారతము - శాంతి పర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము సమాప్తము
ఓంతత్సత్ ఓంతత్స ఓం తత్సత్.

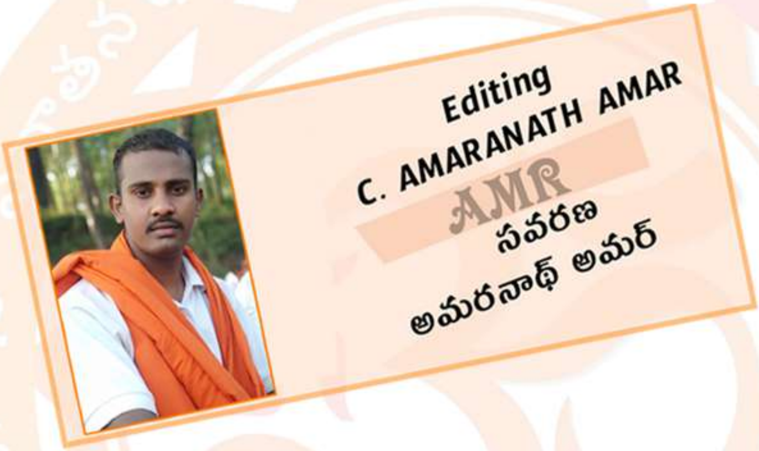

www.sanatanadharm.com
అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మహా భారత కథను ఈ విధంగా చెప్ప సాగాడు. "జనమేజయ మహారాజా! ఆ ప్రకారంగా భీష్ముడు ధర్మరాజు సందేహాలను తగు సమాధానాలిచ్చి, తీరుస్తుండగా, ధర్మరాజు భీష్ముని ఇలా అడిగాడు. "పితామహా! యుద్ధము చేయుటకు తగు సమయమును, యుద్ధమునకు చేయవలసిన సన్నాహములను గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మరాజా! వానాకాలము, శీతాకాలముల లో యుద్ధము చేయరాదు. ఎండాకాలము రాక ముందే యుద్ధమునకు వెడలుట మంచిది. ఈ సమయంలో పంటలు చేతికి వస్తాయి. ధాన్యము పుష్కలంగా ఉంటుంది. ఎన్ని రోజులు యుద్ధము చేసినా ఇబ్బంది ఉండదు. శత్రురాజు మీదికి దండెత్తి పోవునపుడు పచ్చిక బయళ్లు, నీరు సమృద్ధిగా దొరికే త్రోవలో వెళ్లడం మంచిది. ఎత్తైన జండాలు, కవచములు, కత్తులు డాళ్లు, రథములు లెక్కకు మించి తీసుకొని వెళ్లాలి. శంఖములు, భేరీ మృదంగ వాద్యములు దిక్కులు పిక్కటిల్లేటట్టు మోగించాలి. వాటిని చూచి శత్రు రాజులు భయపడాలి. సైన్యము విడిది చెయ్యడానికి చదునైన ప్రదేశమును ఎన్నుకొనాలి.

ముందుగా శత్రురాజుల వద్దకు చారులను పంపి వారి ఎత్తుగడలను ముందే పసిగట్టాలి. శత్రు రాజులు దుర్గమ మార్గములో ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడుగానీ, వారు అలసిపోయి, ఆదమరిచి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నప్పుడు గానీ, హటాత్తుగా వారి మీద పడి చంపాలి. కాల్బలము ప్రయాణం చెయ్యడానికి చెట్లు పుట్టలు గుట్టలు ఉన్న దారిని, ఆశ్విక దళము ప్రయాణించుటకు నీళ్లు బురదా లేని సమతల మార్గమునూ, నేల గట్టిగా ఉండి చక్రములు దిగబడని మార్గమును రథములు ప్రయాణించుటకు ఎన్నుకొనాలి. చెట్లు, గుంటలు ఉండే చోట గజబలమును ఉంచాలి. ఇంక సేనలను నడిపించే పద్ధతి చెబుతాను విను. ముందు కత్తులు, డాళ్లు ధరించిన పదాతి దళము యుద్ధమునకు వెళ్లాలి. వారి వెనక ధనుర్ధారులు నిలవాలి. వారి వెనుక ఆశ్విక దళము నిలవాలి. ఆశ్విక దళము వెనక గజదళమునూ వారి వెనక రథికులను నిలపాలి. గాంధారము, సింధు, సౌవీర దేశముల నుండి వచ్చిన వీరులు కత్తి యుద్ధములో, బల్లెములు విసరడంలో నేర్పరులు. ఔశీనర దేశం వాళ్లు అన్ని రకముల ఆయుధములను ప్రయోగించడంలో నేర్పరులు. ప్రాచ్య దేశము వారు గజబలమును నడిపించడంలో నేర్పరులు. వారు కపటయుద్ధములో ఆరితేరిన వారు. యవనులు, కాంభోజులు, మధుర చుట్టు పక్కల ప్రాంతాల వీరులు అశ్వములను ఎక్కి యుద్ధము చేయడంలో బాగా ప్రావీణ్యము సంపాదించినవారు. ఘూర్జర దేశస్థులు విలువిద్యలో ప్రావీణ్యులు. మాళవ దేశస్థులు, రథములు ఎక్కి యుద్ధమే చెయ్యడంలో నేర్పరులు. ఇతర దేశస్థులు కూడా యుద్ధ ప్రావీణ్యము కలవారు ఎంతో మంది ఉన్నారు. వారి వారి ప్రావీణ్యమునకు తగ్గట్టు వారిని మనము వినియోగించుకొనాలి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.

ముందుగా శత్రురాజుల వద్దకు చారులను పంపి వారి

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఎత్తుగడలను ముందే పసిగట్టాలి. శత్రు రాజులు దుర్గమ మార్గములో ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడుగానీ, వారు అలసిపోయి, ఆదమరిచి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నప్పుడు గానీ, హటాత్తుగా వారి మీద పడి చంపాలి. కాల్బలము ప్రయాణం చెయ్యడానికి చెట్లు పుట్టలు గుట్టలు ఉన్న దారిని, ఆశ్విక దళము ప్రయాణించుటకు నీళ్లు బురదా లేని సమతల మార్గమునూ, నేల గట్టిగా ఉండి చక్రములు దిగబడని మార్గమును రథములు ప్రయాణించుటకు ఎన్నుకొనాలి. చెట్లు, గుంటలు ఉండే చోట గజబలమును ఉంచాలి. ఇంక సేనలను నడిపించే పద్ధతి చెబుతాను విను. ముందు కత్తులు, డాళ్లు ధరించిన పదాతి దళము యుద్ధమునకు వెళ్లాలి. వారి వెనక ధనుర్ధారులు నిలవాలి. వారి వెనుక ఆశ్విక దళము నిలవాలి. ఆశ్విక దళము వెనక గజదళమునూ వారి వెనక రథికులను నిలపాలి. గాంధారము, సింధు, సౌవీర దేశముల నుండి వచ్చిన వీరులు కత్తి యుద్ధములో, బల్లెములు విసరడంలో నేర్పరులు. ఔశీనర దేశం వాళ్లు అన్ని రకముల ఆయుధములను ప్రయోగించడంలో నేర్పరులు. ప్రాచ్య దేశము వారు గజబలమును నడిపించడంలో నేర్పరులు. వారు కపటయుద్ధములో ఆరితేరిన వారు. యవనులు, కాంభోజులు, మధుర చుట్టు పక్కల ప్రాంతాల వీరులు అశ్వములను ఎక్కి యుద్ధము చేయడంలో బాగా ప్రావీణ్యము సంపాదించినవారు. ఘూర్జర దేశస్థులు విలువిద్యలో ప్రావీణ్యులు. మాళవ దేశస్థులు, రథములు ఎక్కి యుద్ధమే చెయ్యడంలో నేర్పరులు. ఇతర దేశస్థులు కూడా యుద్ధ ప్రావీణ్యము కలవారు ఎంతో మంది ఉన్నారు. వారి వారి ప్రావీణ్యమునకు తగ్గట్టు వారిని మనము వినియోగించుకొనాలి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మునితో "పితామహా! యుద్ధమునందు విజయం సాధించాలంటే మన సేనకు ఏయే లక్షణములు ఉండాలి?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఎల్లప్పుడూ ధైర్యంగా ఉత్సాహంగా ఉండే సైనికులు, సకిలించే గుర్రాలు, ఘీంకరించే ఏనుగులు ఉన్న సైన్యము విజయం సాధిస్తుంది. యుద్ధమునకు బయలు దేరు ముందు పక్షులు అటూ ఇటూ అనుకూలంగా తిరుగాడుతూ ఉంటే అతి మంచి శకునము. అగ్ని జ్వాలలు కుడివైపుగా తిరుగుతుండాలి. అది కూడా మంచి శకునము. కాని ఒక్క విషయం గమనించాలి. ఎలాంటి కవ్వింపు చర్యలు లేకుండా అకారణంగా యుద్ధమునకు కాలు దువ్వే రాజుకు పాపం చుట్టుకుంటుంది. యుద్ధములో పారి పోయే సైన్యమును తరమడం చంపడం మహాపాపము. మన పక్క సైన్యము కొద్దిగా ఉన్నా, ధైర్యోత్సాహములతో ముందుకు ఉరికితే ఎంత పెద్ద సైన్యమైనా పారి పోతుంది. రాజుకు ఓర్పు ఉండాలి. కాని దానికీ ఒక హద్దు ఉండాలి. అతి ఓర్పు అనర్థదాయకము. శత్రురాజు పొగరుబోతు తనంతో తన మీదికి వస్తుంటే వాడిని అణచడం ఉత్తమం." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. "పితామహా! రాజు తన శత్రువుపట్ల ఎలా నడుచుకోవాలి?" అని ధర్మరాజు భీష్ముని అడిగాడు 'ధర్మజా ! అదను చూచి శత్రువును తుదముట్టించాలి గానీ,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

తొందరపడి శత్రువును తూలనాడకూడదు. ముందు శత్రువును మంచి మాటలతో మచ్చిక చేసుకొని ఆదమరిచి ఉన్నసమయమున హతమార్చాలి. శత్రువు పట్ల అప్రమత్తంగా ఉండరాదు. అనవసరంగా కయ్యానికి కాలు దువ్వరాదు. సంధి కుదిరే సమయంలో యుద్ధము చేయరాదు. తనకు కాలం కలిసిరానపుడు, శత్రువుకు కాలం కలిసివస్తున్నప్పుడు, ఒక అడుగు వెనక్కు వేసి సంధి కుదుర్చుకొనడం ఉత్తమం. తరువాత అవకాశం కోసం వేచి ఉండి, అదను దొరికినప్పుడు శత్రువును హతమార్చాలి. శత్రువులను మెల్లిగ మెల్లిగా, నది గట్టును కోసినట్టు, హతమార్చాలి. అంతేగాని దూకుడు పనికిరాదు. శత్రురాజులందరితోనూ ఏక కాలంలో పగ పెంచుకొనరాదు. వాళ్లందరూ కలిసి నిన్ను ఓడించే ప్రమాదం ఉంది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " ఓ పితామహా! ఓడి పోయిన రాజుతో ఎలా ప్రవర్తించాలో చెప్పండి" అని ధర్మరాజు అడిగాడు. ధర్మనందనా! పూర్వము కోసల దేశపురాజు క్షేమదర్శి విదేహ దేశపు రాజు చేతిలో ఓడిపోయి అడవులు పట్టిపోయాడు. అక్కడ తమ వద్ద ఇది వరకు పనిచేసిన మంత్రి కాలకవృక్షీయుడిని కలుసుకున్నాడు. అప్పుడు కాలక వృక్షీయుడు క్షేమదర్శితో ఇలా చెప్పాడు. "సిరి సంపదలు ఉన్నప్పుడు అవి శాశ్వతము కావు అని అనుకుంటే, సిరి సంపదలు ఉన్నా లేకున్నా ఒకేమాదిరి ఉంటారు. ఎందుకంటే మన కళ్ల ముందే చనిపోతున్న తల్లి తండ్రులను, బంధువులను మనకు కాపాడుకోలేనపుడు, మన వద్ద ఉన్న సిరిసంపదలను ఎలా కాపాడుకోగలము. బాధపడితే ఎలా పోయిన వారిని పొందలేమో, అలాగే సిరి సంపదలు పోయినాయని బాధపడితే పోయిన సిరిసంపదలు తిరిగిరావు. ఈ సత్యం గ్రహిస్తే చాలు, సిరి సంపదలు ఉన్నా లేకపోయినా చింత ఉండదు. ప్రతిదీ దైవానుగ్రహము అనుకొని తృప్తిపడాలి. ఎందుకంటే దైవానుగ్రహము ఉంటే సిరి సంపదలు వాటంతట అవే వచ్చిపడతాయి. లేకపోతే ఎంతటి సిరి అయినా సర్వనాశనం అవుతుంది. కాబట్టి సిరిసంపదలు శాశ్వతం కాదు అని గ్రహించాలి. అందుకని సిరి సంపదలు ఉన్నా లేకపోయినా మాట తూలకుండా సంయమనంతో మెలగాలి. సిరిసంపదలు పోయినప్పుడు మొదట్లో బాధగా ఉన్నా తరువాత తేరుకుంటాడు మనిషి. కానికాలము వచ్చినప్పుడు శత్రువుతోనైనా మంచిగా మెలగడం ఉత్తమం. కాలం కలిసి వచ్చినప్పుడు సైన్యమును సమకూర్చుకొని శత్రువులను ఓడించాలి." అని చెప్పాడు కాలక వృక్షీయుడు. తరువాత కాలక వృక్షీయుడు కోసల రాజును ఓడించిన విదేహ రాజును కలుసుకున్నాడు. కోసల రాజు గురించి చెప్పి సంధి చేసుకోమన్నాడు. కోసల రాజు విదేహ రాజు వియ్యమందారు సంధి చేసు కున్నారు. కాబట్టి ధర్మనందనా! క్షత్రియునకు గెలుపు ఓటమి సర్వసాధారణములు వాటికి చింత పడకూడదు. తరుణోపాయము ఆలోచించాలి" అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " పితామహా! అంతఃపురములోని పరిజనులను, కార్యస్థానములలో పని చేసే గణజనులను ఎలా పరిపాలించాలో తెలపండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! ధనాగారములో పని చేసే వారూ, మంత్రాంగము చేసే మంత్రులు, ఆయుధాగారములలో పని చేసే సైనికులు మొదలగు వారిని గణ జనములు అని అంటారు.

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

మిగిలిన పరిచారకులను పరిజనములు అంటారు. రాజు వీరందరినీ ఎంతో ఆదరంగా చూడాలి. గణజనులు అందరూ వివిధ కులముల వారు అయినందున వారందరూ కుల ముల ప్రకారము విడిపోయి కలహించుకొనుచుందురు. ఒకరితో ఒకరికి పొసగదు. వారిలో వారికి మాత్సర్యము, ద్వేషము ప్రబలుతుంది. అలాంటి వారి వలన రాజ్యమునకే చేటు వస్తుంది. కాబట్టి రాజు వీరందరినీ ఒకే విధంగా చూస్తూ వారిలో వారికి కలతలు రాకుండా చూడాలి.

గణజనులందరూ ఐకమత్యముతో ఉంటే ఆ రాజ్యము సుఖసంతోషములతో వర్ధిల్లుతుంది." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ధర్మము నాలుగు విధములు కదా. అందులో ఏది శ్రేష్ఠమైనదో వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! తల్లి, తండ్రి, గురువు పూజనీయులు. వారిని భక్తితో కొలవవలయును. వారు ఏది చెబితే దానిని ఆచరించాలి. అదియే పరమ ధర్మము. పైగా తల్లి, తండ్రి, గురువు మూడు వేదములు, మూడు అగ్నులు, త్రిమూర్తుల వంటి వారు. వీరందరిలో తల్లి ఎక్కువ పూజనీయురాలు. సత్యము పలకడం అన్ని ధర్మముల లోకల్లా ఉత్తమమైన ధర్మము. అబద్ధము ఆడటం మహా పాతకము. కాని, ధనం కోసం ప్రాణములను కూడా తీసే కిరాతకులతో నిజం చెప్పడం మహా పాపము. అలాంటిసమయములలో అబద్ధము చెప్పి అయినా, తనను తాను రక్షించుకోవాలి. ఇతరులను రక్షించాలి. ప్రజలకు, సమాజానికి మేలు చేసేది, అబద్ధమైనా, అది ధర్మమే. ప్రజలకు చేటు చేసే నిజము కూడా అధర్మము తో సమానము." అని పలికాడు భీష్ముడు. """ "పితామహా! ఎటువంటి వారు తాము చేసిన పాపములను నివృత్తి చేసుకొనగలరు." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. 'ధర్మరాజా! వర్ణాశ్రమ ధర్మములను సక్రమంగా పాటించేవారు; విషయాసక్తి లేని వారు; తాము పరాక్రమవంతులయ్యునూ తమ మీద మోపబడిన నిందలను భరిస్తూ సహనంతో ఉండేవాళ్లు; అతిధులను పూజించే వాళ్లు; వేదాధ్యయనము చేసేవారు; నిత్యాగ్నిహోత్రులు; యుద్ధములో వెన్నుజూపకుండా యుద్ధము చేయువారు; నిత్యము సత్యమునే పలికెడివారు; సాధుజనములను పోషించేవారు అందరు దేవుళ్లను, దేవతలను సమానంగా పూజించేవారు; తాము పాపం చేసినా దానిని సులభంగా నివృత్తి చేసుకోగలరు. అలాంటి వారిని ఆ మహా విష్ణువు సదా కాపాడుతూ ఉంటాడు. సాక్షాత్తు ఆ మహా విష్ణువు నీకు శ్రీ కృష్ణుని రూపంలో నీ చెంతనే ఉన్నాడు. కాబట్టి పాపము నీ చెంతకు కూడారాదు. ఆ పరమాత్మను భక్తితో కొలిచేవారికి ఎలాంటి పాపమూ అంటదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! చాలా మంది లోపల సౌమ్యంగా ఉండి పైకి దుర్మార్గంగా కనిపిస్తుంటారు. మరి కొందరు లోపల దుర్మార్గులుగా ఉండి పైకి చాలా సౌమ్యులుగా కనిపిస్తుంటారు. మరి వారి వారి మనసులో ఏమి ఉందో ఎలా తెలుసుకోవడం? వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. దానికి భీష్ముడు సమాధానంగా ఒక కథ చెప్పాడు. "ధర్మనందనా! నీవు అడిగిన దానికి నేను ఒక పులి నక్క కథ చెపుతాను విను. పురిక అనే పురమును పౌరికుడు అనే రాజు పరిపాలించేవాడు. ఆ రాజు చాలా

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

క్రూరుడు. ఆ రాజు చచ్చిపోయిన తరువాత ఒక నక్క గా పుట్టాడు. కనీసం ఈ జన్మలో నైనా బాగా బతుకుదామని ఆ నక్క జీవహింస చెయ్యకుండా ఆకులు అలములు తిని బతుకుతూ చిక్కి శల్యము అయింది. దాని తోడి నక్కలు "అయ్యో ఇదేమి వ్రతము. మనము మాంసాహారులము కదా. నువ్వేంటి శాకాహారము తింటున్నావు." అని అడిగారు. దానికి నక్క బదులు చెప్పలేదు. ఈ విషయం ఆ అడవిలో ఉన్న ఒక పులికి తెలిసింది. అది ఆ నక్క దగ్గరకు వచ్చింది. " ఓ నక్కా! నీవు చాలా సౌమ్యుడివి అని విన్నాను. నాతో స్నే హం చెయ్యి. లోకం అంతా నన్ను క్రూర జంతువు అనుకుంటూ ఉంది. నువ్వు పక్కన ఉంటే నాకు ఆ అపనింద పోతుంది." అని చెప్పింది. దానికి నక్క ఇలా అంది "ఓ పులిరాజా! నువ్వు చెప్పింది నిజమే. కాని నా మనస్సు ఈ సుఖముల మీదికి మళ్లడం లేదు. కాబట్టి నీ మాటలు నీకు ఇంపుగా లేవు. కానీ నీ పక్కనే ఉండి నాకు తోచిన ట్టు మంచీ చెడూ చెబుతూ ఉంటాను. నీతో స్నేహంగా ఉంటాను. నేను నీతో స్నేహంగా ఉంటే నీ వాళ్లు నీ మీద అసూయ పెంచుకుంటారు. నీతో వైరం పెట్టుకుంటారు. నువ్వు వారి మాటలు వినకుండా నాతో ఉంటేనే నేను నీతో స్నేహం చేస్తాను." అని పలికింది నక్క. పులి దానికి ఒప్పుకుంది. పులి నక్క స్నేహంగా ఉన్నారు. కాని పులి నక్కతో స్నేహం చెయ్యడం మిగిలిన పులులకు ఇష్టం లేదు. వాటి మధ్య బేధం కల్పించాలని అనుకున్నాయి. ఒక రోజు పులి తినాల్సిన మాంసమును నక్క నివసిస్తున్న గుహలో పెట్టాయి. తరువాత పులి దగ్గరకుపోయి నీ మాంసము నక్క కాజేసింది. ఇలాగే ఉంటే నీ ప్రాణాలు కూడా తీస్తుంది అని చాడీలు చెప్పాయి. ఆ మాటలు నమ్మిన పులి నక్కను చంపమని ఆదేశించింది. కాని పులి తల్లి మాత్రం ఆ మాటలు నమ్మలేదు. పులి తో ఇలా అంది. "కుమారా! నీవు చెప్పుడు మాటలు విని తప్పు చేస్తున్నావు. నక్క గురించి పూర్తిగా తెలుసుకోకుండా దానిని చంపమన్నావు. అది తప్పు. నీతో ఎప్పుడన్నా నక్క నీ వారి మీద ఇలాంటి మాటలు చెప్పిందా! నీ సేవకులు పుట్టుకతోనే మోసగాళ్లు. వాళ్ల మాటలు వినకు. బుద్ధి మంతులను చూచి బుద్ధి హీనులు, అందగాళ్లను చూచి అందవిహీనులు, అధి కులను చూచి హీనులు అసూపడటం సహజం. కాని నీవు రాజువు. ఇలాంటి విషయాలు తెలుసుకొని ప్రవర్తించాలి కాని తొందరపడకూడదు. కుమారా! పైపైన చూస్తే ఒక్కొక్కసారి ధర్మం అధర్మంగా కనిపించవచ్చు. అధర్మం ఒక్కొక్కసారి ధర్మంగా కనిపించవచ్చు. తెలివిగల వాడు వాటి తారతమ్యం తెలుసుకొని ప్రవర్తించాలి. నీకు నక్క గురించి బాగా తెలుసు. ఆ నక్క కేవలం మాంసము గురించి అలా చేస్తుందా అని ఆలోచించావా. నీ వారి మాటలు విని నక్కను చంపమనడం భావ్యమా! రాజైన వాడు ప్రతి విషయము కూలంకషంగా విచారించి నిర్ణయం తీసుకోవాలి. కాని తొందరపాటు నిర్ణయాలు చెయ్యకూడదు.' అని తల్లి పులి బోధించింది. ఇంతలోనక్క వచ్చింది. జరిగింది తెలుసుకొంది. ఒకే మాట చెప్పింది. "ఓ పులి రాజా! నన్ను మొదట అందరి ముందూ మంచివాడు అని మెచ్చు కున్నావు. ఇప్పుడు అదే నోటితో చెడ్డవాడు అంటున్నావు. నన్ను నీ స్నేహితుడిగా చేసుకోక ముందే నీవారి చెప్పుడు మాటలు వినను అనీ, నా మాటలు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

మాత్రమే వింటాను అని చెప్పావు. కాని మాట తప్పావు. ఇంక నేను ఇక్కడ ఉండటం మంచిది కాదు నేను వెళుతున్నాను." అని చెప్పి ఆ నక్క అడవులకు వెళ్లి పోయింది. తరువాత నిరాహార దీక్ష పూని ఈ శరీరం వదలి పుణ్యలోకాలు చేరుకుంది. కాబట్టి ధర్మరాజా! రాజు చెప్పుడు మాటలు విని తొందరపాటు నిర్ణయాలు తీసుకొనరాదు. ఏది మంచో ఏది చెడో తెలుసుకొని తగు నిర్ణయాలు తీసుకోవాలి." అని భీష్ముడు చెప్పాడు. " ఓ పితామహా! రాజైన వాడు ఎలా ప్రవర్తిస్తే సుఖపడతాడు." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! రాజు ఏ పనీ ఆలస్యం చేయకూడదు. ఈపని నేను చెయ్యలేను అని నిస్సహాయత చెందకూడదు. ఈ రెండు లక్షణములు లేకపోతే ఆ రాజు సుఖపడతాడు. పూర్వము ఒక ఒంటె బ్రహ్మ దేవుని గూర్చి తపస్సు చేసింది. బ్రహ్మ ప్రత్యక్షం అయి ఏమి వరం కావాలి అని అడిగాడు. నా మెడ నూరు యోజనముల దూరము సాగాలి. అని అడిగింది. తథాస్తు అన్నాడు బ్రహ్మ. అప్పటి నుండి ఆ ఒంటె ఆహారం కోసం తిరగడం మానేసింది. ఒక చోట. కూర్చుని తన మెడ చాచి ఎంతదూరంలో ఉన్న ఆహారమైనా తినగలిగేది. ఆ ప్రకారము ఒకరోజు ఆహారం తింటూ ఉండగా పెద్ద వాన వచ్చింది. అప్పుడు ఆ ఒంటె పక్కనే ఉన్న కొండగుహలో తన తల దూర్చింది. ఇంతలో ఒక నక్క, దాని భార్య అక్కడకు వచ్చారు. ఆ నక్క దంపతులు బాగా ఆకలిగా ఉన్నారు. ఆ ఒంటె మెడను పట్టుకొని కొరికి ముక్కలు చేసి తినేసాయి. ఒంటె చచ్చిపోయింది. కాబట్టి ఏ పని లో అలసత్వం, సోమరి తనం పనికిరాదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! శత్రురాజు బలం అధికంగా ఉంటే, కొద్దిగా సైన్యం ఉన్న రాజు అతనితో ఎలా యుద్ధం చెయ్యగలడు." అని ధర్మరాజు అడిగాడు. 'ధర్మనందనా! ఒక సారి సముద్రుడు నదులతో ఇలా అన్నాడు. "మీరు గట్టు ఒరుసుకుంటూ పారుతుంటారు కదా. పెద్ద పెద్ద వృక్షములు కూడా ఆ ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతుంటాయి కదా. కాని ఒడ్డున ఉన్న రెల్లు దుబ్బులు మాత్రం అలాగే ఉంటాయి కారణమేమి?" అని అడిగాడు. దానికి నది ఇలా జవాబు చెప్పింది. "ఓ సాగరోత్తమా! గట్లు మీద చెట్లన్నీ నిటారుగా పొగరుగా నిలబడతాయి. అందుకని అవి నా వేగానికి తట్టుకోలేక కూలిపోతాయి. కాని రెల్లు దుబ్బులు ప్రవాహము వచ్చినప్పుడు తలవంచి ప్రవాహము పోగానే తల ఎత్తి నిలబడతాయి. అందుకని వాటికి ఏ హానీ జరగదు." అని నది చెప్పింది. కాబట్టి ధర్మనందనా! బలహీనుడైన రాజు తన బలము, శత్రువు బలమును ముందుగా తెలుసుకొని తదనుగుణంగా ప్రవర్తించాలి కాని మూర్ఖంగా యుద్ధము నకు దిగకూడదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. తాతగారూ! నా రాజ్యములో ఉన్నతమైన పదవులలో నియమించుటకు తగు జనము దొరకని ఎడల నేను ఏమి చేయవలెను" అని అడిగాడు.

ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంగా నీకు ఒక కథ చెబుతాను సావధానంగా విను. పూర్వము ఒక అడవిలో ఒకముని తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. అతని ఆశ్రమములో సాధు జంతువులు, క్రూర జంతువులు సఖ్యతగా జీవిస్తూ ఉండేవి. ఆ ముని వెంట ఒక కుక్క ఎల్లప్పుడూ అతని వెన్నంటి ఉండేది. అక్కడే ఉన్న ఒక పులి ఇది చూచి సహించలేకపోయింది. ఒకరోజు ఆ కుక్కమీదకు తన పంజా విసిరింది. ఆ కుక్క పోయి ముని వెనక దాక్కుంది. అది చూచాడు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ముని. వెంటనే ఆ కుక్కను ఒక పులిగా మార్చాడు. ఆ పులిని చూచి అసలు పులి పారిపోయింది. ఇంకొక సారి ఒక ఏనుగు కుక్కమీద దాడి చేసింది. అప్పుడు ఆ ముని ఆ కుక్కను ఏనుగుగా మార్చాడు. అలా ఏ జంతువు కుక్క మీద దాడి చేస్తే ఆ జంతువుగా మారుస్తున్నాడు. ఇది చూచి కుక్కకు ఒక ఆలోచన వచ్చింది. నా మీదజాలితో ఈ ముని నన్ను రకరకాల జంతువులుగా మారుస్తున్నాడు. ఇదే జాలి ఇంకొక జంతువు మీద చూపించి నా మీదికి వదిలితే నా గతి ఏంకాను. అందుకని ఆ మునిని చంపాలని నిశ్చయించుకుంది. ఈ విషయం తన దివ్యదృ ష్టితో గ్రహించాడు ఆ ముని. ఎంత మేలుచేసినా కుక్క తన నీచమైన బుద్ధి పోనిచ్చుకోలేదు అని అనుకున్నాడు. ఆ కుక్కను మామూలుగా కుక్కగా మార్చాడు. అది తాను వేరే జంతువుల మాదిరి మారే శక్తికోల్పోయింది.

కాబట్టి ధర్మనందనా! దుష్టులకు మంచి పదవులు ఇవ్వరాదు. మనుషులలో వారి వారి యోగ్యతలను బట్టి ఉత్తమ, మధ్య, హీన పదవులు ఇచ్చి గౌరవించాలి. శౌర్యము, పరాక్రమము, సత్యము, సత్కార్యములు చేయు బుద్ధి, భక్తి, గాంభీర్యము కలవాడు హీన కులజుడైనను, వాడు ఉన్నత పదవులకు అర్హుడు. వాడి కులంతో పని లేదు. సింహములు ఎల్లప్పుడూ తన తోటి సింహములతో స్నేహము చేసి కార్యము సాధిస్తుంది కాని కుక్కలతో స్నేహము చెయ్యదు కదా! పరిజనమునకు నేర్పరి తనమూ, కులమూ రెండూ ఉండాలి. నేర్పు, భక్తి కలిగిన స్నేహితులు ఉన్న రాజు ఏ కార్యమునైనా సాధించగలడు. రాజు కూడా మంచి పరాక్రమ వంతుడై ఏ ఉండాలి గాని పిరికి వాడు కారాదు. రాజు తన పరిజనముతో గూఢచర్యము నడపాలి. అంతఃపురములో రహస్యంగా తన పరిజనమును చారులు గా నియమించి, అంతఃపుర రహస్యములను ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకుంటూ ఉండాలి. ఇంక రాజు అవలంబించవలసిన దండనీతి గురించి చెబుతాను విను. ఈ దండనీతి సజ్జనులను రక్షించుటకు, దుర్జనులను శిక్షించుటకు ఉద్దేశింపబడింది. సాక్షాత్తు విష్ణుమూర్తి దండనీతి రూపంలో ఉంటాడు. విష్ణువు దండనీతి రూపంలో ఉన్నప్పుడు ధర్మపాలుడని, ధర్ముడని, విజయుడని, రక్షించేవాడనీ, శిక్షించేవాడని రకరకాల పేర్లతో పిలుస్తారు. దండనీతిని సక్రమంగా పాటిస్తే ధర్మము, సుఖము, నీతి, లాభములు, బలము, రక్షణ కలుగుతాయి. దండనీతిని సక్రమంగా పాటించకపోతే అధర్మము, దుఃఖము, అవినీతి, నష్టము, పిరికితనము కలుగు తాయి. కాబట్టి రాజు ప్రజా క్షేమమును దృష్టిలో పెట్టుకొని తప్పకుండా దండనీతిని అమలు చేయాలి. అసలు ఈ దండనీతి ఎలా ఉద్భవించింది నీకు తెలియచేస్తాను.

వసుహోముడు అను పేరుగల అంగదేశపురాజు భార్యాసమేతంగా హిమాలయ పర్వతములకు వెళ్లాడు. అక్క డ మునిజనులను సేవిస్తూ కాలం గడుపుతున్నాడు. ఒకరోజు ఆ రాజు వద్దకు మాంధాత వచ్చాడు. తనకు దండనీతి గురించి చెప్పమని అడిగాడు. అప్పుడు వసుహోముడు మాంధాతతో ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. "ఒక సారి బ్రహ్మ దేవుడు యాగం

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

చెయ్య తలపెట్టాడు. దానికి మంచి ఋత్విక్కు కోసం వెతుకుతున్నాడు. ఎక్కడా దొరక లేదు. తుదకు తన తుమ్ము ద్వారా ఒక ఋత్విక్కును పుట్టించాడు. అతని పేరు క్షుతుడు. క్షుతుడిని ఋత్విక్కుగా పెట్టుకొని బ్రహ్మ యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. తరువాత బ్రహ్మ విష్ణువును తోడు తీసుకొని పరమేశ్వరుని వద్దకు వెళ్లాడు. అప్పుడు శివుడు దండనీతిని సృష్టించాడు. దానిని తానే అధ్యయనం చేసాడు. నాలుగు వేదములు (ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, అధర్వణ వేదము), ఆరు వేదాంగములు (కల్పము, శిక్ష, వ్యాకరణము, ఛందస్సు నిరుక్తం, జ్యోతిషం), మొత్తము పది విద్యలు, పురాణములు అన్ని కలిపి ఒక విద్య, ధర్మశాస్త్రములు అన్ని కలిపి ఒక విద్య, న్యాయ శాస్త్రము ఒక విద్య, మీమాంస ఒక విద్య, మొత్తము 14 విద్యలు అయినాయి. వైద్యము, ధనుర్వేదము, గాంధర్వము, అర్ధశాస్త్రము, నాలుగు విద్యలు. మొత్తము 18 విద్యలు. ఈ 18 విద్యలను శివుడు లోక హితము కోరి ఏర్పాటుచేసాడు. శివుడు, దండనీతిని, పైన చెప్పిన 18 విద్యలను విష్ణువుకు అప్పగించాడు. వాటిని బ్రహ్మ తుమ్ము నుండి పుట్టిన క్షుతుని ద్వారా ప్రపంచములో వ్యాప్తి చేసాడు. తరువాత విష్ణువు తన అధీనములో ఉన్న దండనీతిని అంగిరసునికి, అంగిరసుడు ఇంద్రునికి, ఇంద్రుడు మరీచికి, మరీచి భృగునకు, భృగుడు అనేక మంది మునులకు దండనీతిని అధ్యయనం చేయించాడు. ఆ విధంగా దండనీతి లోకంలో విస్తరించింది. దండనీతిని సమర్ధవంతంగా అమలు జరిపిన రాజు ఇహ పర లోకములలో సుఖములు పొందుతాడు." అని వసుహోముడు మాంధాతకు దండనీతి ఉద్భవించిన తీరి వివరించాడు." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

" పితామహా! ధర్మము, అర్ధము, కామము అను పురుషార్ధములను రాజు ఎలా ఆచరించాలో తెలు పండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. 'ధర్మరాజా! ఇదివరకు కామందకుడు అనే ముని ఆంగరిష్ఠుడను రాజునకు చెప్పిన విషయములు నీకు చెబుతాను. విను. ఎల్లప్పుడూ కామము కొరకు దాని వలన వచ్చు సుఖముల కొరకు పాకులాడే వాడికి ధర్మము, అర్ధము ఆచరణసాధ్యములు కావు. అలాంటి వాడు కష్టముల పాలవుతాడు. అతని వద్దకు స్నేహితులు చేరరు. చివరకు మృత్యువు కబళిస్తుంది. ధర్మాచరణమునకు అర్ధము ముఖ్యము. కాని, డబ్బు సంపాదనలో పడి రాజు ధర్మము మరువరాదు. కామ సంబంధమైన కోరికలు తప్ప తక్కిన సుఖములు అనుభవించు రాజు మహోన్నతు డవుతాడు. కాబట్టి ధర్మము, అర్ధము గొప్పవి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. "పితామహా! మనిషికి శీలము ముఖ్యం కదా. దాని స్వరూప స్వభావములు వివరించండి." అని అడిగాడు.

"ధర్మనందనా! నువ్వు, నీ తమ్ములు ఇంద్రప్రస్థములో సుఖంగా ఉన్న రోజుల్లో సుయోధనుడు అసూయతో రగిలిపోయాడు. నీవు చేసిన రాజసూయమునకు, నీకు ఉన్న మయసభను చూచి ఓర్వలేకపోయాడు. నీకు పట్టిన అదృష్టమునకు అసూయ పడి తన దుఃఖమును తన తండ్రి ధృతరాష్ట్రుని దగ్గర చెప్పుకున్నాడు. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు సుయోధనునితో ఇలా అన్నాడు. "కుమారా! నీకు ఉన్న ఐశ్వర్యము తో

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

పోలిస్తే ధర్మజునకు ఉన్న ఐశ్వర్యము తక్కువే. కాని ధర్మరాజుకు మంచి శీలము ఉంది. నీకు అదిలేదు. ధర్మరాజుకు ఉన్న ధనము కన్నా మంచి ప్రవర్తన ఎక్కువగా ఉంది. కాబట్టి నీ కన్నా ఎక్కువ సంపన్నుడుగా నీ కు కనపడుతున్నాడు. నీవు కూడా మంచి గుణములు అలవరచు కొనుము. అప్పుడు నీ కు ఉన్న సంపద ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. నీ పూర్వీకులైన మాంధాత, నాభాగుడు మొదలగు చక్రవర్తులు తమ తమ శీల సంపద చేత ఈ లోకంలో గౌరవాభిమానములు పొందారు. పూర్వము ప్రహ్లాదుడు తన శీల సంపదతో ఇంద్రుని జయించాడు.

ముల్లోకములను ధర్మబద్ధంగా స్వాధీనపరచుకున్నాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు బృ హస్పతి వద్దకు పోయి తిరిగి తన రాజ్యమును సంపాదించుకొనే ఉపాయం చెప్పమని అడిగాడు. అప్పుడు బృహస్పతి ఇంద్రుని శుక్రాచార్యుని వద్దకు పంపాడు. ఇంద్రుడు శుక్రాచార్యుని వద్దకుపోయి తనకు మేలు సమకూరే మార్గము చెప్పమని అడిగాడు. అప్పుడు శుక్రాచార్యుడు ఇంద్రుని ప్రహ్లాదుని వద్దకు వెళ్లమని చెప్పాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు బ్రాహ్మణ వేషంలో ప్రహ్లాదుని వద్దకుపోయి అతనికి వద్ద శిష్యరికం చేస్తున్నాడు. అతని భక్తి శ్రద్ధలకు మెచ్చి ప్రహ్లాదుడు ఇంద్రుని ఏమి కావాలి అని అడిగాడు. "ప్రహ్లాదా! నీవు స్వర్గాధిపతి ఇంద్రుని ఎలా గెలువ గలిగావు." అని అడిగాడు. అప్పుడు ప్రహ్లాదుడు ఇంద్రుని తో ఇలా చెప్పాడు. "విప్రోత్తమా! నేను రాజును అనే గర్వంతో ఎవరినీ అగౌరవ పరచను. అందరికీ దానధర్మములు చేస్తుంటాను. బ్రాహ్మణులను ఆదరిస్తుంటాను. నా శీలమే నన్ను గొప్పవాడిని చేసింది. నాకు విజయము చేకూర్చి పెట్టింది." అని చెప్పాడు. 'ఓ ప్రహ్లాదా! నాకు నీ శీలము దానంగా ప్రసాదించు." అని అడిగాడు. ప్రహ్లాదుడు కాదనకుండా తన శీలమును ఇంద్రునికి ధారపోసాడు. శీల సంపన్నుడైన ఇంద్రుడు వెళ్లిపోయాడు. అప్పుడ ప్రహ్లాదుని లోనుండి ఒక తేజోవంతుడైన ఆకారం బయటకు వచ్చింది. ప్రహ్లాదుడు అతనిని చూచి నీవు ఎవరు అని అడిగాడు. "ప్రహ్లాదా! నేను నీ శీలము. నన్ను ఇంద్రుడికి దానం ఇచ్చావు.నేను అతని వద్దకు వెళుతున్నాను." అని వెళ్లిపోయాడు. అతని వెంట ధర్మము, సత్యము, మంచి ప్రవర్తన, బలము మొదలగు మంచి లక్షణములు తేజోమయ ఆకారములతో ప్రహ్లాదుని విడిచి వెళ్లిపోయాయి. ఆఖరున ఒక స్త్రీ ఆకారము బయటకు వచ్చింది. నీవు ఎవరు అని అడిగాడు ప్రహ్లాదుడు.

"నేను సిరి ని. బలము ఎక్కడ ఉంటుందో అక్కడ నేను ఉంటాను." అని చెప్పి వెళ్లిపోయింది. "అమ్మా అమ్మా ఆగు. నాకు ఒక్క విషయం చెప్పు. నానుంచి శీలము దానము గా గ్రహించిన వాడు ఎవరు." అని అడిగాడు. □, "ప్రహ్లాదా! తాను పోగొట్టు కున్న స్వర్గాధిపత్యమును తిరిగిపొందుటకు ఆ ఇంద్రుడేవిప్రుని వేషమున నీ వద్ద శిష్యరికం చేసాడు. నీ వద్దనుండి నీ శీలమును దానంగా పొందాడు. నీవు నీ శీలము పోగొట్టుకున్నావు. ప్రహ్లాదా! మనిషికి శీలం ప్రధాన మైనది. శీలము వలన ధర్మము వర్ధిల్లుతుంది. ధర్మము వలన సత్యము వర్ధిల్లుతుంది. సత్యము వలన మంచి ప్రవర్తన,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

మంచి ప్రవర్తన వలన బలము వర్ధిల్లుతాయి. ఎక్కడ బలం ఉంటుందో అక్కడ నేను (సిరి) ఉంటాను. కాబట్టి సమస్త గుణములకు శీలము ముఖ్యము." అని చెప్పి సిరి ఇంద్రుని వద్దకు వెళ్లిపోయింది. ఇదంతా విన్న సుయోధనుడు "అసలు శీలం అంటే ఏమిటి" అని తండ్రిని అడిగాడు. దానికి ధృతరాష్ట్రుడు ఇలా అన్నాడు. "త్రికరణ శుద్ధిగా అనగా మనస్సు, మాట, పని... వీటిలో పరుల యడ ద్రోహ చింతన పనికిరాదు. సమస్త భూతములను సమానంగా ఆదరించాలి. పరులకు హాని చెయ్యకూడదు. సిగ్గుతో తలదించుకొనే పనులు చెయ్యకూడదు.. అని అందరికీ తెలియ చెప్పాలి. జనమునకు ఇష్టమయిన రీతిలో నడచుకోవాలి. దానినే శీలము అంటారు. దీనిని మనసులో ఉంచుకొని ప్రవర్తించిన వాడికి అపజయము లేదు." అని చెప్పాడు ధృతరాష్ట్రుడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! నీకు శీలముపుట్టుకతోనే వచ్చింది. పైగా నేను కూడా నీకు శీలము గురించి చెప్పాను. కాబట్టి శీలవంతుడవై మెలగుము." అని భీష్ముడు ధర్మజునికి చెప్పాడు.

"అవును పితామహా! ఆశకు అంతు లేదు. అది అనంతము. తాను ఆశపడి నది, కోరుకొన్నది, లభించకపోతే అధికమైన దుఃఖం కలుగుతుంది. సుయోధనునితో కలిసి ఉండాలని నేను ఎంతగానో ప్రయత్నించాను. కాని అతను నా మాట వినలేదు. పైగా నన్ను దుర్బుద్ధిని చేసాడు. అదే నాకు బాధగా ఉంది. కాబట్టి ఆశలు అణచుకోడం చాలా అరుదు కదా!" అని పలికాడు ధర్మరాజు. ఆ మాటలకు భీష్ముడు ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భం లో నేను నీకు ఒక ఇతి హాసము చెబుతాను విను. హైహయ దేశపు రాజు సుమిత్రుడు. అతడు ఒక రోజు వేటకు వెళ్లాడు. ఒక మృగమును కొట్టాడు. దెబ్బతిన్న ఆ మృగము పారిపోయింది. రాజు ఆ మృగము వెంట పడ్డాడు. ఆ మృగము వెంట పరుగెత్తి పరుగెత్తి అలసిపోయి ఒక ముని ఆశ్రమము చేరుకున్నాడు. ముని కుమారులు ఆ రాజుకు తాగడానికి నీళ్లు ఇచ్చారు. రాజు సేదదీరాడు. ఆ ఆశ్రమములో ఉన్న ఋషభుడు అనే ముని ఆ రాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాజా! నువ్వు ఈ అడవికి ఏ పని మీద వచ్చావు ? ఎందుకు దిగులుగా ఉన్నావు?" అని అడిగాడు. దానికి ఆ రాజు "ఓ మునీశ్వరా! నేను వేట నిమిత్తమై ఈ అడవికి వచ్చాను. ఒక జింకను వేటాడాను. అది తప్పించుకొని పారిపోయింది. దానిని తరుముకుంటూ ఇక్కడకు వచ్చాను. ఆశపడి వేటాడిన మృగం తప్పించు కుంటే వేటగాడికి ఎంత బాధగా ఉంటుంది. ఎలాంటి వాడైనా ఆశను తప్పించుకోలేడు కదా!" అని అన్నాడు. ఆ మాటలు విన్న ఆ ముని ఇలా అన్నాడు. "ఓ రాజా! నేను ఒక సారి తీర్థయాత్రలు చేస్తూ బదరికాశ్రమమునకు వెళ్లాను. అక్కడ కృశించిన శరీరముగల తనుడు అనే మునిని చూచాను. నేను ఆ మునికి భక్తితో నమస్కరించాను. ఆ ముని నాకు అతిధి సత్కారములు చేసాడు. ఇంతలో అక్కడికి ఒక రాజు వచ్చాడు. ఆ ముని, రాజుకు అతని కుటుంబమునకు పరివారమునకు అతిధి సత్కారములు చేసాడు. రాజు అక్కడికి రావడానికి కారణం అడిగాడు. రాజు మునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ మునీంద్రా! నాకు ఒక కుమారుడు న్నాడు. వాడు మంచి గుణవంతుడు. వాడు ఒక రోజు ఆడుకోడానికి అడవిలోకి వెళ్లాడు. తిరిగి రాలేదు. వాడిని వెతుకుతూ

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఇక్కడికి వచ్చాను. నా కుమారుడు ఎక్కడన్నా కనపడకపోతాడా. అని ఆశతో వెదుకుతున్నాను. నా ఆశ తీరేట్టు లేదు. ఆశపడ్డది దొరక్కపోతే నా మనసు తట్టు కోగలదా మునీంద్రా! " అని అన్నాడు. " ఓ రాజా! ఎవరైనా మనసును దిట్ట పరచుకొని తనకు ఉచితమైన రీతిలో ప్రవర్తిస్తే అతనికి అసాధ్యమైన కార్యము లేదు. ఎవరైనా ధనం కోసం యాచిస్తే అతనిని అవమానించకుండా అతని కోర్కె తీర్చేవాడు ఎక్కడా కనపడడు. నువ్వు ఆశపడటంలో తప్పులేదు. కాని ఆ ఆశ తీరక పోతే దుఃఖపడటం మంచిది కాదు. నీ కర్తవ్యం నువ్వు చెయ్యి. నీ ఆశ సఫలం కాకపోతే బాధపడకు. నీ కుమారుని నేను తెచ్చి ఇస్తాను." అని పలికి తన తపో మహిమ చేత ఆ రాజకుమారుని తెచ్చి ఇచ్చాడు. ఆ రాజు సంతోషంతో వెళ్లి పోయాడు.

కాబట్టి ఓరాజా! వేటకు రావడం తప్పు. కొట్టిన మృగం పారి పోతే దాని వెంటపడి దుఃఖ పడటం మరో తప్పు. కాబట్టి మృగం మీద ఆశ వదిలి నీ రాజధానికి వెళ్లు. ఇంక మీదట అనవసరంగా వేటకు రాకు." అని చెప్పాడు. కాబట్టి ధర్మరాజా! ఆశపడటం లో తప్పులేదు. ఆ ఆశ నెరవేరకపోతే బాధపడటం, ఆ ఆశ తీరడం కోసం అక్రమాలు చెయ్యడం మంచిది కాదు. అప్పుడు మనిషి సుఖ శాంతులతో జీవించగలడు. మామూలు మనిషి కానీ, రాజు కాని ధనం సంపాదించాలి. రాజ్యమునకు, మనిషికి ధనం అవసరం. కాని ఆ ధనము సంపాదించడానికి అకృత్యాలు చెయ్యకూడదు. ప్రజల వద్దనుండి సానుకూలంగా ధనమును రాబట్టాలి. రాజు తన శక్తికి మించి ధనార్జనకు పాల్పడకూడదు. తాను ఒక్కడే అందరిలోకీ ధనవంతుడు కావాలని అనుకోకూడదు. అది అన్ని అనర్థాలకు దారి తీస్తుంది. అసలుకే ముప్పు తెస్తుంది. కడకు అతని ప్రాణాలనే హరిస్తుంది. అని చెప్పి ధనం సంపాదించకుండా ఉండకూడదు. ఎందుకంటే ధనం లేని వాడిని ప్రజలు గౌరవించరు. దొంగలను, దారి దోపిడీదారులను రాజు తన బలగములో చేర్చుకొన కూడదు. అలా చేస్తే కోరి కోరి అవస్థలు తెచ్చిపెట్టుకోవడమే అవుతుంది. తన సైన్యము లో అధర్మపరులుంటే ఆ రాజుకు విజయం చేకూరదు. పూర్వము పారియాత్ర పర్వతం మీద ఒక వేటకాడు ఉండే వాడు. వాడి వృత్తి వేటాడటం... అయినా అతను న్యాయాన్ని ధర్మాన్ని పాటించేవాడు. తల్లి తండ్రులను పూజించేవాడు. పక్కన ఉన్న మున్యాశ్రమములలో ఉన్న మునులకు కందమూలములు ఫలములు అందించేవాడు. తన మీదికి ఎవరన్నా వస్తే వారిని చించి చెండాడేవాడు. అతని పేరు కాపవ్యుడు. అక్కడ ఉన్న వేటకాళ్లందరూ అతనిని తమ నాయకునిగా ఎన్నుకోవాలని అనుకున్నారు. అతని వద్దకు వెళ్లి ఇలా అన్నారు. "నీవు అత్యంత బలవంతుడవు. ధర్మాత్ముడవు. నీవు మా అందరికీ నాయకుడిగా ఉండాలి. మేము నీ ఆజ్ఞ మేరకు నడచుకుంటాము" అని అన్నారు.

దానికి కాపవ్యుడు ఇలా అన్నాడు. " నాకు కొన్ని నియమాలున్నాయి. మనము పసిబిడ్డలను, మునులను, స్త్రీలను చంప కూడదు, వారికి హానిచెయ్యకూడదు. స్త్రీలను చెరపట్టడం బలాత్కారం చెయ్యడం చెయ్యకూడదు. జంతువులలో కూడా ఆడ జంతువులను మనం

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

వేటాడకూడదు. గోవులకు బ్రాహ్మణులకు హాని చెయ్యకూడదు. గోబ్రాహ్మణుల రక్షణ కోసం మనం పాటుపడాలి. పంట పొలాలను నాశనం చెయ్యకూడదు. ప్రజలను బాధించి మనం బాగు పడకూడదు. మీరు ఈ ప్రకారం నడుచుకుంటాను అని మాట ఇస్తే నేను మీకు నాయకుడిగా ఉంటాను." అని చెప్పాడు. దానికి వారు ఎంతో సంతోషించారు. ఆ ప్రకారం నడచు కుంటామన్నారు. ఆ ప్రకారంగా కాపవ్యుడు అప్పటి వరకూ వేటాడుతూ, దొంగతనాలు చేస్తూ బతుకుతున్న ఆ వేటగాళ్లను తన మంచి తనంతో సజ్జనులుగా మార్చివేసాడు. ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంగా నీకు ఇంకొక కథ చెబుతాను విను. ఒక మడుగులో మూడు చేపలు ఉన్నాయి. వాటి పేరు దీర్ఘదర్శి, ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు, దీర్ఘసూత్రుడు. ఇంతలో వేసవి కాలం వచ్చింది. ఎండలకు ఆ మడుగులో నీళ్లు ఇంకిపోసాగాయి. అది చూచి దీర్ఘదర్శి మిగిలిన చేపలతో ఇలా అంది. "మిత్రులారా! మనం ఉన్న చెరువు లోని నీరు ఇంకి పోతూ ఉంది. బాగా నీ ళ్లు ఉన్నప్పుడే మనం వేరే సమృద్ధిగా నీరు ఉన్న మడుగులోనికి మారి పోదాము." అని చెప్పింది. ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు ఇలా అన్నాడు. "నీతో నేను ఏకీభవించను. చెరువు ఎండి పోయినప్పుడు తగిన ఉపాయము ఆలోచిద్దాము ఇప్పటి నుండి దిగులుపడటం ఎందుకు." అని అంది. ఆ మాటలకు దీర్ఘ సూత్రుడు ఇలా అన్నాడు. "ఇంకా ఈ చెరువులో నీళ్లు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి. నీళ్లు ఎండి పోయినప్పుడు చూద్దాము. ఇప్పుడే భయపడ పని లేదు." అన్నాడు.

దీర్ఘదర్శి తన ప్రయత్నం తాను చేసుకొని వేరే చెరువుకు మారిపోయింది. వేసవి కాలం తీవ్రంగా ఉంది. ఎండలు ముదిరాయి. చెరువులో నీళ్లు ఎండి పోయాయి. జాలర్లు వలలు పట్టుకొని చేపలుపట్టడానికి తయారయ్యారు. ప్రాప్త కాలజ్ఞుడు ఆలోచించాడు. ఒక జాలరి వద్ద ఉన్న వలలో ఒక తాడును కరిచి పట్టుకొని చచ్చిన చేపవలె పడి ఉన్నాడు. ఆ జాలరి వాడు వలను బయటకు తీసి ఒడ్డు మీద జాడించాడు. అప్పుడు ప్రాప్త కాలజ్ఞుడు ఎగిరి పక్కనే ఉన్న బురద గుంటలో పడ్డాడు. అక్కడే దాక్కున్నాడు. దీర్ఘ సూత్రుడు మాత్రం ఏ ఉపాయం లేకుండా జాలరి వలలో పడ్డాడు. చచ్చాడు.

కాబట్టి రాబోయే ఆపదను ముందుగా పసికట్టి ఆ ఆపదను తప్పించు కొన్నాడు దీర్ఘదర్శి. అతడు నీతిమంతుడు. సుఖపడ్డాడు. అప్పటి కప్పుడు ఉపాయం ఆలోచించి ఆపదను తప్పించుకొన్నాడు ప్రాప్తకాలజ్ఞుడు. అతడు ప్రతిదానినీ సందేహిస్తుంటాడు. ఒకనిర్ణయానికి రాలేడు. ముందు చూపుగానీ, ఉపాయం గానీ లేకుండా చిక్కుల్లో పడ్డాడు దీర్ఘసూత్రుడు. కాబట్టి రాజు దీర్ఘ దర్శి మాదిరి దూరపు చూపుతో ఉండాలి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! తన శత్రువుల చేతిలో చిక్కి బలము కోల్పోయిన రాజు తన కష్టముల నుండి ఎలా గట్టెక్కుతాడో వివరించండి." అని అడిగాడు. ధర్మరాజా! ఈ సందర్భంలో ఒక కథ చెబుతాను విను. ఒక అడవిలో ఒక పెద్ద మర్రి చెట్టు ఉంది. దాని మొదట్లో ఉన్న కలుగులో పలితుడు అనే ఒక ఎలుక నివాసం చేస్తూ ఉంది. అదే చెట్టు మీద రోజశుడు అనే పిల్లి కూడా కాపురం ఉంటూ ఉంది. ఒక బోయవాడు ప్రతి రోజూ రాత్రి ఆ

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

చెట్టు దగ్గరలో ఒక వల పెట్టే వాడు. మరునాడు వచ్చి ఆ వలలోపడ్డ పక్షులను తీసుకొని వెళ్లేవాడు. ఒక రోజు చెట్టు పైనున్న పిల్లి ఆ వలలో పడింది. పిల్లి వలలో పడటంతో ఎలుక నిర్భయంగా బయటకు వచ్చింది. ఆహారం కోసం వెతుకుతూ ఉంది. ఇంతలో దానికి ఒక గుడ్లగూబ, ఒక ముంగిస కనిపించాయి. ఎలుక పైప్రాణాలు పైనే పోయాయి. పరుగెత్తుకుంటూ కలుగు దగ్గరకు వచ్చింది. ఒక ఉపాయం ఆలోచించింది. నెమ్మదిగా వలలో ఉన్న పిల్లి దగ్గరకు వచ్చింది. "ఓ మార్జాలమా! నేను నీ వల తాళ్లను కొరికి నిన్ను విడిపిస్తాను. నువ్వు నన్ను గుడ్లగూబ ముంగిస బారి నుండి రక్షించు. అని అడిగింది. ""

"" "ఓ మూషికమా! నీకు పరులకు ఉపకారం చేసే గుణం ఉండటం నాకు ఆనందం కలిగించింది. నిన్ను నేను తప్పకుండా రక్షిస్తాను. నన్ను చూస్తే ముంగిస,గుడ్లగూబ భయపడతాయి. కాబట్టి నన్ను విడిపించు." అని చెప్పింది. "తప్పకుండా విడిపిస్తాను" అని ఆ ఎలుక పిల్లి పక్కలో చేరింది. పిల్లి ఎలుక పక్క పక్కనే ఉండటం చూచి ముంగిస, గుడ్లగూబ పారిపోయాయి. "ఇంక తాళ్లు కొరికి నన్ను విడిపించు." అంది పిల్లి. "ఉండు కొరుకుతాను. తొందర పడతావేం." అంటూ దూరంగా వెళ్లి కూర్చుంది పిల్లి. "అబ్బా మూషికమా నేను నీ ప్రాణాలు కాపాడాను. నన్ను కూడా కాపాడు. తొందరగా తాళ్లు కొరుకు." అంది పిల్లి. "" "అదికాదు మార్జాలమా! రేపు ఉదయం బోయవాడు వస్తాడు. వాడిని అల్లంత దూరంలో చూచి నేను నీ వల తాళ్ల గబా గబా కొరికేస్తాను. నీవు భయంతో చెట్టు ఎక్కుతావు. నేను కలుగులోని దూరిపోతాను. ఇప్పుడే కొరికాను అనుకో నువ్వు నన్ను తినేస్తావు కదా. నీవు నాకన్నా బలవంతుడివి. బలవంతుడితో స్నేహం చేసినా, అతనిని ఎక్కువగా నమ్మకూడదు. కొంచెం జాగ్రత్తగా ఉండటం మంచిది కదా!' అంది ఎలుక. "అదేంటి ఎలుకా అలా అంటావు. నేను నీ ప్రాణాలు కాపాడాను కదా! నువ్వు కూడా నన్ను ఆపదల నుండి కాపాడు." అంది పిల్లి. 'నువ్వు నన్ను నమ్ము పిల్లీ నేను నిన్ను కాపాడుతాను. ఏ సమయంలో ఏ పని చెయ్యాలో నాకు బాగా తెలుసు కదా!" అంది ఎలుక. ఇంతలో తెల్లవారింది. బోయవాడు పెద్ద కత్తి తీసుకొని వచ్చాడు. వాడి వెంట వేట కుక్కలు కూడా వచ్చాయి. వాళ్లను చూచిన పిల్లి "అమ్మో బోయవాడు కుక్కలతో సహా వస్తున్నాడు. ఇంక నేనేం చేసేది." అని వాపోయింది.

"భయపడకు పిల్లీ నేను ఉన్నాగా" అంటూ కరా కరా ఆ తాళ్లను కొరికేసింది. పిల్లి పారిపోయి చెట్టెక్కింది. ఎలుక తన కలుగులో దూరింది. కిచ కిచ మంటూ చూస్తూ ఉంది. ఇంతలో బోయవాడు అక్కడకు వచ్చాడు. వల తునా తునకలుగా కొరక బడి ఉంది. వలలో పక్షులు లేవు. ఉసూరుమంటూ వెళ్లిపోయాడు. అప్పుడు పిల్లి చెట్టు దిగి కిందికి వచ్చి "మిత్రమా నీ వంటి మిత్రుడు దొరకడం నా అదృష్టం. మనం స్నేహంగా ఉందాము. ముందుగా నేను నిన్ను కాపాడాను. కాని నువ్వు నన్ను నమ్మలేదు. ఇది ధర్మమా! నాతో కలిసి మెలిసి ఉండు. మనం చక్కగా బతుకుదాము." అని చెప్పింది పిల్లి. అప్పుడు ఎలుక ఇలా అంది. "మార్జాలమా! నీవు

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

చెప్పింది నిజమే. వీడు మిత్రుడు, వీడు శత్రువుఅని తెలుసుకోడం చాలా కష్టం. ఆ నేర్పు అందరికీ ఉండదు. మిత్రులు అని అనుకున్నవారు శత్రువులుగా మారుతున్నారు శత్రువులు అనుకున్నవారు మిత్రులు గా మారుతున్నారు బలవంతుడితో అవసరం కొద్దీ స్నేహం చేసినా, అవసరం తీరగానే ఆ స్నేహం వదిలెయ్యాలి. లేకపోతే ఆపదలలో చిక్కుకుంటాడు. నువ్వు నాకు సాయం చేసావు. నేను కూడా నీకు సాయం చేసాను. తీరి పోయింది. ఎప్పటిలాగే ఎవళ్లకు వాళ్లం బతుకుదాము. అవసరం వచ్చినప్పుడు ఒకరికి ఒకరం సాయం చేసుకుందాము. నీకూ నాకూ జన్మ వైరం ఉంది. భగవంతుడు నన్ను నీకు ఆహారంగా సమకూర్చాడు. నిన్ను నమ్మి నేను నీతో స్నేహం చేస్తే నీ మనసు మారి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నన్ను నువ్వు తింటావు. ఆ బుద్ధి నీకు పుట్టకపోయినా నీ సంతానం, బంధువులు నీకు కలిగిస్తారు. పైగా రాత్రంతా ఆహారం లేక నువ్వు బాగా ఆకలిగా ఉన్నావు. అందుకని నన్ను పిలుస్తున్నావు. నేను నీ దగ్గరకు రాగానే నన్ను తినేస్తావు. ఇది నీకు ధర్మమా! ! నీమాటలు నమ్మి నీ దగ్గరకు వస్తానని ఎలా అనుకున్నావు." అని పలికింది ఎలుక.

అప్పుడు పిల్లి ఎలుకతో ఇలా అంది. "అయ్యో అదేంటి! అలాగంటావు. నేను నువ్వు చేసిన మేలు ఎలా మరిచిపోతాను. నీ వల్లనే కదా నా ప్రాణాలు దక్కాయి. నా ప్రాణాలు కాపాడిన నిన్ను నేను తింటానా!" అంది పిల్లి. "నేనూ అదే అంటున్నాను. నా ప్రాణాలు నువ్వుకాపాడావు. నీ ప్రాణాలునేను కాపాడాను. ఇది చాలు. నేను నీ దగ్గరకు రావడం తగదు. ఎందుకంటే శుక్రనీతి ఈ విధంగా చెబుతోంది. బలవంతుడైన శత్రువుతో అవసరం కొద్దీ స్నేహం చేసినా, అవసరం తీరగానే అతనిని వదిలెయ్యాలి. సాయం చేసాడు గదా అని శత్రువును నమ్మితే కీడు తప్పదు. నమ్మకూడని వారిని నమ్మకూడదు. నమ్మతగిన వారిని కూడా మితంగానే నమ్మాలి. గుడ్డిగా నమ్మడం అసలు పనికిరాదు. ఎంతటి మిత్రులనైనా నమ్మినట్టుగా నటిస్తూనే, నమ్మక పోవడమే రాజనీతి. కాబట్టి నీ వంటి జన్మశత్రువును నమ్మకుండా నేను బతుకుతాను. నీకు శత్రువైన బోయవాడి కంటపడకుండా నువ్వు బతుకు. ఇంక వెళ్లు." అని పలికింది ఎలుక. పిల్లి ఎలుక ఎవరి దారిన అవి వెళ్లిపోయాయి. కాబట్టి ధర్మనందనా! తన శత్రువు బలవంతుడైతే మరొక బలహీనుడైన శత్రువు సాయం తీసుకొని తన శత్రువును ఓడించాలి. అవసరం కొద్దీ శత్రువుతో స్నేహం చేయాలి. ఇది రాజనీతి." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ఎవరిని నమ్మితే మనసుకు శాంతి కలుగుతుంది. ఎవరిని నమ్మితే కష్టాలలో చిక్కుకుంటాము. అసలు అందరినీ నమ్మాలా! లేక ఎవరినీ నమ్మకూడదా! వివరించండి" అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

"ధర్మనందనా! పూర్వము బ్రహ్మదత్తుడు అనే రాజు ఒక చిలుకను పెంచు తున్నాడు. ఆచిలుకతో స్నేహంగా ఉండేవాడు. ఆ చిలుక ఒక పిల్లను పెట్టింది. చిలుక పిల్ల తో ఆ రాజు యొక్క కుమారుడు రోజూ ఆడుకుంటు ఉండే వాడు. తల్లి చిలుక తాను తెచ్చిన పండ్లను తన బిడ్డకు, రాజకుమారుడికి సమానంగా పంచి పెట్టేది. ఒకరోజు తల్లి చిలుక లేని సమయంలో రాజకుమారుడు చిన్న చిలుకను చంపేసాడు. సాయంత్రం

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

గూటికి వచ్చిన చిలుక, చచ్చి పడి ఉన్న తన బిడ్డను చూచింది. ఏడిచింది. "ప్రతి రోజూ పండ్లు ఫలాలు తెచ్చి తన బిడ్డతో సమానంగా చూచిన రాజ కుమారుడు తన బిడ్డను నిర్దాక్షిణ్యంగా చంపేసాడు. రాచ బిడ్డలకు దయ జాలి ఉండవేమో. వాళ్లకు లేని దయా జాలీ నాకెందుకు ఉండాలి." అని పెద్ద చిలుక రాజకుమారుడి కళ్లను తన వాడి గోళ్లతో పొడిచింది. రాజ కుమారుడు గుడ్డివాడయ్యాడు. తరువాత పెద్ద చిలుక రాజు ముందు వాలింది. "రాజా! నీ కొడుకు నా బిడ్డను చంపాడు. పాపం చేసాడు. తాను చేసిన పాపానికి ఫలితం అనుభవించాడు. ఇందులో నేనుచేసిన పాపం ఏమీ లేదు. ఇంక నేను ఇక్కడ ఉండటం నీతో స్నేహం చెయ్యడం తగదు. నేను వెళ్లి పోతున్నాను." అని పలికింది. అప్పుడు రాజు చిలుకతో ఇలా అన్నాడు. "చిలుకా! నీవు చెప్పినది నిజమే. నీకు ఏ పాపమూ అంటదు. కానీ నీవు వెళ్లి పోవడం ఏమీ బాగాలేదు. మనం యధాప్రకారం స్నేహంగా ఉందాము." అన్నాడు రాజు. 'మహారాజా! నేను నీ కుమారుడి కళ్లు పొడిచాను. నీకు నా మీద కోపం పగ ఉన్నాయి. అవి ఎక్కడకు పోవు. మనం కలిసి ఉండటం అసంభవం. అనిపలికింది చిలుక.

"చిలకా! అలా అనకు. నా కొడుకు నీ పిల్లను చంపాడు. నువ్వు నా కొడుకు కళ్లు పొడిచావు. ఆ విషయం అంతటితో తీరిపోయింది. అంత మాత్రం చేత నీ లాంటి మంచి వాడి స్నేహం వదులుకునే బుద్ధిహీనుడిని కాను నేను. "అని అన్నాడు మహారాజు. "రాజా! ఒకసారి మన స్నేహం చెడిపోయిన తరువాత తియ్యటి మాటలతో ఆ పగ మరిచిపోయినా చివరకు కీడు తప్పదు. అంతేగానీ మేలు జరగదు. పగ ఐదు రకాలుగా కలుగుతుంది. పరుల భూములను ఆక్రమించుకోడం ద్వారా గానీ, దాయాదుల మధ్య ఆస్తి తగాదాల వల్లగానీ, ఆడవాళ్లు మాటా మాటా అనుకోడం వల్లగానీ, మరొకరికి తీవ్రమైన అపకారం చెయ్యడం వల్ల గానీ, పగ మొదలవుతుంది. ఒక సారి పుట్టిన పగ ఏ నాటికీ చల్లారదు. నివురు గప్పిన నిప్పులాగా లోలోపల రగులుతుంటుంది. పగ పైకి కనపడటం లేదని పగవాడిని నమ్మితే చెడిపోతాడు. ఒకసారి పగ పుడితే తల్లి తండ్రులను, అన్న తమ్ములను, కడుపున పుట్టిన సంతానాన్ని ప్రాణస్నేహితులను ఎవరినీ నమ్మకూడదు. కాబట్టి నీ తియ్యటి మాటలను నమ్మి నేను నీతో స్నేహం కొనసాగించను." అని పలికింది చిలుక. "అదేంటి చిలుకా! అలా అంటావు. కాల వశం వల్ల మంచి చెడూ జరుగు తుంటాయి. వాటిని నియంత్రించడం మన తరమా! నీ లాంటి స్నేహితుడిని నేను ఎలా వదులుకుంటాను. అన్నాడు రాజు. "రాజా! నువ్వు నాతో ఎంతో సౌమ్యంగా మాట్లాడుతున్నా, ఆ మాటల వెనక ఉన్న పగ ద్వేషం స్పష్టంగా కనపడుతున్నాయి. కాబట్టి నేను నీ దగ్గర ఉండలేను.' అని ఎగిరిపోయింది.

కాబట్టి, రాజు తన వారిని గానీ, ప్రజలను గానీ గుడ్డిగా నమ్మరాదు. ఈ సందర్భంలో కణికుడు శత్రుంజయుడు అనే రాజుకు ఉపదేశించిన హితవచనములు చెబుతాను విను. రాజు బయటకు తియ్యగా మాట్లాడుతూ మనసులో

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

కరుగ్గా ఉండాలి. అందర్నీ నమ్మినట్టే ఉండాలి గానీ ఎవరినీ నమ్మకూడదు. దాయాదుల సాయంతో శత్రురాజులను జయించాలి. తరువాత వారికి పారి తోషికాలు ఇవ్వాలి. కాని వారిని దూరంగా ఉంచాలి కానీ నమ్మరాదు. అవసరం వచ్చినప్పుడు శత్రువును బుజాల మీద ఎక్కించుకోవాలి. అవసరం తీర గానే కుండను నేలకేసి కొట్టినట్టు విసిరెయ్యాలి. మద్యపానము, జూదము, వేట, స్త్రీలోలత్వము, రాజులకు వినోద సాధనములు. కాని వీటి విషయంలో మితిమీరకుండా అప్రమత్తంగా ఉండాలి. రాజు ఒక పని తల పెడితే అది పూర్తి అయ్యేదాకా ఎవ్వరికీ తెలియనివ్వకూడదు. తెలిసినా తెలియనట్టు, చూచినా చూడనట్టు, వినినా విననట్టు ఉండాలి. రాజు తనకు ఇష్టం లేని పనిని -- అదుగో చేస్తాను ... ఇదిగో చేస్తాను.... అని కాలయాపన చెయ్యాలి. ప్రజలను మభ్య పెట్టాలి. తరువాత ఏదో ఒక నెపంతో దానిని ఎగ గొట్టాలి. అత్యంత గర్వంతో కార్యాకార్య విచక్షణ లేని వాడిని, మంచి చెడు తెలియని వాడినీ, చెడు మార్గంలో నడిచేవాడిని, గురువైనా సరే దండించాలి. సాంతంగా తీర్చని అప్పు, పూర్తిగా ఆరని నిప్పు, పూర్తిగా తీరని పగ, ఎప్పటికయినా కీడు చేస్తాయి. మృదుత్వంతో దేనినైనా సాధించవచ్చు. సామ రస్యంతో శత్రువునైనా నాశనం చెయ్యవచ్చు. కాబట్టి మృదుస్వభావము గుణములలో కల్లా ఉత్తమగుణము." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ధర్మ భ్రష్టత్వం కలిగినప్పుడు కరువుకాటకాలు సంభవిస్తాయి. అప్పుడు ద్విజులయిన బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులు ఎలా బతకాలి చెప్పండి.' అని అడిగాడు ధర్మరాజు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు.
(ద్విజులు అంటే కేవలం బ్రాహ్మణులు అనే కాదు. ద్విజులు అంటే రెండుసార్లు పుట్టినవారు. వీరికి ఉపనయనం రెండో జన్మతో సమానం. బ్రహ్మ, వైశ్య, క్షత్రియులకు ఉపనయనం చేస్తారు. అందుకని వారిని ద్విజులు అన్నారు.). ఈ సందర్భంలో భీష్ముడు విశ్వామిత్రునకు ఒక ఛండాలుడికీ జరిగిన సంవాదన వినిపించాడు.

ధర్మనందనా! త్రేతాయుగము ద్వాపర యుగ సంధిలో 12 ఏళ్లపాటు తీవ్రమైన కరువు సంభవించింది. నదులు, చెరువులు ఎండిపోయాయి. చెట్లు పచ్చిక బయళ్లు ఎండిపోయాయి. పశువులు చచ్చిపోతున్నాయి. రాజులు ప్రజల వద్ద ఉన్న ధాన్యమును పన్నుల రూపంలో లాగేసుకున్నారు. బలవంతులు బలహీనులను దోచుకుంటున్నారు. బ్రాహ్మణుల తమ తమ ధర్మములను తప్పి ప్రవర్తిస్తున్నారు. యజ్ఞయాగాదులు చెయ్యడం మానేసారు. ఆకలికి తట్టుకోలేక జనం చచ్చిపోతున్నారు. ఆ సమయంలో విశ్వామిత్రుడు అనే మహర్షి ఆకలికి తట్టుకోలేక ఆహారం కోసం వెదుకుతున్నాడు. సాయంత్రానికి అతను ఒక పల్లెకు చేరుకున్నాడు. అది ఒక మాల పల్లె. సొమ్మసిల్లి ఒక గుడిసె ముందు పడిపోయాడు. అతని పక్కనే ఒక కుక్క శరీరం పడి ఉంది. దాని చర్మం ఒలిచి మిగిలిన శరీరం అక్కడ ఎండ పెట్టారు. ప్రాణం పోయే సమయంలో కుక్క మాంసం తిన్నా పాపం లేదని, విశ్వామిత్రుడు మెల్లగా ఆ కుక్క మాంసం దొంగిలించ బోయాడు. దానిని అక్కడే ఉన్న ఒక ఛండాలుడు చూచాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

"ఎవరునువ్వు? ఎందుకు కుక్క మాంసం దొంగిలిస్తున్నావు?" అని అడిగాడు. "అయ్యా! నా పేరు విశ్వామిత్రుడు. ఆకలితో ఉన్నాను. చాలా రోజుల నుండి ఆహార పానీయములు లేవు ఆకలితో దహించుకు పోతున్నాను. ప్రాణాలు నిలుపు కోడానికి కుక్క మాంసం తిన్నా తప్పులేదు అని అనుకున్నాను. అందుకని ఈ కుక్క మాంసం తీసుకుంటున్నాను. అగ్ని పవిత్రుడు ఐనా సర్వభక్షకుడు కదా. అలాగే నేనూ" అని చెప్పాడు విశ్వామిత్రుడు. "మహాత్మా! కుక్క మాంసం అన్ని మాంసములలోకీ నీచమైనది కదా. మరొక జంతువు మాంసం కోసం వెతుక్కోండి." అని అన్నాడు. "బ్రహ్మ నాకు అండగా ఉన్నాడు. నాకు ఏ పాపమూ అంటదు. ముందు ప్రాణం నిలుపుకోడం ముఖ్యం. బ్రతికి ఉన్నట్టయితే తపస్సు చేసో యజ్ఞ యాగములు చేసో ఈ పాపం పరిహారం చేసుకుంటాను. నాకు జీవనాధారమైన ఈ కుక్క మాంసం వదిలిపెట్టను. అని అన్నాడు. "మహాత్మా! మీలాంటి తాపసులు ఇలాంటి పని చెయ్యవచ్చునా! కుక్క మాంసం తినడం అపవిత్రము అధమం కాదా!" అని అన్నాడు ఆ ఛండాలుడు. 'అయ్యా! అగస్త్య మహా ముని రాక్షసుని మాంసం తిన్నాడు కదా! అతని పేరు ప్రతిష్టలు నశించలేదు కదా. నేనూ అంతే" అని అన్నాడు విశ్వామిత్రుడు. ఓ మహర్షి! అగస్త్య మహాముని రాక్షసుల బారి నుండి లోకాలను రక్షించడానికి రాక్షసుల మాంసం తిన్నాడు. మరి మీరు మీ ఆకలి తీర్చుకోడానికి కుక్క మాంసం తింటున్నారు. మీరూ అగస్త్యుడు ఒకటి ఎలా అవుతారు." అని అన్నాడు ఆ ఛండాలుడు. "ఓయీ! ఈ దేహం బ్రహ్మజ్ఞానానికి ఆలవాలమయింది. నేను ఏం చేసినా తప్పులేదు. అడ్డులే." అని అన్నాడు విశ్వామిత్రుడు. "అది కాదయ్యా! దొరికిన ఆహారం వదులుకోడం ఇష్టం లేక అలా అంటు న్నావు కానీ దీని వలన నీ తేజస్సుకు హాని కలుగుతుంది కదా!" అని అన్నాడు ఆ ఛండాలుడు.

"అయ్యా! నేను బతకాలనుకుంటున్నాను. నాకు ఈ మాంసం ఇవ్వు. నేను నిన్ను అడిగి తీసుకుంటున్నాను కాబట్టి నాకు దొంగతనం వలన వచ్చే దోషం రాదు.' అని అన్నాడు విశ్వా మిత్రుడు. "మహానుభావా! మీరు ఎంతో పుణ్యాత్ములు. అటువంటి మీరు అధముడనైన నా దగ్గర నుండి దానం పుచ్చుకోవచ్చునా! ఇంతకన్నా కఠినంగా మాట్లాడటం నాకు చేతకాదు. ఇదుగో కుక్క మాంసం నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు చేసుకోండి." అని అన్నాడు ఆ ఛండాలుడు. విశ్వామిత్రుడు ఆ కుక్క మాంసం తిని తన ప్రాణాలు నిలబెట్టుకున్నాడు. తరువాత వానలుకురిసాయి. చెట్లు చిగురించాయి. పంటలు పండాయి. కరువుపోయింది. విశ్వామిత్రుడు తపస్సు చేసి కుక్క మాంసం తిన్న పాపం పరిహారం చేసుకున్నాడు.

కాబట్టి ధర్మనందనా! ఆపత్కాలంతో ఏ తప్పుచేసినా దోషం లేదు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. " పితామహా! శరణు చొచ్చిన వారికీ, ఆపదలలో ఆదుకున్న వారికీ ఎలాంటి ఫలం దక్కుతుంది." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఒక బోయవాడు అడవిలోకి వేటకు వెళ్లాడు. కొన్ని పక్షులను పట్టుకున్నాడు. ఇంతలో

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

భయంకరమైన గాలి వాన వచ్చింది. చీకటి పడింది. అడివంతా జలమయం అయింది. ఆ బోయ వాడు ఒక మర్రి చెట్టు కింద తలదాచు కున్నాడు. చలికి గజగజ వణుకుతున్నాడు. ఈ ఆపద నుండి గట్టెంకించమని ఇంక మీదట వేటాడనని, జీవహింస చెయ్యననీ ఆ చెట్టును వేడుకున్నాడు. ఆ చెట్టు మీద ఒక పావురం గూడు కట్టుకొని నివసిస్తూ ఉంది. దాని భార్య ఆహారం కోసం బయటకు వెళ్లింది. ఇంకా రాలేదు. మగ పావురము ఆడ పావురము కోసం ఎదురు చూస్తూ పరితపిస్తూ ఉంది. "అయ్యో! ఇంత రాత్రి అయింది. చీకటి పడింది. ఆహారం కోసం వెళ్లిన పావురం ఇంకా గూడు చేరుకోలేదు. ఈ వానలో ఎక్కడ అవస్థలు పడుతూ ఉందో ఏమో. నా భార్యలేని నా బతుకు ఎందుకు. నా భార్యలేని ఈ గూడు పాడుపడినట్టుంది." అని ఏడుస్తూ ఉంది. కాని ఆ ఆడ పావురము ఆ చెట్టు కింద తలదాచుకుంటున్న బోయవాడి వలలో ఉంది. అది తన భర్త మాటలు విన్నది. "ఆహా! నా జన్మ సార్ధకమయింది. నేను ఎంతో పుణ్యాత్మురాలను. నా భర్త మాటలు చెవులారా విన్నాను." అని మురిసి పోయింది. నేను ఇక్కడ ఉన్నాను అని కిచా కిచా అరిచింది. ఆ అరుపులు మగ పావురం వింది. అప్పుడు ఆడ పావురము మగ పావురముతో ఇలా అంది.

"అయ్యా! ఈ బోయవాడు ఈ చెట్టు శరణు జొచ్చాడు. ఇతడు మనకు అతిథి. కాబట్టి ఇతనికి అతిథి సత్కారాలు చెయ్యి ."అని చెప్పింది. వెంటనే మగ పావురము ఆ బోయవాడి ముందు వాలింది. "అయ్యా! మీరు మాకు అతిథులు. మీకు ఏ విధంగా అతిథి సత్కారములు చెయ్యగలను. " అంది. "ప్రస్తుతము నాకు బాగా చలిగా ఉంది" అని అన్నాడు ఆ బోయవాడు. వెంటనే ఆ పావురము అక్కడక్కడ ఉన్న ఎండు చితుకులు ఏరి కొని వచ్చి మంట చేసింది. ఆ మంటలో బోయవాడు చలి కాచుకున్నాడు. తనకు ఆకలిగా ఉంది అని అడిగాడు ఆ బోయవాడు. "అయ్యా! మేము ఎప్పుడు ఆకలి అయితే అప్పుడు ఆహారము తెచ్చుకొని తింటాము. మీ మానవుల మాదిరి దాచుకొనము. మీరు మా పావురములను ఆహారంగా తింటారు కదా. నన్ను తినండి." అని ఆ నిప్పులో దూకి మంటలలో కాలిపోయింది. ఇది చూచిన బోయవాడికి జ్ఞానోదయం అయింది. "ఛీ...నాదీ ఒక బతుకేనా... ఈ పావురమునకు ఉన్న జ్ఞానం కూడా నాకు లేదు." అని తన వలలో ఉన్న పక్షులను అన్నింటినీ విడిచి పెట్టాడు. బోయవాని చెరలో నుండి విముక్తి పొందిన ఆడ పావురము తన భర్త మరణానికి విలపించింది. తన భర్తలేని బతుకు తనకు ఎందుకు అని ఆ మంటలలో తాను కూడా దూకి కాలిపోయింది. అప్పటికే దేవలోకము చేరుకున్న మగ పావురము ఒక దివ్యమైన విమానంలో తన ఆడపావురము కొరకు ఎదురు చూస్తూ ఉంది. ఇదంతా కళ్లారా చూచిన బోయవాడు తన వద్ద ఉన్న వలను మిగిలిన వేట సామగ్రిని అక్కడే వదిలేసి విరాగిగా వెళ్లిపోయాడు.

ఉంది అని అర్ధం అయింది నక్కకు. తను గనక వీళ్లను చీకటి పడేదాకా ఆపగలిగితే గ్రద్ధ వెళ్లిపోతుంది. తరువాత తను ఒక్కతే ఈ శవాన్ని తినెయ్యవచ్చు అని అనుకుంది. వెంటనే వారి దగ్గరకు వెళ్లింది. "అయ్యాలారా! ఆ గ్రద్ధ మాటలకు భయపడకండి. తనివిదీరా ఏడవండి.

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అయినా అంత అందమైన బాలుని శవాన్ని వదిలి వెళ్లడానికి మీకు మనసు ఎలా ఒప్పుతుంది. మీ ఏడుపులు ఆలకించి ఏ దేవుడైనా మీ పిల్లవాడికి ప్రాణదానం చెయ్యవచ్చునేమో! అయినా ఇంకా సూర్యాస్తమయం కాలేదు కదా! భయం ఎందుకు."అని చెప్పింది. వారు మరలా శవం దగ్గరకు వచ్చి చుట్టు కూర్చుని ఏడుస్తున్నారు. "అయ్యో! ఏమిటీ వెర్రి! ఈ బుద్ధిలేని నక్కమాటలు వింటున్నారు. చూడండి. పీనుగ వికృతంగా మారిపోయింది. ఇంకా ఏం బతుకుతుంది. ఆ కర్కశ హృ దయుడైన యముడు మీ కుమారుని ప్రాణములను ఎప్పుడో తీసుకొని పోయాడు. మీరు ఎంత ఏడ్చినా ప్రయోజనము లేదు. తొందరగా పోయి ఈ బాలునికి ఉత్తర కర్మలు చేసి దానధర్మములు చెయ్యండి. ఉత్తమగతులు కలిగించండి" అని తొందరపెట్టింది గ్రద్ధ. గ్రద్ధ మాటలు విని వారు మరలా వెళ్ల బోతుంటా నక్క ఆపింది. "ఆ గ్రద్ధ హృదయం క్రూరమయినది. ఈ బిడ్డను చూస్తుంటే నాకే గుండెలు తరుక్కు పోతున్నాయి. మీరు ఎలా విడిచి ఎలా వెళ్లగలుగుతున్నారు. అయ్యా మీరు గట్టిగా ఏడవండి. ఏ దైవమైనా కరుణించి మీ పిల్లవాడికి ప్రాణ దానం చెయ్యక పోడు.". అని వారికి అడ్డుపడింది నక్క.

"ఏవండోయ్ ! నేను పుట్టి 1500 సంవత్సరాలు అయింది. ఇప్పటిదాకా ఉంది అని అర్ధం అయింది నక్కకు. తను గనక వీళ్లను చీకటి పడేదాకా ఆపగలిగితే గ్రద్ధ వెళ్లిపోతుంది. తరువాత తను ఒక్కతే ఈ శవాన్ని తినెయ్యవచ్చు అని అనుకుంది. వెంటనే వారి దగ్గరకు వెళ్లింది. "అయ్యాలారా! ఆ గ్రద్ధ మాటలకు భయపడకండి. తనివిదీరా ఏడవండి. అయినా అంత అందమైన బాలుని శవాన్ని వదిలి వెళ్లడానికి మీకు మనసు ఎలా ఒప్పుతుంది. మీ ఏడుపులు ఆలకించి ఏ దేవుడైనా మీ పిల్లవాడికి ప్రాణదానం చెయ్యవచ్చునేమో! అయినా ఇంకా సూర్యాస్తమయం కాలేదు కదా! భయం ఎందుకు."అని చెప్పింది. వారు మరలా శవం దగ్గరకు వచ్చి చుట్టు కూర్చుని ఏడుస్తున్నారు. "అయ్యో! ఏమిటీ వెర్రి! ఈ బుద్ధిలేని నక్కమాటలు వింటున్నారు. చూడండి. పీనుగ వికృతంగా మారిపోయింది. ఇంకా ఏం బతుకుతుంది. ఆ కర్కశ హృ దయుడైన యముడు మీ కుమారుని ప్రాణములను ఎప్పుడో తీసుకొని పోయాడు. మీరు ఎంత ఏడ్చినా ప్రయోజనము లేదు. తొందరగా పోయి ఈ బాలునికి ఉత్తర కర్మలు చేసి దానధర్మములు చెయ్యండి. ఉత్తమగతులు కలిగించండి" అని తొందరపెట్టింది గ్రద్ధ. గ్రద్ధ మాటలు విని వారు మరలా వెళ్ల బోతుంటా నక్క ఆపింది. "ఆ గ్రద్ధ హృదయం క్రూరమయినది. ఈ బిడ్డను చూస్తుంటే నాకే గుండెలు తరుక్కు పోతున్నాయి. మీరు ఎలా విడిచి ఎలా వెళ్లగలుగుతున్నారు. అయ్యా మీరు గట్టిగా ఏడవండి. ఏ దైవమైనా కరుణించి మీ పిల్లవాడికి ప్రాణ దానం చెయ్యక పోడు.". అని వారికి అడ్డుపడింది నక్క. "ఏవండోయ్ ! నేను పుట్టి 1500 సంవత్సరాలు అయింది. ఇప్పటిదాకా చచ్చినవాడు బతికిరావడం నేను చూడలేదు వినలేదు. అయినా చచ్చిన వాళ్లు మరోజన్మ ఎత్తుతారు గానీ మరలా బతకడం ఏమిటి చాదస్తం కాకపోతేనూ" అని దీర్ఘం తీసింది గ్రద్ధ. గ్రద్ధ మాటలు విని వారు వెనక్కు మళ్లారు. మరలా నక్క వారికి అడ్డుపడింది. "ఒక్క మాట

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

వినండి. పూర్వము శ్రీరామ చంద్రుడు చనిపోయిన బ్రాహ్మణ కుమారుని బ్రతికించి ఇవ్వ లేదా! అలాగే నారదుడు చనిపోయిన సృంజయుని కుమారుని బ్రతికించలేదా! అలాగే ఏ సిద్ధుడో రాక్షసుడో దయ తలచి మీ బిడ్డను బ్రతికించడా! ఆలోచించండి." అని చెప్పింది గ్రద్ధ. ఇంతలో సూర్యాస్తమయం అయింది. చీకటిపడింది. మహా శివుడు శ్మశానంలో విహరించడానికి వచ్చాడు. వారిని చూచాడు. "మీకేం కావాలి?" అని అడిగాడు. మహా శివుని చూచి వారందరూ ఆయన ముందు సాష్టాంగ పడ్డారు. చనిపోయిన బాలుని బ్రతికించమని వేడుకున్నారు. వారి ప్రార్ధనల నాలకించిన శివుడు ఆ బాలుడిని బ్రతికించాడు. శతాయువుగా దీవించాడు. ఆకలితో ఉన్న గ్రద్దను, నక్కను ఆకలి లేకుండా దీవించాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! ఆర్తుల కన్నీళ్లు తుడవడం రాజు బాధ్యత. తమ పనులు చక్కబెట్టుకోడానికి కపటంగా మాట్లాడుతున్న వారి మాటల నేర్పు గ్రహించి ప్రవర్తించాలి. ధర్మనందనా! నీకు మరియొక కధను వివరిస్తాను. సావధాన చిత్తుడవై విను. హిమాలయ పర్వత ప్రాంతములలో ఒకపెద్ద బూరుగు చెట్టు ఉండేది. చాలా కాలం గా ఉడటం వలన అది బాగా ముదిరి పోయింది. దాని కాండం చాలా పెద్దది గా పెరిగిపోయింది. ఆ చెట్టు శాఖోపశాఖలుగా మైళ్లకొద్దీ విస్తరించింది.

ఒకరోజు నారదుడు అటుగా వెళుతూ ఠీవిగా నిలబడ్డ ఆ చెట్టునుచూచాడు. "ఓ వృక్షరాజమా! నువ్వు ఇంత వెడల్పు విస్తరించి ఉన్నావు. ఎన్నోపక్షులకు ఆశ్రయం ఇస్తున్నావు. మరి ఇన్ని గాలి వానలు వచ్చినా, ప్రచండంగా గాలులు వీచినా నీవు చలించకుండా ఎలా ఉండగలుగుతున్నావు. అవి నిన్ను ఏమీ చెయ్యలేదా! నిన్ను కూల్చలేదా! దీనికి కారణ మేమి?" అని అడిగాడు. ఆ మాటలకు బూరుగు చెట్టు గర్వంతోపొంగిపోయింది. " మునీంద్రా! నా బలం ముందు వాయుదేవుడు ఎంత? నాకున్న బలంలో వాయుదేవుడికి 18 వ వంతు కూడా లేదు. అలాంటి నన్ను వాయుదేవుడు ఏమి చేయగలడు." అని అన్నాడు. "అదేంటి వృక్ష రాజమా! వాయుదేవుని ధాటికి కొండలే కొట్టుకుపోతాయి. నువ్వెంత! ఈ లోకంలో జీవులు అన్ని వాయువు దేవుని మీద ఆధారపడి జీవి స్తున్నాయి కదా!" అని అన్నాడు నారదుడు. "అదేంకాదు మహర్షి! ఇంత పెద్ద పెద్ద కొమ్మలు, కాండము ఉన్న నన్ను ఎదుర్కోడం వాయుదేవునికి సాధ్యం కాదు లే!" అని అన్నది ఆ బూరుగు చెట్టు. నారదుడు అక్కడి నుండి వాయుదేవుని వద్దకుపోయి తమ ఇద్దరికీ జరిగిన సంభాషణ గురించి చెప్పాడు. వెంటనే వాయుదేవుడు ఆ బూరుగు చెట్టు వద్దకు వచ్చాడు. "ఏంటీ! నా కన్నా నువ్వు బలవంతుడివి అన్నావట. నిజమేనా!" అని అడిగాడు. "అవును అన్నాను. నీ కన్నా నేను బలవంతుడిని." అని అంది బూరుగు చెట్టు. ఆ మాటలకు వాయు దేవుడు నవ్వి "ఒకరోజు బ్రహ్మదేవుడు నీ నీడన కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకున్నాడని నీకు కృతజ్ఞతలు చెప్పాడనీ గర్వంతో విర్రవీగుతున్నావు. నీ బలం ఏపాటిదో రేపు చూపించు. " అని వెళ్లిపోయాడు. బూరుగు చెట్టు తనలో తాను తర్కించుకుంది. "అనవసరంగా నారదుడితో వివాదం పెట్టుకున్నాను. అయినా వాయుదేవుని బలం ముందు నేను ఏ పాటి."

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అని అనుకున్నాడు. వెంటనే రాత్రికి రాత్రి తన కొమ్మలు తాను విరగ్గొట్టుకొని మోడుగా మారిపోయాడు. మరునాడు వాయుదేవుడు అక్కడకు వచ్చాడు. మోడుగా మారిన చెట్టును చూచాడు. "నేను చెయ్యవలసిన పని నీకుగా నువ్వే చేసుకున్నావు." అని వెళ్లిపోయాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! తనకంటే బలవంతునితో బలహీనుడు పంతాలకు పోరాదు. పోతే చెడతాడు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! పాపమునకు మూలం ఏది! పాపం అనేది ఎక్కడ ఉంటుంది. ఎలా ఉంటుంది?" అని అడిగాడు ధర్మరాజు. 'ధర్మరాజా! అన్ని పాపములకు మూలము లోభము. ఆ లోభానికి మూలము తీరని కోరికలు, కామ వాంఛలు, కోపము, ఇతరుల మీద అసూయ, ఇతరులకు ద్రోహం తలపెట్టడం, ఇతరుల భార్యలను కామించడం, సిగ్గు... ఓర్పు లేకపోవడం, ప్రతి వస్తువు తనకే కావాలి అని ఆశ పడ డం, ఇవన్నీ లోభం కలుగ చేస్తాయి. ఎలాంటి వారినయినా ఈ లోభం ముంచుతుంది. కాబట్టి లోభత్వానికి దూరంగా ఉండు." అని పలికాడు భీష్ముడు. " మహాత్మా! అన్ని ఆపదలకు దుర్గతులకు మూలం అజ్ఞానం అని విన్నాను. ఆ అజ్ఞానం ఎలా ఉంటుంది." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మరాజా! లోభం వలన అజ్ఞానం పుడుతుంది. అజ్ఞానం అన్ని ఆపదలకు మూలం. కాబట్టి లోభం వదిలితే అజ్ఞానం దానంతట అదే పోతుంది. " అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! ధర్మములన్నింటిలోకీ ఉత్తమ ధర్మమేది?" అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! ధర్మములన్నింటిలోకీ ఇంద్రియ నిగ్రహం ఉత్తమ ధర్మము అని పెద్దలు చెబుతారు. ఇంద్రియ నిగ్రహానికి జ్ఞానం తోడయితే ఉత్తమ గతులు లభిస్తాయి. ఇంద్రియ నిగ్రహం కలవాడు కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యాలను జయిస్తాడు. ఇంద్రియ నిగ్రహం కలవాడికి బ్రహ్మ పదము సంప్రాప్తమవుతుంది. సర్వ ధర్మములలోకి తపస్సు ముఖ్యమైనది. తపస్సంటే ఆహార విహారములను నియమబద్ధంగా పాటించడం. తపస్సు వలన అన్ని పాపాలుపోతాయి. సత్యము శుచిత్వము పెంపొందుతాయి. సకల కార్యములు సిద్ధిస్తాయి." అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! దేవగణములు, పితృగణములు, బ్రాహ్మణులు, సత్యవ్రతమును ప్రశంసిస్తుంటారు కదా! ఆ సత్యవ్రత స్వరూపమును నాకు తెలపండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మనందనా! అన్ని ప్రాణుల యందు సమానత్వము కలిగి ఉండటం ఇంద్రియ నిగ్రహం, ఓర్పు, ధైర్యము, నిజాయితి కలిగి ఉండటం, యజ్ఞ యాగములు, దానధర్మములు చెయ్యడం, పరోపకారము చెయ్యడం, ఈర్ష్య, ద్వేషము లేకపోవడం, ఎవరినీ హింసించకపోవడం ఇవన్నీ సత్త్వ స్వరూపాలు. ఈ సత్యవ్రతము అన్ని ధర్మములకు మూలము. సత్యవ్రతాచరణము వలననే యోగము, మోక్షము లభిస్తాయి. సత్యవ్రతానికి వెయ్యి అశ్వమేధ యాగాలు కూడా సాటిరావు " అని చెప్పాడుభీష్ముడు. పితామహా! కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్య ములు అరి షడ్వర్గములు అంటారు కదా! అవివేటినుండి పుడతాయి. వాటిని ఎలా నాశనం చెయ్యవచ్చునో తెలపండి." అని అడిగాడు ధర్మజుడు. 'ధర్మనందనా! మన మనస్సులో మెదిలే భావాల లో నుండి కామం పుడుతుంది. ఆ కామం ఇలా ఉంటుంది అని తెలిస్తే ఆ కామం నశిస్తుంది.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

ఇతరులు చేసిన పనులు మనకు ఇష్టం లేక పోతే, మనలో కోపం పుడుతుంది. కొంచెం ఓర్పు వహిస్తే ఆ కోపం పోతుంది. మనకు ఉండేది అంతా శాశ్వతం. అంతా నాకే కావాలి అనే భావన లో నుండి లోభం పుడుతుంది. ఇదంతా అశాశ్వతం--- ఏదీ నాది కాదు--- అనే జ్ఞానంతో లోభం పోతుంది. వివేకము లోపించడం వల్ల మోహం కలుగుతుంది. ధర్మ ప్రవర్తన వల్ల మోహం నశిస్తుంది. ఉన్నతమైన కులంలో పుట్టడం, ఎక్కువ ధనం, ఎక్కువ చదువు కలిగి ఉండటం వలన మదము ఎక్కుతుంది. అందరూ సమానమే అని అనుకుంటే అ మదం అణగారి పోతుంది సత్త్వగుణము తక్కువ అయి రజో గుణము, తమో గుణము ఎక్కువ అవడం వల్ల మాత్సర్యం ఏర్పడుతుంది. సత్త్వగుణము పెంపొందించుకొనడం వల్ల సాధు జన సేవలో మాత్సర్యం పోతుంది. ఈ ఆరింటి వల్ల మనుష్యులకు ఎన్నో అపాయములు కలుగుతాయి. వీటి జోలికి పోని బుద్ధిమంతునికి అన్నీ శుభాలు కలుగుతాయి. మనుష్యులలో మనోధైర్యం లోపించినపుడు ఈ ఆరు తోడేళ్ల మాదిరి మీద పడి పీక్కు తింటాయి. ధైర్యంగా ఎదిరిస్తే పారిపోతాయి.

ధర్మనందనా! ధృతరాష్ట్రుని కుమారులకు పై ఆరు గుణాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. అందుకే సర్వనాశనము అయ్యారు. నీలో పైన చెప్పిన ఆరు గుణములు లేకపోవడం వల్ల నీకు విజయం సిద్ధించింది. నిరంతరం పరులను హింసించేవాడు ఈ ఆరు గుణములు కల వారి కన్నా అధముడు. అందరి ఆస్తి తనే లాక్కుని అనుభవిస్తుంటాడు. తనకు ఉన్నది నలుగురికీ పెట్టి తను తినేవాడు ఈ లోకంలోనూ, పైలోకంలోనూ పూజింప బడతాడు. తనకు తన కుటుంబ జీవనం కోసం మూడేళ్లకు సరిపడా ధనం అట్టి పెట్టుకొనే వాడు యజ్ఞములు చేసిన ఫలితం పొందుతాడు. ధన ధాన్యములు, సిరిసంపదలు, కలిగి ఉండి కూడా వైశ్యులు యజ్ఞయాగములు చెయ్యకపోతే రాజు ఆ ధనమును గ్రహించి బ్రాహ్మణుల చేత యాగములు చేయించాలి. తను తినకుండా వేరొకరికి పెట్టకుండా సంపద కూడ పెట్టిన శూద్రుని వద్ద నుండి రాజు ఆసంపదలో నుండి సగపాలు గ్రహించి పుణ్యకార్యములకు వినియోగించవలెను. ఏ రాజ్యములోనైనా బ్రాహ్మణులు పేదవారుగా ఉన్నారంటే, అది ఆ రాజు తెలివితక్కువ తనము. రాజు బ్రాహ్మణులను కంటికి రెప్పలా చూచుకోవాలి. ఒక మంచి మనిషి చెడ్డ వాడితో కొంతదూరం ప్రయాణం చేసినా కలిసి ఒక చోట కూర్చున్నా, భోజనం చేసినా, పానీయం సేవించినా, మంచివాడుకూడా పతితుడవుతాడు. అబద్ధం చెప్పడం మహా పాపము కాని ఆడువారి విషయంలో, వివాహ విషయాలలో, పరిహాసంగానూ, చావు గురించి తెలపడంలోనూ, ధన, మాన, ప్రాణములు ఆపదలో ఉన్నప్పుడు గానీ అబద్ధం చెప్పడం తప్పుకాదు. ఒక అమాయకుడిమీద అకారణంగా అపనింద వేస్తే అదేనింద కు వచ్చే పాపం నింద వేసిన వాడు అనుభవిస్తాడు. అకారణంగా తల్లి తండ్రులను వెళ్ల గొట్టే వాడు పాపాత్ముడు అవుతాడు." అని పలికాడు భీష్ముడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

అప్పటి దాకా అన్ని విషయాలను శ్రద్ధగా వింటున్న ఖడ్గ విద్యా విశారదుడైన నకులుడు భీష్ముని కొన్ని ప్రశ్నలు అడిగాడు. "పితా మహా! అయుధములలో కెల్లా ధనుస్సు ఉత్తమమైనది. కాని యుద్ధములో ఆ ధనుస్సు విరిగిపోయినప్పుడు, ఆత్మ రక్షణకు శత్రువులతో పోరుటకు ఖడ్గము ప్రశస్తము అంటారు. ఆ ఖడ్గ విద్య యొక్క పుట్టు క ను గురించి వివరించండి" అని అడిగాడు. "నకులా! బ్రహ్మ దేవుడు ఈ జగములలో ప్రాణులను సృష్టించాడు. ఈ ప్రాణులు బ్రహ్మ దేవుడు నిర్దేశించిన మార్గములో జీవిస్తున్నారు. ఆ సమయములో దైత్యులు అన్యాయంగా దేవతలను, మునులను బాధించసాగారు. అపుడు బ్రహ్మ హిమాలయ పర్వతములలో వెయ్యి ఏళ్లు తపస్సుచేసాడు. తరువాత ఒక యాగం చేసాడు. ఆ యాగాగ్ని లో నుండి ఒక భయంకరమైన భూతము ఉద్భవించింది. దేవతలు, మునులు ఆ భూతాన్ని చూచి భయంతో వణికిపోయారు. ఇంతలో ఆ భూతం ఒక భయంకర ఖడ్గంగా మారి పోయింది. బ్రహ్మదేవుడు భక్తితో ఈ శ్వరుడిని మనసులో ధ్యానించాడు. ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. బ్రహ్మదేవుడు ఆ ఖడ్గమును శివునికి ఇచ్చాడు. ఆ ఖడ్గంతో పరమ శివుడు దైత్యులను సంహరించాడు. తరువాత పరమ శివుడు ఆ ఖడ్గమును, ఖడ్గ విద్యను విష్ణువుకు ఇచ్చాడు. ఆ ఖడ్గ విద్య విష్ణువు నుండి మరీచికి, మరీచి నుండి పరశురామునికి, పరశు రాముని నుండి మునులకు, మునుల నుండి ఇంద్రునకు, ఇంద్రుని నుండి దిక్పాలకులకు సంక్రమించింది. దిక్పాలకులు ఆ ఖడ్గ విద్యను మనువుకు ఉపదేశించారు. మనువు నుండి ఖడ్గ విద్య వంశ పారంపర్యంగా దుష్యంతునకు సంక్రమించింది. దుష్యంతుడు ఖడ్గ విద్యను తన కుమారుడు భరతునికి ఉపదేశించాడు. భరతుని నుండి వంశ పారంపర్యంగా వస్తూ ఆ ఖడ్గ విద్య ద్రోణునికి సంక్రమించింది. ద్రోణుడు మీ ఐదుగురు పాండవులకు ఖడ్గ విద్యను నేర్పాడు. కాని నువ్వు ఒక్కడివే ఖడ్గ విద్యలో ప్రావీణ్యం సాధించావు." అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

ఇంతలో సూర్యుడు అస్తమించాడు. శ్రీ కృష్ణుడు, ధర్మరాజు మిగిలిన వారందరూ భీష్ముని వద్ద సెలవు తీసుకొని తమ తమ నివాసములకు వెళ్లిపోయారు రాజప్రాసాదము చేరిన తరువాత విశ్రాంతి సమయములో ధర్మరాజు విదురుని చూచి తనకు ధర్మ, అర్థ, కామ, మోక్షములలో ఉత్తమము, మధ్యమము, అధమము లు ఏవి వివరించండి అని అడిగాడు. విదురుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. ధర్మ నందనా! ధర్మంగా ధనం సంపాదించాలి. ధనంతో కోర్కెలు తీర్చు కోవాలి. కాబట్టి ఉత్తమమైనది ధర్మము. మధ్యమము అర్థము. అధమము కామము." అని చెప్పాడు. అప్పుడు అర్జునుడు ఇలా అన్నాడు. "విదురా! ధర్మ, కామములకు ధనము అవసరం అని చెప్పారు కదా! సన్యాసులకు కూడా తమ దైనందిన కార్యక్రమములకు ధనం అవసరం కదా! కాబట్టి ధనం ఉత్తమం కదా!" అని అడిగాడు.

ఆ మాటలకు నకుల సహదేవులు ఇలా అన్నారు.

"ధర్మము, ధనము, ఒక దాని మీద ఒకటి ఆధారపడి ఉన్నాయి. కాబట్టి ఏదో ఒకటి ఉన్నా లాభం లేదు. పైగా ధనం లేని వాడికి కామం ఎలా తీరుతుంది." అని అడిగారు. విదురుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

అమరనధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

"ధర్మము, అర్ధము వాటికవేసాటి. ఒకటి మరొక దాని మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ధనం ధర్మంగా సంపాదించాలి కాబట్టి ధర్మమే ఉత్తమము. పెరుగులో దాగి ఉన్న వెన్న మాదిరి, కామము ధర్మ, అర్ధములలో దాగి ఉంటుంది. సుఖజీవనానికి కామము హేతువు. తుమ్మెద పూవులలో ని తేనె తాగినట్టు మనుష్యుడు కామం వలన సుఖాలు పొందుతాడు. కాబట్టి మనిషి జీవితంలో మూడూ ముఖ్యమైనవే. కేవలం కామ వాంఛలతో జీవించేవాడు అధముడు. అర్ధకామములతో జీవించేవాడు మధ్యముడు. ధర్మంగా ధనం సంపాదించి తద్వారా సుఖాలు పొందేవాడు ఉత్తముడు. అని చెప్పాడు విదురుడు. అప్పుడు ధర్మరాజు విదురుని తన తమ్ములను చూచి ఇలా అన్నాడు. "పుట్టిన ప్రతివాడికీ : వార్ధక్యమూ చావు తప్పదు. ఈ ధర్మార్ధకామములు మొదట సుఖ సంతోషాలు కలిగించినా ఆఖరుకు దుఃఖాన్ని కలిగిస్తాయి. కాబట్టి ప్రతి మనిషి నాల్గవదైన మోక్షమార్గాన్ని అవలంబించడం మంచిది. కాని మోక్షం అంత సులభంగా దొరకదు కదా! అందుకని ధర్మార్ధకామములను మనస్సులో శాశ్వతంగా ఉంచుకోకూడదు. అంటీ ముట్టనట్టు ఉండాలి మోక్షం కోసం ప్రయత్నించాలి. సుఖ సంతోషాలతో మదము, దుఃఖముతో దీనత్వము వస్తుంది. మానవుడు వీటికి లోబడ కూడదు. అపుడే మోక్షము సిద్ధిస్తుంది." అని చెప్పాడు ధర్మరాజు.

ఆ గోష్టి అంతటితో చాలించారు. మర్నాడు మర్నాడు యధావిధిగా అందరూ భీష్ముని వద్దకు వెళ్లారు. "పితామహా! రాజులకు కావలసినవారు, అక్కరలేనివారు ఎలా ఉంటారు. వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ధర్మనందనా! ఓర్పుగలవారు, ధర్మపరులు, సత్యం పలికేవారు, చంచల బుద్ధిలేనివారు, మదము, లోభము, కోపము లేని వారు, చతురతగా మాట్లాడి కార్యము నెరవేర్చేవారు, తమ రాజునకు సకల సంపదలు చేకూరుస్తారు. వీళ్లే రాజునకు కావలసినవారు. క్రూరుడు, లోభి, ఆశపోతు, చాడీలు చెప్పే గుణం కలవారు, మందబుద్ధి, చేసినమేలు మరిచేవారు, అబద్ధాలు చెప్పేవారు, ఒకరితో నిందింపబడేవారు, పిరికివారు, ధైర్యములేని వారు, అవినీతిపరులు, దురలవాట్లకు బానిస అయిన వారు, రాజు పక్కన చేరితే రాజుకు నష్టం వాటిల్లు తుంది. వీరందరిలోకల్లా చేసిన మేలు మరిచిపోయేవాడు అత్యంత నీచుడు. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కథ చెబుతాను విను.

ఒక బ్రాహ్మణుడు తన కుల ధర్మమును వదిలిపెట్టి ఒక బోయ వనితను వివాహం చేసుకున్నాడు. బోయవాళ్ల తో కూడి వేటకు పోవడం, మాంసం తినడం, భోగాలు అనుభవించడం చేస్తున్నాడు. ఇంకా బాగా డబ్బు సంపాదించాలని ఆశతో ఒక వర్తకుల గుంపులో చేరి వారితో ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. ఇంతలో ఒక ఏనుగు వారిని తరిమింది. వర్తకులందరూ పారిపోయారు. ఈ బ్రాహ్మణుడు కూడా పరుగెత్తి ఒక మర్రిచెట్టు కిందికి చేరుకున్నాడు. ఆ చెట్టు కింద నాడీ జంఘుడు అనే ఒక కొంగ నివసిస్తూ ఉంది. " ఆ కొంగ బ్రాహ్మణుని చూచి "భూసురోత్తమా! ఎక్కడి నుండి వస్తున్నారు. ఏ పని మీద పోతున్నారు." అని అడిగాడు. "నేను గౌతముని కుమారుడను ఏ నేను బ్రాహ్మణులకు ఉచితమైన

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

వేదాధ్యయనము చెయ్యకుండా కామ కోర్కెలతో బోయ స్త్రీని వివాహ మాడి బోయలలో కలిసి బతుకుతున్నాను. డబ్బు సంపాదనకు ఒక వర్తకుల గుంపు లో కలిసాను. ఏనుగులు తరిమితే ఇలా పారిపోయి వచ్చాను." · అని చెప్పాడు. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! బాధ పడకు. నేను నీ దారిద్ర్యాన్ని పోగొడతాను. ముందు నా ఆతిధ్యాన్ని స్వీకరించు." అని పక్కనే ఉన్న నదిలోనుండి చేపలుపట్టుకొని వచ్చి కాల్చి పెట్టింది. వాటికి అలవాటు పడ్డ ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ చేపలను తిని ఆకలి తీర్చుకున్నాడు.

అప్పుడు నాడీజంఘుడు ఈ విధంగా అన్నాడు." మంచి స్నేహితుడు, వెండి, బంగారము, మంచి బుద్ధి ఈ నాలుగూ దారిద్ర్యమును పోగొడతాయి. ఈ నాలుగింటిలో మంచి మిత్రుడు గొప్పవాడు. నేను కశ్యపుని కుమారుడను.

నాతో మైత్రిగావించు. నీకు సంపదలు కలుగుతాయి. ఇక్కడకు మూడు యోజనముల దూరములో మధువ్రజ పురము ఉంది. అక్కడ విరూపాక్షుడు అనే నా మిత్రుడు ఉన్నాడు. అతను రాక్షసరాజు. అతని వద్దకు పోయి నేను పంపానని చెప్పు. అతడు నీకు కావలసిన బంగారము, రత్నములు ఇస్తాడు" అని చెప్పింది. ఆ బ్రాహ్మణుడు విరూపాక్షుని వద్దకు వెళ్లాడు. తాను నాడీ జంఘుని మిత్రుడను అని చెప్పుకున్నాడు. నాకు ధనం కావాలి అని అడిగాడు. అతనిని చూడగానే అతను నీచుడు అని గ్రహించాడు విరూపాక్షుడు. "మిత్రమా! నీవు ఎవరు. నీ కులము ఏమిటి.... వివరంగా చెప్పు" అని అడిగాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు తన గురించి సవిస్తరంగా చెప్పాడు. "ఇతడు ఎవరైతే నేమి! నా మిత్రుడు నాడీజంఘునికి మిత్రుడు. అదే ఇతని అర్హత. ఇతనికి కావలసిన ధనం ఇస్తాను.' అని అనుకున్నాడు. ఆ మరునాడు కార్తీక పౌర్ణమి. వేలకొద్ది బ్రాహ్మణులు విరూపాక్షుని వద్దకు వచ్చారు. విరూపాక్షుడు వారికి భోజనము పెట్టి బంగారము, వెండి కానుకలు ఇచ్చి పంపాడు. వారితో పాటు ఈ బ్రాహ్మణునికి కూడా కడుపునిండా భోజనము పెట్టి ఎన్నో కానుకలు ఇచ్చాడు. విరూపాక్షుడు. ఆ కానుకలను మోయలేక మోసుకుంటూ నాడీజంఘుని వద్దకు వచ్చాడు బ్రాహ్మణుడు. తన మాట మన్నించి అతని దారిద్రము పోగొట్టినందుకు నాడీ జంఘుడు ఎంతో సంతోషించాడు. ఆ రాత్రికి ఆ బ్రాహ్మణుడు అక్కడే నిద్రపోయాడు. ఒక రాత్రప్పుడు మేలుకొని ఆలోచించాడు. తన వద్ద బంగారము వెండి ధనము ఉన్నాయి కానీ రేపటికి ఆహారము లేదు. అందుకని ఒ క కర్ర తీసుకొని నాడీ జంఘుని తలమీద కొట్టి చంపాడు. అతనిని ముక్కముక్కలుగా నరికి ఒక మూటగా కట్టాడు.

ఇంతలో తెల్లవారింది. విరూపాక్షునికి మనసు కలతగా ఉంది. ప్రతిరోజూ తనను చూడడానికి వచ్చే నాడీ జంఘుడు రాలేదు. ఆ బ్రాహ్మణుడు నీచుడు. నాడీజంఘునికి ఏమైనా అపకారము తలపెట్టాడా అని ఆలోచించాడు. వెంటనే నాడీజంఘుని వద్దకు తన భటులను పంపాడు. ఆ భటులు పోయి అడవిలో ప్రయాణం చేస్తున్న బ్రాహ్మణుని, అతని వద్ద ఉన్న మాంసము మూట చూచారు. అతనిని పట్టుకొని తెచ్చి విరూపాక్షుని ముందు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము

నిలబెట్టారు. ఆ మూటలో ఉన్న మాంసము ముక్కలు నాడీ జంఘునివి అని నిర్ధారించుకున్నాడు విరూపాక్షుడు. "" "వీడు చేసిన మేలు మరిచిపోయేవాడు. వీడిని చంపి తినండి." అని తన భటులకు ఆజ్ఞాపించాడు. "అయ్యా! ఈ దుర్మార్గుడిని చంపి తింటే మాకు పాపం చుట్టుకుంటుంది. మేము తినము." అని అన్నారు. "" "తింటే తినండా లేకపోతే లేదు. వీడిని చంపి అవతల పారెయ్యండి." అని ఆజ్ఞాపించాడు విరూపాక్షుడు. భటులు ఆ బ్రాహ్మణుని రక్తం వచ్చేట్టు కొట్టి అతని శరీరాన్ని బయట పారేసారు. అతనిని ముట్టడానికి కుక్కలు కూడా రాలేదు. చేసిన మేలు మరిచిపోయేవాడి మాంసం కూడా ముట్టడానికి కుక్కలు కూడా ముందుకు రావు. తరువాత విరూపాక్షుడు తన మిత్రుడు నాడీజంఘుని మాంస ఖండములను ఒకటిగా చేర్చి అంత్యక్రియలు నిర్వర్తించాడు. ఇంతలో దేవేంద్రుడు అక్కడకు వచ్చాడు.
" దేవేంద్రా! నా మిత్రుడు నాడీజంఘుడు అకాల మరణం చెందాడు.
అతనిని బతికించు అని కోరాడు. "విరూపాక్షా! నాడీజంఘుడు నీకే కాదు. బ్రహ్మకు కూడా స్నేహితుడే. అతడు మరణించినందుకు నీవే కాదు బ్రహ్మకూడా విచారిస్తున్నాడు. అటు చూడు. నీవు నాడీజంఘుని దహనం చేసిన చోట ఒక ఆవు తన దూడకు పాలు ఇస్తూ ఉంది. ఆ పాల తుంపరలు ఆ బూడిద మీద పడుతున్నాయి. ఆ అమృత ధారలతో నాడీజంఘుడు బతికాడు. ఇదంతా ఆ బ్రహ్మ దేవుని మహిమ." అని అన్నాడు. దేవేంద్రుడు. అంతలో నాడీజంఘుడు అక్కడకువచ్చాడు. చావు బతుకుల్లో ఉన్న ఆ బ్రాహ్మణుని దురవస్థ చూచాడు. అతనిని విడిపించమని విరూపాక్షుని ప్రార్థించాడు. విరూపాక్షుని అనుచరులు అతనిని విడిచిపెట్టారు. అతని బంగారము, ధనము అతనికి ఇచ్చారు. ఆ ధనము మోసుకుంటూ ఆ బ్రాహ్మణుడు వెళ్లిపోయాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! బ్రహ్మ హత్య చేసిన వాడి కైనా నిష్కృతి ఉంటుందేమోగాని మిత్ర ద్రోహికి, చేసిన మేలు మరిచే వాడికి నిష్కృతి లేదు. మంచి స్నేహితుడు ఈ లోకంలోనే కాదు పరలోకంలో కూడా సుఖాన్ని ఇస్తాడు. మిత్రుడు, ధనము ఆ రెండింటిలో మిత్రుడే గొప్పవాడు. కాబట్టి ఉత్తమ కులజుడు, గుణ సంపన్నుడు అయిన వ్యక్తితో మిత్రత్వము అన్ని విధాలా శ్రేయోదాయకము." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. " పితా మహా! మరి ఈ విషయములు అన్ని నేడు లోకంలో పాటిస్తున్నారా! ఎలా పాటిస్తున్నారు? వివరించండి." అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్పసాగాడు." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో మహా భారత కధను చెప్పాడు. ""

మహాభారతము - శాంతి పర్వము
తృతీయాశ్వాసము సమాప్తము.
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి మహా భారత కధను ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. “ధర్మరాజా! నాకు తెలిసినంత వరకూ నీకు అన్ని విషయములను చెప్పాను. ఇంకా నీకు ఏమన్నా కావాలంటే అడుగు. నాకు తెలిసినంత వరకూ చెబుతాను.“ అని అన్నాడు భీష్ముడు. “పితామహా! తమరు ఇప్పటి వరకూ రాజులకు ఉచితమైన ధర్మమును నాకు తెలియ చెప్పారు. ఇంక ప్రజల గురించి వారి మంచి చెడ్డల గురించి, వారికి పరమహితమైన ధర్మము గురించి తెలుసుకొన కోరుతున్నాను. అసలు ధర్మములలో ఉత్తమమైన ధర్మము ఏది? అని అడిగాడు ధర్మరాజు. “ధర్మనందనా! లోకంలో ధర్మము అనేక విధములుగా విస్తరించి ఉన్నది. అన్ని ధర్మములు అనుసరింప తగ్గవే. కాని తత్త్వము తెలిసినవారు మాత్రము మోక్షమే ఉత్తమ ధర్మము అని అంటారు. ద్వంధములకు అతీతంగా, ఇష్టమును, అయిష్టమును సమానంగా అనుభవించడమే మోక్షమార్గము. అలా ఎలా జీవించాలో నీకు ఒక కథా రూపంలో వివరిస్తాను. పూర్వము సేనజితుడు అనే మహా రాజు ఉండేవాడు. అతనికి పుత్రవియోగము కలిగింది. అప్పుడు అతని వద్దకు అతనికి ఆప్తుడైన ఒక బ్రాహ్మణుడు వచ్చాడు. “మహారాజా! ఎందుకు చింతిస్తున్నావు. పుట్టిన వారు అందరూ చనిపోవడంలోకధర్మం కదా! ఈ చావు నీ కుమారునికి మాత్రమే సంప్రాప్తించలేదు కదా! మూఢుని మాదిరి చింతిస్తావు ఎందుకు?“ అని పలికాడు.

“మరి ఈ దుఃఖము పోవాలంటే ఏమి చెయ్యాలో చెప్పండి. అని అడిగాడు ఆ మహారాజు. “మహారాజా! నదీ ప్రవాహంలో ఎన్నో కలప దుంగలు కొట్టుకుపోతుంటాయి. అందులో కొన్ని దగ్గరగా చేరతాయి. అంతలోనే దూరంగా వెళుతుంటాయి. ఆ దుంగలు ఎంత సహజంగా కలుస్తాయే అంతే సహజంగా విడిపోతాయి. భార్య పుత్రులు బంధువులు కూడా అంతే. మన జీవితంలోకి వస్తుంటారు. పోతుంటారు. వారికోసం చింతిచడం మూర్ఖత్వమే అవుతుంది. ఎందుకంటే నీ శరీరమే నీకు శాశ్వతము కాదు. ఈ శరీరాన్ని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు వదలాలి కదా. అలాంటిది నీ భార్య పుత్రులు శాశ్వతం అని ఎలా అనుకుంటావు. కాబట్టి భార్యా పుత్రుల మీద మోహం పెంచుకోడం మంచిదికాదు. మోహమే లేనపుడు వియోగము సంభవించి నపుడు దుఃఖము కలుగదు. కాబట్టి చింతించ పనిలేదు. మానవునికి సుఖము, దాని వెంట దుఃఖము వెంట వెంటనే వస్తుంటాయి, పోతుంటాయి. సుఖము ఒక్కటే కలగదు. అలాగే దుఃఖము ఒక్కటే కలగదు. సుఖము వచ్చినపుడు పొంగి పోవడం, దుఃఖము వచ్చినపుడు కుంగిపోవడం వివేకుల లక్షణము కాదు. మానవుడు చరాచర వస్తువులను ఇది నాది అని అనుకుంటాడు. ఆ వస్తువులు అతని నుండి దూరమైనపుడు దుఃఖిస్తాడు. ఇది నాది అనే భావనే లేకపోతే దుఃఖము కలగడానికి ఆస్కారమే లేదు కదా! మానవుడికి అతని పూర్వ జన్మలో చేసిన కర్మఫలము ద్వారా ఈ జన్మలో చరాచర వస్తువులతో సంయోగ వియోగములు సంభవిస్తాయి. అతనుపండితుడైనా పామరుడైనా కర్మఫలములు సమానమైన ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. దానికి మందు--- ధైర్యంగా

అమరనాధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వాటిని ఎదుర్కోవడమే. సుఖదుఃఖములను సమానంగా చూడటమే. మనం కోరికలను వదిలిపెడితే దుఃఖము మన చెంతకు రాదు. అంతా సుఖమే. ఈ విషయం పింగళ అనే వేశ్య చెప్పిన మాటలలో అర్థం అవుతుంది. పూర్వము పింగళ అనే వేశ్య ఉండేది. ఆమె తన ప్రియుని కొరకు ఎంతోకాలం ఎదురు చూచింది. కాని అతనురాలేదు. అప్పుడు తనలో తాను ఇలా అనుకుంది. “నేను నా ప్రియుని కోసం ఎదురు చూచి చూచి పిచ్చిదాన్ని అయ్యాను. కాని నా ప్రియుడు కూడా నా మాదిరే పిచ్చి వాడు కాలేదుకదా! మరి వాడికోసం నేను ఎందుకు బాధ పడటం. అందుకని నా శరీరంలో ఉన్న అన్ని ద్వారములను మూసుకొని నిద్రపోతాను. రాని వాడి కోసం బాధపడటం కంటే నా దగ్గరకు వచ్చినవాడే నా ప్రియుడు అనుకుని తృప్తి పడితే సుఖంగా ఉంటుంది కదా. రాని వాడి కోసం ఆశపడటం మంచిది కాదు. ఈ ఆశ మనిషిని కుంగదీస్తుంది. పిచ్చివాడిని చేస్తుంది. సర్వనాశనం చేస్తుంది. కాబట్టి నేను ఈ రోజునుండి వాడి మీద ఆశ వదులుకుంటాను. ఉన్నదానితో తృప్తిగా జీవిస్తాను. నా నాశనాన్ని కొని తెచ్చుకోను.” అని తనలో తాను తృప్తి పడింది ఆ వేశ్య. కాబట్టి మహారాజా! పోయిన దాని కోసం, చనిపోయిన వారి కోసం చింతించడం ఆపి ఉన్న దానితో, ఉన్నవారితో తృప్తిగా జీవించు. అని పలికాడు ఆ విప్రుడు. ధర్మనందనా! ఈ కథలోని అంతరార్థం గ్రహించి ఉన్నదానితో తృప్తిగా జీవించు. తృప్తిని మించిన సుఖము, సంపదా ఆ లోకంటో మరొకటి లేదు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. “పితామహా! ఈ లోకంలో ఉన్న జీవజాలమంతా నశించే కాలం సమీపిస్తూ ఉందని నాకు తోస్తూ ఉంది. అలాంటి సమయంలో జనులు ఏమి చెయ్యాలి వివరించండి. అని అడిగాడు.

“ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కథ చెపుతాను. విను. ఒక గ్రామంలో ఒక బ్రాహ్మణుడు ఉన్నాడు. అతనికి మేధావి అనే కుమారుడు ఉన్నాడు. అతను వేద వేదాంగములు అభ్యసించాడు. ఒకరోజు ఆ బ్రాహ్మణుడు తండ్రిని ఇలా అడిగాడు. “తండ్రీ! రోజులు గడిచేకొద్దీ, జనులకు ఆయుష్షు తగ్గి పోతూ ఉంటుంది కదా! ఈ విషయం అందరికీ తెలుసు. మరి ఈ విషయంలో జనులు ఎలా ప్రవర్తిస్తే వారికి మేలు కలుగుతుంది. అని అడిగాడు. “కుమారా! దానికి ఒకటేమార్గం. తగిన సమయంలో వివాహం చేసుకొని, సంతానం కలిగిన తరువాత, యజ్ఞ యాగములు చేసి, వానప్రస్థము స్వీకరించి తుదకు మోక్షము పొందడం. ఈ పద్ధతిలో మృత్యువును జయింపవచ్చును.” అని అన్నాడు.

తండ్రీ! నీవు మృత్యువు నీ అధీనంలో ఉన్నట్టు మాట్లాడుతున్నావు. మానవుడు తల్లి గర్భంలోనుండి పుట్టిన మరుక్షణం నుండి మృత్యువు వాడిని తీసుకు పోవడానికి ఎల్లప్పుడూ వెన్నంటి ఉంటుంది. మానవ జీవితం కూడా, ఎండకు మడుగులో నీరు ఆవిరి అయినట్టు, క్షణం క్షణం తరిగిపోతూ ఉంటుంది. ఇంక భార్య బిడ్డల మోహంలో పడి కొట్టుకుంటున్నవాడిని మృత్యువు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మింగేస్తుంది. జరిగింది తల్చుకుంటూ,

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

జరగబోయేదానికి ప్రణాళికలు వేస్తూ, దైనందిన జీవితం గడిపే వాడిని మృత్యువు ఎప్పుడు కబళిస్తుందో తెలియదు. కాబట్టి మనిషి కాలం అధీనంలో ఉన్నాడు. కానీ కాలం మనిషి అధీనంలో లేదు అన్నది స్పష్టం. మృత్యువుకు స్వపరబేధం లేదు. భీరుడు అని కానీ, శూరుడు అని కానీ, మూర్ఖుడు అని కానీ, సకల విద్యావిశారదుడు అని కానీ, దుర్బలుడు అని కానీ, సబలుడు అని కానీ బేధం లేదు. అందరినీ సమానంగా కాలం తీరగానే కబళిస్తుంది. ఈ సంసారం లో కొట్టుమిట్టాడుతున్న వాడిని కబళించడానికి మృత్యువు పొంచి ఉంటుంది. కోరికలను వదిలిపెట్టి జీవించడంలోనే సుఖం ఉంది. కాబట్టి సంసార బంధనాలు తెంచుకోడమే ఉత్తమం. కోరికల మోహంలో పడటమే మృత్యువు. ఇది ఏదీ నాది కాదు అన్న సత్యమే అమృతము. ఈ ప్రపంచం అంతా అనిత్యము అన్న సత్యమే మృత్యువునుండి రక్షిస్తుంది. అప్పుడు నాకుసుఖం కలిగినా దుఃఖము కలిగినా నాకు సమానమే. ఎల్లప్పుడూ శాంతితో జీవిస్తాను. అంతే కాని, పెళ్లి చేసుకోడం, పిల్లలను కనడం, యాగాలు చెయ్యడం, వానప్రస్థానికి వెళ్లడం మోక్షానికి మార్గాలు కావు.

యజ్ఞములలో యాగములలో జీవహింస తప్పకుండా జరుగుతుంది. దానివలన మోక్షం ఎలా వస్తుంది. పైగా నేను యజ్ఞము చేస్తున్నాను అన్న అహంకారం మనిషిని ఆవహిస్తుంది. కాబట్టి యజ్ఞ యాగములు చెయ్యడం మోక్ష మార్గములు కావు. మనస్సును, వాక్కును, శరీరాన్ని నియమబద్ధంగా నిగ్రహించడం ద్వారా మోక్షం సాధించ వచ్చు. అవ్యయమైన ఆనందాన్ని పొందవచ్చు. నీవు ఆ అమృత తుల్యమైన ఆనందాన్ని పొందాలంటే అరిషడ్వర్గములను వదిలిపెట్టు. ఏకాంత ప్రదేశములో కూర్చుని ప్రాపంచిక వ్యవహారములను వదిలిపెట్టి, నిర్మల మనస్సుతో ధ్యానములో నిమగ్నుడవై, నిన్ను గురించి నువ్వు తెలుసుకో. అని ఆ బ్రాహ్మణ కుమారుడు తన తండ్రికి బోధించాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! ఈ తండ్రికుమారుల సంవాదములోని అంతరార్ధ మును గ్రహించి, సత్యము, ధర్మమును గురించి తెలుసుకో! అని అన్నాడు భీష్ముడు. “పితామహా! ఈ లోకంలో ధనవంతులు, పేదవారు ఉన్నారు. అందులో ఎవరు సుఖపడు తున్నారు. ఎవరు దుఃఖపడుతున్నారు. వివరించండి. అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! సంపదను, పేదరికాన్ని త్రాసులో పెట్టి తుల తూస్తే త్రాసు ముల్లు పేదరికం వైపుకే ఒరుగుతుంది. సంపదకు, పేదరికానికి ఉన్న గుణదోషముల గురించి చెబుతాను విను. ధనము, సంపద, ఆస్తి కలవాడు ఎప్పుడూ భయ పడుతూ ఉంటాడు. తన సంపదను దొంగలు దోచుకుంటారని, అగ్నికి ఆహుతి అవుతుందని, నిరంతరం భయంతో తల్లడిల్లిపోతుంటాడు. వాడు ఎల్లప్పుడూ మృత్యుముఖంలో ఉన్నట్టు ఉంటాడు. కాబట్టి ధనవంతునికి సుఖశాంతులు కరువవుతాయి. ధనం కారణంగా మనిషి అకారణం కోపం తెచ్చుకుంటాడు. ఉన్న ధనము చాలదని ఇంకా ధనం కావాలని అత్యాశకు పోతాడు. మనసు వికలం చేసుకుంటాడు. ఉన్నధనాన్ని కాపాడుకోడం కోసం నిత్యం విచారంతో ఉంటాడు కాబట్టి ధనవంతునికి సుఖం దొరకదు. కాని ధనం లేని వాడు

అమరనాధ్ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

ఎక్కడ ఉన్నా హాయిగా విచ్చలవిడిగా తన ఇష్టంవచ్చినట్టు సంచరించగలడు. వాడికి భయం అనేది ఉండదు. ఎవరి మీదా కోపం తెచ్చుకోడు. ఎవరినీ మోసంచెయ్యడు. ప్రశాంత చిత్తంతో ఉంటాడు. కాబట్టి ధనములేని వాడే గొప్పవాడు. ధనం ఉన్న వాడికి ఆ ధనం శాశ్వతంగా ఉండదు. కాలక్రమేణా నశిస్తుంది. ఉన్న డబ్బు ఎప్పుడైనా పోతుంది అనే జ్ఞానం ఉంటే డ బ్బునుండి విముక్తి పొంది శాంతంగా ఉంటాడు. ధనం ఎప్పటికీ దుఃఖ హేతువు అని తెలుసుకొని ఆ ధనాన్ని విడిచి పెట్టి తన గురించి తను తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తే సుఖ శాంతులు పొందుతాడు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

౯పితామహా! ధన తృష్ణతోకొట్టుకులాడే జీవి ఎప్పుడు సుఖాన్ని పొందు తాడు. అని అడిగాడు.

౯ధర్మజా! ధనము సంపాదించి సంపాదించి విసుగు పుట్టి, ధనం సంపాదించడం మానుకున్నప్పుడే వాడికి సుఖం కలుగుతుంది. ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక కధవినిపిస్తాను. ఒక ఊరిలో మంకి అనే పేరుగల ఒక బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. వాడికి ధనం మీద ఆశ జాస్తి. అందుకని వాడు రెండు కోడె దూడలను కొన్నాడు. వాటిని తాడుతో కట్టివేసాడు. ఒకరోజు అవి మెడకు కట్టిన తాళ్లతోనే పరుగెత్తాయి. ఒక ఒంటెపడుకొని ఉంటే దానిని దాటబోయాయి. అవి ఒంటె మీదికి రాగానే ఒంటే పైకి లేచింది. ఈ రెండు కోడె దూడలు ఒంటె రెండు పక్కలా వేలాడుతున్నాయి. వాటి మెడలకు కట్టిన తాళ్లు ఉరి తాళ్ల మాదిరి బిగుసుకు పోవడంతో అవి చనిపోయాయి. అది చూచి అ బ్రాహ్మణుడు హడలి పోయాడు. తాను ఎంతో ప్రేమగా పెంచుకున్న కోడెదూడలు క్షణాలలో శవాలుగా మారి పోయాయి. అక్కడే ఉన్న జనులనుచూచి ఇలా అన్నాడు ౯అయ్యలారా! నేనేదో నా ప్రతిభతో డబ్బు సంపాదిద్దాము అనుకున్నాను. కాని దైవ కృపలేనిదే ధనము సంపాదించడం సాధ్యం కాదని తెలిపోయింది. మనస్సుకు సుఖం కావాలంటే దానికి కూడా దైవానుగ్రహము ఉండాలి. మనము ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా వ్యర్ధమే కదా! కాబట్టి దైవం మీద భారం వేసి మన ప్రయత్నాలు మనం చెయ్యాలి. కోర్కెలు వదలక పోతే మనస్సుకు శాంతిసుఖము లేదు. కాని కోర్కెను మనసులోనుండి తీసివెయ్యాలంటే ఏమి చెయ్యాలి? కోరికలకూ మూలం మనసులో సంకల్పం. కాబట్టి సంకల్పంలేకుండా మనసు ఉండాలంటే ఇంద్రియ ములను కట్టడి చెయ్యాలి. మౌనంగా ఉండాలి. మౌనంగా ఉన్నంత మాత్రాన కోరికలు కలగవా? అసలు కోరికలే లేకపోతే ఎలా ఉంటుంది. కోరికలు తీరడానికి ధనం కావాలి. ధనం ఉన్నంత మాత్రాన సుఖం కలుగదు. ఆ ధనం కూడా మనం కోరినంత మాత్రాన మనకు లభించదు. ధనం కోసం ప్రయత్నించాలి. ప్రయత్నించి నంత మాత్రాన ధనం లభించవచ్చు. లభించక పోవచ్చు. ఒక వేళ ధనము లభిస్తే ఏం చెయ్యాలి? దానిని దాయడానికి ఎన్నో పాట్లు పడాలి. ధనం తో పాటు ఎన్నో కష్టాలు వెన్నంటి వస్తాయి. ఒక వేళ ధనం లభించక పోతే చచ్చినంత పని అవుతుంది. కాబట్టి ధనం లభించినా, ధనం లభించకపోయినా దుఃఖము తప్పడం లేదు. కాబట్టి ఆ ధనార్జనకు మూలమైన కోర్కెలను విడిచిపెట్టడంలోనే నిజమైనా సుఖము ఆనందము ఉంది. పోనీ కొంత

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ధనం సంపాదించాము. కాని అంతటితో తృప్తి కలగడం లేదు. ఇంకా ఇంకా కావాలని ఆశ పుడుతుంది. కాబట్టి ధనం సంపాదించడానికి శ్రమ పడాలి. దానిని దాయడానికి శ్రమ పడాలి. అంతటి తో తృప్తి చెందకా ఇంకా ఇంకా కావాలని ఆరాటపడాలి. ఇన్ని ఆరాటాలకు కోరికలే మూల కారణం కాబట్టి కోరికలను వదిలి పెట్టాలి. ఎందు కంటే ఈ కామానికి కోరికలకు అంతు లేదు. కనపడినదల్లా కావాలని అంటుంది. అది సులభమా, దుర్లభమా అని చూడదు. మంకు పట్టు పడుతుంది. మనిషిని కష్టాలపాలు చేస్తుంది. ఒకకోరిక తీరితే మరొక కోరిక. అలా అంతం లేకుండా ఒకటివెంట ఒకటి పుడుతూనే ఉంటాయి కోరికలు. కాబట్టి అసలుకోరికలు పుట్టకుండా చెయ్యడమే ఉత్తమం. నేను ధనము సంపాదన కోసం తెచ్చిన కోడెదూడలు అర్ధాంతరంగా చని పోయాయి. ఇంక నాలో ధనము సంపాదించాలనే కోరిక చచ్చిపోయింది. కోపం అసలు లేదు. నా ఇంద్రియాలు నా మాట వింటున్నాయి నాలో సహనం నెలకొని ఉంది. ఇంక మీదట నన్ను లోభము ఆవరించదు. అని తనలో తాను సమాధాన పడ్డాడు. తనలో ఉన్న కామాన్ని కోరికలను విడిచిపెట్టాడు. శేష జీవితం సుఖంగా జీవించాడు. అని భీష్ముడు చెప్పాడు. ɛపితామహా! మానవుడు దేనిని ఆచరిస్తే సమస్త దుఃఖముల నుండి విముక్తి పొందుతాడు.ɛ అని అడిగాడు. ɛధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నేను నీకు అజగర చరిత్ర చెబుతాను.

సావధానంగా విను. పూర్వము ప్రహ్లాదుడు ఒక బ్రాహ్మణుని పిలిచి తనకు శమము(శాంతి) గురించి వివరించండి అని అడిగాడు. దానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. ɛమహారాజా! ఈ చరాచర జగత్తులో అనుదినమూ ఏ నిమిత్తము లేకుండానే ఎన్నో ప్రాణులుపుడుతున్నాయి. చస్తున్నాయి. అందులో నరులు కూడా ఉన్నారు. కాబట్టి ప్రాణులు అన్ని శాశ్వతములు కావు. ప్రాణులు శాశ్వతములు కావు అని తెలిసి కూడా వాటికోసం నరులు వృధ చెందుతున్నారు. నదులకు వరదలు వచ్చినప్పుడు, ఆ ప్రవాహములో ఎన్నో కలపదుంగలు కొట్టుకొని వస్తుంటాయి. అవి ఒక్కో సమయంలో దగ్గరగా వస్తాయి. వెంటనే దూరంగా కొట్టుకు పోతుం టాయి. ఈ సృష్టిలో కూడా భార్య, బిడ్డలు, బంధువులు అలా దగ్గరగా వస్తుంటారు. దూరంగా కొట్టుకొనిపోతుంటారు. వరదలు వచ్చినప్పుడు కట్టెలు ఏ ప్రకారంగా వాటి ఇష్టా ఇష్టాలతో నిమిత్తం లేకుండా దగ్గరగా వస్తూ మరలా దూరంగా కొట్టుకొని పోతుంటాయో, భార్యాబిడ్డలు, బంధువులు కూడా అంతే. ఈ బంధుత్వాలకు మన ప్రమేయం ఏమీ ఉండదు. కాబట్టి ఈ సత్యమును గ్రహించిన వాడు సుఖదుఃఖములకు అతీతుడుగా ఉంటూ శాశ్వతానందము పొందుతాడు. నేను సుఖదుఃఖాలకు అతీతుడను కాబట్టి నన్ను పిలిచి నీ సందేహములను నివృత్తిచేసుకుంటున్నావు. నాకు మేలు జరగాలని నేను ఎప్పుడూ కోరుకోను. దుఃఖము వస్తే బాధ పడను. కాని దానిని పోగొట్టుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను. నేను ఆహారములో రుచికి ప్రాధాన్యము ఇవ్వను. ఏది దొరికితే అది తింటాను. మృ దువైన శయ్య దొరికితే అక్కడ పడుకుంటాను. లేకపోతే కటిక నేలమీద

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

పడుకుంటాను. రెండూ నాకు సమానమే. చీనాంబరము కానీ నార చీర కానీ ధరిస్తాను. ఏది దొరికితే అది. ఇది కావాలని కోరను. కాబట్టి సుఖదుఃములను, కలిమి లేములను పట్టించుకోకుండా అజగరము (కొండ చిలువ) మాదిరి చలనం లేకుండా ఉండటమే అజగర వ్రతము.

నాకు ఇది కావాలి అది కావాలి అనే నియమం లేకుండా ఆహార విహార శయనాదులలో దేవుడిచ్చిన దాన్ని అనుభవిస్తూ, ఏ భారము లేకుండా జీవించడమే అజగర వ్రతము. ఉన్నదానితో తృప్తి చెందటం, శుభ్రత పాటించడం, ఓర్పుతో ఉండటం, అందరి పట్ల సమభావంతో ఉండటం, తనలో తాను రమిస్తూ ఉండటం దీనినే అజగరవ్రతము అంటారు. ఈ వ్రతము ఏ యజ్ఞ యాగముల వల్ల లభించదు. కేవలం జ్ఞానము వల్లనే కలుగుతుంది. ఈ అజగర వ్రతము ఆచరించే వాడికి ఏ పాపమూఅంటదు. ఏ భయమూ ఉండదు. శోకము అతని దగ్గరకే రాదు. మోక్షము అతని చెంతనే ఉంటుంది.ఽ అని ఆ విప్రుడు ప్రహ్లాదునికి చెప్పాడు అని భీష్ముడు. ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. ఽ పితామహా! బంధువుల సిరిసంపదలు, తాను చేసే కర్మఫలము, తనకున్న సిరి సంపదలు, తనకు ఉన్న బుద్ధిబలము ఈ నాలుగింటిలో దేని వలన నరునికి కీర్తిప్రతిష్టలు కలుగుతాయి.E అని ధర్మరాజు అడిగాడు. I ఽఓ ధర్మనందనా! నరునికి తనకు ఉన్న ప్రజ్ఞ వలననే కీర్తి ప్రతిష్టలు కలుగు తాయి. ప్రజ్ఞ వలననే లాభము కలుగుతుంది. తుదకు స్వర్గ లోక ప్రాప్తి కూడా ప్రజ్ఞ వలననే కలుగుతుంది. కాబట్టి ప్రజ్ఞ నరునికి అత్యంత ఆవశ్యకము. దానివలన కాని పనులు లేవు. బలి, ప్రహ్లాదుడు, మంకి అనే బ్రాహ్మణుడు మొదలగు వారు తమకు ఉన్న ప్రజ్ఞ వలననే తమ తమ సమస్యలకు పరిష్కారం పొందారు. కాశ్యపుడు అనే పేరుగల ఒక బ్రాహ్మణుడు ఒకసారి ఒక గర్వాంధుడు తోలే రధం తగిలి కింద పడిపోయాడు. అవమాన భారంతో కుమిలిపోయాడు. ప్రాణత్యాగానికి సిద్ధ పడ్డాడు. ఆ సమయంలో ఇంద్రుడు ఒక నక్క రూపంలో వచ్చి అతనికి ప్రజ్ఞ కలిగించి అతని ఆత్మహత్యా ప్రయత్నమును మాన్పించాడు.

కాబట్టి ప్రజ్ఞ అన్నింటికన్నా శ్రేష్టమయినది. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ఽ గంగా తనయా! మానవుడు తన దైనందిన జీవితంలో దానాలు, ధర్మాలు, తపస్సు, తలితండ్రులకు, పెద్దలకు సేవ, అత్యంత నిష్టతో ఒక యజ్ఞం చేసినట్టు చేస్తుంటాడు. అవి అన్ని ఆ మానవునకు ఏ రూపంలో ఫలితములను ఇస్తాయి. వివరంగాచెప్పండి. అని అడిగాడు.

ఽధర్మరాజా! మేలు మీద మేలు, కీడు వెంటనే కీడు, ఒకదాని వెంట ఒకటి వస్తూ ఉంటాయి, పోతూ ఉంటాయి. ఒక మనిషి పాపం చేసినట్టయితే, ఒక కష్టం వెంట మరొక కష్టం వస్తూనే ఉంటుంది. మనిషిని దారుణం గా దెబ్బ తీస్తుంది. అదే మనిషి పుణ్యాత్ముడైతే అతనికి సుఖం వెంట సుఖం వస్తూ ఉంటుంది. నిరంతరం సుఖ సంతోషాలలో మునిగి తేలుతుంటాడు. ధాన్యంలో తాలు గింజలు ఉన్నట్టు మనుషులలో పాపాత్ములు ఉంటారు. వారు సమాజానికి పనికిరాక పోగా హాని కలిగిస్తుంటారు. మనిషికి తాను చేసిన పాపపుణ్యాలు నీడ వలె అతని

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వెంటనే ఉంటాయి. ఈ లోకంలో ఉన్నప్పుడు అతను చేసిన పాపపుణ్యముల ఫలితం అనుక్షణం అతని జీవితం మీద తమ ప్రభావం చూపుతూ ఉంటుంది. అతను చనిపోయిన తరువాత ఆ పాపపుణ్యాల వాసనలు అతని వెంటే పరలోకాలకు వెళతాయి. కాబట్టి మానవుడు బతికి ఉన్నా చచ్చినా పాప పుణ్యాల ప్రభావాన్నించి తప్పించుకోలేడు.

తగిన ఋతువులలో చెట్లు చిగిర్చిపూలు పూసి కాయలు కాసి పండు పండినట్టు మానవునికి కూడా తన పుణ్యాలు, పాపాలు, పండి పక్వానికి వచ్చినప్పుడు తగిన ఫలితాలను ఇస్తాయి. సుఖ దుఃఖాలను కలిగిస్తాయి. సాధారణంగా మానవులు మంచి ప్రవర్తన కలిగి ఉంటారు. ధాన్యంలో తాలు మాదిరి అక్కడక్కడా దుర్మార్గులు ఉంటుంటారు. మంచి ప్రవర్తన కలిగినవారిని, ఓర్పుతో ఉండేవారిని చేతగానివారిలా పరిణిస్తుంటారు. కాని మంచి వారు అలాంటి వారి మాటలు పట్టించుకోకుండా సన్మార్గంలో చరిస్తుంటారు. దాని ఫలితాన్ని సుఖాల రూపంలో పొందుతుంటారు. కాబట్టి ధర్మంగా, న్యాయంగా, మంచి ప్రవర్తతనలో ఉన్నవారికి తగిన ప్రతిఫలం తప్పకుండా లభిస్తుంది. అని అన్నాడు భీష్ముడు.

"పితామహా! అసలు ఈ భూతసృష్టి ఎలా జరిగింది. ఎవరి వలన జరిగింది. తెలపండి. అని అడిగాడు. (భూతములు అంటే మనం, మన పిల్లలు దయ్యాలు భూతాలు అనుకుం టాము. భూతములు అంటే ఇప్పటి కే ఉన్నవి. అని అర్ధము. కాబట్టి ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న ప్రాణులు జీవరాసులు అన్ని మన ముందు ఉన్నాయి కాబట్టి అవి అన్ని భూతములే.) "ధర్మనందనా! ఈ విషయం ఇంతకు ముందు భృగు మహర్షి భరద్వాజునికి వివరించాడు. ఈ విషయాలు నేను నీకుచెబుతాను. విష్ణువు సర్వ వ్యాపి. ఆది అంతము లేని వాడు. విష్ణువు సృష్టి చేయ సంకల్పించి తనలో వెయ్యో వంతుతో అవ్యక్తుము అనే పదార్ధాన్ని సృష్టించాడు. అవ్యక్తము నుండి మహత్తత్త్వము అనగా ప్రకృతి తత్త్వము పుట్టింది. ఆ ప్రకృతి లోనుండి ఒక పద్మము పుట్టింది. ఆ పద్మము లో నుండి బ్రహ్మ ఉద్భవించాడు. ఆ బ్రహ్మదేవుని సంకల్పంచేత ఈ ఆకాశము (శూన్యము) ఉద్భవించింది. తరువాత ఆకాశము నుండి జలము పుట్టింది. ఆ జలము నుండి అగ్ని ఉద్భవించింది. అగ్ని నుండి వాయువు, అగ్ని వాయువుల సమ్మేళనంతో ఈ పృధివి (భూమి) పుట్టాయి. ఈ పంచ భూతములు బ్రహ్మలో ఉన్నాయి. ఈ ప్రకృతి అంతా బ్రహ్మమే. భూమి మీద ఉన్న కొండలు పర్వతములు బ్రహ్మకు ఎముకలు. ఈ భూమి అతని శరీరంలో మాంసము. సముద్రాలు, మహా సముద్రాలు బ్రహ్మదేవుని రక్తము. ఆకాశం అతని ఉదరము (పొట్ట). వాయువు అతని ఉఛ్వాసనిశ్వాసములు, అగ్ని అతని లో ఉన్న తేజస్సు. సరిత్తులు బ్రహ్మదేవుని శరీరంలోన్న సిరలు. సూర్య చంద్రులు బ్రహ్మదేవుని రెండు కళ్లు. ఊర్ధ్వలోకము బ్రహ్మదేవుని శిరస్సు (తల), పాతాళము బ్రహ్మదేవుని పాదములు, నాలుగు దిక్కులు బ్రహ్మదేవుని నాలుగు చేతులు. ఈ ప్రకారంగా అనంతుడైన విష్ణువునుండి ఈ ప్రకృతి ఉద్భవించింది. అప్పుడు భరద్వాజుడు పంచభూతములు ఎలా ఉంటాయి? వాటి కొలతలు ఎంత? అని అడిగాడు. అప్పుడు భృగు ఇలా చెప్పాడు. పంచభూతములు అనంతములు. వాటికి హద్దులులేవు. గాలి నీరు నిప్పు నేల ఇక్కడా ఉన్నాయి అక్కడ లేవు అని అనలేము. విష్ణువు మాదిరి అవి కూడా

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

సర్వవ్యాపకములు. ఇంక ఆకాశము అనంతము. హద్దులు లేనిది.

ఒకపదార్ధము నుండి పుట్టినమరొక పదార్ధము దాని పోలికలతోనే ఉంటుంది. అలాగే అనంతుడు, సర్వవ్యాపి, అయిన విష్ణువునుండి పుట్టిన ప్రకృతి, పంచ భూతములు కూడా విష్ణువు మాదిరి సర్వవ్యాపకములే. చెట్టునుండి చెట్టు, పక్షినుండి పక్షి, మనిషినుండి మనిషి, జంతువునుండి జంతువు పుడతాయి. అలా పుట్టినవి కూడా తాము వేటి నుండి పుట్టాయో, వాటి లక్షణాలు కలిగి ఉంటాయి. అది ప్రకృతి సహజము. అనంతుడైన విష్ణువు నుండి పుట్టిన పంచభూతములు కూడా అనంతత్వాన్ని సంతరించుకున్నాయి. అని అన్నాడు. భృగు. ఇప్పుడు భరద్వాజునికి ఒక సందేహం కలిగింది. ＂మహర్షీ! బ్రహ్మ పద్మములోనుండి పుట్టాడు అన్నారు కదా. అంటే బ్రహ్మ పుట్టక ముందే పద్మము పుట్టిందా? పుడితే ఎలా పుట్టింది? ఎవరు పుట్టించారు? అని అడిగాడు భరద్వాజుడు. ＂భరద్వాజా! విష్ణువు సర్వవ్యాపి అనుకున్నాము కదా. విష్ణువు మానస పుత్రుడు బ్రహ్మ. కాబట్టి బ్రహ్మ ఆద్యుడు (మొదటివాడు). బ్రహ్మకు ఆసనంగా పద్మము ఉద్భవించింది. కాని ఈ సృష్టిక్రమంలో ముందు వెనుకలు లేవు. అందుకని బ్రహ్మ పద్మములోనుండి పుట్టిన వాడు అని అన్నారు. పద్మము అంటే మనం అనుకునో పుష్పము కాదు. పద్మము అంటే భూమి. భూమి పైన ఎత్తైన మేరు పర్వతముపుట్టింది. అంటే మేరువు భూమి అనే పుష్పంలో మధ్య ఉన్న కర్ణిక. (కర్ణిక అంటే పుష్పము మధ్య ఉండే భాగము). అందుండి సమస్త చరాచర జగత్తు ఉద్భవించింది.＂ అని చెప్పాడు భృగువు. ＂మహర్షీ! పంచభూతాలు దేని నుండి ఉద్భవించాయి? అవి ఐదుగా ఎలా రూపు దాల్చాయి.＂ అని అడిగాడు భరద్వాజుడు.

＂భరద్వాజా! వాయువు నిరంతరము కదిలేది. చైతన్య స్వరూపము. ఆకాశము శబ్దస్వరూపము. నీరు ద్రవ స్వరూపము. అగ్ని --వేడికి వెలుతురుకు ప్రతీక. ఇంక ఘన స్వరూపానికి ప్రతీక భూమి. వీటి ఐదింటి వలన సృష్టి ఏర్పడింది. ఈ సృష్టి లో రెండే జాతులు. స్థావరములు (కదలనివి) జంగమములు (కదిలేవి).＂ అని చెప్పాడు భృగువు. ＂మహర్షీ! మరి కదలని వాటిలో ఈ పంచభూతములు ఎలా ప్రవర్తిస్తాయి.＂ అని అడిగాడు. ＂భరద్వాజా! కదలని వాటిలో వృక్షమును తీసుకో. పిడుగు పడినప్పుడు వృ క్షము అల్లల్లాడుతుంది. అంటే ధ్వనికి అది స్పందిస్తూ ఉంది. అంటే వృక్షమునకు వినికిడి శక్తి ఉంది కదా. అలాగే గట్టిగా గాలి వీచినప్పుడు ఏ వైపునకుగాలి కొడితే వృక్షము ఆ వైపుకు ఒంగుతుంది. వెలుతురు ఏ వైపు ఉంటే ఆ వైపుకు పెరుగుతుంది. అంటే వృక్షమునకు గాలి వెలుతురు గ్రహించే శక్తి ఉన్నట్టే కదా. అలాగే వృక్షము తన వేళ్లతో నీటిని గ్రహించి చిట్ట చివర ఉన్న రెమ్మకూ కూడా అందిస్తుంది. అంటే వృక్షమునకు నీటిని పానం చేసే శక్తి అంటే జలశక్తి ఉన్నట్టే కదా ! చెట్టు సుగంధ భరితమైన పూలు పూచి కాయలు కాస్తుంది. అంటే ఘ్రాణ శక్తి కూడా ఉన్నట్టే కదా. ఘ్రాణ శక్తి భూమి శక్తి. కాబట్టి పంచభూతముల లక్షణాలు ఉండబట్టి వృక్షము పంచ భూతాత్మ కము అయినది. అదేమాదిరి కొండలు, రాళ్లలో కూడా పంచభూతముల లక్షణములు

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

మనకు కనపడుతుంటాయి. కాబట్టి ఈ సృష్టిలో అన్ని పంచభూతాత్మకములే. అని భృగువు భరద్వాజునికి చెప్పాడు. ఓ భృగు మహర్షి! భూమి మొదలైన పంచభూతములకు రసము, గంధము, తేజస్సు మొదలగునవి సహజ గుణములు. ఆ గుణములు వేటిలో ఉంటాయి. వాటిని ఎవరు ఏ విధంగా అనుభవిస్తారు తెలియచెయ్యండి. అని అడిగాడు. భరద్వాజుడు.

ఓ భరద్వాజా! విషయములు, ఇంద్రియములు, మనసు. మనలో ఉన్న అంతరాత్మ విషయవాంఛలను, మనసు ద్వారా సంకల్పించి, ఇంద్రియముల ద్వారా అనుభవించి, వాటి వలన కలిగే సుఖమును దుఃఖమును పొందుతూ ఉంటుంది. జీవుడు క్షేత్రజ్ఞుడు అనే పేరుతో మన శరీరం మొత్తం వ్యాపించి ఉంటాడు. ఈ క్షేత్రజ్ఞుడు, మానవ సహజమైన సత్త్వరజస్తమో గుణములకు అతీతంగా, సాక్షీభూతంగా ఉంటాడు. ఈ జీవుడు తన పూర్వస్థానమైన కైవల్యము వంక చూస్తూ ఉంటాడు. విజ్ఞులైన వారు, తమ సూక్ష్మమైన విమల బుద్ధితో క్షేత్రజ్ఞుని గురించి తెలుసు కుంటారు. అతని యందే మనసు నిలుపుతారు. భౌతిక మైన సుఖదుఃఖ ము లకు అతీతంగా అత్యంత శాంతి మతులై ఉంటారు. తుదకు పరమ సుఖాన్నిపొందుతారు. తొలుత బ్రహ్మదేవుడు సత్యము, ధర్మము, సదాచారము, తపస్సు మొదలగు వాటికి ఉనికి పట్టుగా బ్రాహ్మణులను సృష్టించాడు. తరువాత క్షత్రియులు, వైశ్యులు, శూద్రులను సృష్టించాడు. వారికి తగిన వర్ణములు (రంగులు) కల్పించాడు. బ్రాహ్మణులు తెల్లగానూ, క్షత్రియులు ఎరుపు రంగులోనూ, వైశ్యులు పసుపురంగు లోనూ, శూద్రులు నలుపు రంగులోనూ కల్పించాడు. ఆ ప్రకారంగా నాలుగు వర్ణముల వారు ఏర్పడ్డారు. ఈ నాలుగు వర్ణముల వారు తమ కు ఏర్పరచిన వృ త్తులను వదిలి ఇతరుల వృత్తులను చేపట్టిన, వారు అదే వృత్తి చెయ్యాల్సి ఉంటుంది. కాని ఒక వర్ణము వాడు అనేక వృత్తులను చేసిన అతనికి వ్యభిచార వృత్తి వస్తుంది. కాని ఈ వర్ణములు అనగా తెలుపు, ఎరుపు, పసుపు, నలుపు లేక నీలము వర్ణముల వారు, వారు చేసే పనులను బట్టి, ఒకరి కన్నా మరొకరు తక్కువగా పరిగణించ బడతారు. ఇవి వృత్తిధర్మములు.

అన్ని ధర్మములలోకల్లా సత్యము ఉత్కృష్టమైనది. సత్యమే బ్రహ్మము, సత్యమే తపము, సత్యం ప్రజలను సృష్టిస్తుంది. సత్యం వలననే ఈ సృష్టి నిలిచి ఉంది. కాని ఈ సత్యము అసత్యము చేత మరుగున పడిపోతుంది. ఈ సత్యము, అసత్యము లకు అర్ధము లుగా ధర్మము-- అధర్మము, చీకటి -- ప్రకాశము, జ్ఞానము-- అజ్ఞానము, స్వర్గము-- నరకము, సుఖము-- దుఃఖములు అని ఈ లోకంలో పెద్దల చేత చెప్పబడతాయి. కాబట్టి అసత్యము దుఃఖ స్వరూపము. దానిని నిర్మూలించడానికి పెద్దలు ఎల్లప్పుడూ నియమ నిష్టలతో జీవితం గడుపు తుంటారు. బాధలు రెండు విధములు. వ్యాధి, ముసలి తనము -- ఇవి శరీరానికి వచ్చే బాధలు. రెండరకం బాధ -- దగ్గర బంధువుల మరణం వలన కలిగేవి మానసికమైన బాధలు. ఈ రెండు రకముల బాధలను మానవుడు నియమ నిష్టలతో అధిగమించి సుఖపడవచ్చును. పైన చెప్పిన శారీరక, మానసిక బాధల వలన కలిగే

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

సుఖదుఃఖములకు లోను కాకుండా స్థిర చిత్తుడైన మానవుడు వైరాగ్యంతో పరమపదమును పొందుతాడు. అని భృగువు భరద్వాజునకు వివరించాడు.
తరువాత భరద్వాజుడు భృగు మహర్షిని ఆశ్రమ ధర్మములు గురించి వివరించమని అడిగాడు. భృగువు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. “ఓ భరద్వాజా! బ్రహ్మచారి లక్షణములు వివరిస్తాను. బ్రహ్మచారి ఐన వాడు గురువు నందు భక్తి కలిగి, పరమ ఆదరముతో వేదాధ్యయనము చేస్తూ, శుచిత్వంతో, వినయంతో, మూడు వేళలలో హోమములు చేస్తూ, బ్రహ్మచర్యము పాటించాలి. ఇంక గృహస్థు, ధనమును ధాన్యమును ధర్మబద్ధంగా సంపాదించాలి. అతిధి సత్కారములు చెయ్యాలి. అన్నపానములు మొదలగు భోగములు పరిమితంగా అనుభవించాలి. అది గృహస్థాశ్రమ ధర్మము. ఇంక వానప్రస్థములో కంద మూలములు, ఆకులు, ఫలములు భుజించాలి. నేలమీద పడుకోవాలి. ఇంక ఆఖరుది సన్యాసము. భిక్షాటన చేసి, దొరికిన దానిని తింటూ ప్రశాంతంగా జీవించడమే సన్యాసము. ఈ నాలుగు ఆశ్రమ ధర్మములను ఫలాపేక్ష లేకుండా నిర్వర్తిస్తే మోక్షపదము తప్పకుండా లభిస్తుంది. అని చెప్పాడు భృగువు.
“ఓ మహర్షి! పరలోకము అని ఒకటి ఉంది అంటారు కదా! ఇహ లోకమునకు పరలోకమునకు భేదం ఎట్టిది వివరించండి అని అడిగాడు భరద్వాజుడు. భృ గువు ఇలా చెప్పసాగాడు. “ఇహ లోక సుఖములకు పరలోకసుఖములకు ఏనుగుకు, దోమకు ఉన్న భేదము ఉంది. ఈ లోకంలో మనిషి సుఖములకు ఆలవాలమైనవి... ఇళ్లు, మంచములు, పడకలు, సింహాసనములు, మంచి మంచి దుస్తులు, సుగంధ ద్రవ్యములు, పూలు, సంగీతము, నాట్యము, మొదలగు వినోదములు, ఆరామములు, స్త్రీజనములు వీటిలో ఒకదానికి ఒకటి తర తమ బేధములు కనిపిస్తాయి. కాని పరలోకసుఖమ్ములో ఇలాంటి తారతమ్యములు లేవు. కాని పాప చింతన కలవారు అధోలోకములకు (నరకానికి) పోతారు. అక్కడ నిరంతర దుఃఖమే గాని సుఖము ఉండదు. విషయ వాంఛల మీద మమకారము లేని వారికి పుణ్యమైనా పాపమైనా వారిని అంటదు. వారు శాశ్వతానందమును పొందుతారు.” అని భృగువు భరద్వాజునకు చెప్పాడు. ఆ సమాధానములతో సంతృ ప్తి నొంది భరద్వాజుడు వెళ్లిపోయాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు పితామహా! ఆచారవిధులను గురించి తెలుసుకొన వలెనని ఉన్నది అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! చెడు ప్రవర్తనా మంచి వాళ్లను, చెడ్డ వాళ్లను బాధ పెడుతుంది. కాబట్టి మంచి ప్రవర్తన కలిగిండటం శ్రేయోదాయకము. రాజ మార్గములోనూ, రచ్చ బండదగ్గర, పశువులు ఉన్న చోట మలమూత్ర విసర్జన చేయడం పనికిరాదు. ఇవి చెడ్డ పనులు. ఉదయం సాయంత్రం నదిలో స్నానం చేసి సూర్యునికి అర్ఘ్యం ఇవ్వడం, అసుర సంధ్య వేళలలో నిద్రపోకపోవడం, స్నానము, సంధ్యా వందనము చేసిన తరువాత భోజనము చేయడం, తినే అన్నమును నిందించ కుండా పూజించడం, తడి కాళ్లతో నిద్రపోకపోవడం ఇవి మంచి ఆచారములు. ఉదయించే సూర్యుడిని చూడరాదు. ఇతర స్త్రీలను వివస్త్రలుగా చూడరాదు. తన మలమును తాను

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

చూడకూడదు. చేసిన పాపం చెబితే పోతుంది. అందుకని చేసిన పాపం దాచి పెట్టకూడదు. స్త్రీతో సంభోగించడం చాలా గుప్తంగా చెయ్యాలి. గురువులకు శుశ్రూష చెయ్యడం, బ్రాహ్మణులను పూజించడం మనిషి ఆయువును వృద్ధి చేస్తుంది. లక్ష్మీ కటాక్షము కలిగిస్తుంది. ఊర్ధ్వ లోక ప్రాప్తి కలిగిస్తుంది. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. “పితామహా! ఆధ్యాత్మ విద్య గురించి వినవలెనని కుతూహలముగా ఉన్నది. చెప్పండి.” అని అడిగాడు. “కుమారా! మానవునిలో భూమి, నీరు, ఆకాశము, వెలుగు, గాలి అను పంచభూతములు వాటి గుణములైన శబ్దము, రసము, గంధము, చలనము, తేజస్సు, సముద్రములలో కెరటముల వలె పుడుతూ ఉంటాయి, అంతమవుతూ ఉంటాయి. ఇంద్రియములు పంచభూతములకు సాధనములుగా ఉపయోగ పడతాయి. మనస్సు అనేది ఇంద్రియములకు ఆధారంగా ఉంటుంది. బుద్ధి అనేది మనసు ఒక నిర్ణయానికి రావడానికి తోడ్పడుతుంది. ఈ విధంగా పురుషుడు విషయములను గ్రహిస్తూ ఉంటాడు.

అలా కాకుండా, పురుషుడు ఇంద్రియములను బాహ్యవిషయ ములలో కాకుండా అంతర్ముఖంగా చేసి, మనసును కట్టడిచేసి, బుద్ధితో విషయ వాంఛలను దూరం చెయ్యవచ్చు. ఈ ఆత్మ, క్షేత్రజ్ఞుడు అనీ, భూతాత్ముడనీ, పురుషుడు అనీ, పరమేశ్వరుడు అనీ, బుద్ధిసాక్షి అనీ, జనన రహితుడు అనీ పిలువబడు తుంటాడు. పురుషుడు తనయందు తోచు విషయములను అనుభవంతో తెలుసుకుంటాడు. కాని అవి అన్ని మాయ అనీ, స్వప్నములో మాదిరి కనపడి మాయమవుతుంటాయని, అంతా మిధ్య అని, ఈ మాయ కారణం గానే ఆత్మను తెలుసుకోలేక పోతున్నాడని, తెలియక మోసపోతుంటాడు. మాయ అంటే, తెలియక పోవడం. ఈ సత్త్వ రజస్తమోగుణములు ఆ మాయకు శరీరం వంటివి. కాబట్టి రజస్తమోగుణములను విడిచి పెట్టి సత్త్వగుణమును పెంపొందించు కుంటూ జ్ఞానవంతుడై మెలగాలి. తుదకు ఆ సత్త్వగుణమును కూడా వదిలి పెట్టి ఆత్మను పరమాత్మలో ఐక్యం చెయ్యాలి. సత్త్వగుణము ఎల్లప్పుడూ సుఖదాయకము. రజోగుణము దుఃఖ మయము. తమోగుణము బుద్ధిమాంద్యము కలిగిస్తుంది. ఈ మూడు గుణములలో లీనం కాకుండా ఉండటమే మాయను పారద్రోలడం. ధర్మజా! ఇంక యోగము గురించి చెబుతాను విను. ఎల్లప్పుడూ మనస్సును నిశ్చలంగా ఏకాగ్రతతో ఉంచుకోవాలి. మేఘములలో మెరుపు తీగవలె, తామరాకు మీద నీటిబొట్టు వలె మనస్సు ఎల్లప్పుడూ చలిస్తూ ఉంటుంది. మనస్సుకు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములు గతి. కాబట్టి వాటిని ఒక క్రమ పద్ధతిలో నిరోధించాలి. వాటిని నిరోధించడం కష్టమే. కాని ఆయాసపడకుండా, కష్టపడకుండా సాధనతో నిరోధించాలి. యమ, నియమాదులను అభ్యసించాలి. ఆప్రకారంగా వాయు నిరోధం చేసే ప్రక్రియలో ముందు మనలోని ఆలోచనలు క్రమ క్రమేణా సన్నగిల్లి, ఆగిపోతాయి. శ్వాస క్రమబద్ధంగా ఉంటుంది. మన శ్వాస శరీరములోని అంతర్నాడి లోనుండి ప్రయాణం చేసి బ్రహ్మపదము చేరుతుంది. మనస్సు ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. తరువాత నిశ్చలమైన ఆనందం కలుగుతుంది.” అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఽపితామహా! నాకు జపము ఏ విధంగా చెయ్యాలి. జపము చేసినవారికి కలుగు ఉత్తమ గతులేవి తెలుపండి.ఽ అని అడిగాడు. ఽధర్మనందనా! ఈ విషయం గురించి పూర్వము యమునికి, మృత్యు దేవతకు, కాలమునకు, ఒక బ్రాహ్మణుడికి, ఇక్ష్వాకులకు జరిగిన సంవాదము గురించి చెప్పెదను, శ్రద్ధగా విను. వేదవిదులైన వారు ఆమోదించినది ఈ జప కర్మ. ఈ జపము చేయు వారు అత్యంత శుచిగా, ఒక సమతల ప్రదేశములో ఒక దర్భాసనము మీద కూర్చోవాలి. ధర్భలు చేతిలో పట్టుకోవాలి. మనస్సు ను నిగ్రహించాలి. ఇంద్రియములు విషయాసక్తములు కాకుండా నిరోధించాలి. మనసు లోనుంచి మత్సరము, అహంకారము, దంభము, మానము మొదలగునవి తొలగించాలి. బ్రహ్మ చర్యమును పాటించాలి. ఈ విధంగా జప కర్మను చేయు పురుషుడు సర్వలోకములలో విజయము సాధిస్తాడు. తుదకు మోక్షమును పొందుతాడు. అలా కాకుండా జప కర్మను శుచిగా కాకుండా, దుర్గుణములతో, నీచమైన ఆలోచనలతో, మనస్సు నిశ్చలంగా లేకుండా ఆచరిస్తే ముక్తి రాదు సరిగదా వాడు నరకానికి పోతాడు. పూర్వము వేద వేదాంగ పారంగతుడైన కౌశికుడు అనే బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. అతడు అత్యంత నిష్టతో సావిత్రీ దేవిని గూర్చి జపం చేసాడు. అతని నిష్టపూర్వక జపమునకు మెచ్చి అతనికి సావిత్రీ దేవి ప్రత్యక్షం అయింది. ఏమి కావాలో కోరుకోమని అడిగింది. దానికి కౌశికుడు తనకు తాను చేసే జపంలో నిష్ట కావాలని కోరాడు. సావిత్రీదేవి అతని కి కోరిన వరం ఇచ్చింది. = ఓ కౌశికా! నీకు ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయి. యముడు, కాలము, మృ త్యువు నీ వద్దకు వచ్చి నీతో మాట్లాడుతారు. అని చెప్పివెళ్ళిపోయింది. ఆ కౌశికుడు జప తత్పరుడై నూరు సంవత్సరములు గడిపాడు. అతని జపమునకు తృప్తి చెంది ధర్మదేవత అతని ముందు సాక్షాత్కరించింది. ఽకౌశికా ! నీ జపము సిద్ధించినది. నీవు సిద్ధి పొందావు. నీవు ఈ శరీరమును విడిచిపెట్టి పుణ్యలోకములకు వెళ్ళు.ఽ అని పలికింది. దానికి కౌశికుడు ఇలా అన్నాడు. ఽధర్మదేవతా! నేను చేసే తపస్సుకు నాకు ఈ దేహము అవసరము. కాబట్టి దుఃఖమునకు ఐనా ఓర్చుకుంటాను కానీ పుణ్యలోకముల కొరకు ఈ దేహమును విడిచి పెట్టను.ఽ అని అన్నాడు. ఽఅదేమిటి కౌశికా! ఎప్పటికన్నా ఈ దేహము వదలవలసిందే కదా! పుణ్య లోకములు వదిలిపెట్టి ఈ దేహమును ఎందుకుకోరుకుంటున్నావు అని అడిగింది ధర్మదేవత. ఽ ఏది ఏమైనా కానీ నా తపస్సుకు ఆలంబనం గా ఉన్న ఈ దేహమును నేను విడిచిపెట్టనుఽ అని అన్నాడుకౌశికుడు .

ఽనిన్ను పుణ్యలోకములకు తీసుకుపోవడానికి మృత్యువు, యముడు, కాలము వచ్చి ఉన్నారు చూడు.ఽ అని పలికింది ధర్మదేవత. అప్పుడు మృత్యువు, యముడు, కాల పురుషుడు వచ్చి తమను తాము పరిచయం చేసుకున్నారు. Fనువ్వు చేసిన జపము ఫలించింది. అని యముడు అన్నాడు. ఽనీకు పుణ్యలోకములకు పోవు కాలము సమీపించినది అని కాలపురుషుడు అన్నాడు. కాలపురుషుని ఆదేశము మేరకు నిన్ను తీసుకొని పోవడానికి నేను వచ్చాను అని అన్నాడు మృత్యువు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వారి మాటలు పెడ చెవిని పెట్టిన కాశికుడు ¤మీరు అడిగినది తప్ప మీకు ఏమి పని చేయగలను. అని అడిగాడు. ఆ సమయంలో అక్కడకు తీర్థయాత్రలు చేస్తూ ఇక్ష్వాకుడు అక్కడకు వచ్చాడు. వారందరకూ ప్రణామాలు చేసాడు. తన ఆశ్రమమునకు వచ్చిన ఇక్ష్వాకుని కాశికుడు అతిధి గా గౌరవించాడు. ¤మహారాజా! నాకు ఉన్న దాంట్లో నీకు ఏవిధంగా అతిధి సత్కారములు చేయగలను.¤ అని అడిగాడు. మహాత్మా! మేము క్షత్రియులము. దానాలు చేస్తాము కాని తీసుకోము. నీకు ఏమి కావాలో అడుగుగు¤ అని అన్నాడు ఇక్ష్వాకుడు. ¤ఈ లోకంలో ప్రవర్తించేవాళ్లకు దానాలు కావాలి గాని ఈ లోకం తో పనిలేని నాకు, ఏ కోరికలు లేని నాకు, నీ దానములు ఎందుకు. నీవు నా అతిధివి. నీవే అడుగు నీకేం కావాలో నేను ఇస్తాను. అయినా నీవు నా అతిధివి. నేను నీకు అతిధి సత్కార రూపంలో ఇస్తున్నాను. దానంగా కాదు. అని అన్నాడు కాశికుడు.

¤అయితే నీకు అంతగా ఇవ్వాలని కోరికగా ఉంటే. నీవు చేసిన జపముతో కలిగిన ఫలమును నాకు ఇమ్ము. అని అడిగాడు ఇక్ష్వాకుడు. అలాగే. నీకు నేను చేసిన జపఫలములో సగం కావాలన్నా ఇస్తాను. పూర్తి గా కావాలన్న ఇస్తాను. నీకు ఎంత కావాలి?అనిఅడిగాడు కాశికుడు. ¤ఇంతకూ నీ జపము యొక్క ఫలము ఏమిటి?¤ అని అడిగాడు ఇక్ష్వాకుడు. కాశికుడు నవ్వి నేను ఈ జపమును ఏ ఫలితమును ఆశించి చెయ్యలేదు. కాబట్టి దాని ఫలము ఏమిటో నాకు తెలియదు. అని అన్నాడు. ముందు నీవునా జప ఫలమును స్వీకరించి తర్వాత దాని ఫలితము ఏమిటో ధర్మవిదులను అడిగి తెలుసుకో అని అన్నాడు కాశికుడు. ¤అదేమిటి కాశికా! ఫలము ఏమిటో తెలియకుండా నేను దానం ఎలా తీసు కుంటాను. నాకు వద్దు అని అన్నాడు ఇక్ష్వాకుడు. ఓ భూ వల్లభా! నీవు అడిగావు. నేను ఇచ్చాను. ఇప్పుడు నువ్వు వద్దు అనడం నీకూ నాకూ సత్య వ్రతమునకు భంగం కాదా! ¤ అని అన్నాడు కాశికుడు. దానికి ఇక్ష్వాకుడు నవ్వి మేము క్షత్రియులము. మాకు యుద్ధము చేయడం క్షత్రియ ధర్మము. నీతో వాక్ రూపంలో యుద్ధం చేసాను. అని అన్నాడు. ¤మహారాజా! నీవు ఏమి చేసావో, ఏమి చెయ్యలేదో, అది అలా ఉండనీ. నేను నా జపమును నీకు ఇస్తాను అన్నాను. నీవు తీసుకుంటాను అని అన్నావు. ఇప్పుడు వద్దు అంటున్నావు. దీని వలన క్షత్రియుడ డైన నీకు, బ్రాహ్మణుడ నైన నాకూ సత్యవ్రమునకు భంగం వాటిల్లుతుంది కదా! ఇది ధర్మమా! రాజా! సత్యవ్రతమే తపస్సు. సత్యమే యజ్ఞము. సత్యమే వేదము, శాంతి, ఇంద్రియ నిగ్రహము. ఆ సత్యవ్రతమునకు భంగం వాటిల్లితే నేను నిర్మల చిత్తంతో చేసిన నిత్య అను ష్ఠానములు ఫలితం లేకుండా పోతాయి కదా! అని అన్నాడు. వీరి వాదనను ఆసక్తితో వింటున్న ధర్మదేవత వారిని ఇద్దరినీ చూచి ఇలా అంది. Fమీలో మీకు వివాదం ఎందుకు. కాశికుడు దానము ఇచ్చిన ఫలమును, ఇక్ష్వాకుడు సత్యవ్రతమును పాటించిన ఫలమును పొందుతారు. అని అన్నాడు.

అప్పుడు పుణ్యలోకము మానవాకృతి దాల్చి వచ్చింది. తనను తాను తెలుపుకొని ¤అయ్యా

సనాతన
అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

మీరు ఇద్దరూ వాదులాడు కోవడం ఎందుకు? మీ ఇద్ద రూ సమాన మైన ఫలితమును పొందుతారు. ఈ ప్రకారం చెయ్యండి. అని అన్నాడు. "అయితే ఈ బ్రాహ్మణుడు కూడా నేను ఇచ్చేది స్వీకరించాలి." అని పట్టు బట్టాడు ఇక్ష్వాకుడు." "అయ్యా! నేను తపస్సు, స్వాధ్యాయము వీటిలో నిమగ్నమై ఉన్నాను. నాకు ఏదీ అక్కరలేదు. నేను ఏదీ స్వీకరించను అని అన్నాడు. "విప్రోత్తమా! నీకు సరిపోయేది నేను ఇస్తాను. నేను చేసిన సుకృతముల యొక్క ఫలమును ఇస్తున్నాను. తీసుకో అని అన్నాడు ఇక్ష్వాకుడు. ఇంతలో వికృత మైన వేషములతో ఉన్న ఇద్దరు తమలో తాము తగవులాడు కుంటూ అక్కడకు వచ్చారు. " ఈయనే మన మహారాజు అని ఆయన ముందు నిలబడ్డారు. రాజు వారితో "ఇంతకూ మీ వాదులాట ఏమిటి? అని అడిగాడు. అందులో మొదటి వాడు "అయ్యా! నేను గోదానం చేసాను. ఇతడు ఆ గోదానఫలమును తనకు ఇమ్మని అడిగాడు. నేను చేసిన గోదాన ఫలమును ఇతనికి ఇచ్చాను. ఇతడు నాకు ఇది చాలదు అని అన్నాడు. మంచి జాతి ఆవులను రెండింటిని కొన్నాడు. ఆ ఆవులను అర్హుడైన వానికి దానంగా ఇచ్చాడు. ఆ గోదాన ఫలమును నాకు దానంగా ఇస్తాను అన్నాడు. మొదట్లో తీసుకుంటాను అని అన్నాను. కానీ నాకు ఇష్టంలేదు. అందువల్ల ఆ దానము నేను తీసుకోలేదు. మా ఇద్దరికీ ఆ మూలంగా వాదులాట జరిగింది. మీరే చెప్పండి. నాకు ఇష్టం లేని దానాన్న తీసుకొమ్మని నన్ను బలవంతం చేస్తున్నాడు. ఇది ధర్మమా! మీరే తీర్పు చెప్పండి." అని అడిగాడు. "దానికి రెండవ వాడు అయ్యా! ఇతను ఇచ్చిన దానము నేను స్వీకరించాను. కాని నేను ఇస్తానన్న దానమును ముందు స్వీకరిస్తాను అని తరువాత ఇతను స్వీకరించడం లేదు. ఇది పాపం కాదా! మాట తప్పడం కాదా! మీరే చెప్పండి! అని అన్నాడు. వారి వాదములు విన్న కాశికుడు ఇక్ష్వాకుని చూచి "విన్నారా మహారాజా! వీరి వాదనలు. వీరి తగవు కూడా మనలాంటిదే. నీవు దానం అడిగావు. నేను ఇస్తాను అన్నాను కాని నేను ఇస్తానన్న దానము స్వీకరించ డానికి విముఖత చూపుతున్నావు. నీవు నా జపము ఫలమును స్వీకరించక పోతే నేను శపిస్తాను. " అన్నాడు కాశికుడు. "ఇదెక్కడి ఖర్మ. ఎన్నడూ ఎవరి ముందు చెయ్యి చాచి ఎరగను. ఇతని వద్ద నుండి దానం తీసుకొనవలసి వచ్చింది. అని అనుకుంటూ దానం గ్రహించడానికి చెయ్యి చాచాడు. అప్పుడు కాశికుడు "నేను అనేక సంవత్సరములనుండి చేసిన జపము వలన లభించిన ఫలము నంతయు నీకు ధారపోస్తున్నాను. అని ఇక్ష్వాకుని చేతిలో నీళ్లువదిలాడు. అప్పుడు ఇక్ష్వాకుడు కాశికుని చూచి బ్రాహ్మణోత్తమా! నీవు ఇచ్చిన దానమును నేను తీసుకున్నాను. నేను ఆర్జించిన యాగ ఫలము నీకు ధారపోస్తాను. స్వీకరించు. అప్పుడు మనకు సమానంగా పుణ్య ఫలం దక్కుతుంది. అని అన్నాడు.

అప్పుడు అక్కడ ఉన్న ఇద్దరు మనుషులు వారిని చూచి అయ్యా మేము కామము, క్రోధము. మానుష రూపములలో వచ్చాము, ధర్మదేవత చేతను, యముని చేతను, మా చేతను మీరు పరీక్షింపబడ్డారు. ఇంక ఇవ్వడం తీసుకోడం దైవనిర్ణయాలు. మీ చేతిలో లేవు అని పలికారు. అప్పుడు కాశికుడు ఇక్ష్వాకును చూచి మహారాజా! నేను చేయు

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఇద్దరు మనుషులు వారిని చూచి అయ్యా మేము కామము, క్రోధము. మానుష రూపములలో వచ్చాము, ధర్మదేవత చేతను, యముని చేతను, మా చేతను మీరు పరీక్షింపబడ్డారు. ఇంక ఇవ్వడం తీసుకోడం దైవనిర్ణయాలు. మీ చేతిలో లేవు అని పలికారు. అప్పుడు కౌశికుడు ఇక్ష్వాకును చూచి మహారాజా! నేను చేయు జపమునకు అధిష్ఠాన దేవత సావిత్రీదేవి. ఆమెనుండి నేను శ్రద్ధను, బలమును పొందాను. ఇంక నేను వేరు జపతపములు చేయ పనిలేదు. నీవు అందరి ఎదుట నేను ఇచ్చిన దానమును స్వీకరించావు. నాకు అవసరం ఉన్నా లేకపోయిన నేను నీ నుండి నీ పుణ్యఫలమును స్వీకరించాను. ఇంక నీ దారిన నీవు వెళ్లు. ౬ అని అన్నాడు. కౌశికుని, ఇక్ష్వాకుని ధర్మనిష్టకు సంతోషించి దేవతలు వారి మీద పుష్పవృష్టి కురిపించారు. దేవ దుందుభులు మ్రోగుచుండగా దేవతలు అక్కడికి వచ్చి వారిరువురినీ అభినందించారు. అప్పుడు ఆకాశ వాణి ఇలా పలికింది. ౬అనఘులారా! మీరిద్దరూ సిద్ధి పొందారు. మీకు ఉత్తమ గతులు కలుగుతాయి.౬ అని పలికింది. అప్పుడు కౌశికుడు భవబంధాలు తెంచుకున్నాడు. తనవద్దకు వచ్చిన ధర్మదేవత, యముడు, మృత్యుదేవత, కాలపురుషునికి వీడ్కోలు పలికాడు. మనస్సును నియంత్రించాడు. తన శరీరములోని ప్రాణ వాయువులను కనుబొమల మధ్య నిలిపాడు. తరువాత ఆ వాయువులను తల పైభాగమున ఉన్న బ్రహ్మ రంధ్రము వద్దకు చేర్చాడు. నిశ్చలంగా కూర్చున్నాడు. ఈ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టాడు. అతని ప్రాణ వాయువులు బ్రహ్మ రంధ్రమును ఛేదించుకొని అనంత వాయువుల్లో కలిసిపోయాయి. అతని లోనుండి ఒక ఉజ్వలమైన కాంతి వెలువడింది. ఆ కాంతికి బ్రహ్మదేవుడు ఎదురు వచ్చి స్వాగతం పలికాడు.

అపుడు బ్రహ్మదేవుడు ఇలా అన్నాడు. నిష్టతో జపం చేసేవారికి, యోగులకు, వారి వారి పుణ్యవిశేషమున ఉత్తమగతులు కలుగుతాయి. అందులో నిష్టతో జపం చేసేవారు తమకు గా తాము ఈ శరీరం నుండి వెలువడి ఉత్తమ లోకములకు వెళతారు. కౌశికా! రా అని పిలిచాడు. తన శరీరములోని బ్రహ్మ రంధ్రమునుండి బయటకు వచ్చిన కౌశికుని ఆత్మ, ముందు బ్రహ్మ దేవుని ముఖంలోకి ప్రవేశించింది. బ్రహ్మలో ఐక్యమయింది.. తరువాత ఇక్ష్వాకు మహా రాజుకూడా తనకు తానుగా తన శరీరమును విడిచి బ్రహ్మదేవునిలో ఐక్యమయ్యాడు. ఇది అంతా చూచి దేవతలు ఆశ్చర్యపోయారు. కౌశికుని, ఇక్ష్వాకు మహారాజును పొగిడారు. ౬ కాబట్టి ధర్మనందనా! నిష్టతో జపం చేసేవారికి కౌశికుని మాదిరి బ్రహ్మ ఐక్యము కలుగుతుంది.౬ అని చెప్పాడు. ౬పితా మహా! నాకు అన్ని యోగములలోకి మిన్న అయిన జ్ఞానయోగమును గురించి వినవలెనని కుతూహలముగా ఉన్నది. అని అడిగాడు. అప్పుడు భీష్ముడు ధర్మరాజుడు మనువు, బృహస్పతి సంవాదము వినిపించాడు. ౬ధర్మనందనా! మనువు, దేవ గురువు అయిన బృహస్పతికి నమస్కరించి తనకు జ్ఞాన యోగము గురించి వివరించమని అడిగాడు. అప్పుడు బృహస్పతి మనువుకు జ్ఞాన యోగము గురించి ఇలా ఉపదేశించాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

“అనఘా! జ్ఞాన యోగమునకు మూలము సత్కర్మలను శ్రద్ధతో ఆచరించ డమే. తనకు ఇష్టమయినది పొందుటకు ఇష్టములేనిది విడిచి పెట్టుటకు మానవుడు కర్మలను ఆచరిస్తూ ఉంటాడు. ఆ కర్మాచరణములో మొదట సుఖం కలుగుతుంది. తరువాత అది దుఃఖంగా పరిణమిస్తుంది. కాని తాను చేసిన కర్మలకు ఫలాన్ని ఆశించకుండా ఎవరు కర్మలను చేస్తాడో అతనికి సుఖదుఃఖములు కలుగవు. కామక్రోధములు మొదలగు అరిషడ్వర్గములకు అతీతంగా ఉంటాడు. అప్పుడు అతనికి జ్ఞాన యోగం సిద్ధిస్తుంది. చివరకు మోక్షం పొందుతాడు.

పరతత్వము ఆధారము లేనిది. శబ్దరహితమైనది. రస, గంధ, స్పర్శ, రూపములు లేనిది. అందుకని అది ఇంద్రియ గోచరము కాదు. ఆ పరతత్త్వము నకు స్త్రీ పురుష నపుంసకత్వ బేధములేదు. అది జ్ఞానస్వరూపంగా వెలుగుతూ ఉంటుంది. దేదీప్యమానంగా వెలుగుతున్న దీపము తన చుట్టు ఉన్న వస్తువులను ప్రకాశింప చేయు నట్టు, ఈ జ్ఞానస్వరూపము మానవుని ఇంద్రియములను, మనస్సును ప్రకాశింపచేస్తుంది. ఇంద్రియములకు, మనసుకు పట్టిన జాడ్యములను వదిలిస్తుంది. రాజుకు మంత్రులు ఎలా కార్యనిర్వహణలో సాయ పడతారో, అలాగే ఈ జ్ఞానము ఇంద్రియములకు, మనస్సుకు అనుదినము చేయు పనులలో సాయపడుతుంది. చెట్టును మనము గొడ్డలితో నరికినా కూడా అందులో అగ్ని కనిపించదు. కాని ఆ చెట్టు కొమ్మలు ఒకదానితో ఒకటి రాసు కొన్నప్పుడు ఆ రాపిడికి అగ్నిపుడుతుంది. అలాగే మన శరీరంలో నిండి ఉన్న పరతత్త్వమును మరొక తత్త్వము సాయంతో గ్రహించాలి గాని ఈ శరీరాన్ని హింసించిగానీ, బాధపెట్టిగానీ కనుగొనలేము. మనము ఈ పరతత్త్వమును బాహ్య ఇంద్రియములతో గానీ, మనసుతో గానీ చూడలేము. అలాగని పర తత్త్వము లేదని చెప్పలేము గదా! ఎందుకంటే మన చూపు, వినికిడి శక్తి పరిమితములు. ఒక వస్తువును ముందుభాగం మాత్రం మనము చూడగలము. వెనుక భాగం చూడలేము. అంతమాత్రాన వెనుక భాగం లేకుండా పోతుందా! మానవుడు మృగములను పట్టుకొనాలంటే వలను, చేపలను పట్టాలంటే గాలమును, ఏనుగులను పట్టు కొనాలంటే పైన గడ్డిపరిచిన కందకమును ఉపయోగిస్తాడు. అలాగే ఈ పరతత్త్వమును పట్టుకొనాలంటే జ్ఞానమును ఉపయోగించాలి. పాము కాళ్లు మనకు కనిపించవు. కాని మరొక పాము ఆ విషయం గ్రహిస్తుంది. అలాగే జ్ఞాని మాత్రమే జ్ఞానస్వరూపమైన పరమ తత్త్వమును గ్రహించగలడు. అమావాస్యనాడు మనకు చంద్రోదయము కాదు. అంత మాత్రాన చంద్రుడు లేడు, నాశనము అయ్యాడు అని అనగలమా! ఆ మాదిరి మనకు కనపడనంత మాత్రాన పరతత్త్వము లేదు అని అనగలమా! రాహువు మింగినపుడు మనకు సూర్యుడు కనిపించడు. రాహువు తొలగి పోగానే సూర్యుడు మనకు కనిపిస్తాడు. అలాగే మనలో ఉన్న పరతత్త్వమును అజ్ఞానము ఆవహించినపుడు అది మనకు కనిపించదు. ఆ అజ్ఞానము తొలగి పోగానే పరతత్త్వము మనకు కనిపిస్తుంది. కలుషితమైన నీటిలో మన ప్రతిబింబము కనిపించదు. అదే నిర్మలమైన నీటిలో మన ప్రతి బింబము స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అలాగే మలినమైన మనస్సుకు పరతత్త్వము గోచరము కాదు. మనసు ప్రసన్నంగా

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఉంటేనే పరతత్త్వము కనిపిస్తుంది.

ఇంద్రియ ములు తమ ఇష్టం వచ్చినట్టు బయట ప్రపంచంలో తిరుగు తుంటాయి. దాని వలన దుఃఖము కలుగుతుంది. ఇంద్రియములను నిగ్రహించి నట్టయితే, నిరంతర సుఖముకలుగుతుంది. కాబట్టి మనము ఆత్మను ఈ అరిషడ్వర్గముల బారి నుండి రక్షించుకొనాలి. మనలో ఉన్న పాపములు నశించి నట్టయితే, మనకు జ్ఞానం కలుగుతుంది. మన మనస్సు మలినము లేని అద్దము వలె ప్రకాశిస్తుంటుంది. మనము ధ్యాన యోగము చేత మనస్సును మన వశంలో ఉంచుకొనాలి. దానిని విషయ వాంఛలకు లోను కాకుండా కట్టడిచేయాలి. సత్త్వ, రజస్, తమోగుణాలకు అతీతంగా ఉండి ఆత్మను పరమాత్మలో లీనం చెయ్యాలి.

అదే పరమ పదము. దానికి మించినది లేదు. కాని జ్ఞానమును మాయ కప్పి ఉంచుతుంది. కాబట్టి ముందు మనము ఆ మాయను గురించి తెలుసుకొనాలి. మాయ ఇలా ఉంటుంది ఇలా ప్రవర్తిస్తుంది. అని చెప్పలేము. పక్షులు ఎలా పోతాయో ఏ దిక్కుకు పోతాయో ఎలా చెప్పగలము. అలాగే మాయ గురించి కూడా చెప్పలేము. మాయకు వేరు ఆకారం లేదు. సత్త్వరజస్తమోగుణములే దాని ఆకారము. అది ఇలా ఉంటుంది అని తెలుసు కోబోతే అది కనపడదు. మాయ మనకు కనపడదు. ఇతరులకూ కనపడదు. మనము సత్త్వరజస్తమోగుణములను దూరంగా పెట్ట గలిగితే మాయ దానంతట అదే తొలిగిపోతుంది. ఈ సత్త్వరజస్తమో గుణములు మన ఆత్మను నిరంతరమూ ఆవరించి ఉంటాయి. ఆత్మను వాటి నుండి వేరు చెయ్యాలంటే వైరాగ్యము అనే కొడవలితో వాటిని పూర్తిగా కోసేయాలి. మణులు, మాణిక్యములు, బంగారు పూసలు, వెండి పూసలు, మట్టి పూసలు వీటిని అన్నింటిని ఒక తాడు హారము రూపంలో బంధించి ఉంచుతుంది. అలాగే ఈ ప్రాణకోటి అన్నింటి లోనూ ఆత్మ అంతర్లీనంగా ఉంటుంది. ఒకసారవంతమైన క్షేత్రములో అనేకానేకములైన ఓషధీ మొక్కలున్నట్టు ప్రాణులలో ఉన్న బుద్ధి అనేక కర్మలకు ఆధార మవుతుంది.

భూమి కంటే జలము, జలము కంటే తేజస్సు, తేజస్సు కంటే వాయువు, వాయువు కంటే ఆకాశము పెద్దది. కాని వీటన్నిటికంటే మనసు పెద్దది. మనస్సు కంటే బుద్ధి పెద్దది. పై చెప్పినవి అన్ని కాలమునకు లోబడి ఉంటాయి. ఆ కాలాన్ని శాసించే వాడు ఈ మూడు లోకములకు అధిపతి అయిన పరమాత్మ. ఆ పరమాత్మకు ఆది, మధ్య, అంతము లేవు. అతడు అవ్యయుడు. వేదములకు అధిపతి. భవబంధముల నుండి మనలను విముక్తి చేసేవాడు. ఆ పరమాత్మ తలపునకు, పలుకునకు అందడు. మనం చేసే కర్మలకు గోచరం కాడు. ఎవరైతే ముందు మనస్సును, తరువాత బుద్ధిని తరువాత జ్ఞానమును క్రమ క్రమంగా అంతరింప చేసిన, అక్షరుడైన జ్ఞాన మయుడైన విష్ణువు లో సాయుజ్యము పొందు తాడు. ఈ పరతత్త్వము అమృతము (చావు లేనిది), అచ్యుతము (క్షీణత లేనిది), అమలము (ఎలాంటి మలినము అంటనిది), అమేయము (ఇంత అని చెప్ప వీలులేనిది), అవ్యయము (వ్యయము లేనిది అంటే

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

నాశము లేనిది)., అనంతము (మొదలు చివర అంటూ లేనిది). ఆ పరతత్త్వమును యమ, నియమాదులతో మనస్సును నియంత్రించి, ప్రశాంత చిత్తముతోనే కనుగొనగలము. అని బృహస్పతి మనువుకు పరమాత్మ తత్త్వమును ఉపదేశించాడు. “ అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. “పితామహా! నాకు పరమాత్మస్వరూపుడైన శ్రీ కృష్ణుని తత్త్వమును గురించి తెలుసుకొనవలెనని ఉన్నది. అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! నేను నారదుడు మొదలగు మహాఋషుల వలన వినిన విషయములు నీకు చెబుతాను. శ్రద్ధగా విను.

శ్రీ కృష్ణుడు ప్రభావంతుడైన విష్ణు స్వరూపము. తన వినోదము కొరకు భూమి, ఆకాశము, తేజస్సు, నీరు, వాయువు అను పంచభూతములను కల్పించాడు. ఆ ప్రకారము కల్పించిన జలములో ఒక భవ్యమైన తల్పము మీద పడుకున్నాడు. అతని నాభినుండి ఒక పద్మము ఆవిర్భవించింది. ఆ పద్మము లో నుండి బ్రహ్మ లో, దేవుడు ఆవిర్భవించాడు. ఆ బ్రహ్మ సంకల్ప మాత్రం చేత ఏడుగురు మానస పుత్రులను సృష్టించాడు. వారు మరీచి, అత్రి, అంగిరసుడు, పులస్త్యుడు, పులహుడు, క్రతువు, దక్షుడు. వారిలో మరీచికి కశ్యప ప్రజాపతి జన్మించాడు. కశ్యపుని వలన దేవతలు, రాక్షసులు, గరుడులు, నాగులు, మొదలగు జాతుల వారు జన్మించారు. ఆ కశ్యప ప్రజాపతి కుమారుడు సూర్యుడు. అత్రి మహా మునికి చంద్రుడు పుట్టాడు. ఈ సూర్య చంద్రులు రాజవంశములకు మూలపురుషులయ్యారు. (శ్రీరాముడు మొదలగువారు సూర్యవంశపు రాజులు, పాండవులు, కౌరవులు చంద్రవంశపురాజులు). సూర్య వంశము, చంద్ర వంశపు రాజులు అనేకమంది ఈ దేశమును ఏలారు. దేశ కాల పరిస్థితులను బట్టి రాచ వంశములు అనేకములైన శాఖోపశాఖలుగా వర్ధిల్లాయి. ఆ రాజ వంశములు తమలో తమకు ఉన్న విబేధముల వలన యుద్ధములు చేసుకున్నారు. ఆ యుద్ధముల కారణంగా విష్ణువు జనక్షయము చేస్తూ భూభారము తగ్గిస్తూ ఉన్నాడు. దివ్య ఆ దేవదేవుడు వాసుదేవ, సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధుడు అనే నాలుగు రూపములతో దివ్య నామములతో వినోదించాడు. అని చెప్పి భీష్ముడు పక్కనే నిలబడి ఉన్న శ్రీ కృష్ణుని చూపించి ధర్మనందనా! ఈ దివ్య పురుషుని ఒక సామాన్య మానవునిగా చూడటం మన అజ్ఞానం. ఈ శ్రీ కృష్ణుడు భక్త పరానుడు. తన కరుణా కటాక్ష వీక్షణముల ద్వారా తన భక్తుల కోర్కెలు తీరుస్తూ ఉంటాడు. అని చెప్పాడు. అప్పుడు ధర్మనందనుడు శ్రీ కృష్ణునికి భక్తితో నమస్కరించాడు. “ఓ పితామహా! ఎవ్వని తలుచుకుంటే మానవుడు పరమాత్మ సిద్ధి పొందు తాడు. ఏ ఉపాయంతో ఆ పరమాత్మ చింతన మానవునికి అలవడుతుంది. దయ చేసి చెప్పండి. అని ప్రార్ధించాడు. “ధర్మనందనా! ఈ విషయం గురించి నేను పూర్వము నారదుని వలన వినిన తత్త్వమును నీకు ఉపదేశిస్తాను. అని భీష్ముడు మనసులో నారద మునీంద్రుని, అక్షరుడైన మహా విష్ణువును స్మరించుకొని ఇలా చెప్పసాగాడు. “ఒక సారి నారదుడు విష్ణుదేవుని స్మరించి ఇలా అడిగాడు. దేవదేవా!

మోక్షమును పొందగోరు జనాలు నిన్ను ఏ విధంగా తలుస్తారు. ఏ జపం చేస్తారు. నాకు తెలపండి అని అడిగాడు. అప్పుడు విష్ణుదేవుడు నారదునితో ఇలా

అమరనథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

అన్నాడు. "నారదా! నన్ను ధ్యానించ డానికి మూడు లక్షణాలు కలిగి ఉండాలి. మొదటిది పరమ భక్తి, రెండవది నిర్మలమైన శ్రద్ధ, మూడవది ఇంద్రియ నిగ్రహము. ఆ మూడు లక్షణములు విష్ణువును ధ్యానించడానికి ముఖ్యంగా ఉండాలి. కల్మష హృ దయం లేని వాడికి పై మూడు లక్షణములు సులభంగా అలవడుతాయి. మనసులో ఉన్న కల్మషం పోవడానికి అనుక్షణం నన్ను స్మరించడం ఉత్తమమైన మార్గం. ముందు ఓంకారంతో మొదలైన "నమః" అనే పదము దగ్గర, ఆరు గుణములతో కూడిన ఐశ్వర్య వాచకము, ఈశ్వర స్వభావాలను గూర్చి చెప్పే శబ్దములు ఒక క్రమంలో కూరిస్తే అది మంత్రం అవుతుంది. ఈ మంత్రమును మానవులు నిశ్చలమైన మనస్సుతో శ్రద్ధతో జపించాలి. తరువాత అనుస్మృతిని పఠించాలి. దాని వలన మానవులకు ధర్మార్థ కామ మోక్షములు సిద్ధిస్తాయి. తరువాత విష్ణువు నారదునికి అనుస్మృతి గురించి ఇలా చెప్పాడు. అవ్యక్తుని, శాశ్వతుని, అఖిలప్రభవభూమిని, భక్తి వత్సలుడిని, విష్ణువును, పరమపురుషుని, అక్షయుని చేతులు జోడించి ఆశ్రయించెదను. పుండరీకాక్షుని, భువనసాక్షిని, నిత్యుని, పురాణ పురుషుని ప్రార్థిస్తాను. పరుని, సహస్రాక్షుని, అక్షరుని,లోకైకనాధుని, భవ్యుని కొలిచెదను. భూతభవ్యభవత్ప్రభుని, సర్వతో ముఖుని, భూత సంప్రవర్తిని, అమృతుని, అచ్యుతుని, అనంతుని,హృషీకేశుని, రవిసహస్రనిభుని, హిరణ్యగర్భుని, అబ్జనాభుని, సత్యుని, ఆద్యంత రహితుని, భూగర్భుని, ప్రభువుని, భక్తిగమ్యుని, ధ్యానిస్తాను.

అచలుని, సూక్ష్ముని, వరేణ్యుని, సహస్రశీర్షుని, అభయకారుని, అశీర్షుని, నారాయణుని, సనాతనుని, యోగమూర్తిని, లోకాతిరిక్తుని, ధ్రువుని, ఈశ్వరుని, హరిని, భక్తితో కొలుస్తాను. ఈ చరాచర జగత్తుకు ఎవడు అధిపతో, ఎవని నాభినుండి పుట్టిన పద్మములో నుండి బ్రహ్మ ఉద్భవించాడో, ఈ జగములన్నియు ఎవ్వని వలన సృష్టింపబడ్డాయో, ఆ ముకుందుని నేను ఎల్లప్పుడూ కొలుస్తాను. స్థావరములు (చలించనివి), జంగమములు (చలించేవి) బ్రహ్మ దేవుడు, మహా ప్రళయములో లయమైపోగా, ఎవ్వడు శాశ్వతంగా నిలిచి ఉంటాడో ఆ నిత్యసత్యస్వరూపుడు అయిన విష్ణువును నియమంతో కొలుస్తాను. కాల పురుషుడు, పర్జన్యుడు (మేఘములు), భూమి, పంటలు, మనం పనిచెయ్యడం, ఏపనీ చెయ్యకపోవడం, అన్నీ తానే అయి లీలలు చేసే ఆ వసుదేవ సుతుని నేను కీర్తిస్తాను. ఎవ్వని వలన అగ్నికి, సూర్యునికి, చంద్రునికి, గ్రహములకు, నక్షత్రములకు, తేజస్సు కలుగుతుందో, ఆ స్వయం ప్రకాశకుని నేను కొలుస్తాను. (ఇక్కడ ఒక పద్యం ఉంది. నాలుగింటను వెండియు నాలుగింట, రెంట, ఐదింట మఱియును రెంట వేల్చి యజ్ఞశీలు రారాధించునట్టి విష్ణు డిష్టదాయి ప్రసన్ను డయ్యెడునునాకు. ఇదీ పద్యం. దీనికి మామూలు అర్థం చెప్పాలంటే నాలుగు అక్షరములతో, తరువాత రెండు అక్షరములతో, తరువాత ఐదు అక్షరములతో మరియు రెండు అక్షరములతో కూడిన మంత్రములతో యజ్ఞము చేసే యజ్ఞశీలురు ఆరాధించునట్టి విష్ణుమూర్తి, కోరినకోర్కెలు తీర్చేవాడు నాకు ప్రసన్నుడగుగాక అని అర్థం. కాని ఆ అక్షరాలు ఏమిటో తిక్కనగారు చెప్పలేదు. ఈ సందర్భంలో నేను మా గురువుగారిని సంప్రదించాను. వారి

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

సాయంతో ఈ వివరణ ఇస్తున్నాను. వారికి నా కృతజ్ఞతలు.

ఈ పద్యమునకుమూలము కృష్ణ యజుర్వేదము (తైత్తిరీయ సంహిత) ప్రధమ కాండ--షష్ఠప్రశ్న లో 11వ అనువాకము.

ఈ మంత్రము ఇలా ఉంది. "ఆశ్రావయేతి చతురక్షరమస్తు శ్రేషడితి చతురక్షరం యజేతి ద్వ్యక్షరం యేయజామహ ఇతి పఞ్చక్షరం ద్వ్యక్షరో వషట్కార ఏషవైసప్త దశః ప్రజాపతి. పై మంత్రమునకు అర్థం.

ఆశ్రావయ ఇతి చతురక్షరం = యజ్ఞమునకు ఆధ్వర్యము వహించే అధ్వర్యువు ఆగ్నీధ్రుడికి "ఆశ్రావయ (నాలుగు అక్షరములు) (యజ్ఞ కార్యమును "వినిపించు") అని అన్నప్పుడు అస్తు శౌషట్ ఇతి చతురక్షరం= ఆగ్నీధ్రుడు అస్తు శ్రీషట్ (నాలుగు యజ ఇతి ద్వ్యక్షరం= అక్షరములు) ("సరే వినండి) అని అంటాడు.

అప్పుడు అధ్యర్యుడు హోతలతో యజ (రెండు అక్షరములు) (యజ్ఞం చెయ్యండి) అని అంటాడు.

యేయజామహ ఇతి పఞ్చక్షరం యే యజా మహే" (ఐదు అక్షరములు)అప్పుడు హోతలు యాజ్యలను చదువుతూ యజ్ఞాన్ని చేస్తారు.

ద్వ్యక్షరో వషట్కార= "వషట్ అని (రెండు అక్షరములు) ఉచ్చరిస్తూ హవిస్సులను అగ్నిలో అర్పిస్తారు.

ఏషడ్వై సప్త దశః ప్రజాపతిః= ఈ 17 అక్షరములు ప్రజాపతి అంటారు.

యజ్ఞములలో పైన చెప్పిన కర్మకాండను జరిపి మంత్రములతో దేవతలను తృప్తిపరుస్తారు. విష్ణుదేవునికి ప్రియమైన మంత్రములను ఉచ్చరిస్తూ యజ్ఞములను చేస్తే వారు కోరినకోరికలు నెరవేరుతాయి. ఆ మంత్రములకు నిర్ణీతమైన సంఖ్యలో అక్షరములను నిర్దేశించారు. అవే ఈపద్యంలో చెప్పబడ్డాయి.

నాలుగింటను అంటే నాలుగు అక్షరములు కలిగిన మంత్రము. ఆశ్రావయ. మరలా నాలుగింట. అంటే మరలా నాలుగు అక్షరములు కలిగిన మంత్రము. అస్తుశ్రేషట్. తరువాత రెండు అక్షరములు కలిగిన మంత్రము యజ. తరువాత మంత్రము ఐదు అక్షరములు కలవి. యే యజా మహే. మఱియు రెంట అంటే రెండక్షరముల మంత్రము వషట్. పై మంత్రములు విష్ణువుకు ప్రీతి అయిన మంత్రములు.)

ఇంకా విష్ణుమూర్తి యజ్ఞధరుడు. పంచయజ్ఞుడు అనగా పంచ యజ్ఞ స్వరూపుడు. (పంచ యజ్ఞములు.. వేదపఠనము,వైశ్వదేవము, అతిథిపూజ, పితృ తర్పణము,భూతబలి).

లక్ష్మీదేవికి నిలయమైన వాడు, యోగమునకు ఆధారమైనవాడు, వేయేల, ఈ జగత్తు సర్వమునకు ఇష్టమైన వాడు అయిన విష్ణుదేవుని నేను ఆశ్రయించెదను. అగమనుని అనగా నిశ్చలమైన వాడిని, పాంథుని అనగా ఎప్పుడూ నడుస్తూ ఉండేవాడిని, అఖిల జగద్ధరణ

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

పరుని అనగా సకల లోకములను ధరించిన వానిని, నిరాకారుని, సాగరమంత పరిజ్ఞానము కలవానిని, ఐదు కాలముల గురించి ఎరిగిన వాడిని, అన్ని గుణములు తన యందే కలవాడిని, ఏ గుణమూ లేని వాడిని, నేను భక్తితో కొలుస్తాను. కంటికి కనిపించే వాటికి కారణమైన వాడిని, కంటికి కనిపించని వాటికి ఆవల ఉండే వాడిని, అత్యంత వాక్చాతుర్యము కల వానిని, భక్త పరాధీనుని, అన్ని శుభములు కలిగించేవాడిని నేను స్తుతి చేస్తాను. జ్ఞాన యోగములో, ధ్యానయోగములో నిమగ్నమైన వారు, జితేంద్రియులైన వారు ఎవనిని పొందితే మరలా పునర్జన్మ పొందరో అతని శరణు జొచ్చి నేను బతుకుతాను. ఎవ్వడైతే ఈ సమస్త లోకములను తన అంశతో నిర్వహిస్తున్నాడో, ఆ దయాకరుని, ఆపద్మనాభుని నేను స్తుతిస్తాను. అయిదు రకములైన ఈ ప్రక్ర తిని తన ఐదుముఖములతో అనుభవించు క్షేత్రజ్ఞుని, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములను లీలగా అనుభవించు మహానుభావుని, ఆత్మాను సంధానము చేసుకుంటాను. జ్ఞానులైన సాంఖ్యులు, యోగ పురుషులు ఎవ్వని సాక్షాత్కారం పొంది తిరిగి రాని లోకములు పొందుతారో, ఆ పరమాత్మను నేను తలుస్తాను. సూర్యుని లో లీనమై వెలుగుతూ, చంద్రుని లో ఉండికూడా ఆ చల్లదనానికి లోనుగాకుండా ప్రకాశించే ఆ అంతరాత్మని నేను భజిస్తాను. సూర్యునితో, చంద్రునిలో, తారలలో నిత్యము సుస్థిరముగా నిలిచి ఉండే తేజోమయ తత్త్వమును నేను దర్శిస్తాను. గుణములకు ఆది యైన వాడు, నిర్గుణములకు కూడా ఆదియైన వాడు, అసలు రూపమే లేని వాడు, లక్ష్మీమనోవల్లభుడు, అజుడు (పుట్టని వాడు) , సూక్ష్ముడు(అత్యంత సూక్ష్మమైనవాడు), అంతటా నిండి ఉన్న వాడిని, నాకు ప్రసన్నుడయ్యేటట్టు ప్రణుతిస్తాను. ఎక్కడ చూచినా నీ తలలు, నీ ముఖములు కనపడే నిన్ను, నిర్మలుడివి, నిర్వికారుడివి, సర్వ సాక్షివి అయిన గోవిందుని నేను కొలుస్తాను.

ఓ నారాయణుడా! నిన్ను తెలుసుకుంటే గానీ ఈ సంసారమునుండి విముక్తి కలగదు. నీవేమో మా మనస్సుకు, ఇంద్రియములకు కనపడవు. ఇంక నేను ఏమనుకోవాలి.నాకు ఏది దిక్కు? సిద్ధులు, రోషము, కామము, రాగద్వేషములు వదిలి పెట్టి అత్యంత భక్తితో ఏకాగ్రచిత్తంతో తమ తమ మనస్సులలో నిన్ను నిలుపుకొని సేవిస్తారు. ఎవరైతే ఫలాపేక్ష లేకుండా కర్మలు చేస్తారో, ఆ కర్మఫలములను తమ జ్ఞానాగ్నిలో దగ్ధం చేస్తారో, ద్వంద్వములకు అతీతంగా జీవితం గడుపుతారో వారే నిన్ను కనుగొంటారు. అన్ని దేహములలో నీవే ఉంటావు. కానీ నీకు ఒక దేహము అంటూ లేదు. అఖిల దేహములు నీవే. ద్వందాతీతులయిన యోగులను సదారక్షిస్తూ ఉంటావు. ఈ ప్రకృతి, బుద్ధి, అహంకారము, సమస్తభూతములు, ఇంద్రియములు అన్ని నీ వలననే ప్రకాశిస్తున్నాయి. నీ వలననే నడుస్తున్నాయి. పైన చెప్పిన వాటి అన్నింటిలో నీవు నిండి ఉన్నావు. ఈ సృష్టి సమస్తంలో నీవు ఉన్నావు. నీలోనే ఈ సమస్త సృష్టి ఒదిగి ఉన్నది. నీ మహిమ వలననే ఏకత్వములో భిన్నత్వము, అందులోనే అనేకత్వము ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఒకే దండలో అనేక మణులు దారముతో బంధింపబడి ఉన్నట్టు ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న అన్ని భూతములలో నీవు ఉన్నావు. నీకు కారణము అంటూ లేదు. అంటే నీ పుట్టుకకు కారణము

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

లేదు. అసలు పుట్టుకే లేదు. కాని అన్నింటికి కర్తవు, ఈ భూతకోటిని సృష్టించే వాడవు, అన్నిటిని భుజించే వాడివి నీవే. తత్త్వము, అతత్త్వము నీవే. ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న అఖండ చైతన్యము నీవే. అందరిలో ఉన్న కూటస్థ చైతన్యము నీవే. ఓ ముకుందా! నాకు ఒకరంటే ప్రియము, మరొకరంటే ద్వేషము లేదు. ఈ భూమిమీద ఉన్న అందరూ నాకు సమానమే. నాకు బుద్ధి, అహంకారము,

యుక్తి, సత్త్వ,రజస్తమోగుణములు లేవు. ఏ పనీ చెయ్యాలని లేదు. ధర్మాధర్మములు, ఇంద్రియ లోలత్వము, విషయ వాంఛలు లేవు. నాకు ఈ బాధ నుండి, మరణమునుండి మోక్షము ప్రసాదించు దేవా. నిన్నే శరణు వేడుతున్నాను. నా మీద కరుణ చూపించు. నా యొక్క జ్ఞానేంద్రియములను, కర్మేంద్రియములను పంచభూతములలో కలిపి నన్ను కటాక్షించు. గోవిందా! ఈ పంచభూతాత్మకమైన శరీరంలో ఉన్న జలము, జలము లోనూ, అగ్ని అగ్నిలోనూ, వాయువు వాయువులోనూ, ఆకాశతత్త్వము ఆకాశము లోనూ, చిత్తము చిత్తములోనూ, అహంకారము అహంకారములోనూ, కలిపి, ఈ వ్యక్తమయిన శరీరమును అవ్యక్తములోనికి చేర్చి, నాలో ఉన్న సత్త్వ, రజస్తమో గుణములను, అందుకు కారణభూతమైన తన్మాత్రలను నశింపచేసి, నాకు పరమ పదమును ప్రసాదించు దేవా. నన్ను, నీలో ఐక్యము చేసుకో! ఈ లోకములోనికి రావడం పోవడం అనే రాకపోకల నుండి (జనన మరణ మనే చక్రము నుండి) నన్ను విముక్తుడిని చెయ్యి దేవా! నేను హరి యందు, నా యందు హరి ఒకరిలో ఒకరం లీనమై ఉన్నాము. ఆ హరి మహిమ చేత మా ఇరువురికి నాశము లేదు. నాకు సతతమూ నిన్ను కొలిచే భక్తి భావము కలిగించు దేవా! నేను పూర్వ జన్మలలో చేసిన పుణ్యఫలములు నాకు చేరేట్టు చూడు. నేను వాటిని అనుభవించి ఋణవిముక్తుడనయ్యెదను. ఓ వాసుదేవా! నిను నేను ఎల్లప్పుడూ మనసులో తలుస్తాను. నీవుకూడా నన్ను నీ వాడుగా వాత్సల్యంతో కాపాడాలి. వాసుదేవా! నన్ను మరిచిపోవద్దు సుమా! నిన్ను సదా నా యందే నిలుపుకుంటాను. అవ్యయుడవు, సనాతనుడవు, అగ్రాహ్యుడవు, చిన్మయుడవు అయిన నిన్ను పునరావృత్తిలేకుండా ఉండటానికి అనుదినమూ స్మరిస్తాను.

పరమాత్ముని, నారాయణుని, ఆది అంతము లేని వాడిని, భక్తసులభుడిని, షడ్గైశ్వైర్యములు కలవానిని, ఎల్లప్పుడూ నమస్క రిస్తాను. సర్వకాల సర్వావస్థల యందును నిన్ను విశిష్ట భక్తితో జపించిన వాడు సకలపాపములనుండి శాంతి పొందుతాడు. అవ్యయానంద పదవి పొందుతాడు. అన్ని కల్మషములను ధ్వంసము చేసే ఈ విష్ణు అనుస్మృతిని, యజ్ఞము చేసేటప్పుడు,దానము చేసేటప్పుడు ఎవ్వడు పఠిస్తాడో వాడు ప్రాజ్ఞుడైనను, అజ్ఞానియైనను, తగిన ఫలమును శతాధికంగా(నూరింతలు) పొందుతాడు. ఈ అనుస్మృతిని దేవతా పూజలలోనూ, పితృకార్యములలోనూ, పరమ నిష్ఠతో చదువు తారో, అతనికి పుణ్యలోకములు కలుగుతాయి. అదే కాకుండా, ఈ అనుస్మృతిని అమావాస్య, పౌర్ణమి రోజులలో ఇతరులకు చదివి వినిపించిన, అతడికి సర్వ సంపదలు కలుగుతాయి. ఈ

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

అనుస్మృతిని ఎవరన్నా చదువుతుంటే విని, భగవంతునికి నమస్కరిస్తే, అతడు అంటరాని వాడైనా, హీనకులజుడైనా, అతనికి ఉత్తమగతులు కలుగుతాయి. ఇంక ఉన్నత జాతుల గురించి చెప్పేది ఏముంది? అని విష్ణు మూర్తి నారదునికి చెప్పాడు. ఇంకా విష్ణుమూర్తి నారదునితో ఇలా అన్నాడు. ఓ మునీంద్రా! మానవునికి కర్మఫలములన్ని అంతమయ్యేవే! తుదకు ముక్తి పొందుతాడు. అన్ని దానములకంటే జ్ఞాన దానము గొప్పది. ఒక జ్ఞాని మరొక అజ్ఞానికి జ్ఞానబోధ చేస్తే అది భూదానము కన్నా గొప్పది. కాబట్టి నారదా! నేను నీకు చెప్పిన ఈ జ్ఞానమును నీవు పరిశుద్ధ హృదయులకు అందరికీ బోధించు. పుణ్యాత్ము లందరికీ జ్ఞానమును ప్రసాదించు. ఓ నారదా! వేయి అశ్వమేధయాగములు చేసినా పొందలేని పరమ పదమును, నా యందు నిర్మలమైన భక్తితో మానవులు పొందగలరు.

εధర్మ నందనా! నారదునికి విష్ణువుస్వయంగా చెప్పిన విషయములన్ని నేను నీకు చెప్పాను. నీవు కూడా నారదుని వలెనే ఆ పరమాత్ముని ఏకాగ్రచిత్తుడవై భక్తితో, శ్రద్ధతో భజించి కృతార్థుడవు కమ్ము. కోరిన వరములు ప్రసాదించే ఈ అనుస్మృ తి ని జపించి నందువల్ల, పఠించి నందువల్ల, బుద్ధి పెరుగుతుంది. దుఃఖములు నశిస్తాయి. బంధములన్ని తొలగిపోతాయి. నిత్యము శుభం కలుగుతుంది. అని చెప్పాడుభీష్ముడు. అది శ్రద్ధతో విన్న ధర్మరాజు భీష్మునికి భక్తితో నమస్కరించాడు. ε పితామహా! నాకు మోక్ష మార్గమును ఉపదేశించుF అని కోరాడు.

εధర్మనందనా! వార్ష్ణేయ అధ్యాత్మము అను కథ ఒకటి ఉన్నది. అందులో నీకు తగిన సమాధానం దొరుకుతుంది. పూర్వము వార్షేయుడు అనే పేరుగల ఒక మాన్యుడైన మునీశ్వరుడు ఉండేవాడు. ఒక రోజు ఆ ముని సుఖాసీనుడై ఉండగా అతని శిష్యుడు గురువు గారి పాదములకు నమస్కరించి గురువుగారూ! మీరునాకు మోక్షమార్గమును ఉపదేశించండి అని అడిగాడు. εకుమారా! నీకు భక్తి, జ్ఞానముసమృద్ధిగా ఉన్నాయి. నీవు మోక్ష మార్గము ఉపదేశముపొందుటకు యోగ్యుడవు. కాబట్టి సావధానంగా విను. ఈ కాల చక్రము నిరంతమూ తిరుగుతూ ఉంటుంది. ఇది ఎప్పుడు తిరగడం మొదలెట్టిందో తెలియదు. ఎప్పుడు ఆగి పోతుందో తెలియదు. ఈ కాలక్రమములోనే సృష్టి లయము నిరంతరమూ జరుగుతూ ఉంటాయి. ప్రళయ కాలంలో ఈ సృష్టి మొత్తం నాశనమవుతుంది. పరమాత్మ మాత్రం మిగిలి ఉంటాడు. తిరిగి సృష్టి ప్రారంభం అవుతుంది. అప్పుడు సమస్త భూతజాలము ఆవిర్భవిస్తుంది. మునిపుంగవులు పరమాత్మ నుండి సర్వ వేదములు, సకల శాస్త్రములు పొందుతారు. ఆ ప్రకారంగా వేదశాస్త్రములను పరమాత్మనుండి పొందిన తరువాత జ్ఞానులు లోకములోని జనులు ఆచరించుటకు న్యాయశాస్త్రము మొదలగు శాస్త్రములను, అనుష్ఠించ వలసిన ఆచారములను, వ్యవహారములను విశధీకరిస్తారు. ఈ శాస్త్ర పరిజ్ఞానము దేవతలకు, మునులకు దుర్లభము. ఆ పరమాత్మకు మాత్రమే ఈ పరిజ్ఞానము ఉంది. సకల దుఃఖములకు పరమ ఔషదమైన ఈ శాస్త్రపరి జ్ఞానము పరమాత్మ కరుణ వలన పొందారు. క్రమ క్రమంగా గురు శిష్య పరంపరగా ఆ శాస్త్ర పరిజ్ఞానము లోకములో విస్తరించింది. ప్రకృతి పురుషుల

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

సమ్మేళనంతో చైతన్యం ఉద్భవించింది. ఆ చైతన్యం నుండి బుద్ధి ఉద్భవించింది. ఆ బుద్ధి నుండి అహంకారం పుట్టింది. ఆ అహంకారము చిత్తమును ఆశ్రయించి ఉంటుంది. ఈ అహంకారము నుండి ఆకాశము, ఆకాశము నుండి వాయువు, వాయువు నుండి తేజస్సు, తేజస్సు నుండి జలము, జలము నుండి భూమి ఆవిర్భవించాయి. పైన చెప్పిన బుద్ధి అనే దానిని మహతత్త్వము అని కూడా అంటారు. ఆ మహ తత్త్వము నుండి జ్ఞానేంద్రియములు ఐదు, కర్మేంద్రియములు ఐదు, వీటితో అనుభవించే శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధములు ఐదు, మనస్సు ఒకటి, మొత్తము పదహారు వికృతులు ఏర్పడ్డాయి. ఈ పదహారు వికృతులు పరమాత్మకు శరీరంగా భాసిల్లుతాయి. పరమాత్మ ఉనికికి సాధనములుగా ఉపకరిస్తాయి.

కుమారా! ఈ మానవ శరీరము తొమ్మిది ద్వారములతో నిర్మింపబడిన ఒక పుణ్యమైన నగరము. ఈ నగరంలో పరమాత్మ మనకు ఊహకందని రీతిలో వ్యాపించి ఉంటాడు. మన శరీరంలో ఉన్న ఆ పరమాత్మను పురుషుడు అంటారు. (ఇది పురుషుడు, స్త్రీ అనే అర్ధంలో కాదు. అన్ని జీవరాసులలో ఉండే పరమాత్మను పురుషుడు అంటారు). ఆ పురుషుడు అమరుడు (చావు లేని వాడు), అవ్యయుడు (నశించని వాడు), అజరుండు (జర అంటే ముసలితనము లేని వాడు), అమేయుడు (మొదలు తుది లేని వాడు, అమలస్వభావుడు (నిర్మలమైన స్వభావము కలిగినవాడు). చెట్టు నందు అగ్ని దాగి ఉన్నట్టు, ఈ పురుషుడు మన శరీరంలో నిండి ఉంటాడు. ఎలాగైతే చెట్టు కొమ్మలు ఒకదానికి ఒకటి రాజుకుంటే నిప్పుపుట్టినట్టు, మానవుడు తననుతాను మధించుకుంటేనే గాని ఆ పురుషుడు కనిపించడు. ఆ పురుష తేజము యోగమధనంతో కనిపిస్తుంది. ఆ పురుష తేజము వలననే మనము వింటున్నాము, చూస్తున్నాము మొదలగుపనులు చేస్తున్నాము. కుమారా! ఈ భూతకోటి అవ్యక్తము నుండి వ్యక్తమవుతున్నాయి (పుడుతున్నాయి). పెరుగుతున్నాయి. నశిస్తున్నాయి. పుట్టడం, పెరగడం, నశించడం... వీటికి పురుషుడు సాక్షీభూతుడుగా ఉంటున్నాడు. (పురుషుడు పుట్టడు, పెరగడు, నశించడు. అవి అన్ని ఈ దేహానికే. ఆత్మకు కాదు అని భావము) కాలము ఒక చక్రము లాగా తిరుగుతూ ఉంటుంది. దానికి ఏడు అంచులు ఉన్నాయి. అవ్యక్తము దానికి కేంద్రము. 16 వికారములు దాని చుట్టు ఉన్న వలయములు. దాని మీద శాశ్వతమైన ఆత్మ అధిష్టించి ఉంటుంది. తత్త్వదృ ష్టితో చేచినట్టయితే ఈ చరాచర జగత్తు ఈ కాలచక్రమునకు లోబడి ఉంటుంది. మానవుడు తన దైనందిన కార్యక్రములు నిర్వర్తించునపుడు సత్త్వ, రజస్తమో గుణములు ఆత్మను ఆవరిస్తూ ఉంటాయి. కాని విజ్ఞుడైన వాడు వాటికి లోబడక వివేకంతో సంచరిస్తాడు.

ఈ లోకంలో వేదాంత విదులు అరుదుగా ఉంటారు. వారు ప్రవృత్తి లక్షణములతో ధర్మాచరణము చేస్తుంటారు. మామూలు మానవులు నివృత్తి (ప్రాపంచిక) సుఖములలో మునిగి తేలుతుంటారు. అందువలన వారు పుణ్యాత్ములు కాలేరు. ఆర్యులైన వారు

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వారు ప్రవృత్తి లక్షణములతో ఉన్న కార్యములను చేస్తూ కూడా, కామము, క్రోధము, భయము మొదలగు నివృత్తి లక్షణములను విడువలేరు. ఎంతటి శాంతమూర్తికైనా దేహాభిమానము విడువక పోతే కామ, క్రోధ, లోభములను విడవడం కష్టం. కాబట్టి వేదాంత విదులకు ముందు దేహాభిమానము పోవాలి.
ఈ సంసారము ఒక అరణ్యము వంటిది. మానవుడు అత్యంత కుతూ హలంతో ఆ అరణ్యములోనే తిరుగుతుంటాడు. ఎంత దూరము ప్రయాణము చేసినా ఆవల వైపుకు చేరుకోలేడు. మనకు జబ్బు చేస్తే ఎలా గైతే ఔషధము వేసుకుంటామో అలాగే ఈ దేహాభి మానము, మోహము పోవడానికి సత్యము, శౌచము (పరిశుభ్రత), శమము (శాంతి), దమము (ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకోవడం) పాటించాలి. భూమి, ఆకాశము, నీరు, తేజస్సు, వాయువు అను పంచ భూతములకు, జ్ఞానేంద్రియములకు, కర్మేంద్రియ ములకు, సత్త్వరజస్తమోగుణములకు, ఈ జగముల నేలే అధిపతులకు అందరికీ అహంకారము నివాస స్థానము. స్మృతి, సంప్రీతి, ప్రసన్నత మొదలగునవి సత్త్వగుణము వల్ల కలుగుతాయి. రాగ ద్వేషములు, లోభము, రోషము మొదలగు నవి రజోగుణము వలన కలుగుతాయి. దర్పము, శోకము మొదలగునవి తామస గుణములు. జ్ఞాన సముపార్జనకు ఈ మూడు గుణములు అవరోధములు. కాని ముందుగా రజస్తమోగుణములు విడిచి పెట్టి మనసును సత్త్వగుణ ప్రధానముగా చెయ్యాలి. ఎందుకంటే మనస్సు సత్త్వగుణ ప్రధానమైతే రజస్తమోగుణములు నశించిపోతాయి. సత్త్వగుణము జ్ఞాన సముపార్జనకు దోహదం చేస్తుంది. మనం చేసే పనులన్నీ మనలో ఉన్న అహం కారము తో చేస్తాము. మనం చేసే పనుల వలన దేహానికి బయట ప్రపంచంతో సంబంధం కలుగుతుంది. ఈ సంబంధమే తిరిగి జన్మ ఎత్తడానికి కారణమవుతుంది. జన్మ అంటే పురుషుడి శుక్లము, స్త్రీ శోణితము తో కలిసి పిండముగా రూపుదిద్దుకోవడమే. తల్లి గర్భవాసంలో, మూత్రపురీషములలో పొర్లుతూ, నవమాసములు పెరిగి, తరువాత బయటకు వచ్చి ఈ సంసార బంధములో చిక్కుకొని దుఃఖములో మునిగి పోతున్నాడు. మానవుడు.

అసలు ఈ సంసార బంధమునకు మూలము ఆశ అనే తీగ. ఆ తీగ స్త్రీ అనే కొయ్యను పట్టుకొని పాకుతూ ఉంటుంది. ఈ సత్యం గ్రహించి, ఆశ అనే తీగను మొదట్లోనే త్రుంచి, మోక్ష మార్గంలో పయనించాలి. మనలో ఉన్న జ్ఞానమునకు అజ్ఞానమునకు మూలము మన బుద్ధి. మనలో ఉన్న నేను, నాది, నేను చేస్తున్నాను అనే అహంకారమును శ్రుతులు జీవుడు అని వ్యవహ రిస్తుంటాయి. ఆ జీవుడు కాలమునకు లోబడి ఇంద్రియములతో కర్మలు చేస్తుంటాడు. ఈ ఇంద్రియములు రాగముతో కూడిన మనస్సుతో కలిసి భోగములు అనుభవిస్తుంటాయి. ఈ రాగద్వేషములు విడిచి పెడితే గాని సంసారము నుండి విముక్తి కలగదు. ఈ చరాచర జగత్తులో మానవ జన్మ ఉత్తమమైనది. మానవులలో బ్రాహ్మణులు ఉత్తములు. ఆబ్రాహ్మణులలో వేదమంత్రములు అధ్యయనము చేసినవారు శ్రేష్ఠులు. వారిలో

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

కూడా జ్ఞాన సముపార్జన చేసిన వారు ఉత్తమోత్తములు. నరునకు జ్ఞానము కన్ను వంటిది. జ్ఞాన హీనుడు గుడ్డివాడితో సమానము. మానవుడు ఆచరించు ధర్మములలో క్షమ, సత్యము, శౌచము మంచి ధర్మములు. బ్రహ్మ చర్యము అత్యుత్తమ ధర్మము. మానవుడు పై చెప్పిన ధర్మములను ధైర్యంతో చిత్తశుద్ధితో అలవరచుకోవాలి.

అందమైన యువకులు యువతులతో పరిహాసంగా సంభాషించడమూ, వారి కోసం నిరీక్షించడమూ, మొదలగు పనులు చెయ్యకూడదు. అలా చేసినట్టయితే, అందమైన యువతులు అలాంటి యువకుల మనస్సులలో తిష్ట వేస్తారు. భోగములకు నిలయమైన స్త్రీ శరీరము మాంసము, ఎముకల మయమని గ్రహించి వివేకంతో ప్రవర్తిస్తే మనస్సు వారి పట్ల ఆకర్షింప బడదు. ఇంద్రియ నిగ్రహమునకు నాడీ శుద్ధి ముఖ్యము. మన శరీరంలో కర్మలు చెయ్యడానికి పది నాడులు పనిచేస్తుంటాయి. దానికి తోడు జ్ఞానేంద్రియములు ఐదు. మొత్తము పదిహేను నాడులు మన దైనందిన కార్యక్రములు నిర్వర్తిస్తుంటాయి. మన శరీరములో కళ్లకు కనిపించే నాడులు పది ఉన్నాయి. సూక్ష్మంగా ఉన్న నాడులు ఐదు.

వీటన్నిటికంటే అత్యంత సూక్ష్మంగా ఒకనాడి హృదయం నడుమ విరాజిల్లుతూ ఉంది. కాని అది శరీరం అంతటా వ్యాపించి ఉంటుంది. మానవుడు తన దృష్టిని అంతర్ముఖం చేసి ఆ హృదయ నాడి మీద నిలిపిన, మనసు విషయ సుఖముల వంక మళ్లదు. కేవలం పరబ్రహ్మనే చూస్తుంది. ఇంక ఇంద్రియ సుఖములు సంకల్ప జనితములు. శుక్లమునకు శరీరములోని అన్ని ఇంద్రియములు ఆవాసములు. కేవలం శారీరక స్పర్శ వలన నే శుక్లము స్ఖలనము అవుతుందనడం పొరపాటు! సంకల్ప రతిలో కూడా స్ఖలనం అవుతుంది కదా! కాబట్టి మానవుడు శారీరకంగానే కాదు, మానసికంగా కూడా ఇంద్రియ లోలత్వమునకు లోనుకాకూడదు. శుక్లమునకు ఇంద్రియముఅని పేరు. ఈవిషయం అత్రి మహా ముని ఇదివరకు జనులకు ఈవిధంగా తెలిపాడు. మానవునిలో ఉన్న శుక్లము శరీరములో ఉన్న అన్ని ధాతువులకు మూలము. అది పూర్వము ఇంద్రుడి కి చెందినది. అందుకే దానికి ఇంద్రియము అనే పేరు వచ్చింది. ఈ ఇంద్రియ మునకు (శుక్లమునకు) మనస్సు సూక్ష్మ రూపము. బుద్ధి మంతులైన వారు మాత్రమే మనస్సును అదుపులో పెట్టుకోగలరు. యువకులు, వృద్ధులు అజ్ఞానముచేత, దౌర్బల్యముచేత, మూఢత్వము చేత, మానసిక వికారములకు లోనవుతారు. కాబట్టి మానవుడు విషయ వాంఛలకు దూరంగా ఉంటూ, ఇంద్రియ నిగ్రహమునకు ఏర్పరిచిన యమ, నియమాదులను నిష్ఠతో ఆచరించాలి.

విషయ వాంఛలు చాలాచెడ్డవి. ఒకసారి వాటికి లోబడితే చేటు కలుగుతుంది. విషయ వాంఛలకు దూరంగా ఉంటే పరమపదము లభిస్తుంది. పుట్టుక, చావు, మధ్యలో రోగములు ఈ లోకంలో దుఃఖ కారణములు. వివేక వంతుడు పవిత్రుడై మోక్షము కొరకు ప్రయత్నిస్తాడు కాని ఈ జననమరణ చక్రములో ఇరుక్కుపోడు. వివేక వంతుడు వాక్కు, మనస్సు, శరీరము ఈ మూడింటిని పరిశుభ్రంగా ఉంచుకొని, అహంకారము వదిలి పెట్టి, శాంత బుద్ధితో

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

మెలగుతూ, రాగద్వేషములను వదిలి పెట్టి, సాటి జీవుల మీద దయ చూపిస్తూ మెలగుతాడు. కాని కొంత మంది కపట సన్యాసులు, పైకి ఇంద్రియ నిగ్రహము, త్రికరణ శుద్ధి కలిగినట్టు నటిస్తూ ధనము సంపాదించడానికి నానా పాట్లు పడుతుంటారు. మోక్ష సాధకులు వీరి విషయంలో జాగ్రత్త వహించాలి. మంచి బుద్ధి కలిగి, మనస్సును నిగ్రహించి, ఇంద్రియ నిగ్రహముపాటిస్తూ, విషయముల జోలికి పోకుండా ఉండే వారికి దేవతలు ప్రసన్నులవుతారు. దేవతల అనుగ్రహము వలన మానవునకు నిర్మలమైన యోగ తంత్రములు అలవడుతాయి. అలా అలవడిననాడు, మనిషి అన్నపానముల మీద, శారీరక సుఖముల మీద ఆశ వదిలి నిశ్చల మైన మనస్సుతో చరించాలి. ఆకు కూరలు, కాయ కూరలు, కంద మూలములు, భిక్షాటనతో తెచ్చుకున్న ఆహారము, వీటితో ఏ మాత్రం దుఃఖ పడకుండా, ఆకలి తీర్చుకొనుచూ, ఈ లోకంలో తిరుగుతూ, మనస్సు చలించ కుండా మెలగాలి. సాధకుడు తన కున్న జ్ఞానం అనే అగ్ని తో విజ్ఞానమును ప్రజ్వరిల్లచేసి, జరా మరణములు నానావిధ దుఃఖములు లేని అమృతము, అక్షరము అయిన పరబ్రహ్మతత్త్వమును పొందుతాడు.

కాని నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పుడు రజస్తమోగుణముల వికారములతో కూడిన స్వప్నములు కని, అప్పటి వరకూ తాను విన్నవి, చేసినవి మరచిపోయే ప్రమాదము ఉంది. యోగి అయిన వాడికి అది మంచిది కాదు. కాబట్టి యోగి ఎల్లప్పుడూ మెలకువతో జాగరూకుడై ఉండాలి. మనిషి నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పుడు కర్మేంద్రియ ములు అన్ని విశ్రాంతి తీసుకుంటూ ఉంటాయి. కేవలం మనసు మాత్రం పనిచేస్తుంది. స్వప్నావస్థలో ఉంటుంది. మనిషి, తాను నిజజీవితంలో ఎలాంటి విషయానుభవములను పొందుతూ ఉంటాడో అలాంటి అనుభవములనే స్వప్నము లో కూడా అనుభవిస్తాడు.

ఇలా ఎందుకు జరుగుతుంది అనే సందేహమునకు పూర్వము ఋషులు ఈ విధంగా సమాధానము చెప్పారు. నిద్ర అనగా పగలంతా పని చేసి అలసిపోయిన ఇంద్రియములు విశ్రాంతి తీసుకోవడం. కల అంటే ఆ ఇంద్రియాలు ఇదివరకు అనుభవించిన విషయములను మిథ్యారూపంలో తిరిగి అనుభవిస్తున్నట్టు అనుకోవడం. స్వాప్నికావస్థలో ఆత్మ సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటుంది. సత్త్వ రజస్తమోగుణముల వికారముల వలన గాలి తో కూడిన దోషముల వలన, మానవుడు నిజజీవితంలో అనుభవించినవి మిథ్యారూపంలో స్వప్నములో గోచరిస్తాయి. అవి శుభా శుభములను తెలుపుతాయి అని నమ్మకం. మనిషి స్వప్నావస్థలో ఉన్నప్పుడు బయట ప్రకృతి ప్రకాశించదు. కాని దేహము లోపల ఉన్న ఆత్మ ఎల్లప్పుడూ ప్రకావిస్తూనే ఉంటుంది. కాబట్టి స్వప్నావస్థలో మానవుడు అత్యంత తెలివిగా ప్రవర్తిస్తూ ఉంటాడు. మనిషికి మేల్కొని ఉండటం (జాగ్రదావస్థ), కలలు కనడం (స్వప్నావస్థ) గాఢంగా నిద్రపోవడం (సుషుప్తావస్థ) అనే మూడు అవస్థలు ఉన్నాయి. సాధకుడు తన జ్ఞానం చేత ఈమూడు అవస్థలకు అతీతుడుగా ఉండి, నిర్భరానంద స్వరూపుడుగా ఉంటాడు. వ్యక్తము -- మన కళ్లకు కనపడేది. అవ్యక్తము--మన కంటికి కనపడనిది. వ్యక్తము అంటే

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

మృత్యువు. అవ్యక్తము అంటే అమృతము--అమరత్వము (చావు లేనిది). ఈ రెండింటి గురించి తెలుసుకోకుండా సాధకుడు మోక్షమును పొంద లేడు.

ఈ అవ్యక్తము అనునది మూడులోకములకు ఆధారమని, దానినే నివృత్తి లక్షణమని శాస్త్రప్రమాణము.. ఈ ప్రకృతి ధర్మము-- భూత, భవిష్యత్, వర్తమానములు, బ్రహ్మ చేత సృష్టింపబడినవి అనీ, నివృత్తిధర్మము-- మోక్ష మార్గమనీ ఆగమ శాస్త్రములు చెబుతున్నాయి. ఈ దేహంలో ఉండే వాడు దేహి. అంటే ఆత్మ. సత్త్వరజస్తమోగుణములు, ఆ దేహి కట్టుకున్న చీర, పైనవేసుకున్న వల్లెవాటు, తల చుట్టుకున్న తలపాగా మాదిరి ఎల్లప్పుడూ కప్పి ఉంటాయి. ఆత్మయొక్క అసలు స్వరూపమును కనపడనీయవు. సత్త్వ, రజస్తమోగుణములకు అవతల ప్రకాశించే నాలుగవ తత్త్వమే పరబ్రహ్మము అని వేదాలు ఘోషిస్తున్నాయి. వాక్కు, మనసు, శరీరములతో ఏకత్వము సాధిస్తూ అత్యంత శౌచముతోనిష్ఠతో తపస్సు చేసిన సాధకునకు జ్ఞాన ము కలుగుతుంది. అన్ని తపస్సులలోకి ఉత్తమమైన తపస్సు బ్రహ్మచర్యము, అహింసా వ్రతము. ఈ రెండు పరమ ధర్మములు. ఈ రెండింటినీ ఆచరించిన సాధకుడు నిర్మల జ్ఞానము తో వెలుగొందుతాడు. ఈ సంసారము ఆశా పాశములతో ధృఢంగా బంధింప బడి ఉన్నది. ఈ బంధనముల నుండి విముక్తి పొందుటకు తపస్సు ఒకటే మార్గము. ఆశ అనే బాగా వికసించిన తీగను నిర్మలమైన తపస్సు అనే కత్తితో నరకాలి.

అప్పుడు జ్ఞానదృష్టి అలవడుతుంది. ఈ ప్రకారంగా ఆ ముని తన శిష్యునికి జ్ఞానబోధ చేసాడు. ఓ ధర్మరాజా! నీవు కూడా ఆ బోధనలు వింటివి కదా. ఆ బోధనల అర్ధము గ్రహించి నీవు కూడా కృతార్ధుడివి కమ్ము.ε అని పలికాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్ముని తో ఇలా అన్నాడు. పితామహా! మిధిలానగరాధి పతి జనక మహారాజు ఏ ప్రకారంగా మోక్షమును పొందాడు. అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

ε జనక మహారాజు వద్ద నూరు మంది ఆచార్యులు ఉన్నారు. వారు సతతము ఆ మహారాజుకు తత్త్వ శాస్త్రము గురించి ఉపదేశము చేస్తూ ఉంటారు. ఆ జనక మహారాజు ఎవరు ఏమి చెప్పినా దానిని శ్రద్ధతో వినేవాడు. ఆ సమయంలో పంచ శిఖుడు అనే ముని భూలోక సంచారము చేస్తూ మిథిలానగరమునకు వచ్చాడు. అతని తల్లి కపిల. ఆ పంచ శిఖుడు తన ప్రతిభావిశేషములతో జనక మహారాజు కొలువులో ఉన్న నూరు మంది పండితులను తత్త్వ శాస్త్ర చర్చలలో ఓడించాడు. పంచశిఖుని విజ్ఞానమునకు ఆశ్చర్యపోయాడు జనకుడు. తనకు మోక్ష మార్గమునకు తగిన బోధ చెయ్యమని అడిగాడు. పంచశిఖుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. εజనక మహారాజా! కోరికలకు మూలము అజ్ఞానము. మనం చేసే కర్మలకు కోరికలు మూలము. వీటన్నిటి కారణంగా మనిషికి పునర్జన్మ కలుగుతుంది. అని తత్త్వవేదులైన మునులు చెబుతారు. మనలో కలిగే లోభ, మోహములు ఒకదానితో ఒకటి పెనవేసుకొని, అవిద్య అనే భూమిలో నానా రకము లైన కర్మబీజములు అంకురించుటకు తోడ్పడతాయి. ఇది నాకు ఇష్టము, ఇది నాకు అయిష్టము అనే భావనలు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

హృదయములో ఒక దానితో ఒకటి చిక్కుపడగా, మానవుడు వాటికి అనుగుణంగా కర్మలు చెయ్యడం మొదలుపెడతాడు. ఆ కర్మ బంధనము లలో మునిగిపోయి, తనను ముసలి తనమూ, మృత్యువు కబళిస్తున్నాయి అన్న విషయం మరిచిపోతాడు. మానవుడు తన దైనందిన జీవితంలో ధనము, బంధువులు, భోగములు మొదలగునవి అస్థిరములు అని తెలుసుకొని, వీటికి దూరంగా ఉంటే, మనసుకు శాంతి చేకూరుతుంది. తుదకు మోక్షము కలుగుతుంది. అని చెప్పాడు.

పంచ శిఖుడు. ' "మహానుభావా! కేవలము వైరాగ్యము వలననే మోక్షప్రాప్తి కలుగుతుంది అని అనుకొందాము. అటులైన నరుడు విషయ వాంఛల మీద విరక్తిభావంతో ఉంటే వాడికి మోక్షము లభిస్తుందా! అని అడిగాడు జనకుడు. దానికి ఆ ముని ఇలా సమాధానం ఇచ్చాడు. "జనకమహారాజా! సంతోషము, ఇష్టము, సుఖము, ఆనందము, శాంతి ఇవన్నీ సాత్వికానందములు. సత్త్వగుణము అలవరచుకొన్నందు వలన కలుగు తాయి. ఎప్పుడూ దుఃఖంతో అలమటించడం, మనసుకు సంతోషం లేకపోవడం, ఎప్పుడూ దేనికో ఒక దానికి ఏడుస్తూ ఉండటం, ఉన్నదానితో తృప్తిపడకపోవడం, అది కావాలి ఇది కావాలి అని వెంపర్లాడటం, ఓర్పు లేకపోవడం, ఇవన్నీ రాజస భావాలు. రజోగుణము అలవరచుకొన్నందు వలన కలుగుతాయి. విపరీతమైన ఉద్రేకపూరితమైన ఆలోచనలు, కలలలో విహరించడం, ఎప్పుడూ ఏమరి పాటుగా ఉండటం, భ్ర మలలో మునిగి తేలడం, ప్రతి దానికీ విజృంభించడం, ఊగిపోవడం, అలసత్వమూ, ఆలస్యము, సోమరితనమూ ఇవన్నీ తామస లక్షణములు, తామస ప్రవృత్తిని అలవరచుకుంటే కలుగుతాయి. సత్త్వ, రజస్తమోగుణములు ఒక్కోసారి ఏదో కారణంగా కలుగుతాయి. ఒక్కోసారి అసలు ఏ కారణం లేకుండా కలుగుతాయి. ఒక్కోసారి మనమీదనే తిరగబడతాయి.

మన మనసు సుఖ సంతోషాలతో ప్రశాంతంగా ఉన్నప్పుడు అది సాత్త్విక భావమనీ, మన మనసుకు ఎనలేని దుఃఖము కలిగినపుడు, అశాంతి కలిగినపుడు అది రాజస భావ మనీ, ఏమీ చెయ్యడానికి తోచకుండా స్థబ్ధతగా ఉండటం, తామస భావమనీ ఎతెలుసుకొని, ఆ భావాలకు దూరంగా ఉంటూ, మనసును నిర్మలంగా ఉంచు కోగలిగిన వాడికి ఈ సంసార బంధనముల నుండి మోక్షము కలుగుతుంది. మన మనస్సును ఆ స్థితిలో ఉంచుకొనడానికి వైరాగ్యమే మూలము. ఈ సత్త్వ, రజస్తమోగుణములను ఆత్మతత్త్వములో లీనం చేస్తే, మనసు తన్మయత్వము పొందు తుంది. అప్పుడు ఆ మూడు గుణములు సముద్రములో కలిసిన మూడునదుల లాగా రూపం లేకుండా పోతాయి. కాబట్టి నరుడు సుఖము, దుఃఖముల వెంట పోక, మనస్సును అంతర్ముఖం చేసి, ఆత్మతో అనుసంధానము చేస్తే, మనస్సు ఆత్మలో లీనమై పోతుంది. ఈ కర్మబంధనముల నుండి విడివడిన ఆత్మ, కుబుసం విడిచిన పాము వలె ప్రకాశిస్తుంది." అని చెప్పాడు పంచశిఖుడు. ఆప్రకారంగా పంచ శిఖుని వలన బోధింప బడిన జనకమహారాజు, ఒక సారి మిధిలా నగరము తగలబడి పోతున్నా, ఏమీ దుఃఖ పడకుండా వైరాగ్యంతో నిశ్చలంగా ఉన్నాడు." అని భీష్ముడు

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ధర్మరాజునకు చెప్పాడు. εపితామహా! ఎట్టివాడు సుఖంగా, మంగళకరంగా, భయంలేకుండా నిర్భ యంగా ఉంటాడు వివరించండి. అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. εఓ ధర్మనందనా! నాలుగు వర్ణముల వారికి శాంతి, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలిగి ఉండటం ఆవశ్యకము. అందులోనూ బ్రాహ్మణునకు ఇంద్రియనిగ్రహము అత్యంతావశ్యకము. శుచిత్వము (శుభ్రత), కోపం లేకుండా ఉండటం, సంతోషము, మంచి నడవడి కలిగి ఉండటం, పరుల యెడ అసూయ లేకుండా ఉండటం, దుఃఖము, దైన్యము లేకుండా ఉండటం, ప్రమాదము లేకుండా ఉండటం, దురభిమానమును విడిపెట్టడం, అతివాదమును విడిచిపెట్టడం, లోకములోని సకల జీవరాసుల యందు దయ కలిగి ఉండటం, గురువులను పూజించడం, తనను తాను పొగుడుకోకపోవడం, పరులను నిందించకుండా ఉండడం, ఇతరుల మీద నిందలు వేయకుండా ఉండటం, సత్సంగము, ఎల్లప్పుడు నిజమే చెప్పడం, అబద్ధములు ఆడకుండా ఉండటం, నిరాశా, నిస్పృహలకు లోనుకాకుండా ఉండటం, అహింస ను పాటించడం, మంచి భావనలతో మెలగటం, ఇంద్రియ నిగ్రమం కలిగి ఉండటంచ వీటిని దమములు అని అంటారు. పై గుణములు కలిగిన పుణ్య మూర్తికి, ఇహ లోకములోనూ పర లోకములోనూ శాంతి సౌఖ్యములు లభిస్తాయి. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. εపితామహా! కొంత మంది వ్రతములు చేస్తూ ఉంటారు. కాని మధ్యలో భోజనము చేస్తారు. మరి వారికి వ్రత భంగము కలగుతుంది కదా! అని అడిగాడు ధర్మరాజు. εకుమారా! బ్రాహ్మణుని కోరిక మేరకు చేయు భోజనము, వేదోక్త ప్రకారము చేయు భోజనము వలన వ్రత భంగముకలుగదు. కాని ఎల్లప్పుడూ ఉపవశించడం, సదా బ్రహ్మచర్యము పాటించడం, మాంసభక్షణ చేయకపోవడం, దేవతలను, అతిధులను తృప్తిపరచిన తరువాత భుజించడం, అమృతము వంటి ఆహారం భుజించడం, కలత నిద్ర లేకుండా ఉండటం మంచి లక్షణములు. వాటి స్వరూపము వివరించెదను.

రోజుకు రెండుసార్లు మాత్రమే భుజిస్తూ, మధ్య మధ్యలో ఏమీ తినకుండా ఉండేవాడు సదా ఉపవాసి; కేవలం సంతానార్థియై, ఋతు కాలములో మాత్రము తన భార్యతో సంభోగం జరిపేవాడు సదా బ్రహ్మచారి; అది మాంసాహారమైనా సరే ముందు దేవతలకు, పితరులకు తరువాత అతిధులకు పెట్టి తరువాత తాను భుజించే వాడు, మాంసాహారి కాదు; అందరితో కూడి సహపంక్తి భోజనం చేసే వాడు అతిధులకు, దేవతలను తృప్తిపరచి తరువాత భుజించే వానితో సమానము; ముందు తన కింద పని చేసే వారికి పెట్టి తరువాత తాను భుజించేవాడు తినే ఆహారము అమృతము తో సమానము; పగలు నిద్రపోని వాడు కలత నిద్రపోని వాడితో సమానము.ε అని చెప్పాడు భీష్ముడు. ε పితామహా! నరుడు చేసే కర్మలకు, అతని పూర్వజన్మ సంస్కారమును బట్టి శుభాశుభములను, సుఖదుఃఖములను కలుగు తుంటాయి. కాని ఆ పనులకు కర్త ఆ పని చేసే నరుడా! కాదా! అన్నది సందేహము. దీని గురించి తెలపండి. అని అడిగాడుధర్మరాజు.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ధర్మనందనా! నీకు ఇంద్రుడు, ప్రహ్లాదుని మధ్య జరిగిన సంవాదము గూర్చి చెబుతాను. దానితో నీ సందేహములు తీరిపోతాయి. సత్త్వగుణ సంపన్నుడు, ఎల్లప్పుడూ సంయమనము పాటించేవాడు, అహం కారము లేనివాడు, కోపమంటే ఎరుగని వాడు, నిందను, స్తుతులను సమానంగా పరిగణించేవాడు, మట్టిని, బంగార మును ఒకే విధంగా విలువ కట్టేవాడు, ఎల్లప్పుడు నారాయణ ధ్యానము లో నిమగ్నుడై ఉండేవాడు, అగు ప్రహ్లాదుడు ఒకరోజు తన మందిరము లో కూర్చుని ఉండగా ఇంద్రుడు అతని అంతరంగము తెలుసు కొనడానికి అక్కడి వచ్చాడు. “ప్రహ్లాదా! నీవు సంపదలు లేకున్నా దుఃఖమును చెందవు. శత్రువుల చేతికి చిక్కుతాను అని కూడా తలంపవు. అసలు ఏ పనీ చెయ్యవు. మరీ ఇంతటి బేలగా ఉంటే ఎలాగ?” అని అడిగాడు ఇంద్రుడు.

“ఓ ఇంద్రా! కలిమి, లేమి అనేవి రెండూ పక్క పక్కనే ఉంటాయి. ప్రయత్నం తో సంపదలు వస్తాయి. లేకపోతే రావు అనడం నీ బేల తనము సుమా! సంపదలు ఒకరు సంపాదించనవసరం లేదు. విధి అనుకూలిస్తే వాటంతట అవే వచ్చి పడతాయి. విధి ప్రతి కూలిస్తే ఉన్న సంపదలు హారతి కర్పూరంలా హరించుకొని పోతాయి. దీనికి మానవ యత్నంతో సంబంధం లేదు. మనలను శత్రువులు ఓడించడం, మనలను మిత్రులు కాపాడటం, మనకు సంపదలు కలగడం, ఉన్న సంపదలు పోవడం అన్నీ ఆ విధాత సృష్టించినవే కాని పేరు కావు. మానవుడి మనసు లో భావాలు అతని స్వభావానికి అనుగుణంగా పుడతాయి, పోతాయి. మనసు చంచల మైనది. భావాలు కూడా చంచలంగానే ఉంటాయి. దీనిని తెలుసు కుంటే మనసును నిగ్రహించుకోవచ్చు. తాను చేసే ప్రతి పనికీ తానే కర్తను అనుకోవడం అజ్ఞానము. అన్ని పనులకు ' తానే కర్త అయితే, అన్ని పనులకు సమానమైన ఫలితాలు రావాలి కదా! కాని రావడం లేదు. అందుకనే, అఖిల కర్మలకు కర్త ఆ పరమాత్మ. మానవుడు కాదు. అంతా నేను చేస్తున్నాను అనే అహంకారంతో కర్మలను చేసే వాడికి ఆ కర్మఫలము కూడా తగులుకుంటుంది. అంతా భగవంతుడు చేస్తున్నాడు నేను నిమిత్త మాత్రుడను అని అనుకుంటూ కర్మ చేసేవాడికి ఆ కర్మల పాపపుణ్యములు అంటుకొనవు. మనం చేసే కర్మలను ఫలాపేక్ష లేకుండా చేస్తూ, అవి నెరవేరాయా లేదా అని ఆలోచించకుండా, వాటి వలన కలిగే సుఖ దుఃఖాలకు లోను కాకుండా మనస్సును నిలకడగా ఉంచు కొనే వాడు మహనీయుడు. కాబట్టి, ఓ దేవేంద్రా! నేను, ఈ లోకములో ఉన్న సర్వ జీవజాతులూ అనిత్యములు, అశాశ్వతములు అన్న సత్యమును తెలుసు కొని, ఈ సంసార బంధనములలో చిక్కుకొనక, అన్ని సమయములలో కూడా సంతోషంగా ఉంటున్నాను. శాంతి తోనూ, ఇంద్రియ నిగ్రహముతోనూ ఉన్న వాడి మనస్సు ఎల్లప్పుడూ చింతలకు లోను కాదు. నేను కూడా శాంతి తోనూ, దాంతి తోనూ నిశ్చింతగా జీవిస్తున్నాను. అని అన్నాడు ప్రహ్లాదుడు.

అప్పుడు ఇంద్రుడు ప్రహ్లాదునితో ఓ దానవేంద్రా! నీకు ఇంతటి ప్రశాంత చిత్తము ఏ విధంగా అలవడింది. చెప్పవా? అని అడిగాడు. “మంచి ప్రవర్తన, ఎల్లప్పుడూ మనసును ప్రసన్నంగా

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

ఉంచుకోవడం, ఆత్మావలోకనం చేసుకోవడం, ఎల్ల ప్పుడూ అప్రమత్తంగా జాగ్రత్తగా ఉండటం, వృ ద్ధులను పెద్దలను సేవించ డం, ఈ లక్షణాలు మానవునికి మేలుచేస్తాయి. పై లక్షణములు కలిగిన వాడికి కాలక్రమేణా ప్రజ్ఞ, శాంతి కలుగుతాయి. F అని చెప్పాడు ప్రహ్లాదుడు. ఈ విషయములు విన్న మహేంద్రుడు ఆశ్చర్యంతో ప్రహ్లాదుని వద్ద సెలవు తీసుకొని స్వర్గమునకు వెళ్లాడు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

εపితామహా! రాజు తన కున్న సిరిసంపదలు ఏ కారణంగా పోగొట్టుకుంటాడు. వివరించండి. అని అడిగాడు. εధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు దేవేంద్రుడికీ బలి చక్రవర్తికీ జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. ఒక సారి ఇంద్రుడు బ్రహ్మ దేవుని వద్దకుపోయి εబ్రహ్మదేవా! ఒకప్పుడు బలి చక్రవర్తి మహా సంపదలతో వెలుగొందాడు కదా! ఆ బలి చక్రవర్తి ఇప్పుడు ఎక్కడ ఉన్నాడు? ఏమి చేస్తున్నాడు? అని అడిగాడు. εమహేంద్రా! నీ దుష్ట తలంపును గ్రహించాను. కాని అడిగావు కాబట్టి చెపుతున్నాను. ఒంటే, గాడిద, ఆవు, గుర్రము వీటిలో దేనిలోనో ఒకటి గా ఉంటున్నాడు. అతనిని చంపడం ఉచితము కాదు. అతనిని చంపనని నాకు మాట ఇవ్వు. అసత్యదోషమునకు పాల్పడవద్దు. అని అన్నాడు బ్రహ్మదేవుడు.

εఅలాగే మాట ఇస్తాను. అతనిని చంపనుకాని అతనితో మాట్లాడతాను అని పలికి ఇంద్రుడు స్వర్గమునకు వెళ్లిపోయాడు. తరువాత ఇంద్రుడు బలి చక్రవర్తి కోసం గాలించాడు. బలిచక్రవర్తి ఒక గాడిద రూపంలో కనిపించాడు. ఓహో బలి చక్రవర్తీ! ఆనాడు లెక్కలేనన్ని ఏనుగులు నీ వెంట రాగా భద్ర గజము మీద ఎక్కి ఊరేగిన నీవు మా దేవతలను లెక్క సేయలేదు. కానీ ఈనాడు ఈ గాడిదవైనావు ఎందుకో! అని అవహేళన చేసాడు. ఓ బలీ! నాడు నీవు చేసిన యజ్ఞములలో బంగారు ఊపస్థంభమును నిర్మించి యజ్ఞములు చేసావు కదా. మరి ఈ నాడు నీ దుస్థితి చూచి జాలిగా ఉందయ్యా! అది సరే! ఇప్పుడు నువ్వు గడ్డి, పొట్టు తింటున్నావు కదా! మరి నీ పూర్వపు వైభవము నేటి దుస్థితి తల్చుకొని ఎప్పుడూ దుఃఖించలేదా! ఉన్న మాట చెప్పవయ్యా! అని అడిగాడు దేవేంద్రుడు హేళనగా. దానికి బలి ఇలా అన్నాడు. εఓ మహేంద్రా! నీకు నా వైభవము కనిపించదులే. నా సిరి సంపదలు, వైభవము ఒక కొండగుహలో దాచి పెట్టాను. అవసరం వచ్చినప్పుడు పోయి చూచి అనుభవించి వస్తుంటాను. అయినా ఇప్పుడు నువ్వు పెద్దవాడవు. మా లాంటి చిన్న వాళ్ల ముందర అసందర్భ ప్రేలాపనలు ఎందుకుచెప్పు. నీదారిన నీవు వెళ్లు అని అన్నాడు బలి. ఆ మాటలకు మహేంద్రుడు నవ్వుతూ అది కాదు బలి చక్రవర్తీ! ఈ అఖిల భూత కోటి అంతా మంచు మాదిరి కనపడుతుంది. సూర్యరశ్మి రాగానే కరిగి పోతుంది. చావు పుట్టుకలు అంతేకదా! నీ లాంటి బుద్ధిమంతులు ఈ జననమరణ చక్రమునకు అతీతులు కదా! అని అన్నాడు. εఓ మహేంద్రా! ఈ లోకంలో లాభ నష్టాలు, జనన మరణాలు, సుఖ దుఃఖాలు, వస్తూ ఉంటాయి పోతూ ఉంటాయి. నేను మాత్రం వీటన్నిటికీ అతీతంగా ఉంటాను. ఓ దేవేంద్రా! వీడు బుద్ధి మంతుడు, వీడు బుద్ధిహీనుడు, వీడు బల వంతుడు, వీడు బలహీనుడు,

అమరనాధ అమర

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వీడు ధన వంతుడు, వీడు పేదవాడు అనే తారతమ్యం లేకుండా యమధర్మరాజు కాలము తీరగానే జీవుల నందరినీ సంహరిస్తూ ఉంటాడు గదా! ఈ విషయం తెలిసిన వాడిని కాబట్టి నా మనసులో సుఖదుఃఖములకు తావు లేకుండా, వాటికి అతీతంగా జీవిస్తున్నాను. ఓ దేవేంద్రా! ఈ నాడు నేను ఈ గాడిద రూపంలో ఉండి గడ్డి, ఎముకలు తింటున్నాను అని నన్ను హేళన చేస్తున్నావు. ప్రస్తుతము నేను ప్రశాంత చిత్తముతో ఉన్నాను. నీవు ఎంత హేళన చేసినా నాకు కోపము రాదు. నేను చక్రవర్తిగా ఉన్నప్పుడు ఎప్పుడన్నా నాతో ఇలా మాట్లాడావా! అసలునా ముందునిలబడడానికే భయపడేవాడివి. నా సంగతి నీకు తెలుసు. నీ సంగతి నాకు తెలుసు. నేను ఎవరో తెలుసుకొని మాట్లాడటం మంచిది. ఓ మహేంద్రా! వికసించడం, వాడిపోవడం విధి కోరిన ప్రకారము జరుగుతాయనీ, విధి బలీయమనీ ఎరుగవా! నీలాంటి పెద్ద వారికి ఇంత మాత్రం వివేకం కూడా లేదా! ఓ దేవేంద్రా! నీవు ఈ ప్రకారం గర్వంతో మాట్లాడటం ఎంతో నీచంగా ఉంది. ఎటుపోతావో పో! ఈ ప్రకారంగా గర్వంతో త్రుళ్లిపడటం మానుకో! నాకు కోపం వస్తే నువ్వు, నీ వజ్రాయుధము, నా పిడికిటి పోటుతో నేలకూలుతారు. జాగ్రత్త! ε అని కోపంతో పలికి అంతలో తమాయించుకొని = దేవేంద్రా! కేవలం పరిహాసంగా అన్నాను. నా మనసులో పొగరు, అహంకారము లేవు. ఆశ్చర్యకరములైన విధాత చేతలకు నువ్వు నేను అతీతులు కారు. కాబట్టి ఈ త్రుళ్లుబాటు మాను! శాంతంగా జీవించు.ε అని అన్నాడు బలి. ఈ సమయంలో బలి శరీరంనుండి ఒక అందమైన వనిత బయటకు వెళ్లిపోతూ ఉంది. εబలీ! ఈమె ఎవరు?ε అని అడిగాడు మహేంద్రుడు. నాకేం తెలుసు. ఆమెనే అడిగితెలుసుకో!ε అన్నాడు బలి.

మహేంద్రుడు ఆమె ను నిలువరించి నీవు ఎవరు?ε అని అడిగాడు. దానికి ఆ వనిత εఇంద్రా! నా పేరు లక్ష్మి. శ్రీ అని కూడా అంటారు. మీ ఇరువురికీ నేను ఎవరో తెలియక పోవడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఎందుకంటే ముల్లోకము లలో అన్ని యుగములలో ఇప్పటిదాకా నా గురించి ఎవరూ సంపూర్ణంగా తెలుసుకొన లేదు.ε అని అన్నది లక్ష్మి. εఅది సరే! మరి నీవు ఆ రాక్షస చక్రవర్తి నుండి ఎందుకు తొలగి పోతున్నావు. కారణ మేమి!ε అని అడిగాడు ఇంద్రుడు. సత్యము, ధర్మము, ఇంద్రియ నిగ్రహము, దానగుణము నా నివాస స్థానములు. పైలక్షణములు ఉన్న పరాక్రమ వంతుడైన పురుషుని వద్ద నేను ఉంటాను. ఇంతకుముందు ఈ బలిచక్రవర్తికి పైన చెప్పిన గుణములు అన్నీ ఉన్నాయి. అందుకని నేను అతని వద్దనే ఉన్నాను. కాలక్రమేణా ఇతనిలో అవినీతి, బ్రాహ్మణుల పట్ల అసూయ ప్రవేశించాయి. అంతకు ముందు తనలో ఉన్న మంచి గుణములు అన్ని ఈ బలి చక్రవర్తి వదిలేసాడు. ఇంక ఇతని వద్ద నేను ఉండలేను. నీ దగ్గర ఉండటానికి వస్తున్నాను. ఎందుకంటే నీ దగ్గర నేను పైన చెప్పిన గుణములు, ఇంకా వేదములు, శాస్త్రములు చెప్పిన ఆచారములు, నీ వద్ద పుష్కలంగా ఉన్నాయి. అందుకని నీ వద్ద ఉండటానికి నిశ్చయించు కున్నాను. కాని నువ్వు బలి మాదిరి కాకుండా ఏమరు పాటు లేకుండా సచ్చరిత్రుడవై ఉండాలి. అని పలికింది లక్ష్మి. తనను లక్ష్మి

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

వదిలి పోయిన తరువాత, బలి మహేంద్రుని చూచి ఇలా అన్నాడు. “ఓ మహేంద్రా! సూర్యుడు పశ్చిమ దిక్కున అస్తమించినంత మాత్రాన తన తేజస్సు కోల్పోడు కదా. మరునాడు మరలా తూర్పుదిక్కున ఉదయిస్తాడు. అలాగే ప్రస్తుతము నేను ఈ గాడిద శరీరంలో ఉన్నంత మాత్రాన నా పరాక్రమము కోల్పోలేదు. మరలా వస్తాను. దేవాసురయుద్ధంలో నిన్ను గెలుస్తాను. అన్నాడు.

బలి. “అప్పటి సంగతి చూద్దాము కానీ ప్రస్తుతము నీతో వ్యర్ధ ప్రసంగము చేయు సమయములేదు. బ్రహ్మదేవునికి ఇచ్చిన మాటప్రకారము నిన్ను చంపకుండా వదిలిపెడుతున్నాను.” అని వెళ్ళిపోయాడు ఇంద్రుడు. బలి కూడా అక్కడినుండి దక్షిణదిక్కుగా వెళ్ళిపోయాడు. ధర్మరాజా! ఇంద్రుడు బలి సంవాదము వింటివి కదా! ఇప్పుడు ఇంద్రుడు నముచి సంవాదము వినిపిస్తాను విను. పూర్వం నముచి అనే రాక్షసుడు ఉండేవాడు. అతనికి ఉన్న సంపద అంతా పోయింది. అయినా అతను చింత పడలేదు. ఏకాంతస్థలంలో సంతోషంగా ఉన్నాడు. అతని వద్దకు ఇంద్రుడు వచ్చాడు. అయ్యో దానవ రాజా! ఉన్న సంపదలు అన్ని పోగొట్టుకున్నావు. పేదవాడిగా మిగిలిపోయావు. నిన్ను ఆదరించేవాళ్లు కూడా లేదు. నీకు దాపురించిన ఈ దుస్థితికి ఎంత చింతిస్తున్నావో కదా! అని అన్నాడు. అప్పుడు నముచి “దేవేంద్రా! చింత ఎందుకు. పోయిన దాని కోసం విచారించడం నిరర్థకము. అయినా కోరుకున్న వస్తువు చింత పడితేవస్తుందా! అలా చింతించడం వల్ల కోరుకున్న వస్తువు రాకపోగా, చింత, దుఃఖము మాత్రం మిగులుతుంది. ఇదంతా తెలుసు కాబట్టే నేను పోయిన దాని గురించి చింతపడటం లేదు. దేవేంద్రా! ముల్లోకములలో ఉన్న అందరినీ శాసించే వాడు ఒకడున్నాడు. నీరు పల్లమునకు పారినట్లు, మనకు ప్రాప్తమున్న వి మనం కోర కుండానే మన వద్దకు వస్తాయి. అయినా ఇది నాకు జరగాల్సి ఉంది కాబట్టి జరిగింది, అని అనుకుంటే సంతోషము, ఆనందము, చింత, దుఃఖము ఎందుకు కలుగుతాయి.

మనకు ప్రాప్తము లేని వస్తువు మనము ధైర్యముతో, వీరత్వముతో, శౌర్యముతో, ప్రజ్ఞతో కూడా సాధించలేము. బుద్ధిమంతుడు ఈ విషయం తెలుసు కుంటాడు. కాబట్టి లేని దాని గురించి చింతించడు. దేవేంద్రా! మేలు, కీడు అనేవి కాల వశమున మనకు కలుగుతూ ఉంటాయి. అంతే గాని మనము రమ్మంటే రావు. పొమ్మంటే పోవు. కాబట్టి వాటి కోసం ఆరాటపడటం తగదు. అని పలికాడు నముచి. ఆతని మాటలకు సంతోషించి దేవేంద్రుడు స్వర్గలోకమునకు వెళ్ళిపోయాడు.” అని భీష్ముడు ధర్మరాజుడు వివరించాడు. “పితామహా! మానవునికి ఏదైనా దుర్దశ కలిగినపుడు అతను ఎలా ఉంటాడు. దానిని ఎలా ఎదుర్కొంటాడు. వివరించండి. అని అడిగాడు. “ధర్మరాజా! అన్ని రకముల దుఃఖములకు, దుర్దశలకు ధైర్యమే మందు. ధైర్యంతో మనసు గట్టి పడుతుంది. మానవుడు ధృఢనిశ్చయంతో ఆ దుర్దశను ఎదుర్కొంటాడు. ఈ సందర్భంలో నీకు ఇంద్రుడు, బలిచక్రవర్తి సంవాదము వినిపించెదను. దేవాసుర యుద్ధము ముగిసింది. మహా విష్ణువు అండతో దేవతలకు విజయం సిద్ధించింది. అప్పుడు దేవేంద్రుడు రుద్రులు, ఆదిత్యులు, మరుత్తులు,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్థాశ్వాసము

వసువులు, గంధర్వులు, సిద్ధులు మొదలగు వారి పరివేష్ఠింపగా, ఐరావతము నెక్కి మూడులోకములలో సంచరిస్తున్నాడు. అలా విహరిస్తూ సముద్రము దగ్గర ఒక కొండ గుహలో ఉన్న బలిచక్రవర్తిని చూచాడు. అంత వైభవముతో ఉన్న దేవేంద్రుని చూచి బలి చక్రవర్తి ఏ మాత్రం చలించలేదు. నిబ్బరంగా, ధైర్యంగా ఉన్నాడు. అతనిని చూచి దేవేంద్రుడు బలితో ఇలా అన్నాడు. " ౬బలీ! నీకు ఉన్న వైభవమంతా నశించింది. చాలా హీనస్థానములో ఉన్నావు.

నేను నీకు శత్రువును. శత్రువు వైభవమును చూచి కూడా నీవు మనస్సులో దుఃఖ పడటం లేదు. నీకు ఈ నిర్వికారము ఎలా కలిగింది? నీ శౌర్యము వలనా! నీవు పెద్దలకు వృద్ధులకు చేసిన సేవల ఫలితమా! నీవు చేసిన తపస్సు వలనా! లేకపోతే దేవేంద్రుడనైన నన్నుకూడా లక్ష్యపెట్టకుండా ఉన్నావు. దీనికి కారణ మేమి! అని అడిగాడు. అప్పుడు బలి చక్రవర్తి దేవేంద్రునితో ఇలా అన్నాడు. ౬దేవేంద్రా! నేనేదో నిన్ను లక్ష్య పెట్టలేదు అంటున్నావు. దాని వలన ప్రయోజన మేమి. ఇప్పుడు నీవు అనుభవించుచున్న వైభవము ఒక వైభవమా! దైవ వశము చేత ఎలాంటి వారికైనా నా లాంటి దీన స్థితితప్పదు. దేవేంద్రా! అప్పుడే మరిచిపోయావా! ఇదివరకు నేను నీ మీదికి దండెత్తి వచ్చి నిన్ను ఓడించి నిన్ను హీనుడిని చేసాను. అది నేను చేసినది కాదు. విధి విలాసము. అలాగే ఇప్పుడు నా హీనస్థితి కూడా నీ వల్ల జరగలేదు. ఇది కూడా విధి కృతము. ఇలాంటి వాటిని తట్టుకోడానికి ధైర్యం కావాలి. ఒక సారి సుఖము, ఒక సారి దుఃఖము కలుగు తుంటాయి. సుఖము కలిగినప్పుడు అంతా నా వలననే అని గర్వించడం, దుఃఖము కలిగినపుడు బాధపడడం మంచిది కాదు అని విజ్ఞులు చెప్పడం వినలేదా! స్నేహితులు, బంధువులు, ఐశ్వర్యము, కీర్తి ప్రతిష్టలు, ఎన్ని ఉన్నా కాల వశమున మనకు కలిగేదుర్దశను తప్పించలేరు. ఈ విషయం తెలిస్తే, మనకు కలిగే ఐశ్వర్యములు, దారిద్ర్యము కాల వశమున వస్తూ పోతూ ఉంటాయి అని అర్థం అవుతుంది. అప్పుడు కాలం కలిసి వచ్చి, నేను నిన్ను ఓడించాను. ఇప్పుడు కూడా నీ కాలం బాగుంది కాబట్టి నన్ను ఓడించావు. కాబట్టి మనకు కలిగే శుభాశుభములకు కాలమే కర్త అని తెలియదా దేవేంద్రా! అయినా నీకూ నాకూ శతృత్వం ఏముంది దేవేంద్రా! అంతా కాలవశమున కలిగిందే తప్ప. కాబట్టి అనవసరమైన మాటలు మాను. అయినా ప్రస్తుతం నా కాలం బాగాలేదు. నువ్వు ఎన్ని అన్నా నిన్ను ఎదిరించలేను. నీ మీద నాకు కోపం లేదు. అయినా నాకు లీలామాత్రంగా కోపం వచ్చినా చాలు నిన్ను, నీ స్వర్గమును ఎడమ చేతితో కూల్చివేస్తాను. నీకు విజయ గర్వం తలకెక్కింది. అందు వల్ల కిందూ మీదూ కాన కుండా మాట్లాడుతున్నావు. కాని నీవుకూడా పరాభవము చెందు కాలము అతి త్వరలో సమీపిస్తూ ఉంది. నీవు ప్రస్తుతము ఇంద్రుడివి. నీకు ముందు ఎందరో ఇంద్రులు వచ్చారు. పోయారు.. ఒక్క ఇంద్రులేమి? బ్రహ్మలు కూడా శాశ్వతంగా ఉంటారా! కాలం గడిచేకొద్దీ ఇంద్రులు, బ్రహ్మలు మారుతుంటారు. అలాంటప్పుడు కాలవశాన ఒక దానవుడు ఓటమి చెందినంత మాత్రాన, నీవు నిందించడం బాగాలేదు. యజ్ఞములు యాగములుచెయ్యడం, వ్రతములు, పూజలు చెయ్యడం, మంచి నడవడి కలిగి

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము.
శాంతి పర్వము
చతుర్ధాశ్వాసము

ఉండటం ఊహించలేని పతనం చెందడం కాల మహిమ చేతనే కదా! అని పలికాడు బలి. ఆ మాటలువిన్న దేవేంద్రుడు కొంచెం మనసులో తొట్రుపాటు చెందాడు. అది అణచుకొని బలితో ఇలా అన్నాడు. ఓ బలీ! నీవు ఇంత హీన స్థితిలో ఉండి కూడా నీ మనస్సు నిర్వికారంగా ఉంది. నీలో ఉన్న ధైర్యము, వివేకము, వినయము, శాంతి ఏమాత్రం తగ్గలేదు. దీనికి కారణమైన నిష్ఠ ఏమిటో ఎరింగింపవా? అని అడిడాడు. దానికి బలి ఇలా బదులు చెప్పాడు. ఓ దేవేంద్రా! ఎంత వెర్రివాడవయ్యా? నాలో ఉన్న ధైర్యము, వివేకము, వినయము శాంతి నేను ఎక్కడనుండి తీసుకొని రాలేదు. అవి నాలో స్వతస్సిద్ధముగా ఏర్పడ్డాయి. మరలా చెప్పుచున్నాను. విను. మానవులకు కలిగే అన్ని మహా దశలు, దుర్దశలు అన్ని కాల వశమున కలిగినట్టివే. ఈ కాలం ఒక నది వంటిది. నది కొంచెం కొంచెంగా కొండను కూడా కోసి వేస్తూ తుదకు ఎలా నామరూపాలు లేకుండా చేస్తుందో, అలాగే కాలం కూడా మానవుని లోభ, క్రోధ, మోహము, కామములలో పడవేసి క్రమ క్రమంగా నాశనం చేస్తుంది. మూఢ చిత్తుడైన మానవుడు దీనిని తెలుసుకోలేడు. ఈవిషయం గ్రహించలేని మానవుడు ఇతరులను చూచి అరే! ఇప్పటి దాకా బాగా ఉన్నాడే. ఇంతలో ఇంతటి దుర్దశ ఎలా దాపురించిందిౕ అని ఆశ్చర్యపోతాడు. కాని అంతటి దుర్దశ తనకూ పడుతుందని తలంపడు.

దేవేంద్రా! భావము (ఉండటం) అభావము (లేకపోవడం) అనే వాటికి లోను గాక, అత్యుత్తమ తపస్సు చేసేవాడికి కాల గతిలో జరిగే విచిత్రము లన్ని కరతలామలకములుగా శోభిస్తాయి. (చేతిలో ఉన్న ఉసిరిక కాయ మాదిరి కనపడతాయి). కాలగతిని చూడటం ద్వారా, మనసుకు శాంతి లభిస్తుంది. తాను ఆత్మగాని ఈ శరీరం కాదు; కాలగతిని కలిగే భావ, అభావాలు ఈ శరీరానికే గాని ఆత్మకు కాదు అనే విజ్ఞానం పొందు తాడు. అని పలికాడు బలి. బలి కి కలిగిన మానసిక పరిపక్వతకు ఆశ్చర్యపోయాడు దేవేంద్రుడు. ఓ రాక్షస రాజా! ఈ ప్రకారంగా కాలగతిని తెలుసుకొని పవిత్రమైన శీలంతో వెలుగొందుతున్నావు. నీ శీలము ఈ లోకములో ఎందరికో ఆదర్శము. ఈ లోక మంతా నీ అరిచేతిలో ఉన్నట్టు చూస్తూ సత్త్వరజస్తమో గుణములకు లోనుగాక, నిర్గుణత్వంతో వెలుగొందుతూ, ఆత్మావలోకనం చేస్తున్నావు. నీకు నువ్వే సాటి. నీకు కలిగిన ఈ దుర్దశ ఎంతో కాలం ఉండదు. నీకుమేలు కలుగుతుంది. నీకు పరమసుఖము కలుగుతుంది. అని పలికి దేవేంద్రుడు అక్కడినుండి వెళ్లిపోయాడు. అమృతోపమాన మయిన బలి మధురమైన మాటలు, దేవేంద్రునకు అమృతం సేవించిన దానికంటే ఎక్కువ ఆనందం కలిగించాయి. అని ధర్మరాజుకు భీష్ముడు కాల మహిమను గురించి వివరించాడు. అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి మహాభారత కథను చెప్పసాగాడు.

మహాభారతము - శాంతిపర్వము - చతుర్థాశ్వాసము సమాప్తము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు మహా భారత కధను ఈ క్రింది విధంగా వినిపించసాగాడు. భీష్ముడు ధర్మరాజు అడుగుతున్న ధర్మసందేహాలకు ఓపికగా సమాధా నాలు చెబుతున్నాడు. ఆ క్రమంలో ధర్మరాజు భీష్ముని ఈ విధంగా ప్రశ్నించాడు. "పితామహా! ఈ దేహములో ఉన్న పురుషుడు ఏ కారణంగా శ్రీమంతుడవుతాడు. ఏ కారణంగా నశించి పోతాడు. వివరించండి." అని అడిగాడు.

'ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు శ్రీ (లక్ష్మీదేవి), చక్ర (ఇంద్రుడు) మధ్య జరిగిన సంవాదము అనే ఇతిహాసమును వినిపిం చెదను. నారదుడు లోక సంచారము చేయుచూ ఒకరోజు మందాకినీ నదిలో స్నానం చేసాడు. అప్పటికే ఇంద్రుడు ఆ నదిలో స్నానం చేసి అనుష్ఠానం తీర్చుకుం టున్నాడు. నారదుడు ఇంద్రుడు మాట్లాడుకుంటూ ఉంటే అక్కడకు ఒక స్త్రీ వచ్చింది. ఇంద్రుడికి నమస్కరించింది. " నీవు ఎవరు? ఎక్కడకు పోతున్నావు?" అని అడిగాడు ఇంద్రుడు. "ఓ ఇంద్రా! నేను తామర పూవునుండి పుట్టాను నా పేరు లక్ష్మి, శ్రీ, అంటారు. నేను ఇప్పటిదాకా రాక్షసుల వద్ద ఉన్నాను. వారి ప్రస్తుత ప్రవర్తన నాకు నచ్చలేదు. అందుకని వారిని వదిలిపెట్టి నీ వద్దకు వచ్చాను." అని చెప్పింది. "అదిసరే! ఇప్పటి దాకా రాక్షసుల వద్ద ఉన్నావు కదా! వారిలో ఏ గుణములు నచ్చి ఇప్పటి దాకా వారి వ ద్ద ఉన్నావు? ఇప్పుడు వారు ఎందుకు నీకు నచ్చలేదు. నిన్ను మెప్పించాలంటే నేను ఏమి చెయ్యాలి." అని అడిగాడు. "ఇంద్రా! ఇప్పటి వరకు అసురులు, దానములు, వేదాధ్యయనము, అతిధులను సన్మానించడం మొదలగు మంచి పనులు చేసారు. ఇప్పుడు వారికి గర్వం ఎక్కువ అయింది. ఆ మంచి గుణములు మాని వేసారు. అందుకని వారిని విడిచిపెట్టాను. నీవు సత్యధర్మపరుడవు అని తెలిసి నీ వద్దకు వచ్చాను. గురువు ఎడల భక్తి కలవారు, దేవతలను, పితరులను పూజించేవారు, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలికేవారు, దానశీలురు, ఇతరుల ధనమునకు కానీ, ఇతరుల భార్యలను కానీ ఆశించని వారు, బ్రాహ్మణులను పూజించేవారు, పగలు నిద్రపోనివారు, వృద్ధుల పట్ల, దీనుల పట్ల, స్త్రీ ల పట్ల దయగల వారు, నిత్యము శుచి శుభ్రత కలిగినవారు, అతిధులకు భోజనము పెట్టిన తరువాతనే తాము భుజించేవారు, నాకు అత్యంత ప్రీతి పాత్రులు. నేను వారి వద్ద ఉండటానికి ఇష్టపడతాను. అలా కాకుండా ధర్మమును వదిలి, కామము, క్రోధము మొదలగు వాటికి లోనైనవారు, గర్విష్టులు, అతిధి సత్కారములు చేయని వారు, పరులకు దానం చెయ్యని వారు, పరుషంగా మాట్లాడేవారు, క్రూరపు పనులుచేసేవారు, నాకు మెచ్చని వారు. వారి వద్ద ఉండుటకు నేను ఇష్టపడను.

వేదాలలో చెప్పబడినట్లు, బుద్ధి, ధృతి, నీతి, శ్రద్ధ, సన్నుతి, క్షమ, శాంతి, ఈ ఏడు మంది దేవతలు నాకు ప్రియులు. వారిలో నేను అష్టమ దేవతను. రాక్షసుల క్రూరస్వభావము చూచి వారిని వదిలిపెట్టాను. దేవతలు నాకు సంతోషం కలిగించే ప్రవర్తన కలవారని తెలిసి వారి వద్దకు వచ్చాను." అని చెప్పింది లక్ష్మీదేవి. ఆ మాటలకు దేవేంద్రుడు, నారదుడు ఎంతో సంతోషించారు. లక్ష్మితో సహా ఇంద్రుడు స్వర్గపురికి వెళ్లాడు. కాబట్టి

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

ధర్మరాజా! లక్ష్మీదేవి నివాస స్థానములు తెలుసుకొంటివి కదా. దానిని బట్టి నడుచుకో!" అని అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! జనులు దేనిని ఆచరిస్తే, ఏ ప్రకారంగా ప్రవర్తిస్తే, ఏ విద్య నేర్చుకుంటే, ముక్తిపొందుతారు." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు ఒక ఇతిహాసము చెపుతాను విను. పూర్వము జైగిషవ్యుడు అనే మహా ముని దేవలుడు అనే వానికి ఈ విధంగా చెప్పాడు. శాంతి మతులకు, సౌమ్యులకు ఏ ధర్మం వర్తిస్తుందో అదే నాకు ఇష్టము. ఆ ధర్మమును నీకు వివరిస్తాను. తనను పొగిడినా, తిట్టినా, తనకు ప్రియము చేసినా, అప్రియము చేసినా, తనను ఎవరైనా కొట్టినా లేక పూజించినా, అలాంటి వారి ఎడల సమభావంతో ఉండటం జ్ఞానుల లక్షణము. మనము కోరుకున్న వస్తువు ఏ కారణం చేతనైనా మనకు లభించక పోతే దానికి విచారించకూడదు. ఉన్నదానితో తృప్తి చెందాలి. తాను అనుకున్న పని జరగ లేదని చింతించకూడదు.

హర్షము, అభిమానము, అసూయ, మదము, తప్పుచెయ్యడం, మొదలగునవి చెడ్డ గుణములు. ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడు తనకు అవమానం జరిగినా సన్మానం జరిగినట్టే భావిస్తాడు. తనకు సన్మానము జరిగినా దానికి ఎక్కువగా ఆనందించడు. సమత్వభావము కలిగి ఉంటాడు. ఇంద్రియ ములను అదుపులో పెట్టుకున్నవాడు మనశ్శాంతితో జీవిస్తాడు. దేవతలు కూడా అతనితో స్నేహం చెయ్యాలని కోరుకుంటారు." అని జైగీషవ్యుడు దేవలుడి తో చెప్పాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. ' ఓ పితామహా! అఖిల జనములకు ప్రియమైన వాడు ఎవరు?" అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు శ్రీకృష్ణునికి ఉగ్రసేనునికి జరిగిన సంవాదము వినిపించెదను. ఒక సారి ఉగ్రసేసుడు శ్రీకృష్ణుని ఇలా అడిగాడు. "కృష్ణా! లోకంలో జనం అంతా నారదుని ఎంతో భక్తి ప్రమత్తులతో పూజిస్తారు కదా! అతను అంతటి వాడా. ఇంతకూ నారదుని లో ఉన్న గొప్పతనము ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

శ్రీ కృష్ణుడు ఇలా చెప్పాడు. " నారదునిలో వేద విద్య, ఆచారము సమృ ద్ధిగా ఉన్నాయి కాని అహంకారము కొంచెంకూడా లేదు. శీలము ఎక్కువగా ఉంది కాని వేష భాషలలో నిరాడంబరంగా ఉంటాడు. ఇంకా నారదునిలో మత్సరము, గర్వము, మదము, మచ్చుకైనా లేవు. నారదుడు తన పుట్టుక చేత, చేసిన తపస్సుచేత, అతని తేజము చేత, బుద్ధి చేత, వినయము చేత, నీతి చేత ప్రసిద్ధి పొందాడు. నారదుడు ధీరుడు. మృదుమధురంగా మాట్లాడతాడు. కాని అతనిలో కాఠిన్యము, ధైన్యము, క్రోధము, లోభము, నిరాసక్తత చూద్దామన్నా లేవు. అసలు నారదుడికి ఈర్ష్య, అసూయ అనేవి ఎలా ఉంటాయో తెలియవు. కాబట్టి నారదుని లోకంలో ఉన్న జనులు అందరూ కీర్తిస్తారు." అని చెప్పాడు కృష్ణుడు. ధర్మజా! నీవు అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం ఇదే!" అని అన్నాడు భీష్ముడు.

పితామహా! నాకు కాల విభజన గురించి, యుగప్రమాణముల గురించి, భూతములు ఎన్నిరకాలు? వాటి గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

"ధర్మనందనా! ఈ విషయములను పూర్వము వేదవ్యాసుడు శుకుడికి చెప్పాడు. అవే విషయములను నీకు వివరిస్తాను. కుమారా!
ఈ కాలమునకు, పంచ భూతములకు ఆధారభూతంగా వెలిగే తేజోరూపము ఒకటి ఉంది. ఆ తేజస్సు ఎల్లప్పుడూ చైతన్యం వంతంగా ఉన్నట్టు కనిపిస్తుంది కానీ ఏ పనీ చెయ్యదు. కేవలం సాక్షీభూతంగా ఉంటుంది. ఆ తేజస్సు కేవలము భావన లోనే గోచరిస్తుంది. ఇంక కాలప్రమాణముల గురించి చెబుతాను.

18 నిమిషాలు కలిస్తే ఒక కాష్ట అవుతుంది. 30 కాష్టలు ఒక కళ అవుతుంది. అటువంటి 360 కళలను ఒక ముహూర్తము అంటారు. అటువంటి 30 ముహూర్తములు ఒక అహో రాత్రము (ఒక రోజు) అవుతుంది. అలాంటివి 30 కలిస్తే ఒక మాసము అవుతుంది. అటువంటి రెండు మాసములు కలిసి ఒక ఋతువు అవుతుంది. అలాంటి ఋతువులు 6 అయితే ఒక సంవత్సరం అవుతుంది. అందులో మూడు ఋతువులు కలిసి ఒక అయనము అంటారు. అవే ఉత్తరాయనము, దక్షిణాయనము. యోగులు ఉత్తరాయనమును అగ్ని అనీ, దక్షిణాయనమును ధూమము అని అంటారు. మొదటిది మంచి చేస్తుంది. రెండవది చెడ్డ చేస్తుంది. ఈ భూమి మీద నివశించే మానవులకు ఒక నెల కాలము, చనిపోయిన పితరులకు ఒక దినము కింద సమానము. మానవులకు ఒక సంవత్సరము దేవతలకు ఒక రోజు కింద సమానము. ఇంక యుగముల గురించి తెలియ చేస్తాను. దేవతలకు 12,000 సంవత్సరములు పూర్తి అయితే నాలుగు యుగములు గడిచినట్టు అవుతుంది. అందులో మొదటిది కృతయుగము. దీని నిడివి 12,000 సంవత్సర ములలో పదింట నాలుగు భాగములు అనగా 4,800 సంవత్సరములు. తరువాతది త్రేతాయుగము. 12,000 సంవత్సరములలో పదింట మూడు పాళ్లు. అనగా 3,600 సంవత్సరములు. తరువాతది ద్వాపర యుగము. 12,000 సంవత్సరములలో పదింట రెండు పాళ్లు అనగా 2,400 సంవత్సరములు. తరువాతది కలియుగము. అది 12,000 సంవత్సరములలో పదింట ఒక్కపాలు అనగా 1200 సంవత్సరములు. (4800+ 3600+ 2400+1200-12,000). పైచెప్పిన సంవత్సరములను 360 తో గుణిస్తే మానవ సంవత్సరములు వస్తాయి.
(ఎందుకంటే మనకు 360 రోజులు అనగా ఒక సంవత్సరము, కాని ఆ కాల పరిమాణము దేవతలకు ఒక రోజు అని పైన చెప్పుకున్నాముకదా. అందుకని దేవతా సంవత్సరములను 360 తో గుణిస్తే మానవ సంవత్స రములు వస్తాయి.)
ఆ ప్రకారంగా కృతయుగమునకు 17,28,000 సంవత్సరములు (4800X360=17,28,000); త్రేతాయుగమునకు 12,96,000 (3600X360=12,96,000); ద్వాపరయుగమునకు 8,64,000 సంవత్సరములు (2400x360=8,64,000); కలియుగమునకు 4,32,000

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము (ప్రధమ భాగము)

(1200X360=4,32,000). ఇవన్నీ మానుష సంవత్సరములు. ఈ యుగముల మధ్య సంధి కాలమును సంధ్యలు, సంధ్యాశములు అని అంటారు. ఈ సంధి కాలములు దేవతల కాలమాన ప్రకారము కృత యుగమునకు 400 సంవత్సరములు, త్రేతాయుగమునకు 300 సంవత్సరములు, ద్వాపర యుగమునకు 200 సంవత్సరములు కలియుగమునకు 100 సంవత్సరములు ఉంటాయి. వీటిని మానుష సంవత్సరములలో గుణిస్తే కృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగములకు వరుసగా 1,44,000 సంవత్సరములు, 1,08,000 సంవత్సరములు, 72,000 సంవత్సరములు, 36,000 సంవత్సరములు సంధ్యాకాలంగా పరిగణిస్తారు. త్రేతాయుగము నుండి, మానవులలో ధర్మము, న్యాయము, ఆయువు, శరీర బలము, ధారుఢ్యము యుగ యుగానికి, అంత కంతకూ సన్నగిల్లు తుంటాయి.

పైన చెప్పిన నాలుగు యుగాలు కలిసి ఒక మహా యుగము అవుతాయి. అటువంటి మహా యుగములు వెయ్యి అయితే బ్రహ్మకు ఒక పగలు అవుతుంది. అలాంటి వెయ్యి మహా యుగములు బ్రహ్మకు ఒక రాత్రి అవుతుంది. బ్రహ్మ నిద్రించే సమయంలో ఈ జగత్తుకు ప్రళయం సంభవిస్తుంది. నిద్ర లేవగానే బ్రహ్మ మరలా సృష్టికి పూనుకుంటాడు. ఇలా సృష్టి క్రమం సాగి పోతూ ఉంటుంది. (ఇక్కడ మనం అందరం ఒక విషయం గమనించాలి. ప్రతి రోజూ మనం అందరం రాత్రి పూట కళ్లు మూసుకొని నిద్రపోతాము. అప్పుడు మన జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములు పని చెయ్యవు. కళ్లు మూసు కుంటాము కాబట్టి ఈ ప్రపంచం మనకు కనపడదు. అంతా అంధకారము. అదే ప్రళయము. ప్రొద్దున కళ్లు తెరవగానే ప్రపంచం మొత్తం మనముందు సాక్షాత్కారం అవుతుంది. అంటే మన ప్రపంచాన్ని మనం సృష్టించు కున్నాము అన్న మాట. ఎవరికి వారే బ్రహ్మ. అహం బ్రహ్మస్మి. నేనే బ్రహ్మను. ఈ ప్రకారంగా ప్రతిరోజూ మన జీవితంలో కూడా ప్రళయం సంభవిస్తూ ఉంటుంది. విధి వశాత్తు రాత్రి పడుకొని పొద్దున లేవకపోతే అదే మృత్యువు. * శాశ్వత నిద్ర.) ఈ బ్రహ్మ తత్త్వమునుండి ముందు మహత్తత్వము పుట్టింది. మహత్తత్వము నుండి క్రమంగా మనస్సు, గగనము, పవనము, అగ్ని, నీరు, భూమి ఒకదాని నుండి ఒకటి ఉద్భవించాయి. ఈ పంచ భూతములకు శబ్ద, స్పర్శ, రస, రూప, గంధములు గుణములుగా భాసిల్లుతున్నాయి. ఈ సప్త స్వరూపములను పురుషులు అంటారు. వారందరూ సమిష్టిగా సృష్టికార్యమును నిర్వర్తిస్తారు. మనలో ఉన్న పురుషుడు అనే తేజోరూపమును బ్రహ్మము అనీ, ప్రాజాపత్యము అనీ అంటారు. ఆ పురుషుడు సత్యమై, నిత్యమై ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. ఆ పురుషుడే సర్వవ్యాపకుడు, స్రష్ట, బ్రహ్మ, ప్రజాపతి అనే పేర్లతో పిలువ బడతాడు. ఆ పురుషుడు నిత్య సత్యము అయిన ఆత్మ స్వరూపుడు. పురుషునికి ఏది అంటదు. ఆ పురుషుడు దేవతలలో, మునీంద్రులలో, గరుడ (పక్షులు), ఉరగ (పాములు), నర(మనుష్యులు), కిన్నర, గిరి ('పర్వతములు), సరిత్ (నదులు), వన(అడవులు), పయోధులలో (సముద్రములలో) నిండి ఆయా కార్యములు నిర్వర్తిస్తూ

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

(1200X360=4,32,000). ఇవన్నీ మానుష సంవత్సరములు. ఈ యుగముల మధ్య సంధి కాలమును సంధ్యలు, సంధ్యాశములు అని అంటారు. ఈ సంధి కాలములు దేవతల కాలమాన ప్రకారము కృత యుగమునకు 400 సంవత్సరములు, త్రేతాయుగమునకు 300 సంవత్సరములు, ద్వాపర యుగమునకు 200 సంవత్సరములు కలియుగమునకు 100 సంవత్సరములు ఉంటాయి. వీటిని మానుష సంవత్సరములలో గుణిస్తే కృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగములకు వరుసగా 1,44,000 సంవత్సరములు, 1,08,000 సంవత్సరములు, 72,000 సంవత్సరములు, 36,000 సంవత్సరములు సంధ్యాకాలంగా పరిగణిస్తారు. త్రేతాయుగము నుండి, మానవులలో ధర్మము, న్యాయము, ఆయువు, శరీర బలము, ధారుఢ్యము యుగ యుగానికి, అంత కంతకూ సన్నగిల్లు తుంటాయి.

పైన చెప్పిన నాలుగు యుగాలు కలిసి ఒక మహా యుగము అవుతాయి. అటువంటి మహా యుగములు వెయ్యి అయితే బ్రహ్మకు ఒక పగలు అవుతుంది. అలాంటి వెయ్యి మహా యుగములు బ్రహ్మకు ఒక రాత్రి అవుతుంది. బ్రహ్మ నిద్రించే సమయంలో ఈ జగత్తుకు ప్రళయం సంభవిస్తుంది. నిద్ర లేవగానే బ్రహ్మ మరలా సృష్టికి పూనుకుంటాడు. ఇలా సృష్టి క్రమం సాగి పోతూ ఉంటుంది. (ఇక్కడ మనం అందరం ఒక విషయం గమనించాలి. ప్రతి రోజూ మనం అందరం రాత్రి పూట కళ్లు మూసుకొని నిద్రపోతాము. అప్పుడు మన జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములు పని చెయ్యవు. కళ్లు మూసు కుంటాము కాబట్టి ఈ ప్రపంచం మనకు కనపడదు. అంతా అంధకారము. అదే ప్రళయము. ప్రొద్దున కళ్లు తెరవగానే ప్రపంచం మొత్తం మనముందు సాక్షాత్కారం అవుతుంది. అంటే మన ప్రపంచాన్ని మనం సృష్టించు కున్నాము అన్న మాట. ఎవరికి వారే బ్రహ్మ. అహం బ్రహ్మస్మి. నేనే బ్రహ్మను. ఈ ప్రకారంగా ప్రతిరోజూ మన జీవితంలో కూడా ప్రళయం సంభవిస్తూ ఉంటుంది. విధి వశాత్తు రాత్రి పడుకొని పొద్దున లేవకపోతే అదే మృత్యువు. * శాశ్వత నిద్ర.) ఈ బ్రహ్మ తత్త్వమునుండి ముందు మహత్తత్వము పుట్టింది. మహత్తత్వము నుండి క్రమంగా మనస్సు, గగనము, పవనము, అగ్ని, నీరు, భూమి ఒకదాని నుండి ఒకటి ఉద్భవించాయి. ఈ పంచ భూతములకు శబ్ద, స్పర్శ, రస, రూప, గంధములు గుణములుగా భాసిల్లుతున్నాయి. ఈ సప్త స్వరూపములను పురుషులు అంటారు. వారందరూ సమిష్టిగా సృష్టికార్యమును నిర్వర్తిస్తారు. మనలో ఉన్న పురుషుడు అనే తేజోరూపమును బ్రహ్మము అనీ, ప్రాజాపత్యము అనీ అంటారు. ఆ పురుషుడు సత్యమై, నిత్యమై ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. ఆ పురుషుడే సర్వవ్యాపకుడు, స్రష్ట, బ్రహ్మ, ప్రజాపతి అనే పేర్లతో పిలువ బడతాడు. ఆ పురుషుడు నిత్య సత్యము అయిన ఆత్మ స్వరూపుడు. పురుషునికి ఏది అంటదు. ఆ పురుషుడు దేవతలలో, మునీంద్రులలో, గరుడ (పక్షులు), ఉరగ (పాములు), నర(మనుష్యులు), కిన్నర, గిరి ('పర్వతములు), సరిత్ (నదులు), వన(అడవులు), పయోధులలో (సముద్రములలో) నిండి ఆయా కార్యములు నిర్వర్తిస్తూ

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

ఉంటాడు. (అంటే సర్వ వ్యాపి అని అర్ధం.) ఇంక మనుష్యుల స్వభావాలు విచిత్రంగా ఉంటాయి. కొంతమంది తాము చేసిన ప్రయత్నముల వలననే తమకు ఫలితము లభిస్తుంది అను కొంటారు. మరి కొందరు తమకు దేవుడే అన్ని ఫలితములు ఇస్తాడు అని అనుకొంటారు. మరి కొందరు ఈ పంచభూతముల వలననే మన కార్యములు నెరవేరుతున్నాయి అని అనుకొంటారు. ఇంక సాత్త్విక మైన కర్మలు చేసేవాళ్లు అన్నింటినీ సమానం గా చూస్తారు. సుఖ దుఃఖములకు లోను గారు.

అన్నిటి కన్నా తపస్సు మేలైనది. ఈ తపస్సుకు ఇంద్రియ నిగ్రహము, మానసిక శాంతి ముఖ్యమైనవి. ఇంకా స్వాధ్యాయము అనగా వేదాధ్యయనము ఈ తపమునకు బలము చేకూరుస్తుంది. మంచి ఫలితాలను ఇస్తుంది. ఈ బ్రహ్మములు రెండు రకాలు. శబ్దబ్రహ్మము, పర బ్రహ్మము. సాధకుడు ముందు శబ్ద బ్రహ్మమును సేవించి తరువాత పరబ్రహ్మ పదమును పొందుతాడు. ఈ పరబ్రహ్మమే జగత్తును సృష్టిస్తుంది. లయం చేస్తుంది. కాని తాను మాత్రం ఏ క్రియలో పాల్గొనదు. కుమారా! ఇప్పటి దాకా సృష్టి గురించి చెప్పాను. ఇంక లయం గురించి చెబుతాను. ప్రళయ కాలంలో, ఈ భూమి మీద ఉండే చరా చర జీవ రాసులు ఈ భూమిలో కలిసి పోతాయి. అంటే మట్టితో తయారైన ఈ శరీరాలు మరలా మట్టిలోనే కలిసిపోతాయి. తరువాత ఈ భూమి మొత్తం జలమయం అవుతుంది. ఆ జలం అగ్నిలో కలిసిపోతుంది. అగ్ని వాయు రూపం దాలుస్తుంది. ఆ వాయువు ఆకాశంలో కలిసిపోతుంది. ఆ ఆకాశాన్ని మనస్సు లాగేసుకుంటుంది. ఆ మనస్సు చంద్రుడిలో లీనమై పోతుంది. మనస్సులో పుట్టిన సంకల్పాలు ఆ చంద్రుడిని తమలో లీనం చేసుకుంటాయి. ఆ సంకల్పాలను జ్ఞానం తనలో ఇముడ్చుకుంటుంది. ఆ జ్ఞానం కాలంలో కలిసిపోతుంది. తరువాత ఆ కాలం కూడా నశిస్తుంది. ఆఖరున శుద్ధసత్త్వ స్వరూపమైన అఖండ జ్ఞానము వెలుగుతూ ఉంటుంది. దానినే బ్రహ్మము అంటారు. ఈ సంహరణ కార్యక్రమము అంతా బ్రహ్మ వలన జరుగుతుంది." అని చెప్పాడు వ్యాసుడు. ఇంకా శుకునితో వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు. "కుమారా! బ్రాహ్మణుడు పుట్టగానే జాతక కర్మ (నామకరణం) చేస్తారు. తరువాత ఉపనయనం చేస్తారు. తరువాత అతడు గురువు వద్దకు వెళ్లి వేదములు, శాస్త్రములు నేర్చుకుంటాడు. ఆ ప్రకారంగా గురువు ఋణం తీర్చుకుంటాడు. తరువాత, గురువుగారి అనుజ్ఞతో వివాహము చేసుకొని గృహస్థాశ్రమము స్వీకరిస్తాడు. గృహస్థాశ్రమం లో దేవఋణము, పితృఋణము తీర్చుకుంటాడు.

బ్రాహ్మణులకు యజ్ఞములు చేయడం, చేయించడం, వేదములు అధ్యయనం చెయ్యడం, వేదములు ఇతరులకు బోధించడం, దానములు చెయ్యడం, దానము స్వీకరించడం, ఈ ఆరు కర్మలు బ్రాహ్మణులు చేయదగినవి. దానం చెయ్యడం అన్ని జాతులవారుచెయ్యదగిన పని. దానమునకు అర్హము కాని వస్తువు లేదు. కాశ్యుడు అనే రాజు తన ప్రాణములను దానంగా ఇచ్చి ఒక బ్రాహ్మణుని ప్రాణాలు కాపాడాడు. శిబి చక్రవర్తి తన శరీర అవయవములను, తన

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

కుమారుని బ్రాహ్మణులకోసం అర్పించాడు. కాశీరాజు ప్రత్యర్ధనుడు ఒక బ్రాహ్మణుని కొరకు తన కళ్లు దానం చేసాడు. (శరీర అవయవములను, కళ్లను, దానం చెయ్యడంమనకు అనాదిగా వస్తున్న ఆచారం, సంప్రదాయం). జనక మహారాజు, పరశు రాముడు, గయుడు తమ తమ రాజ్యములను బ్రాహ్మణులకు దానంగా ఇచ్చారు. పాంచాల రాజు బ్రహ్మదత్తుడు శంఖనిధిని బ్రాహ్మణులకు దానం చేసాడు ఇంకా బ్రాహ్మణుల కొరకు తమ తమ ప్రాణములను, శరీరములను, మణులను, బంగారమును, కన్యలను, ఆవులను మొదలగు ప్రశస్త మైన వస్తువులను అనేకులు దానంగా ఇచ్చారు. వారి కందరికీ ఉత్తమ గతులు కలిగాయి. దానం చెయ్యడం వలన, వేదములు అధ్యయనము చెయ్యడం వలన, యజ్ఞములు చెయ్యడం వలన నానావిధములైన పాపములు వినాశమవుతాయి. కాబట్టి దానగుణమును ఆచరించడం ఉత్తమము.

ఆ ప్రకారంగా పాపములను పోగొట్టుకొన్న పవిత్రమైన మానవుడు మితంగా భోజనం చేస్తూ, ఇంద్రియములను నిగ్రహించి, తన మనస్సులోకి కామమును క్రోధమును రానీయకుండా బ్రహ్మపదము కొరకు ప్రయత్నించాలి. ఇలాంటి వాడు ఇంద్రియాలకు లోబడకుండా, లోభమునకు, కోపమునకు లోను కాకుండా, ఈ భయంకరమైన సంసార మనే నదిని ఈది అవతల ఒడ్డుకు చేరతాడు. బుద్ధిమంతుడు ఈ సంసారమనే నదిని దాటడానికి ప్రజ్ఞ అనే నావను ఉపయోగిస్తాడు. ఎవరికైతే సంతోషము, కోపము, భయము లేవో, ఎవరికైతే ధైర్యము, అప్రమత్తత, బుద్ధి అపరిమితంగా ఉంటుందో, ఎవడైతే ధర్మము తప్పడో, ఎవడైతే ఇంద్రియము లను నిగ్రహిస్తాడో అట్టి వాడికి ' నాశనము అంటూ లేదు.

ఒక్కొక్కసారి మనం చేసే ధర్మపరమైన పనులు అధర్మంగా తోస్తాయి. అలాగే అధర్మమైన పనులు ధర్మంగా తోస్తాయి. ఈ సందర్భంలో శాస్త్రములను పరిశీలించి ధర్మనిర్ణయం చెయ్యాలి. బుద్ధిమంతులు జ్ఞానము సముపార్జిం చుటకు తమ వాక్కును, మనస్సును నియంత్రించుకుంటారు. వాడు వేదవిదుడైనా సరే, వేదములు చదవక పోయినా సరే, ధర్మాత్ముడైనా సరే పాపాత్ముడైనా సరే, పైన చెప్పిన పద్ధతులు పాటిస్తే, అతడు జర, మరణములతో కూడిన ఈ సంసార సాగరాన్ని అవలీలగా దాటుతాడు. యోగము అనే రధమునకు సదాచారము అనేది చక్రము. ప్రాణము అనేది కాడి కొయ్య అపానము అక్షము (చక్రములకు ఇరుసు). ఉపాయము, అపాయము అనేవి నొగలు. జ్ఞానేంద్రియాలు హయములు. సర్వ తంత్రము అనేది అశ్వములను తోలు చర్నాకోలు. త్యాగము అనేది పగ్గములు. సాధకుడు ఈ యోగరధమును ఎక్కి మోక్ష మార్గమున పయనిస్తాడు. క్రమ క్రమంగా పంచభూతములను గెలుస్తాడు. తనలో ఉన్న అహంకారాన్ని పక్కకు తోస్తాడు. బుద్ధిని పెంపొందించుకుంటాడు. ప్రకృతి సిద్ధములైన వికారములను పోగొట్టుకుంటాడు. ఈ పురుషుడు భూమిని జయిస్తాడు అంతకంతకూ వృద్ధి చెందుతాడు. చివరకు యోగసిద్ధిని పొంది ప్రకాశిస్తాడు. మానవుడు తనలో ఉన్న అహంకారమును జయిస్తే అది పంచభూతములను, మనస్సును, బుద్ధినీ జయించే సంస్కారమును ప్రసాదిస్తుంది. ఇది యోగ పద్ధతి. ఇంద్రియములను ప్రపంచములోని

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
పంచమాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

విషయముల మీదికి పోనీయ కుండా, మనస్సును అంతర్ముఖం చేసి ఆత్మతో అనుసంధానం చెయ్యడమే సాంఖ్యము అంటారు. సాంఖ్యము, యోగము రెండూ ఒకటే. వేరు కావు. సారం లేని ఈ సంసారానికి కారణం మమతలు, మమకారాలు. సాంఖ్యులకు, యోగులకు మమతలు, మమకారాలు వదలడం ముఖ్యం.

ఇంక ఈ భూతములలో (జీవులలో తారతమ్యములు చెప్పెదను విను. జీవులు రెండు రకములు. కదలనివి, కదిలేవి (స్థావరములు, జంగమ ములు). వీటిలో కదిలేవి శ్రేష్టమైనవి. ఈ జీవులు వీర్యము, అండము, బీజము, చెమట మొదలగు వాటినుండి పుడతాయి. వీటిలో కొన్ని రెండు కాళ్లతోనూ మరి కొన్ని నాలుగు కాళ్ల తోనూ ఇంకా మరి కొన్ని చాలా కాళ్లతోనూ పుడతాయి. ఈ జీవులలో రెండు పాదములతో ఉన్న మానవులు మేలు. ఈ మనుష్యులలో జాతి, ధర్మమును అనుసరించే వారు ఎక్కువ. వారిలో బ్రాహ్మణులు ఉత్తములు. ఆ బ్రాహ్మణులలో వేదాధ్యయనము చేసిన వారు గొప్పవారు. వేదాధ్యయనము చేసిన బ్రాహ్మణులలో వేదమును ఇతరులకు ప్రవచనము చేయు వారు ఇంకా గొప్పవారు. ఆ

ప్రకారంగా ప్రవచనము చేసే వారిలో ఆత్మజ్ఞానము కలిగిన వారు శ్రేష్ఠులు. అటువంటి వారు స్వధర్మమును పాటించేవారు, మంచి సంకల్పము కలిగినవారు, దైవారాధకులు అయి ఉంటారు. అటువంటి వారినే బ్రాహ్మణులు అని అంటారు. అలాంటి వారు అందరి చేత నమస్కారములు, ఆదరము పొందుతారు. అటువంటి వారితో సమానమైన వారు భూమి మీద ఎవరూ ఉండరు. అటువంటి బ్రాహ్మణులను ఆధారం చేసుకునే ఈ జగము ధర్మమార్గంలో నడుస్తూ ఉంది.

అటువంటి బ్రాహ్మణుడు ఎలా ప్రవర్తిస్తాడో చెబుతాను విను. అతడు నిర్మలమైన జ్ఞానమును కలిగి ఉండాలి. నిష్ఠాగరిష్ఠుడై ఉండాలి. తనకు వేదము విధించిన కర్మలను నిష్టతో నెరవేర్చాలి.

అలాంటి వాడికి ఎలాంటి సందేహములు ఉండవు. నిర్మలమైన మనస్సుతో జీవిస్తాడు. ఈ చరాచర జగత్తును ఎవరు సృష్టించారో ఆ మహా తత్త్వాన్ని చేరుకోడానికి తపస్సును మించిన సాధనము లేదు. బ్రాహ్మణులకు మైత్రి వంటి ధర్మము మరొకటి లేదు. మైత్రి అనే ధర్మమును సక్రమంగా పాటిస్తే ఇంక ఏ కర్మలను చేయనవ సరం లేదు. మైత్రీ ధర్మము వివేకమును ఇస్తుంది." అని వ్యాసుడు శుకునితో చెప్పాడు. అప్పుడు శుకుడు వ్యాసునితో ఇలా అన్నాడు. "ఓ మునీంద్రా! పరమ బ్రహ్మ పదమును పొందుటకు సాధనము ఏది? యజ్ఞములా! జ్ఞానమా! యోగాభ్యాసమా! సాంఖ్యమా! వీటిలో ఏది ముఖ్యమో తెలపండి." అని అడిగాడు. వ్యాసుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

నీవు చెప్పినవి అన్నిమేలే. తపస్సు, ఇంద్రియ నిగ్రహము, రాగ ద్వేషములను, లోభములను పక్కకు నెట్టే నేర్పు, ధృఢమైన విద్య, వీటి వలన కూడా పురుషుడు బ్రహ్మపదమునుపొందగలడు. ప్రయత్నిస్తే మనస్సును నిగ్రహించవచ్చును. మనస్సు నిలకడగా ఉంటే ఇంద్రియములు పనిచెయ్యడం మాని వేస్తాయి. అప్పుడు బ్రహ్మ ప్రాప్తి పొందడం సాధ్యమవుతుంది. బుద్ధి మనకు కనపడదు. వినపడదు. కాని బుద్ధి వలన మనము పరమాత్మను చూడగలము, తెలుసుకోగలము. వినయము, విద్య కల బ్రాహ్మణుడి యందును, ఆవులయందును, ఏనుగు నందును, వీధి కుక్క యందును, ఆ కుక్కను చంపి తినే వాళ్ల యందును, సమ దర్శనము కలవారు పరబ్రహ్మ ప్రాప్తికి అర్హులు. ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న అన్ని జీవరాసులలో భగవంతుడు ఆత్మస్వరూపుడై వెలుగుతూ ఉంటాడు. కాని ఆ పరమాత్మలోనే అన్ని జీవ రాసులు నిండి ఉన్నాయి. ఈ సత్యము తెలుసుకున్నవాడు పరబ్రహ్మపదమును పొందుతాడు. ఈ ఆత్మ క్షరమైనది-- అక్షరమైనది. క్షరము అంటే ప్రతి జీవిలో మృ త్యువు పొంచి ఉంటుంది అందుకే అది క్షరమైంది. అక్షరమనగా స్వర్గలోక ప్రాప్తి. అమృతము. పండితుడైన వాడు ఈ రెంటినీ సమంగా చూస్తాడు. ఈ లోకముల నన్నింటినీ కాలము శాసిస్తుంటుంది. కాని ఎవడైతే ఈ కాలాన్ని జయిస్తాడో, వాడు పరబ్రహ్మ పదమును పొందుతాడు. ఈ శరీరము తొమ్మిది ద్వారములు కల ఒక పురము. అందులో వెలుగుతూ ఉంటుంది. యోగులు ఆ ఆత్మను అక్షరము, అమృతము అంటారు. ఆ ఆత్మ తత్త్వమును, సత్కర్మలు చేస్తూ, వైరాగ్యంతో జీవించే యోగి మాత్రమే తెలుసుకొనగలడు. అటువంటి యోగులకు కామము, క్రోధము, భయము, నిద్ర, లోభము నిందితములు (అనుసరించకూడనివి). యోగులు వాటిని వెంటనే వదిలివేయవలెను.

పండితుడైన వాడు, కామ సంబంధమైన సంకల్పములను, కోరికలను వదిలి పెట్టి కామమును జయిస్తాడు. సత్త్వగుణ సంపదతో నిద్రను మోహము ను జయిస్తాడు. గురువులను, పెద్దలను, పండితులను సేవించడం వల్ల లోభము వదిలేస్తాడు. ఇంద్రియములను నిగ్రహించి కోపమును జయిస్తాడు ధృడమైన మనస్సుతో భయాన్ని జయిస్తాడు. ఏ ఒక్క ఇంద్రియము అదుపు తప్పినా, యోగి సంపాదించిన ప్రజ్ఞ మొత్తం నాశనం అవుతుంది. కాబట్టి ముందు మనస్సును అదుపులో పెట్టుకోవాలి. తరువాత ఇంద్రియములను నిగ్రహించాలి. ప్రజలు తన్ను సన్మానించినా, తనను ద్వేషించినా పట్టించుకోకుండా సమబుద్ధి కలిగి ఉండాలి. జనావాసములలో ఉంటే ఇలాంటి వాటికి అవకాశం ఉంటుంది కాబట్టి యోగి జనావాసములు వదిలి అరణ్యములకు పోయి, అక్కడు కొండ గుహలలో నివసిస్తూ సాధన చేయాలి. ఇంకా యోగి అయిన వాడు విలువైన బంగార మును విలువ లేని మట్టి బెడ్డను సమంగా చూడాలి. కర్మమార్గమును ప్రవృత్తి మార్గమనీ, నిష్కర్మ మార్గమును నివృత్తి మార్గమనీ అంటారు. ప్రవృత్తి మార్గము ఇహలోక బంధములను కలిగిస్తుంది. నివృత్తి మార్గము ఆ బంధముల నుండి మనసును విడుదలచేస్తుంది. కాబట్టి జ్ఞానులు కర్మమార్గమును విడిచిపెట్టి జ్ఞాన మార్గమును అనుసరిస్తారు. కాని కొందరు కర్మ మార్గమేమంచిది అంటారు.

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

అందుకే, వారు జనన మరణముల బారి నుండి తప్పించుకోలేరు. కర్మయోగము వలన చిత్త శుద్ధి కలుగుతుంది. కాని అది అవిద్య, మాయకు లోబడి ఉంటుంది. కాబట్టి కర్మలను త్యాగము చెయ్యడమే మోక్షమునకు మార్గము." అని చెప్పాడు వేదవ్యాసుడు. శుకుడు తండ్రిని చూచి "తండ్రీ! విద్య ఎట్టివారికి అలవడుతుంది చెప్పండి." అని అడిగాడు. దానికి వ్యాసుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "అరణ్యములలో వానప్రస్థులు జీవిస్తారు. అలాంటి వారు బిక్షాటనతో జీవించాలి. ప్రజల మధ్య తిరగడం మానెయ్యాలి. మానము, అవమానము సమంగా భరించాలి. అప్పుడు అధ్యాత్మ విద్య అలవడుతుంది." అని చెప్పాడు వ్యాసుడు.

"తండ్రీ! ఎలాంటి వాడి కైనా అన్ని కర్మలను విడవడం సాధ్యం కాదు అని అంటారు కదా! మరి అలాంటి వారి సంగతి ఏమిటి?" అని అడిగాడు. శుకుడు. "కుమారా! బ్రహ్మ చారులు, గృహస్థులు, వానప్రస్థాశ్రమములో ఉన్న వారు, యతులు, వారి వారికి విధించిన కర్మలను నిర్వర్తించాలి. మోక్ష మార్గము నకు ఈ నాలుగు ఆశ్రమములు నాలుగు మెట్ల వంటివి. మనిషి శతాయువు అనుకుంటే అందులో నాల్గవ వంతు అనగా మొదటి 25సంవత్సరములు బ్రహ్మచర్య ఆశ్రమములో గడప వలెను. గురువుగారికి సేవలు చేస్తూ వేద విద్య నభ్యసించవలెను. బ్రహ్మచర్యము పాటించునపుడు విషయ వాంఛలకు దూరంగా ఉండాలి. విద్యాభ్యాసము పూర్తి అయిన తరువాత గురువుగారికి వినయంగా గురుదక్షిణ సమర్పించుకొని, గురువు గారి అనుమతి పొంది, వివాహం చేసుకోవాలి. యజ్ఞయాగములు చెయ్యాలి. అతిధులకు సత్కారములు చెయ్యాలి. బంధువులను ఆదరించాలి. ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలకాలి. భార్యను పుత్రులను ఆదరించాలి. పుత్రుని విద్యావంతుని చెయ్యాలి. ఇలా మరొక 25 ఏళ్లు గడపాలి. తరువాత వానప్రస్థమునకు వెళ్లాలి. అంటే అరణ్యములకు వెళ్లాలి. అడవులలో కందమూలములు తింటూ, అక్కడ ఉన్న తాపసులను సేవిస్తూ,

వారికి పెట్టి మిగిలిన ఆహారమును తింటూ, తపస్సుచేసుకుంటూ 25 ఏళ్లు గడపాలి. తరువాత, ఆఖరు 25 ఏళ్లు సన్యాసాశ్రమములో గడపాలి. సన్యాస ఆశ్రమమును స్వీకరించిన తరువాత కర్మలు విడిచి పెట్టాలి. ఎవరితోనూ పోట్లాట పెట్టుకోకూడదు. ఎవరి వద్దనుండి ఏమీ స్వీకరించకూడదు. తలను నున్నగా గొరిగించుకోవాలి. చెట్టు కింద నివసించాలి. జనావాసములలోకి వెళ్లరాదు. ఒంటరిగా జీవించాలి. కామానికి క్రోధానికి లోబడకూడదు. తనను ఎవరైనా స్తుతించినా, నిందించినా దానిని సమంగా స్వీకరించాలి. ఏది దొరికితే అది తిని ఎక్కడ బడితే అక్కడ నిద్రపోవాలి. సకల ప్రాణుల ఎడల భూత దయ కలిగి ఉండాలి. అలాంటి వాడు యతి అని పిలువ బడతాడు." అని చెప్పాడు వ్యాసుడు.

తరువాత వ్యాసుడు అంతర్యాగము గురించి వివరించాడు. "కుమారా! అంతర్యాగము చేసే యోగి తన ప్రాణములను తన అంతరాత్మలో హోమం చేస్తాడు.

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

అప్పుడు అతనికి పాపములన్నీ తొలగి పోతాయి. ఆత్మ అనేది ఒక పక్షి వంటిది. అది భూమి మీద వాలదు. ఆకాశంలో ఎవరికీ కనపడకుండా ఎగురుతుంటుంది. అది గుడ్డులోనుండి పుడుతుంది. కేవలం యోగులు మాత్రమే దానిని చూడగలరు. ఈ కాలము ఒక చక్రం లాంటిది. దానికి 6 ఋతువులు అంచులుగా ఉంటాయి. 12 మాసములు పదునైన పళ్లు గా ఉంటాయి. ఆ కాల చక్రము విశ్వమంతా వ్యాపించి గిర గిరా తిరుగుతూ ఉంటుంది. మన శరీరములో ఉండే జీవుడు ఒక రధము. దానికి గుర్రములు ఇంద్రియములు. మనస్సు దానిని నడిపేవాడు. ఇంద్రియములు అనే గుర్రములు అదుపు తప్పితే రధము దారి తప్పుతుంది. అందుకని ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచుకోవాలి. మోక్షమును కోరు యోగి సర్వ సంకల్పములను విడిచి పెట్టాలి చిత్తమును సత్త్వగుణములో నిలపాలి. మితంగా ఆహారము తీసుకోవాలి. అప్పుడు గాలి లేని చోట పెట్టిన దీపము మాదిరి చిత్తము చాంచల్యము లేకుండా ప్రకాశిస్తుంది. కుమారా! శుక మునీంద్రా! వేదాంత సారమును మధించి ఆ వెన్నను నీకు ఇచ్చాను. నీవు దానిని యోగ్యులకు ఇవ్వు. ఎందుకంటే అన్ని దానములలో కి విద్యాదానము శ్రేష్ఠమైనది. నేను నీకు చెప్పిన వేదాంత విద్యాసారాన్ని నీవు యోగ్యులకు పంచిపెట్టు. నీకు ఇంకా ఏమన్నా సందేహ ములు ఉంటే అడుగు." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. "తండ్రీ! ఇప్పటిదాకా విన్నదే నాకు సరిగా అర్ధము కాలేదు. ఇంకా వివరంగా చెప్పండి." అని అడిగాడు శుకుడు. వ్యాసుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ఈ సృష్టి కర్త పంచ భూతములలో అంతటా తానే నిండి ఉండి వాటిని ఆ లోకములో ప్రసరింప చేస్తాడు. మరలా ఆ పంచ భూతములను తనలో లీనం చేసుకుంటాడు. ఈ కార్యము నిరంతమూ సాగుతూనే ఉంటుంది. తాబేలు తన అవయవములను ఎలా తనలో ఇముడ్చు కుంటుందో అలాగే సృ ష్టికర్త ఆ సృష్టిని తనలో లయం చేసు కుంటాడు. పరమాత్మను మాయ ఆవరించినపుడు ఈ సృష్టి జరుగుతుంది. ఆ మాయ వదిలి పోగానే సృష్టి అంతా పరమాత్మలో లయం అవుతుంది.

పంచ భూతములు వాటి గుణములు, ఇంద్రియములు, విషయములు సృష్టింపబడతాయి. మనకు జ్ఞానేంద్రియములు ఐదు, మనస్సు ఆరవది, బుద్ధి ఏడవది. ఇంక ఎనిమిదవ వాడుగా జీవుడు (క్షేత్రజ్ఞుడు) ప్రకాశిస్తుంటాడు. ఈ మనస్సు లో తలంపులు కలుగుతాయి. ఆ తలంపుల మంచి చెడ్డలను బుద్ధి నిర్ణయిస్తుంది. ఆ తలంపులను ఇంద్రియములు ఆచరిస్తాయి. ఈ ప్రక్రియ నంతా క్షేత్రజ్ఞుడు అనే అంతరాత్మ సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటుంది. స్వస్థతతో ఉండటం సత్త్వగుణ లక్షణము. ఎల్లప్పుడూ దుఃఖంతో ఉండటం రజోగుణ లక్షణము. ఏ పనీ చేయకుండా సోమరిపోతుగా ఉండటం తమోగుణ లక్షణము. ఈ గుణాల ఆధారంగానే ఇంద్రియములు పనిచేస్తూ ఉంటాయి. ఇంద్రియములు, విషయములు, మనసు, బుద్ధి, ఆత్మ క్రమంగా ఒకదాని కంటే ఒకటి ఎక్కువ. బుద్ధి అన్నింటిలోనూ విస్తరించి ఉంటుంది. కళ్లతో చూచినా, చెవితో, విన్నా, నాలుకతో రుచి చూచినా, ముక్కుతో వాసన చూచినా, చర్మంతో స్పర్శించినా, ఈ పనులన్నీ ఆయా ఇంద్రియముల ద్వారా బుద్ధి నిర్వర్తిస్తుంది. ఈ బుద్ధి ఒక సారి

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

సంతోషంతో పొంగి పోతుంది. మరొక సారి దుఃఖంతో కుంగి పోతుంది. మరొకసారి సుఖదుఃఖములు లేకుండా నిశ్చలంగా ఉంటుంది. ఈ బుద్ధి స్వభావము ఎరిగిన సాధకుడు, ఇంద్రియముల మీద ఆసక్తి వదిలి, ఆత్మ దర్శనము చేసుకుంటే అతనికి సుఖము, దుఃఖము కలుగవు. అత్తి పండులో ఎన్ని పురుగులు ఉన్నా ఆ పండుకు ఏ హానీ కలగ నట్టు, ఆత్మలో ఎన్ని విషయవాంఛలున్నా, అవి ఆత్మకు అంటవు. సాలెపురుగు తనలో నుండి దారమును సృష్టించి నట్టు, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములు సుఖదుఃఖము లను కలిగిస్తుంటాయి. కాని ఆత్మ వాటిని సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటుంది. ఆత్మ నాశనము లేనిది కాబట్టి పురుషుడు సత్త్వరజస్తమోగుణములను వదిలి ఆత్మానుసంధానము చేసుకుంటే మోక్షమును పొందుతాడు.

బ్రాహ్మణునికి ఇంద్రియ నిగ్రహము ఒకసంపద లాంటిది. ఇంద్రియ నిగ్రహము కల బ్రాహ్మణునికి భయము, శోకము, గర్వము, సంతోషము కలుగవు. మనస్సును నిగ్రహించడం, ఆత్మ గురించి తెలుసుకోడం ఈ రెండు వివేక వంతుల లక్షణములు. ఈ రెండు లక్షణములతో మోక్షసాధన చెయ్యవచ్చు. అని చెప్పాడు వ్యాసుడు. అప్పుడు శుకుడు తండ్రితో "ధర్మముల కెల్ల పరమము అయిన ధర్మము ఏది?" అని అడిగాడు. దానికి వ్యాసుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ఇంద్రియ నిగ్రహము, ఏకాగ్రత అన్నింటి లోకి ఉత్తమ మైన ధర్మము. మనసుతో ఇంద్రియములను నిగ్రహించి తరువాత బుద్ధిని దానికి అనుసంధా నము చెయ్యాలి. అప్పుడు పరతత్త్వమును దర్శిస్తావు. మొక్కలు తమ కు పూచిన పూలను తాము వాసన చూడలేవు. వృక్షములు తమకు కాచిన ఫలములను తాము ఆస్వాదించలేవు. అలాగే, మనలో ఉన్న అంతరాత్మ తన నిజ స్వరూపమును చూడలేదు. పైన చెప్పినట్టు ఇంద్రియనిగ్రహంతో మనస్సును బుద్ధితో అనుసంధానం చేసి పరతత్త్వమును దర్శించాలి. శాంతిని పొందాలి.

మనిషి పతనానికి మూలం లోభం. అది ఎప్పుడు ఎలా పుట్టిందో తెలియదు. లోభము అనే మడుగుకు సంకల్పము అనేది గట్టు. క్రోధము దానిలో ఉండే బురద. కోరికలు ఆ మడుగులో సంచరించే పాములు. ఆ మడుగు మోహము అనే గడ్డి, మొక్కలు, నాచు తో కప్పబడి ఉంటుంది. దానిని మామూలు అజ్ఞానులు కనుగొనలేరు. సత్యము అనే సాధనంతోనే ఆ మడుగు ఆ నిజస్వరూపమును కనుగొనగలరు. కాబట్టి నీవుకూడా ఆ లోభమునకు లోను గాక ప్రసన్నతా త్ముడవై కొండ మీద ఉన్నవాడుకింద ఉన్న అందరినీ ఎలా చూడగలడో నీవు కూడా అలాగే ఈ లోకమును దర్శించుము. కాబట్టి అన్ని ధర్మములలోకి ఇంద్రియ నిగ్రహము ఉత్తమమైన ధర్మము. కుమారా! బ్రాహ్మణత్వము వేదవేదాంగములు చదివినా, యజ్ఞయాగ ములు చేసినా సిద్ధించదు. కేవలం ప్రశాంతితోనే బ్రాహ్మణత్వముసిద్ధిస్తుంది. పరులకు భయపడకుండా, తనను చూచి పరులు భయపడకుండా, సమదృ ష్టితో జీవించే వాడే బ్రాహ్మణుడు. బంధములలో కెల్లా పెద్ద బంధము కామము. కామాన్ని వదిలిపెడితే మబ్బువీడిన చంద్రుడి మాదిరి ఆత్మ ప్రకాశిస్తుంది. కామాన్ని జయించి

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

పరతత్త్వోపాసనా తత్పరుడైన పురుషుడు సుఖము, వృద్ధి పొందుతాడు. ఇది నాది అనుకోకుండానే ఏది మనకు ప్రియముకలిగిస్తుందో, దేనిని తినకుండానే మనకు తృప్తి కలుగుతుందో, దేని పొందు లేకుండా మనకు బలం కలుగుతుందో, అటువంటి దానిని (పరమాత్మను) వేదాల సహాయంతో దర్శించాలి. విషయ వాంఛలూ, కర్మ బంధనములూ, సత్త్వరజస్తమోగుణములు వదిలిన బ్రాహ్మణునికి ముసలి తనము లేదు. మృత్యువు అతని దరి చేరదు. ఈ దేహము వేరు. ఇందులో ఉండే దేహి (సూక్ష్మరూపంలో ఉండే ఆత్మ) వేరు. ఈ సత్యమును వేదాధ్యయనము చేసిన ప్రశాంత చిత్తులు మాత్రమే గ్రహించగలరు.

సూర్యుడు నీటి లో ప్రతి బింబ రూపంలో కనపడుతూ ఉంటాడు. అలాగే ఆత్మకూడా బుద్ధిలో ప్రతి బింబ రూపంలో కనపడుతూ ఉంటుంది. సత్త్వగుణ ప్రధానులైన సాత్త్వికులకు ఇది గోచరమవుతుంది. సూర్యుడికి రాత్రి పగలు అనేవి లేవు. నిరంతరమూ ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. అలాగే పరమ యోగికి వివేకము, అవివేకము అనేవి లేవు. నిరతమూ జ్ఞానంతో ప్రకాశిస్తూ ఉంటాడు. అలాంటి యోగికి ఇంద్రియములు ఉన్నా లేనట్టే. అతడు బయట ప్రపంచంలో తిరుగుతున్నా సమాధి స్థితిలోనే ఉంటాడు. మోహము అనే బీజము నుండి కామము అనే చెట్టు మొలకెత్తుతుంది. • దీనివి ఏమరుపాటు అనేనీరు పోసి పెంచుతాము. ఆ చెట్టుకు అసూయ అనే ఆకులు ఉంటాయి. అభి మానము అనే కాండముతో ఆ వృక్షము పెరుగుతుంది. శోకములు అనేవి ఆ చెట్టుకు పెద్ద పెద్ద కొమ్మలు. అనేక రకములైన చింతలు చిన్న చిన్నకొమ్మలు. ఆ చెట్టు పూర్వ జన్మలో చేసిన కర్మల ఫలితంగా పెరుగుతుంది. ఆ చెట్టుకు ఆశలు అనే తీగలు చుట్టుకొని ఉంటాయి. ఇటువంటి చెట్టుకు కాసిన పండ్లకోసం ఎవడైనా ఆ చెట్టు ఎక్కితే వాడి నాశనం తథ్యం. అలా కాకుండా త్యజించడం అనే కత్తితో ఆ చెట్టును సమూలంగా నరికితే, అన్ని రకములైన దుఃఖముల నుండి విముక్తి పొందుతాడు. కుమారా! ఈ శరీరమే ఒక నగరము. ఈ నగరానికి ప్రభువు బుద్ధి. లోకంలో ఉన్న విషయములను గురించి ఆలోచించే మనస్సు ఆ నగరానికి మంత్రి. ఇంద్రియాలు అక్కడ పురజనులు. శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాదులు అక్కడ పురోహితులు. ఈ రాజ్యాన్ని రజోగుణము, తమోగుణము అనే దొరలు పాలిస్తూ అనుభవిస్తూ ఉంటారు. అసలు రాజైన బుద్ధి, వివేకం లేకుండా రజస్తమోగుణములకు బానిసైతే, నశించి పోతుంది. అలా కాకుండా రజస్తమోగుణములను ఎదిరించి మనస్సుతో ఏకమై, వివేకంతో ప్రవర్తిస్తే, దుష్టులైన రజస్తమోగుణములను జయించి, శాశ్వతానందాన్ని అనుభవిస్తాడు" అని భీష్ముడు వ్యాసునికి శుకునికి జరిగిన సంవాదమును ధర్మరాజుకు చెప్పాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు భీష్మపితామహునితో "పితామహా! కార్యబలమూ, వీర్య బలమూ, మనోబలమూ ఉన్న అనేక మంది రాజులు ఈ యుద్ధములో చనిపోయారు. వీరికి ఎంత బలమున్నా మృత్యువును జయించలేకపోయారు. ఎందువలన? అసలు మృత్యువం టే ఏమిటి. అది ఏ ప్రకారము జీవరాసులను చంపుతుంది. తెలపండి."

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రథమ భాగము)

అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! పూర్వము అకంపనుడు అనే రాజు ఉండేవాడు. అతని కుమారుడు యుద్ధంలో చనిపోయాడు. కుమారుని కోసం అకంపనుడు దుఃఖిస్తున్నాడు. అంతలో నారదుడు అకంపనుడి వద్దకు వచ్చాడు. అకంపనుడు తనకు కలిగిన దుఃఖమును నారదుడికి చెప్పాడు నారదుడు అతని దుఃఖమును పోగొట్టే ఒక కథను వినిపించాడు. ఆ కథ నువ్వు వింటే నీ సందేహములు అన్నితీరిపోతాయి. సృష్టి ఆరంభంలో, బ్రహ్మదేవుడు ఈ జగములను సృష్టించాడు. సమస్త జీవరాసులను సృష్టించాడు. అవి దిన దినాభి వృద్ధి చెందుతున్నాయి. భూమి అంతా జీవరాసులతో నిండిపోయింది. అప్పుడు బ్రహ్మ ఈ జీవ రాసులను ఎలా సంహరించాలా అని ఆలోచించాడు. ఆ ఆలోచనల వేడికి అతని శరీరం దహించుకుపోసాగింది. బ్రహ్మ దేవుని శరీరమునుండి పుట్టిన అగ్ని మూడు లోకములను కాల్చివేయడానికి సమాయత్తమయింది.

ఇది చూచి శివుడు బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వచ్చాడు. బ్రహ్మదేవుని శివుడు శాంతించ మని అర్థించాడు బ్రహ్మ శాంతించాడు. ప్రాణులను చంపే పద్ధతి ఇది కాదు అని చెప్పి ఆ మంటలను ఆర్పాడు. బ్రహ్మదేవుని దేహమునుండి ఒక రక్తవర్ణము కలిగిన కన్నులతో ఉన్న స్త్రీ ఉద్భవించింది. ఆమె పుట్టగానే దక్షిణ దిశగా పోతూ ఉంది. బ్రహ్మదేవుడు ఆమెను తన దగ్గరగా పిలిచాడు. " ఓ మృత్యుదేవతా! నీవు ఈ ప్రజలను బలవంతుడు బలహీనుడు అనే బేధం లేకుండా అందరినీ సంహరించు." అని ఆజ్ఞాపించాడు. అప్పుడు మృత్యుదేవత కన్నులనుండి నీళ్లు కారుతుండగా ఇలా అంది: "ఓ బ్రహ్మ దేవా! నేను నీ నుండి పుట్టాను. ఇంతటి క్రూరమైన పని ఎలా చేస్తాను? ఏదైనా ధర్మకార్యమునకు నన్ను నియోగించు." అని పలికింది. అప్పుడు మృత్యుదేవత కన్నుల నుండి జలజలా కారుతున్న కన్నీళ్లను తన దోసిటితో పట్టాడు బ్రహ్మదేవుడు.

" ఓ మృత్యు దేవతా! నేను నిన్ను ఈ పనికోసమే పుట్టించాను. నీవు మారు మాటాడకుంటా ప్రజలను సంహ రించాలి. తప్పదు." అని అన్నాడు. ఆమాటలకు మృత్యుదేవత కంపించి పోయింది.

' ఓ బ్రహ్మదేవా! నేను మనుష్యులను చంపి వారి పుత్రులు బంధువుల యొక్క శోకము దుఃఖము నేను చూడలేను. ఈ పని నా వల్ల కాదు నేను తపస్సు చేసుకోడానికి వెళతాను. నాకు అనుజ్ఞ ఇవ్వండి." అని అడిగింది. అప్పుడు బ్రహ్మ "అది ఎలా కుదురుతుంది. మానవ సంహారము నీకు అవశ్య కర్తవ్యము. నీకు అప్పగించిన పని నీవు చేయకపోతే అది అధర్మము అవుతుంది. కాబట్టి నీవు ఈ పని చేయక తప్పదు." అని ఖచ్చితంగా చెప్పాడు బ్రహ్మ. మృత్యు దేవత మారు మాట్లాడకుండా అక్కడి నుండి ధేనుకాశ్రమమునకు పోయింది. అక్కడ ఎన్నో సంవత్సరములు తపస్సు చేసింది. తరువాత హిమాలయ పర్వతముల మీద బ్రహ్మ దేవుని గూర్చి తపస్సు చేసింది. బ్రహ్మ ఆమె వద్దకు వెళ్లాడు. "ఓ మృత్యు దేవతా! నీవు ఈ ప్రకారంగా తపస్సు చేసినందువల్ల ప్రయోజనము ఏముంది.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

కాబట్టి ఈ తపస్సు మాని నీ కర్తవ్యమును నిర్వర్తించు" అని అన్నాడు. "మహాత్మా! ఆ పని మాత్రం నా వల్ల కాదు. నన్ను క్షమించు." అని చెప్పింది మృత్యుదేవత. "మృత్యుదేవతా! నేను నీకు అబద్ధం చెప్పడం లేదు. ఈ మానవ సంహారము నీకు పరమ ధర్మము. దీని వల్ల నీకు ఏ పాపమూ అంటదు. నా మాటను కాదనకు. మరొక్క మాట. నీవు ఏడ్చినపుడు నేను నీ కన్నీళ్లను నా దోసిటితో పట్టాను గుర్తుందా. వాటిని ఈ లోకములో ఉన్న ప్రజల మీద చల్లుతాను. అవి నానా రకములైన రోగములుగా మారి ప్రజలను బాధిస్తాయి. వాటికి తోడుగా కామము క్రోధము ఉంటాయి. ఈ ప్రజలంతా ఆ రోగముల తోనే చస్తారు. వారు చనిపోయిన తరువాత కేవలం వారి ప్రాణములను నీవు తీస్తావు. అంతే. నీవు నిమిత్త మాత్రమే. నీవు పురుషులను చంపే సమయంలో పురుషుడు గానూ, స్త్రీలను చంపే సమయంలో స్త్రీగానూ, నపుంసకుని చంపే సమయంలో నపుంసకుని గానూ మారే వరం ప్రసాదిస్తున్నాను. కాబట్టి నీకు ఏ పాపమూఅంటదు. పైగా ఈ సంహారము ధర్మకార్యంగా మారుతుంది." అని అన్నాడు బ్రహ్మ.

ఆ మాటలకు శాంతించింది మృత్యు దేవత. పైగా అంతగా చెబుతున్న బ్రహ్మ దేవుని మాట వినక పోతే శపిస్తాడేమో అని కూడా భయపడింది. అందువల్ల మానవ సంహారమునకు ఒప్పుకుంది. ఆ ప్రకారంగా మరణ సమయంలో ప్రాణులు ఈ దేహాలను వదిలి పెట్టి తమ తమ పురాకృత కర్మ ఫలములను బట్టి తదుపరి జన్మలు ఎత్తుతుంటారు."అని చెప్పాడభీష్ముడు. *66* 'పితామహా! ఈ విషయం ఇదివరకే నేను విని ఉన్నాను. కాని ఆ సమయంలో ఎక్కువ దుఃఖంలో ఉండటం వల్ల దానిని సరిగా అర్ధం చేసు కోలేదు. ఇప్పుడు బాగా అర్ధం అయింది. కాని పితామహా! మంచివారు ఎల్లప్పుడూ ధర్మానికి భయపడుతుంటారు. ఈ ధర్మము అంత గొప్పదా! వివరించండి." అని అడిగాడు. ధర్మనందనా! వేదముల మీద భక్తి, ధృఢమైన స్మృతి, మంచి ఆచారము, అందమైన శరీరము, ఇవే ధర్మములని కొందరు పెద్దలు చెబుతారు. కాని కొంత మంది కేవలం ధనార్జనే ధర్మము అని చెబుతారు. కాని అన్యాయంగా అధర్మంగా, అబద్ధాలు చెప్పి ధనం సంపాదించడం మహా పాపము. పరుల సొమ్ముకు ఆశ పడకుండా, అబద్ధాలు చెప్పకుండా, అక్రమాలు చెయ్యకుండా ధనం సంపాదించడమే పరమ ధర్మము. ధర్మాలు చాలా రకాలు. ధర్మము ఇలా ఉంటుంది అని తెలుసుకోవడం చాలా కష్టం. ధర్మం గురించి నాకు తెలిసింది చెబుతాను విను. ఇతరులు ఏ యే పనులు చేస్తే మన మనస్సుకు, శరీరానికీ కష్టం, నష్టం కలుగుతుందో, ఆయా పనులు మనము ఇతరుల పట్ల చేయకపోవడమే పరమ ధర్మము. ఇదే ధర్మ సూక్ష్మము." అని అన్నాడు భీష్ముడు.

"" ఆ మాటలకు చాలా సంతోషించాడు ధర్మరాజు. "తాత గారూ! నేను అజ్ఞానంతో ఏమేమో అడుగుతున్నాను. అడిగినవే మరలా మరలా అడుగుతున్నాను. దయచేసి కోప పడవలదు. మీరు ధర్మము ఇలా ఉంటుంది అని చెప్పారు. కాని ఉత్తమమైన ఆచారము గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

"ధర్మనందనా! వేదములలో వివిధము లై న ఆచారములు గూర్చి వివరంగా చెప్పారు. మారు మాటాడకుండా వాటిని ఆచరించడమే మన కర్తవ్యము. పెద్దవాళ్లు దేనిని ఆచరిస్తే మనముకూడా దానినే ఆచరించాలి. అదే ఉత్తమమైన ఆచారము. ఈ సందర్భంలో నీకు జాబాలికి, తులాధరుడు అనే వ్యాపారికి జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. పూర్వము జాబాలి అనే మహా ముని తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. అతని తలమీద ఒకపిచ్చుక గూడుకట్టింది. గుడ్లు పెట్టింది. ఆ గుడ్లు పొదిగింది. అవి పిల్లలు అయ్యాయి. పెద్ద పిచ్చుక, పిల్ల పిచ్చుకలు ఆ గూటిలో నివసిస్తున్నాయి. జాబాలి మునికి ఈ విషయం తెలిసినా వాటిని తరిమివేయకుండా భరిస్తున్నాడు. తనలో తనే "ఆహా! నా వంటి ధర్మనిష్టాపరుడు ఎక్కడైనా ఉంటాడా!" అని తనను తానే మెచ్చుకున్నాడు. అప్పుడు ఆకాశవాణి "మహాత్మా! తనను తాను మెచ్చుకొనే ధర్మనిష్ఠ ఎక్కడైనా ఉందా. నీ కంటే ధర్మనిష్టాపరుడైన తులాధరుడు కూడా ఇలా ఎప్పుడూ మాట్లాడలేదు. ఇంక నీవెంత." అని ఎగతాళి చేసింది. ఆ మాటలకు ఆశ్చర్యపోయాడు జాబాలి. "ఆ తులాధరుడు ఎక్కడ ఉన్నాడు నేను అతనిని కలవాలి." అన్నాడు. "అతడు వారణాసి పురంలో నివసిస్తున్నాడు." అని పలికింది ఆకాశవాణి. జాబాలికి తులాధరుని మీద మాత్సర్యము కలిగింది. అతనిని చూడాలని వారణాసికి వెళ్లాడు. అక్కడ వ్యాపారం చేస్తున్న తులాధరుని చూచాడు. జనమంతా అతనిని ధర్మాత్ముడు అని పొగుడుతున్నారు. జాబాలి మునిని చూచి తులాధరుడు జాబాలికి అతిధి సత్కారములు చేసాడు.

' మహానుభావా! మీ తల మీద పిచుకలు గూళ్లు పెట్టినా కూడా చలించ కుండా హాయిగా తిరుగుతున్న మీరు జితేంద్రియులు. చాలా గౌరవింప తగ్గవారు." అని అన్నాడు. అతనిని చూచి జాబాలి ఇలా అన్నాడు. "నా సంగతి సరే. నీవు వ్యాపారము చేస్తున్నావు కదా! ధర్మం తప్పకుండా వ్యాపారము ఎలా చెయ్యగలుగుతున్నావు?" అని అడిగాడు. "అయ్యా! నేను వస్తువులు కొనడం లోనూ అమ్మడం లోనూ ఎలాంటి మోసములకు పాల్పడను. కొద్ది లాభంతో నే తృప్తి పడతాను. నాకు లాభం వచ్చినా నష్టం వచ్చినా సంతోషించను, బాధ పడను. నా మనసు ఎల్లప్పుడు మట్టిబెడ్డనూ బంగారము ముద్దనూ సమాన దృష్టితో చూస్తుంది. నేను ఎవరినీ పొగడను తిట్టను. నన్ను నేను పొగుడుకోను. ఇతరులను హింసించను. సాటి జీవుల యందు దయగలిగి ఉంటాను. ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే మాట్లాడతాను. నాకేదో కీర్తి ప్రతిష్టలు రావాలనీ, భోగభోగ్యములు కలగాలనీ కోరుకోను. నేను పరులకు ఉపకారము చేసినపుడు, ఇంత చేసాను అంత చేసాను అని అందరికీ చెప్పుకోను. నాకు దేని మీదా మమకారము ద్వేషమూ లేవు. ఈలోకమును నేను ఒక ఆట వస్తువులాగా చూస్తాను. బయట ప్రపంచంలో తిరిగేటప్పుటు తామరాకు మీది నీటిబొట్టు మాదిరి సంచరిస్తుంటాను." అని పలికాడు. "తులాధరా! నీవు నీ మాటలలో యజ్ఞములు, యాగములు, తపస్సు మొదలగు ధర్మముల గురించి మాట్లాడలేదు. వేదవిదులు అంతా వీటిని

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

సత్కర్మలు అంటారు కదా! మరి నీ దృష్టిలో ఇవి అన్ని ఆచరించదగ్గ కర్మలు కావా!" అని అడిగాడు. "మహానుభావా! ఈ యజ్ఞములు, యాగములు, తపస్సులు ఏవేవో కోరికలు తీరడం కోసరం, అహంకారంతో, కోరికలతో చేస్తారు. అందుకని వాటి వల్ల ప్రయోజనం లేదు అని నా నమ్మకం. కాబట్టి దేవతలు వాటిని మెచ్చరు అని నా భావన. ఈ యజ్ఞ యాగముల వల్ల మరలా పుట్టడం మరలా చావడం తప్ప వేరు ప్రయోజనము ఏమీ లేదు కదా! ఎవరైతే సత్యమునే ఒక యజ్ఞముగా పాటిస్తూ నిత్యతృప్తుడు అయి ఉంటాడో అతనికి శాశ్వతానందము కలుగుతుంది. అని నా నమ్మకం." అని అన్నాడు తులాధరుడు. "తులాధరా! నీవు కర్మలు వదలకుండా చేస్తున్నావు కదా. దానికి కారణ " అడిగాడు. దానికి తులాధరుడు ఇలా బదులుచెప్పాడు.

"ఎవరు సతతము ధర్మమునే ఆచరిస్తుంటాడో, ఎవరు ధర్మముతో చెలిమి చేస్తాడో, ఎవడు నిష్కల్మష హృదయంతో కర్మలు చేస్తుం టాడో, అతనికి కర్మలు ఆచరించక పోతే ఎలాంటి ఆనందం కలుగు తుందో అలాంటి ఆనందం కలుగుతుంది. అన్ని నగరాలూ పుణ్య క్షేత్రాలే. అన్ని నదులూ పుణ్య నదులే. నిష్కల్మష హృదయంతో ఉన్న వాడికి అన్ని పవిత్రమైనవే. ఈ పని నేను చెయ్యాలి కాబట్టి నేను చేస్తున్నాను. ఫలితం భగవంతుడి కి అర్పిస్తున్నాను అని కర్మలు చేసేవాడికి ఏ దోషమూ అంటదు. కాని ఫలితం ఆసించి చేసే కర్మలకు దోషం అంటకుండా ఎలా ఉంటుంది. ఇదీ నాకు తెలిసిన ధర్మము. ఇది సరియైన ధర్మమో కాదో మనము సజ్జనులను అడిగి తెలుసుకుందాము. కాని నీవు ఇన్నాళ్లు తండ్రివలెపెంచి పోషిస్తున్న ఆ పిచికలు హాయిగా ఎగురు తున్నాయి. వాటిని పిలిచి లాలించండి." అని అన్నాడు. అప్పుడు జాబాలి ఆ పిచుకలను తన దగ్గరకు రమ్మని పిలిచాడు. అవి అతని దగ్గరకు రాలేదు ఆకాశంలో ఎగురుతూ ఇలా అన్నాయి. "ఓ మునీంద్రా! మేము ధర్మదేవత దూతలము. ధర్మదేవత పంపగా నిన్ను పరీక్షించడానికి వచ్చాము. మీకు కలిగిన సందేహమును మేము తీరుస్తాము. ఎవడి మనసులో ఇతరుల యెడ ద్వేషము, మాత్సర్యము ఉంటుందో అతనికి ఇతరులతో తగవులాడాలని కోరిక ఉంటుంది. దాని వలన హింస ఏర్పడు తుంది. కాబట్టి మునీశ్వరులు తమ తమ మనసులో నుండి ద్వేషము, మాత్సర్యము తీసివెయ్యాలి. స్పర్ధ ధర్మాన్ని నాశనం చేస్తుంది. ధర్మం నశిస్తే మనిషి నాశనం అవుతాడు. కాబట్టి మానవుడు స్పర్ధను వదిలిపెట్టాలి. సత్త్వగుణమువలన శ్రద్ధ పుడుతుంది. శ్రద్ధ ఉన్నవాడు తాను తెలుసు కోదగిన దానిని తెలుసుకుంటాడు. కాబట్టి ప్రతి మనిషికీ శ్రద్ధ ముఖ్యము. శ్రద్ధ లేని తపస్స, శ్రద్ధ లేని యజ్ఞయాగము నిష్ఫలములు. కాబట్టి శ్రద్ధ అన్నిటి కన్నా ముఖ్యము. శ్రద్ధ ధనము వంటిది. మన మనస్సును చెడు దారిలో పోకుండా కాపాడుతుంది. శ్రద్ధ అనేది జీవాత్మ యొక్క ప్రసన్నత్వము. యాగము చేయుటకు శ్రద్ధ, శుచిత్వము ముఖ్యము. శ్రద్ధలేని శుచిత్వము, శుచిత్వము లేని శ్రద్ధ రెండూ సమానమే.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

ఇదే విషయాన్ని బ్రహ్మ దేవుడు దేవతలతో ఇలా చెప్పాడు. శ్రద్ధ గలవాడు ఉత్తముడు. అతని చేతి భోజనము అత్యంత శ్రేష్టమైనది. వడ్డీకి ధనం అప్పుగా ఇచ్చి ఆ వడ్డీతో జీవిస్తూ దాన ధర్మములు చేసేవాడూ, వేదవేదాంగములు అభ్యసించినా లోభి అయిన వాడూ ఇద్దరూ సమానమే. అందులో యాగ సమయములో దాన ధర్మములు చేసేవాడు అధికుడు. శ్రద్ధ లేని వాడికి దానం చెయ్యాలనే బుద్ధి పుట్టదు. శ్రద్ధగలవాడి మనసులో మత్సరము మొదలగు దుర్గుణములు ఉండవు. అందుకని శ్రద్ధ గలవాడే శ్రేష్టుడు అని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పాడు." అని ఆ పిచ్చుకలు జాబాలితో చెప్పాయి. ఆ మాటలు విన్న జాబాలి తులాధరుని చూచి "మహాత్మా! నాకు అన్ని తెలుసు అని నేను అనుకున్నాను. నాకు ఏమీ తెలియదు అని ఇప్పుడే తెలిసింది. నేను ఇతర మునుల మాటలను వినలేదు. అందుకని నన్ను నేను పొగుడు కోవడం అనే దోషము నాకు పట్టుకుంది. నీ మాటలతో ఆ దోషము పోయింది. ఇంక నేను ప్రశాంత చిత్తముతో జీవిస్తాను." అని పలికాడు జాబాలి.

' ఓ మహాత్మా! ఎవరికైనా స్వధర్మమును ఆచరించడం కన్నా పరమ ధర్మము వేరొకటి లేదు." అని చెప్పాడు తులాధరుడు. తరువాత జాబాలి అతని వద్ద నుండి సెలవు తీసుకొని వెళ్లిపోయాడు. ధర్మనందనా! వింటివి కదా తులాధరుని మాటలు. వాటిలోని ధర్మసూక్ష్మమును గ్రహించి ఆచరించు." అని పలికాడు భీష్ముడు. " పితామహా! ఒక కార్యమును నెరవేర్చుటకు ఎక్కువ సమయం తీసుకుంటే మంచిదా. తక్కువ సమయం తీసుకుంటే మంచిదా వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఏకార్యమైననూ తొందర పడకుండా చక్కగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయం తీసుకొని తరువాత చేయడం మంచిది. అలా చేసిన కార్యములకు మంచి ఫలితములు వస్తాయి. కాని కొంత మందికి ఓర్పు సహనము ఉండదు. ఏదో చేసెయ్యాలని తహ తహ. అలాంటి వారు, ఆలోచించి పని చేసేవారిని వీడికి చురుకు దనం లేదు. అన్ని ఆలస్యం చేస్తుంటాడు అని నిందిస్తుంటారు. అది మంచి పద్ధతి కాదు. ఈ సందర్భంలో నీకు మేధాతిథి అనే ముని కుమారుడు చిరకారి అనే వాని కథ చెబుతాను. సావధానంగా విను. అతడు ప్రతి పని కూడా చక్కగా విచారించి చేస్తాడు. అందుకని అతనిని చిరకారి అని పిలుస్తారు. ఒకసందర్భంలో మేధాతిథి తన భార్యమీద కోపించాడు. ఆ కోపం తట్టుకోలేక తన కుమారుడు చిరకారిని పిలిచి తల్లిని చంపమని ఆదేశించాడు. తరువాత బయటకు వెళ్లిపోయాడు. ఏ పని కూడా చక్కగా ఆలోచించి చేసే చిరకారి ఆలోచించడం మొదలెట్టాడు. తండ్రి ఆజ్ఞను మీర డానికి వీలులేదు కాబట్టి తల్లిని చంపాలి. కాని తల్లిన చంపడం కంటే మహా పాపం వేరొకటి లేదు. పోనీ తండ్రికి నచ్చచెబుదాము అనుకుంటే తండ్రి ఆజ్ఞను ధిక్కరించడం పాపముఅని పెద్దలు చెబుతారు. కాని తల్లిని రక్షించుకోవడం ప్రతి కుమారుని ధర్మము. ఎటు చూచినా పుత్రుడికి స్వతంత్రంగా వ్యవహరించే వీలు లేదు. కాబట్టి దీనికి ఒక ఉపాయం ఆలోచించాలి అని అనుకున్నాడు చిరకారి.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

తండ్రి ఆజ్ఞ ప్రకారము తల్లిని చంపితే నరక ప్రాప్తి తథ్యము. అలా అని చెప్పి తండ్రి ఆజ్ఞను ధిక్కరిస్తే కూడా నరక ప్రాప్తి తథ్యము. తల్లి భూమి. తండ్రి బీజము. తల్లి తండ్రి వలననే వంశము నిలుస్తుంది. కాబట్టి తల్లి తండ్రి వీరిద్దరిలో ఎవరిని వదిలిపెట్టాలి అనేది సమస్య. తండ్రికి ప్రతి రూపమే కుమారుడు. కాబట్టి తండ్రి ఆజ్ఞ పరిపాలిస్తేనే ఆ కుమారుడికి ఉత్తమ గతులు లభిస్తాయి. తపము, ధర్మము, విద్య ఇవి అన్నీ తండ్రికి ప్రతి రూపాలు. కాబట్టి తండ్రికి ప్రీతి కలిగే పని చేస్తే దేవతలు కూడా సంతోషిస్తారు. ' ఇంక తల్లివైపు నుంచి చూస్తే, కొయ్య నుండి అగ్ని పుట్టినట్టు, తల్లి గర్భము లో నుండి కాళ్లు చేతులు తల ముక్కు చెవులు మొదలైన అంగములతో పుడతాడు కుమారుడు. కుమారుని వలన తల్లి ఎంతో గర్భ క్లేశము అనుభవిస్తుంది. తల్లి తన బాగోగుల కన్నా కుమారుని బాగోగులకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యము ఇస్తుంది. అందుకే తల్లిని మించిన దైవము లేదు. తండ్రి బిడ్డను పైపైన చూస్తాడు. కానీ తల్లి బిడ్డల గురించి ఎక్కువగా ఆలోచిస్తుంది. బాధ పడుతుంది. కాబట్టి ధర్మశాస్త్రాలు అన్ని తండ్రి కంటే తల్లికే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. కొడుకు బాలుడైనా, ప్రౌఢ వయస్సులో ఉన్నా వృద్ధుడైనా, తల్లికి కొడుకు మీద ప్రేమ తగ్గదు. కాబట్టి తల్లి ఈ జగము కంతటికీ మూలాధారము.

క్షుద్ర జంతువుల కైనా ఉన్నత వంశస్థులకైనా తల్లి ఒకే విధంగా ఉంటుంది. తల్లి ఒడిలో ఉన్న సుఖం మనిషికి ఇంక ఎచ్చటా దొరకదు. ఎవరికైనా మాతృవియోగం కలిగి నప్పుడు అతడు సర్వమూ కోల్పోయినట్టు దుఃఖపడతాడు. అతనికి ప్రపంచమంతా శూన్యంగా ఉంటుంది. మనసంతా చలించి పోతుంది. ఉన్నవాడైనా లేని వాడైనా, బలవంతుడైనా, బలహీనుడైనా, బుద్ధి ఉన్న వాడైన, బుద్ధి లేని వాడైనా, వీరందరికీ తల్లి సంపదతో సమానము. తల్లి జీవించి ఉంటే వారికి సకల సంపదలూ, సర్వ సుఖములు ఉన్నట్టే. అటువంటి తల్లిని చంపడం ఏ ప్రకారం చూచినా మహా పాపము. ఈ విషయం తెలుసుకోడానికి పెద్ద చదువులు చదవక్కరలేదు. పశువుల కాపరికి కూడా తెలుస్తుంది. తల్లిని చంపడానికి చేతులెలా వస్తాయి. మనసెలా ఒప్పుకుంటుంది. ఈ ప్రకారంగా పరి పరి విధాలుగా ఆలోచిస్తూ ఉన్నాడు చిరకారి. ఇంతలో బయటకు పోయిన మేధాతిథి కూడా ఆలోచించాడు. "అయ్యో! ఏదో చిన్న తప్పుకు భార్యను చంపమని కుమారునికి చెప్పివచ్చాను. నా కుమారుడు తన తల్లిని చంపాడేమో. ఎంత తొందర పడ్డాను. అయినా నా కుమారుడు తొందరపడి ఏపనీ చెయ్యడు. ఆలోచించి చేస్తాడు. తల్లిని చంపడు.' అనుకొని వడి వడి గా ఇంటికి వస్తున్నాడు. అని అలా నడుస్తూనే "కుమారా! నీ తల్లి నిన్ను నవమాసాలు కని పెంచింది. నేను తొందరపడి ఆమెను చంపమని నిన్ను ఆజ్ఞాపించాను. కాని నువ్వు తొందర పడవని ఏపని అయినా ఆలోచించి చేస్తావని నాకు తెలుసు." అని అనుకుంటూ ఇ చేరాడు. తండ్రిని చూచి చిరకారి తల్లిని చంపడానికి చేత ధరించిన కత్తిని కింద పెట్టాడు. తండ్రికి నమస్కరించాడు. అతని తల్లి కూడా భర్తకు నమస్క రించింది. వారిరువురిని చూచి మేధా తిథి ఎంతో ఆనందించాడు. అప్పటిదాకా శోకముతో కారుతున్న కన్నీళ్లు ఆనందభాష్పములుగా మారాయి. ఇద్దరినీ దీవించాడు.

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

అప్పుడు మేధాతిధి కుమారుని తో ఇలా అన్నాడు. "ఒక కార్యము చెయ్యవలసి వచ్చినప్పుడు ఆలోచించి ధైర్యంగా చెయ్యాలి. అలాంటి వాడిని ఆర్యుడనీ, తొందర పడి పనులు చేసేవాడిని అనార్యుడనీ పెద్దలు అంటారు. ఒక పని చేసేముందు ఇతను మనకు మిత్రుడా, శత్రువా, ఇతడు యోగ్యుడా ఇతడు అయోగ్యుడా అని ఆలోచించి నిర్ణయం తీసుకొనే వాడు బుద్ధిమంతుడు. అలాంటి వాడికి సకల శుభములు కలుగుతాయి." అని అన్నాడు మేధాతిధి. కాబట్టి ధర్మనందనా! ఏపని అయినా ఆలోచించి చేస్తేనే సత్ఫలితాలు ఇస్తుంది." అని అన్నాడు భీష్ముడు. " పితామహా! నాకు ప్రజలను శిక్షించు విధానము గురించి తెలపండి." అని అడిగాడు ధర్మరాజు. "ధర్మరాజా! పూర్వము ద్యుమత్సేనుడు అతని కుమారుడు సత్యవంతుడు వారి మధ్య జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. వారిద్దరూ ప్రజలకు వేయు శిక్షల గురించి విపులంగా చర్చించుకున్నారు. ద్యుమ: రము చేసిన వారిని వధించడము ధర్మము అని పెద్దలు చెబుతారు.

సత్య: అదేమిటి. హింస చేయదగిన కర్మ అయితే ఇంక చేయకూడని కర్మ అంటూ ఏమి ఉంటుంది. ద్యుమ:

అవును. దొంగలు, దుర్మార్గులు చావ వలసిందే. లేకపోతే వారి వలన లోకమంతా బాధ పడుతుంది.

సత్య:

దానికి మరణ దండనే మార్గమా వేరే మార్గములు లేవా!

ద్యుమ:

ఎందుకు లేవు. నేరమునకు తగిన శిక్షలు ఉంటాయి. నేరముచేసిన వాడిని వాడి చూపులతో చూడటం, పరుషమైన మాటలతో బాధించడం, మందలించడం, ధనరూపంలో శిక్షలు విధించడం, శరీరంలోని అవయవములను తొలగించడం మొదలగునవి ఉన్నాయి. కాని నేరస్థుడు చంపదగిన నేరము చేస్తే వాడిని చంపడం తప్ప వేరేమార్గము లేదు. నేరస్థుని ఎడల వీడు నాకు స్నేహితుడు, బంధువు అని పక్షపాతం చూపడం కూడా నేరము అవుతుంది. శిక్షలు విధించే రాజు ముందు తాను నీతి మంతుడిగా ఉండాలి.

తన మంత్రులను, పుత్రులను, ఉద్యోగులను నీతి మంతులుగా తీర్చిదిద్దాలి. అప్పుడే అతను ప్రజాపాలనకు అర్హుడవుతాడు. తన దగ్గరకు వచ్చిన అభియోగమును చక్కగా పరిశీలించాలి. నేరస్థుని పట్ల, బాధితుని పట్ల ఎలాంటి కామము క్రోధము లేకుండా ధర్మప్రకారము తీర్పు చెప్పాలి. అప్పుడు మరణ దండనకు అర్హ మైన నేరములలో నిందితుని వధించాలి. అప్పుడు ఆ రాజుకు ఏ పాపమూ అంటదు. మనం రోజూ హత్యలు చేయడం చూస్తూ నే ఉన్నాము. లోభం చేతగానీ, క్రోధం చేత గానీ, కామం చేత గానీ, మనస్సులో ఏ మాత్రం శంక లేకుండా దుర్మార్గులు హత్యలు చేస్తున్నారు. అలాంటి వారిని శిక్షించకుండా అహింసావ్రతము పూని వదిలేస్తే, హింస పెచ్చురిల్లుతుంది. అరాచకం ప్రబలుతుంది. (డబ్బు కోసం, అక్రమ సంబంధాల కోసం, కోపాన్ని తట్టుకోలేక, ఎన్నో హత్యలు జరుగుతున్నాయి. హత్యలు చేసిన వారు హాయిగ బయట తిరుగు తున్నారు. ఒక వేళ న్యాయస్థానాలు ఉరి శిక్షలు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

వేసినా వాటిని అమలు చేయడంలో ప్రభుత్వాలు అలసత్వం చూపుతున్నాయి . న్యాయ స్థానాలు కఠిన శిక్షలు విధించినా, పండగలకో పబ్బాలకో వారిని వదిలేస్తున్నారు. నేరం చేస్తే కఠినం గా శిక్షింపబడతాము అనే భయం ప్రజలలో లేదు. ఏదోవిధంగా తప్పించుకోవచ్చు అనే భావన ప్రబలిపోయింది. అదీ నేటి లోక ధర్మము. వీరంతా మహా భారతములో ఈ ఘట్టము చదువుకోవాలి.) అహింస అనేది క్షత్రియులకు, రాజులకు కాదు. బ్రాహ్మణుడు మాత్రమే అహింసను పాటించాలి. రాజైన వాడు ప్రజల పట్ల దయగలిగి ఉండాలి. వారిని కన్న బిడ్డల వలె పాలించాలి. దుష్టులను కఠినంగా శిక్షించాలి. అప్పుడే ప్రజలు సుఖశాంతులతో జీవించగలుగుతారు. ఈ ప్రకారము ప్రజలను పాలించడమే క్షత్రియుడైన రాజునకు అహింసా వ్రతము వంటిది." అని ద్యుమత్సేనుడు తన కుమారుడుసత్యవంతునికి భోదించాడు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

'పితామహా! గృహస్థ ధర్మము లేక సన్యాసము. ఈ రెండింటిలో ఆచరించ దగిన ధర్మము ఏది? వివరించండి." అని అడిగాడు.

'ధర్మనందనా! రెండునూ ఆచరణ యోగ్యములే. ఈ సందర్భంలో నీకు కపిల మహర్షికి ఒక గోవునకు జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. పూర్వ కాలంలో కపిలుడు అనే మహా ముని ఉన్నాడు. అతడు ఒక ధేనువును చూచి "నీవు వేద స్వరూపమవు కదా!" అని అన్నాడు. అక్కడే అదృ శ్యరూపంలో ఉన్న స్యూమరశ్మి అనే ముని ఆ మాటలు విన్నాడు. ఆ మాటలతో కపిలునికి వేదముల మీద గౌరవము లేదు అని తెలుసుకున్నాడు. సూక్ష్మరూపంలో ఆ ఆవులో ప్రవేశించాడు. గోరూపంలో ఉన్న స్యూమరశ్మి కపిలునితో ఇలా అన్నాడు. "మహర్షీ! యతులు వేదములను డాంబికత్వమునకు ప్రతీకగా పిలుస్తారు. కాని వేదములు అందరూ ఆదరించతగ్గవి. గౌరవించదగ్గవి. నీ సంగతి చెప్పు. నీకు వేదములు ఆదరించతగ్గవి కావా!" అని అడిగాడు. కపిలుడు ఇలా అన్నాడు. ఓ ధేనువా! నాకు వేదములు అనిన ఆదరము కానీ, నిరాదరముకానీ లేవు. అసలు నువ్వు నన్ను ఇలా ఎందుకు అడిగావో తెలియదు. నీ మనసు నాకు అవగతము కాలేదు. అయినను నాకు తెలిసినంతవరకూ చెప్పెదను వినుము. బ్రహ్మచర్యము, గృహస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము, సన్యాసము అను నాలుగు ఆశ్రమ ధర్మములు కలవు. అవి దేవతా మార్గములు. ఆ మార్గములలో నడచుట సంసారులకు కర్తవ్యము. వేదం లో విధించిన ఆచార వ్యవహారముల ప్రకారము నడుచుకోవడం మానవుల ధర్మము. కాని యజ్ఞములలో హింస చేయడం మంచిదో కాదో నువ్వే చెప్పాలి." అని పలికాడు కపిలుడు.

"బ్రహ్మ దేవుడు యజ్ఞముకోసరమే ధాన్యమును, పశువులను సృ ష్టించాడు. అదీ కాకుండా స్వయంగా తానే యజ్ఞాలు చేసాడు. ప్రాజ్ఞుడు, అజ్ఞుడు ఇద్దరూ స్వర్గ సుఖాలు కోరుకుంటారు. కాని యజ్ఞం చేస్తే తప్ప స్వర్గ లోక ప్రాప్తి కలగదు. అమలిన మైన గృహస్థ ధర్మము లోనే యజ్ఞములు చేయడానికి వీలుపడుతుంది. అప్పుడు యజ్ఞములు చేయడం హింస అనుకుంటే ఎలాగ?" అని ఆ ధేనువులో ఉన్న ముని పలికాడు. అప్పుడు

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

కపిలుడు ఇలా అన్నాడు. "కేవలం ఆత్మ సుఖాన్ని కోరుకునేవాడు ఇతరములైన సుఖములకు ఆశ పడడు. అతనికి శోకము, కామము, విషయ వాంఛ, ఉండవు. అటువంటి వాడికి స్వర్గ సుఖములు ఎందుకు? కాబట్టి శాశ్వతమైన మోక్షము కోసం గృ హస్థాశ్రమమును వదిలిపెడతాడు." అని పలికాడు కపిలుడు.

'మహర్షి! మిగిలిన ఆశ్రమము లన్నీ గృహస్థాశ్రమమును అనుసరించి వర్ధిల్లుతున్నాయి. గృహస్థాశ్రమంలో ఉన్న వాడు మోక్షమునకు అర్హుడు కాడు అని ఎక్కడన్నా చెప్పబడిందా! సమస్త ధర్మములకు, సమస్త కార్యములకు గృ హస్థ ధర్మము మూలము కదా! దరిద్రులు సోమరి పోతులు చెయ్యాల్సిన కర్మలు చెయ్యరు. విడిచిపెడతారు. దాని వలన సద్గతి కలుగుతుందా? వేదాధ్యయనము విడిచి పెడితే పాపము చుట్టుకోదా! వేదాలను అంగీకరించక పోవడం ఉచితమా!" అని ధేనువులో ఉన్న స్యూమరశ్మి పలికాడు. దానికి కపిలుడు ఇలా అన్నాడు. "అయ్యా! బ్రాహ్మణులు తమ ఆచార వ్యవహారములను పాటించి దేవతలను తృప్తి పరుస్తారు. బ్రాహ్మణుడు పాటించే ఆచారాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి. చెయ్యి, యోని, పొట్ట, నోరు ఈ నాలుగూ తెరిచిన వాకిళ్లు.

సాధకుడు మోక్షప్రాప్తికై ఈ నాలుగు వాకిళ్లను గట్టిగా మూసి వేస్తాడు. తన ముందు బంగారము గుట్టగా పడి ఉన్నా చేతితో ముట్టుకోడు. కోపం వచ్చినా ఎవరినీ చేతితో కొట్టడు. హింసించడు. ఆ ప్రకారంగా చేయి అనే వాకిలి మూసి వేస్తాడు. ప్రాజ్ఞుడైన వాడు తన భార్యతో తప్ప పరస్త్రీలతో సంభాషించడు. పరస్త్రీలను కోరడు. అనుభవించడు. ఏక పత్నీ వ్రతంతో ఉపస్థు అనే వాకిలిని మూసి వేస్తాడు. కేవలము శరీరంలో ప్రాణములు నిలుపుకోడానికే ఆహారము దీసుకొంటాడు. అంతేగాని రుచి కోసమో, పొట్ట నింపుకోడానికో ఆహారము తీసుకోడు. తనకు లేని దాని కోసం తాపత్రయ పడడు. ఆ ప్రకారంగా ఉదరము అనే వాకిలి బంధిస్తాడు. ఎప్పుడూ అసత్యము పలుకడు ఒకరిని నిందించడు. పరుషంగా మాట్లాడడు. అనవసరమైన వాదనలకు దిగడు. కాబట్టి తెలివి గలవాడు నోరు అనే ద్వారమును బంధించి నట్టేగదా! పైవిధంగా నాలుగు ద్వారములను నేర్పుతో మూయగలిగిన వాడే బ్రాహ్మణుడు. అటువంటి వానికి తపస్సు, యజ్ఞములు, యాగములు, దానములు, వ్రతములు ఎందుకు? అలాంటి వాడు వేదములకు ఎందుకు దాస్యం చేయాలి. ద్వంద్వములకు అతీతుడైన వాడు పేరు ప్రతిష్టల కొరకు పాకులాడడు. కళ్లకు కనపడే ప్రకృతినీ, కళ్లకు కనపడని పరబ్రహ్మమును సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటాడు. అటువంటి వాడే నిజమైన బ్రాహ్మణుడు. అలా కాని వాడు ఫలాపేక్షతో కర్మలు చేస్తూ కర్మలలో మునిగి తేలుతుంటాడు." అని కపిలుడు పలికాడు.

అప్పుడు స్యూమరశ్మి తన ఉనికిని తెలిపి "కపిల మహర్షీ! నా పేరు స్యూమరశ్మి. ధర్మ సూక్ష్మములను గ్రహించుట కొరకు ఈ ఆవులో చేరి ఇప్పటి వరకూ మాట్లాడాను. అంతే గాని వేరు గాదు. నేను నిన్ను ఆశ్రయించాను. వేదములు ప్రమాణములుగా

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

గ్రహించిన తరువాత, వర్ణాశ్రమ ధర్మములను ఆచరించడమో పరిత్యజించ డమో చెయ్యాలి గదా! వర్ణాశ్రమ ధర్మములను ఆచరించాలా! వద్దా వివరంగా తెలుపమని ప్రార్థిస్తున్నాను." అని అడిగాడు అప్పుడు కపిలుడు ఇలా చెప్ప సాగాడు. "జ్ఞాని అయిన వాడు ఏ పని చేసినా వాడికి కీడు వాటిల్లదు. జ్ఞాని కాని వాడు కామానికి కోరికలకు లొంగిపోతాడు. ఆ కర్మ బంధంలో చిక్కుకుంటాడు అహంకారము లేని వాడు, కోపము లేని వాడు, కోరికలు లేని వాడు, శుభము జరిగినా అశుభము జరిగినా బాధ పడడు. త్యాగ గుణంతో ఎల్లప్పుడూ సుఖ శాంతులతో జీవిస్తాడు. మీ మహా ఋషులందరూ జ్ఞానము కలవారే. కాని మీలో ఎవరో ఒకరికే ఏకాత్మనా భావన కలుగుతుంది. అలాంటి వాడికి ఎలాంటి సందేహాలు ఉండవు. కర్మ బంధనాలు ఉండవు. అని పలికాడు కపిలుడు. ఆ మాటలు విన్న స్యూమరశ్మి ఇలా అన్నాడు.

' మహాత్మా! వేదములు శాస్త్రములు చూపిన దోవను వదిలిపెట్టడం వలన మోక్షం రాదు. వేదములు నమ్మకపోవడం వల్ల కీడుకలుగుతుంది అని తెలుసుకున్నాను. కాబట్టి నా మనసులో ఉండే సందేహములను తొలగించండి." అని అడిగాడు అప్పుడు కపిలుడు అతనితో ఇలా చెప్పాడు. "శబ్దబ్రహ్మము, పరబ్రహ్మము అని రెండు ఉన్నాయి. శబ్ద బ్రహ్మమును సేవించిన వాడు పరబ్రహ్మమును పొందుతాడు. మనసులో ఎలాంటి కోరికలు లేని వాడు, అసూయ లేని వాడు, శమము, దమము, ఆత్మ జ్ఞానము కలవాడు, వేదములో చెప్పబడిన ఆచార వ్యవహారములను శ్రద్ధతో ఆచరిస్తాడు. అటువంటి గృహస్థు సాటి జీవుల యడల దయ గలిగి ఉంటాడు. అతనికి అహంకారము, స్వాతిశయము మచ్చుకైనా ఉండవు. శాంత స్వరూపులైన బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు గృహస్థాశ్రమములో ఉండికూడా మోక్షమును పొందుతారు.

ధర్మమునకు, బ్రహ్మ చర్యము, గృహస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము, సన్యాసము అనే నాలుగు ఆశ్రమములు నాలుగు పాదములుగా ఉన్నాయి. ఆ పాదముల మీద ధర్మము స్థిరంగా నిలిచి ఉంటుంది. పురుషుడు ఏ ఆశ్రమమును స్వీకరించినా అతను అనుసరించే ధర్మము ఒక్కటే. ఎవడైతే విషయవాంఛలను విడిచి పెట్టి, కోరికలు లేకుండా ప్రశాంత చిత్తంతో ఉంటాడో అతను ఏ ఆశ్రమములో ఉన్నా ఒకటే. దేనికీ క్షోభ చెందడు. మహాత్ములు ఆశాపాశములను తెంచుకొని సన్యాసాశ్రమము స్వీకరిస్తారు. దానిని మనము తప్పు పట్టలేము కదా!

జ్ఞానము ధర్మమునకు అదిష్ఠానము. పరమ సంతోషము ధర్మమునకు మూలము. త్యాగము దాని రూపము. అందుకని నాలుగు ఆశ్రమములు కూడా ఆచరణయోగ్యములే. ప్రశాంతమైన మనస్సు కలవాడికి నిరంతర సుఖసంతోషాలు లభిస్తాయి. వేదము చదవడం వలన ప్రయోజనము లేదు. వేదము లో ఉన్న భావమును కూడా గ్రహించగలగాలి. వేద తత్త్వము తెలియని వారు వేద పాఠకులు మాత్రమే అవుతారు. వేదము చదువుతుంటే అంతా తెలిసినట్టు అనిపిస్తుంది. కానీ ఏమీ తెలియదు. మోక్షమునకు మూడు మార్గములు. మొదటిది

త్యాగము. అనగా కర్మ ఫల త్యాగము. రెండవది ఇంద్రియ నిగ్రహము. మూడవది శాశ్వతానందము. ఇవి ఒకదాని కంటే ఒకటి గొప్పవి." అని చెప్పాడు కపిలుడు. కపిలుని ఎంతో ప్రశంసించాడు స్యూమరశ్మి. ధర్మనందనా! ఈ సంవాదములోని ధర్మసూక్ష్మములను గ్రహించి దాని వలన లబ్ధి పొందు." అన్నాడు భీష్ముడు.

మహాభారతము
శాంతి పర్వము
పంచమాశ్వాసము
మొదటి భాగము సమాప్తము.
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

Editing
C. AMARANATH AMAR
AMR
సవరణ
అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

పితామహా! వేదములలో ధర్మము, అర్ధము, కామము అనేవి చెప్పబడ్డాయి కదా. ఈ మూడింటిలో దేనిని అనుసరించడం మంచిది.ɛ అని అడిగాడు ధర్మరాజు. ɛధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు కుండధారుడు అనే వాని చరిత్ర చెబుతాను సావధానంగా విను. ఒక బ్రాహ్మణుడు యజ్ఞం చేయ తలపెట్టాడు. అతని వద్ద ధనము లేదు. ధనముకొరకు అతడు తపస్సు చేసాడు. అప్పుడు కుండధారుడు అనే దేవతల అనుచరుడు అతని వద్దకు వచ్చాడు. విప్రుడా! నీ కోరిక ఏమిటి? ɛ అని అడిగాడు. నాకు ధనము కావాలి.. అని అడిగాడు విప్రుడు.
అప్పుడు ఆ దేవతల అనుచరుడు మణిభద్రుడు అనే కుబేరుని అనుచరుని తలచుకొన్నాడు. మణిభద్రుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ఓ మణి భద్రా! ఇతనికి కావలసిన ధనము ఇమ్ము! అని పలికాడు. ఇతనికి ఎంత ధనం కావాలన్నా ఇస్తాను. అని అన్నాడు మణిభద్రుడు.

ఇంతలో కుండధారునికి ఒక ఆలోచన వచ్చింది. ఈ విప్రుడు మానవుడు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చనిపోతాడు. కాబట్టి ఇతనికి ధనము అనవసరము. ఇతని బుద్ధి ధర్మమార్గంలో నడిచేట్టు చేస్తే ఇతనికి సకల సంపదలు చేకూరుతాయి. అని అనుకున్నాడు. తన మనసులో అనుకున్న విషయాన్ని మణిభద్రునికి చెప్పాడు కుండధారుడు.

ఆలోచనకు మణిభద్రుడు సంతోషించాడు. అప్పుడు కుండధారుడు విప్రుని బుద్ధి ధర్మమార్గములో చరించేట్టు అనుగ్రహించమని దేవతలను ప్రార్థించాడు. ఆ ప్రకారమే ఆ విప్రునికి తపస్సు చేయవలెనని తలంపు పుట్టింది. అప్పుడు ఆ విప్రుడు కుండధారునితో ఇలా అన్నాడు. ఓ మహాత్మా! ఇప్పటి వరకూ నా మనస్సు ధనము కావాలనే కోరుతూ ఉంది. నీ దయ వలన నా మనస్సు తపస్సు నందు లగ్నమయింది. ఇప్పుడు నాకు ధనము అక్కర లేదు. నాకు తపస్సుచేసుకోడానికి అనుమతి ఇవ్వు అని ప్రార్థించాడు. కుండధారుడు ఆ బ్రాహ్మణునికి తపస్సుచేసుకోడానికి అనుమతి ఇచ్చి వెళ్లిపోయాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు ఘోరమైన తపస్సు చేసాడు. అతని శరీరము మనస్సు మానవత్వాన్ని వదిలి దివ్యత్వాన్ని పొందాయి. ఇప్పుడు అతనికి దివ్య శక్తులు లభించాయి. ఇప్పుడు నేను నన్ను ఆశ్రయించిన వారికి ధనము, రాజ్యము ఇవ్వగలనుF అని మనసులో అనుకొన్నాడు. ఆ సమయంలో విప్రుడు, కుండ ధారుని తన మనసులో తలచున్నాడు. కుండధారుడు ఆ విప్రుని వద్దకు వచ్చాడు. ఆ విప్రుడు తన తపో మహిమతో గంధము, పూలు సృష్టించి కుండధారుని పూజించాడు. ɛవిప్రోత్తమా! నీవు నిరంతరమూ ధర్మాన్ని ఆశ్రయించు. యోగాభ్యాసము చెయ్యి. నీ మనస్సును ఆత్మానుసంధానము గావించు. అని పలికి కుండధారుడు వెళ్లిపోయాడు.

ధర్మరాజా ఆ బ్రాహ్మణుని కథ వింటివి కదా. నీకు ఇంకొక ధర్మ సూక్ష్మమును చెబుతాను విను. ఒక బ్రాహ్మణుడు తన భార్యతో అరణ్యంలో ఆశ్రమము కట్టుకుని నివసిస్తున్నాడు. అతడు పొలములో రాలిన గింజలను ఏరుకొని జీవి స్తున్నాడు. అతడు అహింసను ఒక వ్రతంగా పాటిస్తున్నాడు. యజ్ఞములలో హింస మంచిది కాదని ఫలములతో హవిస్సును అర్పిస్తున్నాడు. అది వేదవిహిత కాదని తెలిసికూడా శాపం పెడతాడు అనే

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

భయంతో అతని భార్య తన భర్తకు ఎదురు చెప్పలేకపోయింది. కాని, ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలు హవిస్సులు స్వీకరించడానికి రాలేదు. అగ్ని తన శక్తిని కోల్పోయాడు. అప్పుడు అక్కడకు ఒక జింక వచ్చింది. తెలిసిన విషయం చెప్పనందుకు ముని పత్నిని దూషించింది. తనను చంపి ఆ మాంసముతో హవిస్సులు ఇవ్వమని కోరింది. దానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ సమ్మతించలేదు. ఆ జింక కొంత దూరం పోయింది. మరలా వెనుకకు వచ్చి ౯ఓ విప్రోత్తమా! నీకు దివ్యదృష్టిని ఇచ్చాను. చూడు. నేను చెప్పినట్లు చేస్తే, నిన్ను అభినందించడానికి అప్సరసలు, గంధర్వులు విమానములలో వచ్చి ఎదురు చూస్తున్నారు. అని పలికింది.

ఆ ప్రకారంగా ఆ విప్రుడు దివ్యదృష్టితో చూచాడు. జింక చెప్పినట్టు అక్కడ అప్సరసలు, గంధర్వులు ఉండటం చూచాడు. ఆ జింక చెప్పినట్టు దానిని హింసించడానికి పూనుకొన్నాడు. దానితో అతని తపస్సు విఘ్నమ యింది. ఆ జింక ధర్మదేవత రూపం దాల్చింది. ఓ విప్రోత్తమా! నేను ధర్మ దేవతను. నిన్ను పరీక్షించుటకు నేనే జింక రూపంలో వచ్చాను. నీకు ఒక ధర్మసూక్ష్మమును చెబుతాను విను. అనవసరంగా జీవహింస చెయ్యడం పాపము. కానీ అవసరమైన చోట జీవహింస చెయ్యడం పాపం కాదు. నీ అహింసా వ్రతమునకు హాని కలగదు. కాని, యజ్ఞం చేస్తున్నాము కదా అని అనవసరంగా జీవహింస చెయ్యడం మంచిది కాదు. అని పలికింది ధర్మదేవత. అతని యాగము నిర్విఘ్నంగా నెరవేరేట్టు అనుగ్రహించింది. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. పితామహా! పురుషుడు ఏ కారణంతో పాపాలు చెయ్యడం మొదలెడ తాడు. ఏ కారణంతో ధర్మ పరమైన కార్యములకు పూనుకొంటాడు. ఈ ధర్మ కార్యములు, పాప కార్యముల నుండి ఎలా విముక్తి పొందుతాడు. వివరించండి. అని అడిగాడు. ౯ధర్మనందనా! మానవుడు ఇంద్రియములతో గంధము, రసము మొదలగు వాటిని ఆస్వాదిస్తాడు. ఆ క్రమంలో లోభము, మోహమునకు లోనవుతాడు. లోభము మోహము ఎప్పుడు మనసులోకి ప్రవేశించాయో అప్పుడు అధర్మమునకు పాల్పడతాడు. దాని వలన పాపకార్యములు చేస్తాడు. దాని వలన పాపం చుట్టుకుంటుంది. ఈ విషయం ముందే తెలుసుకుంటే, మనసును విషయముల మీదికి పోనీయక, సజ్జన సాంగత్యముతో గడిపితే, ఇంద్రియ నిగ్రహం కలుగుతుంది. పాపపు ఆలోచనలు మనసులోనికి రావు. ధర్మమైన బుద్ధి కలుగుతుంది. ధర్మాచరణములో ఆసక్తి కలిగి ఉంటాడు. ఆ పైన ముక్తి పొందుతాడు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. పితామహా! మీరు మూడు ముక్కలలో విషయం తేల్చేసారు. కాస్త వివరంగా చెప్పండి.౯ అని అడిగాడు ధర్మరాజు.

౯ధర్మనందనా! కుమ్మరి కుండను చేయాలంటే మెత్తటి మట్టి, కుమ్మరి సారె, కుండలు చేసే నేర్పు ఉండాలి. అందువలన ఏ పనికైనా ఉపాయము, నేర్పు అవసరము. మనలో ఉన్న కోపమును క్షమా గుణంతోనూ, కామాన్ని కామ కోరికలు సంకల్పించక పోవడం వల్లనూ, సత్త్వ గుణాన్ని పెంపొందించడం వల్ల అధిక నిద్రను, నిండైన ధైర్యముతో రాగ ద్వేషములను, ఎల్లప్పుడు జాగరూకతతో ఉండడంతో భయాన్ని,

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

నిరంతర అభ్యాసము చేత వస్తువుల మీద వ్యామో హమును, భ్రాంతినీ, మితమైన ఆహారము తీసుకొనడం వల్ల రోగములను, ఈ శబ్ద,రస,రూప,గంధాదులు అన్ని సారము లేనివి అని గ్రహించడం వల్ల విషయ వాంఛలను, ఎల్లప్పుడూ తృప్తిగా జీవించడం వల్ల లోభత్వమును, ఇతరుల పట్ల దయగా ఉండటం వల్ల అధర్మాన్ని, విచక్షణా జ్ఞానంతో కర్మలనూ, అరికట్టవచ్చును. పైన చెప్పిన ఉపాయములతో కామ క్రోధములను అరికట్టవచ్చును గానీ, ముక్తిని సాధించలేము. కాని పై చెప్పిన ఉపాయములు ఆచరిస్తూ నేర్పుతో ముక్తిని సాధించాలి. అని పలికాడు భీష్ముడు. పితామహా! ఈ మహా భారత యుద్ధంలో అన్నలను తమ్ములను, తాత లను తండ్రులను బంధువులను, స్నేహితులను చంపుకోవడం కేవలం ఆశ వలననే కదా. మరి ఈ ఆశ ఎలా తొలగిపోతుంది? వివరించండి. అని అడిగాడు.

“ధర్మరాజా! ఈ సందర్భంలో మాండవ్యుడు జనకునికి చెప్పిన మాటలు నీకు చెబుతాను. నీ ప్రశ్నకుసమాధానం లభిస్తుంది. ఒకసారి మాండవ్యుడు అనే ముని జనక మహారాజు వద్దకు వచ్చి తనలో ఉన్న ఆశ చావడానికి తగిన శిక్ష విధించమని అడిగాడు. అప్పుడు జనక మహారాజు మాండవ్యునితో ఇలా అన్నాడు. మునీంద్రా! మనకు ఉన్న సంపదలు దుఃఖమును, దోషములను తెచ్చి పెడతాయి. మనకు దేని మీదా ఆశ లేకపోతే మనకు దుఃఖములు దోషములు అంటవు. అందుకే మిథిలా నగరము తగల బడుతున్నా నాకు ఏమీ జరగనట్టే ఉంటుంది. ఏ కామసుఖమైనా, ఆశను, తృష్ణను విడిచి పెడితే వచ్చేసుఖంతో సమానమవుతుందా! ఆవుకు కొమ్ములు పెరిగినట్టు మనలో ఆశకూడా దిన దినమూ పెరుగుతూ ఉంటుంది. ఆ ఆశామోహము వలన కలిగే ఇది నాది, వీళ్లు నా వాళ్లు, ఇది నా ధనము, వీళ్లు నా బంధువులు, ఇది నా ఇల్లు, అనే భావనలు మన మనసులోకి రానీయక పోతే, మనలో ఉన్న ఆశ ఇంకి ఆవిరై పోతుంది. ఓ మునీంద్రా! దొరికిన దానిని అనుభవించుచూ, దొరకని దానికి చింతపడకుండా, ప్రశాంత చిత్తంతో ఉంటే, అతని మనసులోకి ఆశ ప్రవేశించదు. ఈ ఆశను దుర్మార్గులు విడువ లేరు. ఈ ఆశకు ముసలి తనము, రోగము, చావు లేదు. కాని అది మన ప్రాణం మాత్రం తీస్తుంది. ఎవడైతే ఆశను జయిస్తాడో అతను ఆనందం పొందు తాడు. కాబట్టి మునీంద్రా! నీవు సుఖములు, దుఃఖములు అనే ద్వంద్వ ములకు లోను కావద్దు. అంతఃకరణలో శాంతినిపొందు. అదే నీకు అఖండ సౌఖ్యాన్నిస్తుంది.కా అని చెప్పాడు జనకుడు.

కాబట్టి ధర్మనందనా! జనకుని మాటలే నీ ప్రశ్నకు సమాధానము అని చెప్పాడు భీష్ముడు. “పితామహా! మానవునికి అవసాన కాలము ముంచుకొస్తున్నప్పుడు అతడు దేనిని ఆచరించాలి. ఇదే విషయం ఇది వరకు మీరు చెప్పినట్టు గుర్తు. కాని విపులంగా వినవలెనని కోరికగా ఉన్నది. అని అడిగాడు. “ధర్మనందనా! ఒక బ్రాహ్మణునికి మేధావి అనే కుమారుడు ఉండేవాడు. అతను అపరిమితమైన మేధాసంపత్తి కలవాడు. ఆ కుమారుడు ఒకరోజు తండ్రి ఎదుట నిలిచి ఇలా పలికాడు. “తండ్రీ! మానవునికి దినదినమూ ఆయువు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

తరిగిపోతూ ఉంటే అతడు ఏమి చెయ్యాలి?F అని అడిగాడు కుమారా! ప్రతి పురుషుడు తన జీవితములో బ్రహ్మ చర్యము, వేదా భ్యాసము, వివాహము, సంతానము, ధనము సంపాదించడం, యజ్ఞ యాగ ములు చెయ్యడం, తరువాత వానప్రస్థమునకుపోయి తుదకు సన్యాసము స్వీక రించడం. ఇంతకన్నా ఏమి చేస్తాడు. అని చెప్పాడు తండ్రి. శాతండ్రీ! మానవుడు పుట్టినది మొదలూ ముసలి తనము, మరణము అనుక్షణమూ వెంటాడుతూ నే ఉంటాయి కదా! మరి ఆ దిగులు లేకుండా మన ఇష్టం వచ్చినట్టు వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తీరిగ్గా పాటించడం ధర్మమా! ఈ జన్మలో చేయదగ్గ పనులన్నీ వెంట వెంటనేచెయ్యడం మంచిది కాదా! మనం తీరికగా ఒకటి వెంట ఒకటి ధర్మాచరణ చేస్తూ ఉంటే, మరణం మనకోసం ఆగుతుందా! ఇది చెయ్యదగిన పనీ, ఇది చెయ్యకూడని పనీ, ఇది చెయ్యాలా,

చెయ్యకుండా ఉండాలా అని తర్కించుకుంటూ ఉంటే యముడు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు అతనిని తన దగ్గరకు లాక్కుంటాడు. తండ్రీ! మృత్యువు, అమృతమూ రెండూ మనలోనే ఉన్నాయి. మనలో ఉన్న మోహమే మనకు మృత్యువు. మనలో ఉన్న తత్త్వ విచారమే మనకు అమృ తాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. తండ్రీ! జీవ హింస చేస్తూ చేసే యజ్ఞ యాగముల కన్నా, జ్ఞాన యజ్ఞములు మేలు కదా! కాబట్టి నేను అహింసాయుతమైన బ్రహ్మ యజ్ఞము చేస్తాను. యోగ మార్గము అవలంబించడం, తపస్సు చేయడం, కర్మఫలములను త్యజించడం ఇవి కాక వేరే కర్మలు మనకు హితము చేకూరు స్తాయా. అలాగే అన్నీ నాకే కావాలనే కోరికలు దుఃఖాన్ని తెచ్చిపెడ తాయి కదా! విషయ సుఖములను త్యాగము చెయ్యడంతో పోలిన సుఖం వేరే ఉందా! ఈ లోకం శాశ్వతము కాదు అని నాకు తెలుసు. నీవు కూడా విషయ వాంఛలు శాశ్వతములు కావు అని తెలుసుకో! నీ మనసును శాంతంగా ఉంచుకో. ఆత్మ పరిశీలన చేసుకో. అని చెప్పాడు ఆ కుమారుడు. కుమారుని మాటలకు సంతోషించిన తండ్రి ఆ ప్రకారము ఆచరించి ముక్తిని పొందాడు. కాబట్టి ధర్మనందనా! ఇప్పుడే నేను చెప్పిన బ్రాహ్మణ కుమారుని మాటలలో అంతరార్థం గ్రహించు. నీ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరుకుతుంది? అని అన్నాడు భీష్ముడు.

ꝸపితామహా! ఎటువంటిశీలము కలవాడు బ్రహ్మపదము పొందుతాడు. వివరించండి. అని అడిగాడు.

- ధర్మనందనా! మితంగా ఆహారం తీసుకుంటూ, ఇంద్రియ సుఖము లను త్యజించి, మోక్షము కొరకు ప్రయత్నించాలి. ఈ సందర్భంలో నీకు హరిత గీత వినిపిస్తాను. సావధానంగా విను.

పూర్వము హరితుడు అనే ముని కొంత మంది పండితులకు ఈ విధంగా బోధించాడు. సాధకుడైన వాడు నిష్ఠతో ఇల్లు వదిలిపెట్టాలి. కోర్కెల పట్ల విముఖంగా ఉండాలి. తన మాటలతో గానీ, చేతలతో గానీ, సంకల్పంతో గానీ ఇతరులకు కీడు తలపెట్టకూడదు. అందరితోనూ మైత్రి కలిగి ఉండాలి. అందరినీ సమానంగా చూడాలి. పొగిడితే పొంగిపోవడం, తిడితే కుంగి పోవడం చెయ్యకూడదు. నివాస గృహములలో నివసించరాదు. దేవాలయములలో నిద్రించాలి. అడవులలో ఉన్నప్పుడు కొండగుహలలో

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

తలదాచుకోవాలి. సరిగా భోజన సమయానికి మాత్రమే భిక్షాటనకు వెళ్లాలి. తనకు కావాల్సిన దానికంటే ఎక్కువ స్వీకరించరాదు. సున్నితంగా తిరస్కరించాలి. ఎల్లప్పుడూ ఆత్మానురక్తుడై ఉండాలి. వింటివి కదా ధర్మనందనా! ఇలాంటి లక్షణములు కలవాడికి మోక్షము కరతలామలకము. అని చెప్పాడు. ౯పితామహా! నేను క్షత్రియుడిని కదా పైగా చక్రవర్తిని. ఈ రాజసము వదిలి పెట్టి, ఇంద్రియములను జయించి, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములను పూర్తిగా విడిచిపెట్టి, శాంతి సుఖమును ఎప్పుడు పొందుతానో కదా! అని ఆవేదన చెందాడు ధర్మరాజు. ౯ధర్మనందనా! అప్పుడే అంత తొందర దేనికయ్యా! అన్ని కాలమే నిర్ణయిస్తుంది. కాల నిర్ణయము బట్టి మనము నడుచుకోవాలి. నీ లో కూడా క్రమ క్రమంగా కాలానుగుణంగా ఈ వర్ణ ధర్మముల మీద ఆసక్తి నశిస్తుంది. అప్పుడు కర్మలను త్యజిస్తావు. అప్పుడు సన్యాసమునకు అర్హుడివి అవుతావు. ఇవన్నీ కాలక్రమేనా జరగాలి కానీ నీకు కోరుకుంటే జరగవుకదా! దీని కి సంబంధించి నీకు వృత్ర గీత అనే ఇతిహాసమును చెబుతాను.

వినుు. దేవాసుర యుద్ధంలో వృత్రాసురుడు అనే రాక్షస రాజు పడిపోయాడు. అప్పుడు రాక్షసులు అతనినిసురక్షిత స్థావరానికి తీసుకొని వెళ్లారు. కానీ వృత్రాసురుని మొహంలో విషాదచ్ఛాయలు కనిపించలేదు నిర్మలంగా ఉన్నాడు. అప్పుడు రాక్షసుల గురువు శుక్రుడు అతనితో ఇలా అన్నాడు. ౯వృత్రా! శత్రువులు నీ రాజ్యమును సంపదలను హరించారు కదా! మరి నీకు ఏ మాత్రం దుఃఖము కలగలేదా! కారణమేమి? అని అడిగాడు. అప్పుడు వృత్రాసురుడు శుక్రునితో ఇలా చెప్పాడు. గురుదేవా! కలిమి లేములు కాల వశాత్తు వస్తుంటాయి, పోతుంటాయి. అజ్ఞానులే కలిమి ఉన్నప్పుడు దర్పము, కలిమి పోయినప్పుడు దైన్యము పొందుతారు. ఈ సంపదలన్నీ అశాశ్వతములు అని తెలిసిన వాడు సంపదలు ఉన్నా లేక పోయినా బాధ పడడు. నిర్మలమైన మనస్సుతో ఉంటాడు. ఈ ప్రాణులన్నీ కర్మ వశాత్తు దేవతలు గానూ, మనుష్యులు గానూ, జంతువులు గానూ జన్మలు ఎత్తుతుంటాయి. చస్తూ ఉంటాయి. మరలా జన్మలు ఎత్తుతుంటాయి. ఈ విషయం నాకు తెలుసు కాబట్టే నేను దేనికీ బాధపడను. అని అన్నాడు వృ త్రుడు. శుక్రాచార్యుడు వృత్రుని మనశ్శుద్ధి ఎలాంటి దో తెలుసు కోవాలను కున్నాడు . ఓ వృత్రాసురా! నీవు రాక్షస రాజువు. నీకు ఇలాంటి అభిమానం లేని మాటలు పలకడం ఉచితమా! అని అతనిలో ఈర్ష్య ద్వేషము రెచ్చగొట్టే మాటలు మాట్లాడాడు. కాని వృత్రుడు చలించలేదు.

౯గురుదేవా! పూర్వము నేను దేవతల మీద విజయం సాధించాలని ఘోర తపస్సు చేసాను. విజయం సాధించాను. అప్పుడు ముల్లోకాలు పాలించాను. సమస్త ఐశ్వర్యములు అనుభవించాను. ఇప్పుడు అవన్నీ పోయాయి. ఏదో పాపం చేసి ఉంటాను. అందుకనే ఇలా అయింది. అవనీయండి. దీనికి విచారించడం ఎందుకు అయితే ఒక మాట! ఇంక మీదట నేను సుకృతముల జోలికీ, దుష్కృతముల జోలికి పోను. తటస్థంగా ఉంటాను. నిర్మల చిత్తుడనై విష్ణువును ఆశ్రయిస్తాను. ఎందుకంటే నేను ఇంద్రుడి తో యుద్ధం చేసేటప్పుడు

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

అతని పక్కన ఉన్న విష్ణువును చూచాను. అతని ప్రజ్ఞకు ఆశ్చర్యపోయాను. గురువరా! నాకు విష్ణు మహిమను గూర్చి వివరించండి. అని అడిగాడు వృత్రుడు. అలాగు చెబుతాను అన్నాడు శుక్రుడు. ఇంతలో బ్రహ్మ మానస పుత్రుడైన సనత్కుమారుడు అక్కడకు వచ్చాడు. శుక్రుడు, వృత్రుడు అతనికి అతిధి సత్కారములు చేసారు. “మహాఋషీ ! ఈ దానవేంద్రునకు విష్ణు మహిమను గురించి చెప్పండి! అని అడిగాడు శుక్రుడు.

“విష్ణువు సర్వవ్యాపి. విష్ణువుకు భూమి పాదాలు. ఆకాశమే తల. భుజాలు దిక్కులు. ఆప్రకారంగా విష్ణువు సర్వదేవమయుడు అయి ఉన్నాడు ఈ చరాచర జీవరాసులను పుట్టించడం, పోషించడం, చంపడం ఆయన లీలా మాత్రం గా చేస్తుంటాడు. మానవుని జీవితంలో అవస్థలు రంగులు రంగులు గా భాసిల్లుతాయి. న ల్ల రంగు, బూడిద రంగు, ఆకుపచ్చ రంగు, పసుపు రంగు, ఎరుపు రంగు తెల్ల రంగు. జీవుడు తాను చేసిన పూర్వ కర్మ విశేషముల వలన మరుజన్మలో పైన చెప్పిన వర్ణముల రూపంలో అనుభవిస్తుంటాడు. పుట్టడం చావడం-- మరలా పుట్టడం-- ఈ చక్రభ్ర మణంలో జీవుడు కొట్టుమిట్టాడుతుంటాడు. జీవుడు మరు జన్మలో ఉత్తముడు, మధ్యముడు, అధముడు అనే మూడు రకాలుగా జన్మ ఎత్తుతుంటాడు. అనగా దేవతా జన్మ ఉత్తమ జన్మ, మానుష జన్మ మధ్యమ జన్మ, పశుపక్ష్యాదులుగా పుట్టడం అధమమైన జన్మ. ఈ జన్మలో ఒకరికి ఉపకారం చేసే వాడికి మరు జన్మలో ఉత్తమమైన జన్మ లభిస్తుంది. ఈ జన్మలో పరులకు అపకారం చేసేవాడికి మరుజన్మలో అధో జన్మ లభిస్తుంది. పుణ్య కార్యాలు చేస్తే జీవుడు మాలిన్యం వీడి పవిత్రుడౌతాడు. జీవుడు ఎంత ఎక్కువగా పుణ్య కార్యాలు చేస్తాడో అంత మంచి జన్మ లభిస్తుంది. దాని వలన అతడికి దుఃఖం తొలగిపోతుంది. నిర్మలానందాన్ని పొందుతాడు. జీవుడు ఎల్లప్పుడూ తెల్ల రంగును తన మనసులో భావిస్తుంటాడో ఆ జీవునికి నిరంతర విష్ణు భావన కలుగుతుంది. అని సనత్కుమారుడు వృత్రుడికి విష్ణు మహత్యము వివరించాడు. అమృతంతో సమానమైన ఆ మాటలు వినిన వృత్రుడు విశుద్ధుడై విష్ణు సాయుజ్యము పొందాడు అని చెప్పాడు భీష్ముడు. పితామహా! వృత్రుడు ఇంతటి విజ్ఞాన వంతుడు, విష్ణు భక్తుడు కదా. మరి అతనికి దేవేంద్రునితో యుద్ధము ఎందుకు సంభవించింది? అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు. “ఇంద్రుడు అపారమైన దేవసేనతో రాక్షస రాజైన వృత్రాసురుని మీదికి యుద్ధానికి వెళ్లాడు. రాక్షస సైన్యాలు చూచి దేవేంద్రుడు భయపడ్డాడు. వృత్రాసురుడు పర్వతాకారంతో దేవేంద్రునితో యుద్ధ చేసాడు. ఇంద్రునికి వణుకు పుట్టింది. వృత్రాసురుడు తన మాయాశక్తితో ఇంద్రుని మూర్ఛ పోగొట్టాడు. అప్పుడు వశిష్ఠుడు ఇంద్రుని తన తపోమహిమతో మూర్ఛ నుండి తేరుకొనేట్టు చేసాడు. వశిష్ఠుడు మరలా ఇంద్రుని వృత్రుని మీదికి యుద్ధం చేయడానికి పురికొల్పాడు.

దేవ గురువు బృహస్పతి ఇంద్రునికి విజయం చేకూర్చమని మహాశివుని ప్రార్ధించాడు. వెంటనే మహాశివుని తేజస్సు దేవేంద్రునిలో ప్రవేశించింది.

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము (రెండవ భాగము)

వృత్రుని చంపడానికి దేవేంద్రుడు తన వజ్రాయుధము పైకి ఎత్తాడు. ఆ వజ్రాయుధము లోనికి విష్ణువు ప్రవేశించాడు. అప్పుడు రుద్రుడు ఇంద్రుడితో ఇలా అన్నాడు. దేవేంద్రా! ఈ వృ త్రుడు 60,000 దివ్యసంవత్సరములు బ్రహ్మ గురించి తపస్సు చేసాడు. ఆ తపస్సుకు మెచ్చి బ్రహ్మ వృత్రునికి అధికము, మహోగ్రము అయిన బలాన్ని ప్రసాదించాడు. ఆ బలాన్ని నేను నా తేజముతో నాశనం చేస్తాను. అని అన్నాడు. ఇదే సమయము అని ఇంద్రుడు వృత్రుని తన వజ్రాయుధము తో కొట్టాడు. ఆ దెబ్బకు వృత్రుడు నేల మీద పడిపోయాడు. దేవతలు దుందుభులు తూర్యనాదములు విజయ ఘోషలు చేసారు. దేవేంద్రుని పొగిడారు. అప్పుడు ఒక విచిత్రం జరిగింది. వజ్రాయుధములో విష్ణువు ప్రవేశిం చాడు అని చెప్పుకున్నాముకదా. విష్ణు స్పర్శ తగలగానే వృత్రుని లోని మాలిన్యము . తొలగిపోయింది. అతడు పునీతుడయ్యాడు. ఇంతలో విజయోత్సాహంతో ఇంద్రుడు శివునికి ప్రణామం చేసాడు. మహా శివా! మీ కరుణతోనే కదా నేను ఇంతటి విజయాన్ని సాధించగలిగాను. అని అన్నాడు. ఇంద్రుడు స్వర్గమునకు వెళ్లాడు. ఇంద్రుడు స్వర్గ లోకానికి వెళ్లాడే కాని అతనికి శాంతి లేదు. బ్రహ్మహత్యా పాతకం అతనిని చుట్టుకొని పీడిస్తూ ఉంది. ఇంద్రుడు బ్రహ్మ దగ్గరకు వెళ్లాడు. తరుణోపాయం చెప్పమని అడిగాడు. బ్రహ్మ ఇంద్రునితో నీ పాపం అందరికీ పంచిపెట్టు అని చెప్పాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు తన బ్రహ్మ హత్యా పాతకము వలన సంక్రమించిన పాపమును పంచి పెట్టడానికి అగ్నిని, ఓషధులను, చెట్లను, గడ్డిని, స్త్రీలను, జలమును పిలిచాడు బ్రహ్మ. నేను ఇంద్రుని బ్రహ్మ హత్యా పాతకాన్ని నాలుగా భాగాలు చేసాను. దానిని వీరందరూ స్వీకరించాలి. అని ఆజ్ఞాపించాడు. ౬బ్రహ్మదేవా! మేము నువ్వు చెప్పినట్టే చేస్తాము. కాని ఈ పాపము నుండి మాకు నిష్కృతి లేదా! అని అడిగారు. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు ఇలా అన్నాడు. ఓ అగ్నీ! నీవు సరిగా మండకుండా ఉన్నప్పుడు ఆ యాగము చేసేవాడు. నీలో హవిస్సులను వ్రేలిస్తే, నీ పాపం వాడికి సంక్రమిస్తుంది. పండగలకు పబ్బాలకు ఈ మానవులు మీ యొక్క ఆకులను, కొమ్మలను విరిచి పాడు చేస్తారు. అప్పుడు వారిలో కి మీ పాపం ప్రవేశిస్తుంది అని ఓషధులకు, గడ్డికి, చెట్లకు వరం ఇచ్చాడు.

ఇంక స్త్రీలనుచూచి మీరు రజస్వలగా ఉండగా మీతో రతి సలిపే వాడిలో ఈ మహా పాతకము ప్రవేశిస్తుంది. మీర పాపరహితులు అవుతారు. అని వరం ఇచ్చాడు బ్రహ్మ. జలమును చూచి, మీలో మలమూత్రములు విసర్జించడం, ఉమ్మడం చేసేవాడిలో మీకు సంక్రమించిన బ్రహ్మ హత్యాపాతకము చేరుతుంది. అని అన్నాడు బ్రహ్మ. బ్రహ్మ మాటలకు వారు అంగీకరించారు. అగ్ని, ఓషధులు గడ్డి చెట్లు, స్త్రీలు, జలమూ ఇంద్రునికి సంక్రమించిన బ్రహ్మ హత్యా పాతకము స్వీకరిం చారు. ఇంద్రుడు తాను పాపము నుండి విముక్తుడయ్యాడు. తరువాత ఇంద్రుడు బ్రహ్మ అనుమతితో అశ్వమేధ యాగము చేసాడు. స్వర్గాన్ని పరిపాలిస్తున్నాడు. ఇంద్రుడు వృత్రుని చంపినపుడు వృత్రుని శరీరం నుండి రక్తం కారింది. అవి కాలక్రమేణా పుట్టగొడుగులు గా రూపొందాయి. మనిషికి ఆహారంగా

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

మారాయి. బ్రాహ్మణులు వాటిని మాంసాహారంగానే పరిగణించి పుట్టగొడుగులను ఆహారంగా స్వీకరించరు. ఓధర్మనందనా! నీవు కూడా ఇంద్రుని వలెనే శత్రువులను జయించి కీర్తి పొందు.౯ అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. ధర్మరాజుకు మరొక సందేహము కలిగింది పితామహా! వృత్రునికి జ్వరం వచ్చింది (తాపం కలిగింది) అని విన్నాను. ఆ జ్వరము (తాపము) వృత్రునికి ఎలా వచ్చింది. వివరంగా తెలపండి. అని అడిగాడు.

ధర్మరాజా! వెండి కొండమీద, పార్వతీ సమేతంగా పరమశివుడు, దేవతలు, మునులు, యక్షులు మొదలగు వారు తనను సేవిస్తూ ఉండగా కొలువుదీరి ఉన్నాడు. అప్పుడు కొంతమంది దేవతలు గుంపులు గుంపులుగా పోతున్నారు. అప్పుడు సతీ దేవి భర్తను చూచి ఉనాధా! వీరంతా ఎక్కడికి పోతున్నారు? అని అడిగింది. ౯దేవీ! దక్షుడు చేయు యాగములో తమ తమ హవిర్భాగములను తీసుకొనుటకు వెళుతున్నారు! అని చెప్పాడు శివుడు. ౯నాధా! మరి మీరు ఎందుకు పోవడం లేదు. మీ హవిర్భాగము మీరూ స్వీకరించాలి కదా! అని అడిగింది సతీ దేవి. ౯దక్షుడు నన్ను ఈ యాగమునకు పిలవ లేదు. నాకుగా హవిర్భాగమును ఏర్పాటు చేయలేదు. అందుకని నేను వెళ్లడం లేదు అని బదులు చెప్పాడు శివుడు. సతీ దేవికి మహా కోపం వచ్చింది. దక్షుడు తన భర్తకు హవిర్భాగము ఎందుకు కల్పించ లేదు అని కోపంతో ఊగిపోయింది. కాని మౌనంగా ఉండి పోయింది. భార్య ఆంతర్యం గ్రహించాడు శివుడు. తన ప్రమధ గణాలతో పోయి దక్షుని యజ్ఞము నాశనం చేసాడు. యజ్ఞమునకు వచ్చిన దేవతలు, మునులు యక్షులు అందరూ తలొకదిక్కుగా పారిపోయారు.

ఇంతలో బ్రహ్మదేవుడు శివుని వద్దకు వచ్చి పరమశివా! నీకు ఈ యాగములో హవిర్భాగము కల్పిస్తాము. శాంతించు! అని వేడుకున్నాడు. ఆ మాటలతో శివుడు శాంతించాడు. అప్పుడు బ్రహ్మదేవుడు శివునితో ఇలా అన్నాడు. ౯పరమశివా! నీ నుదుటి నుండి పుట్టిన చెమట నుండి ఒక పురుషుడు ఉద్భవించాడు. అతడు జ్వరం అనే పేరుతో ప్రసిద్ధి పొందుతాడు. జీవులం దరినీ ఆవహిస్తాడు. కాని జ్వరము ఏక రూపంలో ఉంటే ఆ జ్వర తీవ్రతకు ప్రజలు తట్టుకోలేరు కాబట్టి ఆ జ్వరమును వివిధ రూపములతో ఉండేట్టు వరం ప్రసాదించు. అని అన్నాడు బ్రహ్మ. అప్పుడు శివుడు ఆ జ్వరాన్ని ఇలా విభజించాడు. ఏనుగుకు తలనొప్పిగా, పాముకు కుబుసంగా, గోవులకు పాదాల నొప్పిగా, లేళ్లకు తమ రూపము తాము చూచుకోడానికి నిరోధంగా, గుర్రములకు పార్శ్వపు నొప్పిగా, నెమళ్లకు ఈకలు ఊడిపోవడం ద్వారా, కోకిలకు కళ్ల వ్యాధిగానూ, చిలుకలకు ఎక్కిళ్లుగానూ, మేకలకు కంగారుతనంగా, పులులకు అలసటగా, మనుష్యులకు చావు పుట్టుకలప్పుడు వచ్చే దుఃఖంగా విభజిస్తున్నాను. అని అన్నాడు శివుడు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. ౯పితామహా! శాస్త్ర తత్త్వము తెలియని వాడికి అన్నీ అనుమానాలే వస్తాయి. పరమార్థము ఇలా ఉంటుంది అని వాడికి తెలియదు. మరి అలాంటి వాడు ఎలాంటి కర్మలను ఆచరిస్తాడు. అని అడిగాడు. ధర్మరాజా! అలాంటి వాడికి గురుపూజ, వృద్ధులకు సేవచెయ్యడం,

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

వేదములను, శాస్త్రములను వినడం, అవశ్యము చేయవలసిన పనులు. ఈ విషయాన్నే పూర్వము నారదుడు గాలవుడికి వివరించాడు. ఒకసారి గాలవుడు నారదముని దగ్గరక పోయి మునీంద్రా! నేను చాలా శాస్త్రములు చదివాను. ఎన్నోవిషయములు చర్చించాను. కాని నా మనసులో ఏదో కొరత గా ఉంది. నాకు సంపూర్ణమైన జ్ఞానమును ప్రసాదించండి. అని అడిగాడు. నారదుడు ఇలా చెప్పాడు. కాముందు మానవుడు బ్రహ్మచర్య,గృహస్థు, వానప్రస్థ, సన్యాసాశ్రముల గురించి క్షుణ్ణంగా తెలుసుకోవాలి. తరువాత పాపము చేయడానికి ఆస్కారమున్న అన్ని కర్మలను విడిచిపెట్టాలి. ఎల్లప్పుడూ పుణ్యకర్మాచరణం చెయ్యాలి. పరిశుద్ధ మనస్సుతో ఉండాలి. ఎప్పుడూ సజ్జన సాంగత్యంలో గడపాలి. సమస్త జీవులను దయతో చూడాలి. ఎల్లప్పుడూ మధురంగా సౌమ్యంగా మాట్లాడాలి. దేవతలను, పితృదేవతలను యధా విధిగా పూజించాలి. అహంకారము వదిలిపెట్టాలి. ఎవరినీ ఏ వస్తువు కొరకూ యాచించకూడదు. విషయ వాంఛలకు దూరంగా ఉండాలి. ఇంద్రియ నిగ్రహం పాటించాలి. ఇతరులను నిందించడం, తనను తాను పొగుడుకోడం మానాలి. సోమరిపోతుగానూ, గర్విష్టిగానూ, అధిక ప్రసంగం చేసేవాడుగానూ, ఇతరుల పట్ల మాత్సర్యంతో మెలగేవాడుగానూ, ఎప్పుడూ కోపంగా ఉండేవాడు గానూ, ఉండకూడదు. ఎల్లప్పుడూ అతిధులను సత్కరిస్తూ ఉండాలి. ఎక్కడైతే వేదాధ్యయనము, వేదాంగముల చర్చలు, యజ్ఞయాగములు, బ్రాహ్మణ సన్మానము జరుగుతూ ఉంటుందో అటువంటి ప్రదేశములోనే నివసించాలి. మనుజుడు ఈ ప్రకారంగా ఋజువర్తనుడైతే అతనిలో ఉన్న అన్ని దోషములు నివారింపబడతాయి. అతనికి జ్ఞానోదయమవుతుంది. అని నారదుడు గాలవుడికి చెప్పాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. పితామహా! కాలము అవిచ్ఛిన్నము కదా. నా బోటి వాడు ఈ కాలపాశమును ఎలా ఛేదించగలడు. అని అడిగాడు.

ధర్మ నందనా! ఇదే విషయమును పూర్వము సగరుడు అనే మహారాజు అరిష్టనేమి అనే మునిని అడిగాడు. ఆముని చెప్పిన మాటలను నేను నీకు చెబుతాను. మానవుడు ఎల్లప్పుడూ భార్యా బిడ్డలూ, ధనము, ధాన్యము, పశువులు, వీటి వ్యామోహంలో పడి అతని మనస్సు ఎల్లప్పుడూ వ్యాకులమై ఉంటుంది. అటువంటి వాడికి మోక్ష మార్గము దుర్లభము. వయసులో ఉన్నప్పుడు అనుభవించినా, కనీసం వృద్ధులైన తరువాత, వృద్ధురాలైన భార్యను వదిలిపెట్టి ఏకాంత ప్రదేశమునకు పోవాలి. అటువంటి వాడికి కొడుకులు ఉన్నారా లేరా అన్నది ముఖ్యం కాదు. ఒకవేళ కొడుకులు ఉన్నా వాళ్లను విడిచి పెట్టి వెళ్లాలి. అప్పుడే అతనికి శాంతి వైరాగ్యము కలుగుతాయి. కాని ఈ సంసార లంపటంలో మునిగిన వాడు అయ్యో నేను లేకపోతే వీళ్లు ఏమయి పోతారు? ఎలా బతుకుతారు? అని వాళ్లకు సేవలు చేస్తూ చస్తాడు. అప్పుడు ఆ బంధువులు, పుత్రులు ఇతనిని ఆదు కొనరు. ఈ విషయాన్ని గ్రహించి ముందే వైరాగ్యము అలవర్చుకోవాలి. పోనీ బంధువులకు, పుత్రులకు జీవితాంతం సేవచేసినా, కడకు వాళ్లు ఇతనికి ముక్తిని

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ప్రసాదిస్తారా అంటే అదీ లేదు. కాబట్టి ఈ సంసారము నుండి తొందరగా బయటపడటం ఉత్తమం. ప్రతిరోజూ మన కళ్లముందే ఎంతో మంది పుడుతున్నారు. చస్తున్నారు.

పుట్టేవాడు ఏదీ తీసుకురావడం లేదు. చచ్చేవాడు ఏదీ పట్టుకుపోవడం లేదు. దీనిని జాగ్రత్తగా గమనిస్తే ఏదీ శాశ్వతం కాదని అనుభవంలోకి వస్తుంది. అప్పుడు అతడు ముక్తిమార్గంలో పయనిస్తాడు. అలాకాక ఈ సంసార లంపటంలో కొట్టుమిట్టాడేవాడు ఎన్నటికీ ముక్తిమార్గం చేరుకోలేడు. మనుష్యుడు ముందు ఈ ద్వంద్వముల నుండి బయటపడాలి. మృష్టాన్నమును-- పచ్చడి మెతుకులను, కటిక నేలను-- మృదువైన పట్టు పరుపులను, జింక చర్మమును -- చీని చీనాంబరములను, సమదృష్టితో చూడాలి. అటువంటివాడికి ముక్తి సునాయాసంగా లభిస్తుంది. ఎంతోమంది చక్రవర్తులు ఈ భూమండలమును పరిపాలించారు. కాని వారందరూ కాలగర్భంలో కలిసిపోయారు. తమలో పూచిక పుల్లకూడా తీసుకొని పోలేదు. ఈ విషయమును గ్రహించిన సాధకుడు మోక్షమును పొందగలడు. ఈ ప్రపంచంలో ధనము సంపాదించడం చాలా కష్టము. కాని దుఃఖములు మాత్రం అవలీలగా మానవుని చుట్టుకుంటాయి. ఈ విషయం తెలిసిన వాడు మరలా ఈ జనన మరణ ఉచ్చులో పడక మోక్షము కోసం ప్రయత్నిస్తాడు. కాబట్టి మహారాజా! నీవు గృహస్థాశ్రమములో ఉన్నా అంటీ ముట్టనట్టు గా ఉండు. ఎక్కువగా మమతలకు మమకారాలకు లోను కాకు. నీవు మహారాజువు అని అహంకరించకు. ప్రజాపాలన నీ ధర్మం అని పాలించు. అప్పుడు నీకు మోక్షము సిద్ధిస్తుంది. అని అరిష్టనేమి సగరునికి మోక్షమార్గమును బోధించాడు. నీ "ధర్మజా! నీ ప్రశ్నకు సమాధానం లభించింది కదా! అన్నాడు భీష్ముడు. "పితామహా! దానవులు ధర్మ ద్వేషులు కదా. మరి వారికి శుక్రాచార్యుడు మంత్రిగా ఎలా ఉన్నాడు. మరి ఆ శుక్రునకు శుక్రుడు అనే పేరు ఎలా వచ్చింది? అని అడిగాడు.

"ధర్మ నందనా! శుక్రుని అసలు పేరు భార్గవుడు. భార్గవునికి యోగ బలము ఎక్కువ. భార్గవుడు ధనమునకు అధిపతి అయిన కుబేరుని మోసం చేసి అతని సంపదలను అన్నీ అపహరించాడు. కుబేరుడు ఈ విషయమును ఈశ్వరుడితో మొరబెట్టు కున్నాడు. ఈ విషయం వినగానే ఈశ్వరుడికి కోపం మిన్ను ముట్టింది. అతని కళ్లలోనుండి అగ్ని కణాలు రాలాయి. తన త్రిశూ లమును పైకెత్తి ఎక్కడా! ఎక్కడ ఆ భార్గవుడు? అని హుంకరించాడు. ఇది తెలిసిన భార్గవుడు పరుగెత్తిపోయి ఒక పొదలో దాక్కున్నాడు. కాని శివుడు అతడిని పట్టుకున్నాడు. ఒక్క ఉదుటున భార్గవుని మింగేసాడు. శివుడు తాను మింగిన భార్గవుడు బయటకు పోకుండా తన శరీర ద్వారములు అన్నీ మూసేసాడు. కాని తన పురుషాంగ ద్వారము మాత్రం తెరిచి ఉంచాడు. ఈ మార్గంలో బయటకు రమ్మని భార్గవునికి సూచన ఇచ్చినట్టయింది. భార్గవుడు శివుని పురుషాంగ ద్వారా బయటకు వచ్చాడు. ఇంకా శివుని కోపం చల్లారలేదు. అప్పుడు పార్వతి శివునితో ఇలా అంది. =పరమ శివా! ఈ భార్గవుడు నీ కడుపునుండి బయటకు వచ్చాడు. అందుకని మనకు పుత్రుని తో సమానము.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

పుత్రుని మీద కాఠిన్యము తగునా! కాబట్టి తో అతని మీద దయచూపండి. అని చెప్పింది పార్వతి. శివుడు శాంతించాడు. శివుని పురుషాంగము ద్వారా శుక్రము వలె బయటకు రావడం వల్ల భార్గవునకు శుక్రుడు అనే పేరు సార్ధకమయింది. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు.

పితామహా! మీరు ఎన్ని విషయములు చెప్పినా నాకు ఇంకా ఇంకా వినవలెనని కుతూహలముగా ఉన్నది. కాని అడగడానికి సందేహములు లేవు. మీరే నాకు మంచి మంచి ధర్మములు ఉపదేశించండి.ఁ అని అడిగాడు. అప్పుడు భీష్ముడు ధర్మరాజుకు పరాశర గీతను చెప్పాడు. ధర్మ నందనా! పూర్వము జనకమహారాజు కోరిక మేరకు పరాశర ముని ఈ ప్రకారంగా ధర్మబోధ చేసాడు. మానవుడు ఇహలోక సౌఖ్యములు, పరలోక సౌఖ్యములు, ధర్మకార్యములే అని తలంచి, చిన్న విత్తనము ద్వారా ఫలమును పొందినట్లు, ధర్మాచరణము వలన సుఖములు పొందవలెను. మంచి పనులుచేస్తే సుఖం కలుగుతుంది. చెడ్డ పనులు చేస్తే దుఃఖం కలుగుతుంది. సుఖదుఃఖములు మానవుని వదలవు. వస్తూ పోతూ ఉంటాయి. మానవుడు తన వాక్కుతో గానీ, మనస్సుతో గానీ, దృష్టితో గానీ, శరీరావయవములతో గానీ, అన్యాయము అధర్మము చేయం కుండా ఉంటే, వాడికి సత్పథ నిరతి కలుగుతుంది. సత్పథమనగా సత్యము, మనో నిగ్రహము, ఇంద్రియనిగ్రహము, అహింస. వీటిని మంచి మార్గములు అంటారు. కోరికలు రథం లాంటికి. ఇంద్రియాలు ఆ రధానికి కట్టిన గుర్రాల వంటివి. అటూ ఇటూ పరుగెడుతూ ఉంటాయి. తెలివి అనే పగ్గాలతో ఆ గుర్రాలను అదుపుచెయ్యాలి. అప్పుడు కోరికల రథం సన్మార్గంలో నడుస్తుంది. మానవునికి భగవంతుడు పూర్ణాయుష్షు నిచ్చాడు.

కాని మానవుడు ఆ జీవితాన్ని అనేక రకములైన అకృత్యాలు చేసి, మట్టి పాలు చేసుకుంటున్నాడు. అకాల మరణం పొందుతున్నాడు. అలా కాకుండా జీవితాంతం మంచి పనులు చేస్తూ సుఖమయం చేసుకోవచ్చు కదా! అక్రమాలు, అధర్మాలు, అవినీతి, ఆచరించినందువలన తత్కాలికంగా సుఖము, లాభము కలుగుతాయి. కాని ఆ సుఖములు అశాశ్వతములు. ఆ సుఖముల వెంట దుఃఖములు పొంచి ఉంటాయి. కాటేస్తాయి. కాబట్టి ధర్మకార్యాచరణ ఉత్తమమైనది. విష్ణువును స్తుతించడం, తపస్సు చేయడం, ధర్మము ప్రకారం నడుచు కోవడం ఇవి మనస్సుకు జ్ఞానాన్ని శాంతిని కలుగ చేస్తాయి. ఎలాంటి దుర్మార్గుడైనా పైన చెప్పిన వాటిని చేస్తే అతను సన్మార్గుడ వుతాడు. ఇంటిలో అగ్నిహోత్రము ఉంచుకున్న వాడిని పుణ్య పురుషుడు అంటుంది వేదము. ఎందుకంటే, తల్లి, తండ్రి, గురువు, మంచి మార్గము, బలము, బుద్ధి ఇవన్నీ అగ్ని స్వరూపాలే. సాధుజనుల సాంగత్యంతో ఎలాంటి దుర్మార్గుడైన సన్మార్గుడుగా మారతాడు. శూద్రులు కూడా బ్రాహ్మణుల సేవజేసి ఇహలోక సుఖములు, పరలోక సుఖములు పొందుతున్నారు కదా! ఈ మానవ జీవితము అనిత్యము. శాశ్వతము కాదు. ఈ సత్యమును మానవులందరూ తెలుసుకొని సుఖములు సంభవించినప్పుడు కానీ, దుఃఖములు సంభవించి నప్పుడు కానీ, ధర్మము తప్పకుండా

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ప్రవర్తించాలి. ఇది ఏ జాతి వారికైనా అనుసరణీయము. ఎక్కువ ఫలము వస్తుందని తక్కువ పాపకార్యము కూడా చెయ్యవద్దు. తక్కువ ఫలం వస్తుందని ఎక్కువ పుణ్య కార్యమును మానవద్దు. దానివలన ఇహ పర సుఖములు కలుగుతాయి.

ప్రతి వాడూ స్వధర్మమును పాటించాలి. స్వధర్మము పాటించకుండా, ఇతరత్రా ఎన్ని ధర్మకార్యములు చేసినా, అతడు అధర్మపరుడే. యజ్ఞములు చెయ్యని విప్రుడు, ప్రజలను రక్షించని క్షత్రియుడు, ధర్మమార్గంలో ధనము ఆర్జించని వైశ్యుడు, విప్రుల సేవచేయని శూద్రుడు, ఎన్ని ధర్మ కార్యములు చేసినా, వారు అధర్మపరులే. ధర్మంగా సంపాదించిన ధనము నాలుగవ వంతైనా అది ఎక్కువ ఫలితాన్ని ఇస్తుంది. అన్యాయార్జితమైన ఆస్తి, ధనము కోటి రెట్లు ఉన్నా అది నిష్ఫలమే అని పెద్దలు చెబుతారు. బ్రాహ్మణుడు పేదరికము చేత తన వృత్తిధర్మములు చేయలేక పోతే, అతను క్షత్రియ ధర్మము, వైశ్య ధర్మమును ఆచరించవచ్చును. కాని సేవకా వృత్తి అయిన శూద్రధర్మమును ఆచరిస్తే నరకానికి పోతాడు. ఇంక వైశ్యుడు ఎంతటి కష్టములలోనైన మద్యము, మాంసము సేవిస్తే నరకానికి పోతాడు. శూద్రునకు తన జీవనాధారము నశించిపోయినపుడు, వైశ్యధర్మములైన, పశుపోషణ, వ్యవసాయము చేసి జీవించవచ్చును.

ఓ జనక మహారాజా! పూర్వము రాక్షసులు మానవులు చేయుచున్న ధర్మకార్యములు సహించలేక, రాక్షసులు మానవులను ఆవహించారు. దానితో మానవులు అధర్మ వర్తనులైనారు. మానవులలో గర్వము, రోషము ప్రవేశించింది. వేదాధ్యయనము, యజ్ఞ యాగములు చేయడం మానివేసారు. అది చూచి దేవతలు చింతించారు. శివుని వద్దకు పోయి మొరపెట్టుకున్నారు. శివుడు దేవతల మొరను ఆలకించి తన త్రిశూలమును పంపాడు. ఆ త్రిశూలము మానవులలోని రాక్షసత్వమును అణచి వేసింది. ఆ ప్రకారంగా శివుడు ప్రజారక్షణ చేసాడు. అప్పటి నుండి వేదాధ్యయనము, యజ్ఞ యాగములు యధావిధిగా కొనసాగాయి. కాబట్టి జనకమహారాజా! నీవు కూడా ప్రజలలో ఉన్న రాక్షసత్వమును అణచివేసి వారిలో ధర్మనిరతిని పెంపొందించు. ఇంక తపస్సు దాని మహిమను గురించి చెబుతాను విను. పూర్వము విద్యాధరులు, ముని పుంగవులు, దేవతా గణములు తపస్సు చేయడం వలననే ఎక్కువ విభవమును పొందారు. బ్రహ్మదేవుడు కూడా తపస్సు చేతనే సమస్త లోకములను సృష్టించాడు. పూర్వ కాలంలో రాజులుకూడా తపస్సు చేయడం వలననే కీర్తి గడించారు. మనకు సుఖాన్ని కలిగించే గంధము, సుగంధ లేపనములు, పట్టుపరుపులు, తపస్సు వలననే మనకు సమకూరాయి. మానవుడు సంసారజీవితంలో పడిపోయి భార్యా, బిడ్డలు, డబ్బు, ఆస్తి, భోగములు వీటితో విసిగి పోయినపుడు, అతనికి నిర్మలమైన మనస్సుతో చేసే తపస్సు ఉపశాంతి కలిగిస్తుంది. మనిషికి లోభము దుఃఖమును, సంతోషము సుఖాన్ని కలిగిస్తాయి. కాని ఈ సుఖ దుఃఖాలు కూడా తపస్సు చెయ్యక పోవడం వల్లనే సంభవిస్తాయి. అలాగే సుఖము కలిగినప్పుడు మదించడం, దుఃఖము కలిగినప్పుడు విషాదంతో కుంగిపోవడం సాధారణంగా మానవులకు

అమరనాథ్ అమర్

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

కలిగే లక్షణం. తపస్సు చేసిన వాడు సుఖదుఃఖములను సమానంగా అనుభవిస్తాడు. మానవుడు తపస్సు చేసి సిద్ధి పొందితే పురుషార్ధములు అయిన ధర్మార్ధకామమోక్షములు లభిస్తాయి. అని పరాశరుడు జనకునికి బోధించాడు. అప్పుడు జనకుడు పరాశరునితో ఇలా అన్నాడు. ఓ మహర్షి! బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ,వైశ్య,శూద్రులు అని మానవులను వారి వారి గుణ కర్మలను బట్టి నాలుగు వర్ణములుగా విభజించారు కదా. మరి వారిలో వారికి హెచ్చు తగ్గులు కల్పించడం ఎందుకు? తరువాత, తండ్రి తానే పుత్రుడుగా జన్మిస్తాడు అని అంటారు కదా! అది ఎలాగ! వివరించండి. అని అడిగాడు. ఈ ప్రశ్నలకు పరాశరుడు ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు. ౯జనక మహారాజా! నాలుగు వర్ణముల వారు బ్రహ్మ యొక్క ముఖము, బాహువులు, తొడలు పాదముల నుండి పుట్టారు. అందుకని వారుపుట్టిన ప్రదేశమును బట్టి వారిలో తర తమ బేధములు ఏర్పడ్డాయి. తండ్రి ఏ భావంతో తన వీర్యమును భార్యలో నిక్షిప్తం చేస్తాడో, అలాంటి భావాలు, లక్షణముల తోనే కుమారుడు జన్మిస్తాడు. ఋష్యశ్రుంగుడు మొదలగు వారు అలా జన్మించిన వారే కదా!

అప్పుడు జనకుడు పరాశరుని ఇలా అడిగాడు. ఓ మహర్షి! మీరు నాలుగు వర్ణములలో, వారు పుట్టిన ప్రదేశమును బట్టి తర తమ బేధములు ఏర్పడ్డాయి అని అన్నారు. కాని వారి ధర్మాలు, గుణాలు గురించి వివరించండి. అని అడిగాడు జనకుడు. పరాశరుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

౯దానం పుచ్చుకోవడం, యజ్ఞములుచెయ్యడం, ఇతరులకు వేద విద్య బోధించడం, బ్రాహ్మణులకు విధింప బడ్డ విశేష ధర్మములు. ప్రజారక్షణ క్షత్రియునికి విధించబడ్డ విశేష ధర్మము. పశు పోషణ, వ్యవసాయము, వ్యాపారము, ధనార్జన, వైశ్యునికి విధించబడ్డ విశేష ధర్మము. శూద్రులకు సేవా వృత్తి వారికి విధించబడ్డ విశేషధర్మము. కాని అన్ని వర్ణముల వారికి కొన్ని సాధారణ ధర్మాలు ఉన్నాయి. అవి--సత్యమునే పలకడం, శుచిగా ఉండటం, అహింసా మార్గంలో నడవడం, ఇతరుల పట్ల అసూయ ద్వేషములు లేకుండా ఉండటం, పితరులకు శ్రాద్ధ కర్మలు, అతిధులకు సత్కారములు చెయ్యడం. తాను వివాహం చేసుకున్న భార్యతోనే సంపర్కం చెయ్యడం-- ఇవీ సాధారణ ధర్మములు. వారి వారికి విధించిన విశేష ధర్మములను నిర్వర్తిస్తూ, సాధారణ ధర్మములను పాటిస్తూ జీవనం గడిపే వారికి ఈ లోకంలోనూ పరలోకంలోనూ సుఖం లభిస్తుంది. తన విశేష ధర్మమును విడిచి అన్యధర్మమును చేపట్టిన వాడికి పాపం వస్తుంది. ఇంక హింస, అహింస,అహింసాకరమైన పనులు గురించి వివరిస్తాను. మానవునికి శమము, దమము ముఖ్యము. అవి లేని వారికి హింస కలుగుతుంది. అహింసతో మానవునికి శమము (మనో నిగ్రహము), దమము(ఇంద్రియ నిగ్రహము) సంప్రాప్తిస్తాయి. కాని క్షత్రియులు యుద్ధములో జయం పొందాలంటే హింస చెయ్యడం తప్పనిసరి. కాబట్టి అందుకు పరిహరణ స్థానములు కూడా చెప్తాను విను. యుద్ధ రంగములో శత్రువు కిందపడిపోయినా, పారిపోతున్నా, శత్రువు చేతిలో కత్తి కిందపడినా, రధమునుండి

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

కానీ, గుర్రము పైనుండి కాని కిందపడిపోయినప్పుడు, అతనిని చంపకూడదు.

కాని మానవుడు ఎన్నిపుణ్య కార్యములు చేసినా అవి అహింసతో సాటి రావు. న్యాయ మార్గంలో, అహింసాయుతంగా చేయబడే యుద్ధంలో చనిపోయిన వానికి మోక్షము లభిస్తుంది. యుద్ధములో వీరుడు తనతో సమానమైన బలము, ఆయుధములు కల వీరుని కానీ, తన కన్నా బలవంతు డైన వీరుని కానీ చంపినప్పుడు అతను పుణ్యలోకములకు పోతాడు. తన శరీరము పంచభూతములు, పంచేంద్రియములు, సత్త్వ, రజస్తమో గుణములతో తయారైంది అని తెలిస్తే ఎవరైనా అధర్మ కార్యములు చెయ్య గలడా! పుట్టినవాడు చావక తప్పదు. జీవిత కాలములో మానవుడు అనుభవించే సుఖములు కూడా అనిత్యములు. అనిత్యమైన ఈ శరీరం కోసం మానవుడు అధర్మానికి ఒడిగడతాడా! సజ్జనుడు ధర్మాత్ముడు ఐన వాడు ఉత్తరాయణంలో యుద్ధము మొదలైన పుణ్యకార్యమువలన మరణం పొందుతాడు. దుర్జనుడు దక్షిణాయనములో ఆత్మహత్య, విషప్రయోగము, ఉరివేసుకోవడం, నీళ్లలో దూకడం మొదలగు కారణాల వల్ల చస్తాడు. మానవులకు తన అజ్ఞానమే తనకు బద్ధవిరోధి. మానవుడు తన అజ్ఞానము వల్లనే అకృత్యాలకు, అధర్మాలకు పాల్పడి నశించిపోతాడు. ఏ కులంలో జన్మించినా, అన్ని జన్మలకంటే మానవజన్మ ఉత్తమమైనది. ఎందుకంటే మానవజన్మలోనే సుగతి పొందడానికి అవకాశం ఉంది. మానవుడు దానధర్మాలు చేసినా, పుణ్యతీర్థములలో స్నానమాచరించినా, అతిధి పూజలు చేసినా, అవి అన్నీ ఫలాపేక్ష లేకుండా చెయ్యాలి. అప్పుడే అతడు శాశ్వత సౌఖ్యము పొందుతాడు. అని పలికాడు పరాశరుడు. అప్పుడు జనకుడు ఇలా అడిగాడు.

ఓ మహాత్మా! ఏ పని చేస్తే మేలు కలుగుతుంది? పరమ గతి అంటే ఏమిటి? ఏ పని చేస్తే అది నాశనం లేకుండా ఉంటుంది? అని అడిగాడు. పరాశరుడు ఇలా చెప్పాడు. ' జనక మహారాజా! విషయ వాంఛలకు లోను కాకుండా ఉండటం అన్నింటి కంటే మేలైనది. మంచి జ్ఞానమును సంపాదించడమే పరమ గతి. అన్ని కర్మలలోకి తపస్సు నాశనము లేనిది. తెలివి కలవాడు ప్రాపంచిక విషయము లను పట్టించుకోడు. తటస్థంగా ఉంటాడు. ప్రతిరోజూ ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో మునిగి తేలుతున్నా, తామరాకు మీది నీటిబొట్టు లాగా అసంగంగా ఉంటాడు. విజ్ఞానము కలిగినందుకు అదే ఫలితము. కాని మూఢుల చిత్తములందు ఈ విషయముల మీద ఆసక్తి అత్యంత గాఢంగా ఉంటుంది. ఎలాగంటే లక్క. ఎలాగైతే కర్ర మొదలగు వాటికి ఎలా గాఢంగా అతుక్కుపోతుందో అలా మూఢుడు విషయవాంఛలకు గాఢంగా అతుక్కు పోయి, వాటిలోనే మునిగి తేలుతుంటాడు. సూర్య కిరణాలు పడగానే సూర్యకాంత శిల ఆ కిరణాలను ప్రతిఫలి స్తుంది. అలాగే లోకంలోజరిగే మంచి విషయాలకు మంచి మనసు స్పంది స్తుంది. మనస్సులో సదా పరమాత్మను ధ్యానిస్తే, అదే భావన మనస్సులో నిరంతరం ఉండిపోతుంది. అరటి చెట్టు బెరడు ఎలా నిస్సారంగా ఉంటుందో అలాగే ఈ సంసారం కూడా సారము లేనిది. అది గ్రహించిన జ్ఞాని జనన

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

జనన మరణములనుండి విముక్తిని పొందుతాడు. మానవుడు పుట్టినది మొదలు చచ్చేదాకా ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతూ తన ఆత్మ సముద్ధరణను మరచిపోతాడు.

గుడ్డివాడు అలవాటు ప్రకారము తన ఇంట్లో తాను అనాయాసంగా తిరుగుతూ ఉంటాడు. అలాగే మూఢుడైన వాడు ఈ సంసారంలో అటూ ఇటూ అంధుని వలే తిరుగుతూనే ఉంటాడు కానీ బయట పడడానికి ప్రయత్నించడు. తామర తూడును బయటకు తీసి దానిని మంచి నీటితో కడిగితే దానిని అంటుకున్న బురద వదిలిపోతుంది. అలాగే నిర్మల జ్ఞానంతో కడిగితే, సంసారము అనే బురద వదిలిపోతుంది. మానవుడు తన జీవి తాంతం కడుపు నింపుకోడానికి, కామవాంఛలు తీర్చుకోడానికే తన జీవితాన్ని వృధా చేసుకుంటాడు కానీ ఎలుకను పట్టి తినడానికి పిల్లి పొంచి ఉన్నట్టు, తన ప్రాణములను హరించడానికి మృత్యువు పొంచి ఉంది అనే విషయం పట్టించుకోడు. బరువు ఎక్కువైతే పడవ సముద్రం దాటలేదు. అలాగే కామవాంఛలు ఎక్కువైతే, బతుకు పడవ బరువెక్కి, సంసార సాగరం దాటలేదు. ధన వాంఛల వల్లా, కామవాంఛల వల్లా వచ్చే దుఃఖాలు, కష్టాలు ఎక్కువ, సుఖాలు చాలా తక్కువ. (దానికి సరియైన ఉదాహరణ: పారిశ్రామిక వేత్త సత్యం రామలింగరాజు (ధనాశ), నిత్యానంద స్వామి (కామ వాంఛ)). కాబట్టి ధనము మీద ఆశ, కామ వాంఛలు తీర్చుకోవాలనే కోరికలు తగ్గించుకుంటే చాలా మంచిది. మానవుడు ఎంత సేపూ తన భార్య, తన అన్నదమ్ములు, తన కుమారులు వాళ్ల కోసమే శ్రమపడుతూ ఉంటాడు. కాని వారు మాత్రం తమ తమ పనులలో మునిగిపోయి వార్ధక్యంలో ఇతనిని గురించి పట్టించుకోరు. ఆ సమయంలో తనను తాను రక్షించుకోడానికి ఉపకరించేది తాను సముపార్జించిన జ్ఞానము ఒక్కటే అని ప్రతి మానవుడూ తెలుసుకోవాలి. మబ్బులు పట్టినప్పుడు సూర్యకాంతి కనపడదు కానీ, సూర్యకాంతి సూర్యుని వదిలిపెట్టదు. అలాగే అందరినీ సమానంగా చూడాలి అనే బేధ భావం లేని మనుజునకు తాను సంపాదించుకున్న జ్ఞానము అతనిని ఎప్పుడూ వదిలిపెట్టదు. ఈ ప్రకారంగా అనేకవిధములుగా పరాశరుడు జనకునకు జ్ఞానబోధ చేసాడు. ఆ బోధనలు విని జనకుడు ఎంతో సంతోషించాడు.? అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో చెప్పాడు. కాని ధర్మరాజుకు ఇంకా సందేహములు తీరలేదు. పితామహా! మీరు దమము, సత్యము, క్షమ గొప్ప గుణములు అని కీర్తిస్తుంటారు కదా! అవి అంత గొప్పవా! అని సందేహము వెలిబుచ్చాడు ధర్మరాజు. ధర్మనందనా! నీకు హంస గీతను చెబుతాను. అదే నీ సందేహము తీరుస్తుంది.ౕ అని హంసగీతను చెప్పసాగాడు భీష్ముడు. ధర్మరాజా! ఒక సారి బ్రహ్మ దేవుడు హంస రూపంతో ఒక కొలనులో క్రీడిస్తున్నాడు. అప్పుడు కొంతమంది సాధ్యులు ఆ హంసను చూచారు. హంస రాజమా! మేమే సాధ్యులు అనే దేవతలము. నీకు అన్ని విద్యలు తెలుసు అని అనుకుంటున్నాము. మాకు కొన్ని సందేహాలు ఉన్నాయి. వాటికి సమాధానాలు తెలపండి.

అన్నింటి లోకి ఉత్తమమైనది ఏది? చిత్తము ఎల్లప్పుడూ దేనిలో లీనమై ఉంటుంది? పురుషుడు దేని వలన ఈ కర్మ బంధములనుండి మోక్షము

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

పొందుతాడు? అని అడిగారు. అప్పుడు హంస రూపములో ఉన్న బ్రహ్మ ఇలా చెప్పసాగాడు. క్షమ, ఇంద్రియ నిగ్రహము, సత్యము పలకడం, అత్యంత మహిమ కలవి అని చెబుతారు. సమస్త ధర్మములలో కల్లా అవి కీర్తింపదగినవి. ఇతరులను బాధ పెట్టేవి, అవినీతి కరమైనవి, ధర్మకార్యములకు పనికిరానివి, ఇతరులకు నిష్ఠురంగా ఉండేవి అగు మాటలు సత్యములు అనిపించుకోవు. సజ్జనుడు అలాంటి మాటలు చెప్పడు. ఇతరులు తనను అవమానించినను, నిందించినను, మారు పలక కుండా ఓర్పుతో శాంతంతో ఉండే మానవుడు, ఎదుటి వారు ముందు చేసిన పుణ్యకార్యములు తాను పొందుతాడు. నాకు ఎవరు కీడు చేసినా నేను మరలా వారికి కీడు చెయ్యను. వారికి మంచి చేస్తాను. నన్ను ఎవరైనా కొట్టినా నేను చిరునవ్వుతో వెనకడుగు వేస్తాను కాని వారిని తిప్పి కొట్టను. నా మనసులో ఎప్పుడూ కోపమునకు చోటు ఇవ్వను. వేదముల సారము సత్యము. సత్యము యొక్క సారము ఇంద్రియ నిగ్రహము. ఇంద్రియ నిగ్రహ యొక్క సారము మోక్షము. కాబట్టి సత్యము పలికేవారికి మోక్ష ప్రాప్తికలుగుతుంది. ఇంద్రియ నిగ్రహంతో ఐదు జ్ఞానేంద్రి యములను, ఐదు కర్మేంద్రియములను అదుపులో పెట్టుకుంటాడో, అతడు సర్వధర్మములను పాటించి నట్టే. ఈ మాదిరి ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటిస్తే చేసిన పాపాలు అన్నీ నశిస్తాయి. పాపాలు నశిస్తే ఆత్మ నిర్మలమవు తుంది. అదే మోక్ష ప్రాప్తి.

ఎవడైతే తన మనస్సునూ, మాటనూ అదుపులో పెట్టుకుంటాడో, అతనికి వేదములు, తపస్సు, త్యాగములు కరతలామలకములు(చేతిలో ఉసిరిక కాయ లాంటివి) అని పెద్దలు చెబుతారు. పరులను నిందిస్తే, ఎవరినైతే నిందించాడో అతని పాపములు తనకు చుట్టుకుంటాయి. కాబట్టి ఒకరిని నిందించడం ఎందుకు. వాడి పాపములు మొయ్యడం ఎందుకు. కాబట్టి ఇతరులను నిందించడం తగదు. కోపము అన్ని విధాలా అనర్ధము. కోపిష్టివాడు చేసిన వ్రతములు, జపము, దేవతల అర్చన, శ్రాద్ధక్రియలు, తపస్సు, దానము, యజ్ఞములు, మొదలగు పుణ్యకార్యములు నిష్ఫలములైపోతాయి. మాట్లాడ కుండా మౌనంగా ఉండటం కన్నా, మంచి మాటలు మాట్లాడటం మేలు. అనగా సత్యమునే పలకడం, అందరికీ ప్రీతి కలిగేట్టు మాట్లాడటం మంచిది. వీరిని దేవతలు కూడా మెచ్చుకుంటారు. అని హంస రూపంలో ఉన్న బ్రహ్మ సాధ్యులకు వివరించాడు. అప్పుడు సాధ్యులు బ్రహ్మను ఇలా అడిగారు. ఓ హంస రాజమా! దేని వలన ఈ లోకము కప్పబడి ఉన్నది? దేని వలన దేహములో ఉన్న జీవుడు ప్రకాశించకుండా ఉన్నాడు? ఏ కారణం చేత మిత్రులు విడిచి పోతారు. దేనివలన మోక్షం సిద్ధిస్తుంది?. అని అడిగారు. హంస రూపంలో ఉన్న బ్రహ్మ ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. ఈ లోకమంతా అజ్ఞానము చేత కప్పబడి ఉన్నది. మాత్సర్యమునకు లోనైన జీవుడు ప్రకాశించడు. లోభిని అతని మిత్రులు వదిలి వెళ్లిపోతారు. ఎల్లప్పుడూ విషయ వాంఛలలో మునిగి తేలేవాడికి మోక్షం లభించదు. అని పలికింది హంస.

అప్పుడు సాధ్యులు హంసతో ఇలా అన్నారు. ఓ హంసరాజమా!

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

తనలో ' ఓ తాను రమించే వాడు ఎవరు? అందరికీ ప్రీతి కలిగించే వాడు ఎవరు? ఎవడు బలవంతుడు? కలహపు మార్గమునుండి ఎవడు దూరంగా తొలగి పోతాడు? అని అడిగారు. హంస రూపంలో ఉన్న బ్రహ్మ ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు. ప్రాజ్ఞుడు తనలో తాను రమిస్తుంటాడు. అటువంటి పాజ్ఞుడు అందరికీ ప్రీతి కలిగిస్తాడు. ప్రాజ్ఞుడే అందరి కంటే బలవంతుడు. ప్రాజ్ఞుడే ఎవరితోనూ కలహించడు.ఽ అని చెప్పాడు బ్రహ్మ. ఓ హంసరాజమా! విప్రుడైన వాడు దేని వలన దేవత్వము పొందు తాడు? దేని వలన సాధుత్వము పొందుతాడు? దేని వలన అతను దుర్జను డవుతాడు? దేని వలన మనిషిగా చరిస్తాడు? వివరించు అని అడిగారు. దానికి హంస రూపంలో ఉన్న బ్రహ్మ ఈ విధంగా సమాధానం ఇచ్చాడు. ఈ వేదాధ్యయనంతో విప్రుడు దేవసమానుడౌతాడు. తాను చేసే పుణ్య కార్యముల వలన అతను సాధువుగా మారతాడు. అతను చేసే దుర్మార్గపు పనుల వలన దుర్మార్గుడవుతాడు. శుచి శుభ్రత పాటించకుండా కేవలం విషయ వాంఛలకు లోనవుతూ, మరణానికి భయపడే విప్రుడు మానవునికిగా జీవిస్తాడు. అని చెప్పింది హంస. అలా చెప్పిన బ్రహ్మ తన నిజస్వరూపముతో సాధ్యులముందు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. వారిని దీవించి బ్రహ్మ లోకమునకు వెళ్లిపోయాడు.

ధర్మనందనా! ఈ హంస గీతి వల్ల నీ సందేహము తీరినదా! అని అడిగాడు. ఽ పితామహా! విన్నకొద్దీ నాకు సందేహాలు వస్తున్నాయి. నాకు సాంఖ్య యోగము, యోగశాస్త్రము వీటి స్వరూపము, బేధము తెలపండి. అని . అడిగాడు. ధర్మనందనా! సాంఖ్యులు, యోగులు తమ తమ మార్గములు మేలైనవి అని చెబుతారు. కానీ నాకు మాత్రం రెండూ ఒకటే అనిపిస్తున్నాయి. యోగులు ప్రత్యక్ష ప్రమాణాన్ని నిజము అని నమ్ముతారు. సాంఖ్యులు వేదములు, శాస్త్రములు మొదలగు వాటిలో చెప్పినవి ప్రమాణములు అని నమ్ముతారు. కాని ఇద్దరి లక్ష్యము ఒక్కటే. కేవలము శాస్త్రములలోనే వీటి రెండింటికీ బేధములు కనిపిస్తాయి. కాని ఆచరణలో రెండూ ఒకటే. సర్వభూతముల యందు ప్రేమగా ఉండటం, మంచి నియమాలను పాటించడం, శుచిగా ఉండటం రెండు మార్గములలో ఉన్నాయి కదా! అని అన్నాడు భీష్ముడు. = పితామహా! మీరు చెప్పిన ప్రకారము సాంఖ్యులకు, యోగులకు, భూతదయ, నియమ పాలన, శౌచము ఒకటే అయినప్పుడు శాస్త్రములు మాత్రము ఎందుకు వేరుగా ఉన్నాయి. వివరించండి. అని అడిగాడు ధర్మరాజు. ఽధర్మనందనా! యోగులు తమ యోగ బలంతో రాగము, మోహము, కాంక్ష, కోపము మొదలగు అవగుణములను తొలగించు కుని ఉన్నతస్థితి పొందుతారు. కాని యోగబలము లేని వారు ఈ రాగద్వేషములు, కామము, మోహము మొదలగు పాశములను ఛేదించలేక సంసార కూపంలోనే కొట్టుకుం టుంటారు. కాబట్టి యోగికి యోగబలము ముఖ్యము. బలహీనమైన వాడు ప్రవాహంలో పడితే ఆ ప్రవాహ వేగానికి కొట్టుకుపోతాడు. అలాగే యోగ బలము లేని యోగి విషయవాంఛలనే ప్రవాహంలో పడి కొట్టుకుపోతాడు. అలాగే మదించిన ఏనుగు అడ్డంగా పడుకంటే ప్రవాహ వేగం తగ్గిపోతుంది. అలాగే యోగబలము ఉన్న యోగి ఈ విషయ వాంఛలు అనే ప్రవాహ

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

వేగమును త గ్గించి చిత్తమును ముక్తి మార్గము వంక మళ్లించగలడు. అటువంటి యోగి దగ్గరకు మృత్యువు కూడా రావడానికి భయపడుతుంది. యోగి ఈ ప్రపంచంలో తన ఇష్టం వచ్చినట్టు సంచరిస్తాడు. కాని ఈ సంసారమనే వలలో చిక్కుకోడు. యోగి యోగములో నైపుణ్యం సాధించాలి. అప్పుడు అతడు మోక్షము అనే లక్ష్యాన్ని ఛేదించగలడు. తన ఆత్మను మోక్షమనే సౌధం పైన నిలుపగలడు. రధికునకు సారధి వలె, యోగధారణలో నిశ్చలుడైన యోగి ఆత్మను సరి అయిన మార్గములో నడిపించగలడు. మనిషి, తన శిరస్సు, నాభి,హృదయము, పొట్ట, చెవులు, పక్కలు--వీటి ద్వారా తన ఆత్మను సందర్శించవచ్చును. అని పలికాడు భీష్ముడు. అప్పుడు ధర్మరాజు పితామహా! యోగి ఎటువంటి ఆహారమును తిన కూడదు? ఎటువంటి ఆహారమును భుజించాలి? తెలపండి. అని అడిగాడు. ౬ధర్మనందనా! యోగి నూనెతో చేసిన పదార్ధములు తినరాదు. ఆకలి తీరేట్టు, మితంగా ఆహారము, జలము తీసుకోవాలి. అంతేకానీ రుచికరమైన పదార్ధములు పొట్టనిండుగా తినకూడదు. ఇంకా కామమును, క్రోధమును, నిద్రను, ఆశను, భయమును, వదిలిపెట్టాలి. నిర్జన ప్రదేశములో కూర్చొని, శ్వాస నిశ్వాసలను అదుపులో పెట్టుకొని తనలో తాను రమిస్తూ, ముక్తిని పొందాలి. ఇది అంత సులభం కాదు. అసిధారా వ్రతము. అనగా పదునైన కత్తి మీద నడవడం వంటిది. కాని ఎవరైతే ఈ యోగధారణా నియమమును చిత్తశుద్ధితో ఆచరిస్తాడో, అటువంటి యోగికి ఈ లోకంలో అసాధ్యమైనది లేదు. యోగసిద్ధి పొందిన యోగి దేనిమీదా ఆసక్తి చూపడు. అనాసక్తంగా ఉంటాడు. కాబట్టి అతడికి పుట్టగానే ఈ ప్రపంచంతో సంయోగమూ, చావుతో ఈ ప్రపంచాన్ని విడిచిపెట్టి పోతున్నానే అనే దీనత్వము ఉండవు. భోగాల వలన సుఖాలు, భోగం లేక పోవడం వలన దుఃఖము ఉండవు. నిశ్చలంగా ఉంటాడు. ధర్మనందనా! నేను నీకు యోగసిద్ధాంతం గురించి వివరించాను. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. = ఓ పితామహా! నీ దయ వలన యోగ శాస్త్రము గురించి విపులంగా తెలుసుకున్నాను. ఇంక నాకు సాంఖ్య శాస్త్రము గురించి చెప్పవలసింది. అని అడిగాడు. =ధర్మరాజా! పూర్వము కపిలుడు చెప్పిన సాంఖ్య శాస్త్రము గురించి నీకు వివరిస్తాను. మానవుడు ముందు జ్ఞానమును పెంపొందించు కోవాలి. తరువాత జాగ్రత్తగా ప్రపంచములోని విషయములను గ్రహించాలి. ఈ విషయములు ఒక్కొక్కరికీ ఒక్కోవిధంగా ఉంటాయి. పశువులు, పక్షులు, మానవులు, దేవతలు, గంధర్వులు, పితరులు, సిద్ధులు, గరుడులు, కిన్నరులు-- వీరందరూ భిన్నభిన్నంగా ప్రవర్తిస్తారు. వీరి గురించి తెలుసుకోవడం అవసరమా అని నీవు అనుకోవచ్చు. నీకు అన్నివిషయములు తెలిసి ఉంటే వాటి నుండి బయట పడటం తేలిక.

ధర్మనందనా! చెవికి శబ్దమూ, చర్మానికి స్పర్శ, కళ్లకు రూపము, నాలుకకు రుచి, ముక్కుకు వాసన, కడుపులో అగ్ని (జఠరాగ్ని), ఆకాశంలో వాయువు, అగ్నిలో జలము, జలములో భూమి, ఇంద్రుడులో చేతులు, వామనుడి యందు కాళ్లు, ధనంలో లోభము, తమోగుణంలో బుద్ధి, రజోగుణంలో తమోగుణము, సత్త్వగుణంలో తమోగుణము

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఇమిడి ఉన్నాయి. ఆ సత్త్వగుణము ఆత్మతో అనుసంధానమై ఉన్నది. ఆత్మ నారాయణుడు మహేశ్వరుడు అనే పరమాత్మలో లీనమై ఉన్నది. ఆ పరమాత్మ మోక్షాసక్తుడై ఉన్నాడు. ఆ మోక్షము మాత్రము దేనితోనూ సంబంధం లేకుండా ఉంది. సత్త్వ రజస్తమోగుణములకు ఆలవాలమైన ఈ ప్రకృతిలో 16 వికారములు ఉన్నాయి. (పంచభూతములు-5, ఇంద్రియములు, 10 మనస్సు-1, మొత్తం 16). మనలో ఉన్న ఆత్మకు ఆశ్రయము ఈ ప్రకృతి. ఆత్మ ఒక ప్రకాశ వంతమైన తేజోరూపము. ఆత్మ స్వయంగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. ఈ ఆత్మకు రెండు రూపములు ఉన్నాయి. ఒకటి ఇంద్రియముల ద్వారా ప్రపంచములోని విషయములను అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. రెండవది తటస్థంగా ఉంటూ అన్నీ సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటుంది. మనలో ఉన్న వాయువు ఒక్కటే కాని అది ఐదు రూపాలలో పనిచేస్తూ ఉంటుంది. అవే ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమాన వాయువులు. మానవుడు ఈ వాయువులను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి వాటిని నియంత్రించ గలిగితే అతనికి అంతరాత్మ దర్శనం కలుగుతుంది. అటువంటి మానవుడు తాను మాతృగర్భంలో ఉన్నప్పుడూ, జనన కాలంలోనూ పడే వ్యధ, బాల్యంలో ఉండే మూర్ఖత్వమూ, యౌవనము లోని రాగద్వేషములు, విషయాసక్తి వార్ధ క్యములోని దీనావస్థ.... ఇవన్నీ తెలుసుకొని, వాటి నుండి విముక్తి పొందడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఈ మానవుడు పుణ్య కార్యములు చేసి స్వర్గ సుఖములుపొందుతాడు. అటు పుణ్యము కానీ ఇటా పాపం కానీ చెయ్యకుండా మధ్యరకం జీవితం గడిపి మానవుడిగా జన్మించి ప్రాపంచిక విషయములలో చిక్కుకుంటాడు. అలా కాకుండా జీవితమంతా పాపపు పనులుచేసి పశు పక్ష్యాదుల జన్మ పొందు తాడు. ఈ పాపపుణ్యములు, జన్మలలో బేధములు తెలిసిన జ్ఞాని వీటిలో లీనం కాకుండా మోక్షం కోసం ప్రయత్నిస్తాడు. వివేకం లేని వాడు, అజ్ఞాని తనకు కాలక్రమేణా వచ్చే వృద్ధాప్యమును గురించి గుర్తించడు. తన బంధువులకు వచ్చిన వృద్ధాప్యము గురించో వారి చావు గురించో బాధపడుతుంటాడు. వేయి మందిలో ఒకడు మాత్రం శరీరంలో సహజంగా వచ్చే వృద్ధాప్యమూ, చావు అనే మార్పులను గ్రహించి, మోక్షం కోసం ప్రయత్నం చేస్తాడు. మిగిలిన వారు మాత్రం అహంకారంతో తాము చిరకాలం ఉంటామని విర్రవీగుతుంటారు. ధర్మనందనా! ఈ దేహంలో కామము, క్రోధము, భయము, నిద్ర, నిట్టూర్పు, అనే ఐదు దోషములు ఉన్నాయి. క్షమ వలన కోపము, సంకల్పించక పోవడం వలన కామము, ప్రమాదము లేకుండా ఉండటం వలన భయము, సజ్జనసాంగత్యంతో నిద్ర, మితంగా భోజనం చెయ్యడం వలన నిట్టూర్పులు, నివారించ వచ్చును. ధర్మనందనా! ఇవి సాంఖ్యయోగులు ఆచరించే విధానము.

సాంఖ్య యోగి, ప్రాపంచిక విషయములను పక్కకు నెట్టి వేసి, సాంఖ్యము అనే ఓడను ఎక్కి, జ్ఞానము అనే చుక్కానితో సంసార సముద్రమును అవలీలగా దాటగలడు. ఈ సంసారము అనే సముద్రంలో దుఃఖము అనే నీరు ఉంటుంది. అందులో వ్యాధులు, మరణము అనే మొసళ్లు, భయాలు అనే పాములు సంచరిస్తూ ఉంటాయి.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

అందులో ప్రవాహమే హింస. విషయముల మీద ఆసక్తి బురద. ఆశలు సుడిగుండాలు. ఆ సముద్రంలో అట్టడుగున సుఖసంతోషాలు అనే రత్నాలు ఉన్నాయి. ఆ సముద్రమునకు గట్టు సత్యము. ఈ సంసార సాగరమును దాటిన వాడిని సూర్యుడు తన లోకానికి తీసుకొని పోతాడు. తరువాత ఆ జీవుడు సూక్ష్మదేహంతో తామర తూడులో ఉన్న సన్నని ద్వారం గుండా ప్రయాణిస్తాడు. ఆ జీవుని ప్రవహుడు అనే వాయువు ఆకాశం లోకి చేరుస్తాడు. తరువాత అతడు పరమాత్మలో ఐక్యమైపోతాడు.F అని చెప్పాడు భీష్ముడు. పితామహా! చిన్న సందేహము. ఈ ప్రకారంగా పరమాత్మలో లీనమైన జీవుడు తన పూర్వ వృత్తాంతము గురించి తలంచుకుంటాడా లేక మరిచి పోతాడా. ఈ విషయం అర్ధం కావడం లేదు. మోక్షప్రాప్తి పొందిన తరువాత జీవుడి స్థితి ఎలా ఉంటుంది. ఈ ప్రాపంచిక స్థితి కన్నా భిన్నంగా ఉంటుందా! మోక్షం పొందిన తరువాత జీవుడు తన పూర్వవృత్తాంతము గురించి తలచుకుంటాడా లేక తలంచుకోడా! వివరించండి. అని అడిగాడు ధర్మరాజు. Eధర్మ నందనా! కపిల మహర్షి ఈ విషయం గురించి కూడా విపులంగా చెప్పాడు. అదే నీకు చెబుతాను. విను. మానవుడు వినడం చేత గానీ, తాకడం చేత గానీ ఆత్మను తెలుసుకోలేడు. మానవుడు తన లోని మనసు ద్వారానే ఇంద్రియములను తెలుసుకుంటాడు. విజ్ఞానస్వరూపుడైన మానవుడు తన మనసు ద్వారా ఇంద్రియములను తెలుసుకొన్నా తెలుసుకోక పోయినా అతనికి ఒరిగేదేమీ లేదు.

ముక్తి పొందిన మానవుడి కి ఈ ఇంద్రియములు జడ పదార్ధములతో సమానము. వాటిపని అవి చేసుకొని పోతుంటాయి కానీ మనసుతో సంబంధం ఉండవు. సాధకుడు ఈ శరీరము లో ఉండి మోక్షమును సాధిస్తే, అతడు ఇంద్రియములను అవి చేసే పనులను నిర్వికారంగా చూస్తూ ఉంటాడు. సాధకుడు తనలోని పంచభూతములను, బుద్ధిని, మనసును అణిచి పెట్టి, పరమాత్మను చేరుకుంటాడు. అట్టి పరమాత్మను చేరుకున్న వాడికి మరలా జన్మ లేదు. జన్మరాహిత్యం పొందుతాడు. ఇదే మోక్షము. దీని కన్నా అధికమైన దశ వేరే లేదు. ఇదంతా మానవుడు గురువు దగ్గర ఉపదేశం పొంది నియమంగా చేయాలి. ధర్మరాజా! దీనినే సాంఖ్య పద్ధతి అంటారు. ఈ పద్ధతిని బ్రహ్మ దేవుడు కూడా గౌరవిస్తాడు. పరమ పదము పొందడానికి దీనిని మించిన మార్గము మరొకటి లేదు . నీవు కూడా నిర్మలమైన మనస్సుతో ఈ సాంఖ్య పద్ధతిని పాటించి మోక్షమును పొందు. ధర్మనందనా! నీకు యోగులు, సాంఖ్యులు గురించి చెప్పానుకదా. వారి మధ్య తేడా చాలాస్వల్పము. వారి దృష్టిలో కూడా మార్పు లేదు. యోగి చూచే మాదిరే సాంఖ్యుడు చూస్తాడు. సాంఖ్యుడు చూచే మాదిరే యోగి చూస్తాడు. కాబట్టి మహా మునులు-- యోగులు, సాంఖ్యులు ఒకే మార్గములో పయనిస్తారు-- అని అంటారు. యోగము, సాంఖ్యము అని పేర్లలో బేధము కానీ, దాంట్లో ఇది, దీంట్లో అది గోచరిస్తూ ఉంటుంది. తత్త్వవేత్తలు కూడా వీటి రెండింటి మధ్య అభేదమునే చూస్తారు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

పంచమాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

మానవుడు యోగ మార్గమున కానీ, సాంఖ్య మార్గమున కానీ సంచరిస్తూ ఉంటాడు. మోక్షం కోసం ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటాడు. ఒక వేళ దారి తప్పి మోక్షమునకు వెళ్ల లేకపోతే, కనీసం స్వర్గానికి వెళతాడు. అక్కడ స్వర్గ సుఖాలు అనుభవించి మరలా మానవునిగా ఉత్తమమైన జ్ఞానులు ఇంటిలో జన్మించి, తన సాధన కొనసాగిస్తాడు. తుదకు మోక్షమును పొందుతాడు. కాబట్టి నీవు కూడా ఈ మార్గమే అవలంబించు. అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అని వైశంపాయన మహర్షి జనమేజయునకు మహా భారత కధను వినిపించాడు.

మహా భారతము, - శాంతి పర్వము, పంచమాశ్వాసాము సమాప్తము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

Editing
C. AMARANATH AMAR
AMR
సవరణ
అమరనాథ్ అమర్

www.sanatanadharm.com

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో మహా భారత కధను ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు. యోగ, సాంఖ్య యోగులు అక్షరమైన పరబ్రహ్మమును పొందారు అని భీష్ముడు చెప్పగా వినిన ధర్మరాజు ఇలా అన్నాడు. "తాతగారూ! ఇంక ఉత్తరాయనము ప్రవేశించుటకు కొద్దిరోజులే వ్యవధి ఉన్నది. కాని నేను మీనుండి తెలుసుకోవలసిన విషయములు అనంతములు. దయచేసి మాకు అన్ని విషయములు వివరించండి. మీరు చెప్పిన అక్షరము అనగా నేమి? క్షర మనగా నేమి? వివరించండి." అని అడిగాడు. "ధర్మనందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు వసిష్ఠుడు జనకుడు మధ్య జరిగిన సంవాదము గురించి చెబుతాను. సావధానంగా విను. ఒక సారి వసిష్టుడు జనక మహారాజు ఆస్థానమునకు వచ్చాడు. జనక మహారాజు వసిష్ఠుని పాదములకు నమస్కరించి అతిధి సత్కారములు గావించి ఈ ప్రకారంగా అడిగాడు.

"ఓ మునివరా! దేనికైతే నాశనము లేదో, దేనికైతే మొదలు లేదో, దేనికైతే పునరావృత్తి లేదో, ఏదైతే అత్యంత శుభప్రదమో, దాని గురించి వివరించండి. అని అడిగాడు. అప్పుడు వసిష్ఠుడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు." నేత్రములు, ముఖము, చేతులు, కాళ్లు ఉండి కూడా ఆది, అంతము, వృద్ధి, క్షయము లేకుండా ఉన్న దానిని అక్షరము అంటారు. ఆ అక్షర తత్త్వములోనుండి ఇరువది నాలుగు క్షర తత్త్వములు ఉద్భవించాయి. అక్షర తత్త్వము విక్రియ గా వైరుధ్యము పొందు తుంది. దానినే ప్రకృతి అంటారు. అవ్యక్తము అని కూడా అంటారు. దాని నుండి మహతత్త్వము పుట్టింది. ఆ మహతత్త్వము నుండి అహంకారము ఉద్భవిం చింది. ఆ అహంకారమునుండి పంచభూతములు ఐదు, వాటి గుణములైన శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాదులు ఐదు, ఇంద్రియములు పది, మనస్సు పుట్టాయి. ఇవి 24 క్షర తత్త్వాలు. ఈ ఇరవైనాలుగు తత్త్వములు విజ్ఞాన గోచరములు. కాని 25 తత్త్వమైన పరమ తత్త్వము అక్షరము. ఈ పరమ తత్త్వము విజ్ఞానమునకు కూడా గోచరము కాదు. అది అవ్యయము, అకళంకము, అనామయము, నాశములేనినది, అమృతము. ఈ అక్షర తత్త్వము తనకు తానుగా చరించలేదు. కాని సత్త్వరజస్తమోగుణాల ద్వారా సంచరిస్తూ జీవుల జనన మరణములకు కారణమవుతూ ఉంటుంది. ఈ అక్షర తత్త్వము సత్త్వరజస్తమోగుణములతో కలిసి జనన మరణ చక్రములో భ్ర మిస్తూ, తనను తాను మరిచిపోయి తానే దేహము అనే భ్ర మలో ఉంటుంది.

ఈ అక్షర తత్త్వము సత్త్వ గుణముతో చేరి తనకు అర్హమైన ధర్మములను ఆచరించి దివ్యత్వము పొంది స్వర్గ సుఖాలను అనుభవిస్తుంది. రజోగుణముతో కలిసి పుణ్య కార్యములను పాప కార్యములను ఆచరిస్తూ వాటికి తగిన ఫలములను అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. తమోగుణముతో కలిసి కేవలం పాపములను చేస్తూ పాప కార్యములను ఆచరిస్తూ పశువులు, పక్షులు మొదలగు జన్మలెత్తి దుఃఖమును, నరకమును అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. ఈ అక్షరమునకు అసలు ఏ రంగూ లేదు. కాని సత్త్వగుణములో కలిసి తెలుపు రంగూ, రజోగుణముతో కలిసి ఎరుపు రంగూ, తమోగుణముతో కలిసి

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

నలుపు రంగుల పట్ల ఆకర్షితమవుతుంది. అదే మాదిరి ఈ అక్షరమునకు ఏ రకమైన గుణము లేదు కాని అహంకార లక్షణము ఆపాదించుకొనడం వలన అనేక రకములైన వికారములను పొందుతూ ఉంటుంది. కాబట్టి అహం కార ము లేకపోతే ఆత్మ నిర్వికారంగా, నిర్మలంగా ఉంటుంది. ఈ అక్షర పరబ్రహ్మము అన్నిటికన్నా మొదటిది. ఏ రకమైన మలినము అంటనిది. కాని తన తత్త్వమును తాను తెలుసుకొన లేక, త్రిగుణాత్మకమై, యజ్ఞములు, యాగములు, ఒంటి పూట భోజనాలు, నేలమీద పడుకోవడాలు, నిష్ఠతో వ్రతాలు చెయ్యడాలు, సన్యాస ఆశ్రమము స్వీకరించి జడలు కట్టుకొని, నారచీరలు ధరించి, సన్యాసమునకు ఉచితమైన దండధారణ గావించి, (ఏక దండి, ద్విదండి, త్రిదండి), మొదలగు వాటితో ఈ శరీరమును బాధ పెడుతూ ఉంటుంది. నిజానికి ఈ అక్షర తత్త్వమునకు పుట్టుక జావు లేవు, అది మలినము లేనిది. అది అమృతత్త్వము. కాని తనను తాను మరచిపోయి ఈ అవలక్షణము లన్నీ తనకు కలవు అనే భ్రమలో ఉంటుంది. ఈ అక్షర తత్త్వము తనను తాను తెలుసుకొనిన నాడు, మబ్బు విడిచిన చంద్రుడి మాదిరి ప్రకాశిస్తుంది. అని చెప్పాడు వశిష్ఠుడు.

అది విన్న జనకుడు వశిష్టునితో ఇలా అన్నాడు. ఓ మహాత్మా! పురుషుడు, స్త్రీ కలుసుకుంటేనే సృష్టి జరుగుతుంది. కాని కేవలం పురుషుడికి గానీ స్త్రీకి గానీ సృష్టి చేసే శక్తి, నేర్పు లేవు అని వేదం చెపుతుంది. స్త్రీ పురుషులు కలుసుకొన్నప్పుడు, మరొక జీవి పుడుతుంది. ఆ జీవికి స్త్రీ నుండి చర్మము, మాంసము, రక్తము లభిస్తాయి. పురుషుడి నుండి మజ్జ, ఎముకలు, నరాలు మొదలగునవి లభిస్తాయి. ఈ పద్ధతి ఒక్క మనుషులకే కాదు, రెండు కాళ్లు, నాలుగు కాళ్లు జంతువులు, పక్షులలో కూడా ఈ మాదిరే జరుగు తుంది. ప్రకృతీ పురుషుడు ఒకరిని ఒకరు ఆకర్షించుకొనడం నరునికి స్త్రీకి ఉండే సంబంధం వలననే కదా! నరునికి స్త్రీకి ఉండే సంబంధం వలననే సమస్త సృష్టి జరుగుతూ ఉంది అని వేదాలు చెబుతున్నాయి. ప్రకృతి గురించి పురుషుని గురించి వారి వారి ప్రవర్తనల గురించి నిరూపించ వచ్చును, కాని మోక్షమార్గము ఎలా ఉంటుందో తెలియడంలేదు. అవ్యక్తమూ, అనుప మానమూ అతీంద్రియము, అనామయము, అనంతము, అమలము అయిన దివ్యమైన తేజస్సు ఒకటి ప్రకాశిస్తూ ఉందని వేదాలు చెబుతున్నాయి కదా! ఆ తత్త్వాన్ని గురించి వివరించండి. అని అడిగాడు జనకుడు. వశిష్ఠుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. ‘మహారాజా! నీవు అన్ని ధర్మశాస్త్రములు అధ్యయనం చేసావు.కానీ వాటి అర్ధము, అంతరార్ధము తెలుసుకొనడానికి ప్రయత్నించలేదు. అర్ధము తెలియని చదువు వ్యర్ధము అని నేను నిశ్చయంగా చెప్పగలను. కాబట్టి నేను చెప్పేది శ్రద్ధగా విను.

సాంఖ్యము, యోగము ఒకదానిని ఒకటి అనుసరించి ఉంటాయి. రెండూ ఒకటే. సాంఖ్యమునకు యోగమునకు మూలము వేదము. ఈ చరాచర ప్రకృతిలో ఉన్న మనుషులకు మూడు లింగములు అంటే పుంలింగము, స్త్రీ లింగము, నపుంసక లింగము అని ఉన్నాయి కదా. కాని మనిషిలో ఉన్న ఆత్మకు ఈ లింగబేధము లేదు.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

ఈ విషయము శ్రుతులు ఘోషిస్తున్నాయి. విత్తనము నుండి మరొక విత్తనము పుడుతుంది. ఒక మనిషి నుండి మరొక మనిషి పుడతాడు, ఇంద్రియముల నుండి ఇంద్రియములు, మనసునుండి మనసు పుడతాయి. కాని ఆత్మ, బీజము నుండి కానీ, మనిషి నుండి కానీ, ఇంద్రియముల వలన కానీ, మనసు వలన కానీ, జన్మించదు. ఆత్మ నిర్గుణము, నిరాకారము, నిర్వికల్పము. అందువలన ఆత్మకు సుఖదుఃఖములు, ఈ బంధాలు ఏవీ లేవు. ఈ ప్రకృతికి లింగబేధములేదు. కానీ ఈ ప్రకృతిలో పుట్టిన వాటికి మాత్రం లింగబేధము పాటిస్తున్నారు. ఈ ప్రకృతిలో పుట్టిన వాటికి వాటి వాటి గుణములను బట్టి, ఆకారాలను బట్టి, స్వభావాన్ని బట్టి లింగబేధము నిర్ణయిస్తారు. ఈ ప్రకృతిలో పుట్టిన వాటి సాంగత్యము వలన ఈ ప్రకృతికి కూడా లింగ బేధము ఉందని చెబుతారు. కాని ప్రకృతి లింగము కాదు. అలింగము.

మనకు ఆరు ఋతువులు ఉన్నాయి. నిజానికి వాటికి రూపము లేదు. కాని వాటివాటి స్వభావాలను బట్టి, ఆయా ఋతువులలో జరిగే పనులను బట్టి ఆయా ఋతువుల పేర్లు నిర్ణయిస్తాము. కాబట్టి ఈ గుణములు అన్ని ప్రకృతిలోనే ఉన్నాయి. అవి మనిషిలో ఉన్న ఆత్మకు అంటవు. ఇది అక్షరమునకు, క్షరమునకు కల బేధము. ఈ అక్షరము, క్షరమూ అనేవాటిని, ఏకము-అనేకము, దర్శనము-అదర్శనము, తత్త్వము-నిస్తత్త్వము అని కూడా పిలుస్తారు. ఈ అక్షర పరబ్రహ్మము అవివేకులకు, మూఢులకు కనపడదు. వివేకము కలిగిన సాంఖ్యులు, యోగులు, తమ తమ బుద్ధితో, వివేచనతో, ఈ 25వ అక్షర తత్త్వమును తెలుసుకోగలుగుతారు. అని వసిష్ఠుడు జనకునితో చెప్పాడు. అప్పుడు జనకుడు ఇలా అడిగాడు. ౯ఓ మహర్షి! ఆత్మకు ఏకత్వము, అనేకత్వము ఉందని అంటుంటారు కదా! అలాగే ఆత్మకు విద్య, అవిద్య కూడా ఉంటాయి కదా! మీరు నాకు అక్షరము, క్షరమునకు కల బేధము వివరించారు. కాని నాకు ఉన్న బుద్ధి మాంద్యము వలన ఏమీ అర్ధం కాలేదు. కాబట్టి నాకు మరలా క్షరము, అక్షరము, సాంఖ్యము, యోగము వీటి గురించి వివరించండి. అని అడిగాడు జనకుడు. వసిష్ఠుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

౯ ఓజనకమహారాజా! యోగమనగా ధ్యానము. అది రెండువిధములు. మొదటిది ప్రాణాయామము. రెండవది మానసిక ఏకాగ్రత. మొదటిది. సగుణోపాసన. రెండవది నిర్గుణోపాసన. పైన చెప్పిన ప్రాణాయామమును మల మూత్రములు విసర్జించేటప్పుడూ, భోజనము చేసిన తరువాత చెయ్యకూడదు. యోగి లక్షణాలు చెబుతాను విను. మితంగా భుజించాలి. కోరికలను వదిలి పెట్టాలి. ఇంద్రియములను నిగ్రహించాలి. శబ్ద, రస, రూప, గంధాదుల వంక మనసును మరల్చకూడదు. బుద్ధిని మనసులో నిలుపుకొనాలి. మనసును ఆత్మవంక మళ్లించాలి. మనసులో ఎలాంటి కోరికలు పెట్టుకో కూడదు. రాయి మాదిరి ఉండాలి. అలాంటి యోగి పగలు రాత్రి అని లేకుండా నిరంతర ధ్యానంలో ఉంటాడు. గాలిలేని చోట నిశ్చలంగా వెలిగే దీపం లాగా వెలుగుతూ ఉంటాడు పరమానందాన్ని పొందుతాడు. దీనినే యోగము అంటారు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

ఇంక సాంఖ్యము గురించి చెబుతాను విను. ప్రకృతి వాదులు అయిన సాంఖ్యులు ఈ ప్రకృతిని అవ్యక్తము అంటారు. ఈ ప్రకృతికి పుట్టించే ధర్మం ఉంది. కాబట్టి తనకు తానుగా బుద్ధి, అహంకారము, పంచభూతములు, విషయ వాంఛలు, ఇంద్రియములుగా ఈ లోకమంతా విస్తరించి ఉంటుంది. దీని కంతా పురుషుడు అధిష్టాత. ఇంక ఈ సృష్టి అనులోమ క్రమంలో అనగా పైనుండి కిందికి జరుగుతుంది. (అనగా తల్లి గర్భంలో నుండి శిశువు తలకిందులుగా కిందికి జారుతుంది.) ఇంక సంహారము కిందినుండి పైకి జరుగుతుంది. (చనిపోయేటప్పుడు ఎగశ్వాస వస్తుంది. శ్వాస పైకి ఎగతంతుంది). ఈ జనన మరణ సమయములలో ప్రకృతి ప్రకోపిస్తుంది. ప్రధానంగా ప్రకృతి అనీ, ఇంకా క్షేత్రమనీ, అవ్యక్తమనీ అనబడే తత్త్వము ఒకటే. దానిని సత్త్వము అని అంటారు. జీవునికి పై చెప్పబడిన క్షేత్రము గురించి తెలుసు. కావుననే జీవుని క్షేత్రజ్ఞుడు అని కూడా అంటారు. జీవుడు ఈ అవ్యక్తపురములో ఉండటం వలన పురుషుడు అని కూడా అంటారు. క్షేత్రము, క్షేత్రజ్ఞుడు వేరు అనడం స్పష్టం. అవ్యక్తమే జ్ఞానము. పురుషుడు ఆ జ్ఞానమును తెలుసుకొనే వాడు. ఈ ప్రకృతి సగుణాత్మకము. పురుషుడు నిర్గుణుడు. ఇది సాంఖ్య పద్ధతి. 24 వికారములను ఏర్పరచిన పురుషుడు తనను తాను చూచుకొనుచూ కైవల్యం పొందుతాడు. ఆ కైవల్యమే పునరావృత్తి మార్గము అంటే మరలా తిరిగిరాని మార్గము. (అంటే జననమరణములు లేని స్థితి). ఈ సత్యమును తెలిసినవారికి చావు అంటే భయము ఉండదు. ఓ జనక మహారాజా! నీకు సాంఖ్యమును, యోగమును, అక్షరమును గురించి వివరించాను. ఇంక విద్య, అవిద్య గురించి చెబుతాను విను. విద్య అనగా 25వ తత్త్వమైన అక్షర తత్త్వము. అవ్యక్తమైన ప్రకృతే అవిద్య. కర్మేంద్రియములకు జ్ఞానేంద్రియ ములు, జ్ఞానేంద్రియములకు మనసు, మనస్సునకు పంచభూతములు, పంచభూతములకు అహంకారము, అహంకారమునకు బుద్ధి, బుద్ధికి అవ్యక్తము, అవ్యక్తమునకు 25వ తత్త్వమైన అక్షర తత్త్వము, వరుసగా, విద్యగా పరిగణింపబడతాయి.

జనక మహారాజా! నీకు క్షరము, అక్షరము గురించి ఇంతకు ముందే వివరించాను. కొంత మంది జీవుడిని అక్షరమనీ, ప్రకృతిని క్షరమనీ చెబుతారు. ఇంకొంతమంది జీవుడు, ప్రకృతి కూడా క్షరములు అని అంటారు. మరి కొంతమంది, జీవుడు, ప్రకృతి కూడా అక్షరములే అని అంటారు. ఈ రెండింటికీ ఆది, అంతము లేకపోవడం, రెండింటికీ ఈశ్వరతత్త్వము కలిగి ఉండటం వలన రెండింటికీ సారూప్యం ఉంది. జీవుడు, ప్రకృతి సహజములైన మహత్తు, అహంకారములతో చేరి, ప్రకృతే తానుగా తలపోస్తాడు. అప్పుడు జీవుడు క్షరమవుతాడు. అదేజీవుడు ప్రకృతి వికారములకు లోబడకుండా స్వతంత్రంగా ఉంటే అక్షరమని పిలువబడతాడు. జీవుడికి జ్ఞాన ప్రకాశము కలిగినపుడు ఈ విధంగా తలపోస్తాడు. ఇ ఇంత కాలము నేను అజ్ఞానము లో ఉండి ప్రకృతియే నేను అని అనుకుంటున్నాను. నీరు వేరు, నీటిలో ఉన్న చేప వేరు. అదే మాదిరి నేను వేరు.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

ఈ ప్రకృతి వేరు. కాని నాలో ఉన్న అహంకారము చేత నేను ప్రకృతి అని భ్రమలో ఉన్నాను. ఈ ప్రకృతి తన వికృతులతో నన్ను వెర్రివాడిని చేసింది. నిజానికి నేను వేరు. ఈ ప్రకృతి వేరు. నేను నిష్కళంకుడను. నాకు రూపము లేదు. నాకూ ఈ ప్రకృతికి ఏలాటి సంబంధము లేదు. నేను ఈ ప్రకృతికి దూరంగా ఉంటాను. కాని ఈ తప్పంతా ప్రకృతిదా! కాదు కాదు. నాదే. అసలు ఏలాటి సంగమము లేని వాడిని, నేను ఈ ప్రకృతితో ఎందుకు కలిసాను? నాకు ఇన్ని రూపములు ఈ ప్రకృతి వల్ల కదా సంప్రాప్తించినవి! ఈ ప్రకృతి తో కలవడంవల్ల నాలో మమతా మమకారాలు చెలరేగాయి. దానితో జన్మవెంట జన్మ వస్తున్నాయి. ఇప్పుడునేను ఈ ప్రకృతిని వదిలించుకున్నాను. ఇప్పుడు నేను నిర్మలంగా ఉన్నాను. నాకు ఈ ప్రకృతిని ఆశ్రయించవలసిన అవసరం ఏముంది? ఈ ప్రకృతి ఎన్ని రూపాలు ధరించినా వీటికి మూలం మమత, అహంకారము. నేను ఈ రెండింటినీ దగ్గరకు చేరనివ్వక పోతే ఈ ప్రకృతి నన్ను ఏమీ చెయ్యలేదు. ఏమీ చెయ్యలేక పోవడం, చెడ్డగుణముల ఎడల ఆసక్తి ఈ ప్రకృతి లక్షణములు. అందుకే ఈ ప్రకృతిని వదిలి వెయ్యాలి. నిశ్చలానందాన్ని పొందాలి. పరమ పదాన్ని పొందాలి. ఈ ప్రకారంగా ఆలోచించిన పురుషుడు (జీవుడు) ప్రకృతిని వదిలిపెట్టి అక్షరతత్త్వమును పొందుతాడు.

జనక మహారాజా! నీకు ఇంతకు ముందే చెప్పాను. ప్రకృతి వికారములు 24. దాని తర్వాత 25వ తత్త్వమే అక్షర తత్త్వము. దానికన్నా శ్రేష్టమైనది 26వ తత్త్వము. అదే పరమ తత్త్వము. ఈ తత్త్వము శాశ్వతమైనది. ఇది తన కింద ఉన్న 25 తత్త్వములను చూస్తూ ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. ఈ తత్త్వమును సాంఖ్యులు తప్ప వేరెవరూ తెలుసు కోలేరు. ఈ జీవతత్త్వము, పరతత్త్వము నకు బ్రహ్మము అని కూడా పేరు. ఇందాక చెప్పినట్టు జీవుడు జ్ఞానము పొంది, ఈ ప్రకృతిని విడిచిపెట్టి, పరతత్త్వాన్ని చూచినప్పుడు, ప్రకృతి తన సగుణత్త్వాన్ని విడిచిపెడుతుంది. అప్పుడు జీవుడు కైవల్యస్థితిని పొందుతాడు. ఆ ప్రకారంగా కైవల్యస్థితిని పొందిన జీవుడు పరతత్త ్వములో కలిసిపోతాడు. ఆ స్థితి నిరామయము, అనంతము. జీవునికి గల ఏకత్వము, అనేకత్వమును మనకు శాస్త్ర విజ్ఞానము ద్వారా తెలుసుకొనవచ్చును. శ్రద్ధ ఉన్న వాడు మాత్రమే ఇది తెలుసుకొనగలడు. ఈ జీవుడు తనను ప్రకృతిగా భావించుకొని ప్రకృతి గుణములను తనలో ఆపాదించుకొని జీవిస్తున్నాడు. కాబట్టి జీవునికి ప్రకృతి నుండి మోక్షం సిద్ధించాలి. అదే జరిగి, జీవుడు ప్రకృతి నుండి విడివడితే, 26వ తత్త్వమైన పరతత్త్వముతో కలిసిపోతాడు. ఆ పరతత్త్వమే శివమూ, పరమ బ్రహ్మమూ, సనాతనము అయిన బ్రహ్మపదము. దానిని గురించి నీకు వివరంగా తెలియచేసాను. నీవు దీనిని భక్తి, శమము, ఇంద్రియ నిగ్రహము, వేదతత్పరత కలవారికి మాత్రమే ఉపదేశించు. పై అర్హతలు లేని వానికి ఈ విద్యను చెప్పవద్దు. అపాత్రదానం చెయ్యవద్దు. నీకు ఇష్టం అయితే ఈ భూమండలం అంతా దానం చెయ్యిగాని, ఈ విద్య మాత్రం అనర్హునికి చెప్పవద్దు. అని వసిష్ఠుడు జనక మహారాజుకు చెప్పిన విషయములను భీష్ముడు ధర్మరాజుకు తెలిపాడు.

ఓ ధర్మనందనా! పూర్వము ఈ విద్యను బ్రహ్మ వసిష్ఠునకు, వసిష్ఠుడు నారదునకు చెప్పారు. నారదుడు నాకు చెప్పాడు. ఇప్పుడు నేను నీకు ఉపదేశించాను.

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

దీని వలన నీకు శాశ్వతానందము కలుగుతుంది. ఈ సందర్భంలో నీకు మరొక వృత్తాంతము కూడా చెబుతాను. పూర్వము వసుమంతుడు అను వాడు వేట కోసం అడవికి వెళ్లాడు. అక్కడభృగు వంశ సంజాతుడైన ఒక మునిని చూచాడు. ఓ ముని పుంగవా ఈ లోకము లో గానీ, పరలోకములో గానీ ఆచరించ దగ్గ ధర్మము ఏది చెప్పండి!ɛ అని అడిగాడు. ɛఓ మహారాజా! మనం ప్రతి రోజూ చేసే మంచి పనులు చెడ్డ పనుల వల్ల మనకు సుఖము దుఃఖము కలుగుతున్నాయి. అత్యాశతో అన్నీ పనులు చేయాలి అనుకోడం తప్పు. తియ్యటి తేనె కోసం కొండ మీదికి ఎగబాకు తున్నాము అని అనుకుంటారు గానీ, అక్కడినుండి జారి విరగ బడతాము అని తెలుసుకోరు. ధర్మాన్ని, జ్ఞానాన్ని నిర్మలమైన మనస్సుతో అభ్యసించాలి. ఎల్లప్పుడూ సత్సంగములలో కాలం గడపాలి. అప్పుడు అతనికి ఈ లోకములో పరలోకములో సుఖము లభిస్తుంది.

ఇంకా బ్రాహ్మణులకు హితమైన పనులుచేయాలి. అర్హులకు దానములు చెయ్యాలి. ఒక సారి దానం చేసిన తరువాత అయ్యో ఇంత ధనం దానం చేసానే అని బాధ పడకూడదు. క్రోధమును కామమును వదిలి పెట్టాలి. మనసు ధృ ఢంగా ఉంచుకోవాలి. మనో ధైర్యము లేకపోవడం వల్లనే పూర్వము మహా భిషుడు స్వర్గమునుండి బహిష్కరింపబడ్డాడు. యయాతి మహారాజు మనోధైర్యము ఉండటం చేత ఆపదలనుండి అవలీలగా బయట పడ్డాడు.E అని చెప్పిన ఆ ముని మాటలు విన్న వసుమంతుడు కామ క్రోధములను వదిలి పెట్టి మనోధైర్యమును పొందాడుɛ అని చెప్పాడు భీష్ముడు.

ɛపితామహా! దేని కైతే ధర్మము అధర్మము లేవో, ఏదైతే అన్ని సందేహముల నుండి విముక్తి పొందిందో, దేని కైతే పుట్టుక, చావు లేవో, ఏదైతే నిత్యమై, శుచియై, ఆనందమయమై, అవ్యయమై, పరతత్త్వమై, దుఃఖ రహితమై ఉంటుందో అటువంటి దాని గురించి వివరించండి అని అడిగాడు. దానికి భీష్ముడు ఇలా చెప్ప సాగాడు. ɛధర్మ నందనా! ఈ సందర్భంలో నీకు జనకుడు, యాజ్ఞవల్క్యుడు మధ్య జరిగిన సంవాదమును వినిపించెదను. యాజ్ఞవల్క్యుడు సకల లోకములలో కెల్లా విజ్ఞానఘనుడు. ఒక రోజు మిథిలా నగర రాజైన జనకుడు యాజ్ఞవల్క్యుని చూచి ఇలాఅడిగాడు. ఓ మునీంద్రా! ఇంద్రియములు, అవ్యక్తము అయిన ప్రకృతి, బ్రహ్మము, పరతత్త్వము, పంచభూతములు, అవి ఎలా పుట్టాయి, ఎలా లయమవుతాయి, వాటికి చెందిన కాలమును వివరించండి.ɛ అని అడిగాడు. దానికి యాజ్ఞవల్క్యుడు ఇలా చెప్పాడు. ఓ మహారాజా! సృష్టిని, లయమును ప్రకృతి కల్పిస్తుంది. ఒకరోజులో పగటిపూట పది కల్పములు, రాత్రి పది కల్పములు ఉంటాయి. పగలు సృష్టి జరుగుతుంది. రాత్రిపూట లయం జరుగుతుంది.

ఈ లోకంలో ఉన్న అన్ని జీవరాసులకు జీవనా ధారముగా ఓషధులు సృ ష్టింపబడ్డాయి. దాని కోసం బ్రహ్మ సృష్టింప బడ్డాడు. ఆ బ్రహ్మ పంచ భూతములను సృష్టించాడు. వాటి గుణములైన శబ్ద, స్పర్శ, రస, రూప, గంధాదులను సృష్టించాడు. వీటిని గ్రహించడానికి

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

5 జ్ఞానేంద్రియములను, 5 కర్మేంద్రియములను సృష్టించాడు. ఈ ఇంద్రియములకు మనస్సు అధినేత. అది ఎలాగంటే, మనము వినడానికీ, చూడడానికీ సాధనాలైన చెవి, కన్ను కూడా తమంత తాము వినలేవు, చూడలేవు. మనస్సు ప్రభావంతోనే అవి వినగలవు, చూడగలవు. మిగిలిన ఇంద్రియములు కూడా అలాగే మనస్సు ప్రభావంచేత తమ తమ పనులను నిర్వర్తిస్తున్నాయి. ఈ విషయం గ్రహించడానికి పెద్దగా జ్ఞానం అవసరం లేదు. అజ్ఞానులు కూడా గ్రహించగలరు. ఇంద్రియములు మనస్సు చెప్పినట్టు చేస్తాయి అని చెప్పాను గదా! మనస్సు ఇంద్రియములలో చరించక పోయిన, ఇంద్రియములు ఏమీ చేయకుండా ఊరుకుంటాయి. కాని మనసు మాత్రం ప్రాపంచిక విషయములలో సంచరి స్తూనే ఉంటుంది. కాబట్టి ముందు మన ఇంద్రియములు ప్రాపంచిక విషయ ములలో తగుల్కొనకుండా చూడాలి. తరువాత మనస్సును నిగ్రహించాలి. ఇది అభ్యాసముతోనే సాధ్యమవుతుంది. ఇంక ప్రళయమును గూర్చి చెబుతాను విను. రాత్రికాగానే, అవ్యక్తమైన ప్రకృతి అహంకారపూరితుడైన పురుషుని ప్రబోధిస్తుంది. ఆ పురుషుడు 12 రూపములతో సర్వభూతములను నాశనం చేస్తాడు. ఈ పృథివి అంతా జల మయము అవుతుంది. ఆ జలములను కాలాగ్ని నశింప చేస్తుంది. ఆ కాలా గ్నిని వాయువు అంతమొందిస్తుంది. ఆ వాయువును ఆకాశం మింగుతుంది. ఆ ఆకాశ తత్త్వాన్ని మనస్సు తనలో లయం చేసుకుంటుంది. ఆ మనసును అహంకార పూరితుడైన పురుషుడు కబళిస్తాడు. ఆ అహంకారము అవ్యక్తమైన ప్రకృతిలో లీనమైపోతుంది. ఇదంతా రాత్రి జరుగుతుంది. రాత్రి గడిచిపోగానే మరలా సృష్టి ప్రారంభం అవుతుంది.

ఇప్పుడు నీకు అధ్యాత్మము, అధిభూతము, అధి దైవతము వీటి గురించి చెబుతాను. మనశరీరములోని పాదము, అపానము, జననేంద్రియము, చేతులు, నాలుక ఇవి అధ్యాత్మములు. అవి చేయు పనులు అనగా, నడవడం, విసర్జన, సృష్టికార్యము(మైధునము), పనులు చెయ్యడం, మాట్లాడటం . అవి అధి భూతములు. వీటికి వరుసగా విష్ణువు, సూర్యుడు, ప్రజాపతి, ఇంద్రుడు, అగ్ని అధిదేవతలు. అలాగే, కళ్లు, నాలుక, ముక్కు, చర్మము, చెవి అధ్యాత్మములు. వాటి గుణములైన రూపమును చూడటం, రసాస్వాదన చెయ్యడం, వాసన చూడటం, స్పర్శ, శబ్దములు వినడం అధిభూతములు. వాటికి వరుసగా సూర్యుడు, నీరు, భూమి, వాయువు, ఆకాశము అధిదైవతములు. అలాగే మన మనస్సు అధ్యాత్మము. మనసుకు గుణమైన తెలుసు కోవడం, స్పందించడం అనేవి అధిభూతములు. ఆమనస్సుకు చంద్రుడు అధిదైవతము. ఇది వేదప్రమాణము. అలాగే బుద్ధి అధ్యాత్మము. దాని గుణమైన విషయ పరిజ్ఞానము, శాస్త్ర పరిజ్ఞానము దానికి అధిభూతములు. బుద్ధికి క్షేత్రజ్ఞుడు అధిదైవతము. అలాగే అహంకారము అధ్యాత్మము. దాని గుణమైన అభిమానము, స్వాతిశయము అధిభూతము. రుద్రుడు అహంకారమునకు అధిదైవము. అలాగే మన చిత్తము అధ్యాత్మము. దానిగుణమైన చేతనత్వము అధిభూతము. దానికి అధిదేవత బ్రహ్మము.

ఇంక ప్రకృతి, పురుషుడు, వారి ప్రకారముల గురించి

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

చెబుతాను విను. ప్రకృతి తన ఇష్టం వచ్చినట్టు, సత్త్వ రజస్తమోగుణముల ఆధారంగా అనేక రకములైన వికృతులను, ఒక ఆటగా, పెంపొందిస్తూ ఉంటుంది. ఒక దీపము నుండి అనేక దీపములు వెలుగుతున్నట్టు, ఈ ప్రకృతి తనలో నుండి అనేక రకము లైన రూపములను ఆవిష్కరిస్తుంది. సంతోషము, ఆనందము, ఆరోగ్యము, కోపం లేకుండా ఉండటం, చక్కని ప్రవర్తన, పరిశుభ్రంగా ఉండటం, ప్రకాశ వంతంగా ఉండటం, మనస్సు స్థిరంగా ఉండటం, అహింస, నిర్మలత్వము, శ్రద్ధ, నీతిగా ఉండటం, కొంచెం సిగ్గు కలబోయడం, ఎల్లప్పుడూ సత్యమునే పలకడం, శుచిగా ఉండటం, ఆచార వంతులుగా ఉండటం, లోభము లేకుండా ఉండటం, అందరి పట్లా కరుణతో ఉండటం, కామవాంఛలు లేకపోవడం, ఎవరి మీదా చాడీలు చెప్పకుండా ఉండటం ఇవన్నీ సత్త్వగుణ లక్షణములు. ఇంక రజోగుణ లక్షణములు ఏవంటే --- అందరితో తగువు పెట్టుకోడం, అహంకారము, గర్వము, కామ వాంఛలు అతిగా కలిగి ఉండటం, కోపము, మాత్సర్యము, నిర్దయగా ఉండటం, ఎల్లప్పుడూ భోగములు అనుభ వించాలనే కోరిక,అహంకారము, దుఃఖము ఇవి రజోగుణ లక్షణములు. ఇంక తమోగుణ క్షణములు ఏవంటే--- ఎల్లప్పుడూ ఏడుపు మొహంతో ఉండటం, అధికమైన మోహము, ఎప్పుడూ తింటూ ఉండటం, అనవసరంగా ఎదుటి వారితో అడ్డంగా వాదించడం, మూర్ఖత్వము, ఒకరి మీద ఒకరికి " విరోధము కల్పించి ఆనందించడం (శాడిజం), ఇవి అన్నీ తమోగుణ లక్షణములు.

మనలో ఉన్న జీవాత్మకు ఎలాంటి కళంకము ఉండదు. కాని జీవుడు అనేక రూపములతో ఉన్న ప్రకృతితో చేరి కళంకితుడు అవుతున్నాడు. జీవుడు చైతన్యమూర్తి, కాని ప్రకృతి చైతన్య రహితమైనది. జీవుని ప్రకాశంతోనే వెలుగుతూ ఉంటుంది. కాని జీవుని ప్రకృతి ఎల్లప్పుడూ తన వశంలో ఉంచు కుంటుంది. ప్రకృతి మరొక విశేషం ఏమిటంటే, మనలో ఉన్న జీవాత్మ తన నిజస్థితిని తాను తెలుసుకొనలేదు. జీవాత్మ ప్రకృతి తో చేరి సత్త్వ, రజస్తమోగుణములకు తో లోనయి కర్మలను ఆచరిస్తూ ఉంటుంది. సత్త్వ గుణ ప్రధానములైన కర్మము లను ఆచరించి స్వర్గలోక ప్రాప్తి పొందుతుంది. రజోగుణ ప్రధానములైన కర్మము లను ఆచరించి తిరిగి మనిషి జన్మను పొందుతూ ఉంటుంది. తమోగుణ ప్రధానము లైన పాప కర్మములను ఆచరించి గొరవాది నరకములను పొందు తుంది. ఎప్పుడైతే ఈ శరీరములో ఉన్న జీవుడు తనను తాను తెలుసుకుంటాడో, అప్పుడు జీవుడు ఈ ప్రకృతి వికారములలో చిక్కుకొనడు. అంతర్ముఖుడై అక్షర పదమైన బ్రహ్మ పదమును పొందుతాడు. అని యాజ్ఞవల్క్యుడు జనకునితో చెప్పాడు. అప్పుడు జనకుడు యాజ్ఞవల్క్యుని ఇలా అడిగాడు. ఋషి పుంగవా! తమరు పురుషుడు చేతనత్వము కలవాడనీ, ప్రకృతి చేతనా రహితమైనది, జడమనీ చెప్పారు కదా! అలా ఎందుకు జరిగింది. దానికి కారణమేమి? E అడిఅడిగాడు. దానికి యాజ్ఞవల్క్యుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

ε జనక మహారాజా! సగుణము అగుణము కాదు. అగుణము సగుణము కాదు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

సత్త్వ,రజస్తమోగుణములు కలిగిన అవ్యక్తమైన ఈ ప్రకృతి, జీవునికి సహజమైన చేతనత్వమును, ఎలా పొందు తుంది. మనలో ఉన్న జీవుని యొక్క సహజ రూపమును తెలుసు కొనే జ్ఞానము ప్రకృతికి లేదు. కాని ప్రకృ తి గురించి, దాని యొక్క స్వభావమును గురించి తెలుసుకొనే జ్ఞానము పురుషునికి ఉన్నది. కాబట్టి ఓ జనక మహారాజా! ప్రకృతి అచేతనము, పురుషుడు చేతనత్వము కలవాడు. ఈ జీవుడు ఎల్లప్పుడూ ప్రకృతిలో విహరిస్తుంటాడు. కాని దాని వికారములు పురుషునికి అంటవు. ఇదీ ప్రకృతి పురుషుల సంబంధము. తామర పువ్వు ఎల్లప్పుడూ నీటిలో ఉంటుంది. కాని తామర పువ్వు రేకులకు నీరు చుక్కకూడా అంటదు. అలాగే ఎల్లప్పుడూ ప్రకృతిలో లీనమై ఉన్నప్పటికీ, పురుషునికి ప్రకృతికి సహజమైన వికారములు అంటవు. జనక మహారాజా! ఇంతవరకూ నీకు సాంఖ్యయోగము గురించి చెప్పాను. ఇంక యోగము గురించి చెబుతాను. సాంఖ్యముతో వచ్చు జ్ఞానముగానీ, యోగముతో వచ్చు బలము గానీ, ఈ ప్రపంచములో ఇంకెక్కడా కానరావు. కాని కొంతమంది అవివేకులు సాంఖ్యము, యోగము వేరు వేరు అంటూ ఉంటారు. కాని నేను మాత్రము సాంఖ్య యోగములను ఒకటిగానే భావిస్తాను. మనోధారణ, ప్రాణాయామము అనేవి రెండు ప్రధాన యోగములు. అందులో మొదటికి నిర్గుణము. రెండవది సగుణము. మనోధారణ అనగా మనసును ఏకాగ్రతతో ఉంచడం. ప్రాణాయామము అనగా శ్వాసను ఒక క్రమ పద్ధతిలో పీల్చి వదలడం. అదీకూడా మనకు ఏ మాత్రం అసౌకర్యము కలగని విధంగా. క్రమం తప్పకుండా ప్రాణాయామం చేస్తూ, ఇంద్రియములను అదుపులో ఉంచు కున్నవాడు యోగసిద్ధి పొందుతాడు.

ఈ ప్రాణాయామము చేసే సాధకుడు చాలా నియమ నిష్ఠలతో ఉండాలి. రోజూ కొంచెం సేపు ప్రాణాయామము చెయ్యడం అభ్యసించాలి. శరీరమునకు ఏ మాత్రం అసౌకర్యము కలగని రీతిలో ప్రాణాయామమును అభ్యసించాలి. ఆ ప్రకారంగా పగలు రాత్రి ప్రాణాయామము అభ్యసించాలి. దానివలన లోపలా బయటా శరీరం శుద్ధి అవుతుంది. యోగ సిద్ధికి ప్రాణాయామము, దాని వలన లభించే అంతర్ బాహ్యశుద్ధి, మూలము. ప్రాణాయామము సగుణ తంత్రము. ఇంక నిర్గుణ తంత్రము గురించి వివరిస్తాను. ఇంద్రియాలను మనసులో లీనం చెయ్యాలి. మనసును అహంకార ములో లీనం చెయ్యాలి. అహంకారాన్ని బుద్ధిలో కలపాలి. బుద్ధిని ప్రకృతిలో లీనం చెయ్యాలి. దానినే ధ్యానము అంటారు. నిరంతరమూ ధ్యానములో నిమగ్నమైన వాడికి ముసలితనము లేదు. నిరంతరానందము పొందుతాడు. అతనికి ఏ మలినములు అంటవు. అట్టివాడు పరమాత్మను దర్శించ గలుగు తాడు. అటువంటి యోగి గాలిలేని చోట పెట్టిన దీపము వలె నిశ్చలంగా ఉంటాడు. నిర్మలమైన ఆకాశము వలె ఉంటాడు. ఎన్ని ఆటుపోట్లు వచ్చినా చలించని సముద్రము వలె ఉంటాడు. అతని చుట్టు ఎన్ని భయంకర శబ్దములు వినిపిస్తున్నా, వాటిని పట్టించుకోడు. తన ధ్యానమునకు భంగం కలుగనివ్వడు. దీనినే యోగ మార్గము అంటారు. అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

కాని ఈ మార్గంలో నడవడానికి ఏ మాత్రం అలసత్వము పనికిరాదు. ఎల్లప్పుడూ జాకరూకుడై ఉండాలి. ఎవరికీ అందని మోక్షపదము ఈ యోగికి లభిస్తుంది. మరణ సమయంలో ఇటువంటి యోగికి ప్రాణం పాదముల నుండి పోతే అతనికి విష్ణు పదం లభిస్తుంది. పిక్కలనుండి పోతే వసువులు ఉండే లోకం లభిస్తుంది. జానువులు అంటే మోకాళ్ల నుండి పోతే సాధ్యులు ఉంటే లోకం లభిస్తుంది. విసర్జకావయవము నుండి పోతే సూర్యలోకము లభిస్తుంది. జననేంద్రియము నుండి పోతే భూలోకం లభిస్తుంది. తొడల నుండి పోతే ప్రజాపతి లోకము లభిస్తుంది. పార్శ్వముల నుండి పోతే మరుత్తులు అనే దేవతలు ఉండే లోకము లభిస్తుంది. బొడ్డులోనుండి ప్రాణం పోతే చంద్ర లోకము లభిస్తుంది. చేతుల నుండి ప్రాణం పోతే స్వర్గలోకము లభిస్తుంది. వక్షస్థలమునుండి పోతే కైలాస ప్రాప్తి కలుగుతుంది. గొంతులో నుండి పోతే నరుడు అనే మహాముని ఉండే లోకము లభిస్తుంది. ముఖంలో నుండి పోతే విశ్వేదేవతలు ఉండే లోకము లభిస్తుంది. చెవులనుండి ప్రాణం పోతే దిక్పాలకులు ఉండే లోకము లభిస్తుంది. ముక్కునుండి పోతే వాయుదేవుని లోకము లభిస్తుంది. కన్నుల నుండి ప్రాణం పోతే అగ్నిదేవుడు ఉండే లోకం లభిస్తుంది. కనుబొమల నుండి పోతే అశ్వినీ దేవతలు ఉండే లోకం లభిస్తుంది. నుదురు భాగం నుండి పోతే పితృదేవతలు ఉండే లోకం లభిస్తుంది. తల పైభాగం నుండి (బ్రహ్మ రంధ్రం నుండి) ప్రాణము పోతే శాశ్వతానంద దాయిని అయిన మోక్షము లభిస్తుంది. ఇంకా మరణ సమయంలో కనపడే సూచనల గురించి చెబుతాను విను. ఆకాశంలో అరుంధతీ నక్షత్రం కనపడకపోయినా, తన ముక్కు చెక్కినట్టు కనపడినా, పున్నమి చంద్రుడు మలినంగా కనపడినా, అతని ఆయుష్షు సంవత్సరము మాత్రమే ఉందని తెలుసుకొనాలి. ఎవరి ముఖము ఎక్కువ కాంతితో గానీ, తక్కువ కాంతితో గానీ కనపడినా, తెలివితేటలు అపరిమితంగా పెరిగినా, తరిగినా, అతడి ఆయువు ఆరునెలలు మాత్రమే అని తెలుసుకొనాలి. పూర్ణ చంద్రుడిలోనూ, సూర్యుడి లోనూ మధ్యలో వెలితిగా కనిపిస్తే అతని ఆయువు ఏడుదినములలోపే అని తెలుసుకొనాలి. దేవాలయమునకు పోయినప్పుడు దేవునికి అర్పించిన పుష్పములు, సుగంధ ద్రవ్యములు దుర్గంధము వెదజల్లితే అతని మరణము ఆరునెలలలోపు సంభవిస్తుంది అని తెలుసుకొనాలి. చెవులు ముక్కు వాలిపోయినా, దంతాలు రంగుమారిపోయినా, కళ్లలో కాంతి సన్నగిల్లినా, శరీరం నల్లబడ్డా, అతనికి తక్షణమే మృత్యువు ఆసన్నమయినది అని అర్థం. మానవుడు తన చివరి దశలో ఉన్నప్పుడు ఏ కారణం లేకుండానే అతని ఎడమ కన్నులో నుండి నీరు కారుతూ ఉంటుంది. తల మీదినుండి సెగలు పొగలు వస్తుంటాయి. అదే అతని చివరి దశ అని తెలుసుకొనాలి. యోగి అయిన వాడు ఈ సూచనలు గమనించి నిరంతరము ధ్యాన సమాధిలో ఉండి, జీవుడిని పరమాత్మలో లీనం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించాలి. అటువంటి యోగి, ప్రాణములు విడువగానే పరమాత్మలో లీనమై శాశ్వతానందాన్ని పొందుతాడు. ఓ జనక మహారాజా! ఇంక పరతత్త్వాన్ని గురించి అడిగావు. ఈ ప్రశ్న చాలా సూక్ష్మమైనది. వివరంగా చెబుతాను.

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

సావధానంగా విను. నేను సూర్యుడిని గూర్చి తపస్సు చేసాను. సూర్యుడు నాకు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ఒక వరం కోరుకోమన్నాడు. నాకు యజుర్వేదమును అధ్యయనము చేసే శక్తిని ప్రసాదించమని కోరాను. సూర్యదేవుడు నాకు యజుర్వేద ప్రాప్తిని అనుగ్రహించాడు. నా నోరు తెరవమన్నాడు. నేను నా నోరు తెరిచాను. అప్పుడు వాగ్దేవి అయిన సరస్వతి నానోట్లోకి ప్రవేశించింది. నా శరీరం తాపంతో దహించుకుపోసాగింది. సూర్యుడు నన్ను చూచి కొంచెంసేపు ఓర్చుకో మంటలు చల్లబడతాయిF అని అన్నాడు. అప్పుడు సూర్యుని ముఖంలోనుండి నీకు కొన్ని మాటలు వీనుల విందుగావినిపించాయి. అప్పుడు సూర్యుడు నాతో ఇలా అన్నాడు. ఓ విప్రుడా! నీకు వేదవిద్య లభిస్తుంది. నీకు సాంఖ్యము, యోగము నీకు లభిస్తాయి. నీ మనస్సు ఉల్లాసంగా ఉంటుంది. అని పలికాడు.

తరువాత సూర్యుడు వెళ్లిపోయాడు. నేను కూడా నా స్వగృహమునకు పోయి సరస్వతీదేవిని ఉపాశించాను. నాకు సరస్వతీదేవి ప్రత్యక్షం అయింది. సరస్వతీదేవిని చూడగానే నాకు యజుర్వేదము అంతానా మనసులో స్ఫురిం చింది. నేను యజుర్వేదమును అధ్యయనం చేసాను. నా శిష్యులకు నేర్పాను. అలా కొంత కాలం గడిచింది. ఇంతలో ఒక రోజు విశ్వావసుడు అను గంధర్వరాజు నా వద్దకు వచ్చాడు. నేను అతనికి అతిధి సత్కారములు చేసాను. ఆయన నన్ను కొన్ని ప్రశ్నలు అడిగాడు. Eవిశ్వము అనగా నేమి? అవిశ్వము అనగా నేమి? మిత్రావరుణులు ఎవరు? జ్ఞానము జ్ఞేయము అనగా నేమి? తపస్సు అనగా నేమి? తపస్సు కానిది ఏది? సూర్యుడు, అతి సూర్యుడు అనగా నెవరు? విద్య అనగా నేమి అవిద్య అనగా నేమి? తెలుసుకొన దగినదీ, తెలుసుకొన దగనిదీ ఏమి? కదిలేవీ కదలనివీ ఏవి? వేదములు ఆమోదించినవి ఏవి? వీటి గురించి నాకు తెలుపండి.E అని అడిగాడు. నేను ఆ గంధర్వునికి ఈ విధంగా చెప్పాను. Eభూత, భవిష్యత్ వర్తమాన కాలములతో కూడిన అవ్యక్తమైన ఈ ప్రకృ తియే విశ్వము అని అంటారు. గుణరహితుడైన పురుషుడే అవిశ్వము. మిత్రా వరుణులే పురుషుడు, ప్రకృతి; జ్ఞానము జ్ఞేయము, తపస్సు, తపస్సు కానిదీ, సూర్యుడు, అతి సూర్యుడు, ఇవన్నీ ప్రకృతిపురుషులు. విద్య, అవిద్య, తెలుసు కొన దగినదీ, తెలుసుకొన దగనిదీ, కదిలేదీ, కదలనిదీ, వరుసగా పురుషుని గురించీ ప్రకృతి గురించీ తెలియజేస్తాయి. అజములు, అవ్రణములు, అక్షయములు, అతీంద్రియములు -- వీటిని ప్రకృతి పురుషులు అంటారు. ఈ రెండు తత్త్వములు కలిస్తే ప్రకృతి కూడా పురుషుని వలే గోచరిస్తుంది.

వేదార్థమును తెలుసుకోలేని వాడు వేదము చదివినా ప్రయోజనము లేదు. కేవలం కంఠశోష మిగులుతుంది. వేదములలోని అర్ధమును, సారమును గ్రహించిన పండితుడు, క్షరమును అక్షరమును గురించి తెలుసుకొనగలడు. అప్పుడు అతడు క్షరమును వదిలిపెట్టి అక్షర యోగము కొరకు ప్రయత్నిస్తాడు. 25వది అయిన అక్షర తత్త్వము గురించి తెలుసుకుంటే పరతత్త్వము బోధ పడుతుంది. పురుషుని ప్రకృతిని వేరు వేరుగా చూడటంకూడా సమం జసమే. కాని 25వ తత్త్వమైన అక్షర తత్త్వము, 26వది అయిన

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

పర బ్రహ్మము ఒకటే --వాటికి బేధము లేదు. 26వ తత్త్వమునకు పరమేశ్వరుడు అనీ, పురుషోత్తముడు అనీ కూడా పేర్లు కలవు. ఆ 26వ తత్త్వము నిష్కల్మషము, నిరం జనము, నిత్యము, జ్ఞానము, ఆనంద స్వరూపము . అని పలికాడు యాజ్ఞవల్క్యుడు. అప్పుడు విశ్వావసుడు ఇలా అన్నాడు. నేను ఈ 25వ తత్త్వము గురించీ దానికన్నా మిన్న అయిన పరతత్త్వము గురించీ, నారద, జైగీష, దేవల, కపిల, శుక, సుమంత, పైల మొదలగు మహా మునుల గోష్ఠులలో విని ఉన్నాను. కాని నాకు వాటి గురించి సరిగా అర్థం కాలేదు. అందుకని తమరిని ఆశ్రయించాను. దయచేసి నా సందేహములను తీర్చండి, అని అడిగాడు. అప్పుడు యాజ్ఞవల్క్యుడు ఇలా చెప్పాడు. విశ్వావసా! నీకు అర్థం కాకపోవడానికి ఆ గోష్టిలో పాల్గొన్న మునులదా తప్పు! నీ మనసులో మలినము ప్రవేశించి నీకు సందేహములు కలిగేట్టు చేసింది. కాబట్టి ముందు నీ మనస్సులో ఉన్న సందేహములను పక్కన బెట్టి నేను చెప్పునది సావధానంగా విను. అవ్యక్తమైన ప్రకృతివేరు పురుషుడు వేరు అని తెలుసు కదా! పురుషుడు ఈ ప్రకృతితో చేరి అనేక రూపములను పొందుతుంటాడు. పురుషుడు జనన మరణ చక్రములో ఇరుక్కుపోతాడు.

అప్పుడు పురుషుని పురుషోత్తముడు అని అనరు. జీవుడు అని అంటారు. ప్రకృతి పురుషుని చూడలేదు. కాని పురుషుడు ప్రకృతిని చూస్తూ ఉంటాడు. పురుషుడు ప్రకృతిని చూస్తూ అందులో లీనమైపోయి పరమాత్మ వంక చూడలేడు. కాని పరమాత్మ మాత్రం ఈ పురుషుని (జీవుని) ప్రకృతిని సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటాడు. ఇప్పుడు పురుషుడు పరమాత్మను దర్శించే ఉపాయం చెబుతాను విను. ఈ పురుషుడు ప్రకృతితో స్నేహము, సహవాసమూ చేస్తాడు. ఈ ప్రకృతే తాను అనుకుంటాడు. కాలం గడిచేకొద్దీ ప్రకృతిలో లీనం అయిపోతాడు. దానితో అహంకారము పెరుగుతుంది. ప్రకృతిలోని వస్తువుల మీద మమ కారము, వాటిని పొందాలనే కోరికా పెరుగుతుంది. పురుషుడు ప్రకృతి వంక చూస్తున్నంత కాలము, పైనున్న పరమాత్మను దర్శించలేడు. జీవాత్మగానే ఉండిపోతాడు. ఎప్పుడైతే పురుషుడు తానే ప్రకృతి, ప్రకృతే నేను అనే భావన విడిచి పెట్టి, చేప ఎప్పుడూ నీళ్లలో ఉన్నా, తాను వేరు, నీళ్లు వేరు అని ఎలా అనుకుంటుందో అలాగే ఎల్లప్పుడూ ప్రకృతిలో విహరిస్తున్నా, తాను వేరు ప్రకృతి వేరు అని అనుకుంటాడో, అప్పుడే పరమాత్మ భావనను పొందుతాడు. ఎప్పుడైతే ఈ పురుషుడు ప్రకృతి భావనను విడిచిపెడతాడో, అప్పుడే పరమాత్మను సందర్శిస్తాడు.

పురుషునికి జననము, వృద్ధాప్యము, మృత్యువు అనేవి తప్పవు. వీటి భయంతో యోగి సాంఖ్యమును, యోగమును ఆశ్రయిస్తాడు. మమకారమును వదిలిపెడతాడు. తిరిగి పునర్జన్మ లేని పరతత్త్వాన్ని పొందుతాడు. అసలు ఇదంతా, పురుషుడు తాను వేరు, ప్రకృతి వేరు అని అనుకోకపోవడమే. అలా అనుకుంటే, తనకూ ప్రకృతికీ ఉన్న భేదం తెలుస్తుంది. పురుషోత్తముడు పురుషుడు వేరు వేరు అనుకోవడం మనకు తెలిసిందే. కాని ఈ ఇద్దరూ ఒకరే అనే భావన విజ్ఞులకు కలుగుతుంది.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

పురుషుడు పురుషోత్తముడు ఒకరే అనే భావన విద్య అభ్యసించడం వలన కలుగుతుంది. కాని అవిద్యలో కొట్టు మిట్టాడే వారికి పురుషుడు వేరు పురుషోత్తముడు వేరు అనే భావనలో ఉంటారు. వారు మమకార మును, అవిద్యను పోగొట్టుకున్నప్పుడు మాత్రమే పురుషోత్తముని గురించి తెలుసుకొనగలరు. అని యాజ్ఞవల్క్యుడు విశ్వావసునికి పరమాత్మతత్త్వమును బోధించాడు. ఇంకా ఆ బోధనలకు సంతృప్తిచెందిన విశ్వావసుడు యాజ్ఞవల్క్యునికి నమస్కరించి వెళ్లిపోయాడు. అని చెప్పిన యాజ్ఞవల్క్యుడు జనకునితో ఇలా చెప్పసాగాడు.
£ఓ జనకమహారాజా! నేను పైన చెప్పినది దేవతలకు, మానవులకు సమ్మతమైన మతము.
కేవలం దీని వలననే పురుషోత్తముని చేరుకోగలరు. అసలు, జననము, మరణము-- వీటిని జయించడమే ముక్తి అంటారు. జనన మరణములను జయించడం అనేది జ్ఞానసముపార్జన వలననే లభిస్తుంది. కాబట్టి జ్ఞాన సముపార్జన ముఖ్యము. జ్ఞానము గురుముఖతా లభ్యవమతుంది. గురువు ఏ కులము వాడు అనేది ముఖ్యము కాదు. జ్ఞానమును ఉపదేశించిన వాడే గురువు. శిష్యుడు గురువు దగ్గర అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో విద్య నేర్చుకోవాలి. లేని యడల శిష్యునికి ఉన్న అజ్ఞానము నశించి జ్ఞానోదయము కలుగదు. కేవలము అజ్ఞానము వలననే పురుషుడు జీవునిగా మారి కర్మబంధనములలో చిక్కుకుంటాడు. జనన మరణ చక్రములో ఇరుక్కుపోతాడు. అతని మోక్షము లభించదు. కాబట్టి మోక్షము పొందాలంటే జ్ఞానము ముఖ్యము. ఓ జనక మహారాజా! ఇప్పటిదాకా నీవు అడిగిన విషయ ములు అన్నీ వివరంగా చెప్పాను. వీటిని శ్రద్ధగా ఆచరించు. అని పలికాడు యాజ్ఞవల్క్యుడు. యాజ్ఞవల్క్యుని బోధనలకు అమందానందం పొందాడు జనకమహారాజు.
ఓ ధర్మనందనా! వింటివి కదా. యాజ్ఞవల్క్యుని జనకునికి మధ్య జరిగిన సంవాదము. నీవు కూడా దీనిని ఆచరించి ముక్తిని పొందు, అని పలికాడు భీష్ముడు. = ఓ పితామహా! గృహస్థధర్మము వదిలి పెట్టకుండా మోక్షము పొందడం సాధ్యమంటారా. ఈ విషయంలో నాకు సందేహం కలుగుతూ ఉంది. అని అడిగాడు ధర్మరాజుడు.. దర్మనందనా! జనక మహారాజుకు సులభకు మధ్య జరిగిన సంవాద మును వినిపిస్తాను. దానితో నీ సందేహము తీరుతుందనుకుంటాను. విను. పూర్వము జనక మహారాజు పరిపాలిస్తున్న రోజుల్లో ఆయన రాజ్యంలో సులభ అనే స్త్రీ ఉండేది. జనక మహారాజు యోగధర్మ లంపటంలో చిక్కుకుపోయాడు. సులభ జనక మహారాజుకు ఉన్న జ్ఞానము ఎంతో పరీక్షించాలని అనుకుంది. ఒకరోజు సులభ ఒక అందమైన బిక్షుకి వేషంలో జనకమహారాజు దగ్గరకు వెళ్లింది. జనకుడు ఆమెను ఆహ్వానించి ఆమెకు కడుపునిండా భోజనం పెట్టించాడు. సులభ జనకుని ఇంద్రియ నిగ్రహమును పరీక్షించే నిమిత్తం ఆయనను తన అందచందాలతో ఆకర్షించే ప్రయత్నం చేసింది. సులభ చేస్తున్న కామవికారములను చూచి జనకుడు నవ్వుకున్నాడు.
£అమ్మా! నీవు ఎవరవు! ఎక్కడినుండి వచ్చావు? ఎక్కడకు వెళుతున్నావు? నీ భర్త ఎవరు? నీవు ఏమి చేస్తుంటావు? అని అడిగాడు. సులభ మౌనంగా ఉంది.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

సరే అది అటుల ఉండనీ. నేను చెప్పేది విను. నేను పంచశిఖుడు అనే మునీశ్వరుని శిష్యుడను. ఆయన ద్వారా సాంఖ్యము, యోగము, రాజ్యపాలన అనే మూడు విద్యలు అభ్యసించాను. పైచెప్పిన మూడూ మోక్ష మార్గములు. కావున పరతత్త్వము పొందడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. మోక్షమునకు వైరాగ్యము మూలము. వైరాగ్యము ధృఢమైన జ్ఞానముతో లభిస్తుంది. నేను జ్ఞానమును, అందువలన వైరాగ్యము పొందాను. రాజ్య పాలన చేస్తూ, రాజ్యసుఖముల మధ్య ఉండి కూడా, వాటితో ఎలాంటి సంగమము లేకుండా నిస్సంగుడనై తిరుగుతున్నాను. ఎవరైనా నా కుడి భుజానికి చందనము పులుముతూ నా ఎడమ భుజమును నరికినా నేను కోపించను. నాకు మట్టి బంగారము రెండూ సమానమే. నా జ్ఞానము, కర్మ -- ఈ రెండింటి నీ అత్యంత నిష్ట గా మోక్షము గురించి తెలిసినవారు చెబుతూ ఉంటారు. నాకు మాత్రం మా గురువుగారి శాసనమే అత్యంత నిష్ట. అదే నాకు మూడో నిష్ట. కొంత మంది గృహస్థాశ్రమంలో ఉంటే ఏదో కీడు జరుగుతుందని సన్యాసాశ్రమము స్వీకరిస్తారు. కాని మనసులో మాత్రం గృహస్థాశ్రమము గురించే ఆలోచిస్తూ ఉంటారు. మనసులో కోరికలు పెట్టుకొని సన్యాసము స్వీకరించి నంత మాత్రాన ఫలితము లేదు. కేవలము దండము, కమండలము ధరించి తల గొరిగించుకొని, కాషాయము కట్టినంత మాత్రాన మోక్షము వస్తుందా! రాదు. కేవలము వేషము మార్చినంత మాత్రాన మోక్షము రాదు. ఆత్మ జ్ఞానము పొందాలి. గృహస్థాశ్రమము లో ఉండి కూడా ఆత్మజ్ఞానము పొందవచ్చును. అలాంటి వారికి తుదకు మోక్షప్రాప్తి కలుగు తుంది. సన్యాసము స్వీకరిస్తే గృహస్థాశ్రమములో ఉన్న దుఃఖములు తొలగి పోతాయని చాలామంది సన్యాసము స్వీకరిస్తారు. కాషాయం కడతారు. రాజుగా నాకు పట్టే ఛత్రము ఎలాంటిదో వీళ్ల కాషాయము కూడా అలాంటిదే. అది సుఖాన్నిచ్చినా దుఃఖాన్నిచ్చినా నాకు రాజలాంఛన మైన గొడుగు తప్పదు కదా. సన్యాసులకు కాషాయము మోక్షాన్నిస్తే, నాకూ నా ఛత్రము మోక్షాన్నివ్వాలి కదా! కాబట్టి ఓ లలనా! జ్ఞానము వలననే మోక్ష ప్రాప్తి సాధ్యం కాని కేవలం కాషాయం కట్టి కమండలం ధరించి సన్యాసము పుచ్చుకొనిన రాదు. నేను రాజుగా ఉన్నా, ఈ ప్రాపంచిక సుఖములను త్యజించాను. మోక్షమార్గాన్ని అవలంబించాను. కాబట్టి నాకీ రాజలాంఛనములు అడ్డురావు. కాని నువ్వు నా నిగ్రహాన్ని పరీక్షించడానికి వచ్చావు. దాని వలన నీకేమీ ప్రయోజనము లేదు. ఓ మగువా! నీవు బ్రాహ్మణ స్త్రీవి. యోగినివి. పరుల భార్యవు. ప్రస్తుతము నీ భర్త నీ దగ్గర లేకుండా దూరప్రాంతములలో ఉన్నట్టు ఉన్నాడు. కాని నేను క్షత్రియుడను. రాజును. గృహస్థాశ్రమంలో ఉన్నాను. ఆచార వ్యవహారములను నిష్టతో పాటిస్తాను. అలాంటి నీవు నా మీద మరులు కొనడం, నా పొందు కోరడం నీకు అపకీర్తి కదా! నీవు చేసిన ఈ అవినీతి పనికి ఫలితం నీదే సుమా! ఇంకా చెబుతాను విను. నీవు నా మీద కోరికతోనే ఇంతటి అందగత్తె రూపంలో వచ్చావని నాకు తెలుసు. ఈ రూపం నీ యోగశక్తి వల్ల సాధ్యం అయింది. నీ బుద్ధి మలినము అయినందున నీ స్వరూపమును దాచి ఒక అందమైన స్త్రీ రూపంలో నా దగ్గరకు వచ్చావు. ఇది యోగినులు అవలంబించే పద్ధతేనా!

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

ఇప్పటికైనా నీ కుటిల ప్రయత్నములు మాను! ఓ వనితా! నీ శరీరం చూడబోతే చాలా అందంగా ఉంది. మంచి యౌవనంలో ఉన్నావు. ఇంతటి చిన్న వయసులో నీకు ఇంతటి యోగ మహిమ ఎలా అబ్బింది? నాకు చెప్పవా! అని అడిగాడు జనక మహారాజు.

ఆ మాటలకు సులభ ఇలా బదులు చెప్పింది. జనక మహారాజా! చెప్పే వాడికీ వినే వాడికీ ఇంపుగా ఉండే మాటలే మంచి మాటలు అనిపించు కుంటాయి. మిగిలినవి మూర్ఖపు మాటలు అని పించుకుంటాయి. ఈ ప్రకృతి పంచభూతాత్మకము. ఈ పంచభూతములు ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోయినట్లు కనబడతాయి గానీ ఏవీ ఒక దాని మీద ఒకటి ఆధారపడవు. వేటికవే స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి కలిగి ఉంటాయి. ఒక శరీరంలో పంచ భూతములు, పది ఇంద్రియములు, మనస్సు, బుద్ధి ప్రధానమైనవి. ఇవి అన్నీ కలిసి ఉన్నట్లు ఉంటాయి కాని వేటి కవే ప్రత్యేకంగా ఉంటాయి. కాబట్టి మనుషులందరూ పైన చెప్పిన 17 ప్రధాన అంగములతో తయారు కాబడ్డా, ఎవరికి వారు ప్రత్యేకంగా ఉంటారు. ఈ చైతన్యము జవనాశ్వము వలే సకలలోకములలోనూ పరుగులు తీస్తూ ఉంటుంది. కాబట్టి ఎవ్వరు ఎక్కడ ఉంటారో, ఎవ్వరు ఎక్కడనుండి వచ్చారో ఎవరికి తెలుస్తుంది. ఓ రాజా! నిన్ను నువ్వు ఎలా దర్శించుకుంటావో, ఈ లోకంలో ఉన్న అందరినీ అలాగే చూడాలి కదా! నువ్వు ఒకటీ నేను ఒకటీ కాదు కదా! అటువంటప్పుడు నువ్వు ఎవరు? ఎక్కడినుండి వచ్చావు? అని నన్ను అడగడం ధర్మమా! ఓ రాజా! నీవు క్షత్రియుడవు. నీ పాలనలో ఉన్న వారిని మంచి వారు, మధ్యస్థులు, చెడ్డవారు అని విభజించి పాలిస్తూ ఉంటావు. సామ, దాన, భేద, దండోపాయములతో శత్రువులను జయిస్తూ ఉంటావు. మరి నీవు ముక్తికోసం పాటుపడే యోగివి ఎలా అవుతావు? ఇదేనా ముక్తి మార్గము? కాబట్టి ఓరాజా! నీవు ఈ విషయ వాంఛలతో జయాభిలాషతో ఉన్నావు కాబట్టి ముక్తి మార్గములో లేవు.

నిన్ను నీవు జ్ఞానిగా అనుకుంటున్నావు. ఇది ఒక మానసిక రుగ్మత. లేకపోతే నాకు ఇన్ని నీతులు చెబుతావా! ఎందుకైనా మంచిది నీ బంధువులకు చెప్పి వైద్యులను సంప్రదించి చికిత్స చేయించుకో. ఈ మానసిక రుగ్మత నుండి బాగుపడతావు. నేను చెప్పినది అంతా విని కూడా నువ్వు నేను ఎందులకు ముక్తుడను కాను అని నన్ను అడిగితే దానికి సమాధానం చెబుతాను విను. నీవు మహారాజువు. ధర్మము, అర్థము కామము అనే మూడు పురుషార్థ ములలోనూ, రాజ్య తంత్రములలోనూ, ఎల్లప్పుడూ నిమగ్నమై ఉంటావు. నీవు మేలుకోమని (మేలుకొలుపులు), స్నానం చెయ్యమని, భోజనము చెయ్యమని నీ సేవకులు చెబితే గాని చెయ్యవు. ఇంక నీ చుట్టూ సుందరీ మణులు ఉంటారు. మంత్రులు సేనాపతులు ఉంటారు. వారందరూ నీ పనులు నిన్ను చేసుకో నివ్వరు. అన్నీ వారే చేస్తామంటారు. నీమెప్పుకోసం పాకులాడుతుంటారు. నీకు ఏపని చెయ్యడానికీ స్వతంత్రత ఉండదు. నీ భోజనము కూడా వారే కొసరి కొసరి తినిపిస్తూ ఉంటారు. నీ ఇష్టం వచ్చిన భోజనం చెయ్యనివ్వరు. ఇంక నీవు అర్హులెవరో అనర్హులెవరో తెలుసుకొని దానధర్మాలు చెయ్యాలి.

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రథమ భాగము)

ఇంకా ధనం ఎలా కూడబెట్టాలి అనే ఆలోచన. ఇంక నీ పక్కనే ఉంటూ నీ కింద గోతులు తవ్వే విరోధులను ఒక కంట కనిపెట్టి ఉండాలి. కాబట్టి ఓ రాజా! రాజులకు దుఃఖాలు ఎక్కువ, సుఖాలు తక్కువ. మరి అలాంటి రాజులు ముక్తిమార్గంలో ఎలా పయనిస్తారు. విశేషించి నువ్వు ముక్తి మార్గంలో ప్రయాణం చేస్తున్నాను అంటున్నావు. ఎలాగ! కాబట్టి రాజులు ముక్తిమార్గంలో పయనించడం అబద్ధం.

ఓ రాజా! ఇంక అసలు విషయానికి వస్తాను. నీకు పంచశిఖ మహాముని మోక్షమార్గమును ఉపదేశిం చాడు అన్నావు. కానీ నేను నీ దగ్గరకు రాగానే అసహ్యించుకున్నావు. ద్వంద్వములకు అతీతులైన ముక్తులు అనుసరించే మార్గమా ఇది! మోక్షాసక్తుడు ద్వంద్వములను వదిలి పెట్టాలి. దేని మీదా అపేక్ష ఉండకూడదు. నిర్వికారంగా ప్రశాంతంగా ఉండాలి. ఏ పరిస్థితులలో కూడా నీ మనస్సు చలించకూడదు. ఇంకా చెబుతాను విను. యతులు జనావాసములను వదిలిపెట్టి అరణ్యములలో నివసించాలి. నీవు ముక్తుడవు. నీ మనస్సు ఎలాంటి వికారములు లేకుండా శూన్యంగా ఉంటుంది అని నీ మనసులోకి ప్రవేశించాను. కాని నీవు ముక్తుడవు కావు. అదే నా తప్పు. అదీ కాకుండా నేను నిన్ను కాలితోగానీ, చేతితో గానీ తాకను కూడా తాక లేదు. మరి నన్ను చూచి నువ్వు ఎందుకు భయపడ్డావు. నన్ను అనవసరంగా ఎందుకు దూషించావు. అని పలికి ఆ సులభ పక్కనే ఉన్న అమాత్యులను చూచి "ఓ రాజా! వీరంతా పెద్దవారు. వీరంతా వింటూ ఉండగా మీరు ఇలాంటి తులువ మాటలు మాట్లాడటం మీకు ధర్మమా! ఎదుటి వారిని కించపర్చడం మంచి పద్ధతేనా! దీని వలన మీకు మీ గొప్పతనానికి హాని కలగదా! అత్యంత గోప్యమయిన స్త్రీపురుష సంబంధమును గురించి బహిరంగంగా మాట్లాడటం దుష్టుల లక్షణము కాదా! ఎటువంటి నికృష్టుడు కూడా ఇలాంటి పనికి పాల్పడడు. మహారాజులైన మీకు ఈ విధంగా మాట్లాడటం ధర్మమా! నేను ఒక యోగినిని. తామరాకు మీది నీటి బొట్టు వలే నా జీవితం గడుపుతున్నాను. నా గురించి నీవు తెలుసు కోలేక పోయావు. అసలు నీకు పంచశిఖ మునీశ్వరుడు ముక్తి మార్గం బోధించడం అంతా అబద్ధం అని నాకు తోస్తూ ఉంది.

రాజా! ఇన్ని మాటలు ఎందుకు కానీ--నీవు అటు గృహస్థ ఆశ్రమ ధర్మమును విడిచిపెట్టావు. ఇటు మోక్ష మార్గమునకు దూరం అయ్యావు. రెంటికి చెడ్డ రేవడవు అయ్యావు. నీకు అన్నీ తెలుసు అనే భ్రమలో బతుకుతున్నావు. ముక్తులు ముక్తులు కలవడం సాధారణం. ఆకాశము శూన్యము. ఆకాశమూ ఆకాశమూ కలిస్తే, శూన్యము శూన్యంలో కలిసినట్టే. మిగిలేది శూన్యమే. కాని నీ ముక్తి మార్గము శుద్ధ అబద్ధము. అందుకనే నేను నీ వద్దకు వచ్చినప్పుడు నీ మనసు చలించింది. నీ ముక్తి మార్గము అబద్ధం అని చెప్పడానికి ఇది చాలదా!

పోనీ మనము ముక్తులము కాదు అని అనుకుందాము. ఆ పరిస్తితులతో కూడా మన కలయిక నిందించదగినది కాదు. ఎలాగంటే నా గురించి చెబుతాను విను. నేను ప్రశస్తమైన చరిత్ర గల ప్రధాన మహా రాజు వంశములో జన్మించాను.

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(ప్రధమ భాగము)

కాబట్టి నేను క్షత్రియ కాంతను. నా పేరు సులభ. మా పూర్వీకులు శతశృంగ పర్వతము మీద ఎన్నో యజ్ఞములు యాగములు చేసారు. సాక్షాత్తూ దేవేంద్రుడు వారి వద్దకు వచ్చి వారితో పరమార్ధము గురించి సదోష్టి చేస్తూ ఉండేవాడు. నాకు వివాహం చేసుకోడానికి తగిన పురుషుడు దొరకలేదు. అందుకని మోక్ష మార్గంలో వెళుతున్నాను. కాబట్టి నీవు అనుకున్నట్టు మనం కలిస్తే వర్ణ సంకరం కాదు. ఎందుకంటే నేను బ్రాహ్మణ స్త్రీని కాను క్షత్రియ కాంతను. ఇంత వరకు వచ్చిన తరువాత ఇంక దాపరికం ఏముంది. జనక మహారాజు పంచశిఖ మహర్షి దగ్గర ముక్తిమార్గము ఉపదేశం పొందాడు కదా! నిజంగా జనకుడు ముక్తి మార్గంలో పయనిస్తున్నాడో లేదో అని పరీక్షించడానికి నేను నీ దగ్గరకు వచ్చాను. నీ మాటల వల్ల నీవు ముక్తి మార్గంలో పయనించడం లేదనీ నీ మాటలన్నీ అబద్ధాలు అని తెలిపోయాయి. అని అనర్గళంగా మాట్లాడిన మాటలు విని జనకుడు మారు మాటాడ లేదు. జనకుడి మొహం చూచి నవ్వుతూ సులభ ఇలా అన్నది. ఓ జనక మహారాజా! నీవు ముక్తుడవో కావో అని పరీక్షించడం, అగ్ని వేడిగా ఉంటుందా చల్లగా ఉంటుందా అని పరీక్షించడం లాంటిది అన్నమాట. నేను చేసినది కేవలం నా అజ్ఞానము అని తలంచు. ఓ జనక మహారాజా! నీవు నాతో మాట్లాడిన మాటలో ఇసుమంత కూడా అసత్యము, దోషము లేదు. నీవు మునులచే కీర్తింప బడ తగినవాడవు. నీకు మోక్షము కరతలామలకము (అరిచేతిలో ఉసిరికకాయ). ఈ విషయం నాకు బాగా తెలుసు. నేను రాగానే మీరు నన్ను ఎంతో గౌరవించారు. అందుకని, మీతో మాట్లాడితే ఎలా ఉంటుందో చూద్దామని, ఏదో హాస్యమునకు అలా మాట్లాడాను. ఎందుకంటే నేను చెప్పినవి అన్నీ అబద్ధములు. నేను నిన్ను పరీక్షించడానికి వచ్చాను అన్న మాట మాత్రం సత్యము. నేను చేసిన అపరాధమును సౌజన్యమూర్తులైన మీరు మన్నిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. అని అన్నది సులభ. ఆ మాటలను జనకుడు, అతని మంత్రులు కూడా చాలా తేలిగ్గా తీసుకున్నారు. ఆమె వాక్చాతుర్యానికి సులభను అభినందించారు. ఆరోజుకు సులభ అక్కడే ఉండి జనకమహారాజు ఆతిధ్యము స్వీకరించి మరునాడు తన దోవన తాను పోయింది. ధర్మనందనా! ఈ సులభ, జనకుని సంవాదముతో నీ సందేహములు తీరినవి కదా! అని అన్నాడు భీష్ముడు.

ఇంతలో ధర్మరాజు మరొక సందేహం లేవదీసాడు. పితామహా! వ్యాసుని . కుమారుడు శుకునకు వైరాగ్యము ఎలా కలిగింది. అని అడిగాడు. భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పాడు. = ధర్మనందనా! వేదవ్యాసుని కుమారుడు శుకుడు. మొదట్లో శుకుడు మామూలు వ్యక్తి గా ఉండేవాడు. అందరితో కలిసి తిరుగుతూ,తనకు వ్యాధులు, మరణము ఉన్నాయి అన్న విషయం మరిచిపోయి, ఈ శరీరం శాశ్వతము అనుకుంటూ, ప్రాపంచిక విషయములలో మునిగి తేలుతుండే వాడు. అది చూచి ఒకనాడు వేదవ్యాసుడు తన కుమారుడు శుకునకు ఈ ప్రకారంగా వైరాగ్యము ఉపదేశించాడు. నాయనా శుకా! నీవు నీ మనసును, ఇంద్రియములను అదుపులో పెట్టుకో. వాటిని తప్పు మార్గంలోకి పోనీయకుము. కోపం

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

లేకపోవడం, సత్యం పలకడం, ఇంద్రియములను అదుపులో పెట్టుకోవడం, మంచి మార్గంలో నడవడం, సత్ప్రవర్తన కలిగి ఉండటం, తపస్సు చేయడం, అహింసా మార్గము అవలంబించడం, ఇవన్నీ ధర్మము యొక్క ప్రతి రూపములు. వీటిని అవలంబిస్తూ, ఆకలి దప్పికలను అదుపులో పెట్టుకో.

నీవు సంపాదించిన బిక్ష ముందు దేవతలకు అర్పించి, తరువాత అతిధులకు అర్పించి మిగిలించి నీవు భుజించు. పంజరంలో పిట్ట మాదిరి ఈ శరీరంలో జీవుడు ఉన్నాడు. ఆ విషయం తెలుసుకోకుండా నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు తిరగడం ధర్మమా! రోజులు గడిచే కొద్దీ నీ ఆయుష్షు తరిగి పోతూ ఉంటుంది. ఆఖరుకు మృత్యువు నిన్ను కబళిస్తుంది. ఈ విషయం తెలిసికూడా నీ లాంటి వాడు నిద్రావస్థలో ఉండటం సమంజసమా! ఈ శరీరం మాంసము, రక్తము తో వృద్ధిచెందినది. ఈ ప్రపంచం అంతా ఇంతే. మాంస,రక్త మయము. ఈ శారీరక సుఖములకు అలవాటు పడ్డవాడు పరలోకము గురించి ఆలోచించడు. వీళ్లు పెద్దలు చెప్పినది వినరు. వాళ్లకు ఎంత తెలిస్తే అదే నిజం అనుకుంటారు. ఈ శారీరక సుఖాలే ప్రధానం అని చెప్పే వాళ్ల బాటలో నడవడం మొదట్లో సుఖంగానే ఉంటుంది. కానీ, తరువాత ఆపదలను కలిగిస్తుంది. కాబట్టి కుమారా! బుద్ధి మంతులు నడిచే త్రోవను వదిలి పెట్టి దుర్మార్గుల త్రోవలో నడవడం ధర్మమా! కాబట్టి నీ త్రోవ మార్చుకో. ధర్మ మార్గంలో నడుస్తూ, ప్రశాంత జీవనం గడిపే వారిని ఆశ్రయించు. వారి ఉపదేశాలు విను. మంచి మార్గంలో నడువు. సాలె పురుగు వలే నీ చుట్టు నువ్వు బంధనాలు కల్పించుకోవద్దు. అది అజ్ఞానుల లక్షణము. ఈ సంసార సాగరము లో ఇంద్రియములే జలం. కామ, క్రోధ,లోభములు మొసళ్లు. ఈ సాగరం దాటడానికి మనోధైర్యము తక్క మరో మార్గము లేదు. మనుష్యుడు ఈ కామ కోరికలతో తృప్తి పొందుతూ ఉన్నప్పుడు, మృత్యువు అతనిని హటాత్తుగా కబళిస్తుంది. అప్పుడు అతడు ఏమీ చెయ్యలేడు. నీవు మాత్రం అటువంటి మూఢునిగా ప్రవర్తించకు. బ్రాహ్మణత్వము పొందడం చాలా కష్టం. నీ పూర్వజన్మ సుకృతము వలన ఆ బ్రాహ్మణత్వము పొందావు. కాని నీవు దానిని వృధా చేస్తున్నావు. కాబట్టి, దుష్టుల సాంగత్యము వదిలిపెట్టి, నీవు తపస్సు, ఇంద్రియ నిగ్రహము, నిశ్చలత్వము, వివేకము మొదలగు మంచి గుణములు అలవర్చుకోవాలి కదా! కుమారా! నీవు బ్రాహ్మణ జన్మ ఎత్తినది కేవలం శారీరక సుఖాలు అనుభవించ డానికా! కాదే! ఈ లోకంలో నియమ నిష్టలతో జీవితం గడిపి పరలోక సుఖాలు అనుభవించడానికి కదా! ఈ లోకంలో కామసుఖములు అనుభవించడం తన మెడకు తానే ఉరి తాడు బిగించుకోడం లాంటిది. వివేక వంతులు ఆ పని ఎన్నటికీ చెయ్యరు. ఒకవేళ చేసినా ఆ ఉరితాడు తెంచుకొని బయట పడతారు. మూర్ఖులు మాత్రం ఈ విషయం తెలుసుకోలేక ఆ ఉరితాడుకు వేలాడుతూ ఉంటారు. కుమారా! ఈ భార్య, పుత్రులు, బంధువులు, మిత్రులు అందరూ నీ శరీరంలో ప్రాణం ఉన్నంతవరకే నీ చుట్టూ ఉంటారు. తరువాత, నీ గురించి మరిచిపోతారు. కాబట్టి వారి గురించి తలంపక, విరాగిపై ఆత్మ సాక్షాత్కారం చేసుకో. నీ గురించి నువ్వు తెలుసుకో! ముసలి తనము, మరణము, మనిషి

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

పుట్టి నప్పటినుండి అతని వెంటే ఉంటాయి. కాబట్టి మంచి పనులు చెయ్యడానికి ముహూర్తము గురించి ఆలోచించక వెంటనే చేసెయ్యి. ఎందుకంటే మృత్యువు నిన్ను ఎప్పుడు కబళిస్తుందో నీకే తెలియదు కాబట్టి. నువ్వు మంచి పనులు చేసే దాకా మృత్యువు వేచి ఉండదు కాబట్టి. కుమారా! ఈ భార్యా, బిడ్డలు, బంధువులు, స్నేహితులు నువ్వు చనిపోతే నీతో పాటు రారు. నీ శరీరాన్ని శ్మశానం దాకా మోసుకొని వస్తారు. అక్కడ తగలబెట్టి, తరువాత ఎవరి పనుల మీద వారు వెళ్లిపోతారు. అంతేగాని ఇన్నాళ్లు నువ్వు వారి వెంట ఉన్నావని నీతో రారు కదా! వీళ్ల కోసం నీవు తాపత్రయ పడటం వాళ్ల మీద వల్లమాలిన మమకారం పెంచుకోడం దేనికి? కాలం ఈ లోకాన్ని అతలా కుతలం చేస్తూ ఉంది. కాబట్టి ధైర్యంతో, ఈ ప్రాపంచిక విషయాలను వదిలి పెట్టి అంతర్ముఖుడివి కా!

ఈ మానవ జన్మ అత్యంత దుర్లభమైనది. నీకు లభించింది. ఈ మానవ జన్మను మెట్టుగా చేసుకొని మోక్షము పొందడానికి ప్రయత్నించు. అంతేగాని ప్రాపంచిక సుఖముల కొరకు పాకులాడకు. మనుష్యుడు తపో వనములకు వెళ్లినా అక్కడే మరణించినా, మనస్సు మాత్రం ప్రాపంచిక విషయములలో మునిగి తేలుతుంటే, అడవులకు పోయినా ప్రయోజనం లేదు. అడవులలో మరణించినా అంతకంటే ప్రయోజనం లేదు. వాడికి ముక్తి రాదు. సమస్త భోగాలను విడిచి పెట్టి, నిర్మలమైన మనస్సుతో ఇంట్లోనే ఉండితపస్సు చేసుకొనే వాడు ఈ సంసార సాగరాన్ని అవలీలగా ఈదగలడు. ఓ కుమారా! నీవు ఈ జన్మకు ముందు ఎన్నో జన్మలు ఎత్తావు. ఆ జన్మలలో నీకు భార్యా పుత్రులు ఉన్నారు. స్నేహితులు ఉన్నారు. వారంతా చనిపోయారు. అలాగే ఈ జన్మలో ఉన్న భార్యా బిడ్డలు కూడా పోయేవారే. కాబట్టి నీవు కానీ, నీ భార్యా పుత్రులు కానీ, బంధువులు గానీ, స్నేహితులు గానీ నిరంతరం పుడుతూ చస్తూ ఉన్నారు. ఈ సత్యం తెలుసుకో! వివేక వంతుడు అయిన వాడు ఈ విధంగా భావిస్తాడు. నేను ఉన్నాను. నేను ఎవ్వరి వాడను? నావంటి వాడు వేరే ఎవరూ లేరు! కాబట్టి నేను ఎవ్వరి వాడనూ కాను.. ఈ విధంగా తలచు కుంటే ఏ బంధనాలూ ఉండవు. భార్య మీద ప్రేమతోనే ఈ జన్మలో అన్ని కష్టాలు మొదలవుతాయి. ఈ లోకంలో పర లోకంలో కూడా ఎన్నో బాధలు కలుగుతాయి. కాబట్టి తెలివి గలవారు ఎవరూ ఈ భార్యామోహంలో పడరు.

అనుభవించకుండా, దానం చెయ్యకుండా దాచుకున్న ధనం ఎందుకు? దండగ. అలాగే, శత్రువును జయించలేని బలము, దర్పము ఎందుకూ పనికిరావు. ధర్మ ప్రవర్తనలేని వేదాధ్యయనము, శాస్త్రపరిజ్ఞానము ఎందుకు? ఇంద్రియములు జయించకుండా ఆత్మ తత్త్వమును తెలుసుకొని మాత్రం ఏమి లాభము? కాబట్టి కుమారా! ఈ సంసారము త్యజించుము. ఇంద్రియ నిగ్రహము పాటించు. జితేంద్రియుడవు కమ్ము. అని ఉపదేశించాడు వ్యాసుడు. ధర్మరాజా! ఆ ప్రకారంగా తండ్రి వలన బోధింపబడిన వాడై శుకుడు, వైరాగ్యమును పొందాడు. అని చెప్పాడు భీష్ముడు. "పితామహా! శుకుడు వ్యాసుని కుమారుడు అని చెప్పారు కదా! శుకుని జన్మ వృత్తాంతము ఏమి? అతని తల్లి ఎవరు?

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రథమ భాగము)

వివరంగా తెలపండి. అని అడిగాడు. అప్పుడు భీష్ముడు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.
ధర్మనందనా! మేరు పర్వత ప్రాంతంలో కర్ణికార వనము అని ఒక వనము కలదు. ఆ ప్రాంతంలో వ్యాసుడు పుత్రుని కోసరం శివుని గూర్చి తపస్సు చేస్తున్నాడు. శివుడు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ఏమి వరం కావాలి అని అడిగాడు. అప్పుడు వ్యాసుడు జలము, వాయువు, ఆకాశము, భూమి, అగ్ని (పంచభూతములతో) సమానమైన శక్తిగల పుత్రుని ప్రసాదించమని అడిగాడు. అలాగే అని శివుడు అంతర్ధానమయ్యాడు. ఆ ప్రకారంగా వరమును పొందిన వాడై వ్యాసుడు హోమము చెయ్యడానికి అరణిని తీసుకొని మధిస్తున్నాడు. అప్పుడు ఘృతాచి అనే అప్సరస అక్కడకు వచ్చింది. ఆమెను చూచిన వ్యాసుడికి కామ ప్రకోపము కలిగింది. వ్యాసుని మనసులో ఉన్న కోరిక తెలిసిన ఘృతాచి చిలుక రూపం ధరించింది. వ్యాసుడు మరలా అరణితో అగ్నికోసం మధించసాగాడు. కాని వ్యాసుని మనసులో ఘృతాచి రూపం నిలిచిపోయింది. అప్పుడు వ్యాసునికి వీర్యస్థలనము అయింది. వ్యాసుని వీర్యము అరణిలో పడింది. ఇది తెలియని వ్యాసుడు యధాప్రకారము అరణితో మధించసాగాడు. వ్యాసుడి శుక్లము యొక్క సంయోగంతో అరణిలో నుండి ఒక బాలుడు జన్మించాడు. అతనే శుకుడు. ఆ శుకుడు అగ్నివలె వెలిగిపోతున్నాడు. అప్పుడు మందాకినీ నది (గంగానదిని దేవలోకంలో మందాకినీ అంటారు) మానవ రూపం ధరించి వచ్చి శుకునికి పురిటి స్నానం చేయిం చింది. ఆకాశము నుండి జింక చర్మము, కమండలము శుకుని ముందు పడ్డాయి. దేవ దుందుభులు మోగాయి. దేవతలు పూల వర్షము కురిపించారు. ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలు, పార్వతీ సమేతంగా శివుడు అక్కడకు వచ్చారు. అందరూ కలిసి శుకునికి ఉపనయనము చేయించారు. దేవేంద్రుడు దివ్య కమండలము ఇచ్చాడు. దేవతలు ఎప్పటికీ మాసిపోని బట్టలు ఇచ్చారు. శుకుడుపుట్టగానే వేదములు అన్ని అతనిని వచ్చిచేరాయి. శుకుడు దేవ గురువు బృహస్పతిని తన గురువుగా ఎంచుకున్నాడు. బృహస్పతి వద్ద శుకుడు వేదములు, శాస్త్రములు చదివాడు. కాని ఆశ్రమములో ఉన్న ముని బాలకులతోటి ఆట పాటలతో శుకుడు చదువు మీద శ్రద్ధ చూపలేకపోయాడు. వ్యాసుడు కుమారునికి సాంఖ్యమును యోగమును బోధించాడు. దేహములో ఉండే అహంకారము గురించి, బంధు మిత్రుల మీది ప్రేమల గురించి, వాటిని పోగొట్టుకొనే ఉపాయాల గురించి బోధించాడు. ఆ బోధనలతో శుకుడు వైరాగ్యము పొందాడు.
శుకుడు బ్రహ్మ చర్యము, గృహస్థ, వానప్రస్థ, ఆశ్రమములలో శ్రద్ధ చూపలేదు. శుకుడు తన తండ్రిని చూచి తనకు మోక్ష మార్గము ఉపదేశించ మని అడిగాడు. దానికి వ్యాసుడు = కుమారా! విదేహ రాజైన జనకుని వద్దకు పొమ్ము. అతడునీకు మోక్ష మార్గము ఉపదేశించగలడు. నీవు సర్వశక్తి సమన్వితుడవు. కాని అతని వద్దకు పాదచారిగా పొమ్ము. అతని ముందు నీ అహంకారము ప్రదర్శించ వద్దు. చాలా వినయంగా ఉండు. అని చెప్పాడు వ్యాసుడు. తండ్రి మాట ప్రకారము శుకుడు కాలి నడకన ప్రయాణము చేసి మిథిలా నగరము చేరుకున్నాడు. శుకుడు రాజభవనము లోనికి పోతుంటే భటులు అడ్డగించారు. కాని శుకుడు

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(ప్రధమ భాగము)

కోపించలేదు. శాంతంగా అక్కడే నిలబడ్డాడు. శుకుని ప్రశాంతతను చూచి కావలి వారు కంగారు పడ్డారు. లోపలకు వార్త పంపారు. అతనిని సగౌరవంగా లోపలకు తీసుకొని వెళ్లారు. శుకుని రాక గురించి తెలిసిన జనకుడు తనపురోహితుని పంపించాడు. ఆ పురోహితుడు వెళ్లి శుకుని సాదరంగా ఆహ్వానించి లోపలకు తీసుకొని వచ్చాడు. జనక మహారాజు శుకునికి ఎదురు వచ్చి, అతని కాళ్లు కడిగి, తన సింహాసనము మీద కూర్చోపెట్టాడు. ఇదంతా చూచి మంత్రులు సేనాపతులు సభాసదులు ఆశ్చర్యపోయారు. అత్యంత సౌందర్యవతులైన నాట్యకత్తెలు వచ్చి నాట్యం చేసారు. వాళ్లను ఎలాంటి వికారం లేకుండా నిశ్చల మనస్సుతో అలా చూస్తున్నాడు శుకుడు. శుకునికి అన్న పానీయములు సమకూర్చమని తన పురోహితుని నియమించాడు జనకుడు. అతని వెంటే ఉండి అతనికి అన్ని సౌకర్యములు కలగ చేసాడు జనకుడు. శుకునితో ఎన్నో మాటలు మాట్లాడాడు. ఆరోజు గడిచి పోయింది.

మరునాడు జనకుడు శుకుని వద్దకు పోయి మీరు ఇక్కడకు వచ్చిన అని అడిగాడు. ౯నేను మా తండ్రిగారు వ్యాసుడు పంపగా మోక్ష మార్గము గురించి తెలుసుకోడానికి వచ్చాను. విప్రుని కర్తవ్యము ఏమి? మోక్షము ఏ విధంగా పొందవచ్చును? నాకు తెలియజేయండి. అని అడిగాడు శుకుడు. ఓ లోకపూజ్యమైన చరిత్ర కలవాడా! వినుము. బ్రాహ్మణు డైన వాడు, ఉపనయనము చేసుకొని, యజ్ఞోపవీతము ధరించి, బ్రహ్మ చర్యము పాటిస్తూ, వేదాధ్యయనము చేయవలయును. తరువాత వివాహము చేసుకొని, నిజ భార్య ద్వారా సంతానమును పొందవలెను. యజ్ఞ యాగములు చేయవలెను. దేవతలను, పితరులను తృప్తి పరచవలెను. అతిథి సత్కారములు చేయవలెను. తరువా వానప్రస్థ ఆశ్రమము స్వీకరించి అడవులకు వెళ్లవలెను. అక్కడ ఉన్న మునులను, అతిథులను సత్కరించవలెను. తరువాత కాషాయములు ధరించి వైరాగ్యమును పొందవలెను. తన ఆత్మ యందే అగ్నిని వేల్చవలెను. కోరికలను వదిలిపెట్టవలెను. తుదకు పరమ శాంతి పదమైన బ్రహ్మ పదమును పొందవలెను. అని పలికాడు జనకుడు. అప్పుడు శుకుడు జనకుని చూచి ఇలా అన్నాడు. మహాత్మా! మీరు చెప్పినది ఒక సాధారణ విప్రునకు వర్తిస్తుంది. కాని అసాధారణ ప్రజ్ఞాశాలియై, జ్ఞానోదయమైన వానికి ఈ మూడు ఆశ్రమములు అవసరమంటారా? జ్ఞాన విజ్ఞాన దృష్టి తో శాశ్వత మైన బ్రహ్మ పదము గురించి తెలుసుకొన్న వాడు కూడా ఈ నాలుగు ఆశ్రమములు ఆచరించాలా! వేదములు ఈ విషయం గురించి ఏమి చెబుతున్నాయి. నాకు వివరించండి. అని అడిగాడు. దానికి జనకుడు ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు.

౯నీవు చెప్పినట్టు జ్ఞానము, విజ్ఞానము మోక్ష సాధనములు. వాటిని గురుముఖతా అభ్యసించాలి. వాటి వలన ముక్తి పొందవచ్చును. బుద్ధి మంతుడు కడకు ఆ జ్ఞాన విజ్ఞానములు కూడా వదిలివేస్తాడు. పూర్వము ఋషులు, మనుజులు ధర్మ భ్రష్టులు, కర్మభ్రష్టులు కాకుండా సన్మార్గంలో నడవడానికే ఈ నాలుగు ఆశ్ర ధర్మాలు ఏర్పరచారు. ఈ నాలుగు ఆశ్రమ ధర్మములు సక్రమంగా పాటించిన వాడు ముక్తి పొందడం

అమరనాథ్ అమర

షష్టాశ్వాసము
(ప్రథమ భాగము)

తథ్యము. అలా కాకుండా అతని పూర్వజన్మలో చేసుకున్న పుణ్యఫలం చేత అతనికి జ్ఞాన విజ్ఞానములు కలిగితే, అతడు మిగిలిన ఆశ్రధర్మములు పూర్తిచేయ కుండానే బ్రహ్మచర్యాశ్రమములోనే ముక్తిని పొందవచ్చు. కాకపోతే అతడు రజస్తమోగుణములకు లొంగకుండా ఉండాలి. సత్త్వగుణనిష్ఠ కలిగి ఉండాలి. అటువంటి వ్యకిక్తి బ్రహ్మచర్యా శ్రమములోనే ముక్తి లభిస్తే, అతడు మిగిలిన మూడు ఆశ్రమములు పూర్తిచేసినా ఒకటే. చెయ్యకపోయినా ఒకటే. దానివలన ఒరిగేదేమీ లేదు. మానవుడు కేవలం సత్త్వ మార్గము వలననే ఆత్మ తత్త్వ దర్శనము పొందగలడు. ఈ విశ్వంలో తాను ఉన్నట్టు, తనయందే ఈ విశ్వం ఉన్నట్టు భావించి ముక్తిని పొందుతాడు. ఈ సందర్భములో యయాతి మహారాజు చెప్పిన వాక్యములు స్మరింపదగినవి. జ్యోతిస్వరూపుడైన పరమాత్మ మన ఆత్మలోనే ఉన్నాడు. ఇది తెలుసుకున్న ముని, తన వలన పరులకు, పరుల వలన తనకు భయం లేకుండా బతకగలడు. అప్పుడే అతను ముక్తిని పొందుతాడు. నాకు ఇది కావాలి, అది వద్దు, అనే భావన లేకుండా, అన్ని భూతములను సమానంగా చూస్తూ, తన వలన పరులకు అపకారం కలుగ కుండా ప్రవర్తిస్తూ, కోరికలను వదిలిపెట్టి, తపోవృత్తిని అవలంబించిన వాడు ముక్తి పొందగలడు.

మనకు వినబడే వాటియందు, కనబడే వాటి యందు, సమదృష్టి కలిగి ఉండి, ప్రాపంచిక విషయములలో లీనం కాకుండా, రాగ ద్వేషములు, సుఖ దుఃఖములు మొదలగు ద్వంద్వముల వలన ప్రభావితం కాకుండా, జీవించ గలిగిన మానవుడు ముక్తిని పొందుతాడు. ఇనుమును, బంగారమును, నిందను, స్తుతిని, సమంగా భావించేవాడికి, తాబేలు ఎలాగయితే తన అంగములను తన డిప్పలోకి ముడుచుకుంటుందో ఆ ప్రకారంగా ప్రాపంచిక విషయముల నుండి తన ఇంద్రియములను తనలోకి ఇముడ్చుకునే వాడికి, ముక్తి అనాయాసంగా లభిస్తుంది. నేను పైన చెప్పిన విషయములన్నీ నీ తండ్రిగారి దయవలన నీ తండ్రిగారి బోధనల వలన, నీకు సిద్ధించాయి. నేను చెప్పిన దానికంటే నీకు తెలిసినది అధికము. నీ బాల్య చాపల్యము వలనా, నీ భావనలో సందేహములు, భయములు ఉండటం వలనా, నీవు సర్వజ్ఞుడవు అని నీవు ఎరుగవు. జ్ఞానము, విజ్ఞానము నీకు ఉన్న గొప్ప గుణాలు. కాని అవి సమగ్ర రూపం దాల్చకపోతే నీకు మోక్షం సిద్ధించదు. కాబట్టి దృఢనిశ్చయముతో పరిపూర్ణత సాధించు. నీకు ఏ కొరతా లేదు. నీకు మోక్షము సంప్రాప్తిస్తుంది. ముందు నీలో ఉన్న సంశయములు అన్ని విడిచిపెట్టు. నీవు ఎక్కడి నుంచి వచ్చావో అదే నీ శాశ్వతనివాసము అని తెలుసుకో. అని జనకుడు శుకునికి జ్ఞాన బోధ చేసాడు. జనకుని జ్ఞానబోధతో శుకుని సంశయములు అన్నీ తీరిపోయాయి. అతని మనస్సు శాంతి పొందింది. తానెవరో తాను తెలుసుకున్నాడు. తండ్రి వద్దకు తిరుగు ప్రయాణము అయ్యాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

తనకు ఉన్న అన్ని సంశయములు తీరిన వాడై శుకుడు జనక మహారాజు వద్దనుండి సెలవు తీసుకొని తన తండ్రి వ్యాసుని వద్దకు బయలు దేరాడు. వాయు వేగంతో హిమవత్పర్వతము నకు వెళ్లాడు. ఆ సమయంలో వ్యాసుడు తన శిష్యులైన సుమంతుడు, వైశంపాయ నుడు, జైమిని, పైలుడు అనే వారలతో వేదాధ్యయనము చేయిస్తున్నాడు. శుకుడు వ్యాసాశ్రమమునకు వెళ్లాడు. జనకుని వద్దనుండి తిరిగి వచ్చిన పుత్రుని చూచి వ్యాసుడు సంతోషించాడు. శుకుడు తండ్రి పాదములకు నమస్కరించి కూర్చున్నాడు. తనకు జనకునికి జరిగిన సంభాషణా సారమును వివరించాడు. తరువాత వ్యాసుడు శుకుని కూడా తన శిష్యునిగా చేర్చుకొని మొత్తం ఐదు మందికి వేదము నేర్పుతున్నాడు. ఇలా కాలం గడుస్తూ ఉంది. : ఒకరోజు వ్యాసుని శిష్యులు గురువుగారిని ఇలా కోరారు. "గురువర్యా! వేదాధ్యయనంలో మేము ఐదుగురమే ఈ లోకంలో అందరి కన్నా మిన్నగా ముందుండాలి. మమ్మల్ని మించి మీరు ఇంకెవరికీ వేదము నేర్పకూడదు. అలా అని మాకు వరం ప్రసాదించండి." అని అడిగారు. పక్షపాతము అంటే ఎరుగని వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు.

"ఆసక్తి కల బ్రాహ్మణునకు వేదవిద్య నేర్పిన వారికి బ్రహ్మపదము అరిచేతిలో ఉసిరికకాయ లాంటిది. ఈ విషయం మీరు వినలేదా! ప్రతివాడూ కష్టములను అనుభవించిన తరువాత సుఖములు పొందుతాడు. కాని స్వార్ధపరుడు కాకూడదు. ఇలాంటి స్వార్ధపూరిత కోరిక కోరడం మీకు ధర్మమా!" అని అన్నాడు వ్యాసుడు. ఆ మాటలు విన్న వ్యాసశిష్యులు ఒకరి మొహాలు ఒకరు చూచుకొని వ్యాసునితో ఇలా అన్నారు. "అయితే మీరు మమ్ములను ఇక్కడే ఉంచితే ఎలాగ. మేము ఈ పర్వతశిఖరం దిగి, కిందికి వెళ్లి, వేదాధ్యయనము నందు ఆసక్తి కలవారిని వెతికి పట్టుకొని వారికి విద్య నేర్పమంటారా! వారితో యజ్ఞములు యాగములు చేయించమంటారా!" అని అన్నారు. ఆ మాటలకు వ్యాసుడు ఇలా అన్నాడు. "శిష్యులారా! ఈ విషయం మీరు ముందే చెప్పవచ్చుకదా! ఇంత డొంక తిరుగుడు ఎందుకు? మీరు ఈ పర్వతము కిందికి వెళ్లి జనపదములలో తిరుగుతాను. అందరికీ విద్యాదానము చేస్తాము అంటే నేను అడ్డుపెట్టానా!" అని వాత్సల్యంతో కోపపడుతున్న గురువు గారిని చూచి ఆయన కాళ్ల మీద సాష్టాంగ పడ్డారు. వ్యాసుడు తన శిష్యులను లేవనెత్తి ఆశీర్వదించాడు. "" "మీరు మూడులోకములలో మీ ఇష్టం వచ్చిన చోటికి వెళ్లండి. కాని చాలా జాగ్రత్తగా ఉండండి. వేదములను మూడు లోకములలో ప్రచారం చెయ్యండి.' అని పలికాడు. వ్యాసుని నలుగురు శిష్యులు నలుగురూ వెళ్లిపోయారు. వ్యాసుడు, అతని కుమారుడు శుకుడు మాత్రమే ఆశ్రమంలో ఉన్నారు. ఒకరోజు నారదుడు వ్యాసాశ్రమమునకు వచ్చాడు. ఆశ్రమములో వేదఘోష వినిపించడం లేదు. ఆశ్చర్యపోయాడు నారదుడు.

"మునీంద్రా! మీ ఆశ్రమములో వేదాధ్యయనము వినిపించకపోవడానికి కారణం ఏమిటి?" అని అడిగాడు. "నారదా! నా శిష్యులందరూ నన్ను విడిచి వెళ్లిపోయారు." అని బదులు చెప్పాడు. "అయితే ఏమి! నీవు నీ కుమారుడు శుకుడు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

ఉన్నారు కదా! మీరిద్దరూ వేదపఠనముచేయవచ్చు కదా!" అని అన్నాడు నారదుడు. అప్పటికి తాను చేసిన పొరపాటు తెలిసింది వ్యాసునికి. వెంటనే తాను తన కుమారుడు శుకుడు కలిసి వేదాధ్యయనము చేయడం ప్రారంభించారు. ఒకరోజు పెనుగాలి వీచింది. వెంటనే వ్యాసుడు వేదాధ్యయనము ఆపి వేసాడు. "ఈ గాలి ఎక్కడ నుండి వచ్చుచున్నది."అని అడిగాడు వ్యాసుని కుమారుడు శుకుడు.

"కుమారా! దేవ మార్గములో విష్ణువు, పితృమార్గములో సూర్యుడు పైకి కిందికి ప్రయాణించడం వల్ల ఈ ఝంఝూమారుతము వీచుచున్నది. కుమారా! నీకు వాయువుల గురించి చెబుతాను విను.సమాన వాయువు దేవతల జాతిలో జన్మించాడు. సమానుడికి ఉదాన వాయువు జన్మించాడు. ఉదానుడికి వ్యానము అనే వాయువు జన్మించాడు. వ్యానుడికి అపానుడు, అపానునికి ప్రాణుడు జన్మించారు. ఈ ప్రపంచమంతా ఈ ఐదు వాయువులతో నిండి ఉంది. ప్రవహుడు, ఆవహుడు, ఉద్వహుడు, సంవహుడు, వివహుడు, పవహుడు, పరాహుడు వీరు ఏడుగురు వాయుదేవతలు. వీరంతా అదితి పుత్రులు. అన్ని లోకములలో వ్యాపించి ఉంటారు. ఈ ఏడుగురు వాయు దేవతలు పైన చెప్పిన సమానము మొదలగు పంచ వాయువులతో కలిసి ఉంటారు. వీరి వలననే వర్షములు రావడం, రాకపోవడం జరుగుతూ ఉంటుంది. వివిధ దేవతలు విమానములలో తిరుగుతూ ఉంటారు. పైగా విష్ణుమూర్తి నిట్టూర్పువేగము అపరిమితము. వీటి వల్ల ముల్లోకములలో ఝంఝూ మారుతము వీస్తూ ఉంటుంది. ఇలాంటి సమయములలో వేదాధ్యయనము చేయరాదు. కీడు కలుగుతుంది. అందుకని వేదాధ్యయనము ఆపి వేసాను." అని చెప్పాడు వ్యాసుడు. తరువాత స్నానం చెయ్యడానికి వ్యాసుడు ఆకాశ గంగ వద్దకు వెళ్లాడు.

శుకుడు నారదుడు వింటూ ఉండగా వేదపఠనము చేసాడు. దానికి మెచ్చి నీకేమి వరం కావాలో కోరుకో అని అడిగాడు నారదుడు. "నారదమహర్షి! ఈ లోకంలో పుట్టిన వారికి హితమగునది ఏది తెలియచెయ్యండి." అని అడిగాడు. "కుమారా! పూర్వము సనత్కుమారుడు మునీశ్వరులకు చెప్పిన మాటలే నేను నీకు చెబుతాను. సత్యవాక్పరిపాలనయే తపస్సు. మనం నేర్చుకున్న విద్య మన కన్ను వంటిది. త్యాగమే సుఖదాయకము. కోరికలే దుఃఖ హేతువులు. మానవుడు ఇహలోక బంధములలో చిక్కుకుంటే, ఈ జన్మలో కాదుకదా పైజన్మలో కూడా అతనికి ముక్తి లభించదు. తరచి చూడగా కామము, క్రోధము ముక్తిమార్గమునకు శత్రువులు. ఈ రెండింటినీ విడిచిపెడితే, సంసారము అనునది రూపం లేకుండా పోతుంది. ముక్తి సాధించడానికి మరో మార్గం ఎందుకు? ఇతరుల నుండి ఏమీ స్వీకరించకపోవడమూ, సమస్త మైన కర్మములను త్యాగం చెయ్యడం అనేవి ఆచరిస్తే పండితునకు ఎలాంటి దుఃఖము కలుగదు. మోక్షం సిద్ధిస్తుంది. అసలు ఇతరులతో మాట్లాడకపోవడం, చూడకపోవడం, తాకకపోవడం వారికి దూరంగా ఉండటం ముక్తికి మార్గములు. అహింసా వ్రతము

అమరనాథ అమర్

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

పాటిస్తూ, ఇంద్రియములను నిగ్రహించుకొని, నిరాశకూ, చపలత్వము నకూ లోను కాకుండా ఉన్నవానికి ముక్తి అరిచేతిలో ఉసిరిక కాయలాంటిది. ఇవి సనత్కుమారుడు మునులకు చెప్పిన మాటల సారాంశము. అదియును కాక, మానవుడు భార్యాబిడ్డలు, బంధుమిత్రులు వీరి మోజులో పడితే, ఊబిలో పడ్డ ఏనుగుమాదిరి కొట్టుకుంటూ ఉంటాడు కానీ వెలుపలికి రాలేడు. నిరంతర భోగములలో మునిగి తేలేవాడు, వలలో చిక్కుకున్న జింకవలె గిలా గిలా కొట్టుకుంటూ ఉంటాడు. ధర్మము అధర్మము, సత్యము, అసత్యము వీటి రెంటినీ విడిచిపెట్టాలి. అది ఎలా సాధ్యపడుతుంది అంటే.. అహింసను పాటిస్తే అధర్మం విడిచి పెట్ట వచ్చు. అలాగే, మనము ఏ పనీ సంకల్పించకుండా ఉంటే ధర్మాన్ని కూడా విడిచిపెట్ట వచ్చు. బుద్ధిని ఉపయో గించి సత్యమును, అసత్యమును రెండింటినీ వదిలిపెట్టవచ్చు. ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందితే బుద్ధితో పని ఉండదు. మన దైనందిన కార్యములలో శోకము, భయము కలుగుతూ ఉంటాయి. పండితుడైన వాడు వాటిని పట్టించు కొనడు. ఎందుకంటే అవి వస్తూ పోతూ ఉంటాయి కాబట్టి. కుమారా! ఈ పంచభూతములు, దశ ఇంద్రియములు, మనసు, బుద్ధి వీటినన్నింటినీ మూటగట్టినట్టు ఉన్న ఈ శరీరం కోసరం తాపత్రయం ఎందుకు. భార్యాబిడ్డలకు, బంధు మిత్రులకు, ఊరిలో జనానికి కలిగిన బాధలకు మనం చింతించడం ఎందుకు." అని పలికాడు నారదుడు.

"" ఆ మాటలతో శుకునికి పూర్తి వైరాగ్యం కలిగింది. నారదుని చూచి "ఓ మహర్షి! నీ వాక్కులతో నాకు జ్ఞానోదయం అయింది. నా మనస్సు లో ఉన్న సందేహములు అన్నీ తొలగి పోయాయి. ఆ సూర్యభగవానుని దయవలన యోగసిద్ధి పొందుతాను. సమస్తము త్యజిస్తాను." అని పలికాడు. వెంటనే నారదమహాముని ఆజ్ఞ తీసుకొని తండ్రి దగ్గరకు వెళ్లాడు. తండ్రికి తన నిశ్చయము తెలియజేసాడు. కుమారుని జ్ఞాన సంపదకు వ్యాసుడు సంతోషించాడు. తండ్రికి ప్రదక్షిణము చేసి శుకుడు బయలు దేరాడు. కాని వ్యాసునికి పుత్రప్రేమ ఇంకా చావలేదు. "నాయనా శుకా! నిన్ను కనులారా చూచుకుంటాను. కాసేపు నా ఎదుట ఉండరాదా!" అని అడిగాడు. ఇప్పుడు శుకునిలో ఏ మమకారమూ లేదు. నిర్వికారంగా అలా వెళ్లిపోయాడు. కైలాస శిఖరము చేరుకున్నాడు. ఒక సమతల ప్రదేశములో తూర్పు ముఖంగా కూర్చున్నాడు. ఆత్మావలోకనం చేసుకున్నాడు. అప్పుడు సూర్యుడు అతని ముందు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. శుకుడు సూర్యునికి సాష్టాంగ ప్రమాణం ఆచరించాడు. సూర్యుని వలన సర్వ ఆత్మ తత్త్వాన్ని తెలుసుకున్నాడు. అదే సమయంలో నారదుడుకూడా అక్కడికి వచ్చాడు. శుకుడు నారదుని చూచి "నారదమహర్షి! మీ దయ వలన నాకు వైరాగ్యం కలిగింది. నాకు సరి అయిన మార్గం దొరికింది." అని పలికి, సత్త్వ, రజస్ తమోగుణములను వదిలిపెట్టి, తన యోగ శక్తితో ఆకాశ మార్గాన వెళ్లిపోయాడు. పోతూ పోతూ దారిలో ఉన్న చెట్లను, పర్వతములను చూచి "నా తండ్రి వ్యాసుడు నా వెంట వస్తున్నాడు. ఆయన నన్ను పిలిస్తే మీరంతా ఓయ్ అని బదులు పలకండి." అని ప్రార్థించాడు. వారంతా అలాగే అన్నారు.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

తరువాత శుకుడు ఉత్తరదిక్కుగా ప్రయాణం సాగించాడు. గంగానదీ తీరాన్ని సమీపించాడు. చాలా తక్కువ ఎత్తులో ఆకాశంలో పోతున్నాడు. ఆ సమయంలో గంగానదిలో అప్సరసలు బట్టలన్నీ విప్పి గట్టుమీద పెట్టి, దిగంబరంగా స్నానం చేస్తున్నారు. వారంతా యవ్వనంలో ఉన్న శుకుడిని చూచారు. కాని వారికి ఏలాంటి వికారము కలగలేదు. మామూలుగా స్నానం చేస్తున్నారు. ఆసమయంలో వ్యాసుడు కూడా తనయోగశక్తితో ఆకాశ మార్గాన కొడుకును వెతుక్కుంటూ వస్తున్నాడు. గొంతు ఎత్తి నాయనా శుకా శుకా అంటూ అరుస్తూ వెళుతున్నాడు. కాని అప్పటికే శుకుడు సర్వభూతాత్మకు డయ్యాడు. అందుకే శుకుడు వ్యాసునికి కనిపించడం లేదు. వ్యాసుడు పిలిచే పిలుపులకు ప్రకృతి అంతా "ఓయ్..... ఓయ్" అంటూ ప్రతిధ్వనిస్తూ ఉంది. వ్యాసుడు గంగానదీ తీరం సమీపించాడు. అప్పటిదాకా దిగంబరంగా జలకాలాడుతున్న అప్సరసలు పరపురుషుడైన వ్యాసుని చూచి సిగ్గుపడి హడావిడిగా బట్టలు కట్టుకున్నారు. వ్యాసుడు తన దివ్యజ్ఞానంతో జరిగింది తెలుసుకున్నాడు. తన కుమారుని అసక్తత (విషయముల మీద విముఖత), తనయొక్క సక్తత (విషయముల మీద ఆసక్తి) నిరూపింపబడింది అని అనుకున్నాడు. ఒక పక్క సంతోషిస్తూనే మరొక పక్క సిగ్గు పడ్డాడు. ఆసమయంలో మహాశివుడు వ్యాసుని వద్దకు వచ్చాడు. "వ్యాస మునీంద్రా! నాడు నిన్ను వరం కోరుకోమన్నప్పుడు పంచభూతములకు అతీతుడైన కుమారుడు కావాలి అని అడిగావు. నేను నీకు అలాంటి కొడుకునే ప్రసాదించాను. నా ప్రభావమువలన, నీయొక్క తపోవిశేషము వలన, నీ కుమారునికి దేవతలకు కూడా దుర్లభమైన పరమగతి లభించింది. దీనికి నీవు సంతోషించాలి గాని విచారిస్తావెందుకు. ఓ వ్యాసమహర్షి! నీ కుమారుని కీర్తి ఆచంద్రార్కము వర్ధిల్లుతుంది." అని మహాశివుడు అంతర్ధానము అయ్యాడు. ఓ ధర్మరాజా! ఈ శుక చరిత్ర చదివిన వారికీ, విన్నవారికీ, ఆయురారోగ్యై శ్వర్యములు లభిస్తాయి. తుదకు మోక్షం లభిస్తుంది." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుతో శుకుని వృత్తాంతము వివరంగా చెప్పాడు. "పితామహా! తమరు నాకు బ్రహ్మ చర్యము మొదలగు నాలుగు ఆశ్రమముల గురించి చెప్పారు కదా. ఆ నాలుగు ఆశ్రమములలో ఉన్న వారు తమకు ఉత్తమ పదము లభించుట కొరకు ఆరాధించు దైవము ఎవరు తెలియ చెయ్యండి." అని ధర్మరాజు భీష్ముని అడిగాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయ మహారాజుకు చెప్పాడు. వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఇంకా ఇలా చెప్పసాగాడు. "ఓ జనమేజయ మహారాజా! నేను నీకు నారాయణ కధను చెబుతాను సావధానంగా విను. ధర్మరాజు అడిగిన ప్రశ్నకు భీష్ముడు ఇలా సమాధానం చెప్పాడు. "ఓ ధర్మనందనా ! ఒకా నొకప్పుడు నా తండ్రి శంతనుడు నాకు నారాయణ నారద సంవాదాన్ని గురించి చెప్పాడు. నేను దానిని నీకు చెబుతాను. అది నీ సందేహమును తీర్చగలదు. అవ్యయుడు, సనాతనుడు, విశ్వాత్ముడు అయిన నారాయణుడు అనే మహాముని బదరికా వనములో తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. నారదుడు ఆయనను భక్తితో కొలిచి ఆయనను "ఓ మహర్షీ! మోక్ష సిద్ధికి ఆరాధించవలసినది ఏది?" అని అడిగాడు. నారాయణుడు ఇలా

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఇలా చెప్పాడు.
'నారదా! ధ్రువము, అచలము, ఇంద్రియ ములకు గోచరము కానిదీ, సూక్ష్మమైనది, దేనికీ సాటిలేనిదీ, మన అందరిలో అంతరాత్మగా వెలుగొందేదీ అయిన పరతత్త్వము తక్క వేరు దైవము లేదు." అని అన్నాడు. అప్పుడు నారదుడు నారాయణునితో ఇలా అన్నాడు. " ఓ మహర్షీ! నీవు ఈ లోకములను రక్షించుటకు ఈ అవతారము ఎత్తావని విద్వాంసులు అంటూ ఉంటారు. కానీ నీ మూల ఆకృతి ఎలా ఉంటుంది. నాకు తెలుపుము. ఓ మహర్షీ! నాకు గురుభక్తి, వేదములయందు ఆసక్తి ఉన్నది. నాకు నీ మూల స్వరూపము చూడటానికి అర్హత ఉన్నది అని నీవు అనుకున్నట్టయితే నాకు దాని గురించి నీకు తెలుపుము." అని ప్రార్థించాడు. అప్పుడు నారాయణుడు నారదునితో ఇలా అన్నాడు.

" నారదా! ముందు నీవు ఏకాగ్రతను సాధించు. అప్పుడు నీకు పరమాత్మను దర్శించు శక్తిని ప్రసాదిస్తాను." అని అన్నాడు. ఆ మాటలకు తృప్తి చెంది నారదుడు వెళ్లిపోయాడు. నారదుడు ఆకాశ మార్గాన మేరు పర్వత ప్రాంతమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ క్షీరసాగరమునకు ఉత్తర దిక్కున ఉన్న శ్వేత ద్వీపములో ఆహారము తీసుకోకుండా, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలిగి, చెమట పట్టకుండా, తమ తమ శరీరములనుండి సుగంధములను వెదజల్లు తున్న మునీశ్వరులను చూచాడు". అని భీష్ముడు చెప్పగా ధర్మరాజు అడ్డు తగిలి "పితామహా! ఆ మహానుభావులు ఎవరు? వారి గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. భీష్ముడు వారి గురించి చెప్పసాగాడు. "ధర్మనందనా! ఆ మహాపురుషుల గురించి పూర్వము కొంత మంది మహా మునులు మా తండ్రిగారికి చెప్పగా నేను విన్నాను. ఆ విశేషములు నీకు చెబుతాను. విను.

పూర్వము ఉపరిచర వసువు అనే రాజు ఉండేవాడు. ఆ రాజు చాలా విశిష్టమైన ఆచారములు కలవాడు. అతడు సత్యము, ఇంద్రియ నిగ్రహము, మనోనిగ్రహము, విష్ణుభక్తి, నైతిక బలము కలవాడు. ఆ ఉపరిచర వసువు ఈ భూమి నంతయునూ పరిపాలించేవాడు. ఆ రాజుకు యజ్ఞయాగములు చెయ్యాలంటే మహా ప్రీతి. బ్రాహ్మణులంటే భక్తి. అటువంటి రాజు, రాజ్యమును వదిలి పెట్టి అడవులకు పోయి తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. అప్పుడు దేవేంద్రుడు అతని దగ్గరకు వచ్చాడు. "ఓ మహారాజా! నీతో నేను స్నేహము చేయదలచుకున్నాను. నీకు తపస్సు ఎందుకు. నీవు వెళ్లి రాజ్యపాలన చేసుకో. నా నగరమునకు (అమరావతికి) వస్తూ పోతూ ఉండు. నీకు దివ్యత్వాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాను. అమరావతికి రావడానికి నీకు ఒక విమానాన్ని ఇస్తున్నాను. నీవు దీనిని ఎక్కి నీ ఇష్టం వచ్చిన చోటికి రావచ్చు ... పోవచ్చు." అని అన్నాడు. ఇంద్రుని మాట కాదనలేక ఉపరిచరవసువు ఆ విమానాన్ని స్వీకరించాడు. అప్పటి దాకా వసువు అనే పేరుగల ఆ రాజు విమానాన్ని ఎక్కి తిరగడం చేత ఉపరిచర వసువు అని సార్థక నామధేయు డయ్యాడు.

అది అటుండగా. కల్పమునకు ఆదిలో మరీచి, అంగిరసుడు, అత్రి, పులహుడు, పులస్త్యుడు, క్రతువు, వసిష్ఠుడు అనే మహామునులు, చిత్రుడు, శిఖండి అనే

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

పేరుగలవారు, స్వాయంభువుడు అనే మనువు.... వీరందరూ కలిసి విష్ణువును గూర్చి అనేక సంవత్సరాలు తపస్సు చేసారు. అప్పుడు విష్ణువు అదృశ్యరూపంలో వారికి గోచరమయ్యాడు. వారితో ఇలా అన్నాడు. "మీరందరూ ధర్మశాస్త్రములను రచించే నైపుణ్యం కోసం నా గురించి తపస్సు చేసారు. అందుకని, సరస్వతీ దేవిని మీలో నియోగించాను. మీరు రచించే ధర్మశాస్త్రములు సకల జగములకు హితమును, గౌరవమును కలిగిస్తాయి. అంగిరసుడు అనే అతనికి బృహస్పతి అనే మహాత్ముడు జన్మిస్తాడు. మీరు రాసిన ధర్మశాస్త్రములు అతనికి బోధించండి. భవిష్యత్తులో ఉపరిచర వసువు అనే మహారాజు జన్మిస్తాడు. అతడు మీరు రాయబోయే ధర్మశాస్త్రములను అధ్యయనము చేయడానికి అర్హుడు. బృహస్పతి వలన ఉపరిచర వసువు ధర్మశాస్త్రములను నేర్చుకుంటాడు. అతడు ధర్మశాస్త్రములను అన్నిలోకాలకు అందిస్తాడు. యజ్ఞయాగములను నిర్వర్తిస్తాడు. ఆ ఉపరిచర వసువు నాకు అత్యంత భక్తుడు. అతని వలననే ధర్మశాస్త్రములు లోకంలో ప్రచారమవుతాయి." అని పలికి విష్ణుమూర్తి అంతర్హితు డయ్యాడు. తరువాత, ఆ వసువు అనే మహారాజు అశ్వమేధ యాగము చేసాడు. ఆ యాగమునకు మరీచి, మొదలగు సప్తఋషులు ఆధ్వర్యము వహించారు. సప్తఋషులతో సమానమైన మహానుభావులు ఋత్విక్కులు చేసేపనులు నిర్వర్తించారు. ఆయాగమునకు బృహస్పతి ప్రధాన ఋత్విక్కుగా వ్యవహ రించాడు. ప్రజాపతి పుత్రులైన ఏకతుడు, ద్వితుడు, త్రితుడు అను మునులు సదస్యులుగా వ్యవహరించారు.

ఆ ప్రకారంగా ఆ అశ్వమేధయాగము జరుగు తున్న సమయంలో వసు మహా రాజు అహింసా వ్రతుడవడం వల్ల జీవ హింసకు అనుమతించలేదు. జీవహింసకు బదులుగా ఆరణ్యకములలో చెప్పబడిన కొన్ని మంత్రములను విష్ణుమూర్తిని గురించి పఠింప చేసాడు. అతని నిష్టకు మెచ్చి విష్ణుమూర్తి అదృ శ్యరూపంలో వచ్చి తన హవిర్భాగమును స్వీకరించాడు. అది చూచి ప్రధాన ఋత్విక్కు అయిన బృహస్పతికి కోపము, దుఃఖము రెండూ వచ్చాయి. వసురాజును చూచి బృహస్పతి ఇలా అన్నాడు. "ఓ వసుమహారాజా! యజ్ఞములో పురోడాశము సమర్పించునపుడు దేవతలు స్వయంగా వచ్చి మనకు ప్రత్యక్షమయి స్వీకరించాలి. కాని విష్ణువు అదృశ్యరూపంలో వచ్చి స్వీకరించాడు. అదే నాకు బాధగా ఉంది." అని అన్నాడు. వసుమహారాజు బృ హస్పతిని అనునయించాడు. అక్కడ ఉన్న సదస్యులు బృహస్పతితో ఇలా అన్నారు.

"ఓ దేవ గురూ! మీరు అలుక మానండి. ఆ హవిర్భాగము హరికి చెందినది. హరి వచ్చి స్వీకరించాడు. దానికి మీరు బాధపడటం ఎందుకు? అసలు మహావిష్ణువును దర్శించడం మీకూ మాకూ సాధ్యమయ్యే పనేనా! బ్రహ్మ మానస పుత్రుల మైన మేమే మహావిష్ణువును దర్శించుటకు ఎన్నో ఏళ్లు తపస్సు చేసాము. అప్పుడు మాకు అశరీరవాణి ఇలా చెప్పింది. "పాల సముద్రములో ఒక దీవి ఉన్నది. అందులో తెల్లటి వారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారు, దివ్యమైన దేహము కలవారు, ఆకలి అంటే తెలియనివారు అయిన విష్ణుభక్తులు ఉన్నారు.

అమరనాధ అమర్

వారలకు మాత్రము విష్ణువు తన నిజ రూపమును దర్శింపచేస్తూ ఉంటాడు. ఆ సమయంలో మీరు చూడగలిగితే వెళ్లి చూడండి." అని అశరీరవాణి పలికింది.
ఆ మాటలు విన్న మేము వెంటనే అక్కడకు బయలుదేరాము. శ్వేతద్వీపమునకు వెళ్లాము. అశరీర వాణి చెప్పినట్టు మాకు ప్రకాశవంతమైన వారు కనిపించారు. ముల్లోకములలో అటువంటి వారిని మేము ఇంతవరకూ చూడలేదు. అలాంటి వారి ముందు సహస్ర భానులతో సమానమైన ఒక దివ్యతేజోరూపము ప్రత్యక్షం అయింది. అప్పుడు వారు అత్యంత భక్తితో "జయ పుండరీకాక్ష! జయ హృషీకేశ! జయ విశ్వభావన! నమస్తే నమస్తే" అంటూ పెద్దగా జయజయధ్వానాలు చేస్తున్నారు. ఎంత ప్రయత్నించిననూ మా కన్నులతో ఆ తోజోరూపమును చూడలేక పోయాము. అప్పుడు ఆకాశమునుండి ఇలా వినిపించింది.
"ఓ బ్రహ్మమానస పుత్రులారా! మీరు విష్ణుమూర్తిని చూడలేదని దిగులుపడకండి. ఆ విష్ణుభక్తులను చూస్తే విష్ణువును దర్శించి నట్టే. అయినా మీరు చేసిన తపస్సు, నియమ నిష్ఠలు మీకు విష్ణుమూర్తిని దర్శింప చేస్తాయని మాట ఇచ్చాయా. కాబట్టి ఖేదపడకండి. అయినా మీరు చేసిన తపస్సు విష్ణుమూర్తి దర్శనమునకు చాలదు. అత్యంత భక్తితో, అనేక సంవత్సరములు విష్ణుమూర్తిని గురించి తపస్సు చేస్తే గాని విష్ణు దర్శనం దొరకడం దుర్లభం.' అని వినిపించింది.
"" ఆ మాటలు విని మేము మరలా తిరిగి వచ్చాము. కాబట్టి ఓ బృహస్పతీ! నీవు విష్ణుదర్శనము గురించి ఆలోచించకుండా మిగిలిన యజ్ఞ కార్యక్రమము లను పూర్తి చెయ్యి" అని చెప్పారు.
ఆ మాటలు విన్న బృహస్పతి మిగిలిన యాగమును శ్రద్ధగా నడిపించాడు. తరువాత ఉపరిచర వసువు జనరంజకంగా ముల్లోకములను పరిపాలించాడు. ఒక సారి స్వర్గలోకంలో దేవతలు, మునులు యజ్ఞయాగముల గురించి చర్చలు చేస్తున్నారు. దేవతలు అందరూ యజ్ఞయాగములలో అజములను (మేకలను) బలి ఇవ్వాలి అని తీర్మానించారు. కాని మునులు దానికి వ్యతిరేకించారు. అజములు అంటే యుగయుగములకు అర్ధములు మారుతాయని అన్నారు. కృతయుగములో అజము అనగా ఓషధులు అని అన్నారు. కాబట్టి అజములు అంటే ఓషధులు అని కూడా అర్థము తీసుకొన వచ్చును అని అన్నారు.
ఇంతలో ఉపరిచర వసువు అక్కడకు వచ్చాడు. దేవతలు మునులు ఆ వివాదమును పరిష్కరించమని ఉపరిచర వసువును కోరారు. ఉపరిచర వసువు దేవతల పక్షం వహించాడు. యజ్ఞములలో మేకలను మాత్రమే బలి ఇవ్వాలని తీర్పు చెప్పాడు. వేదార్థమును వక్రీకరించినందుకు మునులు కోపించారు. ఉపరిచర వసువును శపించారు. ఆ శాప ప్రభావమున వసువు భూమి మీద ఉన్న ఒక లోయలో పడిపోయాడు. దేవతలు అతని వద్దకు వచ్చి అతనికి ఆకలి దప్పులు, శారీరక బాధ లేకుండా చేసారు. మహావిషువు అనుగ్రహంతో మరలా తన పూర్వ స్థితిని పొందుతావు అని ఊరడించి వెళ్లారు. వసురాజు విష్ణువును గూర్చి ధ్యానం చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. వసురాజు భక్తికి మెచ్చి విష్ణువు గరుత్మంతుని పంపి వసురాజును బ్రహ్మలోకమునకు పంపించాడు. విష్ణుమూర్తి మహిమకు, కరుణకు వసురాజు

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

ఎంతో సంతోషించాడు. ఓ ధర్మరాజా! నేను నీకు శ్వేతద్వీపంలో ఉండే మహాపురుషుల గురించి చెబుతుండగా ప్రసంగ వశాత్తు ఉపరిచర వసువు గురించి చెప్పాను. ఇంక శ్వేతద్వీపంలో ఉండే మహాపురుషుల గురించి చెబుతాను విను. నారదుడి శ్వేతద్వీపమునకు వెళ్లాడు. ఆ ద్వీపములో అద్భుత శరీరాలతో ఉన్న మానవులను చూచి నమస్కరించాడు నారదుడు. వారు కూడా నారదుని ఆదరించారు. అప్పుడు నారదుడు విష్ణువును గూర్చి స్తోత్రం చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నారదుడి ముందు ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. లెక్కలేనన్ని శిరస్సులు, బాహువులు, పాదములతో, అనేక రంగులతో, కమండలములతో, ఓంకారాన్ని, గాయత్రిని జపిస్తూ చతుర్వేదములను పారాయణం చేస్తూ విష్ణుమూర్తి నారదుడి ముందు సాక్షాత్కరించాడు. నారదుడు వినయంతో విష్ణుమూర్తికి నమస్కరించాడు. అప్పుడు విష్ణుమూర్తి నారదునికి ఇలా ఉపదేశించాడు.

"అనఘా! నన్ను ఎవ్వరూ చూడలేరు. నీ అనన్య భక్తి తత్పరత వలన, నీకు అహంకారము లేశ మాత్రమైనను లేని కారణమున, నన్ను చూడగలిగావు.నీకు కావలసిన వరము కోరుకో!" అని అడిగాడు. "" నారదుడు విష్ణుమూర్తితో "ఓ మహానుభావా! నీ దివ్యసందర్శన భాగ్యము కంటే నాకు వేరు వరం ఏమున్నది? నీ దర్శన భాగ్యం నాకు చాలు. " అని అన్నాడు. అప్పుడు విష్ణువు నారదునితో ఇలా అన్నాడు: "నారదా! ఎవడైతే ఇంద్రియ ములకు లోబడకుండా ఉంటాడో, ప్రళయకాలంలో కూడా ఎవడు నిశ్చలంగా వెలుగుతూ ఉంటాడో, ఎవడైతే త్రిగుణములకు (సత్త్వ, రజస్, తమో గుణము లకు) అతీతంగా ఉంటాడో, ఆత్మ, సర్వసాక్షి, అజుడు, నిష్కళంకుడుగా వెలుగుతుంటాడో, అతడే క్షేత్రజ్ఞుడు, జీవుడు అనబడే వాసుదేవుడు, సంకర్షణుడు. మనస్సు, అహంకారము వరుసగా ప్రద్యుమ్నుడు, అనిరుద్ధుడు అని చెప్పబడు తుంటారు. ఇదంతా నా మాయ. నేను 24 తత్త్వములకు అధినాథుడనైన 25వ తత్త్వమును. పరమపురుషుడను. నాకన్నా పరము వేరొకటి లేదు. మహామును లందరూ ఎవరి గురించి తపస్సు చేస్తుంటారు ఆ వాసుదేవుడను నేనే. ఈ చరాచర జగత్తులో ఉన్న సకల భూతములలో ఉన్న ధాతుశక్తి వేరుగా లేదు. ఆ శక్తి నేను. ఆ జీవశక్తి సర్వవ్యాప్తంగా సకల లోకములలో విస్తరించి ఉంది. లేకపోయినట్టయితే ఈ లోకములన్నీ చైతన్యవంతము ఎలా అవుతాయి! జీవుడు, శరీరము వేరు. ఒకటి కావు. జీవుడిని తెలుసుకొన్నాను అని చెప్పడం నా మాయా విలాసమే. ఆ మాయ నేను కల్పించినదే. జీవుడు కూడా నాతో సమానమే. నా కన్నా వేరు కాదని తెలుసుకో. ఎవరైతే అచంచల మైన భక్తితో నా ఆశ్రయం కోరతారో, వారికి నేను ముక్తి ప్రసాదిస్తాను.

ఆదిత్యులు, మరుత్తులు, వసువులు, రుద్రులు మొదలగు దేవతా గణములు, బ్రహ్మదేవుడు, చతుర్వేదములు, అందరూ నా స్వరూపాలే. అందువలననే వారికి విశేష గౌరవం లభించింది. నేను బ్రహ్మదేవుని సృష్టిం చాను. ఈ సకల జగత్తుల భారమును అతనికి అప్పగించాను. నేను మాత్రం ఏమీ పట్టించు కోకుండా, ఏకాకినై, నిమిత్తమాత్రంగా, కోరినసాయం చేస్తుంటాను.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఒక్కో కాలంలో ఈ లోకాలకు మేలు చెయ్యడానికి జన్మలు ఎత్తుతుంటాను. కర్మలు చేస్తుంటాను. వరాహ రూపంలో హిరణ్యాక్షుని, నరసింహరూపంలో హిరణ్యకశిపుని, పరశురామునిగా సకలక్షత్రియ కులమునూ, దశరధునికి పుత్రుడుగా, రాముడిగా జన్మించి రావణాసురుని సంహరించాను. యాదవకులములో పుట్టి, ఇంద్రుని కుమారుడైన నరుని సహాయంతో భూభారాన్ని తగ్గించాను. పూర్వము నేను, నరుడు, నారాయణుడు అనే రెండు రూపములతో, ఋషులుగా వెలసి, లోకరక్షణ చేసాను. తరువాతి కాలంలో మానవ రూపములలో అవతరించి, కంసుని, కాలయవనుని, మురాసురుని, నరకాసురుని, బాణాసురుని మొదలగు లోక కంటకులను సంహరించాను. అదే సమయంలో బాణాసురుని రక్షించాడానికి మహా శివుడు, మహాసేనాని అయిన కుమారస్వామితో కలిసి అడ్డుపడగా, నేను మహాశివుని జయించి, బాణాసురుని పరాభవించాను. అంతకు ముందు మత్సత్వము, కూర్మత్వము పొంది దేవతలను, వేదములను రక్షించాను. ఆ చరిత్రలు నీవు వినే ఉంటావు. ధర్మరక్షణ కోసరం ఏమేమి చెయ్యవలెనో అవన్నీచేసాను. నేను చెయ్యవలసిన కార్యములు సంపూర్ణం కాగానే నా మూలప్రకృతిని పొందుతాను.

ఓ నారదా! నీవు ఏకాగ్రచిత్తుడవయి నన్ను ధ్యానించితివి కావున నీకు ఇవన్నీ చెప్పాను." అని బోధించాడు విష్ణువు. తరువాత నారదునికి ఆ శ్వేతద్వీపంలో ఉన్న నిరాహారులు, ఇంద్రియము లను నిగ్రహించిన వారు, చెమట పట్టని వారు, సుగంధము వెదజల్లు తెల్లని దేహము కలవారు అయిన మహా పురుషలను చూపి "నారదా వీరు కాంతి దేహము కలవారు. వీరు నిరంతరమూ నన్నే ధ్యానిస్తూ ఉంటారు. నీవు ఇక్కడ ఉంటే వీరి ఏకాంతానికి భంగం కలిగిస్తుంది. ఇంక నీవు ఇక్కడి నుండి వెళ్లిపొమ్ము" అని పలికాడు.

నారదుడు విష్ణుమూర్తికి నమస్కరించి బదరికా వనమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ నరనారాయణులను దర్శించుకున్నాడు. తరువాత తాను సాక్షాత్తు విష్ణుమూర్తి ముఖతా పొందిన వేదార్ధసారము, యోగము, సాంఖ్యముల సారము అయిన ఉపదేశమును మునులందరికీ ఉపదేశించాడు. అక్కడి నుండి నారదుడు బ్రహ్మ సభకు వెళ్లాడు. అక్కడ కూడా విష్ణుమూర్తిచేసిన ఉపదేశ మును అందరికీ చెప్పాడు. ఆ ఉపదేశము క్రమక్రమంగా ముల్లోకములలో వ్యాపించింది. దానిని నాకు మా తండ్రి శంతనుడు ఉపదేశించాడు. దానిని నేను నీకు చెప్పాను. ఈ ఉపదేశమును మునులు, దేవతలు, ఎంతగానో కొనియాడుతారు. విష్ణువును పూజిస్తారు. భక్తితో జపిస్తారు. మనస్సులో ధ్యానిస్తారు. ధర్మనందనా! నీవు కూడా విష్ణు మహిమను అదే ప్రకారము జపించు. ధ్యానించు. నీవు ఎవరి కన్నా చెప్పదలచుకుంటే నీతి పరులకు, విష్ణుభక్తులకు, ఇంద్రియ నిగ్రహము, మనో నిగ్రహము కలవారికి మాత్రమే ఉపదేశించు. నీవు ఇప్పటి దాకా విన్న కథలు ఏవీ ఈ ఉపదేశమునకు సాటిరావు. దీనిని చదివిన వారికి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములు కలుగుతాయి." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు విష్ణువు నారదునికి ఉపదేశించిన తత్త్వమును ఉపదేశించాడు. ఈ పరమ పవిత్రమైన ఉపాఖ్యానమును

అమరనాథ ఆమం

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్ఠాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

పఠించుచూ పాండవులు విష్ణుమూర్తిని భజిస్తూ కాలం గడిపారు." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పాడు. (ఇక్కడి నుండి వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పినట్టు కధ నడుస్తుంది).

' ఓ జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసుడు కూడా విష్ణుమూర్తిని తల్చుకుంటూ ఆకాశ మార్గాన క్షీరసాగరం వైపుకు ప్రయాణం చేస్తున్నాడు." అని వైశంపాయనుడు చెప్పగా జనమేజయుడు వైశంపాయనునితో ఇలా అన్నాడు.

' ఓ మహర్షి! నీవు మోక్షము అత్యంత సుఖప్రదము అని చెప్పావు. కాని ఆ లోకములలో జనాలు ఎల్లప్పుడూ ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో, సంసార కర్మబంధనములలో చిక్కుకొని ఉంటారు కదా! మానవుల సంగతి ఎందుకు. దేవతలు కూడా మోక్ష మార్గంలో పయనించకుండా ఎల్లప్పుడూ యజ్ఞ యాగములలో అర్పించు హవిస్సులకోసం పాకులాడుతూ ఉంటారు కదా. ఇది ఇలా ఎందుకు జరుగుతూ ఉంటుంది అని ఆలోచిస్తూ ఉంటాను. మానవులు, దేవతలు ఇలా మోక్షమార్గమును విడిచిపెట్టి కర్మబంధనములలో చిక్కువడి ఉండుటకు కారణమేమిటో చెప్పగలరా!" అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసభగవానుడు తన శిష్యులకు నాలుగు వేదములను, భారతమును బోధించాడు. ఆ సమయంలో నేను, సుమంతుడు,
పైలుడు, జైమిని కలిసి, నీవు నన్ను అడిగిన మాదిరే, మా గురువుగారు వ్యాసుని అడిగాము. మామీద దయతో వ్యాసుడు మాతో ఈ విధంగా చెప్పాడు. "నేను భూత, భవిష్యత్ వర్తమానములను తెలుసుకొనే దివ్యజ్ఞానము సంపాదించడానికి క్షీరసాగర తీరంలో తపస్సుచేసాను. ఆ నారాయణుని అనుగ్రహం చేత నాకు భూత భవిష్యత్ వర్తమానములను తెలుసుకొనే దివ్య దృష్టి లభించింది. దాని ప్రభావంతో నేను ఈ కల్పము ప్రారంభంలో బ్రహ్మ దేవుడు, మిగిలిన వారు చేసిన పనులు చూడగలిగాను. వాటిని మీకు చెబుతాను ఆలకించండి.

ఆదిత్యులు, మరుత్తులు, వసువులూ, రుద్రులు, మొదలగు దేవతాగణములు, మునులు, బ్రహ్మదేవుని చూచి "మా కర్తవ్యము ఏమిటి దయతో చెప్పండి?" అని అడిగారు. "మీ కర్తవ్యము ఏమిటి అన్న ఆలోచన నా మనస్సులో మెదులుతూ ఉంది. మీరు కూడా అదే మాట అడిగి నాకు మేలు చేసారు. దీని గురించి మనము అందరమూ ఆ విష్ణు దేవుని అడుగుదాము రండి." అని బ్రహ్మదేవుడి వారితో అన్నాడు. తరువాత అందరూ విష్ణుదేవుని దగ్గరకు వెళ్లారు. విష్ణుదేవుని గురించి తపస్సు చేసారు. అప్పుడు వారికి ఒక దివ్యమైన వాక్కు వినవచ్చింది. "ఓ దేవతలారా! మహా మునులారా! మీరు వచ్చిన పని నాకు తెలుసును. ఈ బ్రహ్మ దేవుడు లోకములన్నిటికీ గురువు. ఆయన ఏది చెప్పినా అది వేదవాక్కు. నాకు కూడా బ్రహ్మదేవుని మాటే వేదవాక్కు. మీరందరూ కలిసి వేదోక్తంగా ఒక యజ్ఞము చెయ్యండి. అందులో నాకు హవిర్భాగము కల్పించండి." అని ఆకాశ వాణి పలికింది. ఆ మాటలకు సంతోషించిన బ్రహ్మదేవుడు ఒక యాగం చెయ్యమని మిగిలిన దేవతలను

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఆదేశించాడు. దేవతలందరూ వేదోక్తంగా యాగం చెయ్యడానికి సంకల్పించారు. అందులో విష్ణుమూర్తికి భాగం కల్పించారు. విష్ణుమూర్తి అదృశ్యరూపంలో వచ్చి ఆకాశంలో నిలిచి వారితో ఇలా అన్నాడు. ' | "దేవతలారా! మునులారా! నేను చెప్పిన ప్రకారము మీరు యజ్ఞము చేసారు. మీరు చేసిన పుణ్యమునకు ఫలాన్ని ప్రసాదిస్తాను. మరీచి, అంగిరసుడు, అత్రి, పులస్త్యుడు, పులహుడు, క్రతువు, వసిష్ఠుడు, అను వారు బ్రహ్మమానస పుత్రులు. వారు వేదములకు ఆచార్యులు. యజ్ఞములను నిర్వహింపడానికి అర్హులు. వీరు ఏర్పరచిన నియమములు, ఆచారములు, పద్ధతుల ప్రకారము మానవులు యజ్ఞయాగములు చేస్తారు. అందులో మీకందరకూ హవిర్భాగములు ఇస్తారు. వాటితో మీరందరూ తృప్తిపొందుతారు. ` సన, సనక, సనందన, కపిల, సనత్కుమారులు బ్రహ్మ మానస పుత్రులు. వీరు సహజ జ్ఞాన సంపన్నులు. విజ్ఞాన వంతులు, ఎల్లప్పుడూ ముక్తి గురించి ఆలోచిస్తుంటారు. వీరు మోక్షధర్మములను లోకమునకు విశధీకరిస్తారు. మీ అందరకూ తల్లి, తండ్రి, గురుడు ఈ బ్రహ్మదేవుడు మాత్రమే. నా అభీష్టము ప్రకారము ఇతడు ఈ లోకాలన్నింటినీ శాసిస్తాడు. నా నుదుటినుండి పుట్టిన రుద్రుడు సర్వలోకములకు ఆరాధనీయుడు, పూజ్యుడు. సకల వరములను ప్రసాదించేవాడు. ఇంక మీరు వెళ్లవచ్చు. వేదోక్త కర్మలన్నింటినీ ఈ బ్రహ్మ దేవుడు, మరీచి మొదలగు ప్రజాపతులు చెప్పినట్టు చేయండి. ఇది కృత యుగము అనే పేరుతో ఉత్తమమైన కాలంగా వర్ధిల్లుతుంది. యజ్ఞయాగము లలో పశువులను వధించరాదు. ఇందులో ఏ మాత్రం సందేహము లేదు." అని ఆదేశించాడు.

పరమేశ్వరుని కొలవండి. వేదములలో చెప్పిన ప్రకారం నడుచుకోండి." అని చెప్పాడు. మేమందరమూ వ్యాసుడు చెప్పినట్టే ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదముల ప్రకారము ఈ త్రిలోకాధిపతిని స్తుతించాము. మనస్సులలో ఆరాధించాము." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పాడు. "జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసుడు మాకు బోధించిన పుణ్యప్రదమైన విష్ణుతత్త్వమును చదివినను, విన్నను విప్రుడు వేదవేదాంగములు చదివిన ఫలమును పొందుతాడు. క్షత్రియుడు సర్వత్రా విజయము పొందుతాడు. వైశ్యుడు ధనలాభమును పొందుతాడు. శూద్రుడు అత్యంతసుఖమును పొందుతాడు. పెళ్లికాని కన్యలకు త్వరగా వివాహం అవుతుంది. గర్భిణీ స్త్రీలకు సుఖప్రసవము అవుతుంది. మంచి గుణములు కలిగిన పుత్రుడు కలుగుతాడు. పిల్లలు లేని స్త్రీ సంతానవతి అవుతుంది." అని వైశంపాయనుడు ఫలశృతి చెప్పాడు. ఆ మాటలు విన్న జనమేజయుడు వైశంపాయనునితో ఇలా అన్నాడు. "మునివరా! గూఢములైన విష్ణునామములు నిర్వచించడానికి వీలులేనివి. నాకు వాటి గురించి వివరించండి." అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పాడు. "ఓ జనమేజయ మహారాజా! పూర్వము అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని ఇదే విషయం అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు అర్జునునకు వివరించిన విష్ణు నామముల ప్రాశస్త్యము గురించి నీకు చెబుతాను. 'అర్జునా! నీవు, నేను, నరనారాయణులు అనే సనాతనులము. ఈ ప్రపంచాన్ని ఉద్ధరించడానికి

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఈ భూమి మీద అవతరించాము. గూఢములు అయిన నా నామముల గురించి వాటి అర్ధముల గురించి వివరిస్తాను. విను. అర్జునా! నారములు అనగా జలములకు పేరు. అయనము అనగా ఉండు స్థలము. నేను సదా జలములలో ఉంటాను కాబట్టి నాకు నారాయణుడు అనే పేరు సార్ధకమయినది. నేను ఈ జగములలో నివసిస్తాను. కాని ఈ జగములన్నీ నాలో ఉన్నాయి. అందుకని నన్ను వాసుదేవుడు అని అంటారు. నేను ఈ జగములన్నిటిలోనూ రోదసికుహరములోనూ పూర్ణంగా వ్యాపించి ఉన్నాను. కాబట్టి నన్ను విష్ణువు అని అంటారు. (విష్ణు అంటే అంతటా వ్యాపించినది అని అర్థం). ఇంద్రియములను నిగ్రహించుటకంటే ఉత్తమమైన ధర్మము లేదు. అట్టి జనులు నన్ను సదా కొలుస్తూ ఉంటారు. ఈ లోకములన్నీ నా ఉదరము (పొట్ట) లోనే ఉన్నాయి. అందుకని నన్ను దామోదరుడు అని అంటారు. అన్నము (ఆహారము), జలము, అమృతము, వేదములు, పృశ్ని అనే పేరులో పిలువబడుతూ ఉంటాయి. అవి అన్ని నా గర్భంలో ఉన్నాయి కాబట్టి నన్ను పృశ్నిగర్భుడు అని అంటారు. సూర్య కాంతి, చంద్రకాంతి, అగ్ని శిఖలు (జ్వాలలు) నాకు తల వెంట్రుకలు (కేశముల) వంటివి. అందుకని నన్ను కేశవ అని అంటారు. నేను లోక సంరక్షణార్ధము ఇటు బ్రాహ్మణత్వమూ (సత్త్వగుణమూ) అటు క్షాత్రము (రజోగుణము) అవలంబిస్తుంటాను. బ్రాహ్మము విప్రులకు, క్షాత్రము క్షత్రియులకు పరమధర్మములు. కాబట్టి బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియులు తమ తమ ధర్మములు క్రమం తప్పకుండా నెరవేరుస్తూ ముల్లోకములలో విరాజిల్లు తున్నారు. బోధించడం, స్థాపించడం అనగా వృద్ధిపొందించడం అనేవి అగ్నికి (సూర్యునికి) చంద్రునికీ కర్తవ్యములు. సూర్యుడు, చంద్రుడు తమ తమ కర్తవ్యములు నిర్వర్తించి అఖిలలోకములకు సంతోషమును కలిగిస్తారు. సూర్యుడు చంద్రుడు నేనే. సూర్య చంద్రుల రూపములలో నేను అఖిల జగములకు మేలు చేకూరుస్తుంటాను. దాని వలన నాకు కొని పేర్లు ఏర్పడ్డాయి వాటి గురించి చెబుతాను విను. వరదుడు, లోకభావనుడు, ఈశ్వరుడు, హృషీకేశుడు, మొదలగు నామములు నాకు వచ్చాయి. యజ్ఞములలో యాగములలో హవిర్భాగములను హరిస్తాను కాబట్టి నన్ను హరి అని కూడా అంటారు. గోవు (ఆవు) అంటే భూమి అని అర్ధము. దానిని గుహలో పడకుండా ఎత్తిపట్టుకున్నందుకు నన్ను గోవిందుడు అని అంటారు. నేను రోమములు లేకుండా అందంగా ఉంటాను కాబట్టి నన్ను శిపివిష్టుడు అని అంటారు. నేను ఈ భూమిని దున్నుతాను. నా వర్ణం కూడా నలుపు. ఈ రెండు కారణములచేత నన్ను కృష్ణుడు అని అంటారు.

నేను సత్త్వగుణ ప్రధానుడను. అందుకని నేను సత్త్వగుణము నానుండి తొలగిపోదు. నేను ఎప్పుడూ సత్త్వగుణమునే ఆచరిస్తాను. అసలు నా జన్మ సత్త్వగుణ ప్రధానము అందువలన నను సాత్త్వతుడు అని అంటారు. నాకు చ్యుతి అనగా నాశనము లేదు కాబట్టి నన్ను అచ్యుతుడు అని అంటారు. మానవ శరీరంలో మూడు ప్రధాన ధాతువులరూపంలో నేను ఉంటాను కాబట్టి నన్ను త్రిధాతువు అని కూడా అంటారు. నా తేజస్సు వలన నేయి ఏర్పడింది కాబట్టి నా పేరు ఘృతార్చి అని అంటారు. ధర్మములలో

అమరనాథ్ అమర్

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

వృషము అత్యుత్తమ ధర్మము. నేనే ఆ ధర్మమును. కాబట్టి నన్ను వృషుడు అని కూడా పిలుస్తారు. నాకు ఆది, మధ్యము, అంతము లేవు. అందుకని నన్ను అనాది, అమధ్యుడు, అనంతుడు అని కూడా పిలుస్తారు. ఎల్లప్పుడూ మంచి మాటలు శుచి అయిన మాటలు వినడానికి నేను ఎల్లప్పుడూ ఇష్టపడతాను. అందుకని నాకు శుచిశ్రవుడు అని పేరు. వరాహావ తార సమయమున నేను ఒకే కొమ్ముతో భూమిని పైకి ఎత్తి పట్టు కున్నాను. అందుకని నాకు ఏకశృంగుడు అని పేరు.

నేను ఎల్లప్పుడూ ఈ లోకమును రేచనము అనగా చైతన్యవంతము చేస్తాను. అందుకని నన్ను విరించి అని అంటారు. నేను విద్య రూపంలో అశరీరంగా సూర్యునిలో లీనమై ఉంటాను. అందుకని నన్ను కపిలుడు అని అంటారు. యోగమును హిరణ్యము అని కూడా అంటారు. యోగమును నా కుక్షిలో దాచుకున్నాను కాబట్టి నన్ను హిరణ్య గర్భుడు అని అంటారు. నేను నరుడిగా, నారాయణుడిగా ధర్మరక్షణార్ధము ఈ లోకంలో ఉద్భవించాను కాబట్టి నన్ను ధర్మజుడు అని కూడా అంటారు. ఆ ప్రకారంగా నర నారాయణ రూపములలో నేను గంధమాధన పర్వతము మీద తపస్సుచేసుకొను చుండగా, కాలాంతకుడైన మహాశివుడు దక్షుని చేయు యజ్ఞమును ధ్వంసము చేయబోగా, ఆ యజ్ఞము పారిపోయి వచ్చి నా వక్షస్థలములో దాగుకొన్నది. అప్పుడు నా వక్షస్థలము మీద ఉన్న కేశములు ముంజముల వలె (గడ్డిపోచల వలె మారిపోయినవి. అందుకని నాకు ముంజకేశుడు అనే పేరు సార్ధకమైనది. అప్పుడు యజ్ఞమును తరుముకుంటూ వచ్చిన మహాశివుడు నాతో కలియబడ్డాడు. అప్పుడు నేను ఒక బాణమును అభిమంత్రించి పరశు రూపములో (గండ్రగొడ్డలి రూపములో) మహాశివుని మీదికి విసిరాను. అప్పుడు మహాశివుడు ఆ పరశువును ఖండించాడు. అందుకని నాకు ఖండపరశువు అనే నామము సార్ధకమైనది." అని చెప్పిన కృష్ణుని చూచి అర్జునుడు "కృష్ణా! నీవు, మహాశివుడు యుద్ధం చేసారు అన్నారు కదా. మరి యుద్ధములో నీవు గెలిచావా! మహాశివుడు గెలిచాడా. ఆ వృత్తాంతము నాకు చెప్పవా!" అని అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు ఇలా చెప్పాడు. "ఓ అర్జునా! ఆ సమయంలో రుద్రుడు, నారాయణుడు యుద్ధంచెయ్యడానికి సంకల్పించారు. రుద్రుడు తన త్రిశూలంతో నారాయణుడి వక్షస్థలమును తాకాడు. నారాయణుడు తన చేత్తో రుద్రుని మెడ పట్టుకున్నాడు. ఇది తెలిసి బ్రహ్మదేవుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ఇద్దరినీ సమాధాన పరిచాడు.

"మహాశివా! నీవు ఈ జగములకంతకూ శివుడవు. (శివం అంటే శుభకరము) మరి నీవు అందరికీ శుభములు చేకూర్చాలి కదా! కాబట్టి నీ కోపమును ఉపశమింప జెయ్యి. విష్ణువు శివుడు ఒకటే అని దివ్యజ్ఞానము కలవారందరికీ తెలియును కదా! వేదములతో తెలుసుకొనదగినదీ, నిర్గుణమయినదీ, ద్వంధములకు అతీతమైనది, అరూపమైనదీ, అయిన ఒకే మూల తత్త్వము రెండు రూపములుగా విరాజిల్లుతున్నది. అవే శివ కేశవ తత్త్వములు. నిజానికి శివకేశవులకు బేధములేదు. నరనారాయణులు అనగా ఈ జగమునకు ఆది పురుషులు. నీ

అమరనాధ అమర

దివ్య బుద్ధితో చూస్తే మనమందరమూ వారి నుండి ఉద్భవించిన వారమే అని అవగతమవుతుంది. కాబట్టి మహాశివా! ముందు నీవు నారాయణుని ప్రసన్నం చేసుకో!" అని శివుని ప్రార్ధించాడు.

అప్పుడు శివుడు ప్రసన్నుడయ్యాడు. తన కోపాన్ని విడిచిపెట్టాడు. నారాయణుడికి నమస్కరించాడు. అప్పుడు నారాయణుడు ఇలా అన్నాడు. "మహాశివా! ఎవడైతే నిన్ను తెలుసుకుంటాడో వాడు నన్ను తెలుసుకున్నట్టే! నిన్ను సేవిస్తే నన్ను సేవించినట్టే! శివకేశవులకు బేధము అనేది లేదు. మహాశివా! ఈ రోజునుండి నా గుండెలపై ఉన్న శ్రీవత్సము నీ త్రిశూలము గుర్తుగా ఉంటుంది. నీ కంఠంమీద ఉన్న నలుపు ఈ రోజునుండి నా చేతి ముద్రతో శ్రీకంఠముగా పిలువబడుతుంది." అని అన్నాడు విష్ణువు. అర్జునా! ఆ ప్రకారంగా నాకూ మహాశివునికీ సఖ్యత కుదిరింది. ఇది చూచి బ్రహ్మ మొదలగు దేవతా సమూహములు ఎంతో సంతోషించారు. కాబట్టి అర్జునా! ! నేను వివిధ రూపములతో ఈ లోకములలో ప్రవర్తిస్తూ ఉంటాను. నీవు కూడా అభవుడు, అమృతుడు, అయిన మహాశివుని పూజించి తరించు. నేను పక్కన ఉండి నిన్ను అనుక్షణమూ రక్షించాను కాబట్టి నీకు మహాభారత సంగ్రా మంలో విజయం లభించింది. నీవు యుద్ధం చేసేటప్పుడు నీ రధం ముందు మహాశివుడు రుద్రరూపంలో త్రిశూలధారియై పరుగెడుతూ శత్రుసంహారం చేసాడు. ఆ కారణం చేత కూడా నీవు విజయుడివి అయ్యావు. ఈ విషయం నీవు తెలుసుకోడం మంచిది." అని శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునితో చెప్పాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో చెప్పగా జనమేజయుడు ఇలా అన్నాడు. "మునీంద్రా! ఇటు కృష్ణుడు, అటు మహాశివుడు తోడుగా ఉంటే సంగ్రామంలో అర్జునునికి విజయం లభించడంలో ఆశ్చర్యం ఏముంది? ఓ వైశంపాయన మహర్షి! నారదుడు మహావిష్ణు దర్శనం చేసుకొని తిరిగి నరనారాయణుల వద్దకు వచ్చాడు మీరు అని చెప్పారు. ఆసమయంలో నరనారాయణులకు, నారదునికి జరిగిన సంభాషణా వివరములు వినవలెనని కోరికగా ఉన్నది వివరించండి." అని అడిగాడు. వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. 'ఆ ప్రకారంగా నారదుడు నరనారాయణుల వద్దకు తిరిగి వచ్చాడు. నరనారాయణులు నారదునికి అతిధి సత్కారములు చేసారు. శ్వేతద్వీప విశేషములు ఏమి అని అడిగారు. వారితో నారదుడు ఇలా చెప్పాడు.

" మీ కృపాకటాక్షములతో నేను శ్వేతద్వీపమునకు పోయి అచ్చట శ్రీ మహావిష్ణువును దర్శించుకున్నాను. ఆయన రూపము, ఇక్కడ మీరూపములు ఉన్నట్టే ఉన్నది. ఏమీ బేధము లేదు. అక్కడ తెల్లగా ఉన్న వారు, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారూ, మౌనంగా ఉన్నవారూ అయిన నరులను దర్శించాను. వారందరూ విష్ణుదేవుని అత్యంత భక్తి శ్రద్ధలతో కొలుస్తున్నారు. విష్ణుమూర్తి కూడా వారితో విహరిస్తున్నాడు. నన్ను చూచి నా మీద కృపతో నాకు క్షేత్రజ్ఞుని గురించి, తన రాబోయే జన్మలగురించి, అవతారముల గురించి తెలియజేసాడు. ఆ శ్వేతద్వీపము చాలా ప్రశాంతంగా ఉంది. అక్కడు, సూర్యుడు, చంద్రుడు లేరు. గాలి లేదు.

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

మహావిష్ణువుకు ఏకాగ్రమైన మనస్సుతో ధ్యానం చేసేవారు చాలా ఇష్టులని తెలిసి నేను కూడా ఆ ప్రకారమే ఏకాగ్రచిత్తంతో ధ్యానం చేసాను. తరువాత విష్ణువు వద్ద వీడ్కోలు తీసుకొని మీ వద్దకు వచ్చాను. నేను కూడా ఇచ్చటనే ఉండి మీ దయకు పాత్రుడనయ్యెదను.' అని అన్నాడు. దానికి నరనారాయణులు సమ్మతించారు. తరువాత నారదుడు ఆ బదరికా వనంలో వేయి దివ్యసంవత్సరములు తపస్స చేసాడు. తరువాత నరనారాయణుల దగ్గర వీడ్కోలు తీసుకొని హిమాలయ పర్వతములకు వెళ్లాడు. అక్కడ తన ఆశ్రమంలో శిష్యబృందంతో పూజలందుకుంటూ ఉన్నాడు. "" జనమేజయ మహారాజా! తమస్త పాపహరమయిన హరి కధను నీవు భక్తిశ్రద్ధలతో విన్నావు. నీవు ఎల్లప్పుడూ విష్ణువును అధిక భక్తితో కొలువుము. నీకు మహోన్నతి కలుగుతుంది. హరిని ద్వేషించేవారికి ఈ లోకములో నేకాదు పరలోకములో కూడా సుఖం కలుగదు.వారికే కాదు వారి పితరులకు కూడా నరకప్రాప్తి కలుగుతుంది అని వేదాలు చెబుతున్నాయి. ముల్లోకములలో ఉన్న అందరికీ హరియే అంతరాత్మ. హరిని ద్వేషించడం అంటే తనను తాను ద్వేషించుకోవడమే కదా! మరి అలాంటి వారికి ఆపదలు వస్తాయి కదా! అంతేకాదు మా గురువుగారు వ్యాసులవారు సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణమూర్తి అవతారము. ఆయన చేత విరచిత మైన భారతము అందరికీ పూజనీయము. అటువంటి భారతమును అధ్యయనము చేయడానికి సాక్షాత్తు ఆ ధర్మ స్వరూపు డైన మహావిష్ణువుకు తప్ప వేరొకరికి సాధ్యం కాదు. భారత కధలోని ధర్మములు చెప్పడం మా గురువుగారు వ్యాసునికే సాధ్యం అయింది." అనిపలికిన వైశంపాయనుని చూచి జనమేజయుడు "మహాత్మా! మహావిష్ణువు గుర్రపు తలతో కూడిన శరీరముతో (హయగ్రీవ రూపముతో) బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లాడు అని అన్నారు కదా. ఆ పురుషోత్తముడు అప్పుడు అలా ఎందుకు హయగ్రీవ అవతారము దాల్చవలసి వచ్చింది. వివరించండి." అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

ప్రళయ కాలంలో జల ప్రళయంలో శ్రీ మహా విష్ణుడు యోగనిద్రలో ఉన్నాడు. ప్రళయము అంతరించిన తరువాత మేలుకొన్నాడు. మరలా ఈ విశ్వాన్ని సృష్టించడానికి సంకల్పించాడు. వెంటనే అహంకారము ఆవిర్భ వించింది. ఆ అహంకారమునకు బ్రహ్మ అని పేరు. విష్ణువు నాభి కమలంలో నుండి బ్రహ్మ ఉద్భవించాడు. బ్రహ్మ ముందు వేదములను సృష్టించాడు. ప్రళయ కాలంలో లయమైనట్టి సత్త్వ, రజస్తమోగుణములలో మొట్ట మొదటిది అయిన సత్త్వగుణము మొదటగా పుట్టింది. బ్రహ్మ సత్త్వగుణ సంపన్నుడయ్యాడు. రజోగుణము, తమోగుణము రాక్షస గుణములు అయ్యాయి. ఆ రాక్షసులలో మధువు, కైటభుడు అనే ఇద్దరు రాక్షసులు ముఖ్యులు. వారు తొలుత ఆవిర్భవించిన వేదములనుతీసుకొని పోయి పాతాళంలో కట్టిపడేసారు.

సృష్టికి మూలం వేదములు. "నాకు బలము, దృష్టి, మార్గదర్శకములు వేదములే. అవి లేకపోతే నేను సృష్టి ఎలా చేస్తాను. ఈ ఆపద నుండి నన్ను

అమరనాధ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ఎవరు రక్షిస్తారు." అని అనుకున్నాడు బ్రహ్మ. విష్ణుదేవుని ఎన్నో విధాలుగా స్తుతించాడు. జలములలో శయనించి ఉన్న మహా విష్ణువు గుర్రపు తలతో కూడిన పరమ అద్భుతమైన రూపంతో (హయగ్రీవుడుగా) వేదాలను వెదుకుతూ బయలుదేరాడు. ముందు పాతాళమునకు వెళ్లాడు. అక్కడ భయంకరంగా ప్రణవ నాదం చేసాడు. ఆ నాదం విన్న మధు కైటభులు ఆ ప్రణవ ధ్వని వచ్చిన వైపుకు పరుగు తీసారు. ఇంతలో హయగ్రీవ రూపంలో ఉన్న విష్ణువు వేదములకు కట్టిన బంధనములు ఊడదీసి వాటిని తీసుకొని వచ్చి బ్రహ్మదేవునికి ఇచ్చాడు. మరలా తన స్వస్వరూపంతో జలములలో శయనించాడు. ప్రణవ ధ్వని వచ్చిన వైపుకు పరుగెత్తిన మధు కైటభులకు అక్కడ ఎవరూ కనపడలేదు. మరలా తాము వేదములను దాచిపెట్టిన చోటికి వచ్చారు. అక్కడ వేదములు కనపడలేదు. వారికి కోపం వచ్చింది. నానా రభస చేస్తూ అటూ ఇటూ తిరిగారు. వేదముల కోసం వెతికారు. వారికి విష్ణుమూర్తి కనపడ్డాడు. మధుకైటభులు విష్ణుమూర్తిని యుద్ధమునకు ఆహ్వానించారు. మహా విష్ణువు యుద్ధోన్మాదులైన మధు కైటభులను సంహరించాడు. ఆ ప్రకారంగా సృ ష్టికార్యము నిర్విఘ్నంగా జరిగేట్టు చూచాడు. బ్రహ్మ యధావిధిగా సృష్టిచెయ్యడం ప్రారంభించాడు. అప్పటి నుండి హయగ్రీవుడైన విష్ణువు అన్ని రూపములకంటే గొప్పవాడయ్యాడు. హయగ్రీవ రూపంలో వేదములను రక్షించాడు కాబట్టి వేదములు ఎల్లప్పుడు హయగ్రీవ రూపంలో ఉన్న మహావిష్ణువును ఆశ్రయించి ఉన్నాయి.

ఓ జనమేజయ మహారాజా! హరి, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములలో హెచ్చు తగ్గులు కలిగిస్తూ ఉంటాడు. అందువలననే మానవులలో కూడా ఈ హెచ్చు తగ్గులు కనిపిస్తూ ఉంటాయి. ఒకడు గుణవంతు డైతే మరొకడు గుణహీనుడు అవుతాడు. ఎందు కంటే మనలో గుణములను కల్పించేదీ, గుణములను నాశనం చేసేది ఆ శ్రీహరే. వేదములు, యజ్ఞములు, ఇతర పుణ్యకార్యములు, పంచభూతములు అన్నీ శ్రీమన్నారాయణుని స్వరూపాలే." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు. అప్పుడు జనమేజయుడు ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహాత్మా! ఏకాగ్రచిత్తము కలవారు చాలా గొప్పవారు అని చెప్పారు కదా. అసలు ఏకాగ్రత అంటే ఏమిటి?" అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పాడు. "జనమేజయా! పూర్వము శ్రీ కృష్ణుడు మీ తాతగారు అర్జునునకు, మహాభారతయుద్ధ ప్రారంభంలో సాంఖ్యము, యోగము, వీటి సారమును గురించి బోధించారు. దానినే భగవద్గీత అంటారు. అది నేను ఎప్పుడో విన్నాను. దానిని నీకు ఇప్పుడు చెబుతున్నాను. శ్రద్ధగా విను. ఈ ఏకాంతిక ధర్మమును పూర్వము నారాయణుడు బ్రహ్మకు ఉపదేశించాడు. బ్రహ్మదేవుడు దక్షప్రజాపతికి ఉపదేశించాడు. దక్షప్రజాపతి దానిని తన మనుమడైన సూర్యునికి ఉపదేశించాడు. దానిని సూర్యుడు మనువుకు చెప్పాడు. మనువు ఇక్ష్వాకునకు ఇచ్చాడు. ఇక్ష్వాకునుండి ఆ ఏకాంతిక ధర్మము యోగ్యులైన వారికి పరంపరగా అందజేయబడింది. ఈ ఏకాంతిక ధర్మాన్ని మహావిష్ణువు నుండి గ్రహించిన నారదుడు దానిని తన శిష్యులకు ఉపదేశించాడు. వారి నుండి వారి

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

శిష్యులకు అలా పరంపరగా సకల జనులకు చేరింది. ఈ ఏకాంతిక ధర్మము దుర్మార్గులకు మాత్రము గ్రహించడానికి వీలుపడలేదు.

ఈ ఏకాంతిక ధర్మమునకు అహింస మూలము.

అహింసావ్రతముతో శ్రీహరి ప్రీతి చెందుతాడు. హరి అన్నా క్షేత్రజ్ఞుడు అన్నా ఒకటే. కాని శ్రీ హరి తన భక్తులకు ఒకటి, రెండు, మూడు నాలుగు రూపములలో అనగా వాసు దేవుడు మొదలగు రూపములలో దర్శనం ఇస్తుంటాడు. ఈ నాలుగు రూపము లలో వాసుదేవుడు ప్రధముడు. రెండవ రూపము సంకర్షణుడు, మూడవ రూపము ప్రద్యుమ్నుడు, నాల్గవ రూపము అనిరుద్ధుడు. శ్రీ హరి ఇన్ని రూపములలో దర్శనం ఇచ్చినప్పటికిని అదృశ్యరూపమైన దైవస్వరూపము ఒకటే. ఆ దైవస్వరూపము మన ఇంద్రియము లకు గోచరము కాదు. అనన్య భక్తి, తపస్సు, మనో నిగ్రహము, ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవారికి మాత్రమే ఆ దైవస్వరూపము గోచరమవుతుంది. ఎల్లప్పుడూ శాంతి కోరుకొనే వాడికి ఈ ఏకాంతిక ధర్మము అరిచేతిలో ఉశిరిక కాయ వంటిది. మనలోని అన్ని రకములైన చింతలను తుంచి వేయడానికి ఈ ఏకాంతిక ధర్మమే ఆయుధము." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు. "ఓమహర్షీ! ఈ ఏకాంతిక ధర్మమును ఆచరించకుండా మానవులు ఏవేవో నోములు, వ్రతాలు ఆచరిస్తుంటారు. వాటి వలన ప్రయోజనం ఏముంటుంది. అసలు మానవులు ఇలా ఎందుకు చేస్తుంటారు? వివరించండి." అని అడిగాడు. జనమేజయుడు. "మహారాజా! ఇదివరకే చెప్పాను గదా. మన మనసు సత్త్వ, రజస్తమో గుణములతో ప్రభావితమౌతుంది. అందులో సాత్త్వికం ఉత్తమం. సాత్త్వికభావాలు కల వారి యోగక్షేమములు మహావిష్ణువే చూచుకుంటాడు. వారే ఏకాంతికులు. ఏకాగ్రచిత్తం కలవారు. వారికి దైవ చింతన తప్ప వేరే వ్యాపకం ఉండదు. ఇంక రాజసము, తామసము అవలంబించిన వారికి ఏకాంతికత, ఏకాగ్రత ఎలా అలవడుతుంది? రజస్తమోగుణములను ఆశ్రయించిన వారు ప్రాపంచిక విషయములలో, భోగలాలసతో నిమగ్నమై ఉంటారు. అలాంటి వారు శ్రీహరి కృపకు పాత్రులు కారు. కాలేరు.

ఏకాంతికులు, దైవమును ఏకాగ్ర చిత్తంతో సేవించేవారు, ఎల్లప్పుడు శ్రీహరి మనస్సులోనే ఉంటారు. వారికీ శ్రీహరికీ బేధమే లేదు. ఇదే విషయాన్ని వేదాలు కూడా చెబుతున్నాయి. మా గురువుగారు వ్యాసులవారు నాకు దయతో ఈ మార్గాన్ని ఉపదేశించారు. ఇది విని నేను పవిత్రుడ నయ్యాను. ఓ జనమేజయా! నీవు ఆచరించగలను అనుకుంటే, నీవు కూడా ఏకాంతికుడవై, ఏకాగ్రచిత్తంలో శ్రీ హరిని ధ్యానించు. శాశ్వతానందాన్ని పొందుతావు. అని అన్నాడు వైశంపాయనుడు. " ఓ మహర్షీ! ఈ లోకంలో వేదములు, సాంఖ్యము, యోగము, పాశుపతము, పాంచరాత్రము, ఇంకా ఎన్నో ఎన్నెన్నో బోధన సాధనాలు (బోధించే మార్గాలు) ఉన్నాయి కదా! వీటిని అన్నిటిని అభ్యసించడానికి నిష్ట ఒకటేనా లేక వేరు వేరు నిష్ఠలు ఉన్నాయా! అసలు వీటిని ఉపదేశించినది ఎవరు?" అని అడిగాడు జనమేజయుడు. వైశంపాయనుడు ఈ ప్రకారంగా చెప్పసాగాడు. " ఓ జనమేజయ మహారాజా! వేదములకు,

అమరనాథ అమర

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

సాంఖ్యమునకు, యోగమునకు, ఇతర శాస్త్రములకు మూల కర్త ఆ శ్రీమన్నారాయణుడే. శ్రీమన్నారాయణుని చేరుకోడానికి ఇవన్నీ మార్గాలు. ఇంక వేదములను ఉపదేశించిన వాడు, ఆ శ్రీమన్నారాయణుని పుత్రుడైన వ్యాసుడు. ఆ సాంఖ్యమును ఉపదేశించిన వాడు కపిలుడు. యోగమును ఉపదేశించిన వాడు హిరణ్యగర్భుడు. పాశుపతము ఉపదేశించిన వాడు శివుడు. పాంచరాత్రము ఉపదేశించిన వాడు విష్ణువు. పాంచరాత్రమును వైష్ణవము అని కూడా అంటారు." అని చెప్పాడు వైశంపాయనుడు. ఇప్పుడు జనమేజయునికి ఒక సందేహము కలిగింది.

"మహర్షీ! తమరు వ్యాసుడు పరాశరుని పుత్రుడు అన్నారు కదా. మరి మహావిష్ణువుకు కుమారుడు ఎలా అయ్యాడు?" అని అడిగాడు. దానికి వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "మహాభారత రచన చేసి అలసి పోయిన వ్యాసుడు హిమాలయ పర్వత ప్రాంతములలో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాడు. వ్యాసుని శిష్యులు అందరూ వ్యాసునికి పరిచర్యలు చేస్తున్నారు. వ్యాసుడు తన శిష్యులకు వేదములను వాటి అర్థములను, భారతమును దాని అర్థములను వివరిస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో నేను మరి కొందరూ వ్యాసునికి పాదాభి వందనము చేసి "గురువు గారూ! తమరిని నారాయణుని నుండి పుట్టినవాడు అని అంటారు కదా. అది ఎలా సంభవించింది?" అని అడిగాము. అప్పుడు వ్యాసుడు మామీద కరుణతో మాతో ఇలా అన్నాడు. "ఆది కాలములో ప్రజలను సృష్టిచేయ సంకల్పించిన నారాయణుడు మొదట తననాభి కమలములోనుండి బ్రహ్మను సృష్టించాడు. ఆ బ్రహ్మ సకల భూతకోటిని సృష్టించాడు. బ్రహ్మ ముఖము నుండి వేదములు పుట్టాయి. ఆ వేదములను అధ్యయనం చేయడం కోసరం శ్రీ మహావిష్ణువు అపాంతరతముడు అనే వాడిని తన మనసులో సంకల్పించి సృష్టించాడు. విష్ణు మానస పుత్రుడైన అపాంతరతముడు విష్ణుదేవుని పక్కన నిలబడి నా కర్తవ్యమేమి అని అడిగాడు. నీవు వేదములను ఏ కాగ్ర చిత్తంతో అధ్యయనము చెయ్యి. ఆ వేదములను వ్యాసము చెయ్యి (అనగా విభజించు) అని అన్నాడు విష్ణువు. అలాగే అన్నాడు అపాంతరతముడు.

అప్పటికి కలాగా పులగంగా ఉన్న వేదములను అపాంతరతముడు సాకల్యంగా అధ్యయనము చేసి, వాటిని నాలుగు వేదములుగా విభజించాడు. దానికి ఆ విభుడు అనగా నారాయణుడు ప్రీతిచెంది అపాంతరతముడి మీద వాత్సల్యంతో "వేదవ్యాసుడా! (వేదములను వ్యాసము చేసిన వాడా) ఇలారా! నీవు నా కుమారుడవు. నీవు అన్ని మన్వంతరములలో కూడా ఉంటావు. నీవు వేదవ్యాసునిగా అనేక జన్మలు ఎత్తుతావు. నీకు త్రికాలజ్ఞత్వము(జరిగినది, జరుగుతున్నది, జరగబోవునది తెలుసుకొనే శక్తి) ప్రసాదిస్తున్నాను. నీకు నా కథలూ, అన్నిధర్మములు, ఈ లోకములో చేయవలసిన పనులు అన్నీ గోచరిస్తాయి. నీవు రాబోవు కాలములో పరాశర మహాముని కుమారునిగా జన్మిస్తావు. నీకు పుట్టిన కుమారులే(ధృతరాష్ట్రుడు, పాండురాజు, విదురుడు) కురు సామ్రాజ్యాన్ని

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

పరిపాలిస్తారు. వారు, వారి కుమారులు రాజ్య కాంక్షతో ఒకరితో ఒకరు కలహించుకొని యుద్ధములు చేసుకొని సర్వనాశనం అవుతారు. ఓ అపాంతరతమా! కాలక్రమేణా మరలా వేదములు అన్నీ ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోతాయి. వాటిని మరలా నీవే విభజించాలి. ఈ లోకములో కలిగే అన్ని ధర్మసందేహములను నీవే తీర్చాలి. నీవు సాంఖ్యమును యోగమును అభ్యసిస్తావు. నీవు అందరి చేతా పూజింపబడతావు. ఇన్ని చేసినా కుమారా! నీకు వైరాగ్యము సిద్ధించదు. నీవు విరాగివి కాలేవు కాని నీకు విరాగి అయిన కుమారుడు కలుగుతాడు. అతనికి వైరాగ్యము సిద్ధిస్తుంది. ఇంక నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు వెళ్లు." అని పలికి విష్ణుమూర్తి అంతర్ధానము అయ్యాడు. నాకు త్రికాలజ్ఞత్వము సిద్ధించినది కనుక నాకు అన్ని జన్మలలో జరిగిన విషయములు అన్నీ తెలుసు. ఆ ప్రకారంగా నేను నారాయణుని మానసపుత్రుడను. నేను ప్రతి జన్మలో అత్యంత నిష్ఠతో నారాయణుని గూర్చి తపస్సుచేసి ఆయన కరుణకు దయకు పాత్రుడనయ్యాను." అని నా గురువు వ్యాసుడు తన పూర్వజన్మ వృ " త్తాంతమును నాకు వివరించాడు అని వైశంపాయనుడు జనమేజయుని చెప్పాడు.

వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఇంకా చెబుతూ

"జనమేజయా! ఈ ప్రకారంగా నారాయణ నారద సంవాద కథను నారదుడు బదరికాశ్రమ మునకు వచ్చి, నరనారాయణులను కలుసుకోవడం శ్వేతద్వీపవిశేషములను వివరించడం, నారదుడు నరనారాయణుల అనుమతితో బదరికావనములో ఉండటం, తపస్సు చేయడం, మరలా హిమవత్పర్వత మునకు పోయి అక్కడ తపస్సు చేసుకోవడం, హయగ్రీవుని వృత్తాంతమూ, అన్నీ నాకు మా గురువుగారు చెబుతూ ఉండగా శ్రీకృష్ణుడు, ధర్మరాజాదులు కూడా విన్నారు. తన నామముల గురించి అర్జునుడు అడుగగా, శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి వివరించాడు. వేదములు, సాంఖ్యము, యోగము, పాశుపతము, పాంచరాత్రము, ఏకాంతిక ధర్మము వాటి గురించి మా గురువుగారు వివరించారు. వాటిని ధర్మరాజాదులు విన్నారు. ఇప్పుడు నీవు అడిగావు కాబట్టి నేను ఆ విషయములన్నీ నీకు చెప్పాను. ఈ లోకంలో ఏకాంతిక ధర్మమును మించిన ధర్మము మరొకటి లేదు." అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పాడు అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు వివరించాడు. "పితామహా! నీవు అన్ని ధర్మములు నాకు వివరించావు. కాని ఈ ధర్మములు అన్నింటిలోనూ ఉత్మమోత్తమమైన ధర్మము ఏది నాకు తెలియ చెయ్యండి." అని అడిగాడు. ఓ ధర్మనందనా! అన్ని ధర్మములు మంచివే. అందులో పనికి రానిది అంటూ ఏదీ లేదు. ఎవరికి ఏది నచ్చితే దానిని వారు ఆచరిస్తారు. ఆ ధర్మము వారికి తగిన ఫలితాన్ని ఇస్తుంది. ఈలోకంలో తమకు నచ్చిన ధర్మములను ఆచరించే వారిని మనము ఎంత మందిని చూడటం లేదు.

అది అటుండగా, ఒకసారి నారదుడు లోక సంచారం చేస్తూ దేవేంద్రుని దగ్గరకు వెళ్లాడు. దేవేంద్రుడు నారదమునిని ఆహ్వానించి తగురీతిని సత్కరించి ఉచితాసనము మీద ఆసీనుడిని చేసాడు. "ఓ నారద మునీంద్రా! నీవు అన్ని లోకములూ సంచరిస్తుంటావు కదా! నీకు ఏదైనా

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

అత్యంత ఆశ్చర్యకరమైన విషయము కనపడినదా?" అని అడిగాడు దేవేంద్రుడు. అప్పుడు నారదుడు దేవేంద్రునికి ఒక కధ చెప్పాడు. ఆ కధే నీ ప్రశ్నకు సమాధానము. 'గంగానదికి దక్షిణ తీరంలో మహాపద్మము అనే నగరము కలదు. ఆ నగరంలో భృగుడు అనే బ్రాహ్మణోత్తముడు నివసిస్తున్నాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు ధర్మపరుడు. నిత్యసత్యవ్రతుడు. అహింసా వాది. ఇంద్రియ నిగ్రహము కలవాడు. తనకు ఉన్నదాని తో తృప్తి చెందేవాడు. కోపం అసలే ఎరుగని వాడు. తాను న్యాయంగా సంపాదించిన ధనముతో దేవ కార్యములు, పితృకార్యములు, అతిధి సత్కారములు చేసేవాడు. అతనికి తగ్గట్టు అతనికి వినయ సంపన్నులు అయిన కుమారులు కలిగారు. కాని అతని మనస్సులో ఒక విషయం ఎప్పుడూ మెదులుతూ ఉండేది. "ఏ యే పనులు చేస్తే మేలు కలుగుతుంది. ఏవి ధర్మ కార్యములు. వీటి గురించి ఎప్పుడూ చింతిస్తూ ఉండేవాడు. అలా ఉండగా ఒక రోజు ఆ బ్రాహ్మణుని ఇంటికి మరొక బ్రాహ్మణుడు అతిధిగా వచ్చాడు. భృగుడు ఆ బ్రాహ్మణునికి అతిధి సత్కార ములు చేసాడు. అతనితో ఇలా అన్నాడు. "అనఘా! నేను తమరి వద్దనుండి ఉపదేశమును కోరుతున్నాను. నేను ప్రతిరోజూ ఆత్మ దర్శనం చెయ్యడానికి అత్యంత నిష్ఠతో ప్రయత్నం చేస్తాను. కాని నేను ఈ ప్రాపంచిక విషయములలో నిమగ్నుడను కావడం వల్ల నాకు ఆత్మ దర్శనం సాధ్యం కావడం లేదు. నేను ఆత్మ దర్శనం ఎలా పొందాలో ఉపాయం చెప్పండి." అని అడిగాడు. దానికి ఆ బ్రాహ్మణుడు ఇలా బదులు చెప్పాడు.

"ఓ భృగూ! నేను కూడా నీ మాదిరే ఆత్మదర్శనం పొందడానికి ప్రయత్నం చేసి, ప్రాపంచిక విషయముల మోహంలో చిక్కుకొనడం వల్ల, పొందలేక పోయాను. నాకూ సరి అయిన దారి దొరకడం లేదు. కొంత మంది బ్రహ్మ చర్యము అవలంబించడం వల్ల, కొందరు గృహస్థాశ్రమంలో ఉండి కూడా, మరి కొందరు తపస్సు చేసి, మరి కొందరు యజ్ఞ యాగములు చేసి, ఇంకా కొందరు నిష్కామ కర్మలు చేసి ఆత్మదర్శనము పొందెదెదరని విన్నాను. ఇంకా కొంతమంది తల్లితండ్రులను భక్తితో సేవించి, మరి కొందరు భగవంతుని మీద అత్యంత భక్తితోనూ, మరి కొందరు మంచి నడవడితోనూ, మంచి ప్రవర్తనతోనూ, ఇంకా కొందరు ఇంద్రియములను నిగ్రహించి శాంతి యుతంగా జీవనం గడపుతూ, మరి కొందరు సత్యమును అహింసను పాటించి, ఆత్మ సందర్శనము పొందుతారు. కాబట్టి ఆత్మదర్శనమునకు అనేక ధర్మ మార్గములు కలవు. కాని అది అంతసులభం కాదు. నైమిశారణ్యంలో గోమతి అనే నది ప్రవహిస్తూ ఉంది. అక్కడనే మహాపద్మమనే ఒక మడుగు కూడా ఉంది. ఆ తటాకం ఒడ్డున ఒక సర్పము నివసిస్తూ ఉంది. ఆ మహాపద్మ తటాకము తీరంలోనే పూర్వము మాంధాత తపస్సు, యజ్ఞములు చేసాడని అంటారు. ఆ నాగ రాజు (సర్పము) పేరు పద్మడు. అతడు గొప్ప ధర్మాత్ముడు. ఎంతో దయగలవాడు. అతనికి అతిధులంటే ఎంతో ప్రేమ. నీవు వెళ్లి ఆ నాగరాజును దర్శించు. నీ సందేహము అతను తీరుస్తాడు." అని చెప్పాడు ఆ బ్రాహ్మణుడు. ఆ మాటలకు భృగుడు సంతోషించాడు. బంధుమిత్రుల అనుమతి తీసుకొని భృగుడు నైమిశా""

అమరనాధ్ అమర్

రణ్యమునకు వెళ్లాడు. నాగేంద్రుడు ఉన్న చోటికి వెళ్లాడు.

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము
షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

నాగేంద్రుడి భార్య భృగువును భక్తితో పూజించింది. అతిధి సత్కారములు చేసింది. "మహానుభావా, తమరు ఇక్కడకు వచ్చిన పని ఏమి" అని అడిగింది. "అమ్మా నేను నీ భర్తను కలుసుకోవాలని వచ్చాను. నీ భర్త ఎక్కడ ఉన్నాడు? " అని అడిగాడు భృగు. "నా భర్త నెలకు ఒక సారి సూర్యుని రథమునకు పగ్గముగా ఉంటాడు. ఈ నెల నా భర్త వంతు. అందుకని సూర్యుని వద్దకు వెళ్లాడు. ఇంకొక ఎనిమిది దినముల తరువాత వస్తాడు. మీరు వచ్చిన పని తెలిపితే నేను ఆ పని చేస్తాను. " అని చెప్పింది నాగరాజు భార్య. "అమ్మా! నాకు వేరు పని ఏమీ లేదు. నీ భర్తను కలిసిపోదామని వచ్చాను. నీ భర్త వచ్చువరకూ ఆ వనములో ఉంటాను. నీ భర్త రాగానే నేను వచ్చానని చెప్పండి." అని అన్నాడు భృగు. అలా ఆరు రోజులు గడిచాయి. ఆ ఆరురోజులు భృగు ఎటువంటి ఆహారమూ తీసుకొనలేదు. నాగరాజు భార్య, పిల్లలు, బంధువులు వచ్చి "అయ్యా మీరు ఆరు రోజులనుండి ఎలాంటి ఆహారము తీసుకొనలేదు. మాకు అన్నిటి కన్నా అతిథి పూజ ముఖ్యము. తమరు అన్యధా భావింపక మా ఆతిధ్యము స్వీకరించండి. మేము అన్నము, ఫలములు, కందమూలములు తీసుకొని వచ్చాము. వీటిలో వేటినైనా తమరు స్వీకరించండి." అని ప్రార్థించారు. "అయ్యో! మీరు ఇంతగా చెప్పవలెనా! నేను నాగరాజు దర్శనము కోసరం వచ్చాను. ఆయనను కలిసే వరకూ నేను ఎటువంటి ఆహారము తీసుకోను. నీళ్లు తాగను. నాకు ఆకలి, దాహము తీర్చుకోవాలనే కోరికా లేదు. దయచేసి నా నియమాన్ని మన్నించండి. నాకు అతిధి సత్కారములు చేయలేదని మీకు ఎటువంటి మాట రానివ్వను. నాగరాజు ఎనిమిది రోజులలో వస్తాడని చెప్పారు. ఇప్పటికి ఆరు రోజులు అయింది. నాగరాజు రావడానికి ఇంకా రెండురోజులు ఉంది. ఈ రెండు రోజులు నేను ఎలాంటి ఆహారం తీసుకోను. ఎనిమిదవ రోజున నాగ రాజు రావాలి. ఆయన రాకపోతే నేను మీరు ఇచ్చిన ఆతిథ్యం స్వీకరిస్తాను." అని అన్నాడు భృగుడు. వారందరూ దానికి సమ్మతించి ఎవరి గృహములకు వారు వెళ్లారు. సరిగా ఎనిమదవ రోజున నాగరాజు సూర్యుని వద్ద అనుమతి పొంది తన గృహమునకు వచ్చాడు. నాగరాజు భార్య భర్తకు ఎదురేగి ఆయనను ఆదరంతో లోపలకు తీసుకొని వచ్చింది. నాగరాజు భార్యతో ఇలా అన్నాడు. "అతివా! అందరూ క్షేమంగా ఉన్నారు కదా! దేవతా పూజలు, అతిధి మర్యాదలు చక్కగా సాగుతున్నాయి కదా! ఇంట్లో నేను లేనందువల్ల ఏమయినా ఎవరికన్నా పొరపాట్లు జరిగాయా?" అని అడిగాడు.

దానికి ఆయన భార్య ఇలా బదులు చెప్పింది. "నాధా! నాకు ఆ మాత్రం తెలియదా. మీరు నాకు ఇచ్చిన శిక్షణ తో అన్ని సక్రమంగా నెరవేరుస్తున్నాను. నాకు తోచినట్టు సమస్త దేవతారాధనలు, అతిధి పూజలు సక్రమంగా నెరవేరుస్తున్నాను. నాధా! శిష్యులకు గురువు ఎడల భక్తి; బ్రాహ్మణులకు వేదముల ఎడల భక్తి; క్షత్రియులకు జనులను రక్షించడంలో ఉన్న భక్తి; వైశ్యులకు న్యాయంగా ధనం సంపాదించడం లో ఉన్న భక్తి; శూద్రులకు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులను సేవించడంలో ఉన్న భక్తి; యజమాని ఎడల సేవకులకు భక్తి; సర్వులకు ఉపకారం చేసే గృహస్థాశ్రమము మీద అందరికీ ఉన్న భక్తి; ఏకాంతంలో కూర్చుని తపస్సుచేసుకోడంలో

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

యోగులకు ఉన్న భక్తి, పతి ఎడల భార్యకు ఉన్న భక్తి-- ఇవన్నీ ప్రతి వారూ ఆచరించ తగ్గ సువ్రతములు అనగా మంచి వ్రతములు. ఎన్నో ధర్మ సూక్ష్మములు తెలిసిన వారైన మీకు భార్యగా ఉండి మీ మనసుకు ఇష్టలేని పని చేస్తానా! అయినను నాది ఒక మనవి. పరమ పావనుడైన ఒక బ్రాహ్మణుడు మన ఇంటికి వచ్చాడు. తమరి దర్శనం కావాలి అని అడిగాడు. ఏమి పని మీద వచ్చారు అని నేను అడిగాను. నాకు ఏమీ చెప్పలేదు. మీరు సూర్యలోకమునకు వెళ్లిన సంగతి చెప్పాను. మీరు వచ్చువరకు పక్కనే ఉన్న వనంలో వేచి ఉంటాను అని అన్నాడు. ఈ ఎనిమిది రోజులు ఆ విప్రుడు జపం చేసుకుంటూ నిరాహారంగా ఉన్నాడు. అన్న పానీయములు ముట్టలేదు. మీరు వెంటనే ఆయన దగ్గరకు పోయి ఆయనను పరామర్శించండి. " అని చెప్పింది భార్య. "" " ఓ లలనా! నేనేమిటి ఇంకొకరి దగ్గరకు వెళ్లి పరామర్శించడం ఏమిటి! దేవతలు, అసురులు, మొదలగు వారు నన్ను ఏ విధంగా గౌరవిస్తారో నీకు తెలియదా! అలాంటి నన్ను ఒక సామాన్య బ్రాహ్మణుని దర్శనానికి వెళ్ల మంటావా!" అని అన్నాడు నాగరాజు.

' నాధా! అలాకాదు. ఆ బ్రాహ్మణుడు మీకోసం వచ్చాడు. మీ రాక కోసం ఎనిమిది నాళ్లనుండి ఎదురుచూస్తున్నాడు. అతని కోరిక తీర్చకపోవడం నీ వంటి ధర్మవేత్తకు ధర్మమా! ఆ బ్రాహ్మణుని ఆశ నిరాశపరచినందు వల్ల కలిగే పాపంలో, నీవు ఇప్పటిదాకా సంపాదించిన పుణ్యము, ఉచితానుచిత జ్ఞానము, కృపాగుణము, ధర్మశాస్త్రములలో పాండిత్యము, దగ్ధం చేస్తావా! ఇదేనా నీ ధర్మనిరతి! నాధా! ఒక బ్రాహ్మణుని ఆశ నిరాశ పరచినందువల్ల బ్రహ్మ హత్యా పాతకము చుట్టుకుంటుంది. ధర్మనిరతుడైన నీవంటి పురుషునకు ఒక బ్రాహ్మణుని కోరిక తీర్చడం ధర్మం కాదా! నాధా! మౌన వ్రతంతో ధృఢమైన జ్ఞానము, దానం చేసినందువలన అభ్యుదయము, ఎదుటి వారి ఆశలు సఫలం చేసినందువలన నరక బాధలు తొలగిపోయి, స్వర్గ సుఖాలు కలుగుతాయి అని పెద్దలు చెబుతారు కదా! వర్షం కోసం ఎదురు చూచే చాతక పక్షిలాగా ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ వనంలో నీ రాక కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. నీలో ఉన్న రోషమును తగ్గించుకొని, ఆ బ్రాహ్మణుని పరామర్శించు." అని నాగరాజు భార్య అతనికి హితబోధ చేసింది.

ఆ అప్పుడు ఆ నాగరాజు భార్య మొహం చూచి ఇలా అన్నాడు. "ఓ తరుణీ! ఎవరో పరాయి వాడిని చూచి రమ్మని చెప్పడంతో నాకు కొంచెం రోషం వచ్చినమాట నిజమే! నాలో పుట్టిన గర్వమును, కోపమును అణిచే ధర్మములు నాకు బోధించావు. నేను అధర్మవర్తనుడు కాకుండా కాపాడావు. పూర్వము ఈ గర్వము, కోపము, చేతనే కదా కార్తవీర్యార్జునుడు, రావణాసురుడు, వరుసగా పరశు రాముని చేతిలో, రఘురాముని చేతిలో మరణించారు. కాబట్టి కోపమును వదిలిపెట్టడం ఎంతో మేలు కదా! నీ వంటి భార్య ఉండ వలన కదా నాకు ఇంతటి అపాయము తప్పినది. లేని ఎడల నేను పాపకూపములో పడిపోయి నాశనం అయి ఉండేవాడిని కదా! ఇదుగో ఇప్పుడే ఆ బ్రాహ్మణుని చూడడానికి వెళుతున్నాను." అని చెప్పి నాగరాజు వడి వడిగా భృగు వద్దకు వెళ్లాడు. నాగరాజును చూచిన భృగువు సంభ్రమంతో అతనికి ఎదురు వెళ్లాడు. ఇద్దరూ ఒకరి క్షేమములు ఒకరు తెలుసుకున్న తరువాత ఒక చెట్టు కింద కూర్చున్నారు. అప్పుడు నాగరాజు భృగు తో ఇలా అన్నాడు. "మహాత్మా! తమరు నా

మహా భారతము. - శాంతి పర్వము

షష్టాశ్వాసము

(రెండవ భాగము)

కోసరము ఎనిమిది దినముల నుండి నిరాహార
దీక్షతో వేచి ఉన్నారట. కారణమేమి? మీ కోరిక ఏదైనా సరే తక్షణం తీరుస్తాను." అని అన్నాడు. 'ఓ నాగరాజా! నా స్వజనుల వలన నీ గురించి విన్నాను. నిన్ను చూడ టానికి వచ్చాను. నీవు సూర్యలోకమునకు సూర్యభగవానుని సేవించుటకు వెళ్లావని నీ భార్యవలన విన్నాను. అందుకని నీ కోసము ఎదురు చూస్తు న్నాను. నా మనసులో ఉన్న సందేహములను మీరు తీర్చాలి!" అని అన్నాడు. "మీ వంటి వారి సందేహము తీర్చడం కన్నా నాకు కావలసినది ఏమున్నది. మీ వంటి వారి సందేహము తీర్చినప్పుడే కదా నా జన్మకు ధన్యత చేకూరుతుంది." అని అన్నాడు నాగరాజు.

"ఓ నాగరాజా! నా సందేహముల సంగతి అటుంచండి. అవి తర్వాత తీర్చుదురు. మీరు సూర్యరధము వెంట పోవునపుడు జరిగిన అద్భుతముల గురించి తెలియచేయండి." అని అడిగాడు. దానికి ఆ సర్పరాజు ఇలా చెప్పాడు. "" "ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! ఆశ్చర్యములలో కెల్లా ఆశ్చర్యము ఆదిత్యుడు. అతని వలననే కదా ఈ సృష్టిలోని జీవజాలము అంతా చైతన్యంతో జీవిస్తున్నది. సూర్యకిరణముల ప్రభావము చేతనే కదా దేవతలు, వాలఖిల్యుడు మొదలగు మహామునులు, సిద్ధులు, అనేకానేక పక్షిజాతులు, హాయిగా నివసిస్తున్నాయి. ఆ సూర్యుని లోనుండి వచ్చు వాయువుల వలననే కదా నీరు వేడెక్కి మేఘములుగా రూపొంది వర్షములు కురియుచున్నవి. ఇంతకన్నా అద్భుతములు కలవా! ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! సూర్యుడు వర్షములు కురిపిస్తాడు. మరలా తనకిరణముల వేడిచేత ఆ వర్షపు నీటినంతా ఆవిరిగా మార్చి తన వైపు లాక్కుంటాడు.

ఇంతకన్నా ఆశ్చర్యం వేరొకటి ఉన్నదా! ఆ సూర్యుని వలననే కదా బీజములు మొలకెత్తి, మహా వృక్షములుగా పెరుగుతున్నవి. ఇది అద్భుతము కాదా! ఇంత ఎందుకు! ఆ పరమాత్ముడు, నిరంజనుడు, అక్షరుడు, అజరుడు, అద్వయుడు,శాశ్వతుడు అగు పురుషోత్తముడు సూర్యునిలో ద్వారా కదా వెలుగుతున్నాడు. ఇంతకన్నా అరుదైన అద్భుతము వేరు ఉన్నదా! ఒకరోజు మధ్యాహ్నం సమయంలో ఆకాశంలో ఒకడు ఎదురయ్యాడు. అతడు సూర్యుని తో సమానంగా వెలుగుతున్నాడు. అతనిని చూచి సూర్యుడు తన చేతిని అందించాడు. అతడు సూర్యుని చేతిని పట్టుకున్నాడు. క్రమ క్రమంగా అతడు సూర్యబింబములోనికి చొచ్చుకొని పోయాడు. ఇద్దరూ ఒకటయ్యారు. ఇప్పటి దాకా రథము మీద ఉన్న వాడు సూర్యుడా లేక బయటనుండి వచ్చిన వాడు సూర్యుడా అనే సందేహము రథము లాగుతున్న సర్పరాజులందరికి కలిగింది. నేను ధైర్యము చేసి ఇతను ఎవ్వరు అని మా ప్రభువు సూర్యభగవానుని అడిగాను. దానికి సూర్యుడు నా వంక ప్రేమగా చూచి ఇలా అన్నాడు. 'ఈ వచ్చిన వాడు దేవతలు, యక్షుడు, గంధర్వుడు, నాగజాతి వాడు, ఎవరూ కాడు. ఇతడు ఒక పేద బ్రాహ్మణుడు. ఉంఛ వృత్తితో జీవిస్తుంటాడు. నియమ నిష్ఠలతో జీవితం గడుపుతున్నాడు. ఫలములు, కందమూలములు, నీరు మాత్రమే తాగి జీవిస్తుంటాడు. ఎలాంటి కోరికలు లేని వాడు. తనకు ప్రాప్తము లేని దానికి అర్రులు చాచేవాడు కాడు. సర్వభూతముల హితము కోరేవాడు. అందుకే అతడు సిద్ధిపొందాడు. సూర్యలోకము

అమరనాధ అమర్

షష్టాశ్వాసము
(రెండవ భాగము)

ప్రవేశించాడు." అని చెప్పాడు సూర్యుడు. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! ఇలాంటి అద్భుతాలు నేను ఎన్నో చూచాను." అని చెప్పాడు నాగరాజు. ""

ఆ మాటలు విన్న భృగు నాగరాజుతో ఇలా అన్నాడు. "ఓ మహాత్మా! నీ ఆ మాటలతో నా సందేహములు అన్నీ తీరిపోయాయి. ఇంక నేను వెళ్లి వస్తాను." అని అన్నాడు. "అదేమిటి బ్రాహ్మణోత్తమా! ఎంతో కష్టపడి ఇంతదూరం వచ్చావు. నీవు వచ్చిన పని చెప్పనేలేదు. నీ కోరిక ఏమిటి అడుగు. నేను తీరుస్తాను. ఎందుకంటే నాయందు నీవు, నీయందు నేను ఉన్నాము. మన ఇద్దరిలోనే ఈ ప్రపంచమంతా ఉంది. నిశ్చింతగా ఉండండి." అని అన్నాడు నాగరాజు. "ఓ నాగరాజా! నీవు చెప్పినది నిజమే! నీవు, నేను, ఈ సమస్త జీవరాసులూ అంతా ఒకటే. ఎలాంటి బేధము లేదు. నేను ఏమి తెలుసు కొనడానికి వచ్చానో అది నాకు అవగతమయింది. నాకు ఆత్మ దర్శనము అయింది. అందరినీ సమదృష్టితో చూడటం ఒక వ్రతంగా పెట్టుకుంటాను. ఇంక నాకు సెలవు ఇప్పించండి." అని పలికాడు భృగు. తరువాత భృగు అక్కడి నుండి చ్యవన మహర్షి దగ్గరకు వెళ్లాడు. "" ఈ కథను పూర్వము భార్గవుడు నారదుడికి చెప్పాడు. నారదుడు ఇంద్రుడికి చెప్పాడు. ఇంద్రుడు వసువులకు చెప్పాడు. వసువులు నాకు చెప్పారు. నేను నీకు చెప్పాను." అని భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పాడు. అని వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పాడు.
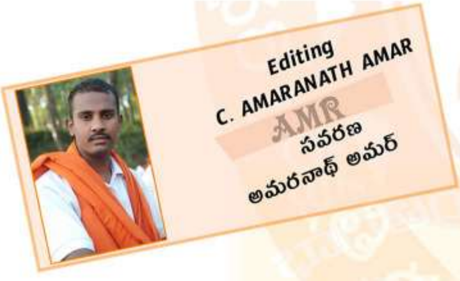
మహాభారతము - శాంతి పర్వము
షష్ఠాశ్వాసము సంపూర్ణం.
శాంతి పర్వము సర్వము సంపూర్ణం.
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓంతత్సత్.